CLAVDII GALENI PERGAMENI, MEDICORVM PRINCIPIS, DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM κατὰ γένη LIB. VII.

Per IOANNEM GVINTERIVM Andernacum iamprimum latinitate donati.

Eiusdem de ponderibus & mensuris liber, D. ANDREA ALCIATO interprete.

Adiecimus breuem ὑπογραφήν, in qua cuique quantum quælibet mensura capiat, clarè patebit.

BASILEAE, ANNO M. D. XXX.

[illegible] LECTORI S.

EN damus tibi, suauissime Lector, septem Galeni libros de compositione medicamentorum κατὰ γένη, ab Ioanne Guinterio Andernaco, homine doctissimo, & ad promouenda bona studia nato, recens uersos, quos è Parisiorum Lutetia nobis excudendos nuper transmisit Hulderichus Chelius Phorcensis, uir, præter singularẽ omnigenæ literaturæ eruditionẽ, artis Medicæ studiosissimus. Nouerat enim ille, ut mihi iam olim arctissima familiaritate coniunctus, quanto labore, quantoq; sumptu Galeni opera prælis committere instituerim: Non quidem ea quæ hactenus male reddita, à barbaris indoctisq; medicis, qui falso duntaxat titulo, & empto nomine sese uulgo uenditant, sine fructu leguntur: sed quæ nunc per linguarum peritissimos uel demum recognita, uel iamprimum ex archetypo Græco purissimè in Latinum uersa prodeunt. Nam extant apud nos tum ab alijs emissa, tum ab ipsis iam follibus, ut dicitur, profecta, quæ facile integrum præstare possent tomum. Ad hæc, bonam id genus librorũ partem ab eruditissimis uiris nunc adornari audio: nempe de Simplicium medicamentorum temperaturis undecim, tres de Alimentorum uiribus, nouem de Sectionũ aggressionibus, unumq; de Artis Medicæ constitutione, item de Antidotis. Quos propediem opera nostra transcriptos accipies, hac uidelicet forma, qua superiori anno alia quædam Galeni nostri exhibuimus, ut qui priora sibi semel cõparauerit, hæc illis nullo dispendio adiungere posit.

Tuum igitur erit, candide Lector, nostrã industriã, qua maxime tuipsius rationem habemus, mutuo fauore iuuare, uicemq; rependere. Vale.

AVTORVM VETVSTISS. QVOS GAlenus passim citat, Catalogus.

Acillas Secundilla.
Agathinus.
Agathocles.
Agrippa.
Alcimio.
Alexander.
Amithaon.
Amphion.
Andreas.
Andro.
Andromachus.
Antimachus.
Antipater.
Apelles.
Aphrodas.
Aphrodiseus.
Apollonius Archistator.
Apollonius Organicus.
Apollophanes.
Apollonius Tharseus.
Archibius.
Archigenes.
Aristarchus Tharseus.
Aristocles.
Arius Asclepiadeus.
Arius Lecauius.
Asclepiades Bythinus.
Asclepiades Pharmacion
Asphalartesius.
Aster.
Attalus.
Azanitus.
Bacchius.
Bassus Stoicus.
Caius Neapolites.
Callinicus.
Castus.
Calcideus.
Claudius Philoxenus Chirurgus.
Clemes Serdonius.
Cleobulus.
Cloniacus.
Clytus.
Codanus rex.
Coracinus.
Crispus.
Crito.
Ctesipho.
Cyrtus.
Damocrates.
Delco.
Demetrius Bythinus.
Demosthenes Massaliotes
Diaphantes.
Diodorus.
Dionysius Samius.
Dioscorides.
Dioscorides Tharseus.
Dometius Nigrinus.
Epicurus.
Epidaurus.
Euphranor.
Epigonus.
Euangeus.
Eubulus.
Eunomus.
Flauius Clemens.
Gallus.
Gualerius Paulinus.
Halieus.
Harpalus.
Harpocras.
Helenus.
Heliodorus.
Heras Cappadox.
Heraclides Tarentinus.
Herodotus.
Hippocrates.
Hygienus.
Icesius.
Iulianus.
Iulius Secundus.
Isidorus.
Lamonicus.
Lucius Cathegetes.
Lucius Indicus.
Macherio.
Magnus Philadelphus.
Mantias.
Melito.
Menecrates.
Menœtus.
Menestheus.
Minutianus.
Mnaseus.
Moschio.
Nicostratus.
Nicolaus.
Nymphodotus.
Orion Ctenestus.
Orphitus.
Paccius.
Pasio.
Patroclus Cæsaris libertus
Petronius Aretes.
Petronius Musa.
Phanius.
Philinus.
Philippus.
Philocleus.
Philonides.
Philotus.
Phylacus.
Polyidas.
Polystomus.
Pompeius Sabinus.
Prasion.
Primio.
Ptolemæus.
Publius.
Publius Cathegetes.
Rufus Hierax Thebanus.
Sarcheutitus.
Scribonius Largus.
Serapio.
Telamo.
Telephanes.
Terentius.
Thebæus.
Theotropus.
Threptus.
Theudas Sarcophagus.
Tiberius Cesar.
Tryphon Archæus.
Triphon.
Xenocrates.
Zeno.

HOC OPERE comprehensorũ Index.

A

B

C

D

Diosco-

H

I

K

L

M

Menœti

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM ΚΑΤΑ' ΓΈΝΗ LIBER PRIMVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

SCRIPSIMVS & iam antea commentarium, cuius priores duo libri in publicum sanè prodierant: sed cũ alijs in apotheca, quæ ad uiam sacrã est, relicti intercidere: quando Pacis delubrum totum, & ingentes Palatij bibliothecæ incendio cõflagrabant. Tunc enim & aliorum compluriũ, & mei libri qui illic erant sepositi, prorsus interierunt: idq; cũ amicorum nullus qui Romæ degebant, priorum duorũ exemplaria habere se fateretur. Efflagitantibus itaq; familiaribus, ut idem opus denuo cuderem, operæprecium mihi uisum est prius editorum mentionẽ facere, ne si quis antea in illos inciderit, causam quæritet, cur bis de eisdem rebus tractauerim. Illius igitur operis primi libri exordium in eos maxime direximus, qui Sophistarum modo compositorum medicaminum pollicita, seu professionem, quantum licuit, eleuare, nõnullaq; simplicium calumnijs deprimere conabãtur: dicterijs eos pariter incessentes, qui scriptum de illis reliquerũt: alia iecur, alia lienem, alia renes, uel uesicam, uel caput, uel pulmones iuuare. Vtrũ enim (aiunt) præses quidã eis imperat, quemadmodũ in Tragœdia:

Tu uise latas propere ripas Inachi,
Tu perge Thebas, modò quas Cadmus condidit.

Sic in his tu ad hepatis portas, tu ad uesicam, uel renes duos proficiscere? An quod in uentriculũ ingestum est, iecur quidẽ excipit, inde uerò per uniuersas corporis parteis defertur? At hoc scomma eos qui huiusmodi cauillantur, tam esse medicamentorũ facultatis imperitos arguit, ut à marino lepore pulmonem exulcerari solum ex omnibus corporis particulis penitus ignorent: uesicam solam à cantharidibus, ab alijs renum lapides conteri, ab alijs rursus pulmonis atq; thoracis promptas fieri excreationes: quemadmodũ ab alijs alia in una quadam particula singulariter perfici. Atqui uariè hũc ser monem

C In primo operis antè à nobis (ut dixi) conscripti uolumine, sicut rursus in altero sumus executi, quod alij putarent in compositione simplicium medicamentorum contrarias inter se potestates omnino corrumpi. Etenim si aquam (inquiunt) feruentissimam cum frigidissima temperaueris, neutra illarum, qualis prius extitit, permanet, sed tertia quædam ab utraq; diuersa generabitur. At hic quoq; uana ipsorum nugacitas innotescit, qui ignorant nonnulla corporis præsidia pro innata qualitate, alia pro acquisita functionem obire. Quis enim cicutam aut papauer refrigerandi uim habere dubitat? Quæ tu si recalefacta uehementer corpori offeras, non secus ac cauterium ulcus concitabunt. Quemadmodum rursus ubi sinapi in frigido aëre cum aqua tritum frigidissimo hyëmis tempore repente corpori raro ac imbecilli applices, horrebit nihilo minus, quàm si niue aut crystallo ipsum contigisses. Porrò si longiore temporis spacio corpori nostro admota fuerint, primum sanè exigui caloris sensum præbebũt, dein maioris, postea tam euidentis, ut igne uri uideamur. Rursus cicuta & papauer, calida exhibita tantam parient refrigerationem, ut stuporem corporibus, quamlibet acuto sensu antea præditis, inferant. Quum igitur id genus omnia in commentarijs, qui undecim numero sunt, de simplicium medicamentorum facultate definiuerimus, ad ipsam nunc disciplinam utilem diuertamur: in qua exercitatus, etiamsi facultatum, quas Græci πολυφαρμάκους nominant, scriptiones minus attuleris, non desiderabis commoda cuiusq; morbi auxilia: modò simplicium pharmacorum, uti diximus, non sis imperitus. Cæterum hic liber obiter ostendit Empiricorum medicorum cõtentionem, qui ad insomnia, fortunam, & casum medicamenta composita propè uniuersa referunt, si paucissima quædam excipias, quæ communi omnium hominum ratione (epilogismum ipsi uocant) inuenta esse dicunt. Quemadmodum ubi eiusdem facultatis pharmaca inuicem miscuerimus, alia in alio corpore melius aut peius functionem suam obire usu ac experimen

D tis didicimus, ratio certe nobis esse uidetur. Empiricorum aliqui dicunt (non enim omnes) componere plura huiusmodi, ut uel unum ex eis corporis curandi naturæ idoneum inueniretur: quod in hoc utiq; recentissimo pharmaco, cui nomẽ inditum est κεφάλικον, accidisse ferunt, mixtis in eo omnibus etiã ijs, quæ per se ulcera carne implere cognoscũtur. Sed qua ratione ærugo cerato simplici temperata medicamen sarcoticũ generet, cum neutrũ ex illis nutriendæ carnis uim habeat, non item exponuntur: siquidẽ ærugo ulceratam carnẽ erodit, utpote acre & calidum medicamentũ: ceratum mitius quidem est, minusq; mordax, uerum nouæ carnis loco sordes parit ulceribus. Diximus in tertio methodi medẽdi libro & hoc, quomodo uidelicet alia simul, quæ ex contrarijs eodem pacto constant, inuicem cõmisceantur: dicetur nũc quoq; particularis exercitatio, morbi cuiusq; paradigmate apposito.

QVAE PRAESCIRE CONVENIT EVM QVI MEdicamenta probè compositurus sit.

EXpositum est alibi, simplicium medicamentorum uires nõ solum generatim noscendas esse, ut quidam scripserunt, ponentes ea uel calefacere, uel refrigerare, uel siccare, uel humectare: uerum distincte, mẽbratimq;, & ex quo sint ordine singula, uti nos docuimus. Quãdoquidẽ igitur nõnulla medicamina obscure prorsus unumquodq; prædictorum efficiunt, quædam manifestò, aliqua ualide, sicut alia absolute, non satis est nouisse pharmacum hoc calefaciendi, aut refrigerandi uirtutem habere, sed quantam habeat, definire oportet. Recalefaciunt enim resinæ omnes, idq; sibi commune habent: attamen maioris minorisq; rationẽ non exiguam in calore sortitæ sunt. Item succi plures nõ mediocriter, ratione ad maius minusq; facta differentes, excalefaciunt. Nam si panacis succum cyrenæo & medico commisceas, uidebitur tibi ille nihil ceu ad hos esse. At quorsum attinet sermonẽ ab ijs quibus utimur quotidie, diuertere longius, memores adhuc illorum differentiæ?

Ane-

A Anethum ſiquidem & ruta, cepaq́ꝫ, omnia calida medicamenta magno inter ſe ua-
riant diſcrimine. Quapropter in curationibus particulæ admodũ refrigeratæ, me-
dicamen quod impenſe calefaciat admouebimus: illi uerò quod paululũ à naturali
habitu receſſit, modico leuiq́ꝫ calore præditũ, ſicut inſigniter refrigeratæ uehemen-
tiſſimè calefaciens pharmacum adhibebitur. Meritò igitur quatuor nos excalefa-
cientium ordines ſtatuimus: ſeparantes à modicè calidis ea quæ euidenti eiuſmodi
qualitate præcellunt; tum quæ magna & uehementi adeò, ut urere uideantur. In ſin
gulis autem illis quatuor ordinibus diuerſis quædam uelut incipientis, nonnulla
deſinentis, & ei quæ poſt hanc exiſtit, propinquæ differentiæ eſſe dicuntur: alia in
illorum medio conſiſtunt. Itaque ſunt ex his quæ propter caloris uim exulcerant:
quemadmodũ etiã ex illis quæ exedentia Latine, σηπτικὰ Græce nominantur: alia
ſimulatq́ꝫ corpora contigerint, poteſtatem ſuam oſtendunt. Quædam duabus tri-
bus'ue, aut quatuor horis opus habent: nonnulla diem totum, uel etiam poſt eũ no-
ctem, uel maius dein ſpacium requirunt. Hæc iam ut in calefacientibus, ita quoque
in refrigerantibus intelligere eum oportet, qui medicamen aliquod cõfecturus eſt.
Pari modo in ijs quæ humectant exiccantq́ꝫ. Cæterum materiæ medicaminum quæ
dam à plantis, quædã à metallis, nonnulla ab animantibus proueniũt. Quas omnes
in commentario de ſimplicibus medicamentis definite expreſſas didiciſtis: nam
cum familiaribus hic mihi ſermo potiſſimum eſt, qui precibus me adegerunt, hæc
propter librorum interitum denuo perſcribere. Iam uero ut ſimplicium medicami-
num uniuerſorum facultates examuſſim uobis cognoſcendæ ſunt, quò ubiuis cor-
poribus curationem deſiderantibus idonea ex ijs quæ adſunt, facile poſſitis reme-
dia componere: ita etiam omnium præter naturam affectuum ſpecies ad unguem
tenere expedit, quas primum quidem libro de morborum, altero de ſymptoma-
tum differentijs, tertio poſt illos de morborum cauſis comprehenſas habetis. Ad
B hæc alijs tribus de ſymptomatum cauſis: uno inſuper de plenitudine, necnon de
febrium differentia commentario, poſtremo medendi methodo: in quibus affe-
ctiones actionem lædentes didiciſtis. Item curationem harum primam eſſe, quem-
admodum etiam præſeruationem cauſarum eas parientium. Docti pariter eſtis,
primæ curationis conſilium à morbi diſpoſitionibus ſuggeri: cum his unà patien-
ris particulæ naturam indicari. Præterea aëris nos ambientis temperamenta, con-
ſtitutionem, ætatem, tempus, locum, uitæ propoſitum, & mores, plures egregij
medici inſpiciunt: de quibus ubi eorum uſus fuerit, aliqua ſimul & hic nobis dicen-
tur. Hæc itaque in memoria uos omnia ſic exprompta habere expedit, ſi quouis lo-
co medicamentorum, tum ſimplicium, tum compoſitorum copiam habere deſi-
deratis. Inſuper quomodo unum interim aliquod pharmacum ſponte natum, ac
ſimplex, morbum curare poſſit: cur interim compoſita nos uſurpemus, rationem
deinceps explicabimus.

QVIS COMPOSITORVM MEDICAMINVM VSVS.

SI tantum ſimplicibus medicamentis uniuerſos præter naturam affe-
ctus curare liceret, nullus utique compoſiti unquam uſus foret. At
hoc nunc ita comparatum non eſt; nam dum corpus ſubinde aliqua-
tenus calefacere conamur, ſimplex nullum, quod præſtare id queat,
habemus. Medicamentum enim affectioni cui adhibetur, potentia
nimirum reſpondere oportet. Quod ſi affectus ſit frigidus, quatuor numeris à na-
turali habitu recedens, pharmacum totidem gradibus à caloris mediocritate ſeu
ſymmetria diuerſum adhibendum quis ignorat? Porrò cum interim tale ſimplex
non adſit, ſi duo habeamus, quorum hoc numeris quinque, illud tribus calidius ſit,
temperantes ea, medium efficiemus, quatuor numeris ſymmetron exuperans. Iam
quædam ſimplicia citra alterius mixturam ne in uſu quidem eſſe poſſunt: ueluti
cum emplaſtrum pharmacon apponere cuipiam uolumus: quippe ſimplex nullum

C ad talem usum idoneum est, neque bitumen, neque cera, neque resina, sicut neque pix, neque propolis ac ladanum: multo minus erugo & cerussa, uel spuma argenti, uel molybdena, uel aliud quoddam metallicum medicamen. Simili modo nec herbæ solæ emplaston pharmacum efficiunt. Quare primi emplastrorum autores non temerè ex oleo quoque metallica coquere conati sunt, quæ liquefieri possint, liquefacere, ac herbas contusas siccas cribratasque eis adijcere. Rursus in aliis affectibus unũ medicamentum solum ex ijs quæ suapte natura proueniunt, usurpamus. Cui tamen nonnulla adijcimus aliquando uirium ipsius uehementiæ obtundendæ, interim insuauitatis mitigandæ gratia: quemadmodum Hippocrates in libro de uictus ratione in morbis acutis hisce uerbis inquit: Si sub transuerso septo dolor sit, ad clauiculam uerò non ascendat, emolliendus est uenter uel nigro ueratro, uel peplio: nigro quidem daucum, uel seseli, uel cuminum, uel anisum, uel aliud quid odoriferum miscendo: peplio autem silphij succum. Hac ratione manifestò Hippocrates usum quidem pharmaci purgantis esse ostendit, sed insuauitatem eius in potu, moramque in uentriculo condimentum requirere. Multa siquidem quæ bibuntur pharmaca tam sunt assumentibus insuauia, ut stomachum peruertant, uomitumque protinus cieant. Quædam licet paululum in uentriculo manere possint, postea tamen euomantur, prauas eructationes mouentia: quemadmodum ex purgantibus ceu condimenta sunt eiusmodi medicamina, quorum Hippocrates meminit: ita ex ijs quæ ἀνώδυνα appellantur Græcis, alia uehementiam mitigant, ut cum papaueris succum, uel hyoscyami semen miscuerimus, uel mandragoræ radicis corticem. Quare & hic pharmacorum compositionis usus est, maximus autem in morbis, qui diuersas simul facultates desiderant, expellendi uidelicet & digerendi, uel detergendi ac leuigandi, uel incrassandi simul & attenuandi humores: ueluti multiplicis usus medicamenta, Græci πολυχρηστὰ uocant, & optima, diuersas in se potestates, ut indicabimus, continent. Verum his medicamenti misturæ usus est, cum unum aliquod il-

D lorum ad multas uenenatas feras, uel exitialia pharmaca efficax habere uolumus: qui usus etiam theriacam, ut uocant, antidoton comparauit, item mithridation, aliasque multas. Sunt porrò & aliæ quidem utilitates minores prædictis, attamẽ quæ crebrò nos ad remediorum compositionem descendere cogunt: uniuersas hoc in opere docebimini. Nunc enim post emplasti medicaminis, & πολυχρήστου, id est ad plura utilissimi à me confecti rationem fusius expositam institutum aggrediar.

DE EMPLASTO PHARMACO.
ΔΙᾺ ΧΑΛΚΊΤΕΩΣ.

QVa ratione seu industria cõposuerim emplastrum διὰ χαλκίτεως, quod à palma Græce φοινίκινον appello, medicamen glutinandis ulceribus, cicatrice obducendis, & phlegmonis curandis accõmodum (quando liquefactum humidi cerati crassitudinem obtinet) uos quoque animum exercete, Empiricis ac Thessali sectatoribus cum inscitia ipsorum relictis, qui optima pharmaca à medicis inuenta diuersis constare facultatibus ignorant. Exercete inquam ingenium, ut eisdem mecum usi methodis medicamenta possitis conficere: persuasi re ipsa maiores nostros ex ratione omnia illa composuisse: incidentiam uerò Empiricorum, Græci uocant περίπτωσιν esse nugatoriam. Dicenda itaque nunc est propositi medicamenti compositionis ratio. Oleum uetus, & adeps digerendi uim obtinent: Chalcitis & palmæ succus repellendi, astringendique. Ex his igitur pharmacum cõposui, quo iam complures usos esse nouistis: ideo quod omnibus sui generis melius esse usu & experientia comprobarunt. Etenim ratio compositionem inuenit: experientia de inuentorum uirtute decernit, ut etiam rationalium methodorum imperitis artificiose confecta fidem faciant. Porrò cum superioribus medicamentis argenti spumam temperaui, quæ nihil magni adeò momenti adferre potest: neque repellentibus quod influit, neque di-

gerens

A gerentibus, quod iam particulis phlegmone laborantibus infixum est: quippe siccandi uirtutẽ habet, sed non ualidã. Quare ipsam ceu aptum medicamen in emplastri compositionẽ adiunxi: nam cũ prædictis incoquit, donec substantia eius omnino digitos non inquinet. Adipem uerò insulsum, & quammaxime fieri licet uetustissimum esse conuenit: tum oleum uetus similiter, quod cum suillo adipe propinquam uirtutem habere didicistis: licet adeps paulò maiorem emolliendi calefaciendiq; uim obtineat. Audistis autem uetustate ipsa tenuioris substantiæ fieri, & digerere promptius: eoq; phlegmonis, quæ magnum parti dolorẽ inferunt, magis blanda ac mitia sunt ipsa recentia: ijs uerò quæ tales non sunt, commodiora uetusta. Et quò phlegmone diuturnior, & contumacior, hoc magis uetera prosunt, ac sola curare ualent: modò postea nihil afflictæ parti influat. Quòd si influxerit, mixtam esse medicamenti quoque uirtutem oportet, cuiusmodi habet à me compositum pharmacum, ac propterea chalcitidem & palmam digerentibus admiscui: non ignarus, paucas adeò phlegmonas diuturnas existere, quibus nihil influat. Nam ob humores in eas confluentes diutinæ esse solent. Porrò dum hæ incipiunt & accrescunt, astringentium refrigerantiúmque medicaminum uirtus rectè præpollet: ideòque hoc emplaston pharmacum adusque humidi cerati spissitudinem liquefactum multis utile redditur, interim uino adiecto, uel aceto, uel aqua illiquescens: nonnunquam ex oleo crudo, ὠμοτριβὲς appellant, uel alio quodam astringente, quale est Hispanum, & Histricum: uel ex dulci aliquo astrictionis experte, uel etiam uetusto. Ego quoque myrteo & melino, ubi ualidius astringere res postulabat, medicamentum liquefeci. Hæc ipsius compositio tali temperatura constat.

Vetusti adipis, quem institores axungiam appellant, sint pondo duo, olei ueteris pondo tria, argenti spumæ tantundem, chalcitidis pondo unciæ quatuor. Hæc

B ita coquere oportet: Adipis membranulæ omnes eximuntur, reliquum† contunditur, ut liquari possit: mox ad ignem liquefit, deinde per colum distillatur ut purum fiat, nihilq; membranæ habeat, pondo duo prædicta pendens: postea chalcitidis leuigatæ pondo triens cum olei quadrante adipe miscetur: his argenti spumæ pondo tria adijciuntur. Ac omnia ubi simul in mortario coierint, conijciuntur in cacabum, ac rudicula palmæ mouentur. Sufficiet autem ramus unus maiusculus, ut solida ligni parte mouendo utaris in modum spathæ dictæ: uocant enim sic quo confecturas mouent. & nos perspicuitatis gratia similiter nominabimus. Quod autem solidæ rami parti contiguum est, circunciditur, & tenelli procedentes ramusculi decerpti contunduntur, sed cortice prius exuto, ut segmenta iniecta pharmacum succo suo imbuant inficiántq;. Proinde statim ab initio spatha utendum est, sed tenuia palmæ fragmenta inijcere oportet, ubi medicamentum cerati temperaturam habuerit: nam si prius immittas, succus ipsorum, quem manere uolumus, ex decoctione consumetur. Insuper spathæ, qua medicamentum mouetur, pars intincta postquam inaruit, ut proprium succum non amplius seruet, amputata reijcitur, reliqua est usui. Hæc rursus quatenus medicamento intincta siccata fuerit, simili modo absecatur. Constare autem uobis arbitror, quòd palmæ ramum non multis diebus antè abscissum arbore esse oportet: quippe temporis internallo arescit, & succum amittit. Pridie igitur per hyemem auferatur, æstate eodem ipso die quo cocturus es pharmacum. Vbi iam coctum crassitiem, ut tactum non inquinet, acquisierit medicamen, illitum facit ad ulcera, quæ cicatricem ægrè ducunt, δυσεπούλωτα Græce uocantur: ad cruenta ualet oleo liquefactum: benefacit phlegmonis, podagris, articulorum morbis, inguinum inflammationibus, phymatis, ambustis, pernionibus, fracturis ossium, contusionibus, omnibus denique affectibus, quos appellant rheumaticos. Iam uero multi qui hernias absecant, post manus operam statim ipsum cum fomentis & cataplasmatis præparatum imponunt: si quidem chalcitidis unciæ sex immittuntur, quæ est selibra, medicamen ad

† confringitur.

C magna uulnera glutinanda promptius, atque ad ea quæ cicatricem ægrè ducunt, efficacius fiet. Sunt in hoc etiam alia eiusdem potentiæ medicamenta: ipsi tamen cum oleo liquefacto magis quàm alijs omnibus in rheumaticis affectionibus fidendum est. Cum enim plurima eiusmodi Romæ existerent, nullũ tam celebre probatumq́ fuit. Conducit, ut dixi, podagricis, articulorum uitio laborantibus quolibet tempore, cum dolores intensi non sunt, qui fotus & cataplasmata lenientia postulent. Incipientibus igitur atque augescentibus etiamnum id genus uitijs, liquefactum pharmacum refrigerare finito, ac spathomela deradens pilæ inijcito, cui uinum superfundito: quod ut recipiat, manibus subigito. Erit autem uinum austerius, ætate quidem medium, substantia non crassum, sed quammaxime fieri potest lucidum. Nam huiusmodi, utpote substantiæ tenuioris, in altum corpus penetrat: tantisper autem liquefacto medicamini ipsum infundito, manibus conterens, dum excipiatur tempereturq́: nec humidũ restet, quod non contrito ac emollito pharmaco mixtum sit. Ad hæc etiam si non prius refrigeratum medicamentum deraseris, liquefacto & adhuc calido uinum superfusum permiscere licet. Itaq́ in phlegmonõn principijs uim repulsoriam ualidiorem esse oportet. In incrementis uero hæc nonnihil imminuenda: quæ digerit uirtus augenda est. Porrò cum in statum proprium, seu uigorem phlegmones tumor peruenerit, pares inuicem esse potestates conuenit repellendi & digerendi: nisi quis uehemens dolor pharmacum leniens requirat. Cæterum inclinante phlegmone digerendi uim augebitis, ut prorsus nihil uini eo tempore misceatis. Præterea dum id liquescit, si quando astrictoriam qualitatem euidenter excellere uolumus, Hispanum oleum, uel Histricum, uel quod omphacinum seu omotribes, Latinè immaturum, seu crudum appellant, inijciendum est. Vbi æquales utrasque facultates habere cupias, oleo dulci, nec recenti, nec uetusto liquandum est. Si ut digerat expetis, uetus oleum, uel

D cicinum commodè sumitur. Itaque hoc emplastum medicamen dum liquefit, in hunc modũ temperatur: Oleum paulò copiosius quàm medicamentũ esto, ut pondo uidelicet unum absoluat: medicamenti uero decem uncias iniecisse abundè sufficerit. Clarum est cuilibet, hoc efficacius reddi emplastum, quò plus medicamenti habuerit: tanto lenius ac mitius, quanto liquidius fuerit ex Rhodino liquefactum. At cerati quod inungi possit, temperamentũ recipit, dum medicaminis pondo in olei selibra liquatum fuerit. Tale uerò phlegmonõn inclinationibus ex usu est. Item sedis, rectiq́ intestini tumores phlegmonodas sponte obortos omnibus melius iuuat: atqui tunc liquefactum oportuit cum oleo copiosiore, ut per cornu recti foraminis, cui uesica suis alligata sit, immittatur, uelut in eiusmodi usurpare consueuimus. Ad hæc frequenter ipsum in his ex Rhodino liquefecimus, cacabo uasi in quo liquescit prius subiecto, qui calidam contineat: prunis uero ardentibus incumbat, aut flammæ fumo carenti. Iam uero pro superioris temperaturæ modo liquatum, ut liquidi cerati spissitudinem habeat, & naturalium & podicis ulcera persanat, imò & alia omnia, uel etiam ulceratos perniones, & ambusta: etenim uniuersa statim inflammatione liberat, puraq́ reddit, & solida implet carne, præsertim ubi plus chalcitidis adiectum fuerit. Insuper nemo ignorat, uinum quoque medicamento id effecturo admiscendum esse. Quod si acetum acceperit, ambustis optimè facit, & statim, & postea quolibet tempore impositum: siue illa iam pustulas, siue non habeant. Constat idem facere medicamentum hoc, si quis in aqua feruenti ustus fuerit: qui etiam affectus Græce πυρίκαυτον, Latine ambustum igne dicitur. Porrò si pharmacum antè imposueris quàm phlegmone sit orta, nihil adeò ipsius generationem impedit prohibetq́. Quapropter, ut dictum est, nonnulli qui hernias secant, statim eo utuntur, nec prius uulnere madefacto. Ad hæc contusionibus, fracturis, & qualibuscunque plagis, si liquidum imponitur, præsens est remedium. Ligamentis autem circundatum fasciarum instar quibus rupturæ deligantur, καταγματικὰς uocant, œdemata omnia & inflationes mirificè iuuat. Cum

malo

A malo ſucco corpus abundat, uel admodũ ſenſile eſt, quamprimum contuſis & per-
cuſſis partibus illud impones, hyoſcyamos recens adijcietur;qui ſi non eſt propter
anni tempus aut locum,nihilo magis deſiderabis, ſi adiungas eum qui uere depoſi-
tus eſt,qualis etiam ſingulis annis ex Creta Romam apportatur. Hoc magis adhuc
lene ac blandum medicamen ſuccus mandragoræ miſtus efficiet. Non autem uos
latet, et hunc à Creta optimum fictilibus poculis huc afferri,cuius unciam unam li-
bræ olei emplaſtri liqueſcentis miſcere ſufficit. Atque interim amplius, interim mi
nus impones, prout diſpoſitio poſtulat. Conducit etiam in eiuſmodi corporibus
pharmacum ex Rhodino liquefactum eſſe. Cæterum ex caſu conquaſſatis parti-
bus, uel ligno, uel lapide percuſſis, etſi ecchymoſis quædam contigerit, protinus
ab initio medicamen commodè imponetur ex uino, ut docui, liquefactum. Quod
uinũ, inquam, die tertio, aut certè quarto,ſi particula inflammatione careat,aufer-
ri oportet:oleo autem ueteri emplaſtrum liquare. Nam ſi plenius aſtringantur ec-
chymomata, uix queant per halitum digeri. Hoc medicamento etiam utor aduer-
ſus eryſipelata, præſertim phlegmonode: adhuc longè magis ad phlegmonas ery-
ſipelatodẽs. Principio igitur impono ipſum liquatũ ex Rhodino, quod oleo omo-
tribi,id eſt crudo et ſalis experte conſtet;cuiuſmodi eryſipelatis eſt accõmodatiſſi-
mum. Ita iam liquefacto ſolani ſuccus per totum accuratè permixtus uniuerſus &
irriguus mortario ſuperfundatur: qui ſi non adeſt,pſyllij: ſi æſtas fuerit, etiam uuæ
acerbæ cum portulacæ, uel ſemperuiui ſucco. Etenim uuæ liquor per ſe plus quàm
oportet,aſtringit. Tanta autem aſtrictio eryſipelata promouet, ut quæ calorẽ ipſo-
rum cutem denſando includat. Rurſus portulacæ ſuccus, neque is ſolus præ lento-
re nimio poteſt exprimi. Optimum igitur eſt, qui ex uua acerba prius tunſa expri-
mitur,portulacæ in pila committere,& ſic iterum contundere. Deinde ubi mixto-
rum unitas diligenter facta fuerit, liquorem elicere. Simili modo etiam ſemperuiui
B ſuccum exprimes: nam ſeorſum neque ex hoc, quemadmodum neque ex cotyle-
done ſuccum copioſum exprimere quiſquam poteſt. At mandragoræ pomorum
uirentium ſuccus recens adiectus magis aptum medicamen efficiet: quem ſi tem-
pus non admittat, illius quæ à Creta,uel alio quodam loco aduehatur, miſcere non
dubitabis: quin & hyoſcyami ſuccum temperare ei conſueuimus, interim meco-
nium,qui papaueris eſſe Latinis dicitur. Satius autem eſt, unà cum hoc glauci quip
piam condire. At his multò imbecillior,ſed acquiſitu facilis lactucæ ſuccus eſt,tum
agreſtis, tum hortenſis: quam uniuerſi Græci huius tempeſtatis non θριδακίνην, ſed
θρίδακα nominant;agreſtem ſolam θριδακίνην appellantes. His rurſus cicorij,polygo-
ni,trifolij & auriculæ muris ſucci minus ad refrigerandũ efficaces ſunt: quanquam
& ipſi refrigerent. Sed euidentius lenticula paluſtribus locis prouenientiens. Horum
omnium penuria miſcebis acetum & aquam, quæ aſcititias qualitates frigidas ha-
beant;uaſis uidelicet admodum frigidæ, aut niui inſiſtentibus. Atque ipſum Phœ-
nicinum medicamentum æque refrigeratum eryſipelatis admoueatur, donec ue-
hemens ipſorum ardor ſubſidat. Liquet autem, ſubindè ea quæ aduentitia quali-
tate frigida eryſipelatoſis affectibus ſuccurrunt,immutanda eſſe,maxime,ubi exa-
ctum eryſipelas citra phlegmonem fuerit. Poſteaquam uerò acris illa inflamma-
tio quieuerit, aut nec perfectum planè eryſipelas afflixerit, ſed uel eryſipelatodes
phlegmone, uel phlegmonodes eryſipelas, non adhuc externum frigus admo-
liemur, uerum à ſuccis etiam impenſe frigidis abſtinebimus: eos medicamini li-
quefacto miſcentes, qui mediocriter refrigerant. Ab his iam & linoſpermi &
chamæmeli ſuccum temperamus, ex eoq; ſolo poſtea medicamine liquato ute-
mur, nihil aliud præterea immittentes. At ſi quando liuidum ex frigefacientium
ui eryſipelas euaſerit, non id amplius eryſipelas appellandum eſt: ſed abſtinere
non à uini mixtura modò, ſed Rhodini quoque & aſtringentium oleorum opor-
tet. Nam ſolum Phœnicinum ueteri oleo liquefactum, quod liuorem contraxit

C per halitum discutere potest: & tunc affectæ partes aqua calida fouentur, & scarifi-cantur. Vobis si fuerit uisum hoc interdum facere, protinus Phœnicini liquefacti humidum medicamen, cui uinum adiectum sit, imponere conuenit: altero die uinum auferendum: si plus impendiò erysipelas medicamentorum uiolentia refrixerit, ut iam quoque nigricet, fotu & scarificatione utemur. Atque citra hæc calcis uiuæ quippiam liquescenti pharmaco immittemus. Dum uerò laborātes teneri sunt, lotam ipsam usurpabimus: tunc prodest etiam succus coriandri pharmaco inditus, qui sanè cum cerato rhodino iuuat non mediocriter. Ad hæc quæ iam similes affectus alia pleraque medicamenta curant, sequenti sermone dicentur: quædam pari uirtute Phœnicini, nonnulla efficaciore prædita. Porrò aduersus fluxionum uitia, omnium facilè optimum hoc remedium est, ut quod spe maiora frequenter præstiterit. Cum itaque femur aliquando prope inguen cruda phlegmone totum id affligente suppurasset, crus ita nobis figurabatur, ut sanies ad inguen confluerct. Facto autem ulcere, dum hoc longiore interuallo contingeret, fluctio quæ in femur decubuerat, euacuata est. Sed fistulosa quædam dispositio sub femoris totius cute orta est, ut ipsam iuxta patellam, quæ genu pars ἐπιγονατὶς Græcis dicitur, diuidere cogitaremus, quò saniei utrinque liber esset exitus: medicamentis autem liquidis inditis altius penetrandi uia promptior. Vbi iam femur soluissem, postero die quo incidere ipsum decreueram, inuenta sunt omnia concocta, arida, madorisque experta. Nemo igitur nō nouit quod rationi consentaneū erat, & postero die, & sequentibus similiter uti pharmaco: quandoquidē particula quotidie coloratior ac sanior quàm antea reddebatur. Curato itaque hoc modo adulescente, postea multas rheumaticas affectiones hoc medicamine sanaui, quæ quidem oras simplices haberent, sed ut cōmitti non possent, & fistulosæ intus essent. Non tamen ab ipsius pharmaci usu desistendum esse suadeo, etiam si multis diebus euidens nullum præsidium

D afferre uideatur, ut quod postea uno interim die simul uniuersam utilitatem maximam ostendat. Quare bono animō hoc semper in rheumatis utamini: in corpore tenero quidem, uel puero, uel muliere ad prædictam mixturam quatuor uncias chalcitidis immittentes, in ualido ac duro pro aliorum portione, uel unciam unam, uel duas apponētes, ut quinque uel sex chalcitidis unciæ sint, tres libræ utriusque, nēpe olei ueteris, & argenti spumæ. Duæ uetusti adipis, quem institores axungiam appellare diximus, diluatur in rheumatum uitijs oleo dulci nec nouo nec ueteri: assumaturque uinum austerum ætatis mediæ. Hoc pharmacum coarguit Thessali nugacitatem, efficacissimum auxilium à contrarijs potentijs compositum ostendens: unde si alteram adimas, nihil prædictorum fiet. Neque enim ex astringentibus solum, siue laxantibus ad rheumaticos affectus magnam commoditatem afferēt, uel certè ad phlegmonas incipiētes, et augescentes. Neque lenimentū, neque discutiendi uim ex solis relaxantibus sine astrictione confectura nanciscetur: quæ indurata habent emollire. Porrò laxabit perfectè, et mediocriter emolliet, si non admodum uetus oleum & adipem receperit. Quod itaque Mnasæus pharmacum condidit, æqualia inuicem continet, tum oleum, tum argenti spumam, tum adipem, sed maximè phlegmonis incipientibus increscentibusque est contrarium. Habet & nostrum hoc eadem quæ Mnasæi, argenti spumam uidelicet, adipem & oleum: si nihil ex ijs quæ astringunt acceperit, particulas eneruat, & robur earum dissoluit: ob quod etiam fluxioni fiunt obnoxiæ. Didicistis enim, non semper ob calorem immodicum, ut quidam arbitrantur, corporis particulas fluxionibus laborare, sed hoc raro accidere: imbecillitatem uerò illarum id genus uitij progignere, quæ utplurimum ex intemperie frigida proficiscitur. Itaque si humectet eas quispiam, calefaciatque medicamentis laxantibus, dissolutæ prorsus & infirmæ fiunt. Rursus si tumores in rheumaticis morbis fortiter astringat, initio quidem proficere uidebitur: cæterum qui restat, contumacem & scirrosum faciet. Nam tales affectus subinde ne quidem ferunt nimis astringentium impositionem, ut à quibus dolore & tensione molesten-

A molestentur. Atqui omnis dolor inflammata exacuit irritatq́;, & fluxionibus occasionem præbet: quamuis rheumatica intemperie æger non afficiatur. Sed miri nihil est Thessalum medicæ artis operum inexpertum, & qui morbos ratione inuenire nequeat, omnem phlegmonarum curationem ignorare. Vobis autem qui crebrò tum Phœnicini huius, tum aliorum medicamentorum, quæ contrarijs constant uirtutibus, efficacissima in multis morbis auxilia uideritis: conandum est interim, ubi iam composita desiderantur, eadem methodo ex illis quæcunq; regio præbet, conficere: cum plegmonē suspicamini futuram, uel incepisse modò, quæ magis astringunt: in augmento, quæ minus: in statu & inclinatione, quæ magis relaxant & digerunt. Semper tamen utraq; misceatē, & repellendi, & discutiendi facultas: nisi quando fluxio prorsus constiterit, & corpus uacuum fuerit, tunc ad digerentem, sicut in primis incursibus ad repulsoriam uirtutem, tuta est accessio.

DE EMPLASTRIS QVAE EX ARgenti spuma præparantur.

QVoniam in emplastri mei Phœnicini confectura adipem uetustam & oleum digerendi potestatem habere dixi, chalcitidem uero & palmam colligendi repellendiq́; : hæc autem medicamen emplastum sine argenti spuma procreare nō possunt: ob id uisum mihi est de ipsius spumæ usu deinceps uerba facere. Siquidem Phœnicini uiribus nec eam obesse, nec conducere, sed materiæ ad emplasti pharmaci compositionem idoneæ rationem obtinere putandum est. Non absurdum itaque mihi apparet, si de eiusmodi medicamentis, exempli gratia, de spuma argenti disputationem instituero. Sunt non pauca quæ potestatem aut nullam, aut exiguam admodum pharmaco quod præparatur simul afferunt: commoditatem uero materiæ præbent, B ut uel emplastri, uel cerati speciem referat. Neque enim argenti spuma manifestò calida est, sicut nec frigida, nec humida, sed modicam siccandi habet uirtutem in primo abscessu, ab his quæ adamussim media sunt inter humida & sicca. Non tamen uis eius est ferruminare, sicut nec aperire: item nec abstergere, quemadmodum nec expurgare euidenter, sed paulum à medijs ad crassius recessit. Verum hoc quoque ex diuturna coctione deponit fusa ob ignis potentiam, & alterata. Porrò sola per se cruda femorum attritus ex itinere iuuat, quo etiam modicè exiccare cognoscitur. Ad hæc neque acrem, uel suauem, neque acidam, uel amaram, uel austeram, uel acerbam, uel omnino astringentem facultatem ipsam habere gustus abundè testis est: Quemadmodum etiam ulcera nec ab ea detodi, nec calefieri, nec refrigerari, nec purgari, nec carne impleri, nec cum caro supercreuerit, tolli percipimus. Licet itaque nobis in uarium usum administrare argenti spumam, interim ex oleo & aqua coctionem eius adusq; emplastri spissitudinem molientibus, interdum ex oleo & aceto, aliquando ex oleo & uino. Porrò in quibuscunq; istorum coquatur, melius id medicamenti redditur, quod magis coctum fuerit, quod liquidorum quæ miscentur copia continget. Est enim ex ijs pharmacis, quæ liquefieri possunt, etiam spuma argenti, dum tota funditur, sicut resina & cera: sed non statim ubi ignē contigerit. Vnde multis imponit, qui nullo modo ipsam fundi existimāt. Igitur cum oxelæo cocta, liquescit citius perinde ut cum erugine, quæ & ipsa fundi solet, uti chalcitis & misy. Omnium itaq; celerrimè chalcitis funditur: tardissimè argenti spuma. At in horum medio sunt erugo & misy: funditur & sori, sed longiore temporis interuallo, ut quod terrestre magis & saxeum sit quàm chalcitis & misy: sed de his iterum dicetur. Argenti spumam per oxelæum coquens ocyus liquefacies, per hydrelæum tardius: tamen funditur sic quoq;, si duplum eius sit utrunq; liquidum. Ego certè plus etiam quàm duplum miscui frequēter, ut paulò pòst exponam. Atqui melius est statim ab initio hæc tria in mortario temperare, argenti spumam, aquā, & oleum. Quod si candidum medicamen esse cures, oleum purius luci-

C diusq; iniicito, atq; aquam similiter puram ac candidam, coquaturq; in loco sub dio
soli exposito: quia nubilus aër pharmacum denigrat: syncerus magnum ad albedi-
nem adiumentũ adfert, sicut aqua in huiusmodi aëre aspersa. Cæterum obseruato,
ut coctionem lignis, aut carbonibus peruri incipientibus moliaris. Nam fumus et
facile nigredinem conciliat. Perustis igitur antea carbonibus cum exactè ardent,
tunc coctionem auspicare. Quod si illam protinus non absoluant, in alio foco simi-
li modo carbonibus præparatis cacabum superponito. Quæ ergo medicaminis can
didi faciendi gratia obseruanda sunt, abundè satis indicatum est. Iam uero hoc fit
glutinantius, quo plus, ut demonstratum est, liquoris affuerit. Quemadmodum si
singulorum trium pondo libram unam iniicias, firmius adhærebit. At si argenti spu
ma non illiquescat, causa est potissimum, cur id facile decidat; sicut diutius adhæret,
cum argenti spuma cocta funditur, alteraturq;. Candidius sanè erit, citiusq; coque-
tur, libris duabus aquæ in tres utriusque, puta spumæ argenti & olei iniectis. Atque
hoc in paruis ulceribus uti consueuimus. Medicamenti, quod aqua coquitur, pote-
stas nota est, si meminerimus eorum, quæ in commentario de simplicibus medica-
mentis dicta sunt.

DE EMPLASTRO QVOD EX ARGENTI *spuma & hydrelæo conficitur.*

AQua peculiari substantia semper humectat & refrigerat. Ascititio au-
tem calore assumpto, donec ipsum perseruat, excalefacit: frigida fa-
cta refrigerat. Oleum sanè si recens sit, pharmaco non renititur: per-
manet enim humidum & modicè frigidum, quali maximè tenera cor-
pora & uitiosis humoribus obnoxia indigent. Mulieres itaque et pue-
ri, atque ex grandioribus mollem corporis habitum sortiti, nempe candidi cute,
D eius generis medicamenta requirunt. Porrò coctum ostendimus ex oleo copiosio-
re, & aqua reddi tam glutinans, ut ne quidem à lotis decidat. Etenim ulceribus
quæ ad cicatricem ueniunt, multis diebus subsequentibus pharmacum immanare
expedit, quò melius & citius ita cicatrix ducatur. Notum est huiusmodi pharma-
cum pruritus, desquamata, & ut uno uerbo expediam, praua ulcera persanare, in
quibus & subliquidum, ut uocant, ceratum, aliaq; id genus utiliora sunt iis, quæ ua-
lidam potestatem occupant, qualia magnis uulneribus imponuntur. De quorum
omnium simul uirtute in tertio libro de morbis curandis dictum nobis est: in quo
generales communesq; sermones (uniuersales nuncupant) de quaque ulceris diffe
rentia tradidimus, ostendentes, quales medicamentorum, quibus illa curabuntur,
uires esse conueniat. Hic uero particulares materias recensemus, temperaturas eo-
rum definientes & modos, quibusq; in præparatione reddantur optima demon-
strantes. Ex hydrelæo itaque argenti spuma, sicuti comprehensum est, præparata,
emplastrum tactu blandissimum, & adhærendo pertinax efficit: præterea aspectu
album, refrigeratoriam uim habens mediocrem, cuius auxilio exulceratis partibus
ne quid influat, impedit, & iam influxum denuò ad partes extimas retrudit, ut res
fiat huiusmodi, qualis cum spongiam aqua frigida humentem particulæ cuidã cor-
poris imponimus. Nam illa rugosum contractumq; totum locum facit, nõ tantum
expellens quod influit, sed etiam quod in eo continetur ad uicina extundens. Atq;
emplastrũ modò commemoratũ, non ex prima facultate, sed per accidens exiccare
dicetur. Propriè nimirum & primariò ea quæ digerunt, & temperamenta ad siccio
rem statum perducunt, nominantur siccantia: ex accidenti uerò etiam ea, quæ frigo
ris causa id quod influit, remittunt; quod continetur, expellunt. In summa, nullum
humectans, uel primariò, uel ex accidenti ulceribus cõmodum est, ut in tertio me-
thodi medendi libro demonstrauimus.

DE EM-

A

DE EMPLASTRO QVOD EX ARGENTI *spuma & oxelæo componitur.*

DE argenti spuma quæ ex hydrelæo præparatur etiam hæc sufficiunt. Digrediendum modò est ad eam, quæ oxelæo componitur. Itaq; me diocriter exiccans medicamentum fit, si utriusq;, nempe olei & aceti, duplo maior portio quàm argenti spumæ misceatur. At si uetus oleũ sit, multo magis exiccat: copiosior uero duplo utriusque mensura ua lentius facit pharmacum. Quapropter fistulas, quæ nõdum callum durum habent, curat. Cæterum spumæ argenti una pars iniicitur: illorũ singulorum duæ S. Quin etiam tripla cuiusque parte temperata nonnunquam toto die coxi medicamentum. Vnde quidem reddebatur nigrũ, sed perinde ac bitumen probum splendescebat. Porrò maxima siccandi potentia pollet, curatq; ulcera perdifficilia, & fistulas, quales dixi, iungit, tum uulnera cruenta glutinat: uno uerbo, exiccat sine morsu. Huius rei gratia etiam alia uniuersa ulcera sanat, maiora minoraq;, donec ad cicatricẽ perueniant. Aequum est & alia quædam eius opera commemorare, quæ forsan ne quidem speraueris, quantum ad materiæ humilitatem attinet. Nam cum febris solutio ex parotide suppurata cuidam accidisset, fistulam fieri suspicati sumus, quã sex menfibus post principium in agro mihi ostenderunt. Erat enim puer agricolæ annos na tus circiter quindecim: huic cum ex emplastro illo, quanta tunc mihi copia aderat, imponendum dedissem, ipse in urbem reuersus sum, pluribus negocijs medicis occupatus: interea oblitus sum eius qui pharmacum acceperat: sed à bimestri præter animi mei expectationẽ uenit incolumis: immittentibus enim nobis suillum pilum per fistulam, ad articuli commissuram usq; procedere uidebatur. Non multo pòst, cũ alius puer forte fortuna eiusdẽ cum priore ætatis, eodemq; morbo laborans mihi esset ostensus, emplastrum hoc imposui, quo ille pariter integræ sanitati restitu-

B tus est. Ab eo tẽpore plurimos simili uitio huius medicamenti uirtute liberaui, tum pueros, tum adolescentes, tum mulieres. Vos igitur, si uti eo ad huiusmodi affectus uolueritis, uetustissimum oleum, & acetum quamacerrimum, ex uino uidelicet solo confectum iniicitote: non ut quidã aqua mixta ipsum præparant: sed purũ sit, & quammaxime licet pellucidum. Tale siquidem tenuius cõmodiusq; ijs erit, ad quæ ipsum requirimus. Hoc pharmaco etiam musculos induratos subinde curaui.

DE EMPLASTRO QVOD EX ARGENTI *spuma & œnelæo præparatur.*

REliquum est, ut de argenti spuma dicam, quæ ex œnelæo cõponitur, & parem prædictis temperaturam ac uirtutis excessus pro humorum copia respondentes habet. Etenim æquali portione tria mixta præparaui, & duplo maiore utriusque liquidi mensura quàm argenti spumæ: interdum triplo imposita. Confeci autem nonnunquam hoc modo. Per æstatem sole calido argenti spumam ex uino falerno conterebam singulis diebus quindecim continuis, uinum rursus, si forte primum euaporarat, infundens. Ab eo tempore coctum medicamen exiccans abunde factum est: quo in rheumaticis constitutionibus perinde ac Palmeo, quod φοινικίνον appellaui, usus sum: ex oleo liquefaciens, ut in illo prædictum est. Ac femur iamdiu induratum, cruentaq; uulnera eo sanauimus: In summa, ad omnia fuit optimum. Atqui si falernum ad manum non habeas, aliud sumito colore fuluum, sed tenue substantia, ut pelluceat: cuiusmodi est Arlusium, quod in Chio nascitur, & odorum uehementer Lesbium: in Mitylena paucum, in Eresso & Methymna copiosius meliusq; proueniens. Item quod falerno simile est, Tmolites. Est & hoc tenuissimum, fuluum colore, dulce mediocriter, nimisquam odoratum. hoc inueteratum omnibus usui esse potest, quibus & falernum. Insuper aliud Tmolites uinum est simile ei colore & substantia: Verum nec dulce, nec odorum. Habet autem uim quandam

C astringendi, sed suauitate multo inferius est. Hæc itaque ex cocta spuma argenti fiunt medicamenta.

DE CRVDAE SPVMAE ARGENTI VSV.

INCOCTA quidem per se, ut annotauimus, attritus emendat. Ex oleo autem seu uino trita siccata㈀ ulceribus medetur, quæ ob humiditatem uix cicatricem recipiunt. Quod si rosionis expertem esse cupis, elota utitor.

QVOMODO LAVARE OPORTEAT ARgenti spumam, & reliqua metallica.

Facile eluitur, ut quæ statim propter innatam grauitatem liquoribus, in quibus leuigatur subsidat: unde totã rosionem in aqua lota exuit: acuti uero sensus homines, parum adeò mordacem percipiunt, si ex aceto uel uino eluatur. Porrò conuenit, diligenter toto die contritam cum liquore per noctem relinquere: postero die mane illum auferre: alium mox superfundere: post ea rursus terere similiter: iterumq; sequenti aurora liquorem emittere. Quod faciundum est, donec simul cum liquido argenti spumæ uelut tenuissima quædam portio appareat: cumq; nihil sordítiei amplius inest, nihil etiam magis effundendum est. Attamen conterere diebus pluribus, etsi nihil ei insistat, sole feruenti satius est: ita enim accidit, ut medicamentum exiccet ualentius. Porrò nouerunt omnes id æstate non solum in argenti spuma, uerum in alijs etiam quæ hoc modo præparantur, fieri commodius. Siquidem cadmia, æris squama, æs ustum, item quod uocatur diphryges, cerussa, misy, sori, stymmi, & omnes lapides, præterea calx perinde ut argenti spuma ex liquore aliquo prædicto eluuntur, leuiganturq;: interdum ex marina præparationem ipsorum molior, de quibus in sermonis processu rursus agitabitur. Nunc enim propositum mihi est emplastra percensere, quæ iuniores medici cum ρω in ultima syllaba & scribunt et enunciant: quẽadmodum in Centrio, & Milotride facere omnes consueuerunt. Siquidem in his prima nominum positio uidetur sine ρω facta fuisse à uerbo quidẽ κεντεῖν Centrio nominato, ultima syllaba ρω non habente: Milotride uero composita ex mila et ote. At cum hoc tempore propè omnes ea cum ρω efferant, non peccaueris, si eodem modo cum illis pronũcies, præsertim in Centrio. Quippe ostendimus in opere quod contra illos, qui barbare loquentes corripiunt, prodidimus, & ipsos Atticos uiros ualescentem usum & cõsuetudinem secutos fuisse. Nam alij quoq; ante me indicarunt Atticorũ linguã permultum à proprietate sua decidisse: ac omnes, quorũ eloquentiæ laus ac gloria maxima apud Græcos extat, suæ quenq; tempestatis morẽ imitatos fuisse. Et nos itaq; cum nullum non inueniamus nunc medicamentarios libros emplastri nomen cum ρω scriptum habere, usum præualentem sequemur.

D

DE MEDICAMENTIS QVAE EX molibdena conficiuntur.

Relatum est superius quoq;, molibdenam & argenti spumam in eundem ferè usum adhiberi. Omnia enim quæ ex argenti spuma componuntur, etiam ex molibdena fieri possunt: sed facultate inuicem differunt, tantum ut molibdena substantiæ crassioris frigidiorisq; sit: argenti spuma tenuioris, & inter calidam ac frigidam mediæ. Cæterum colores medicamentorum, quæ inde præparantur, molibdena nonnihil euariat, quanto magis giluos ipsos efficit. Quare & alborum emplastrorum, quæ non modo cerussam, sed argenti spumam quoque habent, nullum ex molibdena constat. Cuius mistura color albus, cinerius redditur: potestas autem ut in albo emplastro, quod ex hydrelæo componitur, melior etiam euadit, præcipue in teneris corporibus, tantum abest ut pereat. Cum discutere quid uolumus, argenti spuma

quàm

A quàm molybdena potior est. Pari modo in reliquis medicaminibus, quæ ex argenti spuma compositionis titulum sortita sunt, cum molybdenam adijcimus, color & uirtus immutatur, quantum paulò ante uobis indicauimus.

DE EMPLASTRIS ALBIS QVAE EX *argenti spuma, & cerussa fiunt.*

VEl coloris causa medici cerussam argenti spumæ ad emplastra alba conficienda miscent, uel ut quandam astringendi, ac refrigerandi uim medicamento concilient. Quippe uidentes huiusmodi nigrescere, cum largius coctum fuerit, præsertim lignis, & ijs forsan fumidis, nec in aëre puro, mox ab igne tollere coguntur: ob quod ipsum nec aquam copiosam, nec oleum temperare. Merito igitur resinam ei adiungere considerarunt, quo sequax, ac sibi continuum fiat, uiscosum quid assumens, maximè cum liquida resina immittitur. at ex tali mixtura deterius efficitur pharmacum: etenim mordax aliquid resina repræsentat: quod siccet nihil adeò generosum: cuius usum priuatim ulceribus esse necessarium didicistis. Quædam itaque resinæ uel insigniter derodunt, de quibus uniuersis iterum sermo futurus est. Mitissimæ uerò duæ inter eas sunt: prima terebinthina, laryx altera nuncupatur. Has igitur miscere satius est, ubi id genus emplastri cōficere cogitas. At multo leniora tactu omnia fiunt, tum quæ resina constant, si ceræ quid adiectum sit: tum quæ ex cera, si resinæ nonnihil admixtum habeant: quamobrem cera resinæ temperanda est. ut autem color emplastri albus seruetur, albam esse congruit. Est sanè alba, quæ suapte natura prouenit, pontica: sic nominari consueuit, licet aliunde ueniat, quòd plurima in Ponto alba nascatur, alijs in regionibus paucissima. At candida, quæ tyrrhenica nominata est, non sponte crescit, quare nullam euidentem habet acrimoniā. Quæ uerò suo instinctu crescunt, nonnullæ acres sunt, quas prius eluere oportet in hunc
B modum. Liquantur primum ad ignem, deinde in aqua fontis pura demerguntur: ubi permouentur expurganturq;. Simili ratione & pix, & resina, & quod physema dicitur, lauandum est, de quibus iterum exactius commentabimur. In præsentia, quoniam albi emplastri compositionem tradimus, reliquum eorum quæ præcepta sunt deinceps percensebimus. Posteaquā ergo cerussæ, spumæq; argēti coctis prius usque dum medicamen digitos non inquinans appareat, cera simul cum resina fuerit adiecta, candidum emplastrum, si placet, habebitis: interim aquam inijciētes, interim oleum duntaxat: idq; nunc recens, nunc uetus. Prius enim iam audiuistis, quam uirtutē aqua & oleū uetus habeat: Nouistis item, quod omphacinū oleum, & id quod colitur in Hiberia, quæ nunc Hispania dicitur, astringens quippiā pharmaco adijcit. Histricum non modò exiguam astrictionem, sed amaritudinem quoque refert. Proinde different tantum ex astringentibus confecturæ, ab ijs quæ dulci oleo constant, quanto initio ulceris & fini potiora sunt omnia quæ nōnihil astringens continent: in medijs, dulcia. Nam in principio medicamenta repellentia prosunt ulceribus, ne phlegmone corripiantur. Inde quæ magis relaxent, si non phlegmone adsit, transpiratus gratia: quòd si affuerit, etiam ob illam ut citius dissoluatur. Atqui clarum est, de parua phlegmone uerba fieri: siquidem exigua ulcera, in quibus albis hisce emplastris utimur, magna comitari phlegmone non potest, si error nullus accesserit. Cæterum ulceribus quæ ad cicatricem ueniunt, astringendi qualitatem utilem esse cui obscurum est? Tempus igitur iam postulat, medicaminū quæ emplastrum album utilissimum constituunt, temperaturam exponere.

PONDVS EMPLASTRI.

Aequa sit portio utriusque metallici, cerussæ & argenti spumæ: & hæc, si uideatur, esto singulorum pondo libra: olei uero mensura amborum simul pondus absoluat, uel ut Romani dicunt, sint pondo libræ duæ, ceræ pondo selibra, terebinthinæ illius dimidium, hoc est, pondo unciæ tres. Quòd si thus admisceas, primum

C lenius euadet, seu ut Græci dicũt, ἀνωδυνώτερον, tum parua ulcera, quæ phlegmone infestat, ocyus concoquet: sed ad cicatricem ducendam erit imbecillius. Nam carnem supercrescentem promouet, quoniam thus σαρκωτικὸν est, ut in tertio libro de morbis curandis legistis. Satius itaq; est, inijcere & aluminis paululũ, tum ad cicatricem ducendam, tum alterius causa: quandoquidem laxantia medicamenta plethoricis, & uitioso succo obnoxijs corporibus adhibita, affectis partibus fluxũ concitant. Ex his itaque omnibus compositum medicamen, tumores præter naturam in molli corpore, qui nec magni adeò, nec dolorifici sunt, discutere poterit: præsertim cum thus abundè assumpserit. Erit itaque in prædictis copiosum thus, si æquale terebinthinæ pondus accipiat: sin eius dimidium, minorem digerendi uim medicamentum habebit. Magis autem cicatrici ducendæ erit idoneum, quàm quod duplo copiosius id receperit. Iam si plenius adhuc digerere cupiatis, etiã piperis albi pauxillum adijcitote, quod ulcerũ cicatrici obducendæ nihil obesse potest. Sit igitur aluminis pondo uncia, in piperis semuncia: Ratio siquidem est, huius tres denarios, illius sex inijcere. Quoniam uerò præstat alumen, & aliâs quod scissile nominatur, & colore candidum est, id immittere expedit.

ALBVM EMPLASTRVM ΔΙΑ ΠΙΠΕΡΕΩΣ, *Attalo & Hera autoribus.*

IVuat senum ulcera, tum eorum qui mollem habent cuticulam, denique omne ulcus curat, quod & humidum est, & non facilè cicatricem admittit. Ad hæc abrasa, quæ ἀποσύρματα Græci uocant, ut cutis suspensa sit interim nigricans in cubito, sura, & genu: quibus neque caro, sed membrana sola os ambiens, περιόστεος dicitur, subiecta est. Hisce igitur, ut omnia ordine recenseam, medicamenti compositio constat. Argenti spu-
D mæ, cerussæ, utriusque pondo libra, olei duarum librarum mensura: nuncupatur enim à Romanis æquiuocè ponderalis, ut ita dicam, libra solidorum, & mensuralis libra liquidorum: quæ ut multum tota urbe ex materia cornea constat. Præter hæc ceræ pondo selibra, terebinthinæ resinæ pondo uncijs tribus, thuris uel dimidio ipsius, uel æquali pondere, aluminis pondo denarium sex, piperis pondo denarium triũ. Coctio manifesta est. Initio quidem metallica in sole coquũtur, dumad unguem non inquinet, uel etiam paulò durius fiat: immittuntur autem tunc cera & resina. Dein cum omnia coierint, thus primũ, mox alumen & piper addentur. Inijcere autem conuenit cerussam, quam uocant rhodiacam, si emplastrum candidum eximiè fieri cupias. Quinetiam in ciuitate Dicæarchia olim, nunc Potiolis uocata, nonnulli qui cerussam præparant similem rhodiacæ albam facere consueuerunt. Porrò quod in sole conficiendum est emplastrum, & aqua admiscenda, ut album simul & magis refrigerans fiat, antea discussum est. At si mauis ad cicatricẽ ducendam commodius ipsum reddere, ab aqua in totum abstineto: olei autem ueteris pondo uncias duas, imò etiam tres immittito. Hoc medicamentũ non ex eorum numero est, quæ à me primum composita sunt, sed iam annis multis antè à rege nostro Pergamensi Attalo, uiro omnigenorum medicaminum studioso. Constat ratione prædicta. Ac magis adhuc admiraremur, si quod similis speciei, ὁμοειδὲς Græcè appello, potuisset conficere. Meminit eiusdem Heras quoque in medicamentorum libro, quem nonnulli νάρτηκα inscribunt, alij τόνον δυνάμεων, censens oleum uetus attribuendum: eiq; parem aquæ mensuram, uel dimidiam esse temperandam. Cæterum alia quæ ad misturam spectant, ita habent ut à me scripta sunt, nisi quòd ille heminas, non libras, tum aquæ, tum olei posuerit: non indicans, quot unciarum heminam siue ponderis, siue mensuræ constituerit. Etenim ponderales unciæ grauitatem corporum, mensurales molem decernunt. Cum igitur pharmacum hoc senum ulcera, & tenerorum curare dicit, uerus est: cum uerò omne ulcus sanare scribit, amplius quàm par est ei condonat & tribuit. Siquidem humidiora,

eoq;

A eoque minus ad cicatricem uenientia curat, cacoëthes nullum, sicut nec uulnus cruentum. Ille autem & hæc omnia promittit: attamen derasis ipsum mederi scribens non falsus est: Subinde enim tam derasum os, ut cutis inde cum subiecta quadam carne abscederet, medicamenti beneficio cum ipsa coaluisse uidi: & quod hoc maius est, interdum iam nigricante. Rursus aliud hoc etiam admirabilius, in cubiti gibbero, sura, & genu, quibus nulla caro, sed membrana, uel latus tendo solus subiectus est. Quare ad abrasa optimum hoc medicamentū habueritis: ad sinus & abscessus, nec omnium optimum, nec bonitate optimorū secundum. Verum ad mediocres affectus in teneris, mulieribus, pueris, & senibus commendatur. Quare & hic plus quàm oportebat Heras medicamento detulit: multo autē magis cum laudaret ipsum, scribens ad morsus uniuersos præsens esse remedium. Cur enim sermoni appositum esse uult uniuersos? an si etiam ferarum morsus fuerit, uel hominū uniuersorum tantum dicit? Atqui falsum est utrunque. In feris quidem clarum est: quæ enim ab efficacibus pharmacis uix curantur, hæc nemo ab illo sanari posse dixerit. Quòd si de hominibus dicat, & sic oratio incerta est, adeò ut auditores magis offendat quàm iuuet. Quippe persuasit aliquis cuidam medico, ut emplastrum hoc adulescēti indice morso in pancratio imponeret: qui inde tam malè habuit, ut in periculo esset, ne pars tota morsa computresceret oborta iam putredine. Vix tandem glutino accepto curatus est. At cum non in neruum, sed carnem læsionem acceperit, nihil mirum est huiusmodi medicamento saluum euasisse. Etenim hominū morsus alijs ulceribus admodum similes sunt, nisi qui morsum acceperit uitiosis humoribus abundet, aut diutius à cibo abstinuerit, aut ira correptus sit, ut uniuersum corpus, etiam dentes bile madeant. In quibus etsi nihil mentione dignum medicamen facere uidebitur, tamen ei qui subito fuerit usus satis erit, si nihil incommodi accepit prius quàm pharmacum aliquod talibus curandis peculiariter dedicatum morsæ particulæ imposuerit. de quibus mox disputabitur. Nunc uero tantum dixisse B sufficiet, siue homo, qualem diximus, siue simia, siue canis, siue id genus animantium aliud momorderit.

ATTALICI SECVNDVM ANDROMACHVM ALBI *narratio & compositio, quod minus lædit à rabiosis morsos, & neruos uulneratos.*

Alba, quæ oleo recenti, & aqua citra piperis atque thuris misturam confici docuimus, uehementer cōmorsas partes offendunt: licet animantis spuma, quod momorderit, uel pauxillum adeò uirus contineat. Ac minus illis omnibus Attalicum lædere solet, si terebinthina, oleum uetus, thus & piper adiecta fuerint. Pari etiam modo in neruorum uulneribus reliqua alba magis nocent, sed multo minor offensa est ex eo quòd oleū uetus habet, aquā non item. Insuper hoc magis eueniet, si tres uncias thuris integras, & non eius dimidium recipiat. Dictum siquidem mihi est & antea, quod si hoc pacto præparemus, in huiusmodi albis alumen pharmaco † malo congruere. Nam opus est hic non astringentibus, sed abundè extrahentibus in alto affligentes neruos punctos, & uenenatam animalium saliuam. Heras hoc medicamentum ex rhodino, uel myrteo, uel myrrhino dilutum mederi ambustis igne tradit: & si plurimū absit etiam hic à pharmacis quæ ambusta commode sanant: de quibus ipsis rursus sermonem instituemus. Porrò præstantiora in his sunt alia candida, quæ neque thus, neque resinam habent. Quin & hæc non parum ab ijs superantur, quæ ambustis igne propriè auxiliantur, quemadmodum à me compositum eadem sanare dixi, si acetum adiungas. Illud siquidem nullo non tempore commodum est. Quod autē ex pipere constat album, excoriatis adustionibus cum ad cicatricem peruenīūt utile est: primum per se nihil conducit: dilutum uero ex oleo myrteo prodest, non tamen æquali uirtute, ut quæ ad ambusta igne propriè faciunt. Heras morsis etiam

† *Hoc est, malo, siue ad malum esse.*

C ipsum conuenire scribit. Sed hic quoque distinctione utamur oportet: siquidem in duris, & coctu difficilibus imbecillius est medicamentum: in mediocribus, maximè in senibus, pueris, mulieribus, & ut breuiter dicam, molli carne prædiis, abundè sufficit. Insuper uaris aptum est: quemadmodum & hoc uerè prodidit Heras. At de pustulis, quæ ἐξανθήματα Græcis dicuntur, indistinctè pronunciauit. Etenim ex harum numero mediocriter subduras persanat. Quæ uerò plus caloris, aut phlegmonodes quippiam referunt, irritat, præsertim initio. Post commemorata in hanc sententiam Heras differit: Fecit etiam ad duritiam trimestrem, quæ ex partu profecta erat: perspiratu discussit. Non impossibilia adfert: at conueniebat ipsum præscripsisse, cuiusnam durities esset: totius'ne uuluæ, an ceruicis solius, uel orificij, uel apicis, uel extranei cuiusdam corporis ei incumbentis. Iam uerò id ipsum emplastrum impendiò magis laudat aduersus fistulas, cum alias omnes, tum maximè quæ in digitis oriuntur: Sic enim appellauit ipse, cum illud curare affirmaret. Simili modo ad podagram, carbunculos, epinyctidas, condylomata, lepras, uitiligines, impetigines, sugillata, propositum medicamentum Heras extollit. Si itaque tanquam meliorum penuria eo usus quispiam mediocre præsidium attulerit, uerè prædicat: sin autem ut medicamen ad hæc optimum adducit, manifesti mendacij arguitur, cum multa alia præstantiora inueniat. Cæterum post ipsius laudes hoc modo præcipit: Vtere hoc maximè, quum ulcus àb acribus pharmacis, & ijs quæ Græci uocant ἴνωμα, soluatur, & phlegmonen recipiat: tum in abscessibus qui circa genu fiunt. Hic quoque fidei illius erat apponere pro abscessuum quidem ratione tenera carne præditos, pueros, mulieres, & senes: In ulceribus autem species eorum adscribere, uti nos faciemus in commentario de malignis ulceribus: nam istud emplastrum nulli tam cacoëthi, seu maligno cicatricem obducit: Verum distinguenda sunt ea quæ cicatricem ægrè ducunt
D à cacoëthibus: neque enim omnia cacoëthe difficulter cicatricem admittunt. At dicetur sermone procedenti de ipsorum differentia, & medicaminum quæ utrisque sanandis dicata sunt. Quin & solis metallicis album emplastrum præparare licet, ut paulò antè admonuimus. Si enim spuma argenti cerussæ committatur, deinde olei, & aquæ, utriusque duplum temperetur, & coctionem, ut nuper est præceptum, carbonibus antea perustis in aëre lucido peragas, glutinans ac tenax, tum album colore medicamentum erit, maiore refrigerandi uirtute præditum, quàm ex sola argenti spuma confectum. Quemadmodum enim molybdena frigidioris crassiorisque naturæ est, etsi argenteæ spumæ eam admisceas, sic etiam cerussa, uel magis adhuc quàm molybdena. Quòd si uetus oleum indatur, non parum lentoris & hoc medicamen habiturum est, ne uidelicet à corpore facile decidat, cuicunque fuerit impositum. Atqui si emplastrum candidum fieri postulatis, oleum quàm fieri potest purissimum simul & lucidissimum injcitote: multa enim eius generis non sunt: Blandum uero ac lene, & ut Græci dicunt, ἀνώδυνον erit pharmacum, si & adipis aliquid inieceris, ueluti ego facere consueui. Adeps uero anserinus sit, uel huius inopia gallinaceus: si neque hunc habemus, suillum injciamus: non ignari quidem, magnam esse anserini ad reliquos eminentiam: utentes tamen peioribus etiam, si quando optimi copia non conceditur: utpote cum cynnamomum desideratur, ad casiam optimam descendimus. Verum in prædicta temperatura adipis pondus dimidio minus quàm in utroque metallico erat, miscere sufficit, ut argenti spumæ & cerussæ singulorum pars una adsit, olei dupla, uel etiam paulò amplior, adipis pars dimidia. Cæterum quomodo dicam ijs, qui lance metiuntur, dupla, dimidia, & æqualia, antè paulum ostensum est, dum Romanæ libræ ponderalis cum mensurali cognominationem, quam uocant homonomiam, interpretarer. Pharmacum hoc uarijs modis præparaui: siquidem quatuor pari portione mixtis, dimidiam adipis, interim quoque liquidorum cuiusque unam & dimidiam adiunximus. Porrò fiet ueluti exemplo temperatura talis: Argenti spumæ

pondo

A pondo libra, cerussæ pondo libra, olei, aquæ, utriusq; pondo libra s. secundum alios, pondo selibra. Est quum & pondo trientem adiecerint, sicut & aquæ pondo libram integram: quod idiotæ frequenter dicere solent, & medici ipsis similes obseruare interdum, quomodo dicant medicamentum quodlibet generosius fieri, si adiectum fuerit quodcunque nominauerint. Nonnulli ipsorum ignorare se fatentur, rogantq; nos, qualisnam compositio præparatioq; sit optima, ignorantes aliã in alio affectu esse commodiorem, & simpliciter, & indefinite, ne unam quidem optimam. Huius rei gratia simplicium pharmacorum uirtutes accuratè pernoscere operæpreciũ esse uobis puto: Nam composito probè uti non possitis illorum ignari: Statim enim in proposito hic albo emplastro recens adeps admixtus, medicamentum efficit minus dolorificum, ut si & inflammatione laboret ulcus, curet ipsum: at cicatrice obducenda minus reddet accommodatum. Quod citra adipem conficitur facilius quidem cicatricem inducit, uerum non ex æquo ἀνώδυνον. Dictum est mihi prius, quòd aqua admixta euidentius refrigeret, sed oleo ueteri magis discutiet. Itaque qui eam facultatem adsecutus est, ut quo potissimum ulcus indigeat scire possit, is optimè & componit medicamenta, & iam compositis utetur. Atque uidistis me subinde medicis in consilium uocatis multa pharmacis curasse, à quibus illi sanitatis spem abiecerant. Optimum igitur medicamen dictum est non sermone simplici, sed inter ea quæ huiusmodi quid facere prædicentur: quemadmodum Phœnicinum optimum esse retuli aduersus rheumatismos, si eo iuxta prædictas rationes utamur.

DE ALIIS EMPLASTRIS ALBIS.

Alba igitur commemorata, qua dixi ratione iam olim confecta sunt; post quæ alia diuersa medici posteri excogitarunt, quædam adimentes, addentes, & immutantes; de quibus ipsis præstat dicere, ut in uaria medicamentorum compositione uos exerceamini.
B Scripsit itaque Andromachus in libro cui titulum fecit: VIRTVTES AD EXTERIORA, hisce quodammodo uerbis: ALBVM QVO VTOR:

Argenti spumæ pondo minam, cerussæ tantundem, ceræ, terebinthinæ, singulorum quartam minæ partem, olei heminas tres, aquæ heminas duas. Hactenus Andromachus. Nec quibus conueniat adscripsit, nec coctionis eius mentionem fecit. Nonnulli uiginti uncias minam continere tradunt, quidam sedecim: atq; medicamentum utroque modo præparari possit, non tamen rectè parem modum resinæ & ceræ inijcere uidetur: nam Attalici compositio melior est, quæ ceram resinæ duplo copiosiorem accipit. Constat autem, si resinæ & ceræ æqualis portio adiecta sit, emplastrũ fore glutinantius, non tamen ex æquo suaue gratumq; ulceribus, acre quiddam referens. Quinetiam eo quòd indicare noluit, qualis esse debeat resina, parum rectè fecisse uidetur. Nos autem haud ignari, esse meliorem per omnia terebinthinam colophonia, tum ea quæ phrycte nominatur, illam inijciemus. At si laricem habeamus, quid uti prohibet, cum sibi inuicem propemodum sint assimiles? Olei heminas tres: atticas puto ipsum scribere: aut certe scripsisset libras. Atqui miretur quispiã, quomodo Romæ degẽs pro libris heminas nominauerit. Eius nempe regionis illa sunt nomina, libra, sextarius, uncia. Ex multis pharmacis quondam conscriptis, priusquam Romanorum res eò accreuissent, conieci quam illi uocarent heminam: nempe æqualem uncijs nouem libræ Romanæ. Nunquid igitur Andromachus tres heminas censet adijciendas, tanquam singulæ uncijs nouem ualeant? eadem ratione aquæ duas? Vos iam quum simplicis cuiusque potestatem cognitam habeatis, quomodocunq; præparato uti potueritis ad ea quæ compositionis modus promittit, alijs permittentes inquirere, qualisnam confectio sit optima: Omnes enim optimæ sunt, & non optimæ: quemadmodum nobis prius ostensum est. Postea Andromachus aliud subiungit huiusmodi.

C

ALBVM ALIVD.

Argenti ſpumæ pondo denarium centum ſexaginta, ceruſſæ pondo denarium ducentorum, ceræ pondo denarium quinquaginta, terebinthinæ pondo denarium uigintiquatuor, olei heminæ dimidium, aquæ cyathos ſex. Hoc igitur emplaſtrum priori plus ceruſſæ quàm argenti ſpumæ habens, candidius euadet, magisq́ refrigerans. Sed facilè decidit minusq́ adhæreſcit, licet ſedecim uncias, & duas eius partes heminam habere ſtatuamus, quemadmodum nonnulli aiunt. Iuuat ſanè ipſum ad hæc terebinthinæ miſtura, ne ſiccum fiat pharmacum: quoniam omnino ἀλιπὲς, ut Græci dicunt, id eſt, pinguis expers, & aridum eſſet, pauco oleo, tum aqua addita. Non adſcripſit autem, per Iouem, in hoc Andromachus uel coctionem, uel quid promittat.

ALIVD ALBVM.

Aliud poſt hoc ponit tertium, quod eadem alia omnia, cum Attalico διὰ τοῦ λευκοῦ πεπέρεως, id eſt, ex pipere albo confecto, continet. Adiecta autem ſunt ei hæc eadem duo, orchis herbæ pondo denarium octo, ſtruthij pondo unciæ duæ: aquam uero nequaquā huic pharmaco adiungit, ſed thuris pondo denarium uigintiquinque iniiciendas cenſet, non adſcribens, ut Heras conſueuit. Nonnulli autem uigintiſex immittunt: olei tamen adhuc ille heminas duas imponit, eandem obſcuritatem relinquens, cuius ſupra memini. Accuſauerit quis eum uehemēter, quòd pharmacorum pollicita, ſeu titulum non præfixerit: Quippe ſecundum cum primo & tertio ſimilem potentiā non obtinet: Herasq́ ſanè laudandus eſt, qui medicamentorum uirtutes adſcripſerit, utendiq́ modos, quos Andromachus in emplaſtris albis prorſus omiſit, raro ad quid ualeant apponens: quanquam nec quo pacto coquendum medicamentum ſit indicauerit. Attamen nemo forſan eum accuſare poſ-
D ſit, quòd iam exercitatis in re medica, non idiotis ſcribat. Verū quòd titulum præterijt, uel uniuerſales eius potentias, non mediocre peccatum eſt. Quid enim dicet, qui defenſionem eius receperit? Forſan, quòd peritis ſimplicium medicaminum uirtutum hæc tradiderit. Atqui illorum nullus Andromachum deſiderat, qui & ipſe ſimili modo poſſit componere.

CANDIDVM HERAE.

RVrſus ad Heram reuertamur, aliud candidum emplaſtrum poſt Attalicum iiſdem hiſce uerbis ſcribentem: CANDIDVM aduerſus rabioſorum morſus: facit exactè etiam ad morſus rabioſi canis: præſeruat ſtatim à periculo uulneri impoſitum: item debilitatis ualde catapotium, quantum nux auellana continet ex eo dandum eſt, idq́ diebus quadraginta. Mutat ſanè colorem in ſplenijs, redditurq́ nigrum: ualet contra morſus hominum canumq́, abraſa, & ulcera quæ cicatricem difficulter admittunt: tollit etiam liuidos humores de oculis ſiliqua una: uulnera conglutinat, aufert phymata & rhagadas: eſt & peſſus emolliens. oportet tamen poſt diem ſoluere, & nigredinem ulceribus obortam ſpongia detergere. Idq́ tantiſper faciendum eſt, donec nigricies nulla appareat. Iam quoque ipſum cicatricem ducit, & ad omnia bonum eſt. Hæc præfatus Heras, dein temperaturam emplaſtri his uerbis enarrauit.

ALBVM.

Ceræ albæ ponticæ pondo libras duas, argenti ſpumæ chryſitidis pondo libram, ceruſſæ tantundem, myrrhæ pondo uncias duas, medullæ ceruinæ tantundem, thuris atomi, id eſt inſecti, pondo unciam, olei ueteris ſextarium. Hæc ſanè temperatura eorum eſt, quæ emplaſtrum conſtituunt: Coquendi uerò modum deinceps ita ſcripſit. Argenti ſpuma ex oleo coquitur: ubi ſordium craſſitudinem habere uidetur, cera, mox ceruſſa aſpergitur, moueturq́. Vnita iam & non inquinantia ab igne tolluntur, medulla iniicitur: poſtquam refrixerit medicamentum, myrrha &

thus

A thus alijs miſcetur. Deinde emollitum, ſubactumq́; manibus uſui eſt. In hoc igitur
Heras commendandus eſt, qui non reliquerit nobis quomodocunq; lubet empla-
ſtrum coquendum, ſed ipſe appoſuerit. Procliue enim erat, ceruſſam cum argenti
ſpuma, ut in albis alijs, ſtatim ab initio coquere: & nos id plerunque factitare con-
ſueuimus: imò & ille ipſe in alijs conſcripſit. Verum in hoc ſecundum ipſam alia
inijcere poſteris præcipit, non apponens cauſam cur id agere præſtiterit, etſi oſten-
dat, non unum coquendi modum in omnibus eſſe ſimiliter utilem. Sed in quibuſ-
dam & duos & tres efficere poſſumus: nō modò colorem, uerum & medicaminum
facultatem immutantes. Quemadmodum in hoc nunc propoſito ceruſſam cum
argenti ſpuma ex oleo coquere noluit, ſciens indubiè, ipſam & exactum candorem
ex coctione perdere, & aſtrictionem quam habet cum refrigerandi uirtute depo-
nere. Forſan igitur inquiret aliquis, ecquid, quū emplaſtri autor primus, quicun-
que fuerit, digerens id eſſe uellet, conatus tamen eſt ceruſſam crudam in eo perſer-
uare? Mihi ſanè uidetur huius gratia ad talem uenire coniecturam, ut medicamen-
tum repulſoriæ uirtutis quippiam habeat. Etenim tale quippiam non habentia ple
thoricis corporibus nequaquam tuta ſunt. Vt ergo conueniat & his, ceruſſam cru-
dam miſtam eſſe ratio poſtulat. Cæterum neminem latet, magna de ſe propoſitum
medicamen promittere: inde quòd myrrham & ceruinam medullam aſſumpſerit,
ſicut & alia quoq; eadem cum communibus his emplaſtris continet. Accepimus au
tem myrrham ualide ſiccans, tenuiſq́; admodum ſubſtantiæ eſſe medicamentum:
medullam rurſus nulla inter mollientia, quæ μαλάγματα Græcè uocantur, infe-
riorē. De hac facultate, quemadmodum de alijs omnibus ſecundis, in libro quin-
to ſimplicis medicinæ dictum eſt. Videtur tamen non ijs tantum medicamenti cō-
poſitor, ſed etiam albæ ceræ ponticæ, quæ uim habet medicamentoriam, fidere, at-
que ideo plurimum eius immittere. Cæterum ſextarij Romani Heram meminiſſe
B puto: nam apud Athenienſes neq; menſura, neque nomen hoc erat. Nunc ex quo
Romani imperare orbi cœperunt, nomen ſextarij apud omnes, qui Græca lingua
utuntur, exiſtit: ipſa uero menſura Romana æqualis non eſt: Quippe alij aliam ſe-
xtarij menſuram uſurpant: apud Romanos ſextarius libram unam ſemiſſem, & ſe-
xtam illius partem pendet: ut omnes ſimul iunctæ unciæ ſint uiginti, quas pluri-
mum cornibus metiuntur, inciſis extrinſecus lineis quibuſdam orbicularibus.
Nonnulli falſò Romanum ſextarium opinati ſunt octodecim menſuralibus uncijs
ualere. Videtur igitur & Heras cum heminam ſcribit, ſextarij dimidium indicare.
An uero nouem uncias ex librali cornu, uel decem innuant, etiamnum ignoratur.
Item ad rabioſos morſus'ne aptum ſit pharmacum ſiue bibitum, ſiue extrinſecus
impoſitum, ratione cognoſcere nemini licet. Indicauimus enim, tota ſubſtantiæ
proprietate eiuſmodi medicamenta efficaciam habere, & ob id experientia iudica-
ri. At experiri nunquam auſus ſum hoc pharmacum, quam uim in rabidorum
morſibus oſtenderet, quòd certò ſanans haberem medicamentum διὰ τῶν καρκίνων,
id eſt, ex cancris confectum. Quum autem hoc non adeſt, alia quoque nonnulla,
quæ nunquam proſpero ſucceſſu nos fruſtrantur. Quare in tam periculoſo affectu
certis medicaminibus relictis curioſæ experientiæ cauſa morſi ſalutem prodere gra
ue & iniquum mihi uidebatur. Iam quidem de rabioſis morſibus hæc quoque dicta
ſufficiunt. Reliqua uerò quæ Heras de hoc emplaſtro retulit, ut de Attalico, par-
tim ſanè uera prædicari, partim impendio magis ab eo extolli dixerim. Optimum
enim eſt pharmacum, ut inter emplaſtra ὑπώπια Græcè appellata, quæ ſuggilla-
tis admouentur: inter ea uerò quæ cruenta uulnera glutinant, non item primum,
nec optimū eſt. Summatim, permultos inuenio non modò huius tempeſtatis medi
cos, ſed etiam ueteres, qui libros poſteritati reliquerunt, hoc genus emplaſtra ſupra
ueri fidem extuliſſe: de quibus ſequenti uolumine agetur. Impræſentiarum ad inſti
tutum reuerſi, iterum Heræ dicta examinabimus: ait enim phymatis medicamen-
tum illud mederi, nulla diſtinctione eorum appoſita, quæ ego de phœnicino pro-

C tuli. Quædam siquidem tam calida sunt phymata, ut cum uehementia quadam exiliant, quædam frigida siccaq́ue sunt: permulta alia inter hæc consistunt, alia quidem exactè media illorum quæ diximus, alia à medio in utranque partem modicè inclinant: aliqua plus idem faciunt, nonnulla summis uicina, uel à medijs & summis pari spatio absunt. Quibus uniuersis emplastrum hoc conuenire non potest, nisi humidis quibusdam id uelit liquefacere, ut fiat usus multiplicis, quem explicasse ipsum, sicut in alijs factitauit, oportebat. Proinde par esse puto, ut hunc laudemus ob ea quæ tradidit, Andromachum accusemus. Cæterum de eo quòd emplastrum istud hominum canumq́ue morsibus conferat, easdem puta à me rationes audire, quas de Attalico pronunciaui. Similiter de alijs quæ pharmacum commendant, ut hoc, ita illud quoque bonum esse medicamen dicens: sed multum ab ijs, quæ optimè ad unumquodque illorum faciunt, abesse, ut quis eo confidenter utatur, ubi optima desint: quod non paruum est in medicamentis, quemadmodum nec in uictus ratione, & omnibus quæ circa artem uersantur. Ego contempsi quidem id primum, ut neque dignum esse iudicarem Hippocrate, qui adhortaretur nos ita omnia artis opera perficere, ut iuuent, uel non offendant: postea uero cognoui magnam uim habere, cum scilicet uiderem nonnullos medicos in pharmacis se primum rectè gessisse, ut in admirationē sui alios perducerent, eosdem postea in alijs prospero euentu frustratos, ut risui essent. Ideoq́ue semper conatus sum eiusmodi uti præsidijs, quæ an profutura essent, nonnunquam sanè dubitabam: quòd autem nihil afferrent incommodi, certò sciebam. Quæ igitur in Attalico emplastro laudauit Heras, non quidem, ut dixi, magna sunt, sed ubi desiderantur quæ id euidenter efficiant, nemo his usus manifestam læsionem inferet, etsi nihil iuuerit. Atqui si quis hoc pharmaco uti uolet in phymatis, ab illis quæ in Phœnicino docui ipse intelliget, aliâs aliter ipsum liquefaciens. Tractabitur autem uberius deinceps
D & phymatum tota curatio: unde spero uos methodum exactam perfectamq́ue medicaminum, quæ illos iuuare possunt, habituros. Vocetur nobis emplastrum hoc album ad rabiosos morsus, sicut Attalicum διὰ τοῦ λευκοῦ πιπέρεως. Subiungit mox aliud emplastrum Heras in hanc sententiam.

ALBVM ariabarzanion, quo Xenocrates abscessum iam inalteratum superiore pedis parte, τάρσος Græcè dicitur, discussit. Deinde simplicium temperaturam, coquendiq́ue modum præfatus, ad calcem hæc uerba apponit: Maximè facit ad cacoëthe, pasta, contumacia: breuiter, ad omne ulcus. Porrò cur eorum quibus constat pharmacum, misturæ tertiam partem recitauerit, compertum non habeo, cum alij integram his uerbis tradiderint: Argenti spumæ denarium pondo ducentorum, ceræ denarium pondo quinquaginta, olei ueteris heminas tres, cerussæ denariū pondo octoginta, terebinthinæ denarium pondo trigintaduûm, cineris buccinorum denarium pondo decem, thuris denarium pondo decem & nouem, aquæ cyathos duodecim. Hæc omnia à me prolata pharmaca Heras ad tertiam partem imminuit. Argenti spumæ denarium pondo sexagintasex, obolos quatuor, ceræ denarium pondo sedecim, obolos quatuor, olei ueteris heminam, cerussæ denariū pondo uigintisex, obolos quatuor, terebinthinæ resinæ denarium pondo decem, obolos quatuor, cineris buccinorum denarium pondo tria, obolos duos, thuris denarium pondo sex, obolos duos, aquæ cyathos quatuor. Postea coctionem ita subdit: Argenti spumā, cerussam cum aqua & oleo terito: deinde recenti olla igne non acri coquito, ferrea spata sedulo mouens, ne adurantur. Vbi semicocta fuerint ceram immittito: hac liquefacta, resinam & thus: ac tamdiu coquito, dum manus non inquinent. Posteaquam bene habere propemodum uidetur, buccinis iniectis reliquo tempore incoquito. Quum perfectè coierint, in mortarium demittito: ex aqua modica, quæ prius inerat, subacto utitor. Hoc medicamentū ut sine morsu discutiat præparatum est: quod & cerussæ modicum ad argenti spumæ portionem habeat, & cum hac ab initio cocta sit: ualidè exiccat ob buccinorum cinerem additum.

A additum. Non dissimilis facultas est & purpuris & ostreis concrematis. Notum est autem, sine carnibus horum animalium testas concremari. Ac Heras quidem unũ de facultatibus librum conscripsit, Asclepiades, cognomẽto Pharmacion, decem, præter theriacas & gynetia: apponens & ipse cuiusque pharmaci titulum: in multis etiam coctionis, in quibusdam utendi modum. Porrò Andromachus multas uires collegit, & ferè non pauciores ijs, quæ in decem libris Pharmacionis Asclepiadis habentur, tribus ipsas libris comprehendens. Primo pharmaca docet quæ extrinsecus imponuntur, altero quæ intus assumuntur, & tertio quæ oculis adhibentur. Reprehendere ipsum iure possis, ut admonui, quòd nec confecturas, nec usus rationem, nec uires, nec quid promittant adiecerit.

QVAE ASCLEPIADES ALBA SCRIPSERIT.

AD Asclepiadem igitur iam transgressus, producere in mediũ cogito, quæ ipse alba emplastra iuxta finem tertij libri τῶν ἐκτὸς tradiderit. Nam appellat ea primum Marcellam, secundum, tertium, quartum, quintum: ueluti alia ex interioribus quinque, primum Mnasonem, secundum, tertium, quartum, & quintum. Verum in tertio Marcella ad calcem alba emplastra adscripsit, prioris titulum esse ait: Ad ambusta igne, abrasa, cutem teneram: quod uitium Acesin nominari dicit. Omnia uero quatuor argenti spumam, cerussam, oleum, aquam pari pondere incoqui commemorat. Constatq; hoc pharmacum fragile & alipes effici, hoc est, pinguis expers, ut cuti sine deligatura adhærere non possit: Nisi enim, ut præfatus sum antè, metallica plenius cocta fuerint, tale emplastrum fieri necesse est. Coquuntur largius, dum maiorem liquidorum mensuram in mistura continent. Huic aliud album emplastrum B Asclepiades subdit, eiusdem quidem tituli, sed non eiusdem confecturæ: neq; enim æquale metalli pondus immittit, uerum cerussam argenti spumæ sescuplam. Quin & seuum uitulinum adijcit, totam misturam ita temperans: Cerussæ denarium pondo centum uiginti, argenti spumæ denarium pondo octoginta, adipis uitulini denarium pondo triginta, ceræ denarium pondo uigintiquinque, olei heminas duas. Hoc pharmacum olei modicum habet, ceu ad metallicorum proportionem, si quis heminam statuat ualere uncijs nouem Romanis, quæ in cornibus consuetis librabus descriptæ sunt. Quoniam uero cerussa pondere superat, eoq; magis astringẽs quàm superius redditur, adipem autor admiscuit. Sciens autem bubulum adipem calidiorem esse suillo, & uehementius digerere, curauit perfecti bouis seuum indere: Quippe in omni animantium genere iuuenilia perfectis humidiorem, minusq; calidum adipem habent. Erit igitur & hæc compositio difficilior quidem, ac simplicis albi emplastri prædicti, sed nihilo utilior. Ab his tertium aliud profert cicatricem ducens, album, ex cerussæ argentiq; spumæ pari mensura, ceræ quarta illorum parte, & terebinthinæ rursus dimidio minore quàm in cera. Oleum & aqua ferè æqua portione metallicis mensuris utrisque simul indita sunt: Voluit enim medicamenti autor cerussæ, & argenti spumæ singulorum pondo denarium centum miscere, ceræ denarium pondo uigintiquinque, terebinthinæ denarium pondo duodecim, olei & aquæ cuiusq; heminas duas. Itaq; Attalici memores emplastri, quod metallica perinde ac istud continet, sicut etiam oleum simul cum aqua, ceram secu plam eius, quæ in hoc medicamento additur, terebinthinam similiter, scietis manifestò, quonam discrimine medicamenta inter se uariant. Adiectum nanque est illis thus, alumen & piper. Quinetiam Asclepiades Attalici illius emplastri commeminit, non uocans id Attalicum, imò nec piper admiscens. Alia uero omnia pariter ita scripsit ad uerbum.

C

ALBVM QVOD AD MNASAEVM REFERTVR,

facit ad diuturna & difficilia.

ARgenti ſpumæ, ceruſſæ, cuiuſque denarium pondo centum, ceræ denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ, thuris, ſingulorũ denarium pondo uigintiquinque, aluminis fiſſi denarium pondo duodecim, olei heminas duas. Non autem puteris differre, ſi drachmas centum alicubi inueniatis loco unius libræ ſcriptas, ſed illud potius conſiderare: utrum qui ſcripſit centum denarios, dimidium ceræ ipſis temperet, ſiue huius dimidium terebinthinæ, ut ſint ceræ quidem denarij quinquaginta, terebinthinæ uigintiquinque, an aliam quandam temperaturam faciat. Si nanque prædictam, nihil refert dicere libram & ſelibram, & tres uncias: Siquidem libra denarios ſex habet ad nonaginta, ſelibra octo & quadraginta: Sic & huius rurſus dimidium quatuoruiginti. Quapropter eadem proportio ſeruatur nulla inſigni differentia, ſiue centũ drachmis metallicorum, ſiue nonagintaſex heminæ duæ olei miſceantur. In hoc itaque nõ uariabunt pharmaca, ſiue libra nominetur, ſiue denarij centum. Illa uero Aſclepiadis pharmacum ab Attalico emplaſtro dijunxit, quòd ſex quidem drachmas aluminis fiſſi, piperis uerò albi tres habent. Aſclepiadis album piper non habet, ſed duplum pondus fiſſi aluminis: attamen ualidius aſtringere, ideoque promptius cicatricem ducere Aſclepiadis pharmacum: Attali magis digerere omnes norunt. Vnde quod dixi & prius, qui rogant, utrum ipſorum præſtet, medicamentis uti neſciunt: Etenim ad cicatricem ducendam Aſclepiadis, ad digerendum Attalicum eſſe melius. In uniuerſum meminiſſe oportet, quod apud Hippocratem ſcriptum eſt, in libro de alimento: prauum uidelicet, & non prauum nociuum & utile relatione ad aliquid dici: Alia enim ratione pronunciaueris, Attalicum hoc emplaſtro eſſe præſtantius, alia ad multa utilius illud eſſe. Denique Aſclepiades ipſe poſt hoc modo re-

D citatum ſcribens illud ipſum διὰ τοῦ λευκοῦ πιπέρεως, non uocat Attalicum, ſed pamphilion, ignorans opinor, primum ipſius inuentorẽ. Apponit autem nomen utentis, ac eius unde acceperit, tum quid ualeat bis uerbis præfixit: ALIVD pamphilion dictum pharmacum, facit ad uetera, inſanabilia, carbunculos, epinyctidas, acboras, pſoricos affectus: ſinus glutinat, facit ad abſceſſus, condylomata, & ferè omnibus utilius eſt. Confectionem eius tradit ex ceruſſa, argenti ſpuma, cera, terebinthina, & duabus heminis olei, eodem modo ſicut & Heras. Ad hæc fiſſo alumine, & albo pipere, aquæ uero non meminit in confectura, ſed neque thuris. Quidam non quinque & uiginti, ſed dimidium immittunt: quinetiam aquæ nonnihil. Cum enim olei ueteris heminas duas infundi ſcripſiſſet, poſtea aquæ unam uel duas adiecit: ego & ſine aqua medicamentum ſæpius præparaui, & ad omnia melius fieri apparet, præterquam in teneris corporibus, quibus aquam præſtat adhibere: præſertim cum phlegmone tentantur ulcera. Inde aliud Aſclepiades cum ſuperioribus albis emplaſtris profert, quod rabioſos morſus ſanare promittit: quemadmodum & Heræ medicamentum. Aſſumit idem præter ſimplex album, quod ex argenti ſpuma, ceruſſa, thure, cera conſtat: inſuper medullam ceruinã & myrrhã. Porrò miſcet ei argenti ſpumæ denarium pondo quadraginta, ceruſſæ denarium pondo triginta, thuris denarium pondo decem, myrrhæ tantundem, medullæ ceruinæ duobus pauciores quàm decem, ceræ albæ denarium pondo quinquaginta, olei ueteris ſextarium. Primum borum omnium quæ recitaui prodidit Aſclepiades Rhodiacum nomine, digerens & curans in mammis duritias. Ex his componitur: Argenti ſpumæ, ceræ ponticæ, ſingulorum pondo: adipis ſuilli elaborati cuiuſque ſelibra, hoc eſt, uncijs ſex, myrrhæ pondo uncijs quatuor, ouorum toſtorum uitellis duobus, olei hemina una s. Iſtud etiam ſedi beneſacere confirmat, non apponens, quonam liquefieri uelit, ſed nobis coniectandũ forſan relinquens, interim ex rhodino, interim myrteo, aliâs ex oleo quolibet liquandum eſſe.

A QVOMODO CANDIDA EMPLASTRA COMPONENda ſint aduerſus ulcera, cacoëthe, & quæ cicatricem difficulter admittunt.

Quæ dyſepulota, id eſt, uix ad cicatricem uenientia, quæ item κακοήθη, id eſt, maligna uocem, diſtinguendum modò eſt: quia non ſolum in præſentem diſputationē, ſed etiam in futuram commodum eſt. Quæ itaque ex humorum confluxu, uel multorum, uel acrium oriuntur, ſine eo quòd locus affectus huiuſmodi iam diſpoſitionem habuerit, ut licet bonum ſit quod influat, tamen ipſum corrumpat, dyſepulota nomino. Porrò quæ iam dictum obtinent affectum, ſingulari uocabulo cacoëthe appello. Nunc igitur cum priores me emplaſtra quædam alba, ut quæ dyſepulotis cicatricē probe obducant, conſcripſerint, propterea ego quoque alba ſcribo emplaſtra, quæ aduerſus dyſepulota omnia, & cacoëthe nonnulla, quæ non prauum admodum habent ſtatū, compoſui: Nam in illis denuo medicamenta accommoda dicentur. Primum hic methodum dicturus ſum, qua id genus emplaſtra quamplurima conficere diſcetis. Duplex enim ſcopus eſt: alter omnium quæ ratione componuntur medicamentorum communis: alter peculiaris, colore ab his differens. Quæ igitur in commentario de ſimplicibus medicamentis cognouiſtis, ſine roſione quidem ac morſu, ualidè tamen adeò exiccantia, hæc in memoriam reducite. Omnino autem referebat ea, præterquam quòd non erodunt uel aſtringunt, manifeſtò etiam detergere poſſe. Siquidem caua plurima eius generis ulcera tanquam ab exeſione humorum malignorū facta apparent: eiuſq; rei gratia carne impleri deſiderant. Oſtendimus in tertio Therapeutices libro, omnia quæ carnē generant medicamenta detergendi facultatem habere: Multa etiam alia ſiccam obtinent uirtutem, huiuſmodi ulceribus curandis accommodam. Sed age nunc repetamus ea, quæ candorem tueri poſſint, aut non adeò lædere. Hoc ex genere eſt cadmia, pompholyx, calx,
B oſtrea concremata, purpura, buccina, & ſepiæ pars oſſea: parum officiet colori & æris ſquama, & uſtæ chalcitidis non fuluum, ſed cinereum, uel ſubalbidum. Quomodo autem huiuſmodi præparandum ſit, rurſus in theriacæ antidoti ſermone dicemus. Porrò dictorum quodque, ſi lauetur, totam roſionem amittet: quemadmodum cera quæ medicamini conficiendo admiſcebitur, tum reſina. Cæterum quòd cera tyrrhenica, uel pontica dicta, ad candidi emplaſtri præparationem ſit idonea, prius explicatum eſt: reſina uero & laryx, & terebinthina, uti uocantur, aduerſus ulcera maligniora magis ualent. Thuris partem aliquam indere non abs re fuerit, ut ulcerum maleficorum diſpoſitio coquatur, & ad ſuppurationem ueniat. At non ſolum ex prædictis medicamentis unumquodque lauandum uenit, ſed etiam metallica, tum quammaximè in loco ſoli expoſito, uel aqua, uel aceto, uel marina, uel uino leuigare oportet: pura autem & candida, & perſpicua ſingula erunt, candoris cuiuſdam medicamento conciliandi gratia. De ceruſſa, oleo, coctionis modo, aëre circunfluo, & igne, quomodo quodque eorum albedinem adferat expoſuimus. At quemadmodum in alijs, ita in his quoq; facultatis aquæ, aceti, marinæ, uiniq; albiſſimi peritum id in compoſitura temperare conuenit, quod inſigniter curando morbo profuturum eſt. Etenim in ulceribus prætumidis, ὀχθώδη appellant, quæ oras craſſas, calloſas, multamq; attenuationem requirentes habent, ex aceto & marina curioſe leuigata, magis quàm quæ per aquam idonea ſunt. In quibus autem acre & mordax eſt humidū, quod in ulcera fertur, ex aqua terere potius ſingula metallica neceſſe eſt. Quemadmodū rurſus ex uino magis, ubi copioſus humor ulceribus influens apparet. Hæc igitur ſingula quæ dixi, in unoquoq; iam nominato humore leuigata diebus pluribus, inieci frequēter pharmacis, & omnium cicatricē ducentium, quæ ceruſſa & argenti ſpuma conſtant, expertus ſum optima. Verum ſcriptiones quaſdam amicis quoq; dedimus, qui huiuſmodi pharmaca deſiderarent: à quibus ipſis in uſum ac experientiam producta, quod titulo promittunt tueri uidentur

C tur. Itaque argenti ſpuma cum ceruſſa prius cocta,& medicamento ferè ad puram conſiſtentiã perueniente, inijcienda eſt laryx,uel terebinthina reſina cum cera candida. His pulchre unitis adde metallica, quæ huiuſmodi temperaturam habent. Argenti ſpumæ & ceruſſæ pro conſuetudine ſingulorum pondo: coquatur cum olei libris duabus, frequenter etiã aquæ ſelibra addita. Liqueſcit enim argenti ſpuma citius, tum coctio aquam conſumit, ut nihil ad humiditatem pharmaco apertè proſit: reſinæ pondo tres unciæ, ceræ duplum ſufficit. Quanquam ſi duas reſinæ indideritis interim, quatuor ceræ, ſic quoque compoſitiones non adeò differre inueniuntur: thuris pondo uncia ſemis ſatisfacit poſt ceram & reſinã: deinde tres aliorũ iniectæ, quæ drachmæ quatuor ſunt ad uiginti: impones autem duorum, trium, plurium, ac omnium quæ numeraui: quorum ſingulorum tibi copia contingat, ut ſi omnia habeas, æquam portionem cuiuſque inijcies, cadmiæ dico & pompholygis, buccinorum cineris, uel oſtreorum,& æris ſquamæ, ſingulorum denarij ſeptẽ erunt, qui tres uncias abſoluunt. Quòd ſi calcem lotam miſceas, ſingulorum drachmæ quinque ponentur. Si uſtæ chalcitidis, ſingulorum drachmæ quatuor, ut ex omnibus ſex counitis tres unciæ fiant. Verum chalcitis uſta ſit, elota,& colore cinereo, non qualem multi ex ijs, qui urunt eam, faciunt: ueluti ſi dicas ex pallido flauam: ſi duo quædam ex his habeas ſolum, tres uncias ex ambobus ponito: hoc eſt utriuſque unam ſemiſſem. Hæc in præſentia ad alborum emplaſtrorũ conſtitutionem ulceribus dyſepulotis curandis cognoſcere uobis ſufficit. Atqui cerata alba & liquida, πάχυγρα uocant, etiam ex ijs ipſis præparantur: differunt tamen ab emplaſtris, quòd neque argenti ſpuma, nec ceruſſa coquatur. Adeps uero uel anſerinus, uel gallinaceus, uel ſuillus, uel uitulinus indatur. Quòd ſi uinum interim habeas, uel acetum, quæ albiſſima, lucidiſſimaq; ſint, aquæ loco ipſa admiſcebis.

D

DAMOCRATES DE ALBO EMPLASTRO.

QVoniam pharmacorum uirtutes metris transſcriptæ facilius memoria tenentur, & exactam ipſorum temperaturam perſeruant, ſatius mihi uiſum eſt & harum meminiſſe. Cum itaque Damocrates, præter alia alba emplaſtra, etiam candidum ſcripſerit, quod commendat, apponam ſcripturam, iiſdem illius uerſibus, iambico trimetro expreſſis.

At cum his habere emplaſtrum medicis conuenit
Album, efficax aduerſus abraſa oſſium
Ambuſta, necnon ad ulcera ſumma cute
Occaſionem citra manifeſtam edita.
Ita confit: ceruſſæ libra ſumitur,
Lithargyri, tripheræ ijdem ſimul modi,
Et portio præterea libræ tertia,
Ceræq; puræ ponticæ quinque unciæ,
Terebinthinæ pondo uncia puriſſimæ,
Thuriſq; mannæ, uel thuris quinæ unciæ,
Candidi olei boni recentis ſelibra
Aquæ ſuperfundetur his ſextarius.
Oleum, ceruſſa, ſpuma argenti, aqua coquitur
Leui igne, agitatur ſedulo rudicula:
Quum tota pulchre deſiccata ſic aqua
Et leue medicamentum apparet, candidum
Et molle amolynthumq;, terebinthina inditur,
Deinde cera ſuccedet, thus poſtea.
Ab igne cum depones ollulam moue.
Cum mediocriter eſt refrigeratum pharmacum,

Mortario

A Mortario superfundas, atque excipe
In mulieribus, uel delicatis puellulis,
In senibus, aut malo habitu iuuenibus simul.
Contempera tertiam partem aluminis,
Quam miscuimus emplastro non multo antea,
Ac utitor ad omnia recentia uulnera,
Rhodinon adde liquidum, & ceræ paululum,
Liparum & bonum fiet, uinum si candidum
Austerumq; modico affundas cum alumine.
Cuius meminit compositio in quinto huius operis commentario.

LIBRI PRIMI FINIS.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM ΚΑΤΑ' ΓΕ'ΝΗ, LIBER SECVNDVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

B CVM prior commentarius hunc quoq; cum alijs scopum teneat, ut si quando librum, quo medicaminũ consuetorum compositiones scriptas babemus, perdiderimus, ipsi nos perditis similia possimus recuperare, necessarium est primum, nos in uniuersum formulam quandam imitationis didicisse, qua propositum inueniamus: deinde per hanc uiam in multis particularibus exerceamur oportet, scientes citra talis studij exercitationem nullum rectè opus perfici: Graue enim est, quod iam quibusdam accidit medicis, duobus mihi cognitis: quorum hic dolore ex talium scriptionum interitu contabescẽs perijt: alter à rebus medicis destitit. Verum exercitatis iudicio meo, præterquam pbarmaca utilia componere, etiam à ueteribus medicis scriptorũ arbitris esse licet, commodeq; hæc omnia usurpare, tum illa quæ ipsi methodo inferius posita inuenerint. Melius igitur est, experimentis iam comprobata sumere eum, qui usus ipsorum rationem didicerit, licet quod dixi, necessitas frequenter nos cogat, ut in compertis quoque nostro instinctu utamur. Itaque superiore libro quomodo ex argenti spuma sola emplastrũ præpares docuimus: interim oleo tantum, interim aceto admixto, uel uino, uel huiusmodi alio: item ex æquali ipsorum temperatura emplastrum fieri candidum potest, si probè coctum sit. Cæterum ex his emplastris quædam ducendæ cicatrici accommodata fieri prædiximus, quædam uulneribus cruentis glutinandis, quædam phlegmonis exiguis curandis, quædam ulceribus quæ cicatricem ægrè admittunt medendis, si non cacoëthe sint: quædam ad tumores præter naturã, sed nõ magnos neque duros discutiendos. Scriptum simul est non multo post initium, emplastrum à me compositum, phœnicinum nomine: præsenti autem libro de uiridibus, & melinis, & rufis, & fuscis, & fuluis agetur, quibus etiam adnumerantur δίχρωμα, id est coloris ambigui. Inter bæc alia quædam sunt, ut ex candido melina, & ex nigro uiridia, & à similitudine sordium ῥυπώδη Græcè appellata: adde quæ aërẽ imitantur, & cœrulea: quædam uero prorsus anonyma. Itaq; similia inuicẽ uiribus dein-

C ceps scribere commodum est, ut qui in plura incidit, uel librum legit, id quod opti mum corpori, eiusque curando affectui sit, eligat. At colore similia tradere non est artificũ. Quoniam uerò potentes quidam uiri interdum nos iubent emplastrum si bi melinum conficere, quod ulcera glutinet, uel cicatricem ducat, uel indurata e molliat, uel aliud huiusmodi facere possit, coacti sunt nonnulli recentiorum medi corum, ubi similia colore seriatim conscriberent, proprias cuique appellationes appo nere. Quamobrem ego mixtam quandam disciplinam conabor effingere, à magis artificiosa auspicatus. Scribo enim prius, quæ caua ulcera carne implent: quorum plurima colore uiridia sunt: adnotans, quot ex his glutinantia sint, quotque malignis seu contumacibus medeantur: tum quid huiusmodi aliud possint perficere: deinde glutinantia non modò recentium ulcerum, sed etiam sinuum. Ex his plurima sunt, quæ adusque cicatricem ulcera perducant. Atqui horum omnium unam seriem fa cturus sum: melinorum aliam, barbarorum, ut uocant, aliam, & suscorum aliam: necnon in reliquis coloribus similiter. Producam in alio quoque libro sine colorum similitudine, quæ ulcera cicatricem uix admittentia (dicuntur χειρώνια) persanant. In alio rursus post istum, quæ tum hæc, tum alia quædam curant. Hæc igitur uice procœmij cuiusdam, omnium emplastrorum quæ commemorabuntur communis, præfati, ad ea quæ hoc libro scripta sunt digrediemur, oratione quadã generali eis præposita, tanquã nihil etiam modò prædictum sit. Compositiones medicamen torum complurium laudabilium primus omnium, quorum memoria ad nos perue nit, Mantias Herophileus scripsit, cuius discipulus factus Heraclides Tarentinus, non solum in pharmacorum usu uidetur imitatus illum, sed etiam in ea artis parte, quæ uictus rationem docet. Post quos alij sanè quidam non paucis uoluminibus, si cut Mantias & Heraclides: sunt etiam qui uno aut altero tantum ea conscripserint, quemadmodum Cappadoces Heras, qui nec improbatum aliquod medicamen tra

D didit, nec confecturas ipsorum omisit, sed uniuersos particulatim usus recensuit. Permulta pharmaca pluribus libris studiosè scripserunt Musas, & Asclepiades, & Crito: uerum Andromachus unico libro medicamenta ad exteriora corporis uitia, altero quæ interna curant memoriæ prodidit. Item tertio his minore, oculorum re media. Paucissimis autem ipsorum nec præparandi modus, nec utendus præposi tus est: neque enim horum quispiam, nec alius cuiusque pharmaci rationem docuit. Ob quod empirici confidentius, licet absurda, pronunciant, ut qui pharmacorum compositionis inuentionem ad περίπτωσιν referunt: inde nimirum confidentiæ oc casionem sumentes, quòd nemo ex dogmaticis medicis confectionis eorum regu lam absolutè scripserit. Nam cum dogmatici interrogati rationem, qua pharmaca singula composita sint, quibus utantur, nihil quod dicant habent: perditis nanque illorum scriptionibus, ipsi alia componere non possunt: hinc meritò contemnun tur, & empiricis contradicendi maiorem præbent audaciam. Quòd si affectus cu iuslibet eorum, quos curandos suscipiunt, naturam scirent, methodumque cognosce rent, qua & simplicium singulorum medicaminum uires, & scopum curationis in uenirent, non utique compositionis modum desiderarent. Exempli gratia: statim cauum ulcus, apertum (nihil enim mali est, ut quidam uocant breuioris disciplinæ gratia, sic nos quoque nominare) quomodo quis sanare queat consideremus: tan quam si nondum aliquod ei curando aptum medicamen inuentum sit. Nam quum docuerimus, à ratione cauorum ulcerum curationem subministrari, nascente alia carne loco perditæ, ex ea uidelicet quæ subiecta est, cogitauimus fieri non posse hoc, si in ulcere sordes, aut copiosa humiditas insit. Verum sordes medicamina de tergentia auferunt, humorem exiccantia discutiunt. Conuenit igitur huiusmodi pharmacorum materias cognoscere non simpliciter secundum genus, ut Dioscori des alius scripsit, sed uti nos in commentarijs de simplicibus medicamẽtis fecimus, non tantum apponentes uel calefacere, uel refrigerare, uel huiusmodi aliquid aliud quoduis medicamentum facere; uerum etiam quod primo ordine, uel secundo, uel

tertio

A tertio, uel quarto à medio tale existat. Frequenter etiam quòd in horum medio u-
noquoque uel incipiente, uel desinente sit, ut duodecim pharmacorum, quæ per
excellentiam quancunq; proferuntur, ordines subsistant. Interdum enim uel me-
diocriter calefaciens, uel exiccans: interdum quod uehementissimè quoduis ho-
rum facere possit requirimus. Qui autem simpliciter particulam calefieri uelle in-
telligit, non magis piper & sinapi, quàm thus accipier. Hæc sanè prius ostendi-
mus, tum in tertio Therapeutices commentario: quæ uero præscientes ea ex de-
monstratione conuenienti, ad reliqua deducam, hinc sermonis sumpto initio.
Quoniam ulcera carne implenda pharmaco exiccante, & detergente mediocriter
sine morsu, indigere demonstrauimus, conuenit eiusmodi pharmacorum materiam
quænam sit in memoriam reducere. Indicata est in libro de simplicium medica-
mentorum facultatibus, insuper conueniens singulorum ordo: Hoc etenim, sicut
dixi, admodum utile est, ut si quando fortiore quis pharmaco opus habeat, ad quod
digrediatur cognoscat. Verum cum simplex nullum habemus, composito utimur.
Atque primum fingamus nos habere ceram & eruginem, aliud nihil quod cauo ul-
ceri manifestè conducat: thus dico, irim, aristolochiam, farinam eruorum, radicē
panacis, & quæcunque ex hoc sunt genere. Quum igitur sciamus, quòd cera sola
imposita sordidum ulcus efficiat, quia neque detergere, neque exiccare possit, eru-
go rosionem inferet: præterea exedet, atque phlegmonē excitabit: quæ sanè utra-
que deuitabimus: medium ex ambobus aliquod conficiemus, imbecillius quidem
erugine, ualentius autem cera. Sed quoniam hæc paululo inferior est eo quod com
mode queat adijci, erugo autem multum præcellit, multæ ceræ modicam eruginem
admiscebimus. Quantam autem quantæ? Hoc enim deinceps uenit dicendum, ex-
acte quantitatem cuiusque ante experientiam inuenire posse neminē: conijcere ta-
men & iudicare, & componere pharmacum, primum adeò nullum insigniter im-
B prosperū successum habiturū: quemadmodū ego aliquando feci in quodam uico,
ubi neque ipse quod me sequeretur habebam, neq; alius ex ijs qui ibidem agebant,
copiam mihi facere poterat. Reperi solum ad compositionem idoneam eruginem
& ceram: quibus acceptis, & ad ignem cera liquefacta cum oleo rhodino, ut liqui
dum ceratum fieret, miscui cerati libræ unciam unam eruginis, hoc est duodecimā
partem: statui enim decimam uel duodecimam temperare: suspicatus quidem ma-
iorem, ut acriorem cera futuram, minorem tanquam imbecilliorem. Experienti-
bus autem nobis compositionem, uisæ sunt partes decima & duodecima rectè pro
corporum differentia commistæ. Ostendimus enim, quod etiam usus attestatur,
ualida corpora ualidiora sustinere medicamina, imbecilliora huiusmodi non ferre.
Validiora dico corpora, quæ temperamento sicciora sunt, ueluti agricolarū, nau-
tarum, & uenatorum: imbecilliora, molliora, uel natura, uel uictus consuetudine,
cuiusmodi sunt mulierū, eunuchorum, puerorū, & qui naturali temperamento sunt
humidi, candido mollíq; corpore præditi. Dura igitur ex copiosiore erugine cera-
to admixta carnem recipiunt, mollia ex pauciore. Vnde, ut frequenter dictum est,
unum pharmacum omnibus nequaquā conuenire potest, sed oportet medium esse,
ceu ad mediam temperaturam aptatum: ducere uero ad utranque eius medij partē,
dum quotidiano usu & experientia probatur: si ut res postulat confectum sit, in eo
manere consilium est: si paulum deficiat, augere ipsius uires: quemadmodum etiā
adimere, cum præter modū efficax sit, uelut in ipso hoc proposito pharmaco, quod
cerato & erugine constat, considerare prius oportet, ulcus'ne carne obductum sit,
an nondum, sed sordibus humoreq; madeat, uel præter quòd carne impletum non
est, erosionis sensus aliquis laboranti ortus sit, & calidior, uel rubicunda magis
pars ulcerata apparuerit. Quòd si igitur imbecillius uideatur, melle uel erugine ad-
mixtis potentiam eius augebis: si ualidius, oleum uel rhodinon miscebis, resoluens
pharmacum, quod linamentis excipiendum est. Commode quidem ceratum & e-
rugo sic temperantur, quemadmodum à me nonnunquam esse mixta retuli. Con-

C fectura autem medicantibus hæc esto emplastri compositi (uiride à colore uocant) sanantis quidē recentia uulnera, quæcunq; non adeò magna sunt, sed quod ex rhodino simul ad mediocris pharmaci consistentiam potest liquefieri: Quin & resinæ uel colophoniæ, & phryctæ nominatæ, uel terebinthinæ nonnihil ipsum habere oportebit. Ostendimus autem laricem uocatam terebinthinæ quodammodo esse similem. Porrò quantitas earum misturæ & hic coniecturari potest: si enim plus resinæ quàm ex usu sit admisceamus, donec manibus subigitur molle apparet: in linteolum uero illitum paulò pòst instar pellis indurescit, facile à corpore decidens: Sin minus æquali portione resinæ cum cera mixtū sit, non habebit hoc quod glutinet, ἐχόκολλον Græcis appellatur, ut pars ulcerata magis extendatur. Liquet autē, si alicui particulæ imposueris, difficulter fore conglutinans, & protinus ab ipsa relabi. Quæ igitur mediocris temperatura, ceu emplastri consistentiæ conueniens? Siquidem mihi fidem adhibes, par utriusque portio: nec cera, nec resina siccitatem uetustatemq; repræsentet. Optimum siquidem huiusmodi mixtionis temperamentum est, si ambo pinguia & mollia assumantur: si alterum excedat, resinam præpollere satius est: quare nonnulli duplam huius mensuram stactæ ceræ admiscent.

CONFECTVRA SIMPLICIS EMPLASTRI VIRIdis Andromachi, & uirtutis ipsius explicatio.

VIride nonnulli, sic enim ipsi nominant, ex dupla resinæ portione confecerunt: duas quidem eiusdem libras, unam uerò ceræ, & binos olei cyathos immiscentes. Eruginis autem alij duas, alij tres uncias huiusmodi ceræ & resinæ mixtioni immittunt. Sed etiam in præparatione liquefactis, quæ liquari possunt eruginem inspergūt. Quidam ubi refrigerauerint, mox raserint, in mortario temperaturam moliuntur. Porrò qui me-
D dicamentum cruentorum ulcerum glutinantius facere statuunt, eruginem in pila prius cum aceto leuigatam iniiciunt, ceratū tadentes. Proinde si quis uestrûm roget, quale horum uiridium emplastrorum sit præstantissimum, succurrat id quod identidem à me prædicatur, omnia esse optima ei, qui affectus quibus singula offeruntur cognoscat: sicut eos ignoranti omnia pessima. Mei etenim officij est dicere, id exiccare euidentius, quod acetum pariter assumit. Constat autem, quod plus eruginis continet, id tum ualidum esse, tum magis exiccās, tum sordida ulcera rectius purgare. Finis ipsius est, ut hæc citra erosionem ac morsum efficiat. Nam adeò ualens, ut iam puris ulceribus impositum erosionem pariat, nec ea tandem carne repleat, sed utroque modo humida sordidaq; reddat, simile est ijs quæ parum integrè siccant detergentiq;. Iam uerò ex acrioribus cauum magis ulcus euadit, & rubicundius calidiusq; est, quum æger etiam ipse morsum eius percipit. Non igitur quoduis medicamentum simpliciter laudandum, citra dispositionis, in qua commendatur, appositionem: nec in alio quodam pharmaco, nec in his, quæ modò nobis proponuntur, id agendum est. Quos igitur uiridia ordine suo scribentes, affectus quibus conueniunt distinguere non piguit, minus peccāt quàm ij, qui ne hoc quidem fecerunt. Qui uero sine distinctionibus, ac indefinite promulgarūt, in eorū transitu ac obiter apponentes, Aliud uiride, disciplinam reddunt prauissimam, si oportet omnino disciplinam uocare huiusmodi scriptiones. Igitur Andromachus in libro, quem τῶ ἐκτὸς inscribit, paulò post principium prima fusca posuit, mox rufa, deinde nigra: postremo ad uiridia conuersus disciplinæ huiusmodi initium fecit, præfixo nomine VIRIDIA, ac quod principem locum habet ita sonat.

VIRIDE GALLI.

Resinæ strobilinæ denarium pondo trecentorum, ceræ denarium pondo centū, eruginis rasæ denarium pondo quinquaginta, thuris masculi denarium pondo uigintiquinque, aceti quantum satis est. Conueniebat igitur ipsum nonnihil de confectura

A fectura dixisse, siue etiam thus simul cum erugine in leuorem redigi aceto affuso uelit, siue solam eruginem: utrunque enim licet; atque in alijs compositionibus quidam hoc, quidam illo modo scripserunt. Verum in hoc mentem eius conijcere difficile non est: nempe ambo cum aceto uelle conteri, thus puta & eruginem. Attamen in quibusnam affectibus medicamento sit utendum, significatum prorsus oportebat. Nunquid igitur, quoniam ante hoc duo quædam emplastra præscripserat, quorum priori præposuit, Ad gangrenas, putredines, nomas uetustas, & cacoëthes: secundo, Ad nomas quo utor, & alia pleraque: ideo in sequentibus uiride istud sine appositione protulit, ostendens ijsdem ipsum affectibus conuenire. Cæterum aliud rursus huic subiungēs simpliciter dixit: VIRIDE POTAMONIS. Deinde aliud tertium uiride, & quartum quo utor. Ad hæc quintum aliud, sextum, septimum, octauum, nonum, decimum, undecimum, duodecimum, decimumtertium, decimumquartum, decimumquintum, decimumsextum recensuit, uno duntaxat hoc nomine, ALIVD, singulis præposito. Differentia quidem inter se omnia uiribus commemorans, non tamen uniuersa ad putredines, nomas & gangrenas idonea, quemadmodū ex ipsorū materia est cognoscere. Vnde etiā constat, pro coloris, non uiriū similitudine inuicē hæc ipsum conscripsisse. Itaque nos cuiusque potestatem exponemus, à simplicium medicamentorum natura sumpto principio. Nam hoc longe utilissimum fuerit ijs, qui non solum communem compositionis uiam, ac usum talium medicamentorum cupiant intelligere, sed etiam suomet ipsorum Marte conficere posse, & quæ à ueteribus citra distinctionem tradita sunt, qualemnam potestatem habeant dignoscere. Quod igitur primum Andromachus prodidit inspiciamus, proponentes, considerantesq́; simplicia singula quibus confectum est. Primum resinæ strobilinæ in eo meminit, quæ ut in commentarijs de simplicium medicamentorum facultatibus asserui, resinarū longe calidissima est: sicut terebinthina ambabus qualitatibus omniū moderatissima. Omnes

B siquidem calefaciunt & exiccant: sed hæ magis, illæ minus. Validissima igitur est strobilina, moderatissima, ut dixi, terebinthina: Quinetiam siccat celerrimè strobilina, & quæ priuatim pityinon physema dicitur: resina quidem & genere ipsa siccans, & calefaciens: siccando autem à strobilina non superatur: calefaciendo plurimum. Hæ ergo exiccatæ pinguis expertes sunt, ideoq́; emplastra bene adhærentia conficere non habent, ut uiscosæ & liquidæ. Inter pityinon physema, id est, piceā & strobilinam media calore abietina est: liquida tamen diutius perdurat: sicut etiā colophonia thuris redolens, quæ nonnullis sola uocatur colophonia, odoratu suauitatem quandam referens, calore sicut abietina mediocri prædita: nascitur admodum modica, atque ob id preciosa est. Humidissima tamen omnium est altera laricis appellatæ differentia: nam hæc quoq; duplex est: una quidē similis terebinthinæ: altera hac acrior, calidior, magis liquida, & odoratu grauior, tum gustu amarior. Conditur hæc liquida resina uasis fictilibus, piceam resinam continentibus, consistentia & colore terebinthinæ adamussim similis: odore & gustu diuersa: ingratior quidē olfactu, sicut etiam acrior & gustu mordacior. Quare satis est, terebinthinā omnibus medicamentis, quæ ulcera rectè curabunt, admiscere: quoniam primus præcipuusq́; in eis scopus est, ut id quod offertur non mordeat. Igitur ad compositum emplastrum reuertamur, in quo Andromachus strobilinæ resinæ denarium pondo trecentorum, ceræ denarijs centum contemperatis iubet inijcere: neq; consistentiam, neque uirtutem exactè assecutus uel ipse, uel qui id composuit: neque enim glutinans atque acre erit: auxilium uero ei ad utraque contulit, thus admiscēs: uerum pro illorum copia paucum adeò, præsertim cum eruginis denarios quinquaginta immittat, octauam partem quadringentorum ex cera resinaq́; collectorum explentes. Atqui nemo hoc illi uitio uerterit, utpote cui consilium fuerit, medicamen uehementer exiccans, uulneribusq́; mediocribus glutinandis aptum, non modò sarcoticum efficere, ob quod rectè quinquaginta denarij miscebuntur. Itaque

C lenius, ad carnẽ producendam commodius, adhærent' pertinacius, & multo utilius fiet. Commendanda est thuris commixtio, quòd emplastri temperamentũ iuuet: anodynon enim est, & concoquens. Quare si æqua ipsius portio æruginι coniuncta sit, hoc est, denarium pondo quinquaginta, glutinantius, ut dixi, reddetur, & mitius medicamentum. Quoniam uerò uigintiquinq; adiecit, siccantem eruginis uim seruare curans, emplastrum ad glutinanda maiora uulnera, & ulceribus uix sanabilibus curandis idoneum factum est: quodq; tale ipsum fore in animo habebat, aceti mixtura innuit. Penes nos itaq; est, & uehementius, & lenius ipsum facere, uel plus aceti, uel minus temperantes, sicut immitius, uel minus mordax. Etenim ex acrioris temperatura, quemadmodum etiam copiosioris medicamen exiccabit fortius, & cruentorum erit glutinantius, si uinosum acetum sit adiectum. Porrò præstat in compositione plusculis diebus eruginem ex aceto acri, sole calido alleuigare: quod enim in eo mordax est mitescet, uirtus nihilo fiet minor. Thus autẽ initio admiscere necessarium non est, uerum huc dies unus satis est: Siquidem meminisse uos puto & huius quod toties repeto: fortium medicamentorum, cuiusmodi est ærugo, misy, chalcitis, sori, æris squama, uel chalcanthum, ex aceto diu contritorum, morsus, seu erosionem obtundi, uires augeri. Quoniã uero metallica ceu crassiorum natura partium potestatem suam in altum usq; corporis, quod curatur, non extendunt, ideo ut tenuiora fiant conterere, & ex aceto ipsa dissoluere conuenit, quæ curiosè ita attenuata ad penitiora usque penetrant. Accedit autẽ & aliud quoddam commodum in huiusmodi medicamentorum confecturis, quòd diligenter elaborata corporis meatus nusquam inter eundum retenta pertranseunt, eiusq; gratia si calidioris naturæ sint, sine morsu munere suo funguntur. Quin & inter humores ipsos in corpore generatos, tenues facilè citra erosionem perspirant: crassiores retenti obstructioq; molestant, ubi mordaces fuerint. Eadem ratio est in metallicis medicamentis combustis, sed illa ex ignis commercio nonnihil mordax, seu erodẽs

D perseruant, quod elota deponunt, ac lenia prorsus redduntur. Quibus autẽ simile quippiã ustioni ex frictione cum aceto ad solem facta ignis loco accidit, ea ne quidem ex igne calorem consequuntur: leuigata tamen ex aceto & combusta multo præstantiora fiunt. Hæc sanè multorum medicamentorum communia necessariò cognoscenda sunt: tum usus ipsorum similiter: alius quidem in alijs affectibus: in cauis uerò ulceribus quum linamentis excepta imponuntur, præposito emplastro ex rosaceo liquefacto utitor. Prodest sordidis & humidis ulceribus: aperta uerò erodit. Cuius rei causa miscendum ei est ceratum liquidum ex cera & resina confectũ, uel ex rosaceo, uel oleo liquefactum. Poteris interim & myrteo uti: atq; horum temperaturæ methodum quandam intelligas oportet. Olei sanè nomen unum est, qualitas & facultas diuersa: Nam omphacinum frigidius, ex maturis oleis pressum calidius est: temporis autem processu calefaciendi uim auget: sic etiam quod salem habet, quantum ex illo sumpserit, tanto calidius est, magisq; siccat, quàm quod ipsius expers est. Quod surculos oleæ, θάλλους Græci nominãt, continet, ualentius astringit. Indicabit autem utilius & ulceris forma, & corporis ægri natura: ulceris quidem sanandi contrarijs, corporis autem ulcerati similibus. Quapropter medicamentum, quod emmoton futurum est, myrteo liquefacies: quum generata caro flaccidior quàm par est appareat, præsertim ulcere ad cicatricem perueniente propemodũ. Nam cum pauxillũ quiddã phlegmones in ambientibus particulis relinquitur, optimũ est pharmacũ ex rosaceo liquore. Rosaceũ uero præstantissimũ esse nouisti, quod solis rosis pluribus oleo citra salem præparato plenius imbutis confectum est. Si iam hæc quispiã in memoria prompta semper habeat, nec oblitus sit, ut præcepimus, omniũ simpliciũ potentiæ, is & uaria emplastra uiridia componet, & singulis iam confectis optimè utetur. Etenim emplastrũ hactenus in sermone propositum, quod primũ scripsit Andromachus, multifariã licet adaptare, partim pro strobilina resina aliquam aliam adijciendo, partim thus augendo, uel cum eo siccũ

aliquod

A aliquod sarcoticum, uel ut irim, aristolochiam, erui farinam, atq; huius generis alia admiscendo. Quinetiã quod oras ulceris induratas emolliat temperando, compositionẽ uariare licet. Vnde nonnulli guttã ammoniaci, & galbanum, nonnulli medullam ceruinam, aut uitulinam, aut seuum admiscuerunt: sicut rursus alij repellens aliquod, dum influxus conantur reprimere. Hac ratione igitur alij fissum alumen, alij rotundum, alij gummi omphacinum adiecerunt: quidam ladanum utraque uirtute præditum, molliendi uidelicet & repellendi, ut ulcera emolliat, & nihil ex superioribus influat. Insuper uix sanabilia curare studuerunt, ut multiplicis usus medicamentum fit, adiunxerunt enumeratis chrysocollam, uel dyphriges, uel æs combustum, uel squamam, aliqui æris, aliqui stomomatis ferri. Et propè omnia modò enarrata uiridium emplastrorum colorem seruant: ijsdem facultatibus prædita mixta corrumpunt. Quare nec ego omnium memini, quæ eandem uim obtinẽt, sed illorum duntaxat, quæ emplastri compositi colorem tuentur: Non enim de glutinantibus, & ijs quæ carni alendæ sunt, emplastris simpliciter, uerum eisdem uiridibus quoque dicere statuimus: quemadmodum hæc modò narrata, atramentum sutorium, & chalcitis cruda si modicè admiscentur, colorem pharmacorum in sermone præcedentium referuant. Itaque de talium compositione abunde satis actum est. Vsum ipsorum quoniam Andromachus omisit, à quo maximè traditum esse conueniebat, nos apponemus, communem unum de talibus medicamentis usurpandis sermonem planè necessarium præfati. Deinde uniuersalem methodum interpretati, particulares, eorum causa qui illam didicerunt, effingemus. At huiusmodi opus ad dialecticos pertinet, particulares de omnibus ipsis perscribere, sicut Heras, Criton, Asclepiades, alijq; complures factitarunt. Atque etiam tertia disciplinæ species est, quam nos tractamus: neque in omnibus particularibus medicamentis usum scribentes, imò nec uniuersim communi methodi disciplinæ soli totũ

B concedentes, sed hanc quidem primam docentes, inde uerò unum uel alterum, uel etiam tertium exemplum claritatis & discentium exercitij gratia accommodantes. Quemadmodum igitur nunc re ipsa ostendimus, sic iam in prioribus quoque fecimus: Nam quatenus medicamentum exiccet detergatq;, cum ex simplicium facultate, quæ id constituunt, inuenerimus, inde simul dispositionis naturam cui conueniet indipiscemur. Vbi enim humiditas multa & copiosa sordes est, desiccans euidenter purgansq; medicamentum applicare oportet. Vbi apertum (Græci ἀπηχισα τον uocant) ulcus est, carnis indigum, moderatissimum inter exiccantia detergentiaq; competit. Verum minoris maiorisq; in eo rationem ab ægri natura sumere cõducit: Siquidẽ durioribus uel ex temperamento naturali, uel ætate, uel loco, uel studijs corporibus magis exiccantia exhibenda sunt, humidioribus minus. Quapropter primus cuiusq; medicaminis linteolis excepti (ἔμμοτον appellãt) usus ex prædictis nuper scopis coniecturali artificio sumitur: secundus, ut etiam antea monuimus, ex signis in corpore curando apparẽtibus. Si nanq; cauũ ulcus citra phlegmonem & purũ inueniatur, nihil nouũ tentare oportet, si humidius, uel sordidius intendere desiccans detergensq; pharmacum ratio postulat, si cauum magis quàm prius existit soluere. Intenditur itaq; mellis temperatura: mitigatur ex oleo & cerato, uel oleoso quodã, cuiusmodi est rosaceũ, myrteũ & cyprinũ, simpliciter præparata sine spissamentis, σύμματα Græci uocãt, quæ addunt odoris gratia, uel ut confecta diutius ab iniurijs immunia permaneãt. Iam uero si cõtentiosus quispiã nos increpet, tanq; præter institutũ initio ad medicamentorũ usus orationẽ deducamus, pollicití nos de eorũ cõpositione uerba facturos, ille considerato, q; in usu etiã confectura quædã fit, silentiũ sibi imponat. Prima enim pharmacorũ, quæ cerato miscentur, in eo cõfectio est: altera rosaceo, uel myrteo, uel cyprino, uel lentiscino oleo, uel melle apposito constat. Atq; de his satis. Verũ ad emplastra, quæ iam per experientiam abunde probata sunt transeamus. Hæc igitur Andromachus memoratu digna medicamenta usurpare ipsa scientibus præscripsit. Vnde cum talia sint, ea deligenda

C ueniunt, quæ paucioribus, paratuq; facillimis simplicibus componuntur, tum quæ ad plura ualent, & proposito maximè scopo seruiunt. Res fiet exemplo ita dilucidior. Finge cauum ulcus apertum in sano corpore: tale uerò ab emplastro uiridi, quod Lite uocatur, liquefacto ex rosaceo curabitur. Appellant autem Liten, quod ex erugine, cera, & resina conficitur. Ego sanè, ut ostendi, æquam utriusque portionem misceo, eruginis decimam uel duodecimam, uel octauā. Est uidelicet duodecima, si ceræ pondo, & resinæ tantundem, eruginis uncias duas temperemus: decima, si duabus eruginis uncijs, uiginti ambarum resinæ & ceræ, hoc est, utriusq; decem adijciantur. Quinetiam si octauam eruginis partem cerato ex cera & resina confecto apponamus, etiam sic bene habebit. Acrius enim magisq; detergens huiusmodi medicamentum erit, non tamen inutile: nam duris corporibus percommodè adhibebitur. Melior euadet compositio, ubi octauam portionem eruginis confecturæ ex cera resinaq; immiscuerimus, erugine pariter aceto quamacerrimo diebus plusculis antè in leuorem redacta. Præstantior erit, si etiam thuris partem dimidio maiorem, quàm fuit in erugine, indiderimus. Olei pares cyathos eruginis uncijs adiunges, cum sine aceto & thure medicamen conficias. Quando autem thus acetumq; adijcis, si quidem fricta resina pinguior molliorq; sit, ac æstate pharmacū præparas, miscebis nihil: si uero dura, idq; per hyemem, cyathum unum infundes. Quòd si liquidam quandam resinā ceræ temperes, oleo prorsus carere licet: liquidissimæ quidem tertiam ceræ portionem, minus liquidæ dimidiā. Porrò fiet huiusmodi quædam compositio: Ceram resinamq; liquatam ubi refrigeraueris, eruginis parti nunc octauæ, nunc decimæ, aliâs duodecimæ commisceto: cognoscens duris corporibus primam temperaturam conuenire, mollibus tertiam, medijs mediam. Eruginem ex aceto leuigabis: si lenius medicamentum uoles efficere, thuris pondus dimidium eius quod erugo continet adiunges: sin hoc mitius, thus & eruginem æquali modo committes. Atqui resinā cum cera liquefactam sine rasura refrigerantes, erugini thuriq; in pila ex aceto tritis superfundimus. Hæ igitur primæ compo-
D sitiones sunt uiridis emplastri, quod cruenta quædam uulnera non adeò magna glutinat, & reliqua adusque cicatricem sanare potest, & carnem in eis producere, ex humido quodam oleoso liquatum. Voco autem oleosa, rosaceum, quo maximè ad illum quem retuli modum confecto utendum est: statim myrteo, cyprino, & lentiscino. Sed ipsum oleum, ubi medicamento liquescenti caloris quippiam adijcere cordi est, commune hoc miscebis, in quibus refrigerare studes, id quod omotribes appellatur: ubi astringere, myrteum: ubi mixtæ facultatis aliquod, concoquens puta & repellens, rosaceum: in quibus modicam astringendi uim cum maiore caliditate desideras, cyprinum & lentiscinum. Porrò pleraq; aliæ cōpositiones erunt, dum medicamentis simplicibus iam commemoratis uel incarnantia, uel emollientia, uel astringentia, uel quæ difficilia ulcera curant, temperantur. Nonnulli uerò digerentia miscuerunt, sicut etiam cicatricem ducentia: alijs quidem omnia commiscentibus, uel confecturam inutilem, uel medicamentum uarijs accommodum præparare contigit: quorum materias cognoscentes, tum inuentis iam uti, tum similia componere ipsi potueritis. Adscribam tamen & ego nonnulla celebria, ab ijs denuo, quæ Andromachus tradidit, auspicatus. Sunt itaque à præcedenti trigini a ordine: quæ uerò ab ipso commendantur duntaxat adijciam. Quartum post primum ita expressum est.

VIRIDE QVO VTOR.

Eruginis rasæ denarium pondo nouem, chrysocollæ denarium pondo nouem, terebinthinæ pondo minam unciarū sedecim, ceræ minæ dimidium, aceti modicū. Quid singula emplastra polliceātur, non, ut prius dixi, præposuit Andromachus, sed ex simplicium medicamentorum materie, unde primum constat, nulli obscurū est ipsum per se priusquam liquefiat, ulceribus mederi posse, ac liquatum emmoton fieri: minam uero sedecim unciarum inijcit: nam quæ uiginti continet, ceu ad chry

A scocollæ & æruginis æquam temperiem, magna est, inde alijs tribus seriatim produ ctis, rursus huiusmodi ad uerbum subiungit.

ALIVD QVO VTOR.

Æruginis rasæ pondo, mannæ uncias nouem; ego pondo libram addo: ceræ, re sinæ frictæ, resinæ liquidæ, singulorum pondo quinque, olei cyathum, aceti quan tum satis est: ego etiam guttæ ammoniaci pondo uncias decẽ pono. Post hæc Andromachus cessat. Liquet autem, si prædictorum meminimus, etiam hoc ipsum emplastrum persimilem superiori facultatem obtinere. Deinde aliud scribens Andromachus, sic exorsus est: ALIVD MOLOCHINVM. ac postea simplicium pharmacorum temperaturam unde ipsum conficit his uerbis subscribit. Æruginis rasæ pondo, picis pondo duo, mannæ pondo, ceræ pondo duo, resinæ pondo duo, olei pondo, aceti quantum libet: hoc itaque superioribus respondet. Manifestum uerò est, utriusque, & æruginis & mannæ, parem portionem ex aceto leuigandam esse. Duplam horum, ceræ, picis, & resinæ, hoc est, cuiusque pondo duo cum olei libra liquanda, & sic in leuorem ex aceto redactis admiscere oportet, uti frequenter nobis dictum est, refrigerantes magis & radentes, quàm infundentes, ne aëre iam frigido, enceridas appellatas, id est, grumos ceræ modo fieri contingat. Aliud ab hoc celebre emplastrum subnectit.

VIRIDE HECATONDRACHMON.

Guttæ ammoniaci denarium pondo octo, squamæ denarium pondo duodecim, mannæ denarium pondo octo, resinæ siccæ denarium pondo duodecim, æruginis denarium pondo octo, seui uitulini denarium pondo quatuordecim, resinæ terebinthinæ denariũ pondo octo, ceræ denarium pondo triginta, olei quartam cyathi partem, aceti quantum satis est. Hoc & magna uulnera glutinare potest, & sordi-

B da ulcera purgare, ubi ceratum inter liquescendum adsumpserit, carni producendæ est. Priusquam uero liquefactum sit, crassas ulcerum oras sanare, & sinus iungere: in totum digerere & repellere potest: nam ex contrarijs facultatibus mixtum est. Quod succedit uiride nunc commemorato similis & potentiæ & usus, huiusmodi temperaturam obtinet. Terebinthinæ pondo minam, serapiadis herbæ denarium pondo uigintiquinq;, æruginis rasæ denarium pondo decem, seui uitulini denariũ pondo uigintiquinq;, ceræ denarium pondo uigintiquinq;, thuris denarium pondo duodecim. Cyprinum aridis adijcitur. Ac emplastrum quod ab alijs Isis nuncupatur, ipse citra hanc appellationem in eum modum conscripsit.

VIRIDE EPIGONI.

Quanquam omnes eius meminerint, nihilominus & nunc simplicium in ipso medicamentorum temperaturam adducturus sum: quoniam nonnulli in eis dissentiunt. Iubet enim immittere æris usti, salis ammoniaci, æris squamæ, æruginis, guttæ ammoniaci, mali terræ, quæ ἀριστολοχία Græcè dicitur, & thuris, singulorum denarium pondo octo, hoc est, unciam, aloës, myrrhæ, galbani, singulorum sesquiplum, hoc est, unciam semissem: quod perinde est, ac si dicas, omnium uncias undecim, S. aluminis rotundi denarium pondo sex: miscet etiam resinæ colophoniæ denarium pondo ducentorum, ceræ dimidium, hoc est centum, olei heminæ dimidium. Quosdam ait quintam partem miscere, aceti quantum satis est, dracontij radicis unciæ dimidium, quod est denarium pondo quatuor. In fine autem hoc adiecit, quod in Isidis scriptura non continetur: nam Epigonus id apposuit, atque hac ratione Epigoni Isis differt. Iam uero post nuper relata addidit Andromachus VIRIDE PASIONIS hac ferè symmetria. Resinæ colophoniæ denarium pondo trecentorum, ceræ denarium pondo centum quinquaginta, æruginis denariũ pondo octo, aluminis rotundi tantundem, æris squamæ denarium pondo duodecim; thuris denarium pondo sedecim, æris combusti denarium

C pondo octo, salis ammoniaci denarium pondo octo, olei dimidium cyathi, aceti quantum sufficit. Hoc medicamentũ quia salem ammoniacum prius assumpsit magis quàm superiora extrahit digeritq́ue, in alijs omnibus conuenit. Fortius autem magisq́ue utile præscripto post medium unum recenset Andromachus, quod VIRIDE ALCIMIONIS nominauit. Terebinthinæ denarium pondo ducentorum, ceræ denarium pondo centum quinquaginta, æris squamæ denarium pondo decem & octo, eruginis rasæ denarium pondo sedecim, aluminis rotundi denarium pondo sedecim, galbani denarium pondo uigintisex, thuris denarium pondo decem, salis ammoniaci denarium pondo duodecim, æris combusti denarium pondo sedecim, mali terræ denarium pondo decem, aloës indicæ denarium pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo sedecim, guttæ ammoniaci denarium pondo uigintiocto, galbani denarium pondo duodecim (alij, octo) olei heminæ dimidium, aceti tantundem. Aliud inde scribit, cui titulus ATHENA, sicut ipse ad calcem refert. Porrò simplicium eius temperatura unde componitur, in hunc modum habet. Ceræ denarium pondo ducentorum quinquaginta, terebinthinæ denariũ pondo ducentorũ, frictæ denarium pondo centũ, seui uitulini denarium pondo quinquaginta, galbani denarium pondo uigintiquatuor, mannæ denarium pondo uigintiquatuor, salis ammoniaci denarium pondo duodecim, æris usti denariũ pondo duodecim, aloës denarium pondo duodecim, æris squamæ denarium pondo uigintiquatuor, aluminis rotundi denarium pondo duodecim, & fissi denarium pondo octo, chalcanthi denarium pondo octo, misyos denarium pondo octo, opopanacis denarium pondo octo, eruginis rasæ denarium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, minij sinopici denarium pondo trium, aceti heminas tres, olei heminas duas: minium initio inditur. Athena uocatur hoc emplastrum utilissimum multis, ut indicauimus. Quomodo autem usui erunt huiusmodi emplastra, in
D sermone de ijs futuro significabitur. Ab hoc aliud uiride his uerbis conscripsit.

VIRIDE EX CYPRINO APHRODAE.

Ceræ denarium pondo uigintiquatuor, resinæ aridæ denarium pondo duodecim, eruginis rasæ denarium pondo octo, aphrodas denarium pondo duodecim, mannæ denarium pondo octo, cyprini dimidium acetabuli: contunditur, & malis ulceribus potest conducere. Atque hæc causa est, cur ipsum appenderit, tum quòd paucis constat, tum quòd utilissimum est. Cum autem multa deinceps uiridia alia uariæ misturæ & utilitatis adducat Andromachus, uisum mihi est ea relinquere, & quæ uocant LITAS duntaxat percensere. Hac igitur serie propemodum commemorat.

ALIVD VIRIDE LITE QVO VTOR.

Resinæ pondo libras duodecim, ceræ pondo libras octo, eruginis rasæ pondo libras octo, seui uitulini pondo libras duas, aceti pondo libram. Ego autem mannæ libram injicio. Liquet igitur, acetum cum duabus eruginis & thuris libris leuigandum, sicut antea præcepi: deinde liquida his miscenda: dico autem seui libras octo cum ceræ octo, & resinæ duodecim. Emplastrum hoc LITE adamussim foret, nisi adipem assumpsisset & mannam. Ita nanque erugo decima amborum simul portio esset, resinæ uidelicet & ceræ. Quòd si resina arida fuerit, omnino etiam olei quid addendum putabis, uti prius expositum est. Quoniam uerò seuum uitulinum recepit, nec amplius LITE omnino est, ut quod molliens, & concoquens medicamentum existat. Multo autem magis, si etiam mannam assumpserit, quæ concoquit purisq́ue mouendo est, & incarnandi quandam uim occupat.

COMMVNIS

A COMMVNIS SERMO DE EMPLAstris colore similibus.

Quòd sanè emplastra non secundum coloris similitudinem, sed etiam facultatem unà scribi conuenit, manifestum est omnibus. Nam ut Andromachus alij quoque nonnulli ordine tradunt emplastra uiridia, itē melina, fusca, & candida, quæ quomodo fiant priori uolumine dictum est. Viridium compositionis, licet antea expositæ, nunc quoque mentionem faciemus.

QVOMODO VIRIDIA FIANT.

Aerugo non modica immittitur, ut & aliorum colorem uincat, & omnia in suum permutet. Porrò conijcere oportet eum qui tale emplastrum confecerit, præter eruginis quantitatem, & colorem illorum quæ ipsi commiscentur, ad hæc coctionis rationem, in simplicibus quidem colores pertinaces obseruare: cuiusmodi flaua & nigra, & rufa medicamenta occupant. Dico autem flaua & rufa, qualia sunt melitites, chalcis cōbusta, auri pigmentum, sandaraca. Nigra uerò, quod genus sunt pix, bitumen, terra ampelitis, lapis gagates. At inter coquendum non oportet eruginem super ignē coëuntibus committere: uerum ubi in mortario unitas facta est admiscere, si colore uiride medicamentum permanere desideras: sin autem melinum uoles emplastrū conficere, intelligito in coctione eruginem primum in hunc colorem perducendam, postea in rufum, ut emplastrum, quod bicolor, Græce δίχρωμον appellant, euadat. Etenim à coctionis tempore paucis diebus pòst, in summo quidem fuscum magis redditur, in imo rufum simul apparet. Quoniā uero de ipsorum colore abunde satis diximus, rursus ad facultatis sermonē reuertemur, memores unde primum hoc in libro exordium sumpserimus. Egimus autē in eo, nisi me fallat memoria, de medicamentis carnem generantibus: quorum potestatis scopus est, ut mediocriter & sine morsu detergeant exiccentq́. At speciales confecturæ pro diuersa simplicium pharmacorum materie differunt. Cæterum nemo ignorat, ea quæ propriè & primariò σαρκωτικὰ nominantur, aperta ulcera carne implere, hoc est, quæ caua quidem sunt, non tamen sordes, aut inflammationē coniunctam habent: insuper nec prauorum humorum influxionem, nec carnem in cauo ulcere intemperatam. Nam prædictorū aliquo cauitati imposito prius illud curandum est. Consilia curationis ipsorū sunt, sordidis detergentia pharmaca adhibere, profluētibus exiccantia, atq; id quod influit repellētia. At si copiosum & cōtumax existat, fluoris causa prius amputanda est. Constat autē inflammatis phlegmonē sanandam esse, carnem intemperatam ad temperiē reducendam. Porrò intemperatæ iam factæ, quatuor sanè modis simplicibus, quatuor item compositis, per contrarias qualitates succurretur. Sed de his postea: nunc autē de medicamentis uehementer detergentibus agemus.

B

DE PHARMACIS VALDE ABSTERGENTIBVS.

Quòd hæc ex prædictorum genere sunt, quæ ob moderatam detersionem cauis ulceribus puris, apertis sine omni morsu admouebantur, antea comprehendimus. Intensam uero detergendi uirtutem obtinēt, quæ copiosas sordes auferunt. Quare nonnulla ex prædictis uiridibus medicamentis una re solum, nempe eruginis copia, ab ijs quæ simpliciter carnem producunt, euariant. Quædam & aliorum insigniter detergentium mistura, sicuti uocatum Isis, & Macherionis emplastrum, quod nos pro more usurpamus: oleosum ex usu nuncupant. Vbi enim sinum implere proponimus, copiosiore oleo iam liquefacientes, per cornu rectum modo clysteris porcinæ uesicæ coniuncti ipsum infundimus. Quin & piulcis, hoc est, pus trahentibus, in eo utimur. Etenim inter clysteres etiam, quibus latius foramen est, ad huiusmodi administrationem commodi sunt. Cui uero non est perspicuum, sinus

C oppletos fordibus, ex meraciore hoc medicamento purgari, id eſt, oleo pauciore
adhibito: rurſus puriores effici ex bumente magis olei uberioris temperatura: Itaq;
ſi paruæ adhuc phlegmones ſinũ infeſtantis ſuſpicio quædam exiſtat, medicamen-
tum ex roſaceo prorſus liquefiat: Sin à phlegmone fuerit liber, ex oleo: & ſi citra
eroſionem ueteris miſturam ſuſtinuerit, illo pharmacum liquatur. Cæterum in hu-
iuſmodi uſum non ſolum hoc, ſed Macherionis quoque emplaſtrum & Iſis, tum
alia faciunt, quæ maiores noſtri perſcripſere, cerato mixta, cauis ulceribus carnem
inducere. Omnia nanq; huius notæ ſine cerati miſtura ex oleo & roſaceo liquefa-
cta ſinibus immittuntur, eò quòd conſiſtentia, quæ linamento excipitur, emmoton
uocant, ſinibus illini non poteſt. Pari modo & medicamentum ſiccum, quod com
buſta charta conſtat, roſaceo copioſiore diluentes, ipſis infundimus. Quemadmo
dum uerò ſinus liquidioribus pharmacis indigent, dum craſſiora imponi neque-
unt, ita quæ in ſummo caua ulcera affligũt craſſius medicamentum deſiderant, hac
uidelicet occaſione, quòd liquida ſtatim ab eis decidunt, & linamenta ſicca relin-
quuntur. Merito igitur in id genus uitijs ceratum ualide abſtergentibus admiſce-
mus: in ſinibus oleum, uel roſacei plurimum. Atqui hæc in eum modum abſter-
gentia pharmaca omnino etiam digerunt, ideoq; uehementer exiccant, ac commu
ne quoddam ipſorum genus efficitur, quod Græci πολύχρηστον appellant. Acce-
dunt huic generi emplaſtra euidenter acria, qualia ſunt διὰ ἁλῶν, quæ non offeren-
da ſunt, ubi carnem quampiam progignere cogitamus. Nam præter alia hoc quo-
que ſal eximium babet, ut aſtringat magis quàm purget: ſiccare uerò nihilominus
quàm nitrum, ac eius ſpuma poteſt. Sed illa aſtringendi facultatem non agnoſcunt,
ſicut nec Aſiæ petræ flos. Atque huius rei gratia diſcutere, & ceratis admixta ulce-
rum ſordes tollere nata ſunt: Sal propter aſtringendi poteſtatem hoc efficere non
poteſt. Proinde cum hæc in memoria habeatis, & methodum cõpoſitionis, uſusq;
D omnium eiuſmodi medicamentorum audiueritis, deinceps illa, quæ à clariſſimis
medicis propter optimorum medicaminum cognitionem uſu atque experimentis
comperta ſunt, enumerabo. Primum ſanè Mantiæ, atque eius diſcipuli Taranthi-
ni Heraclidis ſectatorum permulta pharmaca, quæ ſubſequentibus annis per expe
rientiam probantes diſtinxerunt, & præſtantiſſima ipſorum denuo literis manda-
runt: quæ uero minus efficaciæ habere uidebantur omiſerunt. Iure igitur & ego
maiorem facio mentionem eorum qui illis ſucceſſerunt. Sunt autem inter hos, qui
in medicaminum experientia rectiſſimè ſe geſſiſſe uidentur, Petronius Muſa, He-
ras, Andromachus, Aſclepiades, & Criton. Iam uero Archigenis & Philippi ſtu-
dioſi non pauca medicamẽta prodidere. Quinetiam liber unus eſt Menecratis, cui
nomen inditum eſt, Inſignium pharmacorũ αὐτοκράτωρ ὁλογράμματος, id eſt qua-
ſi dicas, Imperator (nam ei dicatus eſt) integris literis deſcriptis. Quæ ergo pul-
cherrima ipſis tradita ſunt medicamina, & commendantur, quorumq; nos inter o-
mnia relata experientiam habemus, & quibus præceptores noſtri uſi ſunt: ad hæc, ſi
quod nobis inuentum ſit, deinceps adducam, quo ſingula genere contineantur ex-
ponens. Nunc autem uiridibus relatis melina protinus ſubiungam.

MELINA EMPLASTRA.

QVemadmodum uiridium emplaſtrorum plurima propter æruginem
præpollentem talia fiunt, præſertim quæ ſunt ex ipſis coloratiora,
ita quoque melina. Sed uiridia æruginem incoctam habent, meli-
na uerò coctam, ſed mediocriter: Nam ſi largius coquas, ambigui
coloris emplaſtra quibuſdam appellata, quibuſdam rufa, efficies: So
lent medici uiridia ſimpliciter melina, & rufa nominare, quæ non
adeò magna uulnera glutinant, & ulceribus cicatricem obducunt: quæ mos eſt me-
dicis appellare ἀπερίστατα, quaſi dicas aperta. Item ex roſaceo liquefacta cauis car
nem gignunt. Multiplicis uſus ſunt inter ea, quæ plura pollicentur. Quædam

multa

A multa non promittunt, ſed unum mentione dignum, uidelicet uel ulcera cacoëthe bene curare, uel pus digerere, uel meliceridas, uel duritias emollire, uel huiuſmodi quid nõ contemnendum, aut curatu facile. Andromachus itaq; quatuordecim melina conſcripſit: ex quorum numero quinq; eruginẽ habent, reliqua ſine hac confecta ſunt. Porrò ex his quæ erugine conſtant, unum quidem primum inter quatuordecim poſitum eſt: alterum uero quartum, poſt hoc aliud ſextum, inde ſeptimũ & decimum. Quibus ergo nihil eximij appoſuit, omnia ſimul & conglutinant ulcera, & cicatricem inducunt. Quòd ſi ex roſaceo liquefeceris, carnem procreant. Quin & mediocribus phlegmonis medentur, ſicut etiam duritias emolliunt: atq; hoc eui dentius, quæ guttam ammoniaci continẽt. His adhuc magis, quæ copioſiorẽ quàm pro reliquorum portione æſtimetur, eam aſſumpſerũt: in quibuſdam uero appoſuit ipſe tenerum, hoc eſt, teneræ cuti conueniens: cui præfixit ἁπαλόσωμον & ἐξαπόστικον, innuit membrorũ doloribus, ſynanchæ & lateri benefacere, uel interiores abſceſſus diſcutere: magis quoddam teſtimonium his adferens, quàm ſimplici ſermone ſcriptis. Igitur omnia ipſa deinceps ſubijciam.

MELINA ANDROMACHI.

Melinum quo utor. Spumæ argenti denarium pondo centũ quatuor, olei * heminam, hyeme tres cyathos, ceræ denarium pondo quadragintaocto, colophoniæ denarium pondo quadragintaocto, guttæ ammoniaci denariũ pondo uigintiquatuor, eruginis raſæ, galbani, myrrhæ ſingulorum denarium pondo octo. *æſtate, uidetur adijciendum.*

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo centum, olei tres cyathos, reſinæ colophoniæ denarium pondo ſexagintaquatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo quadraginta, ceruſſæ denarium pondo uigintiquatuor.

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo quadraginta, ceruſſæ denarium pondo ſex, ceræ tyrrhenicæ denarium pondo ſedecim, reſinæ pityinæ ſiccæ denarium pondo ſedecim, guttæ ammoniaci denarium pondo duorum, olei heminam.

B

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo centum, colophoniæ denarium pondo ſexagintaquatuor, alij quadragintaocto, ceræ denarium pondo octogintaquatuor, galbani, myrrhæ, eruginis, ſingulorum denarium pondo octo, opopanacis denariũ pondo ſex, olei heminam æſtate, per hyemem uero tres cyathos.

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo centum, reſinæ pityinæ denarium pondo centum, ceræ denarium pondo duodecim, olei tres cyathos, ſpuma argenti ex uino leuis fit, donec ſiccescat, deinde coquitur.

ALIVD.

Spumæ argenti denariũ pondo centum, olei ueteris heminas † ſeptuaginta, ceræ denarium pondo centũ, eruginis ſcoletiæ denariũ pondo uigintiquinq;, chamæleontis nigri denariũ pondo duodecim, chryſocollæ denariũ pondo quadraginta. *Aliàs † duas.*

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo ducentorũ, olei ueteris heminas tres, ceræ denarium pondo centum ſexagintaocto, guttæ ammoniaci denarium pondo centum, myrrhæ denariũ pondo quatuor, eruginis denariũ pondo † octo, reſinæ colophoniæ denariũ pondo centũ uigintiocto, galbani denariũ pondo uiginti, chamæleontis atri denariũ pondo octo. Alij propolios denariũ pondo octo pro chamæleonte. *Aliàs † uiginti*

ALIVD.

Olei ueteris in quo chamæleon combuſtus ſit, ut copioſioris ſextarium, ſpumæ argenti pondo: ubi ebullierit, argenti ſpumam inſpergito, & coquito.

ALIVD AD NOMAS.

Sandarachæ denarium pondo trium, aluminis ſiſſi denariũ pondo quatuor, thu-

C ris denarium pondo quatuor, myrrhæ denarium pondo quatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo octodecim, ceræ denarium pondo octodecim, terebinthinæ denarium pondo sex, adipis suilli denarium pondo duûm, mellis decimamsextam heminæ portionem.

ALIVD.

Aliâs † centũ uiginti. Aliâs † centũ uiginti. Aliâs † uiginti

Spumæ argenti denariũ pondo † centum octo, ceræ pondo denarium † centum octo, alibi centum inuenio, guttæ ammoniaci denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo quadraginta, mali terræ denarium pondo uigintiquinque, zeæ radicis denarium pondo † octo, eruginis scoleriæ denarium pondo sedecim, aluminis scissilis denarium pondo sedecim, olei ueteris binas heminas.

ALIVD SIMPLEX.

Spumæ argenti denarium pondo centum, axungiæ denarium pondo septuagintaquinque, olei ueteris denarium pondo septuagintaquinque. Ad molli carne præditos conuenit, & digerit.

ALIVD MELINVM EMOLLIENS,

Diaphantis Afra nominatur episphasticon & exippoticon, quo articuli curantur, hæc capit:

Visci elaborati pondo, ceræ pondo, resinæ terebinthinæ pondo, galbani uncias tres, liquefactis utitor.

ALIVD.

Salome: ad omnem dolorem & anginam cum cucurbitula, & ad lateris affectum.

Aliâs † unum

Spumæ argenti pondo † duo, olei ueteris uncias octo: hæc simul coquito.

ALIVD MELINVM HERACLIDIS,

interiores abscessus sine dolore discutiens.

Aliâs † quadraginta. Aliâs † olei ueteris heminã S

Spumæ argenti denarium pondo centũ, cerussæ denarium pondo centũ, ceræ de-
D narium pondo octoginta, resinæ aridæ denariũ pondo sexaginta, guttæ ammoniaci denarium pondo quinquaginta, galbani denarium pondo sedecim, olei ueteris heminas duas. Sic autem Rusticus ille celebris Isidori: Spumæ argenti denarium pondo quinquaginta, cerussæ denariũ pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci denarium pondo † octo, ceræ denarium pondo uigintiquinque, resinæ aridæ denarium pondo triginta, ulmi in sacculis ex corio reconditæ denariũ pondo quindecim, galbani denarium pondo octo, olei † tres cyathos. Inter hæc emplastra nullius coctionem scripsit Andromachus: ego uero ad colorem ipsorum pertinere dixi, scilicet neque eruginem crudam esse oportere, ut in uiridibus, neque nimis coctam, sicut in his quæ incerti coloris & rufa nominantur: Verum ubi iam cacabus ab igne auferendus propemodum est, iniici erugo debet. Deinde cum mutet colorem, & melinum redditur, medicamentum tollere iam ab igne tempus est, quatenus purum iam euaserit. Sin minus, paululum super ignem lentum remorati sic tollemus. Nam in uehementi admodum flamma facile in rufum degenerat. Cuius rei gratia alia quoque duo insignia emplastra melina, alterum Menoeti, alterum Serapionis subiungam: quorum coquendi rationem plerique tradidere, & uos confecturæ eorum quæ Andromachus scripsit, exemplum habebitis.

MENOETI MELINVM.

Aliâs † galbanum pinguißimum.

Spumæ argenti pondo quatuor, olei pondo tria, terebinthinæ pellucidæ pondo duo, ceræ pondo, eruginis, thuris, galbani, singulorum pondo uncias quatuor, guttæ ammoniaci pondo uncias sex. Argenti spuma ex oleo ad spissitudinem manifestam usque incoquitur: deinde resina ceraque iniicitur. Cum pulchrè soluta fuerint, cacabus deponitur, & refrigerari bene sinitur: post illa erugo immittitur: & ubi infrà motum fuerit, denuo super ignem lentum coquitur, donec pomi figuram repræsentet. Postremo † galbanum, thus, leuia facta, ac in mortarium demissa, quando ammoniacum ex aceto in leuorem redactum est, ut sordium imaginem habeat, statimque manibus subacta excipiuntur, & aceto modico affuso in sequentem diem usque relinquuntur,

A relinquuntur, ac tunc rursus emollita reponuntur.

MELINUM SERAPIONIS AD VULNERA
& ad resoluendum, pugilibus utilissimum.

Spumæ argenti denarium pondo centum, guttæ ammoniaci denarium pondo uigintiocto, ceræ denarium pondo quinquagintasex, aeruginis cypriæ denarium pondo nouem, myrrhæ denarij pondo unius, colophoniæ denarium pondo quinquagintasex, galbani denarium pondo octo, olei tres cyathos: æstate cyathum & dimidiū. Argenti spumam, ac oleum coquito, cum inalterata sunt, ammoniacum, deinde cerã, postquam deposueris cacabum, galbanum, aeruginem, & reliqua addito, atq; molliter incoquito. Huiusmodi coquendi modos melinorum emplastrorum me priores tradidere, iuxta quorum similitudinē etiam alia melina coquere potueritis. Argenti spumam sanè primum inijcere conuenit, mox resinas & ammoniacū, deinde galbanum & aeruginē, postea si uel thus, uel myrrham, uel aloën capiat: hæc immittenda sunt, cum medicamentū ab igne tollitur: quippe coctionem non ferentia. Prædiximus autem, lentè coquenda esse, præsertim cum aerugo indita fuerit: quin & ipsam miscendam, dum cacabum in terram deponis, ac modicè refrigerabis, idq; magis, si uas paruū sit in quo coquitur: Nam efferuescenti immissa aerugo, frequenter ex ipso uase diffundi medicamentū cogit. Porrò in Menœti primo melino, πύκτικον uocat, ideo quòd pugiles eo utantur, ammoniacū ex aceto leue in mortario fieri posse, alijs omnibus in cacabo mixtis, deinde ipso affuso, prius instituti sumus.

HERAE EMPLASTRA.
Ad strumas Heræ. Quæ ab Hera conscripta sunt hunc in modum habent.

Melinum ad inueteratos sinus, & si in uacua perforati sint. Idem etiam discutit strumas quæ in pueris nuper ortæ sunt. Facit etiam ad artus è loco motos.

Argenti spumæ chrysitidis denariū pondo centum, resinæ pityinæ tantundem, ceræ ponticæ denarium pondo duodecim, & scrupula duo, olei tres cyathos, uini B falerni tantundē: argenti spuma ex uino leuigatur, donec rursus siccescat. Pòst unà cum oleo sic coquitur, quousque mutata fuerit, & tunc resina leuis additur, ac cera coquitur, donec tangentem non inquinet.

MENOETI COLORIS AUREI.

Ad teneros maximè eunuchos benefacit: aptum est abrasis, & omni inueterato & recēti ulceri, itidē cōbustis. Est etiā malagma: discutit tubercula, parotidas, strumas, & omnes duritias. Valet etiā ad rhagadas, & ad condylomata ualde generosum est.

Argenti spumæ denarium pondo centum, olei ueteris denarium pondo centum, resinæ pityinæ aridæ denarium pondo quinquaginta, uel † centum, ceræ denarium pondo quinquaginta. Argenti spumam cum oleo coquito, donec unitas fieri incœperit: mox resinā leuem indito: hac liquata, ceram: ubi bene habuerit medicamen, in mortarium oleo prius inunctum demittito, & denuò tritum excipito. est autem glutinans & impollutum. *Aliàs † centū quinquaginta.*

HYGIENI EMPLASTRUM AD MULTA,
Boni coloris, curat ulcera uix cicatricem ducentia, & paronychia: hoc melius emplastrum non extat.

Argenti spumæ chrysitidis denarium pondo centum, ceræ tantundem, chamæleontis nigri radicis denarium pondo trigintasex, aeruginis rasæ denarium pondo octodecim, chrysocollæ denarium pondo quadraginta, olei ueteris heminas tres. Argenti spuma cum oleo igne non acri coquitur, dum efferuescat: deinde aerugo inspargitur, cacabo deposito, atque iterum reposito emplastrum permouetur, quousque proprium colorem recipiat: postea cera. quæ ubi bene se habuerint, chrysocollam & chamæleonem assumunt. Dimissis iam in mortarium acetum superfunditur. Itaque prædictis affectibus bene facit etiam chrysocolla admixta, attamen sine hac mitissimum est, & præcipue ad neruorū iuncturas ualet, itidem ubi à musculis uel neruis abluere quid oportet. Horum trium emplastrorum quæ Heras conscri-

C psit, primum ex uino & confectionē & titulum habet. Multi nostri tam præceptores quàm amici, eo fine erugine uidelicet præparato utuntur: scripto autē ab Andromacho, & ferè omnibus qui uaria emplastra composuerunt. Proinde non pauci illorum incuriosè ipsum conficientes, contemptum emplastro pariunt. Optimū uerò est, si uti tradidimus, ex falerno conficiatur, cuius penuria giluum uetus, tenue substantia, & quàm giluum inueniri potest, immiscebimus. Nam candida hoc peculiariter habent, ut pelluceant. Porrò præstantissima apud uos sunt in Asia tria, Thmolites uocatum, Lesbium, ac celebratissimum apud ueteres Areusium in Chio natum, quo omnes ad omnia medicamenta, præsertim antidotos, sicut nunc falerno, utebantur. Huiusmodi igitur uinū, si in argenti spumam sub Caniculæ æstu, uel sole alioqui calido, mittamus: deinde teramus, uel sine sole etiam diu hoc agamus, ut humor siccescat, ipsamq; argenti spumam occupet, uel omnino madoris expers, & siccum, uel propè fiat, medicamentū generosissimum euadit. Vnus sanè ex præceptoribus meis, postquam in uino falerno tritam exiccasset, hoc modo ipsum præparauit. Oleum alio, uinum item alio uase calefaciens, paulatim argenti spumam superfundebat: interim uino, in quo leuigatam probè permistamq; oleo adijciebat: interdum ab oleo auspicatus ad uinum transibat. Alternis autē uicibus hoc sæpius agendo utrunq; consumpsit, & sic ex mortario in cacabum demittens, pityinam resinam, quam propriè physema Græci uocant, leuē adamussim factam addidit, mox cerā, & sensim donec non inquinaret decoxit. Vsus est eo ad sinus illinens prius sanguine columbæ non domesticæ, sed ex eis quæ in turribus nidū collocant, βόσκαδας quidam nominant: apud nos in agris degunt: nonnulli has agrestes uocāt. Pari modo magnis uulneribus recentibus, huiusmodi sanguine columbino illitum medicamentum imponebat, non mediocri eius confidentia. Vini autem heminam S indidit, non ut Heras & Andromachus semissem tantum. Atq; huius occasione medicamen longè melius factum est. Cæterum ubi ipsum uoles εὐώδες, id est boni odoris

D efficere, opopanacis semunciam, quod est denarios quatuor, miscebis. Coloris gratia ceram candidam ponticam adijcies; atq; hoc medicamentum ulcera adusque cicatricem probè perducit.

CRITONIS MEDICAMENTVM.

Quæ Criton melina scripsit, buxea nominat. Buxeum ad recentia uulnera: idem cicatricem obducit, & extrahit. Spumæ argenti pondo quatuor, ceræ pondo totidem, terebinthinæ pondo uncias octo, eruginis tantundē, olei ueteris sextarios duos, aceti sextarij dimidium. Spumam argenteam, oleum, eruginem, acetum, unà super ignem lentum incoquito. Vbi uero coitura sunt, resina ceraq; adiungatur, & in unum redactis ad recentia uulnera utitor. Scripsit aliud ante hoc Crito, quod Buxeum uocat: simplex quidem quantum ad mixtorum numerum pertinet: magnum uerò pollicitis, quod hunc in modum sonat.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΧΑΜΑΙΛΕΟΝΤΟΣ.

Eadem facit quæ Tyria: cicatricem ulceribus difficillimis, callosis & inueteratis inducit. Medetur etiam rhagadijs digitorum, condylomatis, & durities.

Spumæ argenteæ pondo minam, ceræ pondo minas sex, eruginis pondo minas quatuor, chamæleontis pondo minas octo, olei pondo minam. Oleo spumam argenteā coquito, rudicula mouens, quam unguentarij σπάθην nominant, donec consistat, & fiat melinum. Post hoc eruginem inspergito, inde ceram adijcito. Porrò ubi diligenter liquata ab igne tuleris, chamæleontem indito: cum unitas facta est in mortarium demittito: ubi subacta excipito. Iam uerò alia emplastra Criton tradidit in quarto medicamentorum uolumine, buxea quidem, ut ipse nuncupat, melina uerò alij. Attamen nonnulla citra eruginem componuntur, nonnulla eruginem assumunt: Sed in alio pharmacorū genere pro facultatis, seu uirium similitudine, dicentur in Epuloticis Epulotica: in ijs quæ succis constant, ex succis composita, Græci

τὰ διὰ χυλῶν

A τὰ διὰ χυλῶν appellant: in mollientibus, illa quæ mollire nata sunt: quemadmodum Mnasæi emplastrum multifariam ab eo in hoc opere conficitur. Nunc igitur ad glutinantia ire tempus est, colore inuicem, & à melinis differentia.

DE RVFIS EMPLASTRIS QVAE ΑΙΧΡΩΜΑ, id est, incerti coloris dicuntur.

Quædam ex eadem materia prodeunt qua melina, sicut prius quoque diximus, hoc solo discrimine, quòd diutius coquantur: Omnia siquidem propter crudam eruginem uiridia fiunt melina, ubi mediocriter ipsa cocta fuerit: rufa, ubi liberalius. Manifestum igitur, melina rufaq; oleū copiosius quàm uiridia necessariò habere: etsi reliqua omnia eadem recipiant. Atq; huius gratia primum spuma argenti cacabo inijcienda est, in quo tantisper coquetur, dum sordium crassitudinem consequatur: mox erugo, deinde si metallicum aliquod, ceu æs combustum, eiusq; squama immittatur: ac quando spissitudinem acceperint, tunc ceram & resinam (si hæc etiam medicamentum recipiat) indere conueniet: postremo thus, myrrham, aloën, aliaq; id genus. sicut celeberrimum rufum, quod διὰ Ἰσιδος uocatur, sacrum & ipsum appellatum: uelut Isis, quoniam aiunt ea ex sacris Aegypti locis adferri: polychreston igitur hoc est, quod interpreteris licet, usus multiplicis, eòq; in sequenti sermone inter ea quæ sic nominantur adnumerabitur. Impræsentiarū de alijs rufis omnino simplicibus, quæ inter hæc & polychresta cōsistunt, uerba facturi sumus. Vt igitur uiridia emplastra ex cera, resina, oleo, & erugine conficiebantur, iuxta dictam illic temperaturam, sic rufa ex argenti spuma, & oleo copiosiore quàm in uiridibus sumpto componuntur. Itaq; si emplastrum largius uoles coquere, augeasq; oleum, medicamen habiturus es quod magis siccet, ideoq; uulnerum cruentorum glutinantius: sin autem mediocriter, tantum olei mensuram, quantum argenti spumæ pondus esse sufficit; libram

B enim olei mensuralem Romanorum in argenti spumæ libram ponderalem inijcimus. Iam si pharmacum plenius incoquere placet, non unam libram S, sed etiā duas & plures temperabimus. Porrò inter hæc rufa emplastra sic præparata, plus siccant quæ nec resinam, nec ceram omnino habent, sed ex solis, ut uocant, metallicis conficiuntur: quemadmodum alij quoque nonnulli ex prioribus huiusmodi scripserunt. Cæterum quo ego semper mea industria composito utor in hunc modum coquitur: Argenti spumæ cum oleo prius coctæ metallica ex aceto leuigata immitto, & sic coquo, donec purum fiat. Addo his olei libras quatuor. hoc autem quanto uetustius, tanto erit melius: magisq;, si id fuerit Sabinum, argenteæ spumæ libras tres, aceti quamacerrimi libras duas. Horum trium metallicorū, squamæ æris nigri, eruginis, chalcitidis uncias duas, hoc est, denarium pondo sedecim. At quū uetus oleū existit, crassumq; ex uetustate, quatuor libras S immittito, nos quinq; interim, idq; per hyemem indidimus, non ignari, hyeme plus olei quàm per æstatem immiscendum. At argenti spumam prius uidelicet coques, donec sordium crassitudinem recipiat. Quòd si oleum cicinum habeas, id pro uetere usurpato, certe medicamentum hoc cruenta uulnera facilè glutinat, magisq; in duris corporibus quàm mollibus, cuiusmodi sunt mulierum & eunuchorum, dilutum potius ex oleo cicino quam ueteri. Item quum linteo exceptum imponitur, mirum est quàm ulcera curatu difficillima concoquat, quæ pus nequaquam reddunt. Ad hæc sinus conglutinat, & fistulas implet, exiccat, & prorsus claudit. Vbi iam ipsum hæc pulchrè uelis efficere, metallica pluribus diebus aceto longè acerrimo conterito, ac potius in sole: pari modo argenti spumam tritam exiccatamq;, & oleo postea mixtam, eo quo dixi modo incoquito. Attamen ad ulcera, quibus cicatrix difficulter induci potest, metallica sic elaborari, & argenti spumā conterere non est necessum. Etenim sine his ἐπουλωτικώτερον, quasi dicas, cicatrici ducendæ promptius illud euadit. Adijciatur autem tunc ei diphrygis & chrysocollæ singulorum uncia, at hæc non simul cum squama & erugine com

C mittuntur, uti nec ubi iam coctum medicamentū fuerit omnino, sed eo quod intercedit tempore. Tantam enim huiusmodi pharmaca coctionem requirunt, ut exactè cum prioribus in unum coëant: quod mediocri interuallo accidit, neq; multo antè, nec paulò minus quàm cacabus ab igne tollatur. Solum itaq; hoc emplastrū fistulas, sinus, & magna uulnera glutinare potest. Iuuat ipsum spongia recens, non dura, ueteri uino respersa. Deligatura in finibus ab imo fiat, ligamento ad orificium perueniente, sicut in sermone de fistulis clarius ostendetur.

DE IIS QVAE CICATRICEM OBDVCVNT.

Emplastra cicatricem inducentia, siue synulotica, siue epulotica nominare uelis, sicut etiam alia medicamenta epipasta, & quæ linamentorū usu apponuntur, nihil ad curationes eorum differentiæ adferet, si qualis quodq; facultatis medicamentum esse debet memineris: quam simul cum reliquis omnibus in Therapeutices libris explicauimus. Quanto enim glutinantia sarcoticis siccare magis dicta sunt, tanto glutinantibus epulotica. Nam ipsorum beneficio carnem cauis ulceribus generatam, cutem reddere statuimus: ob quod tale pharmacorum genus, siue ἐπίχριστον, siue ἐπίστατον sit, astringere oportet. Hic autem illorum duntaxat emplastrorum mentionem facere cogitamus: siquidem ea quæ linamentis excepta imponuntur pharmaca, ex his rosaceo uel myrteo liquatis fiunt. Atq; myrteū rosaceo hoc magis conducit, quo uehemētius astringit: at si neutrum habeas, ex cyprino, lentiscino, & melino liquanda sunt: si his quoque careas, ex omphacino, uel eo quod ab Hispania portatur, σπανὸν Græci nominant: ubi nec huius copia adsit, teneros oliuarum surculos contusos, alij cuipiam uulgari oleo admiscebis: quòd si hos etiam desideres, præstat oleo uetere liquefacere: hinc enim medicamentum siccandi uirtute augebis. Proinde plerique medicorum à pharmacis, quæ optimi quique autores longi temporis experientia satis probarunt,

D eoq; nobilia reddiderunt, hac ratione solum abstinent, ut ipsi melius quippiam præter maiores habere uiderentur. Attamen ex medicamentis celebribus cognoscenda sunt quæ commendantur omnibus, nempe quod διὰ καδμίας, & διὰ χαλκίτεως inscribitur, ad cicatricem ducendam utrunq; præstantissimū. Quanquam apud omnes mixturæ simplicium temperaturam eandem non sit inuenire. Quapropter uisum mihi est, ea quæ cuiq; scriptori placent describere, auspicati à proditis Asclepiadi in tertio de exterioribus commentario, quibus titulus est, Marcellas.

DE EPVLOTICIS EMPLASTRIS

Asclepiades huiusmodi memoriæ prodidit.

Posteaquam ulcera particularia sine alia dispositione ad cicatricem iam tendunt, utendum est ijs compositionibus quæ infra scribuntur.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΚΑΔΜΙΑΣ.

Ad cicatricem ducendam. Hoc Lucius Cabegetes usus est.

Cadmiæ ustæ, & ex uino præparatæ, chalcitidis tostæ, singulorū denarium pondo sedecim, ceræ denarium pondo octoginta, picis colophoniacæ pondo uncias octo, uini falerni quod satis est. Chalcitis & cadmia ex uino terantur, ut humidi ceratî spissitudinem habeant: ceram & resinam in uas fictile immittito, atq; his olei myrtei pondo libram adijcito: deinde carbonibus superponito, mouens sine requie: cum soluta fuerint ab igne tollito: ubi refrixerint radito, leuigatisq; indito, ac mixta excipito: in usu oleo myrteo subigito. temperatura dispositioni respondeat.

ALIVD ΔΙΑ ΚΑΔΜΙΑΣ.

Cadmiæ tostæ, chalcitidis tostæ, diphrygis, singulorum denarium pondo sedecim, ceræ, resinæ frictæ, olei myrtei, singulorum pondo selibram, uini Italici quantū satis est: præpara quomodo dictū est, ac utitor nunc diluto, nūc mero pharmaco.

ALIVD.

Argenti spumæ, cerussæ, cadmiæ, diphrygis, resinæ, singulorū denarium pondo

octo,

A octo, chalcitidis denarium pondo duûm, ceræ denarium pondo octo, myrtei olei quod sufficit, uini aminæi quod satis est:

ALIVD EVPHRANORIS.

Diphrygis, misyos tosti, singulorum denarium pondo octo, chacitidis tostæ, molybdenæ, singulorum denarium pondo duûm, cadmiæ denarij pondo unius, ceræ denarium pondo sex, colophoniæ pondo uncias tres, myrtei libras tres, uini Italici quod satis est.

ALIVD ΔΙΑ ΛΑΔΑΝΟΥ MEDICAMENTVM, *non solum cicatricem ducens, sed etiam callos excindens, & male curata restaurans.*

Chalcitidis, argenti spumæ, ladani, singulorũ denarium pondo uigintiquatuor, bituminis denarium pondo octo, ceræ denarium pondo septuagintaduûm, myrtei heminã: præparato in modum prædictũ, cum res exigit & splenio, & diluto utitor.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo centum, picis denarium pondo quinquaginta, ladani denarium pondo uigintiquinque, æruginis rasæ, æris combusti, singulorum denarium pondo octo, olei myrtei libras duas, æris squamæ denarium pondo quatuor, conficito, ac utitor.

ALIVD QVOD ΠΕΡΙΚΑΡΠΟΝ DICITVR, EX *attalicis uirtutibus medicamentum confectum.*

Olei heminam, aluminis fissi, mannæ, thuris, argenti spumæ, galbani, singulorũ denarij pondo unius, ceræ denarium pondo uigintiquatuor, anchusæ denariũ pondo octo, medullæ ceruinæ, adipis suillæ, æruginis, cerussæ, singulorum denariũ pondo duûm, ouorum trium lutea: quæ liquari possunt siccis immiscentur. Hoc pharmaco aliâs diluto, aliâs mero utitor.

B ALIVD MEDICAMENTVM FACIT *ad uetera, ac sanatu difficilia.*

Cerussæ, argenti spumæ, aluminis fissi, mannæ, galbani, thuris, medullæ ceruinæ & uitulinæ, singulorum denarium pondo quatuor, ceræ, anchusæ, ouorum luteorũ singulorũ denarium pondo octo, olei heminas quatuor. Medullas diligenter tundito, & liquato cum his quæ liquefieri possunt, mouens anchusa ex qua possint ea colorari: deinde ab igne sublata, & in aliud uas coniecta refrigerari sinito: derasa siccis immisceto, deinde in usum excipito.

CANDIDVM.

Candidum quod Magne dicitur, medicamentum ad diuturna uulnera, & quæ uix cicatricem recipiunt; item scabiosis affectibus bene facit, & sedis uitio, rosaceo dilutum.

Argenti spumæ denarium pondo centum, ceræ denarium pondo quinquaginta, cerussæ denarium pondo centum, terebinthinæ denarium pondo uigintiquinque, thuris denarium pondo uigintiquinque, aluminis fissi denarium pondo duodecim, olei heminas duas. Componito simili modo, & utitor interim emplastro, interim diluto medicamine.

ALIVD.

Aliud cui nomen est Pamphilion, ad idem, insuper sinus conglutinat, & fistulis callum obducit. Valet ad ulcerum fluxiones, tum ad diuturna, & dysepulora, scabiemq́ sanat, tollit hypopia, benefacit caput dolentibus, & oculorum epiphoris fronti impositum, nec minus sedi conuenit, dilutum rosaceo uel myrteo: cæterum in hunc modum componitur.

Argenti spumæ denarium pondo centum, ceræ denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo uigintiquinq́, thuris denariũ pondo uigintiquinq́, cerussæ denarium pondo centum, aluminis fissi denarium pondo sedecim, piperis albi denarium pondo trium, olei ueteris heminas duas. Liquato ut dictum est,

C nunc diluto medicamine, nunc emplastro utens. Nam in capitis furfuribus, & faciei asperitatibus, uel in ijs quas epinyctidas uocant, uel anus uitijs dilutum pharma cum myrteo uel lentiscino illinitur.

ALIVD TELAMONIS PHARMACVM.

Facit ad carbunculos, sinus exiccat immissum uel instillatum: ad haec cicatricem probe inducit.

Pityinae cerae, calcis uiuae, argenti spumae, singulorũ denarium pondo quinquaginta, cerussae denarium pondo uigintiquinq;, olei tres cyathos. Argenti spumam oleumq;, dum in unum coëant, incoquito, mox ceram, inde resinam. Porrò calcem & cerussam in leuorem redacta liquefactis adijcito. Dum uteris, oleum calido cineri superpositum injicito medicamini, ut resoluatur. Vbi incaluerit, mortario superfundito, & diligenter subigito, donec sordiũ spissitudo fiat. Ab igne deposito utitor tanquam maximo pharmaco, aliâs pennis illinens, aliâs instillans. Caeterum carbunculis linteolo illitum adhibeto.

ALIVD MOSCHIONIS CELEBRE AD QVAElibet callo & cicatrice obducenda. Idem & sedi prodest insigniter.

Argenti spumae, cerussae, calcis, singulorum denarium pondo octo, medullae ceruinae, cerae, utriusque denarium pondo sedecim, olei myrtei quantum satis est. Quae liquari possunt aridis immiscentur, & mollita curiosè in pastillos digeruntur: quum uti uoles, prius aqua uel lacte diluetur quantum lubet, ut sordium crassitudinem habeat. Deinde rosacei quod sufficit immittitur, uel myrtei. Contusum diligenter in plumbeam pyxidem reponitur: usui est quemadmodum praediximus.

EPVLOTICA ANDROMACHI.

Cadmiae pondo libram, chalcitidis ustae pondo libram, cerae pondo libram, resinae aridae pondo libras tres, myrtei pondo libras tres, uinum siccis immiscetur.

D ALIVD ΔΙΑ ΛΑΔΑΝΟΥ.

Argenti spumae denarium pondo quadraginta, ladani denarium pondo triginta duûm, chalcanthi denariũ põdo octo, aluminis scissilis denariũ pondo duodecim, cerae denariũ pondo centũ, squamae denariũ pondo octo, bituminis denariũ pondo triginta duûm, myrtei quartam heminae partẽ. Vinum falernũ siccis adijcitur.

ALITER VT ALCIMION, QVOD PRAEPARAVI.

Ladani denarium pondo octo, hyssopi denarium pondo quatuor, propolios denarium pondo octo, bituminis denariũ pondo octo, argenti spumae denariũ pondo quatuor, aeris squamae denarium pondo quatuor, misyos crudi denariũ pondo quatuor, cerae denarium pondo uigintiquatuor, myrtei octauam minae portionem.

ALIVD ΔΙΑ ΚΡΙΤΩΝ.

Cerussae denarium pondo quadraginta, argenti spumae denarium pondo quadraginta, hordei combusti non triti sextarium, cerae denarium pondo quadraginta, olei sextarium: postremum hordeum adijcitur.

ALIVD AD DVCENDAM CICATRICEM.

Cadmiae pondo uncias duas, chalcitidis, cerae, terebinthinae, singulorũ pondo uncias quatuor, hyssopi pondo unciam, myrti pondo uncias quatuor, chalcanthi pondo uncias quatuor. uinum siccis affunditur.

ALIVD AD IDEM.

Resinae aridae denarium pondo octodecim, diphrygis denarium pondo quatuor, argenti spumae denarium pondo sedecim, cerae denarium pondo decem, olei heminas quatuor. Post haec Andromachus alia emplastra sena percensuit cicatricẽ aegrè ducentibus accõmoda: quae sanè hic nunc adscribere uisum non est. Dicentur enim simul cum illis, quae ulcera curatu difficilia sanant, in quarto huius operis uolumine: Cum autẽ Andromachus ibidem ante praedicta epulotica alia quaedã tradiderit, nõ praeponẽs, quòd apertis ulceribus cicatricẽ inducerẽt, praesertim in pueris, mulieribus & eunuchis: summatim, in omnibus qui tenerã habent carnẽ, statui haec quoq; adijcere.

A adijcere, titulum ipsis à colore autor indidit, ut qui de his in eum modum scripserit.

CANDIDA ANDROMACHI EPV-
lotica. Album quo utor.

Argenti spumæ pondo minam, cerussæ tantundem, ceræ, resinæ, singulorum denarium pondo quatuor, olei heminas tres, aquæ heminam.

ALIVD.

Argenteæ spumæ denarium pondo centum sexaginta, cerussæ denarium pondo ducentorum, ceræ pondo quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo uigintiquatuor, olei ueteris heminæ dimidium, aquæ cyathos senos.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo centum, cerussæ, ceræ, singulorum denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo uigintiquinque, aluminis fissi denarium pondo sex, piperis albi denarium pondo trium, orcheos herbæ denarium pondo octo, olei ueteris cyathos duos (aliter, denarium pondo duûm) aquæ heminas duas.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo uigintiquinq;, ceræ denarium pondo quinquaginta, adipis suilli denarium pondo trigintaseptẽ, myrrhæ denarium pondo duûm, ouorum coctorum uitellos quatuor: alij, crudorum.

ΑΡΒΤΗ.

Strigmenti puri heminas duodecim, argenti spumæ pondo minam, squamæ denarium pondo sex (alij, denarium pondo sedecim) resinæ colophoniæ pondo minas sex (alij, denarium pondo quinquaginta) ceræ pondo minam (quidam minas quadragintaquinque) marinæ heminas tres.

ANDROMACHI PANACIA.

B Argenti spumæ denarium pondo centum quinquaginta, ceræ denarium pondo quadraginta, terebinthinæ denarium pondo quinquagintatrium, mannæ ueteris heminas duas, strigmenti heminas sex, squamæ denarium pondo sedecim, ricini heminas duas, cerussæ denarium pondo octoginta, guttæ ammoniaci denariũ pondo uigintiquatuor, seui uitulini denariũ pondo octoginta, calcis uiuæ denarium uigintiquatuor, mali terræ denarium pondo uigintiquinq;. Coquito ut didicisti.

CANDIDVM TELEPHANIS.

Argenti spumæ denarium pondo octoginta, cerussæ denarium pondo centum uiginti, myrrhæ denarium pondo trium, obolos duos, sagapeni denarium pondo quinque, thuris denarium pondo sex obulos quatuor, olei heminas duas S. omnia simul incoquito.

ALIVD.

Ceræ candidæ pondo libram, myrrhæ pondo unciã, thuris tantundem, medullæ ceruinæ pondo uncias duas, adipis hienæ pondo uncias duas, coaguli cerui uel hœdi pondo uncias duas, nitri pondo uncias duas, galbani pondo unciã, guttæ ammoniaci pondo uncias quatuor, argenti spumæ libram S, cerussæ denarium pondo sex, olei ueteris heminam S, marinæ tres cyathos. Cauniace dicitur.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo ducentorum, ceræ denarium pondo quinquagintaduûm, olei heminas tres, cerussæ denariũ pondo octoginta, terebinthinæ denarium pondo trigintaduûm, buccinorum cineris denarium pondo decem, thuris denarium pondo nouemdecim, aquæ sextarium.

ALIVD.

Adipis suilli pondo octoginta octo, ceræ candidæ denariũ pondo quadraginta octo, cerussæ denariũ pondo duodecim, argenti spumæ denariũ pondo duodecim.

ALIVD.

Ad herpetas, carbunculos, condylomata, rhagadas: phlegmonem prorsus arcet,

C ut Heras Cappadox meminit. In hoc igitur rectè fecit, quòd non simpliciter ceræ scripserit, sed candidæ adiecerit. Nam sic fieri possit, uti uult, colore candidũ. Post hæc autem aliud commemorans, neque ceræ, neque uini candorẽ apposuit, sed nos adiungere oportet, si emplastrum candidum reddere statuimus. Porrò compositio eius his uerbis ab ipso Andromacho tradita est.

ALIVD ΔΙΑ ΟΙΝΟΥ ΠΟΥΡΑΙΟΥ.

Cadmiæ pondo libram uncias nouem, argẽti spumæ pondo libras duas, cerussæ tantundem, uini græci sextarios duos, rosacei pondo libras quinque, ceræ pondo libras tres, oua cruda numero duodecim, thuris pondo uncias tres. hæc incoquito. Candidorum emplastrorum coquendi rationes in priori commentario percensui, simulq́ue methodum non coquendi modò, sed etiam eorum compositionis ostendi. Et fortasse nihil eiusmodi emplastrorum doctrinæ adijciendum restat: sed quia hic liber non solum de sarcoticis emplastris, quæ iam utplurimum uiridia sunt, uerum etiam de glutinantium, & epuloticorũ omnium ratione agit, quæ ulcera citra κακοή-θειαν cicatrice obducunt, quoniamq́ue melina ac rufa percurri, ideo candida quoque emplastra, quorum in illo libro mentionem nullam fecimus, in hoc producere uisum est. Cæterum ut nihil præsenti commentario desit, non pigebit adijcere emplastra, quæ ab ipsis cephalica & catagmatica nominantur, & magna uulnera, sinusq́ue glutinant: cum diluta fuerint, linamentis excipiuntur, & fiunt sarcotica.

DE CATAGMATICIS ET CEphalicis emplastris.

QVi plurima ac optima pharmaca prodiderunt (antea omnes nominatim citauimus) genus aliquod emplastrorum cephalicum & catagmaticum uocant, à caluariæ fracturis potissimum nomen eis imponentes. Sunt autem talia astringendi, digerendi, & siccandi potestate prædita.
D Plerique paulatim ex astringentibus pharmacis eis admiscuerunt, idq́ue duplicis usus gratia, sicut diximus: nempe ut id quod affectis partibus influit repelleretur, & abstergentium facultas in altum usque penetret: docuimus nos antea, nisi astringentia frictione in puluerem redigantur, noxam magis quàm præsidium allatura ijs, qui trahendi uim occupant. At optimè elaborari ostendimus, si ex aceto acri leuia fiant. Itaque huiusmodi pharmacorum seriem ab ijs quæ Asclepiades tradidit auspicabimur.

DE EMPLASTRIS CATAGMATIcis ab *Asclepiade traditis.*

PRimum medicamentum in tertio τῶν ἐκτὸς his uerbis perscripsit.

NIGRVM ARISTEN CATAGMATICVM.

Hoc pharmaco in fracturis cum multi ossa implerẽt, omnesq́ue replentia gestare adhortarentur, simile quid incredibili Ariste perfecit. Nam implentia & ab alijs ossibus separata ita copulauit, ut callum simul & alijs produxerit. Hæc recipit: Argenti spumæ, bituminis, singulorum denarium pondo ducentorum, picis aridæ, ceræ, singulorum denarium pondo centum, resinæ terebinthinæ, denarium pondo quinquaginta, aluminis scissilis, propoleos, singulorum denarium pondo triginta, guttæ ammoniaci denarium pondo uigintiquatuor, eruginis denarium pondo decem, olei sextarios quatuor. præparato ut prædictum est. Alia præposito generi similia identidem Asclepiades hac sententia conscripsit.

ALIVD PITHIONIS CATAGMAticum, *quo Helenus usus est.*

Valet etiam ad uulnera ex ictu: cum exhibebis, spongia calida madefacta splenium relaxare oportet. Nam medicamentum ualidè glutinat; benefacit idem ad

strumas

A strumas & fistulas: in sinibus autem & fistulis splenium excindere conuenit: hoc est in orificio, ut homor qui excernitur locum habeat. Item simul cum medicamento lauandum est: præparatur hoc pacto: Bituminis iudaici pondo libras quinq;, uncias quatuor, picis brusiæ siccæ pares portiones, resinæ frictæ pondo libras octo, ceræ pondo libras quatuor, squamæ rubræ pondo libram uncias quatuor, olei per æstatem pondo libram, hyeme pondo libram S, aceti heminam. Quæ liquari possunt liquefacito: thus & squamam ex aceto macerata reliquis admisceto, attendens ne ebulliant, mooensq; in mortariū demittito, contusa & subacta excipito ac utitor. In alio exemplari squamæ rubræ pondo libram S offendi. Liquet autẽ efficacius esse, quod copiosiorem squamam receperit.

MOSCHIONIS CATAGMATICVM PHARMACVM.

Ad recentia uulnera, & neruos præcisos confectum, item ad diuisa cum contusione, bene facit etiam fracturis cum uulnere. Etenim uulneribus succurrit, & ossa cum deligatura conuenienti impositum ad callum perdocit; nec minus incipientibos hydropicis, & testium contusionibus prodest; eminentias circa anum reprimit, & rhagadas butyro dilutum sanat, & faucium tumores, quos Græci βρογχοκήλας appellant, dissoluit omnẽ duritiam: insuper ualet ad luxatū & peruersum articulamentū: itidem ad callosos excessus in manibus pedibusq;, quos clauos appellamus, ita ualet, ut sine exulceratione auferat. In summa, pharmacum est longè utilissimū. Postremò ad hydropas incipientes efficax est. Hoc modo conficiūt: Argenti spumæ pondo minam (Mina uero in hoc pharmaco habet denarios centum sexaginta) picis denarium pondo centum sexaginta, seui uitulini denarium pondo centum sexaginta, resinæ terebinthinæ denarium pondo octoginta, mannæ thuris denariū pondo octoginta, ceræ denarium pondo quadraginta, eruginis denarium pondo octo, opopanacis denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, olei cicini hemi-
B nam, aceti tantundem, liquoris sycamini heminā, picis liquidæ heminæ dimidium. Argenti spuma leuissima, & cicinum oleum in uas fictile æreumq; iniecta, & super ignem posita incoquuntur. Posteaquam ebollierint, seuum & manna thuris addun tur, mouenturq; continuè: cum spissantur, pix, cera, resina admiscentur, & coctis ad puritatem usque, galbanum aspergitur: deinde erugo & opopanax ex aceto resoluta: liquor uero sycomori, & pix liquida in alterum uas transfusa coquūtur: condensata priori pharmaco admiscemus. Rursus super ignem posita usque ad puritatem coquuntur, & in uinum demersa triduum relinquimus: inde subactis utimur in linteolum illinentes. Oportet aotem, dum medicamentum imponitur, uittam respersam uino exprimere, & tunc pharmaco circundare. Quemadmodum uero noster Lucius Categetes præparauit ita habet: Adeps & oleum prius liquantur: ubi dissoluta fuerint, manna thuris leuissima, & argenti spuma inspergitur. His in unū coactis sequentia facimus. Atque in hoc pharmaco, tum in eo qood infra subscribitur, minam denarijs centum octoginta ualere ait. Vnde clarum est, Alexandriæ minam ipsum intelligere, quæ uncias uiginti pendet, & singulæ unciæ denarios octo habent: Sic enim accidet, minam centum octoginta denarios continere.

ALIVD CLAVDII PHILOXENI ἀπιλοῦρ INSCRIptum, ad cruenta & fracturas: facit etiam ad prædicta uitia.

Argenti spumæ pondo minam, quæ ualet pondo denarijs centum octoginta, seui uitulini denariom pondo centum octoginta, thuris denarium pondo nonaginta, ceræ denarium pondo quadraginta, opopanacis, eruginis rasæ singulorum denariū pondo sedecim, chrysocollæ, aluminis fissi pares portiones denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, ciceos heminam, aceti tantundem, ut catagmatica componito.

OENANTHE CATAGMATICVM pharmacum ad idem.

Argenti spumæ denarium pondo centum sexaginta, picis cenitæ denarium pon-

C do octoginta: hanc ex Italicis figulinis effluentẽ capimus: resinæ terebinthinæ denarium pondo octoginta, thuris denarium pondo octoginta, seui uitulini elaborati denarium pondo octoginta, medullæ ceruinæ elaboratæ denarium pondo octoginta, œnanthæ siccæ, symphyti radicis, centaurij comæ, singulorum pondo libram, eruginis rasæ, opopanacis singulorum denarium põdo octo, papaueris succi, myrrhæ, aloës, galbani, singulorum denarium pondo octo, aceti heminas tres, olei cicini heminam: symphyton, œnanthen, centaurion, non minutim contusa, ac in acetum iniecta ad tertias coquimus, & humore expresso ad pharmaci confecturã utimur. Prodest medicamentum etiam podagricis. Alibi sic scriptum est:

Argenti spumæ, picis œniræ, singulorũ denarium pondo centum sexaginta, medullæ ceruinæ, terebinthinæ, seui uitulini, thuris, symphyti radicis, succi sicamini, singulorum denarium pondo octoginta, œnanthæ aridæ, centaurij, singulorũ pondo, ceræ denariũ pondo quadraginta, eruginis, opopanacis, styracis, papaueris succi, mandragoræ succi, myrrhæ, aloës, galbani, chrysocollæ, aluminis fissi, singulorũ denarium pondo duodecim, aceti sextarios tres, olei cicini libram. Præparato quẽadmodum prædiximus, & in uinum falernum demergito, ut in catagmatico Moschionis fecimus.

DE EMPLASTRIS QVAE PROprie *Cephalica nominantur.*

CApitis fracturarũ, quæ ad laminam usq; peruenere, emplastra cephalica dici consuerunt. Eorũ uirtus est, ut ossium squamas regenerent, nutrimenta in caluaria, & alijs corporis ossibus reducant. Nonnulli communi genere hæc etiã uocant catagmatica, quibus proprie nuncupatis fortiora sunt. Siquidem catagmatica ab eis dicta, purgandi siccandiq; facultatẽ habent: hæc autem acrimoniam quandam sortita sunt, ut ex alto in superficiem
D extimã non ossa modò, sed his multo magis humorem crassum aliquẽ & uiscosum, uel omnino deprauatum extrahant. Meminit huiusmodi emplastrorum Asclepiades in tertio libro de exteriorum medicamentis, quæ sanè in quarto huius operis libro tractamus. Quoniam uero ad cacoëthe ulcera, & chironia quædam ipsorũ conuenire dixit, tum quod ad Deleontem autorem refert cephalicum, tum ex nigro uiride cephalicum, tum Philoti cephalicum, tum Isin, quod & ipsum simul cephalicum appellat, aliaq; nonnulla huiusmodi, quæ huc pertinere putandum, ideo nunc quoq; ipsa non apposui, sed ad catagmatica & cephalica ab alijs medicis memoriæ mandata transgrediar, ubi generalem utriusq; potentiam exposuerim. Quæ uero & antea in hoc libro protulimus, tum in opere de simpliciũ medicamentorũ facultate in memoriam reducentes cognoscere uos expedit, cephalica nempe catagmaticis esse nobiliora, eòq; cum cerato carnem producere. Quapropter & sarcoticis alio quodam modo similia sunt. Nam ubi ex cerato uim remiserint, sarcotica fiunt, quæ linamentis excipiuntur: adiecto uidelicet interim oleo, aliâs rosaceo, nonnunquam alio quodam huiusmodi.

DE CATAGMATICIS ET CEPHALICIS HERAE.

PRimum id genus emplastrorũ Isin uocatũ Heras scripsit, medicamẽtum ad satis multa idoneum: deinde, quod διὰ βοτανῶν appellant: hoc autẽ ipsum multiplicis iam usus etiã cephalicũ esse attestatur. Quin & διὰ σκύλλης deinceps, quod cum polychreston satis pharmacum existat, idem simul pollicetur. Insuper post hæc omnia aliud manifestò his uerbis exposuit.

ALIVD CEPHALICVM.

Ad capitis fracturas facit, ossa promptissime reducit, & squamas separat, reliquaq; omnia facit quæ ante ipsum pastillus. Squamæ æris rubri denarium pondo uiginti quinq;, aluminis denarium pondo uiginti, aristolochiæ dactilidos denarium

pondo

A pondo uiginti, guttæ ammoniaci denarium pondo uigintiquinq;, thuris denarium pondo uigintiquinque, myrrhæ denarium pondo duodecim, seui taurini pondo libras quatuor, terebinthinæ pondo libras quatuor, pityinæ siccæ pondo libras quatuor, olei heminam, aceti quantum satis est. Sicca terito diebus aliquot sub ortu Caniculæ, ammoniacũ madefactum prius aceto infundito: demũ quæ liquari possunt in unum cogito, ac utitor. In quibusdam exemplaribus ascriptum est, olei ueteris. At cum hoc ipsum emplastrum dixerit efficere, quæ & ante ipsum pastillum: uisum mihi est illius compositionem subscribere, quæ secundum Heræ sententiã ita habet.

PASTILLVS CEPHALICVS TRI-
plici mistura constans.

Facit ad capitis fracturas, itẽ ad phymata, fistulas, podagras, callos, coxendices. Terræ erythriadis pōdo minas duodecim, squamæ æris rubri pōdo minas quatuor, ichthyocollæ ponticæ pondo minas quatuor: erythria & squama seorsum terunt, deinde simul acetũ acre affunditur, ut mellis crassitudinẽ habeant: & leuigantur: resiccatis acetum rursus admouetur: hoc fit diebus uiginti, quando Canicula oritur: pōst ichthyocolla ex aceti hemina cõstringitur, & lento igne liquat, mox terra squamaq; additur, quæ in uas æris rubri coniecta, soli octo diebus exponuntur, bis quotidie mouentur, donec coiuerint: post hæc exempta paulatim in mortario conteruntur aceto affuso, usquedum spissentur: inde pastilli finguntur, & collyria, tum longitudine, tum crassitie inæqualia, & refrigerata reponuntur. In usu ad unam medicamenti partem ex aceto leuissimam factam, tres cerati rosacei portiones admisceto, utitor platysmate primum, mox splenio in capitis fractura, desuper lanis succidis ex aceto adiectis. Porrò collyrio fistulis imposito, splenium ex hoc cum cerato suspendendum est.

B ALIVD ΠΟΛΥΧΡΗΣΤΟΝ.

Posuit aliud quoq; emplastrum ad fracturas priuatim conueniens in hunc modum: Emplastrum ad fracturas artuum cum uulnere, & sine uulnere, item ad male curata, & sinus.

Picis aridæ pondo minam, argenti spumæ tantundem, mannæ eius dimidium, seui uitulini pondo minam, ceræ tyrrhenicæ pondo minas quatuor, opopanacis denarium pondo octo, eruginis rasæ pondo minas sedecim, æris Cyprij decimamsextam minæ portionem, galbani denarij pondo unius, terebinthinæ minæ dimidiũ, ricini, uel olei ueteris heminam, aceti heminæ dimidium, tres obolos. Argenti spumam, oleũ & seuum lento igne incoquito: ubi colorem mutauerint, picẽ, resinam, galbanum adijcito, postea coquito, donec coëant, et tunc subtracto igne sinens paululum refrigerari mannam, mox opopanacem, & eruginẽ ex aceto tritam in ollam fundito: ac ubi tantillum incoxeris, dum bene habet, tollito. Aestate frigus admoliri, hyeme idem deuitare connitimur. Cæterum ubi medicamentum tenerius facere animus est, uel ut os maturius ad suppurationem perueniat, medulla cerui ipsum diluimus. Iam uerò in hoc pharmaco Heras minam sedecim unciarũ esse innuit, aliâs enim decimamsextam minæ partem non scripsisset.

ALIVD.

Huic rursus aliud ad eadem hisce uerbis Heras subdidit: EMPLASTRVM ἀφλέγμαντον. Ad punctus neruorum, ac fracturas. Hoc frequenter ad articulos luxatos ipso die usi sumus, tum in fracturis, item in contorsione tali, uel genu: discutit humores superfluos ad genua in altum emergentes: præsertim si partes affectæ duobus, uel tribus diebus, antè erui farina oxymelite madefacta inũctæ sint. Summatim ad omnem conuulsionem, & rupturam ualet: nam mirificè phlegmonem arcet. Argenti spumæ denarium pondo uigintiquinq;, bituminis aridi denariũ pondo centum, picis aridæ denarium pondo quinquaginta, ceræ denariũ pondo quinquaginta, resinæ pityinæ denarium pondo uigintiquinq;, guttæ ammoniaci dena-

E

C rium pondo quindecim, aluminis fissi denarium pondo quindecim, eruginis denarium pondo quindecim, propoleos denarium pondo quindecim, olei ueteris libras tres. Argenti spuma cũ oleo coquitur, & ubi confluxerint, bitumen adijcitur, dum probè liquescat, incoquitur (liquatur enim pedetentim) dein pix, postea resina, cera, ammoniacum, propolis adduntur: singula aũt adhibito postquam cacabum ab igne tollis: quibus sic spissatis, ut tactũ non amplius inquinent, eruginẽ, ac scissile alumen adiungito, tũ feruore remisso in ollã, in qua frigida sit, transfundito. Hoc postq̃ fractura reliqua callũ cepit, assulis pluribus implentibus usi sumus, paucisq́ diebus eò perduximus, ut callus etiamdũ assulas comprehenderet. Valde est πολύχρηστον, inde aliud simile prædictis emplastris in hunc modũ Heras recensuit.

EMPLASTRVM CATAGMATICVM, ET AD HYDROPICOS.

Picis aridæ pondo minam, picis liquidæ heminæ dimidium, liquoris sycomori heminam, argenti spumæ pondo minam, thuris pondo minã, galbani denariũ pondo octo, terebinthinæ minæ dimidium, adipis uitulinæ pondo minam, ceræ pondo minam, opopanacis denarium pondo octo, eruginis rasæ denarium pondo octo, ricini non adulterati heminas quatuor, aceti acris heminã. Argenti spuma, & thus cũ ricino, & seuo probè incoquuntur: deinde pix adijcitur, cera, resina, galbanũ purgatum & modico aceto dilutum. Reliqui aceti tertia pars erugini, altera opopanaci admiscetur, & hæc immittũtur. In alia aũt ollula, picis liquidæ, sycomori, & recini liquoris pars octaua seruatur, ne erugo dẽsetur, deinde mediocriter coquuntur, ut unitas fiat; cum bene habere uidebitur, in uino reponitur pharmacum. Hoc multis hydropicis succurrimus, inijcientes ipsum, ac leuiter circũdantes, solum, ut bene concoquerent, prouidentes. Cum uerò profecisse nos ægri sentiunt, descendimus ad emplastrum ei subiunctum, quod διὰ ἁλῶν dicitur.

CATAGMATICVM ANDROMACHI.

D Primum catagmaticum Andromachus ita scripsit: CATAGMATICVM quo continue utor.

Argenti spumæ pondo minam, picis pondo minam, ceræ pondo minam, seui taurini pondo minam, thuris pondo minam, picis liquidæ heminæ dimidium, liquoris sycamini heminam, terebinthinæ pondo minam, opopanacis denariũ pondo octo, galbani denarium pondo octo, eruginis denarium pondo octo, ricini heminã: nonnulli etiam butyri pondo minam addunt, guttæ ammoniaci denarium pondo uigintiquinq;: ex uino austero diluitur: mox aliud hac sententia scribit.

ALIVD CATAGMATICVM.

Argenti spumæ pondo minam, ceræ minæ dimidium (alij, quartam partem) picis pondo minam, terebinthinæ pondo minam S, seui uitulini pondo minam, opopanacis denarium pondo octo, eruginis denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo (alij, sex) ricini heminam, aceti tantundem. Gallus iniecit scissilis denarium pondo duodecim, chrysocollæ denarium pondo duodecim, Aliud superioribus catagmaticum hoc modo Andromachus subnectit.

NIGRVM CATAGMATICVM.

Argenti spumæ denarium pondo ducentorum, bituminis denarium pondo ducentorum, picis denarium pondo centum, ceræ denarium pondo centum, scissilis denarium pondo triginta, propoleos denarium pondo triginta, terebinthinæ denarium pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci denariũ pondo uigintiquatuor, eruginis rasæ denarium pondo decem, olei sextarios quatuor, alij duos adijciunt. Veteres etiam lapidis pyritis denariũ pondo octoginta. Hæc igitur ab Andromacho ordine scripra sunt: seorsim, inter uiridia postremum aliquod emplastrum his uerbis expressum inuenio.

ALIVD VIRIDE CEPHALICVM
ex collectaneis Aphrodæ.

Squamæ denarium pondo quadraginta, terræ erythriadis denariũ pondo uigin-

li, mali

A ti, mali terræ denariũ pondo triginta, ichthyocollæ denarium pondo ſedecim, ſalis ammoniaci denariũ pondo duodecim, miſyos denariũ pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo duodecim, thuris denariũ pondo trigintaſex, æris uſti denarium pondo ſedecim, aluminis ſiſſi denarium pondo duodecim, rotundi denariũ pondo ſedecim, brioniæ denarium pondo duodecim, chamæleontis nigri denariũ pondo duodecim, reſinæ uſtæ denariũ pondo octodecim, guttæ ammoniaci denariũ pondo octodecim, argenti ſpumæ denarium pondo duodecim, illyridis denarium pondo duodecim, calchanti denarium pondo duodecim, fellis taurini tres cyathos, aceti congium. Sub Caniculæ æſtu paſtillos fingito, qui ſinguli denarios quatuor pendeant, ceræ quartam partem miſceto, aceti heminas ſex, olei tantundem.

DE EMPLASTRIS GLVTINANTIBVS.

Qvidam hæc ἔναιμα & τραυματικὰ nuncupant. Opus eorum eſt, coniungere, & diuiſas partes conglutinare, ut in priſtinam unitatem particula reducatur. Verum non modò cruenta protinus glutinantur, ubi ſanguinem ex diuiſione profluentem adhuc ſpongia deterſerimus, deinde ſuturis, aut fibulis coarctauerimus, ſed etiam ſinus ueteres, cum ab omni inflammatione immunes, & puros medicamentis appoſitis effecerimus, committuntur, coëuntq;. Dictum eſt in Therapeutices libris, medicamentum primariò, atq; ex ſeſe, ſordis deterſorium appellari: altero ſignificatu ſarcoticon, id eſt carnem producens & glutinans. Non enim tanquam ipſum ſarcoticon, aut uniens, neq; tanquam hæc naturæ ſolius opera non ſint, ſed quòd talibus impoſitis medicamẽtis ulcera carne replentur ac coëunt, appellationẽ hanc ſortita ſunt. Opus ipſorum proprium eſt, affectam partem recrementis uacuare, ne uidelicet ſanies carnis generationẽ, glutinationemq; impediat. Indicatum eſt, glutinatoria ſarcoticis eſſe
B ſicciora: item ſarcotica detergendi uim omnis roſionis ſeu morſus expertem referre. Glutinantibus autem non abſterſorijs prorſus, uerum deſiccantibus ſolum eſſe licet. At cum cicatricem ducentia pharmaca multò his (præter quàm quòd abundè aſtringunt) ſicciora ſint, ſtatuamus demum & quæ glutinant, & quæ coniungunt, moderatius iſtis exiccare. Finis autem glutinantium eſt, nullam inter coitura ſubnaſcentem humiditatẽ permittere: epuloticorum uerò non hanc tantum impedire, ſed etiam nunc conſiſtentem in ijs quæ mox cicatricem ducent, cõſumere: ad hæc callo obducere, & aſtringendo indurare. Sarcotica ſanguinem ad refectionẽ idoneum, tum pro quantitate, tum pro qualitate tuentur: ac tantum talemq;, quanto natura & quali ad carnis generationem indiget. Cæterum leniſſimum medicamen purum ulcus ſeruat, ſiquidem tale acceperit: ſordidum uerò neceſſe eſt illud tantum pro ſua ipſius poteſtate detergere, quantum craſſitudinis ſordes habuerit: quinetiã carnem recens iunctam mordere & exedere debebit. Vnde palàm colligitur id, cũ tale exiſtat ulceri carnem nõ eſſe inducturum, nec cauitatem repleturum, ſed quòd potius ipſa colliquabit, imminuetq;. Atque huius rei cauſa medicamentum quod ſordibus copioſis repurgandis eſt, quo de antea dixi, non ſemper carnem poteſt gignere, niſi uel ex uberiore oleo, uel roſaceo liquatum, ſicut quod ἐλαιώδης & διὰ χάρτου inſcribitur, deterſionis uehementiam remittat, uel ex cerati miſtura roſionem deponat. Huiuſmodi multa multiplicis uſus uires oſtendunt, quemadmodum Macharionis emplaſtrum, tum Iſis. Scopus igitur ſingulorum id genus in Therapeuticæ libris declaratus eſt: ſimplex facultatum materia in alio opere priori cõpoſita, in præſenti tractatur. At primum in eo meminiſſe oportet naturæ corporũ, quæ curanda ſuſceperis. Nam humida, eoq; mollia, quemadmodum mulierum, puerorum, eunuchorum, & qui muliebriter degunt, imbecillioribus medicamentis indigent: uirorum corpora, potiſſimum qui ex uirilibus munijs & ſole durum corporis habitum conciliarũt, ab imbecillibus nihil præſidij ſentiũt. Quapropter nec glutinantia utriuſq; ſexus corporum communia ſunt, ſed quæ ex argenti ſpuma, oleo, & aceto præpa-

C rantur (in priore libro de ipsis egimus) imbecillam mollemq́ carnem glutinant. Quæ bitumine, ærugine, squama, aloë, & myrrha cõstant, robustam & duram. Itaq; bitumen ipsum per se in harum uirtutum scopo continetur: at nulla ratione solum ex oleo liquatum usurpare poteris, ut quod friabilius sit, quàm medicamento emplastrodi faciendo conueniat. Vt igitur emplastrum fiat, cerã & resinam ei admiscemus, à quibus denuo uirtutem eius solutam iri scientes, interdum æs, uel eius squamam, sæpe aloën, uel myrrham, uel in summa siccans aliquod medicamentum non inepte adijcimus.

ΔΙΑ Α΄ΣΦΑΛΤΟΥ BARBARVM.

Prima hic quoq; ab Andromacho scripta apponam.

BARBARVM QVO VTOR.

Ceræ, picis, resinæ, bituminis, thuris, singulorum denariũ pondo ducentorum, olei heminam.

ALIVD.

Picis pondo libras duas, bituminis, ceræ, singulorum pondo librã, guttæ ammoniaci, mannæ, singulorum pondo uncias sex, cerussæ pondo uncias tres, olei heminæ dimidium, aceti heminas quatuor: hoc Aphrodas admiratus est.

ALIVD NIGRVM.

Picis aridæ, resinæ aridæ, bituminis, singulorum pondo libram, cerussæ pondo uncias sex, mannæ, atramenti sutorij, æruginis rasæ, singulorum pondo uncias tres, olei heminæ dimidium, aceti tantundem.

ALIVD EX EMPLASTRIS GALLI.

Seui caprini denariũ pondo triginta, æruginis denariũ pondo octo, ceræ denariũ pondo quinquaginta, mali terræ, bituminis, picis, singulorũ denariũ pondo uiginti quinq;, guttæ ammoniaci denariũ pondo duodecim, galbani denariũ pondo duo-
D decim S, silphij denariũ pondo octo, mannæ denariũ pondo duodecim: præparato.

ALIVD QVOD ANICETON DICITVR.

Ceræ denarium pondo centum, seui taurini denarium pondo triginta, bituminis denarium pondo uigintiquinq;, picis denarium pondo uigintiquinq;, terebinthinæ denarium pondo uigintiquinq;, nitri denarium pondo uigintiduûm S, mali terræ denarium pondo duodecim, galbani denarium pondo octo, myrrhæ denariũ pondo octodecim, thuris denarium pondo duodecim S, ammoniaci denarium pondo
Alias triginta †octo, cardamomi denarium pondo duodecim, opopanacis denariũ pondo octo, medullæ ceruinæ denarium pondo quindecim, æruginis denarium pondo duodecim, aloës denarium pondo octo, bdellij denarium pondo sedecim, olei heminas duas: ego uerò adieci propoleos denarium pondo duodecim.

ALIVD ENAEMVM IVLIANI.

Argenti spumæ, bituminis, ceræ, picis brutiæ, singulorũ denarium pondo quinquaginta, resinæ frictæ denarium pondo quindecim, æris squamæ denarium pondo duodecim, thuris denariũ pondo quatuordecim, galbani denariũ pondo octo, chalcitidis denarium pondo quatuor, aloës denarium pondo sex, gallæ denarium pondo quatuor, myrrhæ denarium pondo quatuor, mali terræ longi denarium pondo sex, mali terræ rotundi denarium pondo quatuor, olei ueteris heminas quatuor: nos olei heminas tres. Quod Heras conscripsit barbarum, sic habet.

NIGRVM EMPLASTRVM.

Ἔυχιμον ad diuisiones notatu dignas, maximè capitis: ad fistulas, sinus, fracturas. Conuenit etiam hepaticis & lienosis: citra inflammationem glutinat, benefacit etiã neruis, chartilaginibus, & ossibus præcisis. Cohibet mirificè sanguinem erumpentem. Insuper ualet ad hypophoras & sinus, glutinat enim insigniter. Itẽ in abscessibus humore ablato hoc imponitur. Est etiam ad sanguinem cohibendum præstantissimum, præsertim in ijs, qui sanguinem reijciunt: duo uerò in pelles illita, unum pectori & lateribus imponito, alterum dorso, præter opinionem sanguinem sistit: ualet

A ualet insuper ad canum hominumque morsus: in totum phlegmonem arcet. Idem τραυματικὰ quæ uulneribus adhibentur, superat, ut experientia indicauit. Hyeme diebus septem soluitur, per æstatem quinque: si uerò necessitas urgeat, tribus.

Ceræ, picis, bituminis, pityinæ, singulorũ pondo libram, mannæ pondo uncias sex, cerussæ pondo uncias quatuor, chalcanthi pondo uncias quatuor, opopanacis pondo uncias duas, olei semunciam, alij selibram, aceti heminas duas. Ceram, bitumen, oleũ, acetum paululum relinquens in olla recenti liquato: deinde picem & resinam adijcito: in minima frusta diligenter concidito. Vbi semicoctũ fuerit, tollito ollam, & aliquandiu refrigerato; inde atramentũ sutorium percolatũ, leuigatumque ex duabus aceti heminis paulatim inspergito, ne efferuescat: effusum leuiter suburito mouens: cum tactum non inquinat, cacabum deponito: opopanacē antea in reliqui aceti parte madefactum infundito, ut dissoluatur: mox cerussam, mannam unà pariter trita inspergito: & paululũ tepefaciens, ut in unum coëant, obserua, ne opopanax & manna adurantur: refusa in mortariũ, ibi refrigerari finito: ac rursus subacta reponito, atque utitor. Porrò manifestũ est, etiam alia barbara, quæ tum Andromachus, tum reliqui tradiderunt, eodem modo confici oportere. Quidam opopanacem cacabo non injciunt, sed leui ex aceto facto liquata in mortario superfundunt. Cum eo nonnulli miscent mannam, & cerussam, quemadmodum ego quoque sæpius feci, in mortario terens ex aceto, & quæ liquari possunt, liquefaciēs. Subinde uerò atramentum sutorium duntaxat cum opopanace leue factum cacabo indidi, mannam cerussamque inspergens.

ALIVD BARBARVM HERAE.

Heras soli huic præscripsit barbarum: ego uerò prius etiam similiter appellaui, etsi nigrum ab ipso nuncupatum: quoniam plerique ex recentioribus medicis emplastra διὰ ἀσφάλτου barbara nominare consueuerunt. Heras de ipso sic ad uerbum: Barbarum ad recentia uulnera, sinus, canum hominumque morsus, condylomata, inflam-

B mata, ad articulorum uitia omnia in principio, & podagram.

Ceræ pondo minam picis, resinæ frictæ, bituminis iudaici, singulorũ pondo minam, argenti spumæ denarium pondo decem, cerussæ denariũ pondo quinque, opopanacis denariũ pondo quatuor, olei heminã, aceti cyathum. Cera, pix, bitumen, resina incoquuntur, donec illiquescant. Deinde reliqua ex aceto trita admiscentur. His ablatis ab igne, & modicè refrigeratis, ex aceto paululum instillatur. Talis sanè barbarorum emplastrorum formula est: ego ubi paucis exposuero, quomodo ipse utar, sermonem de eis finiam. Sunt autem duo, unum ad maxima uulnera, alterum ad minora. Quod itaque ad maxima adhibetur, hæc recipit.

BARBARVM GALENI.

Picis pondo libras octo, ceræ pondo libras sex, & uncias octo, pityinæ pondo libras quinque, & uncias quatuor, bituminis pondo libras quatuor, olei pondo librã, & uncias sex, argenti spumæ, cerussæ, æruginis, singulorũ denariũ pondo uigintiquatuor, thuris pondo selibram, aluminis liquidi denarium pondo duodecim, fissi pondo uncias quatuor, opopanacis, squamæ, galbani, singulorum denarium pondo duodecim, aloës, apij, myrrhæ, singulorum denarium pondo quatuor, terebinthinæ pondo uncias uigintiquatuor, mandragoræ succi denarium pondo sex, aceti heminas sex, quæ ualent libras quinque.

SIMPLICIORIS BARBARI TEMPERATVRA EST TALIS.

Picis, ceræ, resinæ pityinæ, resinæ frictæ, bituminis, singulorum pondo libram, argenti spumæ denarium pondo decem, cerussæ denarium pondo quinque, æruginis denarium pondo quinque, opopanacis denariũ pondo trium, olei hyeme pondo uncias nouem, æstate pondo uncias sex. Quæ liquari possunt, siccis in mortario aceto acri leuigatis affunduntur. Quòd si mitius uoles medicamentum reddere, hyoscyami succi denarij pondo unius S. item apij tantundem admisceto.

LIBRI SECVNDI FINIS.

C **CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM ΚΑΤΑ' ΓΕ'ΝΗ, LIBER TERTIVS.**

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE VVLNERIBVS NERVORVM.

IT hæc, amici, cõmentaria uobis paro, qui iam ex ipsis medici-
næ operibus comperistis, quàm efficax sit nostra neruorum cu-
ratio, nempe ex qua omnes seruati sint, non autem manci, nec
claudi redditi: quæ aliter curatis accidere cõspexistis: quemad-
modum etiam nonnullos conuulsione correptos, uel cum do-
lore, uel putredine, uel febre mortuos. Verisimile aũt est, hosce
libros ad aliorum quoq; manus peruenturos, qui scriptis bene
uti non possunt: uel quia à præceptore medicæ artis speculationem nõ didicerunt,
sed omnino rudes, quasi uix initiati & prorsus inexerciti permanent: aut quia per-
peràm edocti adhæserunt ijs, qui composita medicamenta solo usu citra rationem
esse inuenta asserunt, manifestò contentione sua errantes. Altero modo non mi-
nus prædictis errant ij, qui nullum pharmacũ ex simplicibus facultate diuersis con-
fici opinantur. Verum hos medicamenta superiore libro citata uanitatis coarguũt,
ut quæ magnas ipsorũ uires ex contrarijs inuicẽ simplicibus temperatis ostentent:
imò etiam in libris hunc subsecuturis præstantissima pharmaca ex contrarijs uirtu-
tibus composita indicabuntur. Nunc de nostra curandi ratione, quã in neruorum
uulneribus excogitauimus, toto hoc libro differemus: ostendentes quantã eiusdem
D facultatis medicaminum copiam, tum ex generalis sanandi scopi consideratione,
tum ex simplicium uirtutis cognitione inuenerimus.

QVIS COMMVNIS VVLNERATORVM NERVORVM *curationis modus, & quæ medicamenta specialia.*

SPectauimus omnes præceptores nostros præsidio, quod iam re-
centiores medici ἔναιμον & glutinatorium appellare solent, uti.
Nam initio medicamentum aliquod ex enæmis imponentes, uul-
neris oras committere seu glutinare moliebantur. Si uerò phle-
gmone eas obsederat, calida aqua liberaliter fouebant, ac tritici
farinam ex hydrelæo decoctam, cum oleo applicabant. Quare
etiam gladiatores in patella uulneratos, supraq; hanc in lato tenuiq; tendine, pari
modo ab ipsis curatos uidi: forsan melius dicas non curatos, sed perditos: paucissi-
mi enim illorum, & ij claudi superuixerunt. Quid? quod permultos in manu sum-
ma tendones, per quos digiti flectuntur extenduntur q;, uel contusos, uel minimo
puncto læsos, putrescentes adeò conspexi, ut coctis diutius in aqua similes appa-
rerent. Non enim secus exoluuntur & substantia emollescunt superiorem sanan-
di modum experti, ut quo uulneratam partem ueluti putrefieri perceperim. Quo-
niam uerò omnia ex humiditate & calore putrescere cognoscebam, curationem
per siccantia refrigerantiaq; moliendam esse deprehendi. Rursum apud me con-
templatus, frigidum ferè ab Hippocrate neruis inimicum dici, optimum fore ner-
uorum uulneribus medicamentum intellexi, quod & siccaret, & caloris frigorisq;
particeps esset, uel parum ab horum medio ad calorem recederet: calidum tamen
esse satis posse, modò siccandi potestate polleat. Etenim calor citra humidita-
tem putrefacere nihil habet. Insuper illud quoque præmeditatus, multum referre,
nudæ parti affectæ medicamentum offeras, an per alia corpora ei præposita, con-
uenire aduerti alijs in nudato neruo uti pharmacis, alijs cum punctus fuerit, parti-
bus,

A bus,quæ ipsi præiacent,illæsis. Vbi etenim nudo neruo medicamentũ adseras, ibi
prædictam auxiliorum integram indicationem assumi ratio est. Præpositis autem
partibus saluis,tenuius pharmacũ inueniendum est,cuius uirtus interiacentes par-
ticulas permeando non dissoluatur,sed in altum penetret. Quod efficere tale phar-
macum potest,si ualidè siccet: & si non calore & frigiditate medium sit ac symme-
tron:non offendere,dum efficacia ipsius calefaciendi uel refrigerandi in particulis,
quæ neruoso corpori præpositæ sunt penetrandis imbecillior est reddita. Atqui in-
uento iam præsidiorum scopo,quàm uidelicet tenuia esse cõueniat, deinceps mate
riæ mentionem facere oportet. Plurima igitur quæ calefaciunt tenuiorum esse par-
tium,permulta rursus quæ refrigerant crassiorum,in simplicium medicamentorum
speculatione didicimus;quippe una solum qualitas acris cum tenui substantia non-
nunquam ipsis accidit, eoq; inter omnia,quæ refrigerandi uim obtinent, tenuiorũ
partium acetum est quamacerrimum,quod etiam caloris modici particeps esse de-
monstrauimus: calefacientium uerò liquores probi tenuissimam habent substan-
tiam: & apud omnes iam homines Cirenæus primas tenere cognoscitur, quo non
præsente etiam medico utimur: & ijs quæ cum ipsis ab orientalibus plagis afferun-
tur:cuiusmodi est,quod Sagapenum appellamus. Hoc genere comprehenditur &
liquor euphorbij iuxta occiduas orbis regiones natus,siue liquorẽ ipsum,siue aliud
quid nominare uelis, nobis in præsenti commentario euphorbiũ hoc medicamen-
tum uocare sufficit,quemadmodum iam omnes consuerunt. Quinimò in nostra re
gione prouenientes, & panacis,et tithymallorum liquores subtili facultate præditi
sunt, & quidem omnes nominati liquores generosi calefaciunt, opobalsami uerò
subtilis,& ipse non admodum calefacit. Atq; ex terrestribus nitri spuma tenuẽ sub-
stantiam habet,item quod ex aqua facile soluitur aphronitrum,si ad corpora terre-
stria uidelicet relationẽ fieri inaudiamus. Subsequit̃ nitrum nomine beroniceum,
& asia petra,cuius flos etiam omnium terrestrium est subtilissimus. Porrò ex metal-
B lis atripigmentum, & sulphur,tum subtilia, tum calida sunt: quibus succedit misy,
æris squama,& chalcitis, paululum simul astringentia. Quare usta quoque chalci-
tide frequenter in subtiliorum medicamentorum compositionibus utimur. Citra
calorem uerò manifestum tenuis essentiæ metallica sunt, spodium, & pompholix:
adde quod uocatur psoricum: subtilis abundè est & chrysocolla. Cæterum inter
succos laurinum simul cum eo quod calefaciendi uirtute ualida pollet, quæ sensi-
bus percipi queat,tenuem esse didicimus. Nihil enim minus eo cedrinus excalfa-
cit, calore tamen qui sensibus subijcitur, propter substantiæ tenuitatem, illi cedit.
Huius generis est lixiuia, quæ stacte dicit̃: atq; hanc ipsam, quæ ex materia subtili
usta fit,cedrinum oleum uirtute superat. Ex malo igitur & ficu, eaq; magis agresti,
quam ἐρινεὸν Græci uocant, item ex tithymallis combustis,huiusmodi lixiuiam con
ficimus. Præstantissimus est ex tithymallis,qui χαρακίας nuncupatur. Cæterum ex
seminibus frumentarijs, σιτηρὰ nominant,subtilissimus est eruus sine insigni calefa-
ciendi potestate; lolium uerò cum insigni; hordeum nequaq; calfacit. Mediam in-
terea materiã obtinent, qualitatibus amara, quæ multũ tenuibus substantia cedunt,
crassi licet nihil habentia. Nonnulla ipsorum à medijs tantillum declinarunt: alia ad
calorem, alia ad frigiditatem: quorum omnium materias in opere de simplicibus
medicamentis executus sum: quemadmodum etiam omnium salganorum (Græ-
cis ἀκρόδρυα dicuntur) in quorum numero sunt amygdalæ amaræ, & pistacia: at stir-
pium materiæ in præsentia non memini: redire enim ad principium cogito, atque
exponere, quando, quoq; modo singula per rationem nobis inuenta usurpaueri-
mus. Hinc enim puto bonæ indolis iuuenes incitatum iri, ut medicamentorum ma
teriam cognoscant, ipsimet inspicientes, non semel aut bis, sed frequenter: quoniam
sensibilium rerum cognitio sedula inspectione confirmatur: cuius rei indicium est
euidentissimum, quòd didymi per omnia similes esse nobis uisi sint, differentes au-
tem ijs, qui ipsos inspicere consueuerant. Itaq; herbarum, fruticum, & arborũ ma-

C teriam priuſquam è terra eximantur, contemplari pulcherrimũ eſt, dum fructus ui-
delicet futuri ſunt, dum æduntur, dum augeſcunt, & dum uigent. Hæc ſiquidẽ con
tinua ſpeculatio docebit te, quando potiſſimũ ipſos commodè decerpas, ac in ſic-
cis domunculis repoſitos cuſtodias, neà ſolis radijs exurantur, neque ab humidi-
tate ex tecto uel muris madefiant: id optimè fiet, ſi domus neque ſubterraneæ ſint,
neq; alijs uicinæ, neq; ſub tegulis, ſed oſtia ad meridiem ſpectantia habeant, prope
quæ tamen medicamenta reponi nõ debent. Amici hic quoq; uos admoneo, ut me
ſequamini, ſi artis opera pulchrè obire uolueritis: noſtis enim, quomodo ex omni
natione præſtantiſſima quotannis medicamenta mihi adferantur, eò quòd perditi
illi omnigenarũ rerum coëmptores uarijs modis ea cõtaminant. Præſtiterat forſan
non hos ſolũ, ſed multo magis etiã mercatores, qui illa aduehunt, incuſare, atq; his
multo magis ipſos herbarios: item nihil minus eos, qui radicũ liquores, ſuccos, fru-
ctus, flores, & germina extra anni tempus in urbes cõferunt: hi ſiquidem omnium
primi in eis dolum exercent. Quiſquis igitur auxiliorum undique copiam habere
uolet, omnis ſtirpium materiæ, animalium, metallorum, tum aliorum terreſtrium
corporum, quæ ad medicinæ uſum ducimus, expertus eſto, ut ex eis & exacta, &
notha cognoſcat: deinde in commentario meo, quem de ſimplicium medicamen-
torum uirtute prodidimus, ſeſe exerceat. Niſi enim hoc modo inſtructus ad præ-
ſentis operis præſidia ueniat, uerbotenus quidem medendi modum ſciet, opus ue-
rò nullum ipſa dignum perficiet. Finge nanque ipſa, quæ de neruorum uulneribus
prædixi, quædam te cognoſcere: adulterata uerò medicamenta per ignorantiã com
poſitioni inijcere, uel neque omnino exactè facultates ipſorum intelligere, an non
erit neceſſarium, frequentius hic te errare, quàm rectè agere? Mihi quidem admo-
dum uidetur. Iam uerò ad plenum uirtutes cognoſcere ab eo multum differt, quod
eſt cognoſcere. Etenim ſolum cognoſcere ſcire eſt, an medicamentum ſiccare, uel
D humectare, uel refrigerare, uel calefacere nos poſſit: accuratè uerò cognoſcere, præ
ter hoc etiam uirtutis quantitatem ſciuiſſe eſt. Quædam enim pharmaca calorẽ tepi
dum generant, corporibus noſtris admota: quædam moderatum, quemadmodum
alia hoc paulò ualidiorem, nonnulla iam ſic feruentem, ut urere poſſint. Conuenit
igitur, medicum non modo affectus qualitatem, ſed etiam ipſius quantitatẽ, ut ita di
cam, coniecturare: nam haud ita propriè quantitas in qualitate dicitur, quanquam
dicatur tamen, ut febris magna et parua: ac tantus uſus eſt eorum quæ ſic dicuntur,
ut iam proprij uim obtineãt ipſa, perinde ac pyxis, æs, pictor, quercus inciſor: in to-
tum, quæ ex grammaticorum, ut aiunt, abuſu inceperunt: deinde uerò propria dici
credita ſunt. Hæc quidẽ attulimus propter eos, qui parum opportuno tempore de
ſermonis proprietate argutantur. Quod autem dicere deſij tale eſt, nempe quod
exiccari deſiderat, non ſimpliciter ſiccante indiget medicamento, ſed conuenienti
menſura. Copioſa quidem humiditate auctum, inſigniter exiccante: parua, modicè
hoc faciente, quemadmodum multa, admodum reſiccante: nõ tamen extremè, neq;
in ſummo: ſiccitatis enim quantitatem humiditatis copiæ reſpondere cõuenit. Ego
itaq; dum communem neruorum uulnerum curationis modum immutare primum
auſus ſum, cõieci in quantam humiditatẽ caloremq; affecta pars recidiſſet. Et cum
adoleſcens quidam mihi oſtendiſſet in primo articulo medij dextræ manus digiti,
totum in ea circa neruum locum humentem adeò ex contuſione habentis, ut iam
computreſceret, partem ſanè putridam lixiuia ſtacta & cataplaſmate ex hordei fa-
rina (ὠμήλυσιν Græci nominant) foui: non putreſcentem, ſed tenſam dolentemq;
oleo calente liberaliter perfudi: inde quum lana ſicca madorẽ exhauſiſſem, ceratum
tam humidum illeui, quàm in fracturis utimur, cui euphorbium ſit admiſtum. Con
fectum autẽ mihi eſt hoc quoq; mea induſtria, huiuſmodi occaſione: Profectus ad
me quiſpiam hyeme uehementi, oſtendensq; genu facile dicebat rigore ſe affici: ſta
tim uerò calefacientibus iuuari. Volebã igitur huiuſmodi aliquod medicamentum
acciperet, ut qui profectus in frigore inalgeret doleretq; uehementius quàm aliâs.

Nunc

A Nunc igitur, inquit, loturus discedo: mitte à balneo medicamentū: hæc cū dixisset, abijt. At ego cum tale nullum medicamen ad manus haberem, euphorbium cum oleo triui, & ceram liquatam immiscui: paulò pòst cum amicus pharmaco ferendo puerum misisset, exhibui. Dolore protinus cessante, inde in alijs particulis similiter affectis uti præcepimus, de quibus mox dicetur: nunc ad nerui uulnerati sermonem redeo, propter eos, qui nihil à me nunc dictum intelligunt: increpant autem interpretes, quos deprehendunt (ut uaticinor) perperàm nominare νευροτρώτους in tendonibus uulneratos. Tendones enim ipsos puto uocari, qui extra manū toti uolæ, & digitis circūtensi sunt. Quanquam sanè non ignorem, manifestius magisque propriè τενοντοτρώτους ipsos nominari: tamen cū omnes neurotrotos nuncupare soleant, & ego, ne quis innouare me appellationē dicat, consuetā pro uera suscepi, etsi nec illa sine ratione fieri potuerit, plerisque medicis tendones etiam neruos uocitantibus. Verū siue neurotrotos, siue tenontotrotos appellasse mauis, neque ob has uoces incolumes erūt, neque conuulsione laborabūt, quemadmodū neque mancifient, nec morientur. Appellatio siquidem nec seruauit hominem unquam, nec perdidit, sed medicamentorum facultas utrunque efficit. Atque ego hæc immutans, putrescentes, conuulsos, mancos, nonnullos etiam pereuntes, sanos uiuosque reddo: neruos enim contusos habentes sicut illū neurotrotos, non neurothlastos nuncuparunt. Cæterū curatio communis est, & periculum simile amborū, nempe contusorum & uulneratorum, uel neruis, uel tendinibus. Itaque homo ille putredine iam circa primū medij digiti articulū orta, tensus doloremque ex superiacentibus cōcipiens, multo melius habere cœpit die postero, quo uice hordei farinæ eruorum farinā stactæ lixiuiæ commiscuimus. Vnde triduo similiter curatus est: iam quidem in alijs quoque particulis dolorē omnino non percepit, ex contusione uerò neruosum quoddā corpus crassæ membranæ persimile inclinauit: quod mediocriter me commouente facilè totū semiputridum excidit. Videbatur omnibus contemplantibus hoc corpus neruus totus esse putris, ut qui ignorarent, quo pacto tendones hi neruosis membranis conuelati, per uolam procedunt, & in totam seriem digitorū extenduntur. Mihi uerò putridū ex contusione attollenti tendo saluus apparuit. Cum igitur uel pastillo uno, uel trochisco, uel utcūque uocasse libet, quorū in numero est & polyidæ, ex epsemate soluto, uel syræo, id est sapa (nam & hoc pro arbitrio nominare liceat) apparentem nerui particulā prius inunxissem, rursus eodem modo & cataplasmate, & unctione ex euphorbio in ijsdem locis sicut prius utroque usus sum. Quarto iam die omnia commissa circa contusum quidem antea, ulceratum uerò tunc primum digiti articulum intuitus, considerabam quorsum à cataplasmate transgrederer. Visum igitur est, si neruus inflammatione prorsus uacaret, ad cicatricem ducentia transire: si uerò phlegmone ipsius scirrhosus tumor remanserit, abundè siccantia exhibere. Quoniam uerò nonnihil ex ea reliquum esse uidebatur, medicamentum ex dracunculi radice confectum usurpaui, quod præter alia, eadem cum Aegyptio pharmaco Iside continet; assumpsit autem dracunculi radicē. Ab hoc Athena dicta usus: inde ad ea, quæ cicatricem ducunt, perrexi. Ex altero pastillo sapa diluto nudatas uulneris partes illinens, euphorbium extrinsecus imponebam, tantū ceræ ac resinæ temperans, unde emplastri crassitudo simul fieret, & euphorbij uires conseruarentur. Cæterum quomodo his scopis consideratis medicamentum componas, postea declarabimus. Etenim aliud ex aceto pharmacū confecimus, hoc spectātes, uti ipsius spissitudo, & subtilis aceti uirtus, cum refrigerandi uis interim exoluitur, incolumis permaneat. De his sanè quomodo præparata sint, pòst paulum tractabitur. Nunc quia neruis uulneratis medendi modū ex rationali indicatione, nugatoria illa Empiricorum peripτosi repudiata, inueni, totam cogito ipsam dicere, sed ita, ut nullam distinctionem prætercam, sermonē ab initio rursus repetens. Quando igitur uulneratum aliquē protinus offendero, interim per liquida pharmaca curationē molior, interim emplastris, lanā extrinsecus quammollissimā oleo calente imbutā applicās.

B

Aliàs τενοντοτρώτους.

C Quòd si medicamentum ex aceto usurpem, aceti modicũ oleo admiscens, bis téruè
†λούειν quotidie soluo, & oleo calente foueo. Si noctes longæ fuerint, etiam in his † soluere
consueui, idq; magis, dum ulcus à medicamentis eroditur. Nam ubi initio tali medi
camento utenti æger nec se morderi, nec dolere, nec tensionem percipere mihi di-
cat, die soluo, & foueo, mane semel, & uesperi iterum: oleum uerò, quo fouemus, sa
tis calens esto, uerum ita ne uulneratã partem offendat. Sicut enim frigida huiusmo
di affectibus maximè est contraria, sic tepens non omnino utilis. Quoniam in pri-
mo de simplicibus medicamentis uolumine didicimus, ut aqua calens aut frigida
maximè contraria facere nata est, ita quoq; oleum. Nam frigidum corpori admo-
tum, perspiratum ipsius obstruit, imò prohibet: calidum uerò digerit, ac extenuat:
quod tibi etiam ex carnibus in eo coctis licet condiscere: similiter enim pridie deco
ctis, friabiles efficit: etsi protinus cum animans mactatum est, coquas, aut in sartagi
ne frigas: propter quod & ego fomentũ ex oleo calente satis usurpare malui, tepi-
dum semper uitans: hoc autem magis frigidum. Porrò aquæ usum in tota curatione
ita tempero, ut ne attingat quidẽ ulcus: proinde cum sanguis initio statim à uulne-
rata parte detergendus est, ex oleo id facere expedit. Vbi iam ægri mediocriter ha-
bentes, lauacro utuntur, neq; tunc affectum locũ in aquã demergere ipsis conceden
dum: magna siquidẽ ex parte nerui in manibus uulnerati sunt. Memini cuiusdã ex
huiusmodi uulneratis, qui cum diem quartũ citra omnem dolorẽ ageret, partemq;
affectã absq; phlegmone uideret, multo in frigore domo egressus ad opus quoddã
necessarium, eiq; diu immoratus domum rediit, membro uniuerso ad ceruicem usq;
tenso, idq; cum ingenti ipsius dolore. Postquã uero quodam me accersente, profe-
ctus ad eum, uidi quibus in malis esset: oleum ex itinere refrigeratum à particula au
ferri iussi: calente uerò totum membrum foui, deinde ceruicis partem rectam lanis
oleo respersis, & medicamento liquido ex euphorbio, simul cum castoreo hominẽ
D statim mitigaui: et somno accedente usq; ad uesperã omnia cessarunt symptomata.
Plurimum igitur cõfert, lanam permanere calidam, siue oleo tantum, siue oxelæo,
hoc est aceto & oleo quoq; imbuta fuerit: fiet hoc, si aliæ lanæ siccæ extrinsecus cir
cũponantur, & æger intra tectũ, modò hyems fuerit, ad quintũ usq; uel septimum
morbi diem sese contineat: nam si eousq; nec phlegmone quadam tentetur, uacetq;
prorsus dolore, & nullã sentiat tensionem, in posterum tutus erit. Curabis aũt ne in
aceto uinosum aliquid apparear; quemadmodũ oleũ quoq;, ut omni astrictione ua-
cet. Neq; igitur crudũ, quod ὠμοτριβὲς, uel ὀμφάκινον duplici nomine Græce dici-
tur, adhibebis: neq; id q̃d ab Hispania uehitur, imò nec aliud quodlibet ex his quæ
oleæ surculos habent. Optimum oleum est tenuissimum, quale in Italia Sabinum:
alibi uerò in nationibus Romano imperio subiectis, quæ nullam obstringendi uim
occupant. Iam uerò qualis res sit rationalis indicatio, & quanto potior nuda expe-
rientia citra methodum hinc cõdisces. Cum permultis neruorũ uulneribus sæpe in
itinere, in nauigio, in agro, uel in ciuitate, sed procul à meis ædibus incidissem, nec
medicamenti ex euphorbio copia adesset, nec illius quod ex aceto cõficitur, nec al-
terius, pharmaca, quorum eo loco facultas erat, uulneri imponentes, id quò tendi-
mus semper sumus assecuti. Noui etenim me in agro propolim recentem, liqui-
dam & pinguem, quam agricola habebat, uulneri imposuisse; interim fermen-
tum solum, interim ambo commixta. At fermentum quam uetustissimum esse, pro-
polim uerò secus habere conuenit, quantum ad tempus attinet. Sin autem uetu-
stior sit, ex oleo iuxta ignem, uel in sole emolliatur. Rursus in alio quodam rusti-
co succum tithimalli fermento mixtum imposui, quem prope ipsius aulam succre-
uisse conspexeram: quippe fermentum ut recens deprehendi: nonnunquam propo
lim ex oleo liquefactam fermento immersi, sed prius aceto quam acerrimo dissolu-
to. Præstat oleum esse uetus in huiusmodi temperaturis, puta ex oxymelite & faba-
rum farina, uel eruörum, uel lolij, uel ciceris, uel lupinorum amarorum, uel tenuio-
ri polente puluere, uel hordeacea farina; quibus in urbibus usus sum cataplasmatis,
non

A non solum in his, quos iam phlegmone prehenderat, sed etiam protinus ab initio.
In agro cum picem liquidam apud fabrum inuenissem, fermento temperatam im-
posui: item apud alium eruörum farinam illo imbutam, cuius penuria etiam prædi-
ctorum quoduis misceri potest. Quinetiam oxelæum solum quod caleret lana exce
ptum, statim dum aliud nihil haberem obtuli, cõfisus aceto abundè acri & uetusto.
In alio refrigerato, quod ante horam unam, uel longius etiam tempus neruus con-
tusus esset, quousque aliud quoddam idoneum medicamen diluium adferretur, par
tem oleo foueri præcepimus, interim aceto prius admixto: cum aër per æstatem ca-
lidissimus erat, temperatura ex utroq; diutissimè foui, donec aliud medicamentum
asportaretur. Singulis autem prædictis farinis permistam stacten sæpe illeui, &
mox à principio, & postea cum homo medicamine quodam enæmo nõ probè usus
esset. Hæc itaque omnia quomodocunq; applices, calida qualitatibus offeras. Ego
sanè cum nullũ domi meæ aliquando medicamentũ compositum in promptu ha-
berem, festinabundus dedi cuidam familiari uetus euphorbium, iniunxiq; leue fa-
ctum ex oleo ueteri, donec humidi cerati spissitudinem haberet, tendinis punctu-
ræ in manu admouere. Reuersus igitur, interrogaui uulneratum, multum'ne calo-
ris in parte affecta sentiret: ille mediocrem aliquem respondit se percipere. Rursus
igitur quærebam, an rosionem à medicamento iuxta uulnus sentiret: ille cum se nõ
rodi, sed ueluti pruritum quendam sentire dixisset, pharmacum ad noctem usque
adhærere permisi. Quoniã uerò dum imposita auferrem, calor in affecto loco me-
diocris mihi apparuit, neque punctus hians, satius uisum est eodem uti medicamen
to: & cum uulneratus altero die prosperè haberet, item tertio & quarto, ad finem
usque idem pharmacũ usurpaui: quod contemplatus aliquis, in alio uulnerato simi
liter recenti euphorbio in eundem modum usus est. Quare necessariò calor ægrum
multus, & commorsus, & dolor in ulcere subsecutus est, adeò ut homo ad me dedu
B ctus sit, tanquam hoc præter omnium opinionem accidisset. Ego statim re intelle-
cta, quod impositum erat abieci: fotum autem per oleũ ipsi adhibito, medicamen-
tum ex aceto imposui: quod si non in procinctu fuisset, pharmacum ex euphorbio
copiosioris ceræ particeps admouissem. Quapropter non oportet, uti paulò antè
diximus, probatorum medicaminum facultates ac species ignorare, nec quæ cele-
riter uirtutẽ mutant: tum quæ rursus diutino tempore conseruant. Nam ex his, quæ
caducum ac statim euanescentem calorem occupant, euphorbium est. Id autem co
gnosces, etiam si non manduces colorem contemplatus: quippe non ut ab initio ci
nerium, uerum suppallidum & subflauum redditur inueterascens. Statim etiam sic-
cum abundè uidetur tunc, & uix inter leuigandum ex oleo recenti protinus imbi-
bito dissoluitur. At subito ipsum oleo miscendũ non est, sed prius in mortario sen-
sim terendum, ne dilatescat. Quid uerbis opus est? quod etiam gustanti tibi recens
percipitur feruentissimum, ut linguam adurat, uetus autem modicam efficere cali-
ditatem? Iam alijs multis pharmacis exilem adeò potentiam pauculis annis reti-
nere contingit, attamẽ euphorbium rapsiam excellit: hæc enim ab anno admodum
imbecillis redditur, ut bimula prorsus expiret: euphorbium sanè cum principio bo
num fuerit, & probè urat, etiam anno tertio adhuc uim aliquam retinet: interim an-
no quarto: quinto autem & sexto iam exoluitur: deinde procedente tempore in to-
tum elanguescit. Sic ego dixi, oleo me nonnunq; usum esse uetusto sine cera, quod
annos ferè quinq; uel sex natum esset. Vnde usum ipsius euphorbij mensura com-
prehendere nemo potest. Nam recens oleo decuplo cum cera tripla commiscetur,
ueterascens copiosius ei immittendum est: trimum uerò & quadrimũ, uel duplica-
tum prioris pondus, uel æquale ceræ. Cum igitur pharmacũ consistentia simile aco
pis dictis unctionibus habere uolueris (quæ spissitudo liquidi etiã cerati est) oleum
ceræ quadruplũ esse curabis. Vbi uerò emplastri speciẽ referet, cerã omnino æqua-
lem oleo rẽperare oportet, maximè si sicca fuerit, & uetusta: sicut recens & pinguis
pauciore oleo indiget, ut ceratũ emplastrodes efficias, idq; magis adhuc per æstatẽ,

C Itaq; si ceratum emplastrodes facere statuis, ceræ ex oleo liquefactæ, qua dixi temperatura sextam recentis euphorbij partem admiscebis, ut illius una sit drachma, ceræ sex, olei item sex, uel quinq;. Sed quoniã cera glutinans ac uiscosa nõ est, quemadmodum resina & pix, ideo hanc, uel illam, uel utriusq; partem cerato admisceo. Clarum igitur est, dum hæc miscentur, non amplius oleum pari illis portione affundendum. Etenim cera ad liquiditatẽ multo pingui indiget: resinæ quæ quidem aridæ prorsus sunt, modico: liquidæ & siccam quandam substantiã ad emplastri crassitudinem assumere postulant. In cera igitur nõ magna humiditatis ac siccitatis differentia est: inter resinas, sicut etiam in picis genere cõtrario modo habet; aridæ præsertim ab humidis permultum differunt. Omnium uero siccissima est, quã nonnulli frictã, alij colophoniam appellant. Huic succedit, quæ ex figulinis impura, nec despumata sumitur: quã si purges, in frictam mutabitur. His ambabus siccior est, quæ dicitur pityinon physema, ac si dicas, picea germinatio. Hanc sanè ceu squalidam, in præsentis emplastri compositionem non esse idoneam ratus, abieci. Usus autem sum fricta & liquidis. Iam uerò ex his nonnullæ diutius liquidæ permanent, quemadmodum terebinthina: aliæ citò inarescunt, sicut strobilina: media utriusq; est abietina. Quinetiam facultate calidior est quidem strobilina, mox uerò abietina, deinde terebinthina: cupressi resinam miscere non ausus sum, ut quæ nonnihil astringeret. Putabit forsan aliquis nobiscũ dissentire Dioscoridem Anabarzeum in sermone de resinis hunc in modum scribentem, primo de medica materia commentario:
» Ex omnibus resinis principatus terebinthinæ datur, post eam lentiscinæ, tũ ei quæ
» de picea raditur, & abiete: ultimum locum pinea, strobilinaq; obtinet. In his enim Dioscorides tanquam de infima strobilina, optima uerò terebinthina sentire uidetur. Verum ego ex his tribus resinis, strobilina, abietina, terebinthina, principem certè strobilinam calore, secundam abietinam, postremam terebinthinam esse diximus.
D Quemadmodũ igitur, qui inter Italiæ uina austera optimum ponit uinũ Italicum: alius ad qualitatẽ unam sermonem referens, alius absolutè de tota ipsius substantia pronuncians, uerus deprehenditur: eadem ratione etiam inter resinas optimam tanquam medicamentum in multiplices usus accommodatum, meritò terebinthinam affirmaueris, non tamen caliditate primas obtinere. Itaq;, ut aiebam, licet tibi quamlibet resinã ceræ miscenti simplex ceratũ glutinantius efficere, quod ex oleo & cera dũtaxat componimus. Hic uerò experientiæ quoq; utilitas est, quæ de coniectura nostra decernat: potes enim, ubi triplicatã ceram terebinthinæ commiseris, intelligere, emplastri ne spissitudinẽ medicamentũ acceperit, an ea adhuc siccius, copiosiorem insuper resinam desideret. Quapropter ubi hunc in modũ experienti tibi mediocriter habere uideatur, miscebis tunc medicamento, quod confi cis, duodecimam partem euphorbij. At si ignores euphorbium exactè sit calidum, an nonnihil ab eo discedat, post cõfectionem linteo paululum medicamenti illitum tuæ ipsius tibiæ uel cubito horis aliquot imponito: postea si modicè calefacere deprehenderis, temperatũ esse medicamẽtum arbitraberis. Quòd si uel nullum sensilem calorem edat, uel iusto feruentiorem, integrum est aut pharmacum remittere, aut intendere: remittere quidẽ mistura cerati, intendere apposito euphorbio. Atqui si propolim pinguem habeas, eam omnibus resinis aptiorem fore tibi intelligito, ut quæ uaporosam spiritus crassitiem, humoresq; superfluos elicere, ac ex alto foras ductitare soleat. Siquidem resinæ cum cera emplastri spissitudinis gratia non tanquam curationis consilio assumuntur, propolis autem curationis ipsius scopo continetur, atq; hac sola, ut dixi, recenti, quantum ad humiditatem attinet, usus sum in agricola quodam duro corpore: ac mirum est, quomodo sola adusq; finem adhibita adiuuerit, adeò ut nullius pharmaci præterea uenerit necessitas. Alteri qui puncturam nerui profundiorem haberet, tithimalli cuiusdam modicum admiscui: mollioribus uero corporibus medicamentum tactu durius apparet, nisi olei mistura uehementer ipsum mollias. Quin & alia medicamenta omnia, quæ neruorum uulneribus

A tibus adhibentur, liquida & mollia eſſe conuenit. Molliciem igitur quoduis oleum conciliare, robur uerò medicamenti uetus oleũ tueri poteſt: ſicut propolim in agro nõnunquam accommodaui, tanquam melius pharmacum ijs, quæ tum affuerant, eligens: ita fermentum rurſus admoui alterius medicamenti inopia, quoniam hoc quoq; in alto fixa extrahere & diſcutere ſciebam: quanto autem uetuſtius, tanto eſt præſtantius. Porrò huiuſmodi non ſolũ facilè in agris reperiuntur, ſed etiã ſulphur uiuum, quo nonnunquam & ipſo ſum uſus, temperans cum tetrapharmaco. Huic igitur & aphronitrũ, & beronicium litrum, & aphrolitrum nõ lapidoſum, ſed uerè aphrolitrum, quod ſpumæ conſiſtentiam habeat, adijciens frequenter uſurpaui, nõ modò in agris aliorum penuria, ſed etiam præſentibus enumeratis medicamentis hoc nomine, ut animi ſenſum experientia explorarem, probaremq;: ac uulneratus talis rei ſolo uſu conualuit, fotus uidelicet oleo. Hoc enim commune tibi eſto in omnibus medicamentis, quæ hic dicuntur, neruorum uulneribus conducere. Iam uerò quod à medicis uocatur arſenicũ, ab his qui Atticè omnia uolunt proferre arrenicũ, adiunxi tetrapharmaco, rationem experientia uolens confirmare: rurſus cũ id nõ adeſſet, ſandaracam, uti uocant, ſicut calcem reſtinctam & uiuam, lotam & illotam, minus autem uiuæ, plus reſtinctæ, & hac plus adhuc lotæ adieci. Cæterũ de exacta cuiuſque compoſitionis quantitate paulò pòſt dicemus, ubi hæc ſimplicia omnia, uſusq; ipſorũ diſtinctiones retulerimus. In hoc enim ſermone propter Empiricos, qui ex periptoſi, id eſt incidentia, ſeu caſu plurima compoſitorum medicaminum inuenta eſſe putant, uiſum mihi eſt commemorare, neruorum uulnera curandi rationem à me citra illam periptoſin repertam, inde quòd ſanationis ipſorum ſcopũ, & ſimpliciũ pharmacorum facultates cognoſcerem. Etenim ex caſu unum aliquod ſimplex medicamentum inuenitur: rationalis autem methodus plurima ſimul inuenit, & uarias ipſorum compoſitiones. Quæ iam ex alto humores educere

B digerereq; poſſunt, neruorum uulneribus ex uſu ſunt. Quandoquidem uerò nonnulla caliditatem immoderatam, uel mordacem uehementer acrimoniam, uel acutiem coniunctas habent, alia ipſis pharmaca admiſceri ratio eſt, quæ prædictos exceſſus ſine uirtutis offenſa temperare queant. At hoc fieri non poteſt, niſi cuiuſque medicamenti non modò qualitatis genus, ſed etiam quantitatem in ea cognoſcas. Quædam nanq;, ut oſtendimus in cõmentario de ſimplicibus medicamentis, in primo calefacientium ordine collocantur, à temperatis paululum abſcedentia, alia in ſecundo magis inde declinantia, alia tertio, nõnulla quarto, quæ urere iam queant. Igitur ex uehementiæ uirtutis cuiuſq; pharmaci portione miſtorum facultas inuenitur, modò ſimplicium omnium temperamenta intelligas. Empiricorum hæreſis ſola homogenia propter uniuſcuiuſq; medicamenti naturæ ignorantiam temperat: & qui hanc nouerunt, ſola homogenia miſcent, quia exceſſus quantitatẽ certò non cognoſcũt. Quod itaq; ipſe primum præparaui medicamentum, ex multis eiuſdem generis compoſitum eſt, quoniam nondum cuiuſq; uirtutis quantitatẽ exactè pernoſcebam. Inieci etenim nonnihil arſenici, ſulphuris, miſyos, calcis lotæ & illotæ, & pompholygis, ſimiliter ſpodij, item ſquamæ æris, chalcitidis uſtæ, lotæ & illotæ; ad hæc non uſtæ. Hæc igitur prius in aceto quamacerrimo diebus multis ſole æſtiuo leuia reddidi. Quæ fundi ex his debebant, cera erat neceſſariò, & mellis nonnihil prius expurgati: reſinæ propemodum omnes, propolis, pix, & ladanum. Liquida, oleum cyprinum, ſuſinum, opobalſamum, amaracinum, gleucinum, cedrinum, ricininum & uetuſtum. Ex ſingulis autem liquoribus, quos non multo antè recenſui, paulum aliquid: poſtremò aliâs aliud auferens experientiæ gratia, nihil ſimpliciora ſingula, quibus in hunc diem utor, à uirtute priſtina abſcedere animaduerti: atqui temperaturæ ipſorum mox ponentur. Itaq; ex aceto, & liquoribus talia confeci, ceræ, reſinarum, propolios, & picis nonnihil adiungens, pari modo ex columbarum ſtercore & herbis tenuium partium. Minus ergo moleſta ſunt liquida pharmaca cum alijs, tum neruorum maximè uulneribus, quibus utimur etiam empla-

C strimodo compositis, propter eos qui se lauare uolunt. Lanis enim ablatis, ac tali pharmaco solo adhærente, lauant minus duriter, sed liberius. Prædictum est, neque tunc læsam partem aquis respergendam, si in manu uulnus contigerit, pedem uerò si is læsus sit, nō madefieri qui potest: sed tunc à balneo primis quatuor diebus abstinendum est. Quoniam uerò omnium huius tempestatis hominum, & eorum etiam qui ruri degunt fortitudo perijt, qui lauare se quotidie consueuerunt. Equidem qui non adeò delitijs affluunt (sunt hi maximè pauperes) utplurimum obtemperantes nobis habemus: diuites uerò, & præsertim potentes illos, uel ægrè obtemperantes, uel prorsus immorigeros experimur. Optimum igitur fuerit, nec ipsis mederi: uerum cum, nescio quo modo, alius ob aliam caūsam, quidam nostrûm inuiti, quidam ultro ipsorum molliciem tolerare coguntur, tale quippiam factitare consueui: uulneratæ parti pharmacū aliquod emplastum imponens, extrinsecus iterum multiplices pannos oleo tinctos plures superinijcio: quibus rursum extrinsecus fasciā ex linteis accommodo, quam deinde in ipso balneo, cum æger in solium ingredietur, oleo prius perfundo: et loto iam omnia imposita aufero, utorq; prædicto totius curationis genere. At uerò patet omnibus, eum qui pulchrè neruorum uulneribus prospecturus est, etiam particularum naturæ peritū esse oportere. Nam antea comprehensum est, tendines pariter in quos musculi complures desinunt, non mediocriter condolescere, primū quidem cōuulsione tentatos, dein putrescentes et ipsos, uicinas simul partes uniuersas inficere. Nonnulli eorum ceu membranæ tenues latiq; sunt, quales in femorum terminis ad genua spectantibus, tum intra manus, infraq; pedes subtensi sunt. Omnes enim qui in manibus pedibusq; cernuntur, satis quidem coēuntes cutem contingunt: qui uerò in patellam perueniunt, à circūposita cute iuxta tarsum abscedunt. Mihi etiam hoc fortè fortuna contigit: etenim neruorum uulnerum curationem iuuenis adhuc, cum primū ex Alexandria in patriam

D reuerterer, annos uigintiocto natus, excogitaui. Quia uerò singula pharmaca quæ adinueneram medicis amicis non solum ciuibus, sed etiam uicinis exhibueram, ut omnia usu ac experimentis firmarentur, uisumq; erat, haud noui quomodo, ciuitatis nostræ pontifici gladiatorum curationem mihi soli tradere, quamuis iuueni adhuc (non enim uigesimumnonum attigeram) tunc uulneratos in priore infernaq; femoris parte inuento præsidio curaui: in ijs sanè qui per transuersum percussi erāt, reliquū tendinis ipse amputans, ut tuta esset mihi curatio: qui uerò paruū, uel per directum uulnus acceperant, cum securitate simul & metu totam sanandi methodum exercens. Nam cum omnes ante nos medici plurimum aqua calente fouerent, & hordeaceam farinam ex hydrelæo modicè decoctam illinirent, ego sanè aquam omnino non obtuli: oleo autem frequenter respergens, simul cum prædictis pharmacis statim omnes sanitati restitui. Quandoquidem uerò multi superioribus annis tribus perierint, mihi tamen ne quidem unus uel ex neruorum uulnere, uel alio mortuus sit, alter pontifex succedens illi, qui mihi tum medendi officium commiserat, similiter & ipse à septem mensium interuallo gladiatorum curationē fidei meæ concredidit. Siquidem primus autumnali solstitio, secundus uigente uere pontificatum gesserat. Rursus post hunc omnibus à me seruatis, tertius, quartus, & quintus pari modo gladiatores mihi curandos tradiderunt, ut iam permultum illam medendi curationem explorauerim. Quinetiam hoc tempore tale quid industria inuenimus, cui animum aduertere maximè illos medicos conuenit, qui uulnerum curationem rectè administrare cupiunt. Contemplatus enim gladiatorem quendam ex his, quos equites nominant, transuersam diuisionem in priore ac inferiore femoris parte habentem, eamq; satis altam: tum uulneris labrum intuitus, sursum alterum reuulsum, infra alterum quasi ad patellam detractum, non dubitaui distantes inuicem musculorum partes suturis contrahere, curatione illa, quæ Græce à latitudine κατὰ πλάτος dicitur, neglecta. Itaque ueritus tendines ipsis consuere, denudatis prius illis, sic altioribus suturis usus sum, haud ignarus, carnosam ipsam musculorum

A rum partem periculo uacare, tendines uerò non item: quanquam hoc nullũ ex praeceptoribus facientem uiderim. Quidam siquidem ipsorum in huiusmodi uulneribus solas cutis oras consuebant, nonnulli in carnosis partibus musculos ipsos suere ausi, id in superficie ipsorum facere solebant: proinde si quando uulnus insigniter altum, non secundum membri longitudinem contigerit, summam quidem musculi partem glutinabant, reliquam uerò totam inglutinatam relinquebant. Etenim in uulneribus iuxta membri longitudinem factis, deligatura uulnerati musculi partibus inuicem contrahendis sufficit. Per transuersum uulnere accepto, cum deligatura nihil prodesse posset, ex sola sutura totũ absoluitur. Has igitur nisi quis altas faciat, musculi in eo partes inglutinatae permanent. Caeterum nõ nulli opus à me confectum imitantes, anatomes imperiti, ab omnibus musculis subiectas membranas auellunt, nescientes has simul cum musculis tutò consui: tendines autem similiter ipsis dilatatos non mediocri cum periculo. Verum quomodocunque illi dilatati fuerint, tamen crassiores adhuc, duriores'q; membranis sunt: tenues abundè illos uides in omnibus iuxta abdomen musculis, praeterquam duobus rectis, quibus obliquorum membranosae neruorum tenuitates incumbunt. Alius tendo nullus praeter enumeratos membranae modo dilatatur. Quippe seruant omnes lati crassitudinem magnam satis, ut neminem latere queant. Atqui sympathia superpositarũ partium usque ad ipsum neruorum principium non minus quàm ad femoris terminum, musculis tum in cubitis tuberum, tum in calcaneum insertis, accidit. Dilatantur itaque utriusq; tendines, sed ita ut crassitudinem notandam retineant: calcis tendo ex sura descendẽs magis adhuc robustus crassus'q; ceu ex tribus neruosis tenuitatibus compositus apparet. Latuit autem hoc aetate nobis maiores anatomicos, sicut pleraq; alia, in totis musculis, ac multo magis in uenis, arterijs, & neruis. Multi uerò ex meis sodalibus etiamnum haec omnia nouerunt, & discipulis ostendunt, libris meis

B anatomicis perlectis. Memini sanè ex anatome euidentium, nihil, ut quis putauerit, commune cum opere de medicaminibus componendis habentium: timens ne ex huiusmodi inscitia errantes uel uniuersam curandi rationẽ suspectam haberent, uel frustra membranas tollerent, fugientes inde, sicut falsò existimant, noxam futuram. Quemadmodũ alij quidam, cum non ualent ligamenta cognoscere, tanquam neruos & tendines uulneratos suspecta habent, à periculo alioquin remota, quomodocunque afficiantur: quippe insensilia, & ex ossibus non musculis orta, sicut tendines, uel ex cerebro spinali'q; medulla, ut nerui. Optimè igitur, uelut alia pleraq;, etiam in his permulti medici clarissimi dixerunt, medicinae putantes mutuam opem requirere, tum quae manu, tum quae medicamentis, tum quae uictu medetur: primam Graeci χειρουργικὴν, alteram φαρμακευτικὴν, tertiam διαιτητικὴν nominant, maximè illa quae manu curat, reliquis duabus indiget. Itaque si frequenter in simijs cuiusq; tendinis & nerui positum ac magnitudinem contempleris, exactè memineris, etiam si humani corporis incisionem moliaris, singula, ut uidisti, celeriter inuenire. Quòd si inexercitatus omnino facias, nihil inde promouebis: quemadmodum nec medici bello Germanico, ubi barbarorum corporum insectionis potestatem habent, amplius quippiam didicerunt ijs, quae coqui intelligunt. Etenim Empiricorum anatome secundum periptosim nugamentum est maximum, simile capris, iuncis manualibus, punctis: hoc ineptior est ex libris anatomicis institutio, non absimilis ijs, qui, secundum paroemiam, ex libro gubernare dicũtur. Quando quidem enim contemplati palàm à praeceptore ostensos in corpore neruos, & tendines ipsorum, nisi denuo eos uideant, & tertiùm, & saepius deinceps, loci accuratè, in quo positi sunt, non meminere, multo minus ex lectione poterunt addiscere: siquidem huius tempestatis Empiricorũ optimus, cum libros omnes anatomicorum perlegisset, puerum stilo iuxta interiorem brachij regionẽ, supra medias ipsius parteis, in schola quandoque punctum, pharmaco emplastico curare aggressus est, cuius experientiam ex nerui uulnere curato acceperat, puerum'q; ob id ab inflam-

C mationis dolore immunem uidens, putabat in totum conualescere, uerum repente
sexto die cõuulsus perijt. Ille igitur factũ, quasi cuius ratio aut causa dari nõ posset,
nobis recensebat: ego cum medicamenti compositionis scripturam postularem le-
gere, eiq; statim obtemperanti, hæc protinus subieci: nunquid recensendo, quæ pue
ro nuper uulnerato contigerunt, maius aliquid narrationi adiecisti, quàm quòd
medicamenti, mirificè puerum recens uulneratum curantis, experimentúm habue-
ras? Ille confessus est, nil se aliud sermoni addidisse. Rursus igitur, inquã, audi à me,
quid gestum sit: Notabile uulnus erat nerui percussi, quod medicamento huiusmo-
di curatum esse dicis: & quidem audacter in id genus uulneribus iterum utitor: pun
ctus autem neruorum angustam cutis diuisionem habentes, tale pharmacum sana-
re non potest, sicut nec id quod puncturis medendis dicatum est, ipsi neruo nudo
adhibitũ. Quippe multo calidius est, magisq; mordet, quàm ut nudus neruus ero-
sionem eius & ardorem sustineat. Vbi uerò & cutis, & membrana sub ipsa item ca-
ro alicubi præposita est, mordax medicamentum: si tenuium partium sit, eadem ra-
tione neruo medetur, qua pharmacum tuum, quando nudum neruũ affectum con
tigerit. Plurimum autem refert, oras angustiorum punctuum apertas esse, ut cali-
dum medicamen extrinsecus applicatum per eas uapores educat, attrahens humi-
ditatem circa affectum locũ in alto latentẽ: ob quam rem in id genus pũcturis ori-
ficium duabus in cutem sectionibus rectis diuidere oportet: atque hæc, tum alia
multa prius relata dixi ei, qui in pueri neruo uulnerati curatione errauerat, adeò ut
ex praua medendi ratione ipse conuulsus interierit. Itaque omnes norunt etiã pun
ctæ partis naturam indicare nonnunquam uulnus absque periculo, nonnunquam
suspectum esse, cum neruum subiectum uiderimus, ut in puero iuxta brachiũ pun-
cto: non enim sermone locus potest exprimi, ubi quæ per alam in totam manum
pertendunt, brachio inseruntur. Et sanè hic demirari est Empiricorum litigandi
D studium, qui quidem in alijs omnibus medicinæ opera quælibet subinde contem-
platum, melius ipsum imitari concedunt, quàm si raro uiderit: itidem melius eum
quolibet opere perfungi, si frequenter illi adsueuerit. Sola uerò quæ ex corporum
incisione cognoscuntur posse quempiam firmiter assequi, modò anatomicorum
historiam perlegerit, cum uel ex ijs, qui à præceptore ostensas corporis partes con
spexerunt, nemo semel uel iterum speculatus adamussim memoria tenere possit,
sed frequenter illum conspicere conuenit, neruos non modò magnos in alto parti-
culas quasdam permeantes, sed in cutem quoque, tanquam radices quasdam distri
butos: in quibus uulnerati nisi probè curentur, subiacentium magnorum sympa-
thiam sustinẽt: unde hi prodeunt, quos in anatomicis institutionibus accuratè per-
tractauimus, ab omnibus qui me præcesserũt omissos. Atque has radices nisi cre-
bro in simijs intuearis, fieri non potest, ut cum in humani corporis anatomen in-
cideris, exactè deprehendas: quemadmodum multo minus in anatome fortuita,
quam Græci κατὰ περίπτωσιν & τραυματικὴν, id est, speculationẽ uulnerariam nomi-
nant, locum ex sola lectione inuenire queas: quanquam nec aliquis per multa uul-
nera ipsemet inspicere poterit, si ea excipias quæ in bello contingunt, ubi ipsorum
nemo, dum saucium cito curare studet, cõtemplatur, ubi uulneratis partibus nerui,
ubi arteriæ, uenæq; subiacent: uidentur itaque in huiusmodi affectuum curationi-
bus anatomes imperiti similes ijs, qui iter in lectica cæci faciunt, eoq; uehementer
errant. Verum qui inter ipsos & partium experientiam ex incisione cognitam, &
methodum confectionis, usúsq; medicamentorum coniunxerit, is semper neruo-
rum uulnera uti nos sine omni periculo curaturus est, ut nec principalior quædam
pars condoleat, nec uulneratus neruus, aut contusus inflammatione laboret, ubi
iam hæc fiunt, multo minus uel putredo, uel claudicatio, uel cõuulsio, uel ipsa mors
comitabitur.

CON-

A CONFECTIONES MEDICAMENTORVM *ex metallicis, ad neruorum uulnera.*

Ex metallicis medicamentis astringentia uitare consultum est, praesertim ubi compositi pharmaci usus in punctura eueniat: quae uerò detergendi uim occupant, sicut aeris squama, ex usu sunt. Caeterũ omnia metallica, cum crassiorum partium existant (multum enim terrestris substantiae in se continent) artificij nonnihil in praeparando requirunt, quo tenuiora fiant. Hoc igitur ex aceto fieri quamacerrimo consideraui, praesertim quòd ex uino non austero cõfectum est: at si ex tali non fit, sed uetus, eo utitor. Attende tamẽ diligenter in gustu, ne tibi uel minimam uini qualitatem referre uideatur: tale quippe acetum ualidam excedendi, secandiq; uicina potestatẽ habet. Iam uerò metallica ex acerrimo, & quàm fieri potest uetustissimo, substantiaq; tenuissime leuigare oportet, quò felicius spissitudo auferatur. Praestiterat id in sole aestiuo perficere. Quaedã enim ex metallis ne uel scindi possunt, nec comminui, in aceto ad dissolutionem facilia, sicut chalcitis, & misy. Nonnulla et contundi, & concuti, & postea leuigari desiderant, quemadmodum aeris squama. Cum igitur primum praepararem medicamentum, immiscui ei & arsenicum appellatum, postea superfluum esse putaui: etenim ex aeris squama & misy, & chalcitide medicamen compositum iri abundè satis uidebatur: temperaui autem prima confectione etiam aeruginẽ combustam: nam quae ignem experta non erat, tanq; iusto mordaciorem suspicatus sum: deinde tamen non ustae pauxillũ simul adieci, quantũ aliorum portio ferebat. Pari modo chalcitidem, crudam sanè paucissimã, ustam uerò aequalem misy & aeris squamae indidi. Praestantius aũt omnibus compositis fore speraui, imò etiam usu deprehendi, in quo copiosa aeris squama inesset, dein chalcitis cõbusta, postea misy. Quocunque igitur miscebis pharmaca, ad solem, ut domi uerno tempore, multis diebus in puluerem ex aceto quamacerrimo rediguntur: quanto enim
B longiore tempore trita fuerint, hoc tenuiorem substantiam consequentur: ideoq; angustis uulneribus aptiora: sicut in neruis carne denudatis, admodum tenuia exedentiaq; cauenda sunt: ob quod praedicti pastilli omnibus id genus conueniunt: siquidem nonnulli astringentia quoque assumpserunt. Porrò celebres ex illis sunt, qui ad Andronem, Polydam, & Passionem autores referuntur. Sunt & alij quidam, quartus, & quintus, illis ualentiores, quibus ego subinde utor. Temperaturae uerò ipsorum perfectae sermonis processu dicentur, nunc de eorundem usu tantum explicasse sufficiat, quod tritos ipsos aridos, postea rursus siraeo (id est sapa) adiecto ita terere conuenit, donec sordium spissitudinem recipiat medicamentum, & aequaliter leue fiat. Vocant autem nunc omnes siraeon, ex musto decocto natum: id autem nihil uini habeat, quale non ex austerarum uuarum, sed quammaximè dulcium musto praeparatur, neque ex primo fluente, sed postremo. Si igitur tale mustum extiterit, coquendum est, dum ad dimidiam partem mensurae consumatur: sin minus, ad tertias cõcoquendum est. Huiusmodi quidem decocto pastillos soluere expedit, ut mellis crassitudine linamentis excepti, neruis denudatis imponantur, maximè temperatiores, qualis Polydae est. Atque hoc multo magis, si corpus sit tenerum ac molliusculum, in quo prorsus à pastillorũ usu te abstinere tutius est, alijs utentem pharmacis, de quibus iam sermo factus est, iterumq; fiet. Neruo autem cooperto, qui nudus erat, linamentis extrinsecus unum aliquod ex ijs, quae ad angusta uulnera conueniunt, superdandum est. Sunt huiusmodi quatuor genera, unum quod ex metallicis conficitur, alterum ex liquoribus: inter quae refertur & illud, q̃d ex euphorbio constat, tertium ex columbarum stercore, & quartum mite à nobis appellatum, quo etiam ad neruos tenerorum corporum omnino denudatos utimur. Ex his quatuor unum quoddam toti affectae particulae circundandum est, ita ut sanas quoq; partes unà comprehendat, praesertim superpositas: quas bis die, uel ter, si necessitas incidit, fouere oportet. Quinetiam nocte interim linamentis qui-

C dem denudato neruo impositis: cæterum eo quod extrinsecus admotum erat ablato. Porrò cum permagna humanorum corporũ sit differentia, tum in temperamentis, tum ætatum mutationibus, insuper uitæ studijs, nulla ratione quodque medicamentum omnibus conuenire potest: quamobrem duo in promptu habeto, alterum ualentius ex similibus genere confectũ, alterũ mitius, quæ inuicem mista dum usus postulat, permulta inter hæc iuxta misturæ quantitatẽ cõstitues. Si nanque parẽ utriusque portionẽ temperaueris, mistum exactè mediũ amborũ erit: quòd si altero plus adijcias, tantum à medio ad illud summũ recedet, quanto mistura superauerit. Esto igitur ualentissimum metallicum ex his constructum: unam partem crudæ chalcitidis habeat, duas misyos similiter crudi, tres æris squamæ: inualidissimũ unam itidem misyos & chalcitidis, sed utriusque combusti, squamæ quatuor. At uerò amborum medium, quo subinde usus sum, tale esto: Misyos, chalcitidis, eruginis, cuiusque usti partem unam, æris squamæ partes tres: his, sicut prædixi, contritis, ceræ inualentissimo duplum, in altero duæ partes & s miscentur: in medio, quod intra hæc consistit, partes duas et quartam, sicut in primo trium, quod ualentissimum esse dixi, omnes partes numero senæ ex misy, chalcitide, & squama collectæ nascuntur, quibus ergo duodecim ceræ partes adijcientur. At in medicamento inualidissimo si metallicorũ sex partes existant, ceræ † duodecim apponas, in mediocri amborum medium. Sunt aũt inter octodecim & duodecim media quinque et decẽ. Quòd si denarium unum statuas, unam omnium esse partẽ, tot denarios adijcito quot partes, siue unciam, siue libram: Sic enim apud Romanos consuetudo est nominari, tot uncias uel libras. Porrò mensura apud ipsos est, qua oleum metiunt, insecta discretaque lineis, totam in duodecim partes diuidentibus: atque integra mensura ab eis libra nominatur: duodecima eius portio, uncia. Metallica igitur & cera in lance alijs uncijs

Alias † octodecim.

D consistunt: oleum cornu metiuntur. Itaque prædictis pharmacis omnibus iuxta ceræ portionẽ oleum immittat, superetque in singulis dimidio: ut si cera uncias octo compleat, oleum duodecim, hoc est integram libram pendeat. Esto aũt id sabino simile, essentiæ tenuioris, minimeque astringens: si uetus sit, præstat. Crudum uerò, & quod ex oleæ surculis confectum est, nequaquã conuenit. Cæterũ omnibus medicamentis commemoratis, ubi metallica ex aceto pluribus diebus in mortario trita fuerint, thus candidissimum & pingue admisceatur: deinde rursus unà cum metallicis diebus aliquot leuigetur, priusquam ceratum eis temperes. Quanta uerò ex omnibus metallicis copia colligitur, huius partem dimidiã thus contineat: si mollius medicamentũ facere postulas, amplius quàm dimidiã: sicut ubi acrius expetis, minus dimidio adiungas. At uerò ceræ cum oleo liquatæ resinam quandam misceas licet, sciẽs acrius ipsum adiecta strobilina fieri: mollius terebinthina, mediũ utriusque abietina. Ex harũ genere larix quoque est, prædictis planè humidior: substantia uerò similis liquidæ piceæ, quã loco terebinthinæ institores uendũt ignorantibus eas discernere: est aũt talis odore, gustu, & facultate quàm terebinthina acrior: cũ hac igitur & terebinthina larix persimilẽ potentiã obtinet, sed tenuiori substantia, maioreque discutiendi uirtute prædita est. Miscebis igitur ceræ sextam superiorum resinarum partẽ uolens medicamentum emplastri figuram induere. Nam uni ceræ pondo resinæ uncias duas adijcies: sin autem liquida insigniter fuerit, uel unam tantum miscere satis est. Attamen si ut emplaston pharmacũ fiat nihil curas, resinam addere non admodũ opus est: galbani uerò æquale thuri pondus indes, ubi mitissimũ reddere statuis: dum ualentius, dimidium: quando ipsorum mediũ, id quod inter æquale & dimidiũ est. Verbi gratia, si quatuor thuris denarij fuerint, duas galbani impones, ualidum permanere medicamen postulans: mite quatuor, mediũ tres. Vt enim molle & anodynon quippiam habet, ita quoque σηπτικόν, hoc est exedens: quod sanè plurimis mollientibus accidit. Quare cum neruo denudato pharmacum adhibes, non adeò galbanum esse commixtum oportet. Quòd si nudus ille non est, haud mediocriter ipsius temperatura dolore auferendo cõuenit: ideoque tale etiam medicamentum

A tum acuto sensu praeditis, teneris & cachochymis paratum habere expedit, in quo plus galbani adiectum sit. Omnia siquidem metallica aspera sunt, doloremq́ concitant, ex liquidis acetum: unde meritò ex illis confecta pharmaca aspera uidentur, & dolorifica: ob quã rem sorus ex oleo & galbani mistura similiter ipsis idonea est: nihil aũt minus tenuium partiũ adeps galbano lenis est. Quare uelim aliud quoq; medicamen ex his praeparatum habere, quod ex metallicis cõposito temperare poteris, tum in dictis corporibus, tum in his quae asperum & dolorificum quandoque medicamentum percipiũt: deligendus autem adeps, qui tenuioris essentiae existat, cuiusmodi sunt agrestium animantium, maximè leonis, pardi, apri, & ursi: ad haec uolatilium, maxime anserum: horum inopia agrestium gallorũ gallinarumq́, ita uerò anserum quoq; syluestrium. Nam animaliũ, quae in urbibus aluntur, & tanquam in ocio conclusa sunt, humidior est adeps & crassior. Quando pharmaci substantia cerati spissitudinem habebit, cerae tertia uel quarta pars admisceatur: uel si adeps humidus nimiũ esse tibi uideatur, licet & cerae dimidiam adijcere: quemadmodum ubi sicca fuerit, quartam: cum mediocriter habet, tertiam. Quod iam ceratũ multis utile futurum est, διὰ σιάτωρ, id est, ex seuis nominetur.

DE MEDICAMENTO ΔΙ' ΕΥΦΟΡΒΙΟΥ.

Dictum mihi est & antea, uetus euphorbium recentiori multo inferius: si igitur anniculum sit, etiam cyrenaeo magis liquore excalfacit: praesertim eo, quem nunc habemus: ex quo per aquae irrigationem stirpes augent, & ad liquoris copiam generandam cõficiunt. Nam post annũ unum abundè calidum est: deficit autem non mediocriter à recenti: bimum adhuc magis à nouo degenerat, quemadmodũ trium aut quatuor annorum etiam hoc magis. Vetustioris uirtus omnino resoluitur. Cognosces autem, ut dixi, quam aetatem, quamq́ uim obtineat, & colorem, & substantiam eius respiB ciens. Colore quidem uetus nouo flauidius, pallidiusq́ apparet: substantia durius & siccius. Iam si gustu uoles discernere, non coniecturalem eius dinotionem, sed firmam habiturus es. Quod uerò dixi calfactoriam unctionem ex eo me confecisse, exactissimè pharmaci facultatẽ tibi indicabit. Constat hac temperatura: Vna pars est euphorbij, tres cerae, olei duodecim: ceram quidem euphorbij triplicatã, oleum uerò ipsius cerae quadruplum esse conuenit. Vbi igitur in hunc modũ medicamentum cõposueris, fricata quadam eius parte manifestò licet dinoscere, quantã uirtutem obtineat, maximè autẽ in balneo innotescit. Siquidem ab aëre moderatur, sed magis adhuc ualidè ab aqua, cum euphorbiũ sit calidũ, recens, & forte. Tale igitur consecutus, & hanc ipsam cõmemoratam unctionẽ audacter puncturis imponito, ubi oras hiare metus est. Si imbecillius fuerit, auge mensurã euphorbij pro imbecillitatis ratione, interim partẽ dimidiã inijciens, interim duas, nonnunq́ pares cerae, et plures, si uetus nimiũ extiterit. Primus sanè usus in puncto neruo, uel tendone, ad secundũ te deducet. Si nanq; uulneratus ipse erosionem sensisse dicat, tibiq́ partes puncturam ambientes calidae appareant, tum ipsa punctura magis ac par est elata, & orae inflammatione nonnulla afficiantur, uel olei copiosioris mistura uim medicamenti remittes, uel compones aliud ad priorem temperaturam, aut euphorbio uetustiore moderatum ita efficies. Quòd si è cõtrario quàm dixi, eueniat, uirtutem pharmaci adaugebis. Si mediocriter omnia habere uidebuntur, seruabis. Itaq; confectura ceram euphorbij triplicatam continens, aliarum est ualentissima: cum illud (quemadmodum diximus) recens additur: quincuplam habens, inualidissima: quadruplam capiens, medio inter utrasq́ ordine consistit: at si unguenta proponis efficere, qualia à medicis ἄκοπα nũcupantur, oleum cerae quadruplum immiscebis. Si uerò, ut in fracturis, liquidum ceratũ parare, duplũ: quando cera & sicca & pinguitudinis expers fuerit, duplo etiam amplius: plerunque uerò sufficit unius partis dimidium duplo apponere, ut tota cerae mensura duarum pondo partium & S fiat.

C Atqui emplaston medicamẽ cupiens componere, oleum pari mensura ceræ miscebis, si quidem ambiens fuerit calore temperatus: si cera uetus & arida, & illud frigidum est, paulò amplius: sicut cum cera est pinguis, ambiens calidum, paulò minus. Id autem minus duodecima in utrisque medij portio est: etenim & undecim, & tredecim nonnunquam olei uncias ceræ libræ temperaui, pro eius consistentiæ quantitate, tum aëris circumflui caloris frigorisq́; rarò autem paulò plus, uel minus: uerũ ut deligari posset, pinguitudinẽ uiscositatemq́; haberet, nec friabile esset, aut facile solueretur, aut à cute decideret, adiunxi resinam ei, potissimum, si aderat, terebinthinam ueram: sin minus, paratissimam ubique, quam frictam & colophoniam appellant, eamq́; pari cum cera pondere: conseruat enim medicamentis, quibus iniecta est, priorem consistentiam, ubi & ipsa mediocriter habeat: quippe notum est, ut in omnibus alijs, sic in resina quoq́; maioris minorisq́; rationẽ consistere. Itaque si pinguior, liquidiorq́; nõnunquam appareat, sciendum est, ceratũ quod ex cera cum oleo liquata proueniet, liquidius multo q̃ erat euasurũ. Summatim, in neruorũ uulneribus, cum interim ab exacta mediaq́; medicamentorũ emplasti modo confectorum substantia erraueris, ad molliorem potius tendere, etiam si inquinaturum sit: simili ratione & quod substantia mediocri est. Pix autem cerati consistentiam seruat: optima uerò, sicut dictum est, in talem misturam pinguis cõuenit, quemadmodum & resina. Si liquidam resinam inijcias, quali substantia est terebinthina, tertiam ipsius partem ceræ esse oportet. Atq́; ipsa terebinthina recens ueteri longè est liquidior. Cogitate igitur, quod de cera et resina audiuistis, id in omnibus obseruandũ esse: nec enim ex siccis, & aridis, uel tempore, uel ex primaria natura, uerũ ex mediocribus consistentia, tantum cuiusq́; miscendum est in medicamentorum compositione, quantũ à me scriptum inueniatur. Fingamus iam, quòd uim & substantiam prædicti medicamenti mediocrẽ habeat, ceræ, resinæ frictæ, & olei pares portiones continere, ipsius euphorbij sextam; ut sigulorum sit libra, euphorbij unciæ duæ. Quòd si mollius reddere uoluerimus, octauam euphorbij partem inijcere sufficit, hoc est unciam S, in recente & calidissimo, uelut præcensui, euphorbio temperatura hac definita: nam si uetustius sit, eoq́; imbecillius, copiosius hoc aliorũ portione esse debere, prius indicauimus. At si non resinã duntaxat, imò etiã picem inijcere est animus, selibrã utriusq́; miscebimus, ut modus ceræ sit æqualis: quanq̃ multo præstat medicamentum, si resinæ picisq́; loco propolim ceræ parẽ adiungas. Quòd si ipsa pinguitudinẽ nõ habeat, similiter resinis, si adhærens pharmacũ, ut fascijs ligari non opus sit, esse curemus, terebinthinã, uel laricem nominatam, uel etiã syncomisten pineam indemus: uoco syncomisten, quam ex fodinis & figulinis accipiunt, ligna multa, ac lapidosa corpora in se habentẽ: quæ liquata, dum percolatur, pura tunc sicut colophonia & fricte dicta redditur: quin & resinas αὐτοῤῥύτας quasi sponte fluentes admiscere licet, nominant ipsas in Lacedæmone, ac plerisq́; alijs regionibus πρωτοῤῥύτας: in Cilicia uerò nũcupant talẽ capnæleon, omnibus resinis tum liquidiorẽ, tum calidiorem, tum substantia tenuiore præditam: quare potentiæ medicamenti, quod cõponis conferet, tum maximè inijcienda, cum euphorbiũ roboris expers fuerit. Porrò inter alias resinas odoratior est, sicut terebinthina, & abietina: ostendimus antea terebinthina abietinã esse calidiorẽ, hac strobilinã. Differt autem strobilinum physema, & pityinum, siccum, pinguedinis expers, arescens utrunq́; celeriter, ut in pila cõtundatur, & cribro secernatur, quale ad propositi medicamenti compositionẽ neutiq́; conuenit: usus tamen sum frequentissime, cum euphorbiũ anniculũ existeret. Porrò dum componitur, olei, ceræ, resinæ frictæ, singulorum pondo librã misceo, picis pinguis selibram: & his liquefactis, euphorbij pondo uncias duas: si imbecillius sit, tres: si terebinthinã ceræ adijcere uoles, unam: mediocrẽ pharmaci consistentiam facies, si cera terebinthinã liquidã & recentẽ triplo superet: huius exiccatæ temporis spacio dimidiũ pondus oleo tribues. Totũ aũt ex
D tribus mixtũ, oleo, inq̃, cera & terebinthina, cũ sit, libræ unius semissis, euphorbij anni-

A anniculi unciam unam accipiet: si tale nō extiterit, unam semissem: unde, sicut iam subinde dictitauimus, euphorbiū pro temporis ratione augere nobis est integrum. Quinetiam si uulneri impositum pharmacū primo usu uidetur imbecillius, euphorbium oleo leuigatum, medicamini emplasto, manibus antè subacto licet admiscere: sic enim nobis facientibus, promptè unitatem accipit. Cæterum iuxta primam pharmaci compositionem satius est ceratum rasum seorsim ubi præparaueris ita leui facto euphorbio cum oleo admiscere. Quippe ijs, quæ liquata sunt, ipsis superfusis in mortario, plerunq; fiunt encerides, præsertim ambiente frigido. Aquam uerò ceræ liquefactæ cum resina committere non est necessarium: sicut ego ab initio factitabam, tantum ei temperans, quantum in ipsa coctione consumendum erat.

MEDICAMENTVM EX LIQVAbilibus confectum.

Liquabilia uoco medicamēta, quæ ignis commercio colliquantur, tum quæ ex humidis quibusdam, uelut aqua, aceto, & uino constant: ex aceto itaque citra ignem liquescit gutta ammoniaci, sagapeni liquor, & panacis, quem appellatione composita opopanacem uocant. Igni uerò liquescunt propolis, cera, resina, ladanum, seuum, galbanum, quæ in duplici uase colliquare melius est. Nominamus autem sic, cum in cacabo, qui aquam calidam habeat (prunis enim incumbit) uas alterum consistit, præter liquabilia etiam galbanum continens. Habeto autem tale quoddam medicamentū saltem unum, etsi duo habere præstaret: inter quæ ualidius erit huiusmodi: Opopanacem ex aceto dissolutum diutius conterito, postea liquefacto super ignem propolim, galbanum, resinam terebinthinam misceto: singulorum itaque pars una esto, propoleos recentis pinguisq; sex: si uerò sicca uetusq; cōtigerit, præstat omnino ea non uti. At si aliam non habes, duas portiones, non unam miscebis: sin absit
B propolis, eius loco picem pinguē, qualis est brusia, & quæ ex regionibus circa Pontum asportatur: pinguis simul & odorata, quam in nigrum amaricinum injiciunt, quale prius totum conficiebatur: nunc etenim subalbidum amaricinū componunt: quo si careas, alia utitor, terebinthina, sicut prædiximus, duplicata. Ego nonnunq; uel solum medicamentum ex pingui pice confectum imposui, quo etiam ad canum morsus utimur: hoc nanque solam picem pinguem ex aceto acri coctam huiusmodi symmetria continet: sextarium unum Romanum aceti, libram unam picis, opopanacis trientem, quod est uncias tres. Hoc pharmacum ulcus ex rabiosi morsu cicatricem ducere nō sinit, sed punctis in neruosa quadam particula idoneum est: quippe quod puncturæ oras conniuere nequaquam permittat. Quoniam uerò durum est, in duris solum corporibus eo utemur, qualia sunt aurigarum, & messorum. Sin autem puero, uel muliere, uel molliore corpore puncto, hoc tantum quispiā uestrûm præsens habeat, idem cum unguento aliquando dicussorio, amaricino maximè & opobalsamo, colliquare licet, deinde cum irino et comageno: hæc si non adsint, leucino, susino, & cyprino: his quoque desideratis, oleo ueteri liquefaciat: & si in Alexandria degat, ricinino & raphanino: hæc siquidem copiosissima in illa ciuitate habent, sicut etiam in uniuersa Aegypto. Atqui in illis regionibus sinapinum oleum haud facile reperiri potest: cuius & ipsius parte mixta pharmacū longe acerrimum fore, nemo ambigit: ut ad puncturas conniuentes aperiendas conducat. Patere autem cuilibet arbitror ex prædictis, si loco opopanacis sagapeno prius in pila ex aceto trito liquefactam resinam, propolim et adipem quampiam acriorē adjcias, eiusdem generis medicamen futurum: alterum uerò mollius est genus pharmacorum liquabilium, sed acetum non habet, quod propoli & seuis tantum præparatur, cera quoque propter spissitudinem adiecta, ex cuius mistura pharmacū tactui blandius redditur. Adeps tenuium partiū acrisq; esto, sicut leoninus & paradalinus, hyenæ & ursi. Sed de anserino quid attinet dicere, præsertim cum anseres rusticæ fuerint,

C Quia & tauri uetustus adeps & hircinus huc conuenit: nam mistæ naturæ tum facultatis adipes temporis interuallo (quia terrestres acresq; sunt) in maiorem acrimoniam declinant, similiter uidelicet plurimis quæ uetustescunt: sic nanq; & ipse porcinus adeps omnium cum sit mollissimus, temporis processu acrimoniã acquirit. Idem uino, aceto, & melli accidit: in horum genere sunt etiam medullæ: longe uerò præstat ceruina, & uitulina: coagulum his acrius, & iam uehementioris pharmacorum generis propemodum existit. Itaq; & huiusmodi aliquod pharmacũ habere uos consulo, ut cum à forti quodam medicamento supra modum morsam partem offendas, oleo prius eam fotam huiusmodi quodam contegamus: sic nanq; placata rursus ad acrem curandi modum redire poteris. Ego itaque dum partem in neruo uulneratam quandoque soluissem, uulnus irritatum contemplatus, pharmaco liquido fortè fortuna præsenti, quod ex adipe constat, ad aures inscriptum, eoq; in uase duplici calfacto illeui, ac subito inde auxiliũ ægrotanti accedere percepi: quippè statim omnis dolor quieuit, ac deinde uulnus soluenti secundum naturam habere uisus est.

DE PHARMACO EX COLVMBArum stercore confecto.

COlumbarum in turribus rusticorum agentium stercus acre est, quo interim ruri usus sum in adolescẽte nerui uulnere affecto: atq; hoc agricola cum uidisset, loci consideratione (erat enim non imprudens) imitatus semper usurpat, & neruis uulneratis medetur. Porrò compositio, tum usus idem omni medicamini ex euphorbio, & alijs qui similem confecturam habent: sed euphorbij loco stercore indito. Verum stercus hoc subtilitate euphorbio cedit, eoq; duris corporibus ex usu est. Temperaui aliquando ipsum metallicis simul, experiundi gratia, statim à principio cum eis terens ex
D aceto ad solem, sicut nuper docui, multoq; acrius medicamentum euasit, quemadmodum & cum eruginem uiuam acceperit.

DE PHARMACO ΔΙΑ ΒΟΤΑΝΩΝ, id est, ex herbis composito.

INsuper ex subtilibus herbis ad neruos uulneratos medicamentũ composui: initio quidem ex dictamno, amaraco & malo terræ, id est, aristolochia tantum, postea uerò ex alijs, mei ipsius periculum faciens, an rectè compositionem ipsorum coniectura assequerer: atq; omnia, quò uolebam, perduxi. Idoneæ uerò ad id herbæ amaritudinem sine astrictione gustu referant, uel acrorem, non tamen immodicum: tales sunt præter prædictas, maron, amaracum, polium, argemone, chamæpitys, centaurium, quæq; eius notæ in simplicium medicamentorum doctrina commemoratæ sunt: quemadmodum etiam radices omnium aristolochiarum, dracunculi, ficus agrestis, brioniæ, altheæ, iridis, acori, mei, asari, phou, gentianæ, & panacis. Omnium siquidem id genus materiam in simplicium pharmacorum commentarijs exposui: at radices, herbasq; totas non modò intelligere oportet, sed etiam accuratè contusas tenuibus cribris secernere, imò etiam denuò exactè leuigare, ut arida collyria usque in puluerem redigantur: nam crassa essentia neruos uulneratos nihil iuuat, qui subtilia, ut diximus, pharmaca requirunt. Cæterum percolatum medicamen, leuigatumq; cerati modo excipiatur ea temperatura, quæ in euphorbio prius indicata est. Quantum enim in illo bimuli euphorbij, tantum ijs dictamni, mei, & acori iniiciendum est, tum quæ his similiter calida gustu percipiuntur: quantum uerò illis trimuli, tantum ijs aristolochiæ, iridis, dracunculi, gentianæ, aliorumq; id genus, quæ perinde ac illa amara sunt, immittemus.

A DE PHARMACORVM CONFECTVRIS, QVAS GRAECI πολυτελεῖς, hoc est, sumptuosas uocant, ad neruos uulneratos.

NOn abs re fuerit, etiã eiusmodi pharmaca cognoscere: usus enim ipsorum quandoque, sed rarius incidit, quemadmodum simplicium frequenter. Vbi enim quispiam pharmacorum medicorumq; studiosus, non plura quingentis myriadibus haberet, nullo simplici putabat uti: multo magis uel diues aliquis, uel monarcha, odoratũ simul & quod multa constet pecunia, uolet habere pharmacũ. Porrò diuitis, quẽ citaui in primo de pulsuum prænotione, suppresso nomine memini, quemadmodũ & nunc: qualis autem erat, ex duabus ipsius actionibus eiusmodi condisces. Vlcus famuli malignũ ipse sanare conabatur: ubi autem nihil promoueret, mihi hominem tradidit: ac cum uideret curatum, medicamenti scripturam postulabat, nesciens multas quidem malignorum ulcerum esse differentias, multas item medicamentorum, sed arbitratus unum pharmacum omnibus posse mederi. Cum igitur qui offerebat, neq; artificiosè ipso uteretur, postquam audiuit, quibus constaret, essentq; omnia uilis precij, hoc, inquit, mendicis serua, me aũt sumptuosius aliquod doceto: quin etiam puello diu ex auribus laborante, ubi ipse multis, quibus usus erat medicamĩnibus citra methodum, nihil attulisset præsidij, nobis illum quoque curandum adduci præcepit: posteaq; audiens ex quodam sibi obuio puerum sanatum, non postulauit pharmaci scripturam accipere. Hic igitur ipse contemplatus, multis, quibus nerui uulnerati erant, digitos & abscissos, & putrefactos: quosdam uerò perijsse, uel mancos redditos: deinde intelligens nullum ex eis, qui à me curati essent, periclitatum, omnes uerò celeriter sanos euasisse, pharmacum cupiebat aliquod à me accipere odoratum simul & sumptuosum, quo neruorum uulnera posset sanare. Ego sanè multas iam sæpe tum familiaribus, tum amicis medicis scripturas iuxta prædictam methodum ex tempore compositas tradideram, ut experimentis compositionis ipsorum ratio confirmaretur: sumptuosum uerò, cuiusmodi ille uolebat, pauperculis hominibus nullum utique dedi, ratus melius esse remedia ex parata facillimis componi. Cum igitur diues ille odori sumptuosiq; medicaminis compositionem aliquam accipere petijsset, plures ei scripturas donaui prædicta methodo factas: quas cum experiri festinaret, tum liberis, tum seruis neruis uulneratos sibi conquirere iniunxit: medicamentis autem supra omnem spem operatis, primum sanè me laudauit, ut qui citra inuidiam scripturas ei communicauerim, postea etiam donis prosecutus est: etenim ad huiusmodi officia promptus erat. Porrò medicaminum, quæ ei dederam, confectura est talis: Cinamomi, dictamni, mari, singulorum denarium pondo quadraginta: hæc nanque odorata sunt, & subtilia: at amaracum quasi non boni odoris nequaquam miscere cogitaui: deinde quoniam Romæ ægrè poterat inueniri, sicut & marum, uidebam autem illum ægrè parabilibus gaudere, quemadmodum & sumptuosis, apposui scripturæ etiam illius pauxillum quiddam partis unius, ut puto, quartam uel quintam portiunculam: hæc contusa, cribroq; subtili secreta temperare iussi, cerato ex opobalsamo optimo, & cera tyrrhenica facto: temperatũ uerò esse coniecturaui, si ceræ partes octo, opobalsami decem receperit: at ne friabile medicamentum foret, sed sibi cohærens unitumq;, etiam resinæ terebinthinæ, quæ & ipsa odorata, modò sit optima, partem unam adijci. Verum si generosius, ut dixi, medicamentum facere proponas, non unam cuiusque herbæ commemoratæ partem immittas, sed amplius, ut una & semissis fiat. Hoc igitur ab experientia probatum est medicamen; alterum ex eodem cerato, & liquore cirineo compositum, mistura pro portione euphorbij facta, tertiumq; aliud ex utrisque temperatis confectum: quartum deinde, quod stacten myrrham accepit: in quibus autem neruus nudus est, ibi ceratum ex cera, quæ uocatur μυρσινή, & unguentis apud Romanos dictis spicato & phuliato compositi: duodecimam partem pompholygis ei admiscens, siue cloti masculino genere,

B

C siue elotæ fœminino malis dicere: nihil enim, quomodocunque dicas, uel præsidij, uel nocumenti pharmaco adferes: licet autem et ex tyrrhenica cera ipsum præparare, nec prohibet quicquam, sine prædictis unguentis tyrrhenicam ceram ex nardo usto liquefacere, in duplici nempe uasculo, quod in omnibus unguentis commune est: at raso cerato spicæ nardi, amomi, folij malabathri, & pompholygis eloti pares singulorum portiones miscebis. Etenim in puncturis, sicut præceptum est, acriora pharmaca prosunt, quæ uulnus apertũ perseruent: denudatis autem mediocri astrictione, cum digerendi uirtute absq; morsu prædita offerre conuenit. Quanquam & amomũ astrictionis sit particeps, magis aũt ipso nardi spica & malabathri folium.

DE MEDICAMENTIS AB ALIIS MEDICIS *aduersus neruorum uulnera proditis.*

VNiuersam neruorum uulnera curandi rationem, quam ego deorum quadam prouidentia composui, nullus ante me conscripsit: medicamenta tamen quæ neruorum uulnera quædam curare promitterent, composuerunt sine distinctione, & uario utendi modo: neq; in angustis punctibus sanandi rationẽ, qualis futura esset, indicãtes, neq; in latioribus uulneribus, uel denudato neruo, uel tendine, uel contuso: multo minus, si pars affecta phlegmone infestaretur, uel etiam gangrena propemodum. Porrò unũ nostræ ætatis medicum pharmaco utentem uidi, perinde ac meis ex metallicis præparatis, sed indistinctè: quoniam uerò ex paucis sponte nascentibus ipsum componi audieram (quod autem multis cõstat, illo tempore præparaueram) cogitaui pluribus ademptis aliud rursus ex paucis compositũ inspicere, ac experiẽtia inquirere, multum'ne ab eo, q̃d uaria mistura paratur, abscedere uideretũ, an parũ. Quouis igitur modo curaui etiam medicaminis, quod medicus nostræ ætatis habebat, scripturam accipere: & statim præparatum simile habui, eademq; præstare, ac uarium illud

D comperi. Huius igitur compositio in hunc modũ scripta erat: Ceræ pondo uncias sex, olei uncias nouem, misyos pondo uncias sex, chalcitidis denarij pondo unius, squamæ æris pondo uncias duas s. thuris pondo unciã s. galbani pondo unciam: quæ liquari possunt. hoc est cera & galbanum, liquefacta metallicis in aceto acri prius accuratè tritis superfundũtur. Hoc pharmacum haud scio quis composuerit: neq; enim apud Aschlepiadem pharmacionem scripturam inueni, nec apud Petronem, nec Andromachũ: etsi omnes antiquiores medici optima medicamenta conscripserint. Noustis autẽ, nec apud Heram Cappadocem, nec Manthiam, nec Heraclidem Tarentinum reperiri, qui magnam pharmacorum experientiam habuerũt: imò nec apud Archigenem, aut Philippum, aut apud aliquem eius discipulum: insuper Sorani libris de medicamentis perlectis omnibus, item Menecratis, Critonis, Damocratis, & aliorum qui medicaminum cognitione claruerunt, apud nullum hoc modò citatũ pharmacum comperi. Quæ uerò apud uiros iam dictos habentur, deinceps scripta indicabo, ac initium à pharmacione Aschlepiade facturus sum, qui in tertio interiorum medicaminum, quæ etiam Marcellas inscribit, hunc in modum docet.

ANDROMACHI AEGYPTIA ENAIMOS AD VVLNERA, VT *Asclepiades præscribit: facit ad neruos, musculosq; præcisos: item ad punctus, contusiones, attritus, artus fractos: ualet etiam ad abscessus: est item oculorum perturbationi collyrium: iuuat capite dolentes, & ad omnes affectus utile est remedium.*

Argenti spumæ, ceræ, singulorum denarium pondo centũ quadragintaquatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo septuagintaduũm, terebinthinæ denariũ pondo trigintasex, lanæ succidæ combustæ denarium pondo †duodecim, squamæ æris, squamæ stomomatis, thuris, mali terræ rotundi, quæ Græcis ἀριστολοχία στρογγύλη dicitur, singulorũ denarium pondo octo, olei ricinini heminas tres. Argenti spumã, & oleum

Aliàs † octodecim.

A & oleum incoquũtur: ac ubi mutata fuerint, cera resinaq; adijcitur: quæ cum digitos non inquinant, ammoniacũ manibus dilatatũ recipiũt, & tunc lanas succidas, ac reliqua. Hoc medicamentum quanto utilius ex stomomatis squama euasit, tanto deterius ad neruorũ uulnera factum est: si nanq; punctus solũ fuerit, etiã æris squama superuacua est. Quippe nullum metallicũ his conducit, nisi prius ex aceto acri pluribus diebus leue factum fuerit: quanq; in nudis neruis & tendonibus bonũ fuerit remedium: at si iam phlegmone coniuncta est, liquare ea ex rosaceo conuenit, & sic emoto, hoc est in linteolos illito, uti. Vbi uerò non adest phlegmone, molliora humidioraq; statim ab initio potiora sunt medicamentis durioribus ac siccioribus, præstatq; liquata ipsa in digerẽte quodã, uel mitigatorio medicamine usurpare. Vo co digerentia quidẽ uetus oleum ricininũ & sicyonium: mitigatoria aũt, rosaceum, chamæmelinum, & quod ex althea cõficitur: his fortiora, eoq; durioribus corporibus magis idonea sunt, quod ex fici agrestis radice oleo decocta exprimit, & quod ex iride, brionia, aro paratur: his ualentius est ex dracunculo, malo terræ, & panace factum. Porrò nos frequenter etiã ex abietis semine, oleo, item ex populi flore confecto usi fumus: nam hæc diutius sabino oleo intingimus. Cum igitur, quæ de eiusmodi medicamentorum usu dicta sunt, in memoria habeatis, ad alia, quæ explicanda ueniunt, uos traducere cogitamus. Quod autem nobis institutum erat facere, aggrediemur: apponemus enim & alia eiusdem facultatis medicamina, quale est ab Asclepiade post prædictum his propè uerbis scriptum.

CLAVDII PHILOXENI CHIRVRGI

Aegyptia ad prædicta uitia.

Argenti spumæ, ceræ, singulorum denariũ pondo centum sexaginta, guttæ ammoniaci denariũ pondo octoginta, propolios denarium pondo quadraginta, resinæ siccæ, terebinthinæ, squamæ æris, thuris denariũ pondo †sedecim, lanæ succidæ *Aliás † octodecim.* B combustæ, squamæ stomomatis, singulorũ denariũ pondo octo, opopanacis denariũ pondo quatuor, ricini heminas tres. Hoc igitur pharmacum superiori esse simile omnibus apparet, & utendi modum eundem cum nuper à me citato habebit: quinetiam in his duobus emplastris aliud tertiũ Asclepiades in hanc sententiã tradidit.

RVFVM HALIEI.

Facit ad cruenta uulnera & neruos præcisos, item ad uetera cicatricẽ ægrè ducentia & fluida ulcera: quin & probè emollit duritias, maximè in mammis oborientes: utimur eo ad canum hominumq; morsus: summè facit ad pastinacæ, draconis, aliorumq; sæuorum pisciũ ictus: in totum, uirtutem habet mirabilem. Argenti spumæ, ceræ, singulorum denariũ pondo centũ, terebinthinæ, mannæ, thuris, galbani, minij synopici, singulorũ denarium pondo † octo, olei sextarium: nec ipse Asclepia- *Aliás † centũ.* des hoc pharmacũ ad punctus tendinum ac neruorũ, sed ipsis præcisis utile esse promittit, cũ uidelicet maius uulnus extiterit, & neruus nudus appareat: quippe aptiora tunc sunt medicamenta, quæ mitigatoriam & mediocrẽ uim obtinent, cuius generis est nuper ab ipso citatum. Itaq; hæc tria emplastra in medio ferè libro Asclepiades produxit: superius etiã aliud multiplicis quidẽ usus emplastrum, melius aũt ijs tribus ceu ad neruos præcisos corruptosq; tradidit. Verba Asclepiadis ita habẽt.

MOSCHIONIS CATAGMATICVM.

Valet ad recentia uulnera, neruos præcisos, & cum cõtusione diuisos: facit etiam ad fracturas cũ uulnere: etenim uulneribus auxiliatur, & ossa callo obducit cõuenienti deligatura impositũ: prodest hydropicis incipientibus: item facit ad testiculorũ contusiones: tollit circa anum eminentias, sanat rhagadas butyro dilutũ: ad hæc gutturis tumores, quas βρογχοκήλας appellant: soluit omnẽ duritiem: curat attritus & fractos articulos, item pedum, manuumq; callosas excrescentias, quas clauos uocamus, ut etiam exulcerationem auferat. Summatim, medicamen est utilissimum. Conuenit etiam ad hydropas incipientes. Confectio hæc recipit. Argenti spumæ pondo minam, quæ continet denarios centum sexaginta, picis aridæ denariũ pon-

C do centum sexaginta, seui uitulini denarium pondo centum sexaginta, resinæ terebinthinæ denariū pondo octoginta, mannæ thuris denariū pondo octoginta, ceræ denariū pondo quadraginta, æruginis, opopanacis, galbani, singulorū denariū pondo octo, olei ricinini heminā, aceti parem mensurā, liquoris sycamini heminā, picis liquidæ tres cyathos. Argenti spuma tenuissima, & cicinum oleū in uas fictile uel æreū coniecta, ignicp̃ suprapoſita coquuntur: cū efferbuerint, seuū & manna thuris adijciūtur, mouenturq; assiduè: ubi confluxerint, pix, cera, resina indūtur, & donec non amplius manū inquinent, incoquuntur, deinde galbanū, pòst ærugo & opopanax ex aceto soluta inspergūtur: liquor sycamini, & pix liquida in aliud uas transfusa coquūtur: et cum densata fuerint, seu confluxerint, priori pharmaco immittūtur, & rursus supra ignē posita, quousq; digitos non inquinent, incoquunt, ac in uinum demissa triduo relinquūtur, postea subactis manibus, in linteolumq; illitis utimur. Oportet autem post medicamen impositum linteum uino madefactum exprimere, & tunc medicamento circundare. Porrò nostri Cathegetis Lucij confectio sic habet: Seuum ac oleum prius liquefacimus, ac ubi soluta fuerint, mannam leuissimam factam, & spumam argenti† inspergimus: postquam cōfluxerint, reliqua facimus. Cæterum laude dignus est hic Asclepiades, qui confecturæ medicaminum rationem ascribat, non ut Andromachus omittat, qui nec quam uirtutem habeat apponit: deniq; primum è tribus ab Asclepiade scriptum emplastrum ægyptiam, quod & ipse Andromachi esse confirmat, neq; cuius sit uirtutis, nec quomodo præparandum sit, aut utendum, Andromachus indicauit. Verum simpliciter tanquam uulgare quoddam pharmacum, libro de exteriorum uirtutibus secundum collocat. Primo enim omnium scripsit, quod ipse nominat παντοχάθειον, deinde ægyptiam, aliud, ut dixi, nihil adiungens: habet enim eius dictio in hunc modum,

† κατεπλάσ σομιμ.

D

AEGYPTIA.

Aliâs teres.

Argenti spumæ denariū pondo centū quadragintaquatuor, ricini heminas ¹ sex, ceræ denarium pondo centum quadragintaquatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo septuagintaduûm, terebinthinæ denariū pondo trigintasex, lanæ combustæ denarium pondo octodecim, squamæ stomomatis denarium pondo octo, squamæ æris denariū pondo octo†, mali terræ denarium pondo octo: nonnulli myrrhæ denarium pondo quatuor, opopanacis denarium pondo duûm: his ad finem ascripta sunt, marinæ ad irrigandā ceram heminas octo. Quid sibi uelit cum dicat, ad irrigationē ceræ, manifesto non scimus: cōsiderare enim plura licet, Mirandū uerò, quomodo in alijs omnibus cum Andromacho conueniat, mensuram ricini parem non ponat: Andromachus enim heminas sex, Asclepiades tres scripsit, non apponens quod in fine scripturæ ab Andromacho adiectum: nōnulli myrrhæ denariū pondo quatuor, opopanacis denariū pondo duûm. Rursus adiūxit ipse, in combustis lanis succidis, quod in Andromachi scriptura nō habetur. Post dictam ægyptiā theriaca emplastra quinq; retulit Andromachus: deinde aliud fuscū, quod ad Eubulum autorem refert: postea rursus aliud fuscum, cui nomē indit Athenæ. Post hæc iterum alia fusca simpliciter duo, quibus subnectit aliud: ubi sic ad uerbum scriptum est,

Aliâs adijcitur ¹ thuris denarium pondo octo.

FVSCVM NYGMATICVM, HOC EST, AD
neruorum punctus utile, Andromachi.

Guttæ ammoniaci denariū pondo octo, ceræ nouæ denariū pondo octo, terebinthinæ denariū pondo octo, æris combusti denariū pondo octo, picis aridæ denariū pondo quadraginta, ut Zeno ait, minæ dimidiū, aut quartam partem. Argenti spumæ denariū pondo quatuor, aloës indicæ denariū pondo duûm, mali terræ denariū pondo duûm, galbani denariū pondo duûm, æruginis denarij pondo unius (alij, denariū pondo duûm) thuris denariū pondo duûm, olei hyeme quartam heminæ partem, æstate octauā, aceti tres cyathos, quibus ammoniacū dissoluatur. Hoc uerisimile est ipsum nominare nygmaticū, ut quod neruorū puncturis ex usu esse queat.

TERTII LIBRI FINIS.

CLAV-

A CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM KATA' ΓΕ'ΝΗ, LIBER QVARTVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

PRIMVS sanè liber in alborum emplastrorum confecturis, alijsq́, tum eorū quæ ulceribus cicatricem ægrè ducentibus conueniunt, finitus est: ubi distinximus cōmuniter appellata dysepulota, id est cicatricem difficulter admittētia, ab ijs quæ propriè cacoëthe, hoc est maligna dicuntur, & ipsa nimirum dysepulota. Quoniam uerò quædam saniei humorumq́ ulceratis partibus influentiū uitio cicatricem ægrè admittunt, quædam ipsa affecta sede influentem succum quamlibet probum corrumpente, secunda ratione ulcera dysepulota & cacoëthe propriè nominant: in quibus interim totam partem affectam excindere, uel adurere nonnulli coguntur, aut medicamentis crustam inducentibus, aut igne utentes. At cum ampla sit latitudo utrinq; in eo, quòd alterum altero magis minus'ue dysepulotum, ma lignumq́ est, tantum medicantium pharmacorum esse numerum oportet, quantus ipsorum quoq; ulcerum extiterit. Meritò igitur omnes, qui unum dūtaxat medicamentum ulceribus malignis cicatricē inducere promittens habent, successu crebrò frustrantur. Nam duo (minimū) quæ idem pollicentur, eandemq́ facultatē ostendunt, diuersa alioquin inter se, non simpliciter maioris minorisq́, uerū ut apertissimè dicam, maximi ac minimi ratione in promptu adesse illi conuenit, qui omnia id genus uitia curare proposuerit. Quemadmodū cōmentario Therapeutices in uniuersis affectibus primam omniū communem auxiliorū potentiam inueniri doceba
B mus, dein materias, quibus illa continetur: ita nunc quoq; in ulceribus dysepulotis generalē pharmacorum, quibus illa curabūtur, facultatē, quæ tandem sit, uel prius inuentā esse oportet. Indicata mihi est & hæc in illo opere, cum quidē nullus uitiosus habitus uulneratas partes infestat, duos scopos habens: unū, ut id quod influit, repellat: alterū, ut quod affectæ parti inhæret, infixumq́ est, discutiat. Atq; hæc cōtrariæ uires præstant: siquidē influxum reprimūt, quæ sunt astringentia pharmaca: digerunt impacta iam exceptaq́ trahendi potestate prædita. Porrò quæ astringūt ut plurimum exasperant, atq; hac occasione molesta sunt. Trahentia uerò, ac digerentia ex alto humiditates, non citra acrimoniā id efficiunt. At acrimoniā dolor aliquis necessariò sequit, ulceratam partē erodens: atq; sic propter dolorē, quā exasperantia erodentiaq́ cōcitant, humores ulceratis partibus influentes irritari cōtingit: unde quoq; ulcus phlegmone obsideri exedíq;. Ex quibus dictis colligitur, ulceribus dysepulotis præsidia inueniri non posse, multo minus adhuc malignis. Quare talis pharmacorū materia, quoad eius fieri possit, inuenienda est, unde ulcus citra dolorem siccescat: quod accuratè fieri nulla ratione licet, medico ignorante, quem affectum medicamen exhibitum ostenderit. Quippe ex ambobus cōpositum, erodente puta & astringente, necessariò ualidum existit. Verum sordes & humiditatis copia id genus ulceribus incumbens, ueluti propugnacula quædam ulceratis particulis facta rosionem ualentibus pharmacis adimunt soluuntq́. Itaq; attendendum est, quantum primus usus humiditatis in ulcere deficcauerit: uel si etiam sordes habeat, quantum inde absterserit. Ac ita secundùm, tertiumq́ uti illo debemus, donec purū & siccum ulcus apparuerit. Vbi uerò id tale cōspexeris, ad aliud medicamentum te conferes, eiusdē quidem speciei, sed priore imbecillius. Nam ualidiora, dum mordendo ulcus dolorē inferunt, fluores mouent, et phlegmonas concitant. Quòd si rursum aliquod multo imbecillius priore pharmacum adhibeas, ulcus humidum, sordidumq́ euadet. Hac igitur parte artificio utens medicus, eo qui experimento innititur melior est, quòd sciat ulcus nō alia medicamentorum uirtute curari, quàm

C dum affecta pars eam ſiccitatem conſequatur, quã in naturali ſtatu ſita poſſidebat. Quod factum intelligimus, ubi neq; tenuis amplius ſanies influat, neq; pus producat. Hanc diſpoſitionẽ ulcera nanciſcẽtur, quo dixi modo ſicceſcentia, hoc eſt aſtricta, diſcuſſaq;: dein ubi ſicca quidem fuerint, uerum ſordida adhuc appareant, deterſorijs pharmacis repurgantur, quæ & ipſa in opere de ſimplicibus medicamẽtis cõmemorauimus, in quo prius exercitatũ eſſe cõuenit, qui hinc omnino frugẽ reportaturus eſt. Hoc uobis amici, quibus iſta ſcribuntur, conſtare manifeſtò admodum noui: itidem rationẽ ſine operũ exploratione probabilẽ non eſſe, dicta iam mihi demonſtrant. Etenim uidiſtis ſubinde medicos quoſdã, illis ipſis pharmacis ſine uia ac ratione uſos, nihil promouiſſe: me uerò multa eius generis ulcera perſanaſſe. Quamobrẽ in memoriam reducite medicamẽta citra demorſum exiccantia: qualia ſunt permulta metallica. Atqui hoc etiã memineritis, quòd cõbuſtis elotiſq; eroſio, quæ prius abfuit, edomatur ac interit. His igitur impræſentiarũ uti uobis licet: elotis quidẽ in pueris, eunuchis, mulieribus, & qui molli natura carne ſunt præditi: itẽ qui ad ſentiendũ habiles admodũ ſunt, & uitioſo ſucco laborãt. In alijs corporibus etiã illa uſurpare potueritis, mane primũ ipſa partibus, quæ curantur, probè difflatis adhibentes. Si uerò corpus totũ præparationem quandã requirat, & hanc prius factã eſſe oportuit, præcipimus de his in cõmentario de morbis curandis. Nonnullis ſiquidem uel purgatio ſola ſufficit, quibuſdam ſanguinis detractio, alijs utraque hæc adhibere profuerit. Sunt in quibus ſuperiacentẽ uaricẽ excindere ſatis eſt: uel lieni, uel iecinori proſpicere: aliquibus ambiẽtes ulcus partes præſcindere: quemadmodum interim labrorũ callos amputare. Si horum quid experiri oportet, humoris copia ſimul cum ſordibus inſpicienda eſt: atq; ita ad idoneũ medicamen ueniemus, rurſus ſimplicium memores, quæ deſiccant, non tamen ulceris ſordes abſtergunt: item quæ abſtergunt quidẽ, non tamen probè deſiccant. Porrò quæ utrũq; poſſunt
D efficere, proſpiciemus ex quoto quodq; ordine exiſtat, quod maximũ inter ea cenſeo, quæ ad curationẽ pertinent, neglectũ tamen medicinalis materiæ ſcriptoribus. Nam hi ſolas uniuerſales ipſius uires dicere ſtuduerunt: ſicut etiã Dioſcorides, quẽ nulli eorũ qui in eadẽ quaſi arena deſudarunt, ſecundũ eſſe quiſquã dixerit. Ego igitur deinceps omnia pharmaca recenſebo, quæ ulcera citra demorſum & manifeſtam exaſperationẽ exiccare poſſunt. Incipiã à metallicis, quibus etiam terræ ſpecies adnumerantur. Porrò cum uariè inter ſe differant, in eo quod magis minuſq; ſiccent, à medijs orſus ad uehementia, uel obſcurius exiccantia me conferã. Siccant igitur modicè lemnia ſphragis, & cadmia, præſertim quæ ſua ſpõte naſcitur, præter quod in torrentibus aut riuis quæritur, ac in Cypriorũ montibus, alijſq; locis inuenitur, maximè ubi metalla ſunt. Conſueui eã magis ſiccantẽ reddere, per æſtatem in ſole, pluribus deinceps diebus terens ex aceto, aut uino planè giluo, ſubſtantia pellucido. Cuiuſmodi eſt in Italia falernũ, in Aſia Tmolites, quod multo maximè ſiccare natum eſt. Hoc genere cõprehenditur Ariuſium in Chio natũ; item odoratum Lesbium in Creſſo & Mithymna. His ſuccedunt omnia uetera, cũ ex albis et aſtringentibus inueterata ſunt. In Italia ſigninum, burtinũ, & marſium: in Sicilia uocatũ ab incolis animæum: in Aſia aphrodiſæum, et miſyum. Sufficit enim mihi horum facultates uniuerſales ueluti paradigmata expoſuiſſe. Iam uerò cadmiam ex aceto acri, ſimiliter multis per æſtatem diebus in ſole præparo, ſiccatamq; repono, ut ulceribus malignitatẽ aſſumentibus inſpergi poſſit. Valentius hoc pharmacũ eſt, chalcitis cõbuſta eodem modo prius in puluerẽ redacta: poſt hanc ignem non experta tam ualens medicamentum eſt, ut cruſtas faciat. Lotam igitur ipſam, deinde tunſam habere ſatius eſt. Minus enim lota, quàm uſta deſiccat, tũ longè melior eſt, minuſq; mordax. Perſimile medicamentũ eſt etiam erugo combuſta, quæ ignẽ non experta eſt, fortiſſimũ medicamen eſt, ſicut chalcitis. Verum hæc nonnihil etiam aſtringit, & ea multo magis chalcanthũ, quod inter metallica maximè ſiccat. At erugo huius potentiæ omnino particeps non eſt. Miſy autem & ſori chalcitidi genere cognata

ſunt;

A ſunt,ex una, ut dicam,radice producta:tenuius tamen miſy apparet,tū minus mor-
dax & urens:craſſius ſori eſt,& utriſque ſiccat imbecillius:quemadmodum & ſtibi
maiorē aſtringendi ſiccandiq́ uim ac ſori poſſidet. Porrò diphryges appellatū phar
macū, ulceribus ægrè humiditatis uitio ad cicatricem uenientibus aptiſſimum eſt:
ualidè nanq; ſiccat, etſi modicè mordax. Ad hæc, præter acrē tum qualitatē,tū po-
tentiā,uim habet aſtrictoriā:quas tamen utraſq; fortiores & chalcitis cruda,& chal
canthū repræſentat:ſiue id maſculino genere,ſiue fœminino,ſiue neutro appellaſſe
quis malit. Nā hoc uobis interim ſuccurrat, de nominibus contendendū non eſſe,
ubi ſpeculationē ipſius artis uſui neceſſariā ediſcere ſtatueritis. Porrò alumē quod-
libet ulcera ſatis exiccat,generoſè aſtringit:unde nemo ſolis his ad ulcera utetur,ſi-
cut nec cruda chalcitide,& erugine: uſta uerò & hæc & miſy utilia ſunt , ut elota
morſum quidem remittunt,uerum minus ſiccant. Itaq; lotis uti tutius eſt:quoniam
permulta corpora,quibus mederi cogimur,unam quandam diſpoſitionem habent,
qua uehementē commorſum ferendo non ſunt. Audiuiſtis hæc frequenter,& nunc
iterum cōmentationis gratia in toto ſubſequenti ſermone repetere conabor. Quæ
igitur plethora uitioſoq́ ſucco laborant corpora,ad hæc quæ tenera carne prædita,
& ad ſentiendum inſigniter habilia ſunt, facilè ex morſu,ſeu roſione phlegmonem
recipiunt. In horū numero continentur mulieres uidelicet candidæ,pueri,eunuchi,
uiri cute alba;inſuper qui regionem frigidam incolūt,humidi hi quoq; & pituitoſi,
eoq́ molles & albi: quemadmodum ij , qui calidum tractum inhabitant, ut Aegy-
ptum et Arabiam,duros corporum habitus,& ſiccos ſortiuntur. Itaq; hæc ueluti in
mentē reuocando, appoſiturus ſum & aliam pharmacorum ſimpliciū materiē,quæ
malignis ulceribus curādis ſit idonea. Sarcocolla igitur & ichthyocolla, his magis
adhuc chryſocolla tali facultate prædita eſt. Huc optimè facit & plumbum combu
ſtum; poſt hoc ſori, ſtibiq́ , eaq́ combuſta ; inſuper plumbi recrementum , Græci
B σκωρίαν μολύβδου uocant,probè ſiccat:quemadmodū & ferri ſquama, euidentius ta-
mē ſtomomatis. Porrò æris ſquama,præter quòd ſiccat,etiā abſtergit purgatq́. Vn
de pura quoq; ulcera efficit,quod reliquæ ſquamæ nō poſſunt. Quare ſi hæc omnia
medicamenta arida ulceribus malignis ac contumacibus inſpergis,mirificè uidebis
citra eroſionem ea deſiccari,ſicut ubi buccinorū teſtas concrematas, purpurarum,
oſtreorū,aliorumq́ id genus adhibueris. Quin & lapis ſpecularis, græce διαφανὲς,
Romanis olim ſpeculariū dictus, ex ijs eſt quæ leniter ac ſine morſu exiccant: qui
uſtus ulceribus dyſepulotis, nō item malignis ac rebellibus cōducit; quippe minus
exiccat,quàm illa requirūt. Idem poteſt uitrum uſtum , ac ignitum illud quod in ua
ſis æreis calefactorijs adhæret. Cæterum ægyptiæ ſpinæ fructus,galla omphacitis,
hoc eſt,immatura,rheon,malicorium,tum radices,tum herbæ non paucæ ultra ſic-
candi etiam aſtringendi poteſtatē habent:nam & malū terræ,iris,acorum,arthemi-
ſia,panacis radix,argemone, chamæleontis nigri radix, ciperum, dracunculus, &
gladiolus affatim exiccant. His euidentius adhuc centauriū,& polium: quibus pau
lò imbecillior eſt terra nomine erythrias,uti ualētior eſt ampelitis. Talis ſanè medi
camentorum ſimplicium ad ulcera maligna ac contumacia materies exiſtit; extrin-
ſecus autem nonnulla ipſis apponūtur,quæ quidē per ſeuehementis potentiæ gra-
tia non admoueri,ſed alijs temperari ſolent, ueluti erugo ignem nondum experta,
calx uiua, & illota,& molle aphronitrū,quod reuera aphronitrū eſt. Quanto enim
ſpumantius,tanto præſtantius eſt utraque facultate, tum quòd minus mordet,tum
quòd magis digerit. Didiciſtis enim in opere de ſimplici medicina,ſubtiliora craſ-
ſioribus hac uirtute inter omnia, quæ ſimili ſpecie comprehenduntur, præcellere.
Porrò nihil tam nobis euitandū eſt,q̃ pharmaca generis oleoſi, quæ Hippocrates
μαλθακώδη, id eſt mollia nominat:cuiuſmodi ſunt omnes adipes,præſertim porco-
rū, dein reſina, poſtea cera: alia uerò ratione & quæ indurata remolliūt, μαλακτικὰ
dicuntur,non conueniunt,galbanū,bdellion,gutta ammoniaci,ſtyrax & medulla.
Item alio modo acria,piper,gingiber, ſinapi, canchri,multaq́ eius generis alia.

C QVOMODO MEDICAMENTIS SICCIS MODO COM-
memoratis, in ulceribus ad cicatricem ægrè uenientibus
& malignis, utendum sit.

HViusmodi ulcera uitioso plena humore necessariò existunt: pleraque
uerò ipsorum etiam sordes copiosas sustinent. Quoniam ergo siccum
aliquod pharmacum ipsis sumus insperfuri, conuenit prius ea linteolo
molli, puro & sicco exprimere: ubi ulceris cauitatem medicamẽto im-
pleueris, platysma labris attenuãdis accommodatũ extrinsecus super-
dandum est: hinc rursus linamentum undiq; æquale foris iniiciendum, cui spongi-
am, ex aqua aut uino tinctam, applicabimus. At permultum referre existimabis, ut
spongia frigida maneat: quod ex facili fiet, si frigida continuè citra deligaturæ solu
tionem foueas: sed hanc ei imponere, ac circundare debes, ut Hippocrates in com-
mentario de fracturis edocuit, maximam offensam fore ratus ex deligatura, quæ ad
elegantem formam, non usum conducit. Si igitur fascia una fuerit, sursum tendet,
siue sura, siue genu, siue talus, siue cubitus, siue manus summa, siue alia quæuis pars
laborauerit. Quòd si duabus uti uelis, ut in fracturis, altera à parte affecta sursum fe
retur, altera deorsum prius, mox in superiore parte desinet, dum ipsa priori coniun
gatur. Quamobrem hasce fascias ex linteis, non laceros panniculos esse, ut omnes
nouistis, expedit. Tertio quoq; die, non singulis, soluendũ membrũ est, sic ut aqua
non adhibita, quo dixi modo nuper, molli, puro, & sicco linteo saniem ulceri abster
gas. At si ambientes ulcus partes phlegmonodes quippiam repræsentent, humidũ
medicamen latum extrinsecus platysmati superaccõmodandum est ex meo phœni
cino, non simpliciter liquefacto, sed cui plurimum uini astringentis adiectum sit:
non tamen cum refrigerante oleo liquare ipsum conuenit: uerũ si rubor quispiam,
uel omnino calor in circumpositis ulceri partibus exuperet, astringente, & refrige
rante id faciendũ est. Sunt huiusmodi, myrteum & melinum: si hæc non adsint, ad-
D hibeto quod omphacinũ, & omotribes nominant. Si durities maior extiterit, oleo
ueteri, uel ricinino ipsum phœnicinum liquefacies. Sed tutius fuerit, si nihil in am-
biente ulcus loco uitiosi appareat, superpositæ regioni liquidum medicamentum
admouere, quod repellat, si quid prius uel prauũ, uel plus quàm par est, influat: ma-
ximè cum in crure ulcus obortum superpositã uenam uaricosam habeat: quæ dum
magna est, ac colore nec rubrum, nec probum sanguinem, sed atriorem, magisq;
melancholicum continere uidetur, excitanda uenit. Interim uerò contigit, ut ue-
na tali excisa ulcus statim ad cicatricem ueniret, et si iam annum durarat: uerum
ipsius loco iuxta diuisionem, ubi erat excisa, ulcus malignum ac contumax orire-
tur, cui cicatrix induci non potuerit. Igitur in id genus uitiis præstat, uiribus ægri
consultis, à uenæ incisione auspicari: deinde pharmaco purgare melancholicũ hu-
morem, et cum hoc etiam pituitosum educente: quoniam is quoq; unà nõnunquam
cum melancholico influit, dum uarices generantur. Postea ipsam uenam ulceri su-
prapositam in longum scarificare commodum est: ubi abunde uacuaris, ei ipsi uenæ
sectæ prius medendũ: postquam exactè iam cicatricem ducere uidetur, tunc mali-
gni ulceris curationem, ut prædictum est, aggredere. Iam uerò lien interdum malè
affectus uitiosi talis humoris autor est, sicut & iecur: quibus antea prouisis, sic tan-
dem ad ulcus curandum uenire oportet. Pari modo si uniuersum corpus cachochy-
mũ, uel plethoricũ existat, prius expurgare uacuareq; expedit, quàm medicamen-
tum ulceri admoueas. Porrò intra ulceris per arida medicamenta curationẽ, quo-
tiescunq; solueris, aduertendũ est, qualemnam in particula effectũ ediderint: scien-
dumq;, ac in memoria habendũ, nonnulla desiccare, non autem detergere, cuiusmo
di sunt illa, quæ astringendi qualitatẽ obtinent, ulcus purum non efficiunt. At quæ
præterquam quòd siccant, adhuc etiam detergunt, ea non modò siccam, sed puram
quoq; totam partem exulceratam efficiunt. Præterea notandum uenit, pura ulcera
ab iis medicamentis, unde prius cũ essent sordida nihil rosionis percipiebant, nunc
erodi,

A erodi, mordericꝙ. Quæ caussa est, ut à ualentioribus absterſorijs pharmacis ad mitiora leniorâꝙ digrediamur, ubi ulcus ad amussim purum inuenerimus. Quemadmodum rursus in sordidis ad magis abstergentia transimus, nisi ex rosione sordida apparuerint. Hoc siquidem medicis etiam bonis existimatis nonnunquam imposuit, ut ad absterſorium ualentius acriusꝙ se conferrent: unde iterum ulcus erosum, ex æquo sordidū, uel etiā magis adhuc, altera solutione uisum fuerit, carne quæ id fœdat à medicamento colliquata: nam ita in prauā saniem degenerat. Cæterū quicquid in his ipsis tenuioris substantiæ est, à pharmaco difflatur, reliquū ibidē ulceribus infixum sordes ipsis redditur. Quare animum attendere oportet, utrum ulcus carne quæ subest exesa ac colliquescente sordidum euaserit, an quia medicamen sordidis auferendis aptum requirat, impositum uerò tale non sit. Quod indicat ulceris maior facta cauitas, tum oræ rubentiores calidioresꝙ, cum medicamenti acrimonia abstergentur. Forsan igitur superuacaneum fuerit, in præsenti cōmentario compositorū medicaminum usus, rationem, modumꝙ adscribere: quippe in methodo curandi explicatum. Quæ uerò necessaria sunt, & magnam noxam adferūt neglecta, satius est bis ter'ue, ut fidelius memoriæ inhæreant, eadem repetere. Ponamus igitur & hoc in talium ulcerum curatione, si quidem citra totius corporis offensam fieri poterit, ægrum à balneo abstinere, perfricari linteis largiter, mox oleo, deinde ferulis exerceri, si crus fuerit affectum: uel cursu, si partes superiores male habeant. Quòd si à balneo temperare sine totius corporis noxa non poterit, soluere deligaturam nō oportet: uerum ut ligatum est membrum lauare, & aquam calidam ex spongia exprimere, aliamꝙ mox frigidam infundere, ut nullus in deligatura calor sit reliquus. Iam si curatio succedere uideatur, etiam absque spongia alligata sanari potest, si phœnicinum liquefactum, ut dixi, extrinsecus imponas, uel citra spongiam, quæ fascijs comprehensa, uelut in fracturis, ægrotæ corporis parti orbiculatim circundatur.

B

COMPOSITIO EMPLASTRODIS MEDICAMENTI.

Quoniam malignorum, & difficulter cicatricem recipientium ulcerum curationis summus est scopus, ut medicamentū citra morsum exiccet: aqua uerò & oleum maximè omnium humectent, ab eis abstinendum est ita, ut nec per se adhibeantur, nec alijs siccis temperentur. At cera deligenda est, neꝙ natura, neꝙ uetustate sicca, uerum recens & pinguis: quam in sole emollitam aridis medicaminibus dictis, quibuscunꝙ uoles, excipere licebit: sin autem sol absit, apud ignem calefacta subigatur, & in calidā aquam demergatur. Non enim aqua per totam miscetur, sed statim ab ea emollescente defluit, antequam ulceri fuerit imposita.

TEMPERATVRA MISTVRAE EST TALIS.

Mediocre medicamentum hoc modo efficitur.

Quarta pars metallicorum ceræ adijcitur: ualentius erit, si tertia sumatur. Porrò cum ipsa metallica minus magisꝙ lenia siccaꝙ existant, uirtus in ijs quæ magis siccant, intendetur: quæ minus, remittetur: quemadmodum rursus tutior leniorum usus est, mordaciorum periculosior. Dictum nanque frequenter est, nonnullas naturas corporum, tum cutem, tum carnes magis sensorias habere, quibusdam has minus esse sensiles. Item pro maioris minorisꝙ sensus ratione doloris etiam affectus sequitur, ut & phlegmones. Accedit huc non mediocris differentia, quòd quis mollis sit carne, uel duriore, boni maliꝙ succi, uel plethoricus, uel uacuus, uel medio quodam modo inter enumeratos affectus: unde colligo, unum omnibus medicamentum præparari non posse: sed qualecunque ex similibus specie confectum fuerit, hoc uti sciet ille, qui methodum isto libro traditam artificiose didicerit. Exempli gratia in subiecta materie: si pares utriusꝙ, æruginis & æris combusti partes misceas, aluminis scissi partis unius dimidium, ut totum tribus uel duobus denarijs si,

C uel uncijs totidem constet, sufficiet ceræ denarios adijcere denarijs: decem uerò uncias uncijs, in temperati & medij faculcate pharmaci compositionem: melius fiet, minusq́ mordebit, si loco aluminis scissilis diphryges accipiat: cuius uno denario integro iniecto, erit præstantius: & si eruginem mordacius facturam suspicati, lene prorsus ipsum fieri postulemus, combustam apponimus. Insuper si expurgare sordes statuerimus, æris squamæ denarij dimidium addetur, ut tota medicamenti temperatura talis euadat: æris, eruginis ustæ, diphrygis, singulorũ partes æquales, hoc est, cuiusq́ denarij pondo unius, æris squamæ denarij dimidium. Hæc pingui cera, ut dixi, excipiantur: ubi siccior paulò fuerit, quàm ut commemorata excipiat, temperandũ est oleum myrteum quo mollescat, uel melinum, uel lentiscinum, uel ricininum, uel cyprinum, uel omotribes uetus, uel recens hispanũ, uel quod apud nos ex oleæ surculis conficitur. Aut si omnino nihil oleosum medicamento adhibere placet, laricem resinam admisceto: cuius si copia non est, terebinthinam in locum restituito. Cæterum hoc semper in memoria tenendum est ijs, qui hæc legunt, maximè ad primum nuper dictum, tanquã præstantissimum ueniendum esse, mox ad secundum & tertium, deinde ad alia, ceu pro pharmacorum uirtutis, & potentiæ portione, sermonis ordinem nobis usurpantibus. His igitur auditis quispiam, & simplicium medicamentorũ uiribus intellectis, discernere poterit, quæ maiores nostri ad ulcera cacoëthe pharmaca cõscripserint: sicut mox Asclepiades, cognomento Pharmacion, in tertio τῶν ἐκτός in hunc modum tradidit.

QVAE MEDICAMENTA MEMORIAE *prodidit Asclepiades.*

D AD chironia & difficilia ulcera medicamentum: Aeris squamæ pondo unciam, eruginis rasæ pondo unciam, ceræ selibram, resinæ laricis pondo unciam S. ea quæ liquari possunt aridis affunduntur. Quibus exceptis, ac curiosè mollitis, utitor: item platysma exiguum soli affectæ parti, ut ulcus tantum comprehendat, iniicito. Cæterum ambientes particulas pharmaco, quod phlegmonem arceat, circundare oportet. Inter curandum tertio quoque die soluere, deinde fomentis mitigare, ipsumq́ emplastrum, quod à latitudine platysma uocatur, abluendo emollire, ac rursus imponere, donec cicatricem inducere incipiat. Hæc est medicamenti scriptura. Pulchrè uerò autor ipse adiunxit, ad chironia: nominant enim sic ulcera, non mediocriter, sed maximè maligna, contumaciàque. Generosum hoc medicamen est, ut quod ex tertia ceræ parte metallica contineat: eruginem sanè pharmacum ualentius: æris squamam multa illa moderatius, attamen & ipsum generosum. Medium ac symmetram habet temperiem, ut etiam modicè maligna curet, si non triplex, sed quadrupla ceræ portio alijs commixta fuerit: moderatius adhuc extiterit, si quincupla adijciatur, ut nondum cacoëthe, sed ægrè cicatricem ducentia persanet. Quemadmodum etiam, si metallicorum sex partes cera capiat, ut sit eruginis & squamæ, utriusque denarius, ceræ duodecim, laricis quot exigit proportio, quæ erit, si tres ipsius denarij imponantur. At ubi cera pinguis est, etsi minus resinæ addatur, spissitudinem, quanta sufficit, medicamentum habebit. Siquidem huiusmodi pharmacis resina ob crassitudinem inditur, ueluti & myrteum oleum, uel lentiscinum. Ego certè attico nonunquã œsypo cera emollitam temperaui: ac usu didici, uel nihil, uel parum adeò medicamentum ab illis, quæ sine his præparata sunt, superari. Atqui manifestum est, me hæc ad futuri medicaminis robur referre. Nam auxilium ad aliquid spectat: quippe mollius pharmacum ad moderatiora cacoëthe, id est malefica, magis quàm uehementius conducit. Vbi igitur ulcus ipsum minus malignum est, ore uerò prætumide, Græci ὀχθώδεις appellant, potior in his est œsypus. Benefacit etiam his cerui, uituliq́ medulla: quam leuem prius factam, ceræ admiscere oportet. Dein in unitatem coactis metallica trita, ut in puluerem

redi-

A redigãtur, excipienda sunt, ut quæ rosionem pariant: omnia uerò sicca ac terrestria
pharmaca, quantum satis est, antea leuigentur, ut est galla, cytinus, malicoriũ, ægy-
ptiæ spinæ fructus; quoniã id genus omnia ægrè fiunt leuia: sicut facilè quæ ex suc-
cis & liquoribus resiccatis proueniũt, myrrha, aloë, acatia, & quæ bis sunt finitima.
Rectè, me Hercules, ad finem superioris medicamenti scripti hæc uerba adiecit: Et
hæc triduo soluito, fomentisq́ mitigato, ipsumq́ emplastrum ablutum emollito,
rursusq́ apponito. Nisi enim diutius cuti pharmacum adhæserit, nihil efficiet.
Quod plerosq́ medicos latuit, arbitrantes, si ter die saniem ab ulcere deterserint,
melius se facturos ijs, qui bis idem faciunt. Qui uerò semel soluunt, ab ipsis quoq́
ægris tanq́ negligentes male audiunt. Conuenit hic quoq́ meminisse, quod in ple-
risq́ nostris commentarijs dictum est: qualitates uidelicet omnium uicinorum cor-
porum mutuò in se agere: etsi alterum ipsorum multo sit ualidius. Item annotan-
dum est, ubi qualitas medicamenti curãdo corpori similis specie fuerit, maius sequi
momentum. His igitur rationibus, qui primus emplastro antè imposito uti statuit,
iusta laude dignus est: & nos ipsum sequi multo magis decet, cum quod ratione in-
uenit, experientia comprobatum cognouimus: nec temerè triduo ipsum foueri, sin
gulis uidelicet solutionibus præcipit. Nam quia ualens medicamentũ est, lenitio-
nem desiderat. Satius igitur est, in ulceribus non ita malignis ceram quadruplam,
uel quincuplam amborũ simul metallicorum esse. Post hoc pharmacũ aliud Ascle-
piades tradidit, quod bis constat: Eruginis pondo uncijs duabus, squamæ pondo
uncijs duabus, diphrygis pondo uncia, ceræ pondo libra, laricis pondo uncijs tri-
bus. Hæc rursus temperatura simpliciũ medicamentorum eadẽ est quæ superioris,
solo diphryge superans: alia certè omnia priorũ duplicata sunt. In illa enim scriptu
ra eruginis & squamæ utriusq́ pondo unciã adijciebat, ceræ modum ambabus tri-
plo maiorem: siquidem omnes uncias sex eius admiscendas censuit, resinæ unciã s,
B metallici cuiusque unciam. Secunda scriptura, illius quidem loco unciæ semissis,
tres imponendas iubet: metallicorum uerò pro una uncia singulorum duas: ceræ li-
bram in priore scriptura mutat in selibram. Clarum itaq́ est, diphryges solum in se-
cunda eum apposuisse. Ac si unciã ipsius immittendã alijs duplicatis præcipit, mo-
dò simplicibus uniuersis in priore scriptura mistis diphrygis semunciam addideris,
talem medicamenti confecturam habiturus es; Squamæ pondo unciam, eruginis
pondo unciam, ceræ selibram, resinæ laricis pondo unciã s, diphrygis semunciam.
Similis omnino hæc est priori, si diphryges excipias: quod tam moderatum est, ut
etiam solum inspersum ulceribus, quæ cicatricem difficulter admittunt, probè me-
deatur. Item & æs combustum, ualentior autem longè erugo, ut sordida admodum
& humida curare nequeat, si solam eam inspergas. Exedit enim, & mordet insigni-
ter. Porrò in chironijs ulceribus, alijs temperata pharmacis tantum de uehementia
uirtutis suæ remittit, auget autem illorum, ut compositum ex omnibus pharmacum
fiat præstantissimum. Qua iam ratione prædictis medicaminibus erugo mista fue-
rit, hac & uiua calx, exigua proportione aliorum à quibusdã adiecta: extincta me-
diocre est pharmacum: elota prorsus leue, & mordacitatis expers. Hoc igitur em-
plastrum exempli gratia adscripsi, quòd iuuenes in particularibus exerceri uelim,
non uniuersalibus solis contentos. Rursus autem ab exordio sermonem repetens,
ad Andromachi medicamenta digrediar.

DE ANDROMACHI EMPLASTRIS
ad ulcera maligna.

APponam igitur causa exempli, quæ ex cõpositis medicamentis ad ca-
coëthe ulcera conuenire usu probata sunt: ab ijs exorsus quæ scripsit
Andromachus, quẽ non iniuria queas accusare, quòd citra distinctio-
nem pharmaca tradiderit. Hac enim omissa, permultos medicos male
ipsis uti contingit: ideoq́ nonnunquam scopum mirificè adsequi: in-
terim ab illo errare, aliò delabentes. Cum igitur ualidissimum aliquod recensere

C conueniret, omnia ordine protulit Andromachus. Ab hoc rursus aliud moderatissimum: imbecillimum uerò scripsit, nulla distinctione apposita: Auspicatur enim ipsa hoc titulo: CICATRICEM INDVCENTIA. Mox ita subdit: Cadmiæ tostæ pondo libram, chalcitidis ustæ pondo libram, ceræ pondo libras quatuor, resinæ aridæ pondo libras tres, myrtei pondo libras tres, uinum aridis miscetur: statim in hunc modum pergit.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΛΑΔΑΝΟΥ,
hoc est, ex Ladano.

Et temperatura apposita iterum deinceps ait: ALITER VT ALCIMION. Deinde hic quoque têperaturis expositis infert, PHARMACVM, inquiens, διὰ κριθῶν, hoc est, ex hordeo. Post huius compositionem in eam sententiam iterum scribit.

ALIVD CICATRICEM INDVCENS.

Resinæ siccæ denarium pondo octodecim, diphrygis denarium pondo quatuor, spumæ argenti denarium pondo sedecim, ceræ denarium pondo decem, olei cyathum & dimidium: ut hoc sit medicamentũ ab initio sextum. His subiungit iterum alia sex, unicuique præponens, ALIVD, uolens nimirũ, CICATRICEM INDVCENS, nos inaudire. Quinque igitur sunt epulotica, quibus nos uti solemus: nec malignis, nec ægrè cicatricem ducentibus idoneis. Sextum ad ulcera quidem dysepulota, id est, quæ cicatricem difficulter recipiunt, non tamen ad cacoëthe, quæ nobis maligna dicũtur, ualet. Reliqua uerò sex adiecta malignis prosunt, uirtute inuicem diuersa: quibus alterutrum ab eo adscriptum esse oportebat, qui rationalem, ac methodicam disciplinã profitetur, nempe uel uehementiæ differentiã, tanquam nobis intelligentibus ad maligniora ulcera ualentioribus utendũ remedijs: ad mediocria, imbecillioribus: uel Empiricorum more posuisse: quædam ex his medicaminibus phagedenicis, in summaque, exesis ac pastis esse utilia, quædam cauis, quædam uehementer sordidis: ijs uerò, qui phlegmonodem simul, aut scirrosum affectum habẽt,

D aut labra ulceris dura, uel prætumida, uel nigra, uel alterius coloris, singulis propria. Horum aũt nihil ille effecit. Postea sex facultates cicatricẽ inducendi ordine retulit, quarum ego compositionem cum proprijs distinctionibus narraturus sum. Primum itaque ab eo scriptum, eruginem, et squamam cepit: remittit autem minuitque uim ipsius ceræ mistura, quæ octo partes amborũ, quatuor utriusque explet. Etenim eruginis & squamæ, cuiusque unciã miscere præcipit, ceræ uncias octo. Admodum commodè obseruabit, qui id cõponit, temperare aliquod molle, Græce μαλθακῶδες dicitur, oleum dico, & seuum, & oesypum, & resinam. At si pinguis cera non adsit, metallica ægrè miscebuntur. Ac si iuxta ignem, uel in sole calido temperare ipsa cogamur, paulò pòst pharmacum indurescet. Quapropter cum ulceri fuerint imposita, fagum suum æger durum contingere putabit. Quippe eiusmodi medicamenta omnia talem habent usum. Si uerò calidis manibus tractes, tantum magnitudini ipsius adimes, quantum emollitum dilatatumque in toto ulcere imponetur, ut etiam oras contegat. Cum altũ ulcus extiterit, totũ ipsius cauum medicamine indito replebitur. Post hoc rursus aliud platysma superaccõmodabitur, quod & labra comprehẽdat. Hinc deinde pannus frigida madens tantus undique obijcitur, ut medicamentũ occultet: postremo spongia mollis fascia ex linteo excepta, uel semel, uel bis adfectam partem orbiculatim ambiente tantæ magnitudinis, quò totum ulcus cum labris, ac superposita ipsis, subiectaque complectatur. Deligatio à duobus principijs fiat: uocant sic quoties tota pars media uinculi affecto loco incumbat: crus autem utrunque in oppositũ deducatur. Postremo si pannus tam sit ualidus, ut semel iniectus spongiam tutò contineat, illic terminis consuetur, superfluo forcipe adempto: sin imbecillis, rursus utrunque crus dolebit, simili robore ad id, quod affectũ est, attractum: quod imprimis obseruare conuenit, tum in primo fasciæ traiectu, tũ maxime in secũdo. Quin nec illius obliuisci te oportet, cuius primus, quorũ ad nos memoria peruenit, Hippocrates inuentor extitit; olim ab omnibus ante ipsum medicis, nunc

A nunc ab his qui artē parū legitimè didicerunt neglecti: putant enim satius esse, partem exulceratā incompressam seruare, utrinq; uerò ligamentum ei circumponere: quod quàm sit incommodū ac noxium, Hippocrates demonstrauit. Igitur ubi hæc primo die peregeris, altero aquā frigidam per spongiā irrigato. Si ambiens aër calidus & siccus fuerit, bis hoc ter'ue in dies singulos faciundum est, ac deligatura tertio quoq; die soluēda, per hyemem etiam quarto. Cæterū inspicienda est à medicamenti uirtute facta inalteratio, tum in ulceris cauitate, tum in labris, tum in locis ea ambientibus. Porrò unde hæc discas, libri de temperamentis suppeditabunt: necnō in opere Therapeutices de his ulceribus tractatū est: uel cum siccius, uel humidius, uel calidius, uel frigidius, quàm prius & totū membrū affectum, & singulæ eius partes apparuerint. Insuper considerabimus, num quid ex oris ademptum sit, uel emollitum quodam modo uel attenuatum, item color'ne mutatus sit, & sordiū copia eadem remanserit, unde cognosces utrum fortius, uel mollius, uel simile priori medicamen imponendum ueniat. Poteris sanè & primum ipsum ex facili immutare, si mollius uoles reddere, misto inter molliendū paululo cuiusdā olei astringentis, aut myrtei, aut rosacei, aut melini, aut lentiscini, aut mastichini, aut cyprini: sin ualidius, aut squama, aut erugine: ex quibus utrisq; modicum adamussim leue reddes, ut subigendo adijcias: nos, uti nouistis, uel mite aliquod pharmacum ulceri inspergimus, eiq; medicamen emplastrodes superimponimus. Nulli dubium est, mitia pharmaca mihi dici, sarcocollā, chalcitidem ustam, item æs, eruginem combustā, & chalcanthum: quæ ignem nō experta, acria omnia sunt: combusta, moderata: lota post combustionē lenia, rosionisq; fiunt expertia. Præstat autem, sicut prædiximus, emplastrum mistioni adaptare: tum aliquod ex alijs medicamentis imponere, quorum deinceps meminit Andromachus: idq; non modò simplicium uires, sed mensuram quoq; inspicientes, ut in eo quod iam commemorauimus. Quatuor enim partes ceræ, cum eruginis & squamæ, utriusq; una miscentur. Tres fortius ipsum efficient, sicut quinq; imbecillius. Eodē modo in alijs agendū est, puta in eo quod prædictum sequitur, octauum ordine, tali temperatura: Chrysocollæ denarium pondo duûm, squamæ denarium pondo duûm, ceræ denarium pondo sex, diphrygis denarium pondo duûm, squamæ argenti denariū pondo octo, rosacei, uel myrtei modicum: in hoc pharmaco chrysocolla, & diphryges ipsa per se inspersa, malignis ulceribus curandis sufficiunt: squama ualidius, asperius, mordaciusq; medicamentū est, eoq; argenti spumā autor admiscuit, subueritus squamæ uiolentiā, cupiensq; ipsam molliorís pharmaci mistura mitigare, ac resoluere. Sin absq; cera quatuor illa iuxta dictam temperaturā misceas, medicamē aridum inspersile, Græci uocant ἐπιπαςὸν, habiturus es, ad malignorum ulcerum curationē non inefficax. At ubi emplastrum facere conaris, cera temperanda est: & propter metallicorum copiā, necessariò etiam liquidorum meminit Andromachus, rosacei nempe, & myrtei: cera nanque modica nimis est pro metallicorum modo. Cum igitur chrysocollæ, squamæ, & diphrygis binos denarios, argenti spumæ octo misceri iubet, quatuordecim uidelicet uniuersos efficiens, uel ceram pinguem insigniter, uel oleosum quoddam pharmaco affundere debebat. In superiore medicamento cera metallicorum erat quadrupla: unde spuma argenti ablata, ex alijs licet pharmacū componere, quemadmodū ego nonnunquam factitaui. Quod si fiat, myrteo nō opus erit, cera, ut dixi, pingui adhibita: si dura sit, liquidum aliquod miscere oportet. Quamobrem nonnulli in id genus pharmacis ceræ præposuisse uidētur, alij recentis, alij iuuenilis: nō, per Iouem, ipsius ætatem, sicut in alijs medicaminibus, sed humiditatē requirentes. Est etenim reuera melior iuuenis, sed non ut bimulam, trimulam'ue reijcias. Cæterum ad sequens emplastrū ire tempus est: quod habet in hunc modum: Diphrygis denarium pondo octogintaquatuor, argenti spumæ denarium pondo ducentorum quadraginta, ceræ denarium pondo † trecentorum octodecim, olei heminas sex. Poterit & hoc pharmacum ulceribus nondum malignis, uerum dysepuloti cicatricem

Alias † trecentorum uiginti.

C obducere, quoniam exiccat, ſed non ualidè, ut quod poſt ipſum ſcribitur: minori tamen temperatura conficiendũ eſt: ſimile enim ei hoc eſt: Diphrygis denarium pondo quatuordecim, argenti ſpumæ denarium pondo quadraginta, ceræ denariũ pondo quinquagintatrium, olei myrtei pondo uncias decem. Nam Andromachi pharmaca horum ſeſcupla ſunt. Quod cicatrici obducendæ omnino eſt, reſpondet ex cadmia confecto, tũ glyciæ nominatæ, de quibus ſequenti ſermone dicemus. Huic ſubſcriptum ualidius quidem eſt, non tamen primo ex hiſce ſex, uerum ſeptimo ab initio primore finitimum, in quo ſquamam, & æruginem ceræ quadruple commiſcuit. Diphrygis enim adhuc denarium pondo ſedecim, argenti ſpumæ denariũ põdo quadragintaocto, ceræ denariũ pondo ſexagintaſex adijcit. Inde horũ copiæ gratia coactus eſt & myrtei olei heminam s affundere. Numeretur ergo hoc quoq; inter ea quæ cicatricem generant. Quod ſtatim ſubiungitur eiuſdẽ generis eſt: mitiſſimum uerò leniſſimumq; ex plumbo combuſto & eloto, ſpodio, cadmia, diphryge, & terebinthina compoſitum. Zenonem aiunt galbanum quoq; miſcere, quod mihi in prædictis uidetur ſuperfluum. Scribit ipſius miſturam talem: Eloti plumbi denarium pondo duûm, ſpodij denarium pondo quatuor, cadmiæ tantundem, diphrygis denarij pondo unius. Excipit ea terebinthinæ denarijs ſex. Zenonem dicit addere denarij dimidium. Siquidem ceu molliendis labris calloſis ac duris, eoq; Græce ὀχθώδεσι, id eſt, prætumidis appellatis, id facit, probè admiſcet: ſin ad ulceris malignitatem & contumaciã, nõ item. Niſi enim galbanum adhuc receperit, etiam ſic à malignorũ ulcerum prauitate uincetur. Magis autem ueriſimile uidetur, duodecim hæc ordine ſe conſequentia pharmaca ad cicatricem ducendam idonea ſcripſiſſe. Etenim præter duo ex ipſis, puta ſeptimum, & à principio & octauum, alia omnia ulceribus ægrè ad cicatricem uenientibus, ſed nondum malignis medentur. Item duodecimũ inter ea cicatricem obducit: imbecillius autem quàm ut cacoëthe

D perſanet. Compoſitio hæc capit molybdenæ denarium pondo centum, diphrygis denarium pondo ſedecim, ſorios denarium pondo decem, cyprij toſti denariũ pondo octo, reſinæ terebinthinæ denarium pondo octo, ceræ denarium pondo quadraginta, myrti denarium pondo quadraginta. Porrò minoris temperaturæ quæ huic reſpondeat, omnia eiuſmodi pharmaca conficere oportet, ſcientes ipſa confeſtim ſaxeam duritiem acquirere. Tantum igitur cuiuſq; præparare ſatis eſt, quanti uſus fuerit, præſertim ſi hyems uſum ipſorum excipiat. At ſi quartam ſingulorum partẽ capias, molybdenæ quinque & uiginti denarij erunt, quatuor diphrygis, duo & ſemiſſis ſorios, toſti miſyos duo, terebinthinæ nouem, ceræ & myrti pares portiones, utriuſq; decem, amborum uidelicet uiginti. Porrò in omnibus eius notæ pharmacis illa quæ liquari poſſunt, liquefacta, & refrigerata, deinde raſa ſiccis diligenter in puluerem redactis admiſceto. Nam ſi liquida ipſis affundas, ſæpe fient grumi ceræ modo, maximè cum frigus fuerit. In ſole feruenti ſi miſtura fiat, licet ea ſuperfundere: mouendo uehemẽter rudicula primum, deinde cochleario: præſtat autem in hiſce omnibus, rudiculam palmæ eſſe ramuſculum. Hæc Andromachus indiſtinctè, ſicut diximus, duodecim pharmaca tradidit: hoc ſingulis tantum præponens epulotica, hoc eſt, ad cicatricem ducendam idonea. Ego differentiam ipſorum manifeſtò (ut arbitror) expoſui, quæ cordatum uirum ad dextrum particulariũ uſum ueluti manu ducere queat. Inſuper aliorũ polychreſtωn, id eſt multiplicis uſus medicamentorum meminit, ut ad alios pleroſq; affectus, ita ad ulcera dyſepulota, id eſt ægrè cicatricem ducentia aptorum, quæ nos ſermone procedente percenſebimus, ubi pharmaca, propter uariam utilitatem πολύχρηστα Græcis dicta, aggrediemur. Impræſentiarum peculiariter de ijs ſcribemus, quæ ad maligna & dyſepulota faciunt; ea potius maligna, quæ chironia nonnullis appellantur, quemadmodũ Andromachus ipſe ordine duodecim medicamenta modò relata prodidit: duo ad carbunculos, unum ad herpetas, quattum aliud poſt tria hiſce uerbis conſcripſit.

A EPVLOTICVM AD CHIRONIA DIOSCORIDIS.

Magis quidem uarium, non tamen ualentius medicamen proposito conficit, in
quo ceram, utriusq; simul, squamæ puta & eruginis, quadruplum temperauit. At
in eo, quo de nunc sermo est, ceram metallicorum portione pauciorem immittens,
liquare ipsum myrteo, uel rosaceo modico præcipit, quantitate ipsorum omissa.
Subiungam uerò nunc totam eius seriem, Andromachi uerbis expressam: Chryso-
collæ denariũ pondo duûm, eruginis rasæ denarium pondo duûm, ceræ denarium
pondo sex, diphrygis denariũ pondo duûm, spumæ argenti denariũ põdo octo, ro-
sacei, uel myrtei modicum, ut liquefiat. Hoc pharmacum inter duodecim illa epu-
lotica adamussim superiori conuenit: si quod squama & erugine constat, excipias,
ordine, ueluti dictum est, octauum, sola erugine illud superans: quod ideo cicatri-
cem inducẽtibus adscripsit. Maiora tamen de ipso pollicetur, ad chironia cõuenire
dicens: quanquam & hic optimi medicaminis mentionem faciat in istum modum.

MEDICAMENTVM EX COLLECTANEIS

Primionis ad desperata.

Hoc nomen, desperata, ulcera illa, quorum curationem plerique aggressi nõ ab-
soluerunt, sed tanquam ab insanabilibus destitere, significat. Fidendum huic medi-
camento, quod præter alia usu quoq; probatum est. Hæc capit: sorios denariũ pon-
do uigintiquatuor, aluminis scissilis denarium pondo sedecim, malicorij denarium
pondo sedecim, calcis uiuæ denarium pondo sedecim, thuris denarium pondo tri-
gintaduûm, gallæ denarium pondo trigintaduûm, ceræ denarium pondo centum
uiginti, seui uitulini denarium pondo centum sexaginta, olei ueteris heminam. His
simplicibus medicamentis compositum illud temperatur: at quomodo illud præpa-
randum sit omisit: ut in alijs multis, quæ confecturæ narrationem requirunt, faci-
lem alioquin, ut paulò pòst dicemus. Cæterum uos scire imprimis uelim, ut si quan-
B do uitulinum pingue desideretur, eius loco uetus suillum, quod nominañt axungi-
am, admisceatis: uerum salis expers, & non multorum nimis annorum. Nam uetus
oleum abunde satis digerit: sic adeps citra rosionem hoc efficit: bubulus similiter
quidem digerit, sed non æquè morsu caret: medium locum obtinet uitulinus, quò
porcino acrior, hoc bubulo mollior. Itaque pharmacum, quo de sermo institutus
est, ualidissima continet, sori, alumen scissile, malicorium, gallam, non digerendi fa-
cultate, sed astringendi, ut uocant, eximia prædita. Atqui clarum est, gallam semper
adijciendam esse, quæ uocatur omphacitis: alumẽ uerò ægyptium, & scissile, cuius
penuria, rotundum scissili crassius, sed minus astringens. Quòd autem malicorium
putamen mali granati uocatur omnes nouerũt. Breui adeò tempore floret, si uelis
aridũ contundere, & in puluerem redigere, seu leuigare. Nempe dum arescit, imbe-
cilliorem uim sortitur, cum humore eius discusso pereuntẽ. Quare tutius est, succo-
sum prius ex uino decoquere, donec fiat friabile: uinũ autem austerum prorsus, sed
non recens esse oportet (nam austera nisi uetera sint, crassiorum partium existunt)
neq; uetustũ, ut iam acescat. Etenim recens penitiora corporis non permeat: uetus
acre & mordax est: ergo ætate mediũ potius est: quod plurimũ intra quinq; & de-
cem annos consistit. Postulat locus hic in memoriam reducere, quòd multi sæpe di-
ctarunt, de austeris, acerbis, in totũ de astringentibus uinis, cibis, & pharmacis: ac
primum de harũ uocum significationibus agendum est. Austerum enim idem sibi
uult, quod Græcis mediocriter astringens: acerbum, quod ualidè ac uehementer id
facit: genus utriq; commune astrictionis uocabulo signatur: sed ualidè, an obscurè,
non item. Omnia igitur astringentia contrahunt, ac densant meatus: adhæc uinci-
unt, ac continent partium sibi cohærentium substantiam: atq; minus magisq; hoc
pro astrictionis quantitate efficiunt. Cæterum stringendo ac densando summam
corporis, quod astringitur, cutem uirtus illorum recluditur, & in altum ire prohi-
betur: ob quam rationem pulchrè nõnulli medicorũ huiusmodi pharmacis alia sub-
tili & acri potestate prædita indere cogitarũt: à quibus ueluti ductæ astringentium

C uires in profundum corpus perueniant. Hoc nimirum pharmaci propositi autor cōsiderauit, qui calcem uiuam ei addiderit. In Andromachi libro calcis uox omissa est, uiuæ nomen adscriptū, medicis compendij gratia pleraque alia sic interpretantibus. Proinde statim in ipsis medicamentis ad ulcera dysepulota & maligna compositis, squama simpliciter apposita, citra adscriptionē æris, & scissile sine uocabulo aluminis, & terebinthina absque adiectione resinæ, subaudimus, quæ ipsi sic in dictione omiserunt: quemadmodum & nunc in uocabulo uiua, calcem: nuncupant enim per excellentiam, ipsam restinctam, et uiuam, Græci ἐσβεσμένην, & ἄσβεσον, appellatione non minus alijs quæ uruntur accommodata. Itaque uiua calce temperata emplastri huius autor acerbis medicaminibus ualidam reddidit cōpositionem, ut uirtus eius in imum usque penetret. Quoniam uerò ex ualentissimis confectura est, ac nullum mitigatoriū, nec leniens, nec concoquens aliquod continet, meritò thus, quod puri mouendo pharmacū est, admiscuit. Si igitur sicco composito utereris, ut ceri ipsum inspergens, indubiè uehemens admodum esset, mordax, asperū, & exedens. At quia emplastrum id facere proponimus, perspicuum est unicuique, resinam uel ceram, uel adhuc adipem, uel medullam miscendam fore: aut si nondum ex his emplastri spissitudinem acceperit, oleum quoddam affundendum: cum aūt addo, quoddam, inaudiendū est, præterquam quòd propriè & simpliciter oleum dicitur, etiam cum adiectione dici rosaceū oleum, uel myrteum, uel cyprinum, uel eius generis aliquod. Distinctum nanque est iam sæpius, quid discriminis, rosaceū unguentum dicas, an oleū rosaceum: & unguentum cyprinum, an cyprinū oleum, aliaque similia. Meritò eiusce modi pharmacorū temperaturā non eandē omnes fecerūt, qui id genus emplastra composuere: nam quòd plures huius differentiæ causæ existūt, non ratione, sed mea ipsius experientia deprehendi. Nonnunquam enim ex paucis numero simplicibus medicamentum subitò præparaui: interim ex pluribus, aliâs ex

D plurimis, uel omnibus eiusdem generis. Insuper quia nonnulla apud nos abunde copiosa, quædam ex toto non essent, aut paucissima, ex ijs quæ habebā medicamentum composui, usu ita postulante: deinde cum experimento probatum inuenissem, ita semper usurpaui. Interdum fortiora quædam pharmaca composita, quædam imbecilliora ultro facere instituens, ut uarijs affectibus accōmodata haberem, diuersas compositiones aggressus sum. Præterea hac ratione motus, quòd pars exulceratione laborans plures requirat facultates: ut cum simul & caua est, et fluida, & sordida, & oris prætumida, & fluxionē ex superioribus recipit. Si nanque pharmacum ad omnia quæ exulceratis partibus accidunt ualere cupias, diuersarum uirium materias adijcere necessarium est. At si unum prius quod urget sanare studeas, alijs neglectis, non est quòd pharmacorum uarietatē requiras. Clarum est igitur, illos qui ante me eiusmodi medicamenta confecerunt, ob prædictam rationē dissensisse, ueluti mox in superiore pharmaco, uitulinum pingue autor cepit, quòd oras induratas emolliat. Proin duplicem ei usum adhibere debebat: unum ut molliusculo medicamini (μαλθακῶδες appellauimus) ad unitatem siccorum faciendam, quæ primum erant utilia: alterum, ut & ipsum aliqua partis affectæ symptomata, seu accidentia persanaret: uerum multo utilius medulla ceruina induratis oris adhibetur: quæ si nō adsit, uitulina: sin utraque desideraī, humida quædā, & non acris resina. Nam omnes resinæ humiditatis gratia, & uiscositatis quam habēt cognatam, sicca medicamenta ueluti colligant: quia uerò nō euidentem habent acrimoniam, ulcus nequaquam irritant. Quapropter nonnulli meritò talibus medicaminum confecturis admiscuerunt uel terebinthinam, uel laricem nominatam resinam. Meminisse autem uos inter componendū oportet illius etiam, quod à plerisque medicorum negligitur, à quibusdam per ignorantiā committitur. Credunt enim institoribus, uetus oleum dare se affirmantibus: ignari, quomodo ipsius loco uendant adipem suillum ueterem, ex oleo cōmuni liquatum, temperatumque, sed membranulis prius exemptis: apparet enim sic crassum inspicientibus: si odoreris, uetustatis grauecolentiam repræsentat.

Simi-

A Similitudo igitur est fœtoris: qui uerò utriusq; ad unguem meminit, manifestò discernit. Alia siquidem est odoris adipis, alia ueteris olei proprietas. Accedit huc, quòd crassitudo ipsius adulterati continua non est, nec similaris, quemadmodū olei ueri. Quin & crassius in uasis alto, tenuius in summo euadit: ob quod etiam id adulterantes permouent, dum emptoribus tradunt. At si reuera sit oleum, sine tali astu sua sponte natum, nomen quidem hoc obtinet uetus: uis aūt trimuli nō est propinqua trigenario: aut quod annorū quatuor est, nullā cōfinitatem cum quinquagenario habet: siquidē temporis spatio cum inueterarūt tum oleū, tum adeps, rosionem quandā acquirunt. Atq; hoc ego expertus sum ideo, quòd oleū ac adipē uetustissima haberem, à patre multis annis obseruata, quæ ipse rursum ambo iuuenis adhuc copiosa reposui, ut iam inueteratis eis uti possem, ubi patris essent consumpta: ac etiam post hæc iterum ambo sæpe recondi, ut uetustescerent, tantaq; mihi nunc illorum copia est, quanta centum annis uicturo sufficiat. Propterea pharmacū supra positum, oleum & adipem quadraginta annorum recipiens, semper apud me ulcera diuturna, præter modum maligna, opinione melius sanaui. Sunt huiusmodi ulcera, in quibus ipsa affecta pars in tam uitioso habitu consistit, ut quamuis sanguis nutriendi causa ad eam perueniens, facilè coquatur, mutet ipsum, corrumpatq;: siue id quod influit adeò existit cacochymū, ut etiam si pars nihil passa fuerit ab illo, certè ipso solo erodatur. Egregiè igitur medicamenti compositor astringentia pharmaca repellendi facultate prædita assumpsit, ut nihil parti affectæ, dū curetur, influat: quædam digerentia, ut sanies in laborante particula contentæ per halitum digerentur, uacuenturq;. Temperatura ipsorum ita habet: Aluminis scissilis & malicorij quamualidissimè astringentiū, minus exiccantium, singulorum denariū pondo sedecim miscuit, sorios sescuplū, hoc est, denariū pondo uigintiquatuor: minus quidem astringentis, magis aūt siccantis: scissilis, malicorij æquales utriusq; portiones

B indidit, gallæ ad triginta denarios duos apponens, ut omnes ex pharmaco colligerent octogintaocto. His opposuit ualidè digerens & siccans medicamentū calcem uiuā, contentus sedecim denarijs, qui astringentiū uires queant deducere. Centum sanè & quatuor denarijs ex metallicis medicaminibus collectis, plus thuris adijcere cōueniebat: & hoc mitius euasisset pharmacum, quò copiosius illud recepisset. Cæterū si uehemens seruare cures, minus addito. Licet autē bifariam componere: nam ubi priora quinq; cōtriueris, omniaq; simul cōmiseris, aceruo in duas portiones diuiso, alteri parti sedecim thuris denarios, alteri duplū indito, deinde liquato: postq; refrigeraueris, radito ceratum ex liquidis confectum: quod & ipsum in duas partes seiungito: alterā ei quod plus thuris habeat, alteram reliquo admiscens. Atq; de ceræ & adipis temperamento prior coniectura latitudinem magnā satis obtinet: ignorantibus nobis planè, quale tandem crassitudine medicamen futurū sit. At postquā omnia contemperata fuerint, clarum fit, tenerius an durius æquo sit redditū. Quare in altera compositione diligentius nobis coniectandū est de his ipsis, & præterea oleo. Sicut enim citra rationalē methodum medicamenta cōponere, ita uim illorū certò & accuratè cognoscere sine experientia nemo potest. Hoc itaq; medicamentū Andromachus ipse desperatis auxiliari dixit: deinde ad paronychias aliquot tradidit: post hoc rursus in eā sententiā scripsit: Ad cacoëthe ulcera in Ballaria Secunda: subaudiendū nimirū est, usus sum. Materia sanè pharmaci innuit curationē quidem à uehementibus relinqui, sed dolorem inde mitigari. Compositio hæc capit, tyrrhenicæ denarium pondo octo, subaudi uidelicet, ceræ, seu taurini denariū pondo quatuor, terebinthinæ denariū pondo quatuor, plumbi usti denariū pondo quatuor. Linamentis excepto utitor. Hæc ipsius uerba sunt. Male autem omisit, ad cacoëthe id conuenire: item uehemens esse, & mitigatoriū. Alia nanq; sunt mitigatoria pharmaca, quædam tantillū affectus iuuant, nonnulla uerò paulum offendūt: aliqua nec iuuant, nec offendunt, sed dolores tantum leniunt, de quibus mox agemus: multa eius generis longo usu explorata adiuncturi. Adhæc quædam mirificè

C adeò temperaturis composita sunt, ut omnino iuuent: interim etiam ipsos tantum affectus agrestiũ, ut ita dicam, ulcerum persanent: uerũ ex illorum materie est, cera tyrrhenica & plumbum combustum, & taurinum seuum. Porrò de eiusmodi ulceribus ac pharmacis sermo, ut dictũ est, peculiaris in posterũ differetur: nũc de curatu difficilibus, uel chironijs, uel q̃modocunq; appellasse uelis, differere propositũ est: ex quorũ numero sunt & hæc quinq;, uniuersa in quarto Critonis libro conscripta.

QVAE MEDICAMENTA CRITO SCRIPSERIT.

Medicamentum διὰ λαδάνου, hoc est, ex Ladano.

Primum medicamen epuloticum, quod διὰ λαδάνου inscribitur: conuenit prætumidis ulceribus, & cauis: deligatum uerò membrũ in diem quartum continendũ est: Picis aridæ denarium pondo centũ, eruginis rasæ denariũ pondo uigintiquatuor, æris combusti denariũ pondo quindecim, squamæ rubræ denarium pondo uigintiquatuor, ladani pondo uncias nouem, argenteæ spumæ pondo libras tres, olei sextariũ s, uini optimi sextariũ unum s. Hoc emplastrum præparaui & ego, materia, quæ nullum μαλθακῶδες, hoc est, molle pharmacum contineret. Sic enim uocat Hippocrates omne genus medicaminũ, quæ connatam humiditatem habent, qualis in pingui est, singulisq; oleosis medicamentis, & quidẽ in ipso oleo & aqua. Quin & resina, ceraq; molle quippiam occupant. In medio ipsorum, dico autem siccorum temperamento & mollium, pix consistit: eoq; ambobus generibus citra offensam admiscetur, quemadmodũ tum argenti spuma, tum arida pharmaca, quæ circa mediam materiem uersantur, etiamsi nõnihil ad utrumuis excessum interim declinent. Hoc genere comprehenditur pix quoq;, secundũ siccitatis ac humiditatis oppositionẽ ma-

D nifestò iam à medijs recedens, secundũ alteram oppositionem calefacientiũ & refrigerantium non item: calefacit enim modicè, atq; ideo medicamentis quæ pus mouent, admiscetur. Quamobrẽ in proposito medicamine arida pix medijs attribuitur, atq; hac magis argenti spuma, tum alia quæ siccandi uim obtinent. Porrò cum hic error committi possit, disputationem de ipsa instituam, theoremate primum ad multa utili in memoriã reuocato: quanquã in alijs operibus, maximè de simplici medicina & Therapeutice, satis abundè sim executus. Calidum enim & frigidum, humidum & siccum medicamen appellamus, quod corpus nostrũ calefacere, uel refrigerare, uel siccare, uel humectare queat, ad optimum hominis temperamentũ collatione facta. Medium uerò hoc est inter alia temperamenta uitiosa, quæ etiam calida, uel frigida, uel humida, uel sicca nominamus, à præpollente in ipsis siue qualitate, siue facultate, siue substantia, siue tẽperie malis dicere, denominationẽ facientes. Eadem ratione neq; si à superante in mixtura elemento uniuersam temperiem denominare uelis, rerũ scientiam offendes. Ostensum enim est in medendi methodo, præsidia ex indicatione ab ipsis affectibus contrariæ illis temperaturæ inueniri: item à tota animantis cuiusq; figura, tum à singularũ rursus partiũ propria & simili: unde si ulcus simplex, cauum habeat quis, ab ipsis generalibus, sed quæ non mediocrem differentiam in particulariũ speciebus habent, curatio sumetur: atq; ob id demonstrauimus ulcerũ omnino similium quædam à medicamentis, quæ ad plenum siccent, persanari, puta, radice panacis, aristolochia, acoro, iride: nõnulla à solo thure, licet hoc carnẽ non inducat, sed illas naturas ad suppuratione perducat, quas aristolochia carne replet. Sicut aũt in corporibus curãdis differentia particularis permagna est, ita quoq; in ulceribus: nam cauum & purum ulcus à mediocriter siccantibus curatur: sordidũ uerò, & malignum, & oris prætumidis quidẽ, sed carne cutis fluida, ualidissimè siccantia requirit. In his igitur ulceribus, quoniam de ipsis uerba facimus, thus est imbecillũ medicamen, ut ne pus quidem concoquere, uel mouere possit: argenti spuma hoc est ualidius, sed medijs tamẽ & ipsum inferius. At pix arida mediorum gregi annumeratur: quemadmodũ hanc superat exiccando æs combustum,

A bustum, chrysocolla, & diphryges. Euidenter siccat & chalcitis combusta, eru-
go, misy, & æris squama: atque alio modo acerba, quæ Græci στυφνὰ uocant, galla
omphacitis, malicorium, alumen. Exedunt autem non usta, chalcitis, erugo, misy,
& calx. Quæ iam fortissimas facultates habent, in omnibus corporibus eandem
actionem ostendere uidentur. Imbecillia manifestam differentiam indicant: insu-
per si mentem adhibeas, neque minus in ualentibus pharmacis magnum actionis
discrimē deprehendes, quàm in mollibus & duris corporibus obeunt. Etenim mol-
lia citius accendūt, uehementius molestant, et maiores phlegmonas cōcitant. Cum
igitur hæc non modò ad præsentia, sed alia quoque multa, quæ hoc commentario
continentur, utilia dixerim, rursus ad suprapositum pharmacum digrediar: in quo
picis aridæ denarium pondo centum, à Critone scriptum fuisse retulimus, argenti
spumæ pondo libras tres, cum neutrum propria facultate ulcus cacoëthes persana-
re queat: uerùm ut medicamen quod componitur, emplastri speciem induat, rectè
præsidijs admixta sunt, quantitas ipsorum artificiali coniectura sumpta, dicto nu-
per pondere constat, cauente hoc illo qui composuit, ne tam exiguum utriusque uali-
dis medicamētis temperetur, ut demorsum, erosionemque ægris partibus molestum,
conciliet, uel tam multa mole & pondere, ut ipsorum uirtutem dissoluant: nam æris
squama admodū siccat abstergitque, hac etiam magis erugo: quæ duo simul carnem
generant, & exedunt: æs combustum nec à quoquam intendi, nec resolui postular,
mediocri facultate præsentibus commodum. Constat autem olei mensuram ex his,
quibus cum mixtum est, ex coctionis quantitate coniecturari; nam quæ metallica
præparas ad siccandum sine ullo morsu, coquere diutius oportet. Atque hæc ratio
est, cur Crito coctionē ipsis hisce uerbis apposuerit: Argenti spumam & oleum co-
quito, donec aliquam spissitudinem accipiant: deinde spumam æris, eruginē: dum
confluxerint, & colorem bonum acquirant, mox picem adijcito. Posteaquam refri-
B geratum fuerit, ladanum ex uino tritum: obseruans, ne ex hoc adiecto efferuescat.
Postremo supra ignem lenem unita confundito, subigitoque. Hæc quidem coctio-
nis scriptura est: licet etiam copiosius oleum adiectum diutius coquere: primum ar-
genti spumam, deinde his iniectam eruginem, squamam, & æs. Etenim ubi diutius
coquuntur, duplicem in huiusmodi ulceribus potentiam consequuntur: quippe ma-
gis siccant, & minus erodunt. Itaque de alijs simplicibus pharmacis, quæ in superio-
re emplastro Crito percensuit, satis mihi dictum est. Obseruaui in ladani sermone,
quòd etiam solum ex uino tritum ulceribus ægrè ad cicatricem uenientibus condu-
cit: non quia uini potentiam requirat, sed si oleo admixto id coquas, pharmaci uim
obtundes. At non tam ualidum est, ut obtundi desiderer, quemadmodū erugo, uel
chalcitis, uel squama, uel tale quippiam, & propter id mollius. Est autē tale recens
ulceribus difficulter cicatricem ducentibus accommodatissimum. In Cypro igitur
ubi plurimum nascitur, medicus quidam recens adhuc & molle id genus ulceribus
imponebat: quæ si paulum induruerant, ex myrteo emolliebat: huius inopia, ex cy-
prino, uel rosaceo. Aliud medicamentum non multo post hoc in quarto uolumine
Crito hisce uerbis conscripsit.

PHARMACVM ΔΙΑ ΧΑΜΑΙΛΕΟΝΤΟΣ, HOC EST, EX CHA- *mæleonte ad eadem quæ Tyria: inducit cicatricem ulceribus periculosis, callosis, & ueteribus: medetur itidem digitorum rhagadijs, condylomatis, & duritijs.*

Argenti spumæ denarium pondo minā, ceræ eius dimidium, eruginis quartam
minæ portionem chamæleontis octauam, olei minam. Oleū & argenti spumam
incoquito, rudicula mouens donec crassitudinem accipiat, & fiat melinum. Quod
ubi feceris, eruginem inspergito, deinde ceram diligenter liquatam adijcito, & ab
igne sublato, chamæleontem indito. Cum in unitatem coierint, in mortarium fun-
dito, ibique subactum excipito. Hoc medicamen uice ladani chamæleontē eiusdem
sanè uirtutis accepit: ambo nanque ulceribus uix sanabilibus cicatricem inducunt,
differunt tamen, quòd illud æs combustum habeat, minime uerò ceram: hoc ceram

C quidem, ſed æs non contineat. Atque hic rectè autor fecit, qui in illo ceræ loco ladanum, ad ſiccorum medicaminum unitatem faciendam uſurpauerit: ibi uerò nihil tale habens, ceram miſcuit, quæ ſanè remollit mediocriter, non tamen cicatricem generat: quanquã potuiſſet hic plus olei infundere, ſicut uetus, uel ricininum. Ego tamen huiuſmodi pharmacis lentiſcinum, quod plurium facultatum eſt particeps: ſiquidem emollit nõnihil, digerit, et aſtringit: quibus omnibus difficilia ulcera cum oris induratis indigent.

QVAE MEDICAMENTA PRODIDERIT HERACLIDES.

OPportunum iam eſt, etiam pharmacorum Heraclidis Tarentini in tertio libro aduerſus Aſtydæmandem ſcriptorum meminiſſe: uir nanque fide dignus eſt, ſi quiſquam alius, qui ſola experimentis ipſius probata commemoret. In hunc igitur modum conſcripſit.

ADVERSVS VLCERA VETERA.

Squamæ pars una, eruginis raſæ partes quatuor, cerati myrtei partibus octo excipiũtur. Heraclides itaꝗ, tanquam medicis commentariũ ſcribens, adiecit: cerato myrteo excipito. Sunt autẽ pleriꝗ huius tempeſtatis tã audaces, ut priuſquã à præceptoribus habitũ quendam medicum acquiſierint, huiuſmodi libris confidentes, optimis pharmacis citra methodũ utantur: ideoꝗ frequenter de proſpero ſucceſſu fruſtentur. Iam uerò myrtei cerati plus, minus'ue adijcientem, nunc humidiore & molliore medicamento, nunc duriore & ſicciore uti licet: in primo quidem uſu latiore coniectura, ſicut dictum eſt, in ſecundo propius accedente: nam ulcus intuentes, num minus quàm par eſt exiccatum ſit, uehementius pharmacum reddemus, ut magis ſiccet: ſin plus ac cõuenit, mollius ipſum copioſioris myrtei cerati temperatura faciemus. Quia metallicorum uis non ſolum ab hoc, ſed etiam quouis cerato reſoluitur. Ab hoc cum ſcripſiſſet, ALIA (inaudire autem oportet, uirtus) iſtud
D ſubiunxit: Squamæ tritæ acetũ affundito, cũ Caniculæ ſydus oritur, leuigato mellis ſpiſſitudinem faciens, uel incoquito: poſtquam ſiccum fuerit, in puluerem redactum cerati partes octo miſceto, ac utitor ad recentia uulnera & ſimilia ulcera, raſa, attritus, & chymethla non nimis ulceroſa. Hæc uobis de pharmaco illo ſunt intelligenda: ad alia quidem mediocriter, ſi octo partes cerati ſquamæ adieceris: ad uetera nimiũ, hoc eſt, curatu difficilia, ſi partes ſex, aut quinꝗ illius apponas, nihil peccabis: ualentioribus enim indigent. Hæc de medicamẽto ſcripſit Heraclides ad uerbum. Potes inſuper ſquama ſuper ignem reſiccata uti: nam hoc illius ſermo innuit. Si alio tempore medicamentum conficiamus, loco caloris ex ſole igne utendum eſt: quanquam huiuſmodi omnia æſtiuo ſole meliora fiant multis diebus trita, quædam ex uino, quædam ex aceto. Subtiliora igitur fiunt, quæ ex aceto leuigantur: atꝗ ob id melius purgant, attenuant ſiccantꝗ. Verum ad cicatrices ductas ex uino trita meliora in uſu ſunt, his prius exiccatis: deinde ulceribus quæ cicatricem ægrè recipiũt, antea purgatis. Siccabuntur itaꝗ ex his, quæ ualidè ſiccant: purgantur per detergentia, cicatricem ducent ex aſtringentibus.

ALIVD.

Deinceps aliud pharmacum ſcripſit Heraclides, eiuſdem quidem materiæ, ſed non ita ualidum: quia argenti ſpumæ multum cum diphryge contemperatum eſt. Etenim argenti ſpumæ triginta denarios, diphrygis octo in id cõijciendas eſſe conſulit. Atꝗ hæc cerato excipit, quod ceræ denarios quadraginta, olei tres heminas capiat. Ego ſubinde uſus ſum ſolo diphryge cum tali cerato: non quidem ad phagedenica, & chironia, & putrida (multum enim uirtute ſeparatur ab his, quæ talia curant) ſed ad illa quæ citra magnam malignitatẽ ægrè cicatricem ducunt. Quare ſi argenti ſpumam admiſceas, eamꝗ copioſam, medicamen reddes imbecillũ. Poſt hoc aliud ad eadem ita ſcriptum eſt: Ceræ denarium pondo duodecim, reſinæ terebinthinæ denarium pondo trium, ſquamæ denarium pondo quatuor, ladani denarium

A rium pondo quatuor, bituminis denarium pondo trium. Ladanum & squama sepa-ratim teruntur: deinde alia liquefacta ex myrteo oleo temperantur. Quòd si molle ladanum fuerit, liquefacito. Hac scriptura palàm indicauit Heraclides ladanum durum mortario esse subigendum, humidum simul & molle, super ignem liquandum, uel solum, uel cum oleo modico: quod me non modò in hoc, uerum in gutta ammoniaci quoq; facientem uidistis. Est item aliud medicamentum Tarentini, priori contiguum, ad eadem, hisce misturis temperatum: Chalcitidis denarium pondo uiginti quatuor, cadmiæ denarium pondo duodecim: seorsum teruntur: uinum originale, quod Græcis dicitur ἀπαράχυτον, miscetur: ubi efferbuerit, superfunditur, ut hæc modicè irrigentur: postea leuigantur donec siccescat: adhæc ceræ liquatæ denarij quinquaginta, resinæ terebinthinæ denarij triginta, myrtei heminæ pars octaua, cerato, & siccorum denarijs uiginti miscetur. Hoc medicamentum nihil habet ex ijs quæ malthacode nominauimus. Attamen qui exercitatus est methodis rationalibus à me propositis, conuenientem singulis ulceribus cerati temperaturam faciet. Pulchrè autem uinum aparachyton, hoc est, cui marina non addita est calidum chalcitidi, & cadmiæ affundit, ut qui chalcitidis acrimoniam caloris ipsius beneficio auferre studeat. Aliud huic proximum insigne pharmacum scriptum est ex tot & talibus simplicibus compositum: Squamæ stomomatis denarijs quatuor, ærugi-nis rasæ denarium pondo duûm (in quibusdam exemplaribus scriptum est, denarij pondo unius) chrysocollæ denarium pondo quindecim. Leuigatis alijs ceram cum resina modica liquefacito, ne pharmacum durescat: ubi commiscueris, utitor: desuper autem spongiam aceto madentẽ imponito. Demetrius Bithynus aiebat ipsam chrysocollam solam calente admodũ cera exceptam se usurpare: ostendit item Heraclides hoc in medicamine, resinã non primo usu eiusmodi pharmacis misceri, sed ut lentorẽ quendam ad emplastri spissitudinẽ conciliandam ipsis exhibeat, præser-

B tim cum cera nec natura pinguis, nec recens, sed dura atq; arida fuerit: & quidẽ stomomatis squama præterquam quòd astringendi uim habet, etiã ualidè exiccat. Demetrium Bithynum dicebat chrysocolla sola cera excepta uti: quod nimirum rectè faciens Demetrius in hunc modum usurpauit: quemadmodũ ego quoq; sæpe non chrysocollam, sed alia singula ipsa per se molli cera resoluens, ad huiusmodi utor. Nemini uerò dubium est, ex alijs quæ dixi prius unumquodque id genus ulceribus prodesse, & terere in singulis quæ curo, periculosis ulceribus talia medicamenta cum cera præparantem. Interdum enim chrysocollam cera excipio, nõnunquam æs combustum, uel squamam, eamq; uel stomomatis, uel ferri, uel æris: interim æruginẽ uiuam, uel combustam: sicut etiam misy & chalcitidem: aliquando ex austeris aliquid temperamus, quorum supra meminimus, quoties id q̃d influit repellere conamur: ex quorum numero est alumẽ, malicerium, galla, cytini, balaustium, aliaq; his similia. Itaq; si fidem mihi adhibueritis, nullum hactenus commemoratum medicamen repudiabitis: exercebitis usus eorum uiam & rationem, qua uoti compotes fiatis, quemadmodum ego. Cæterum quæ sequuntur deinceps pharmaca Tarentino prodita, & alia duo adijcere non absurdum uidetur.

PRIMVM HOC PACTO SCRIPSIT.

Squamæ denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo quatuor, aluminis scissi denarium pondo duûm, misyos denarium pondo duûm: trita ex aceto in pastillos digerito, qui singuli pendeant denarios duos, & reponito: cum usus poscet, ceræ denarium pondo quatuor, resinæ pityinæ denarium pondo duûm, seui taurini denarium pondo quatuor: liquata refrigerare sinito, pastillóque misceto, utitor ad uulnera, tanquam glutinatorio, & quod inflammationem arceat. Hæc quidem Tarentinus. Nos san. sic temperato ad ulcera commode usurpari dicimus: uerum ad cacoëthe tale ceratum miscendũ non est. Quippe cera sola, ueluti in prioribus declaratum est, hic sufficit. At si ex mollibus quippiam miscere oportebit, id modicum myrtei, uel cyprini, uel rosacei esto. Nihil item lædes, si resinam laris

C cem appellatam adiungas: nec si terebinthinam, quæ licet minus idonea sit aduersus hoc genus ulcera, non tamen reijcienda est. Alias uerò resinas, nisi prædictarum magna sit inopia, temperare non oportet. Sic de pingui intelligendum uenit: neq; enim hoc apponere debemus, nisi ulceris oras emolliri cupiamus. Porrò quòd taurinum pingue inter alia omnia, quæ mansuetorum animantium sunt, maximè siccet, non semel audiuistis: quippe superat ipsius subtilitas, tum leonis, tum pardi, tum & hyenæ adipem. Potius igitur est, ubi adipem miscere oportet, anserinum indere, uel magis anserum agrestium, quos νομάδας Græci appellant: Satis enim est tenuis & mitigans. Iam cum adhuc restet medicamentũ superiori uicinum, in quo disciplinæ principium fecit, ita fatus Heraclides: Hippoterion præsertim ad teneros (quoniam alterius tum materiæ, tum uirtutis, quàm diximus conuenire ijs qui ualida medicamenta non sustinent, sed eroduntur, exagitantur, & fluxionem acquirunt) differemus, cum de id genus medicamentis agemus expositurі: nunc ad similia præscriptis descendam, tantum insuper de his apponens, quòd etiam altero dicta libro, quem Stratiotem Heraclides inscripsit, eadem pharmaca repetijt in tertio, sibi ipsi duntaxat dissentiens. Hic enim simpliciter scripsit: ceræ denarium pondo quadraginta: uerum in Stratiote appositum est: alij denarium pondo sedecim. Atque hoc rectius est: quia multa ceræ mistura medicamenti uim aufert. Præterea in libris quos aduersus Antiochidem condidit, horum ipsorum medicaminum meminit, atque imprimis primi, quemadmodum in his, ita in illis commentatus. Ad nimis quàm inueterata & callosa hoc uteris: squamæ parte una, eruginis in quibusdam exemplaribus Δ, id est quatuor: in alijs lineã suprascriptã habet oblongam $\overline{\Delta}$, ut uel quatuor partes, uel unius quartam partem significet. Itidem in prædictis exemplaribus uariè ipsum scriptum inueni. Quare in hoc quoque utilitas propositi operis est, ut pharmacorum differentias possis pernoscere. Nam ille solus ipsis prædicta ratione usus est.
D Hoc igitur ipsum medicamen quod proponitur, nisi quatuor eruginis portiones capiat, admodum acre futurum est. At si quartam eruginis partem inijcias uni squamæ portiunculæ, mediocre pharmacum habebis, puta ad maligna: potissimumq; si non ex sola cera, sed cerato ipsa tẽperes. Prædiximus ceram & mollem, & nouam esse oportere: si ea non sit, apud ignem paratum calefaciendam, uel in sole, & cum myrtei pauxillo emolliendam: itaque eruginem, & squamam ei commiscendam: ostendimus huius commentarij principio optimum hoc esse pharmacum, quod ex squama & erugine confectum sit, cera quadrupla adiecta. Atq; hæc ratio frequenter ipso uti me cogit, cum æris combusti æquali pondere plurimum admixto. Apposuit autem medicaminis huius usui, in libro quem aduersus Antiochidem Tarentinus ædidit, ea quæ cõmentarijs supra nominatis omisit; uniuersam igitur ipsius seriem adducam: habet autem in hunc modum.

AD VETERA ET CALLOSA PLVrimum hoc uti licet.

Squamæ parte una, eruginis quarta. Hæc leuigata, myrteo cerato duro, quod octo partes contineat, excipiuntur, usuiq; sunt: sed prius aqua ulcus eluitur. Modò producam quæ ex Andromachi pharmacis eadem promittentibus omiseram. Antea nanq; emplastra duntaxat retuli. Quæ uerò medicamenta ex pastillis præparata, ceratis admixtis dum usus postulat, epulotica, hoc est ad cicatricem ducendam apta, esse dicit, uel quæ sicca insperguntur, ea impræsentiarum subiungam, ab illo quod inter arida iuxta finem scribitur, exorsus.

SICCA ANDROMACHI.

Aridum cicatricem ducens.

Ostreorum combustorum denarium pondo duûm, mannæ denarij pondo unius, cadmiæ obolorum pondo quatuor (aliâs denarium põdo quatuor) Tritis utitor etiam ad nomas.

ALIVD

A ALIVD ARIDVM AD IDEM.

Pini corticis denarium pondo ſex, mali terræ denarium pondo ſex, pumicis denarium pondo quatuor, reſinæ ſiccæ denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo ſex: clarum eſt, colophoniam ipſum dicere: iridis illyricæ denarium pondo duûm. Leuigatis utitor.

ALIVD CICATRICEM DVCENS ETIAM MALIGNIS.

Pini corticis denarium pondo ſex, cornu ceruini comboſti denariũ pondo quatuor, cadmiæ denarium pondo octodecim, mannæ denarium pondo quatuor, eruginis raſæ denarium pondo duûm. Tritis utitor.

ALIVD.

Gallæ denariũ pondo quatuor, ceruſſæ denarium pondo octo, myrti denarium pondo quatuor, ſpumæ argenti denariũ pondo octo, retrimenti plumbi denarium pondo quatuor. Tritis utitor. Hoc quatuor medicaminum primum ſimplex eſt admodũ, ſine morſu ac roſione ſiccans: obſcurè aſtringit. Secundum ob pini corticem adiectum, ſenſibilem aſtringendi potentiam obtinet, qualem habere conuenit ea, quæ cicatricem probè ductura ſunt: Tertium non modò corticem pini, ſed eruginem quoq; capiens, ijs conducit, quæ ſordiciem facilè ulceratis adnaſcentẽ fouent: quippe ſordes ipſorum tollit, & cicatricem non impedit. Quartum loco pinei corticis myrtum habet, aliaq; citra eroſionem exiccantia. Poſt hæc, ubi alia tria ſcripſerit, quartum in hanc ſententiam ſubdit.

ALIVD ARIDVM AD EXCRESCENTIA, CICATRI*cem ducens ſine morſu, ut Harpocras.*

Sandaracæ, chryſocollæ, arſenici, pares ſingulorum portiones. Hoc pharmacum ſimul ad maligniora facit, nihil cũ prioribus ſimilitudinis habens, ſed ulceribus propter nimiã humiditatem excreſcentibus conuenit, ut quæ repurget. Nam talis po-
B tentiæ eſt ſandaraca, & arſenicum, quibus unum ex ijs quæ mirificè maligna iuuant, adiectum eſt, nempe chryſocolla.

QVAE SCRIPSERIT ARCHIGENES.

QVæ Archigenes de his ulceribus in ſecũdo medicamentorũ libro ſcripſit, ſic ex illius ſententia ad uerbum ſonant.

DE VLCERIBVS QVIBVS, CALLVS *obduci non poteſt, & ueteribus.*

Vlcera uetera ita cicatricem ducent: cõmuni quodam oleo expurgatis uetuſtiſſimũ cum linamentis imponitur: erugo raſa cum cerato roſaceo, quod paulũ reſinæ habeat, excepta imponitur. Item ſquamæ æris rubri quamplurimum cerato myrteo exceptum uſurpatur, uel amyli eloti partes tres, ſeui uitulini partes tres, ceræ tyrrhenicæ pars una. Liquatis amylum miſcetur, & uſui eſt: uel diphrygis & ſquamæ æris, ſingulorum denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo octo, ex aceto probè leuigentur, dum mellis ſpiſſitudo fiat, ceram denarijs trigintaduobus cũ olei hemina s, liquefactam ſuperfundito, ac utitor. Emmoton uel pauciore oleo ſplenion facito, uel chalcitidis ceruſſæ parem menſuram, ſalis communis duplam, argenti ſpumam duplicatam ſalis, uino oleoq; inuicem leuigans, ut liparo, hoc eſt pingui medicamento utitor: uel argenti ſpumæ, ceruſſæ, diphrygis æquale põdus, calcis uiuæ duplũ cum myrteo oleo uſurpato: uel diphryges, ſquamam, gallam pari modo, eruginem dimidio, cum cerato myrteo: nõnulli pityinam reſinam admiſcent: uel ficus agreſtis radicem inſpergito. Deſuper linamentum ſilatim excerptum repurgat, & cicatricem obducit.

AD VLCERA IN QVOCVNQVE CORPORIS *loco, quæ cicatricem ægrè ducunt.*

Eryſimi ſemine leuigato, mixtoq;, dum ſordium habeat ſpeciem, ſplenij modo impoſito, celertimè ulcera ad cicatricem perueniunt, uel maligna.

C ALIVD CICATRICEM INDV-
cens senilibus.

Ad senilia retrimento plumbi cum myrteo cerato utitor. Si uetustum ipsum cupias, adipem porcinum addito. Quæ nigricant ulcera, prius pane hordeaceo fouebis, & pane cocto: butyrum & cerussam pari pondere diligenter in unitatem rediges, & uteris.

DE PVTRIDIS ET NOMIS.

Putridis & nomis erui farinam, alumen liquidū, panis similaginei micam, porci ueteris, uel alterius carnis salsam, uetustam, illotam, terebinthinam liquidam, mel optimum pari mensura uniuersim imponito. Vel mali terræ, cicinorum foliorum succi æquales partes, eruginis dimidiam ex aqua, sed mellis spissitudine illinito, paulolum liquoris assumens: si crusta non decidat, elaterij, eruginis parem modum adijcito. Bene facit ad putredines sori tritum crassius inspersum, & supra siccum panniculum, uel malum terræ rotundū, & gallam æquali pondere ex oleo inungito: uel ficus agrestis radicem, uel brassicæ, uel betæ, uel lapathi cum folijs illigatam calido cinere recondito: cum autem emollierit, contritam imponito, ualidè purgat: uel summi germinantis oleæ surculos in uino coctos cū melle aspergito. Vel chalcitidem inspergito, desuper panniculos siccos filatim excerptos accommodato, elaterium, uel lini semē tritum cū chalcantho imponito, uel thymo, uel staphide agresti, aut satiua, cum ficis coctis aspergito, uel ficulneis folijs in puluerem redactis cum melle, uel nitrum cum cumino, & farinam cum melle, uel ficus agrestis radicem cum melle, uel squillæ coctæ ex melle: uel ueratri cum melle: faciunt itidem hæc ad phagedenas, nigritias, & nomas: uel sorios denarium pondo duodecim, chalcitidis denariū pondo decem, mysios denarium pondo quatuor, cum aceto longè acerrimo tribus
D cyathis conterito, donec inarescant, & fumito: in usu uerò specillum ex eis tinctum ulceri orbiculatim imprimito, deinde linteolum simplex ex œnelæo madens superimponito. Quòd si phlegmone adest, alterci semen, quod ὑοσκύαμον dicitur, cum polenta, uel brassicam cum melle inspergito. Quibus autem uermes adsunt, cerussam, & polium æquali pondere cum pice liquida inungito.

DE CANCROSIS.

Cancrosis & malignis ulceribus cancri fluuiatilis combusti, cadmiæ pares portiones tritas inspergito, aut cinerem cancrorum cum cerato imponito, aut erysimi semen leuissimū ex melle feculentum faciens, splenij modo imponatur. Summè facit ad chironia uetusta, & cicatricem ægrè ducentia, item ad contumaces & malignas nigritias tibiarum, & quæ in mamillis sunt: strumas, ac parotidas extrahit, si inspergas seui bubuli pondo libras tres (ut quidam aiunt, quinque) terebinthinæ pondo uncias quinque, mannæ pondo semunciam, terræ sardæ dictæ, qua tinctores utuntur, pondo uncias quinque. Quæ liquari possunt aridis misceto, ac in unum coactis utitor. Aut lentem coctam cum melle, aut oleæ uirentis surculos, aut utrunque inspergito.

DE CALLOSIS.

In ijs quæ callum contraxerunt, & prætumidas oras habent, Græci uocant γλυκέα, bene facient & urentia, Græci καυστικὰ ex usu sic nominant: propriè uerò litrum torrefactum, calcem uiuam cum urina pueri impubis circumlinito: aut eruginem, thus, salem, mel inungito.

DE EMPLASTRIS QVAE ASCLEPIA-
des ad huiusmodi ulcera conscripsit.

Præstantissima de id genus ulceribus Asclepiades tradidit, cognomēto Pharmacion:

A cion: cum enim unum omnibus cõmune, ut difficulter ad cicatricem ueniant, quædam quòd malè curantur, uel molliuſculè tractantur, cicatricem non ducunt, nullam de ſe malignitatem habentia: quædam uerò ſuo uitio ægrè ſanantur, uel quòd praui humores influant, uel quòd exulcerata pars talem iam affectum habuerit, ut quamuis probus qui influit ſanguis exiſtat, ipſum corrumpat. Aſclepiades igitur eiuſmodi ulcera tribus diſtinguens generibus, de ſingulis proprium ſermonem inſtituit: quæ ego illius uerbis deinceps adſcribã, enarrans decernensq́; ſi ambiguitas quæpiam in ſermone appareat. Itaq; de primo horũ ulcerum ac medicaminum genere ita Aſclepiades diſſerit: Vbi callum partes contraxerint, & ægrè ad cicatricem ueniunt, confecturis infra poſitis utendum eſt.

ANDREAE EMPLASTRVM, OMNEM EXCRESCENtiam reprimens: *item ulceribus cruentis, ac uulneribus conuenit, inflammationem arcet, facit ad paſta, ſinus iungit, ualet ad ulcera fluida, diuturna, & quæ difficulter cicatricem admittunt.*

Argenti ſpumæ pondo tria, ſquamæ æris pondo unciam, aceti heminam, olei ueteris pondo libras octo: præparatur ſicut prædictum eſt.

ASTERIS MEDICAMENTVM AD IDEM, *item probè digerit.*

Argenti ſpumæ pondo libram, olei ueteris pondo libras duas S, eruginis pondo unciam, chalcitidis pondo unciam, ſquamæ rubræ pondo unciam unam, aceti heminam.

AMPHIONIS AD IDEM.

Argenti ſpumæ pondo libras duas, olei ueteris pondo libras quatuor, chalcitidis pondo uncias nouem, ſquamæ æris denarium pondo quatuor, aceti heminam: conficito in eundem modum.

VPELAENÓN QVOD PHILOSOPHOrum eſſe dicitur.

B Facit ad ulcera fluida & diuturna, ægreq́; cicatricẽ ſumentia, oſſa corrupta reducit: Argenti ſpumæ pondo libras tres, olei ueteris ſextarios tres, chalcitidis pondo libras duas S, æris ſquamæ denarium pondo uigintiquinq;, aceti heminam. Argenti ſpumam, & oleum uſq; ad conſiſtentiam incoquito: deinde ſquamam leuiſſimam factam adijcito, aſſiduè mouens. Ac cum bene habet, chalcitidem ex aceto tritam paulatim medicamento ſatis refrigerato immittito, deinde ponens ſupra ignem incoquito uſquedum manũ non coinquinet: cum in pilam demiſſum rurſus contuderis ac diſſolueris, excipito, & ad ſupradicta uitia utitor.

ISIS EMPLASTRVM RVFVM.

Ad fluida diuturna, maligna ualet, maximè in partibus extremis: conficiendũ eſt mollius ac tenerius, denſatur enim repoſitum, & ſiccius euadit: ita habet.

Argenti ſpumæ denariũ pondo centum, minij ſinopici denarium pondo octo, diphrygis, ceræ, chalcitidis cõbuſtæ, ſingulorũ denarium pondo unius, in alio quatuor, chalcitidis crudæ denariũ pondo duûm, olei heminas duas. Argenti ſpuma & oleum coquuntur, dum iterum ac tertiò efferueſcant. Hoc facto, aquæ modicũ digitis inſtillatur, mox diphryges, chalcitis toſta leuis facta inſpergitur ſub manu aquã inſtillando, donec non amplius medicamen inter coquendum ſtrepat: ubi conſtiterit, ceram indito. Sint autem chalcitis cruda, & minium ex oleo modico contrita: cum bene habet pharmacum, hæc immittito, continuè mouens. His ritè peractis, in pilam conijcito, ac rurſus tundito, ſubigitoq́; excipiens utitor.

ALIVD SCRIBONII LARGI.

Ceræ denarium pondo centum, argenti ſpumæ denarium pondo quinquaginta, olei myrtei heminam unam, miſyos combuſti, chalcitidis uſtæ, aluminis ſciſſi, ceruſſæ, reſinæ terebinthinæ, ſingulorum denarium pondo duodecim: componitur eodem modo quo ſuperius.

ALIVD.

C Exterit in oculis staphylomata: ualet ad ulcera difficilia.

Minij sinopici denarium pondo quindecim, argenti spumæ denarium pondo centum, ceræ denarium pondo quadraginta, pityinæ denarium pondo uiginti, chalcitidis denarium pondo triginta, salis ammoniaci denarij pondo unius, thuris denarij pondo unius, olei heminam: præparato quo dixi modo.

ALIVD APHRODAE.

Facit item ad condylomata, & rhagadas contumaces.

Argenti spumæ denarium pondo quadragintaocto, terebinthinæ denarium pondo uigintiocto, misyos tosti, chalcitidis tostæ, singulorum denarium pondo octo, minij sinopici, chalcanthi, singulorum denarium pondo quatuor, olei ueteris heminam, aquæ heminam, ceræ denariũ pondo quadraginta, ricini pondo libram (alij, cyathi dimidium) sicca ex aqua leuigantur. Atque de his tantum.

DE SECVNDO VIX SANABILIVM VLCERVM *genere: de quibus Asclepiades hoc modo scripsit.*

AD fluida ulcera, & difficilia, confecturis infra scriptis utemur.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΧΑΜΑΙΛΕΟΝΤΟΣ, *hoc est, ex chamæleonte, quo usus est Philoxenus ad fluentia, & ægrè curabilia ulcera.*

Argenti spumæ pondo libram, olei ueteris pondo libras duas, chamæleontis radicis pondo trientem, mali terræ pondo trientem, galbani pondo uncias duas, gallæ pondo uncias duas, thuris pondo uncias duas: conficito sicut prius.

ALIVD QVOD THEBAEO ADSCRIBITVR.

D Argenti spumæ pondo libram, olei ueteris sextarium unum, chalcanthi denariũ pondo uigintiquatuor, chamæleontis denariũ pondo duodecim, mali terræ tantundem, galbani denariũ pondo octo, thuris denariũ pondo octo: cõponito similiter.

ALIVD ΔΙΑ ΚΑΛΑΜΩΝ, HOC EST, EX ARVNDINIbus: *ad fluida, & chronia ulcera: item ad cuiuslibet serpentis ictum.*

Argenti squamæ pondo libram, olei ueteris pondo libras duas, chamæleontis nigri radicis, mali terræ, gallarum immaturarum, singulorum pondo denarium quatuor, galbani, guttæ ammoniaci, thuris, singulorum pondo uncias duas: præparata moueas radicibus arundinum uiridium.

CASTI PHARMACVM GANGRAEnicum nominatum.

Argenti spumæ denarium pondo centum uiginti, olei sextarios duos & dimidium, chamæleontis nigri radicis denarium pondo sedecim, aceti sextarios duos & dimidium, æruginis denarium pondo octo, pini corticis denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo quatuor: præparato sicut priora.

NIGRVM ΔΙΑ ΠΥΡΙΤΟΥ, ID EST, EX PYRITE *lapide, quod ad Lamonicum refertur.*

Valet ad fluentia, difficilia, & phagedenica ulcera: facit item ad fistulas impositum, emollitq; omnem duritiam. Argenti spumæ, bituminis, singulorũ denarium

Aliàs † uiginti pondo † centum picis, ceræ, singulorum denarium pondo octo, pyritis, terebinthinæ, utriusq; denarium pondo uigintiquinq;, propolis, aluminis scissi, singulorũ denarium pondo quindecim, guttæ ammoniaci denarium pondo duodecim, galbani, aloës, singulorum denarium pondo octo, æruginis, mannæ, singulorum denariũ pondo quinq;, olei ueteris sextarios duos. Argenti spuma cum oleo incoquitur, donec spissetur: mox bitumen, pix, cera, resina, propolis injicitur. Quibus liquefactis refrigeratisq;, ærugo & lapis pyrites immittitur, deinde ammoniacũ: cum cacabus ab igne sublatus modicè refrixerit, alumen, galbanum, mannaq; inditur, & mediocriter cocta in frigidam dimittuntur, ac diem noctemq; sinuntur. Subactis utitor.

ALIVD

A ALIVD FACIT AD CVRATV DIFFICILIA.

Picis, ceræ, pyritis, ſingulorum pondo denarium duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo decem, bituminis denarium pondo quinquaginta, argenti ſpumæ denarium pondo quadraginta, propolis denarium pondo octo, ſciſſilis denarium pondo quinq;, æruginis denarium pondo duûm, olei ſextarium.

ALIVD NIGRVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΙΤΕΩΝ

dictum, quod ſalices contineat, ad idem.

Miſyos peregrini, aluminis rotũdi, chalcitidis, cretæ ſutoriæ, quæ μελαντηρία Græcis dicitur, æruginis raſæ, aluminis ſciſſilis, gallarum immaturarum, ceruſſæ, ſingulorum pondo ſelibram, ceræ, reſinæ ſiccæ, picis bruſiæ, bituminis, ſingulorum pondo libras duas, aceti acris ſextarij dimidium, olei omphacini pondo libras duas, ſalicis ſurculorum tenerorum foliorum pondo libras duas, folia ſalicis in acetum mittito, igniq; ſupra poſita coquito mouens ſine requie, dum tertia liquoris pars relicta fuerit: ſicca tundito, & cribro tenuiſſimo ſecernito, deinde in mortarium coniecta his adijcito, humore expreſſo terito diligenter, tanquam cephalica medicamina. Quæ liqueſieri poſſunt, uſquedum digitos non coinquinent, coquito: poſteaquam refrigerata raſeris, leuigatis immiſceto, ac in pilam coniecta excipiens utitor.

MEDICAMENTVM ΙΝΔΗ THARSEI

chirurgi, ad eadem.

Ceræ, reſinæ frictæ, picis aridæ, bituminis liquidi, bituminis zacinthi, ſingulorũ pondo libras duas, ceruſſæ, æruginis, chalcitidis, miſyos peregrini, cretæ ſutoriæ, aluminis & ſciſſilis & rotundi, gallæ omphacitidis, hoc eſt immaturæ, malicorij, rhus, ſingulorum pondo ſelibram, aceti quantum ſufficit. Quæ liquantur eò ſpiſſitudinis, ut non manus inquinent, coquito, ſicca tundito, tenuiſſimo cribro cernito, aceto perfundito, & liquidis excipito.

B ALIVD ΚΥΖΙΚΗΝΟΝ, FACIT AD

diuturnos affectus, & neruos præciſos.

Thuris quamoptimi, myrrhæ, mali terræ, chalcitidis, illyricæ, galbani, ſingulorũ pondo denarium quatuor, terebinthinæ, argenti ſpumæ, ſingulorum denarium pondo octo, olei heminam: omnia in uas æreum conijcito, ſuper cinerem molliuſculũ coquito, mouens donec in frigidam deſcendens mellis habeat ſpiſſitudinẽ. Deinde tollito mouens. Hoc in pelliculam illitum imponito, & ſoluito hyeme poſt ſeptimũ diem, æſtate quinto.

ALIVD EX COLLECTANEIS PHILOXENI.

Thuris optimi, myrrhæ, croci, illyricæ, bdellij, ſquamæ æris, chalcanthi, chalcitidis, aluminis, rotundi & fiſſi, miſyos peregrini, guttæ ammoniaci, propolis, uiſci quercini, opopanacis, malicorij incluſi, ſingulorum denarium pondo quatuor, mali terræ denarium pondo octo, ceræ denarium pondo centum (quod minam inſcribit) ſeui taurini denarium pondo centum, reſinæ terebinthinæ denariũ pondo ſeptuagintaquinq;, quod Græcè τριακτέσσαρα nuncupat: reſina in ollam fictilẽ nouam coniecta coquatur, donec odorem amittat, deinde ſeuum & cera purgata adijciantur, liqueunturq;: ſicca tundantur, & tenuiſſimo cribro percolentur: deinde ab igne depoſita, quæ liqueſacta ſunt aliquandiu refrigerari permittantur, quibus ſicca inſpergito, curioſè mouens: myrrham uerò, & thus, bdellium, opopanacem ex aceto trita ijs quæ in olla ſunt committere oportet, & leuigare, ne in grumos ceræ modo coëant. Cum bene habuerit pharmacum, pyxide lignea irino prius illita reponitur.

DE TERTIO GENERE VLCERVM, QVAE VIX AD *ſanitatem perueniunt, Aſclepiades in hunc modum ſcripſit.*

AD nlcera quæ non coëunt, aut ſi coëunt, rurſus ſoluuntur, uel carne, uel etiam oſſibus ſubiectis, hiſce confecturis utendum eſt.

C AD CHIRONIA ET QVAE DIFFICILEM CV*rationem habent, medicamentum confectum.*

Squamæ æris, æruginis rasæ, singulorũ pondo unciam, ceræ pondo selibram, resinæ laricis pondo unciam S. Quæ liquantur, aridis misceto, excipitoq; dum usus exigit, curiosè subigito: latiusculum ceratum soli affectæ parti inijciens, ut ulcus tantum comprehendat: ambientes particulas medicamine, quod phlegmonem propellit, circundare oportet: tertio curationis die ulcus soluere, de in fomentis lenire, ipsumq; linamentũ ablutum emollire, ac rursus imponere, donec cicatrix appareat.

ALIVD.

Æruginis, squamæ æris, singulorum pondo uncias duas, diphrygis pondo unciam unam, ceræ pondo libram, laricis pondo uncias tres: præparato ac utitor, sicut prædictum est.

DE MEDICAMENTIS QVAE NOMINANTVR *cephalica, hæc ad uerbum Asclepiades tradidit.*

DELEONTIS CEPHALICVM.

AD diuturna, & quæ difficulter curantur: ossa corrupta educit: Aeris squamæ, mannæ, thuris, resinæ siccæ, singulorũ denariũ pondo centum, aceti heminas duodecim. Terito squamam ex aceto, & cum leuis facta fuerit, thus in minutissimum puluerẽ redactum adijcito, & resinam: pastillos fingito, quos in umbra desiccabis: in usu, cum callum auferre conaris, medicamẽti partem unam, cerati ex rosaceo cõfecti æqualem sumito. In alijs uerò fit medicamẽti portio una, cerati partes tres uel quatuor. Nam temperamentum subiectis affectibus conuenire oportet.

D MELANCHLORVM, HOC EST EX NIGRO VIRI*de cephalicum, quo usus est Tryphon Archæus.*

Facit ad diuturna, & uix sanabilia: ossa corrupta educit: Aeris squamæ pondo denarium duodecim, mannæ, thuris, guttæ ammoniaci, resinæ pityinæ siccæ, seui uituli curati, resinæ terebinthinæ, singulorum pondo denarium sedecim: ceræ, olei, utriusq; quartam minæ partem, aceti heminam: conficito ad modum prædictum.

PHILOTI CEPHALICVM.

Ad diutina, difficiliaq; sanatu, ossa corrupta educit, & callos consumit: Terræ erythriæ denarium pondo centum, æris squamæ denarium pondo quinquaginta, ichthyocollæ denariũ pondo uigintiquinq;, aceti heminas duodecim. Ichthyocollam minutim contusam, in uas uitreum conijcere oportet, acetum affundere, ut irrigetur: dissolutã medicamini præparato immittere: ubi miscuerimus, pastillos efformare, quoties usus postulauerit.

DIONYSII SAMII.

Terræ erythriæ pondo minã, æris squamæ põdo minam S, ichthyocollæ quartã minæ partem, thuris octauam, æruginis rasæ octauam, myrrhæ decimamsextam, aceti congios duos: componito dum Caniculæ sydus oritur, in sole omnia cum aceto simul terens: ichthyocollã uerò tenuem faciens aceto modico in uase uitreo imbuito: deinde cum miscueris, ijs quæ sunt in mortario pastillos fingito, quatuor singulos denariorum, quosdam octo, & desiccato: ubi utendum erit, medicamenti partem unam cum tribus cerati ex rosaceo confecti sumito, splenijs lanam succidam aceto madentem superdato: fistulis pharmaci partem unam, cerati rosacei duas, collyria faciens imponito.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΒΟΤΑΝΩΝ, *hoc est, ex herbis, Lucij Cathegetis.*

Anagallidis flore cœruleo denariũ pondo quinquagintasex, papaueris agrestis denariũ pondo quinquagintasex, hyosciami uiridis foliorum, marrubij uiridis, singulorum denarium pondo quinquagintasex, squamæ æris denarium pondo uigintiquinq;,

A tiquinq;,mannæ denarium pondo uiginti,resinæ pityinæ siccæ denariū pondo sedecim,aloës denarium pondo sex, aluminis scissilis denarium pondo quatuor, rotundi tantundem,salis ammoniaci denarium pondo quatuor, ceræ pondo minam, olei ueteris heminas duas,aceti quantū satis est.Herbis diligenter contusis,acetoq; solutis,humorem ad medicamenti confecturam exprimito.

ISIS ΚΕΦΑΛΙΚΗ.

Ad chironia & difficilia.Est item cruentis idoneum, unde Græci ἐναιμον appellant: Ceræ denariū pondo centum,resinæ colophoniacæ denarium pondo ducentorum,guttæ ammoniaci,squamæ æris, thuris cōbusti, mali terræ tenuis, eruginis, salis ammoniaci,singulorum denariū pondo octo,galbani,myrrhæ,mannæ,aloës, singulorum pondo denarium duodecim, aluminis rotundi denarium pondo sex, olei ueteris heminam,aceti quantum sufficit:præparato ac utitor interim mero, interim diluto medicamine.

DE EMPLASTRIS HERAE AD VIX *sanabilia ulcera.*

Alia sanè quædam emplastra πολύχρηστα, hoc est, usus multiplicis tradidit, quæ ulceribus ægrè cicatricem ducentibus, & malignis esse accommodata affirmat: unius uerò propriè ad ea sola conducentis meminit, sic ferè de ipso scribens.

EMPLASTRVM HYGIENI AD MVLta *utile, boni coloris.*

Facit bene ulceribus, quæ ad cicatricem ægrè perueniunt: item ad paronychia: quo nullum extat præstantius: Argenti spumæ,chrysitidis pondo minā, ceræ pondo minam, chamæleontis nigri radicis denarium pondo trigintasex, eruginis rasæ denarium pondo octodecim, chrysocollæ denarium pondo quadraginta, olei he-
B minas tres. Argenti spumā,cum oleo leni igne coquito,donec inferuescat:deinde cum ab igne deposueris,eruginem inspergito,iterum reponens moueto quousque colorem proprium recipiat, mox ceram indito: cum bene medicamentum habet, chrysocollam,& chamæleontem: in mortarium dimissis acetum instillato: ualet ad eadem,chrysocolla etiam aucta: quanquam & sine hac longe lenissimū est: in summaq; iuuat neruorum punctus: item cum à neruis, uel musculis eluere quid oportet,quemadmodum fecit Heras,ad finem sermonis de emplastro scribens, chrysocolla addita non esse mitigatorium,seu leniens:quippe astringens aliquid pharmacum hoc continet;at quæ ob dolorem uidelicet mitigantur,relaxantibus indigent. Nā in hoc solū accidens mitigari postulat: & subinde mitigantia dolorificū ipsum affectum offendunt. Attamen uehementiori malo succurrentes, dolorem primo lenimus,deinde sic ad morbi curationē properamus. Itaq; chrysocolla, sicut & prius dictum est,medicamē est ex his quæ ad ulcera uix curabilia mirificè faciunt,quemadmodū pleraq; alia,quæ præterquam quòd uehementer siccant,etiā nōnihil astringunt. Porrò nullum huiusmodi medicamentum est mitigatoriū. Quoniam uerò minæ,& heminæ meminit, spumæ argenti minam unam inijcere præcipiens,olei heminam (dictum nanq; est etiam in superioribus cōmentarijs,nonnullos uiginti uncijs, quosdam sedecim minam æstimare, ut heminam alios uncijs octo, alios duodecim) distinguenda hæc ueniunt. Sumetur autem distinctio ab ijs, quæ pharmacum promittit,& metallicorum mensura: etenim propter illa coqui affatim postulat,eoq; plus olei accipere:ob hæc quæ non pauca sunt admista,oleosam humiditatem exigit. Cum igitur nec pingue,nec medullam,nec resinam liquidā capiat,oleū augere ratio est. Itaq; si minā quasi uiginti uncijs æstimemus, olei certè tres heminas infundemus,singulas unciarum duodecim: Sin autem sedecim reputauerimus, olei heminam ceu unciarū nouem licet immittere. Potest etiam,si uncias duodecim pendeat,propter coctionem magis conducere. Nam id talibus medicamentis est

C utilissimum, uel metallicorum causa, quorum non mediocris copia existit. Si enim chamæleontis denarios triginta sex, adnumeres eruginis quidem octodecim, chrysocollæ quadraginta denarijs, fient uniuersi nonagintaquatuor, qui & ipsi copiosi olei misturam requirunt, maximè cum ceræ simul denarios centum addi præcipiat: omnino siquidem hic multo oleo erit opus. Hoc emplastrum Heras cõscripsit, ad firmãs ulceribus dysepulotis ex usu esse. Alia uerò πολύχρηστα eodem in libro interpretatus, post multa ipsorum opera subdidit, cicatricem ægrè sumentibus, uel malignis quoq;, uel chironijs idonea. Nam Aribarzanion ab ipso dictũ cõmendat aduersus maligna, pasta, & difficilia. Item Isim ad gangrenas: deinde tertiũ his uerbis auspicatur: BONI COLORIS, cruentis idoneũ, cicatricẽ inducẽs, quod chironijs simul auxiliari dicit. Insuper quartũ, cui nomen indidit Panaceia: adhæc quintũ Iceij. De emplastris igitur uario usui accõmodatis sequẽti libro disputabimus, ubi simul ea quæ Heras cõmendauit, adscribẽtur: hic autem, quæ uix sanabilibus (chironia nonnulli uocant) medentur, longo usu tũ à præceptoribus nostris, tum à nobis ipsis explorata: quædam ipsorum ab antiquioribus uiris præclaris approbata sunt: quemadmodum & illud, quod in libro cui titulus est, MANTII PHARMACOPOLÆ DE RE MEDICA, scriptum inuenio: uerba ipsius ita sonant.

ΙΩΔΕΣ MANTII.

Aeris usti pondo minas quatuor, resinæ pityinæ siccæ denarium pondo octo, ceræ denarium pondo octo, eruginis denariũ pondo decem, olei heminam, terræ cimoliæ denariũ pondo quatuor, thuris denariũ pondo quatuor, squamæ æris denarium pondo quatuor. Sicca leuigata in mortario finito: ceram liquefactam cũ oleo tritis superfundito, finitoq; pauxillo tempore combibere: aceti heminã addito: per triduum terito, quantum aceti excipiatur immittens, ut liquidi cerati fiat spissitudo: utitor ad omne uulnus, & uetera & dysepulota ulcera, tum cancrosa, cum pannicu-

D lis filatim cõcerptis: supra splenium uerò lanam succidam uino oleoq; madentẽ leuiter alligare oportet: biduo per æstatem soluere, hyeme triduo, ac ulcera tepente aqua abluere: in profundis uulneribus ipsas oras leuiter linamentis intercipere. Quippe medicamen in linteum illitũ etiã pus mouet. Hac ratione pura fient ulcera & crusta excidet: ceram miscendo æqualem erugini ad cicatricem perueniet. Exterit carbunculos citra dolorem, omneq; pastum malignum sistit, persanatq;: utitor quoq; ad herpetas, & ungues putridos: similiter ad omnia uino & oleo utendũ est: Præterea dentes erosos medicamine repleto.

BONVM, NOSTRVM.

Ceræ, picis, bituminis, singulorum pondo libram, mannæ, eruginis, cerussæ, singulorum pondo selibram, malicorij, gallæ, spinæ ægyptiæ, iridis illyricæ, mali terræ rotundi, chalcanthi, singulorum pondo trientem, hoc est uncias quatuor: mali terræ uerò longi, & æris combusti, utriusq; pondo sextantem, hoc est uncias duas. Sicca ex aceto pluribus diebus terito, ut etiam prius ostensum est: probè elaboratis, heminam liquefactorum quæ liquari possunt cum oleo supetfundito, mannam inspergens: ubi liquefacta refrixerint, cumq; deraseris aridis ex aceto leuigatis sic admisceto, ne inter fundendum grumos ceræ modo facias, idq; potissimum ambiente nos aëre frigido.

ALIVD, NOSTRVM.

Bituminis, aluminis liquidi, singulorum pondo libram, picis, resinæ pityinæ, ceræ pondo libras duas, mali terræ rotundi, gallæ, spinæ ægyptiæ, singulorum pondo uncias octo, malicorij, æris usti, mannæ, mali terræ longi, singulorũ pondo uncias quatuor, olei ricinini, aut ueteris, si illud non adsit, pondo libras duas, quarum singulæ uncias duodecim contineant, ut omnes simul collectæ sint uigintiquatuor. Præparato hoc quoq; modo prædictorum: metallica ex aceto teruntur: deinde sicca adijciuntur, rursusq; leuigantur. Postea cum luti spissitudinem habuerint, liquata temperantur, ut prædiximus.

A ALIVD.

Bituminis, resinæ terebinthinæ, picis brusiæ, singulorum pondo, olei denarium pondo uigintiquatuor, argenti spumæ, cerussæ, mannæ, eruginis, squamæ, opopanacis, singulorum pares portiones, olei denarijs uigintiquatuor, ladani pondo uncias duas, quæ ualent denarijs sedecim, aceti heminas duas. Hoc quoq; pharmacum perinde ac superiora duo conficitur.

ALIVD.

Chrysocollæ, squamæ stomomatis, singulorum denarium pondo quatuor, eruginis & chalcanthi, utriusq; dimidium, hoc est, singulorum pondo denarium duûm, ceræ denarium pondo uigintiquinq;, hoc est uncias tres, & denarium unum, resinæ terebinthinæ pondo uncias duas, hoc est denarios sedecim. Ceram cum terebinthina liquefacito, deinde alijs admisceto, bifariam medicamentum conficiens: interim ut prius citata, aceto conterens arida: interim sine hoc curiosè leuigata, liquefactis misceto. Esto autem terebinthina liquidior, sicut plerunq; larix appellata. In summa, omnibus his pharmacis, quæ chironijs conuenire palàm est, laricem resinam si loco terebinthinæ temperes, non peccabis.

ALIVD.

Ceræ pondo uncias tres, hoc est, denarium pondo uigintiquatuor, æris usti, squamæ, eruginis, singulorum pondo denarium duûm, ut trium horũ simul denarij sex existant, cera esto pinguis, ut quæ cum rosaceo, uel myrteo modico emollitur: arida probè leuigata excipiantur, quemadmodum in omnibus medicamentis, quæ ad chironia parantur, uehementer est necessarium. Quinetiam ubi sicca ceræ fuerint admixta, melius est ea magis in mortario contundere.

ALIVD.

Ceræ pondo uncias sex, eruginis partem sextam, quæ est uncia una, æris combusti, resinæ, laricis, singulorum pondo denariũ trium, ut ambo simul habeant dena-B rios sex: cera pinguis esto, inq; aquam calentem proiecta, quo mollior sit, manibus subigatur, erugine & ære in eam receptis: postea contusis in pila, ubi resina quoque temperabitur paulatim subsidens.

ALIVD.

Cadmiæ pondo uncias tres, dimidio chalcitidis ponderi misceto, quod est unciæ semissi: tritis probè uinum austerum affundito, & rursus leuigato: ubi mellis tempe ramentum habuerit, ceratum ex cera, & resina fricta compositum immittito. Sint autem cuiusq; pares portiones unius unciæ, ut ambæ duas uncias efficiant: myrtei liquefacti pauxillum adijcito.

ALIVD.

Olei ueteris, uel ricinini heminam, ceræ, picis, bituminis, singulorũ pondo, mannæ, eruginis, cerussæ, dimidio minus quàm in superioribus erat, quod est, cuiusque selibram, malicorij, gallæ, spinæ ægyptiæ, iridis, mali terræ rotundi, chalcanthi, singulorum trientem, qui ualet uncias quatuor, æris cõbusti, mali terræ longi, cuiusq; sextantem, qui pendet uncias duas. Quæ liquantur, aridis antea leuigatis ex aceto commiscebis, ut prædictum est.

ALIVD.

Cadmiæ, chalcitidis, singulorum pondo denarium quadraginta: ex uino tritis pluribus diebus ceratum, quod ex oleo & cera constat, immittes. Sint autem olei libræ duæ, ceræ denarij ducenti. At satius est, hoc minori temperatura conficere, cadmiæ, & chalcitidis, singulorum denarium pondo decem, ceræ & olei, cuiusq; denarios quinquaginta inijciendo.

ALIVD.

Cadmiæ combustæ, chalcitidis ustæ, terebinthinæ, ceræ, singulorum parẽ mensuram. Arida ex uino conteres.

ALIVD ΔΙΑ ΚΙΚΕΩΣ, HOC EST, *ex galla confectum.*

Eruginis denarium pondo decẽ, aluminis liquidi pondo libram, malicorij, æris combusti, mannæ, singulorum quadrantem, qui ualet uncijs quatuor, gallæ duplo maius adijcias, quod est uncias octo, picis, pityinæ, singulorum pondo libras duas, bituminis dimidio minus, hoc est pondo unum, quod aluminis liquidi etiam indideris, mali terræ rotundi, gallæ, singulorum pondo uncias octo, longi mali terræ dimidium, hoc est, uncias quatuor, olei ricinini pondo libras duas: metallica ex aceto conteruntur, ut in superioribus.

ALIVD.

Ceræ pondo uncias tres, æris combusti, squamæ, eruginis, singulorũ pondo duo: ceram prius aqua calente calefacies, manibus rosaceo admixto emollies, deinde arida excepta in mortario contundes diutius, ut uerè omnium fiat unitas. Tertio quartóue die hoc & alia eiusmodi soluito, spongiam extrinsecus ex aqua uel posca imponens.

ALIVD.

Ceræ pondo uncias sex, resinæ laricis eius dimidium, hoc est, uncias tres, eruginis triplo minus quàm laricis fuit, hoc est unciam, picis brusiæ pondo uncias tres, chalcitidis ustæ similiter denarium pondo trium. Conficito & hoc ut prædicta.

ALIVD.

Aeris combusti, squamæ, eruginis parẽ cuiusq; mensuram, ceræ sescuplam temperato. Ceram, ut prædictum est, calente prius aqua madidam subigito, ac interea dum hoc agis, uel rosaceum, uel myrteum adijcito: deinde in pilam immittito. Præstat autem trium pondo ceram æqualẽ miscere, quamrecentissimam, mollissimam, pinguissimam, ne multo humore oleoso indigeas.

ALIVD.

D Eruginis, terebinthinæ, pares utriusq; partes, ceræ triplo plures, aluminis scissilis, cadmiæ, squamæ, singulorum quadruplum, ut eruginis pars una sit: item terebinthinæ una, ceræ tres, squamæ, cadmiæ, aluminis scissilis, uniuscuiusq; quatuor: ubi arida contuderis, percolaueris, in puluerem exactè redegeris, & in mortariũ conieceris, ceram & terebinthinam cõtundito sicca aspergens: pistillum myrteo, uel rosaceo madefaciens in aëre calido: nam in hoc facilè tundentur, maximè si id æstiuo sole fiat: usus est aliorũ quoq;, ulcere prius deterso, aphrolitro, & postea elotomelicrato, tum per spongiam probè purgato, ut madoris sit expers: deinde super id plasymate, hoc est, latiore linteo, cui emplastrum illitum sit imposito: postea duplici linamento aqua frigida tincto extrinsecus superdato: præterea noua spongia molli: tertio ac quarto die id resolues.

ΑΚΗΡΟΣ, HOC EST ABSQVE CE*ra compositio nostra.*

Argenti spumæ pondo libras duas, olei ricinini ueteris pondo libras quatuor S, aceti quamacerrimi libras duas, æris squamæ nigræ, chalcitidis, eruginis, singulorũ pondo uncias duas: argenti spumam cum oleo prius coquere oportet, donec strigmenti spissitudinem accipiat: deinde metallica plusculis diebus ex aceto trita adijcere: atque sic incoques, quousq; digitos non coinquinet. Licet etiam statim ab initio argenti spumam cum oleo & aceto diligenter temperatam coquere: ac ubi semicocta fuerint, squamam, chalcitidem, & eruginem immittere. Voco autem nunc libram olei & aceti Romanam, quæ uncias duodecim peculiares continet. Quin & sex olei libras tribus argenti spumæ pondo interdum committo. Et tunc nimirum diutius incoquũtur. Cum præparas hoc pharmacum, præstat argenti spumam cum solo oleo esse coctam: deinde metallica cum aceto iniici. Vbi uerò trita fuerint, cuiusq; uncias duas dixi immittendas, aceti libris duabus, argenti spumæ tribus, olei ricinini ueteris libris sex, uel, ut prius dixi, quatuor S. Hoc medicamentũ & fistulas iungit, & callosas iam exiccat, contrahit, & claudit. At si bona uictus ratione

A tione usus quis fuerit, non resoluitur. Plenitudine uerò insigni collecta, periculum est, ne pars ex fluxione infestante phlegmone rursus tentetur, & fistula aperiatur. Inueteratis ulceribus, & dysepulotis, hoc est cicatricem ægrè ducentibus, quæ chironia nominant, non solum id pharmacei imponimus, sed etiam liquefactum oleo ueteri, uel ricinino, linamento excipitur, etiamsi puris uel minimum nondũ in ulcere antea fuerit: concoquit ipsum & educit, & crassum efficit. Cæterum ulcus triduo solues, si nihil prohibet. Quòd si stomomatis squama fuerit, præstat: sin minus eam habeas, nec nigram, cyprij æris squama iniicietur. Confeci aliquando hoc emplastrum, phrygij quoque lapidis uncia admixta, interdum etiam chrysocollæ uncia, sicut & amborum nonnunquam: item glutinat magna uulnera.

ALIVD AD TENEROS, ET QVI VOCANTVR *δυσαλγεῖς à molestè ferendo ulcera.*

Ceræ pondo, rosacei pondo, cerussæ pondo uncias octo, salis ammoniaci pondo uncias quatuor, squamæ cypriæ pondo uncias duas, thuris pondo unciam, calcis uiuæ pondo unciam, aluminis fissilis pondo unciam, eruginis pondo unciã, malicorij pondo unciam. Vsus prædictis idem est: nouem impræsentiarum sunt pharmaca citra rosaceum composita: decimum enim illud. Ex nouem quinque sunt pari pondere, calx uiua, malicoriũ, thus, alumen scissile, et erugo. Squamæ duplo maius pondus est, & hanc sal ammoniacus duplo exuperat, hunc cerussa, huius sescupla rursus cera in libram unam reducta, quam & rosaceum habet.

QVARTI LIBRI FINIS.

B

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM ΚΑΤΑ' ΓΕ'ΝΗ, LIBER QVINTVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

De medicamentis polychrestis futura hic est disputatio: uocant autem Græci πολύχρηστα, quæ multis affectibus conueniunt: etsi nonnulla ipsorum non modò speciem, sed etiam genus diuersum obtineant: omnia uerò ex contrarijs constant medicaminibus, etiam iuxta secundas qualitates, ac uires, non tantum primas. Patère arbitror cuius, primas me appellare caliditatem fri, giditatem, siccitatem, & humiditatem, tum ex harum coniugatione quadam compositas: secundas, quæ ipsas sequuntur, ut in quinto libro de simplicibus uberius percensui: ostendens nonnulla non solum ex compositis, sed simplicibus, ut nascuntur, emollire, quædam indurare, quemadmodum alia obstruere, alia reserare, alia sordes gignere, alia abstergere, alia attenuare, alia incrassare, alia densare, alia rarefacere, alia carnẽ inducere, alia repurgare, alia cicatricem ducere, alia exulcerare, alia trahere, alia repellere, aliasque similes eorũ differentias. Dictum mihi est superioribus cõmentarijs, quæ contrariorũ facultate necessaria esset tẽperatura, cuius etiã nũc paulò post mentionem facturus sum. Melius enim uidetur, duo quædã tria'ue medicamenta celebria, quæ multiplicẽ usum exhibeant, præscribere: deinde eõ positionis ipsorũ rationẽ interpretari. Exordiar aũt ab his, quæ nemo nõ nouit, quippe in Heræ libro, cui titulus

C est, νάρθηξ, prodita; tum apud alios, qui de medicamentis aliquid tradiderũt. At quia superiori libro de uirtutibus, quæ ulcera dysepulota, hoc est, uix cicatricem ducentia curant, uerba fecerim, animus est nunc, emplastra illa multiplicis usus primum exponere, quæ causa malignorum (nonnulli chironia nominant) composuimus. Porrò alia πολύχρηστα dicta, quòd multis affectibus diuersis conferant, non tamẽ chironijs, ea rursus seriatim referre proposuimus.

QVAE SCRIPSERIT HERAS.

ITaq; cum opere medicamentorum Heras Cappadox emplastrum quoddam ad huiuscemodi ulcera mirificè faciens tradiderit, inde sumam exordium, uerba ipsius adscribens, quæ hunc in modum sonant.

BONI COLORIS, CRVENTIS IDONEVM

epuloticum, seu cicatricem ducens.

Conglutinat purè, implet, atque cicatricem ducit: solutum cum cerato magis adhuc circa cicatricem inducendã efficax est: ualet etiam ad chironia ulcera, aliaq; similia insigniter: Nam callos consumit, deinde genuinã carnem generat. VALDE ALBVM: Ceræ pondo libras duas, frictæ pondo libras tres, eruginis rasæ põdo uncias sex, mannæ pondo uncias tres, olei heminas quinq;, aceti sextarium. Liquabilia siccis admiscentur: usus est emplastri ad uulnera: cum rosaceo temperatum pus educit: cerato solutum ad cicatricis usq; generationem repurgat: quidam tamen resinæ frictæ libras duas, & terebinthinæ tantundem ingesserũt: atq; sic præparatum, erugine rasa ipsum assumpserunt, ut collyrij tenorem haberet. Atque hoc imposuerunt, ubi callos cõsumere studerent: promptè enim hæc facit, ut etiam ossa separet. Meritò igitur emplastrum hoc Heras commendat ceu ex eruginis & aceti copia efficax, si quid in superiore libro dictorum meminimus. Laudat item panaciam ab eo uocatam, quam deinceps uerbis illius apponam.

D PANACIA HERAE A NONNVLLIS

hygia nominata.

Ad omnem pastionem & malignitatem: hanc Græci κακοήθειαν, illam νομὴν appellant: sistit autem nomas, neq; crustas facit, neq; circumpositis partibus duritiẽ conciliat, rumpit ac tabefacit omne corruptum, ut nihil à liquida staphide differat: cohibet sanguinis eruptionem, tum aliam, tum quæ per hæmorrhoidas fieri solet, myrteo dilutum: item hæmorrhoidas ipsas tabefacit, & cõsumit, insuper fistulis medetur, & carbunculis, sanat ægilopas, & chironia, ut uocant: in summa, uix sanabilium, & diuturnorũ genus, latentibus locis, ueluti utero, unguento cyprino liquatũ: exterioribus præstat ut alia singula apponere. At omni ulceri impositum, quamuis agresti, mitius statim id efficiet, labores minuet, et uigilias. Hæc eius uirtus est. Chamæpityos denariũ pondo quatuor, symphyti denariũ pondo quatuor, chamæleontis denariũ pondo quatuor, marrubij denariũ pondo quatuor, apud alios sex, polij denarium pondo sex, centaurij tenuis denarium pondo sex, helenij denariũ pondo quatuor, mali terræ denarium pondo quatuor, thuris denariũ pondo duodecim S, myrrhæ denarium pondo trium, aloës denariũ pondo sex, galbani denariũ pondo sex, obuli unius S, olei denarium pondo centum octoginta, mellis triginta, propolis denarium pondo duodecim S, aluminis fissi denariũ pondo sex, obuli unius S, terebinthinæ denariũ pondo sex, obuli unius S, chalcitidis denarium pondo sex, obuli unius S, bituminis denarium pondo quinquaginta, terræ ampelitidis denariũ pondo quinquaginta, argenti spumæ denariũ pondo quinquaginta, gallæ denariũ pondo trium, pulueris iridis denarium pondo trium: contusæ pridie herbæ & radices oleo immittuntur: ubi nocte tota in eo durauerint, mane argenti spuma, ampelitis, bitumen inijcitur: supra ignem lenem incoquũtur, ubi spissitudinem adepta fuerint, olla ab igne tollitur. Sin autem in alio uase mel, resina, galbanum, propolis colliquata, quæ oportet simul cõmiscere, in ollam fundendo: deinde arida quibus cum medi-

A medicamen coquitur, donec digitos non coinquinet. Rursus ab igne deposito myrrha leuis facta, & thus inspergitur, sed ita ne quando efferuescat, & quantum fieri potest, amplo intra ollam spatio coquatur: difficulter enim restingui potest, si quid attingat. Hæc quidem Heras de panacia: nos materiem ipsam à medicamētis, quæ priore libro scripta sunt, ad ulcera uix sanitatem recipientia differre indicabimus. Nam illa solis constant metallicis, quædam paucis, quædam pluribus. Pauca illorū radices ac herbas continent. Panacia hæc secus habet: recipit enim malum terræ, & iridem, imbecilliora quidem centaurio, & chamæleonte, quantum ad malignorum ulcerum curationem attinet, non tamē repudianda: herbas autem ualentes assumit, easq; frequēter solas, chamæpityn, poliū, & symphyton, quibus ualentius est marrubium, & helenion. Itaq; marrubio etiam solo uti queas in his quæ carnem abunde humidam circa ulcus habent, & sordidiorem: helenion uerò neq; his conuenit solū inspersum, sicut nec aliud quoduis acre. Siquidē didicistis in opere de simplicibus medicamentis acrium, & amarorum medicaminum discrimen: nempe acria irritare, mordere, calefacere, & fluorem in affectis partibus concitare: amara uerò exiccare citra morsum & calorē, eoq; exulceratis conducere. At quoniā ex herbis istis compositionē paranti, institutum erat, emplastrum inde non siccum quod inspergi possit, ἐπίπασον Græci uocant, efficere, uerum ad emplastri cōfecturam uel ceram, uel resinam, uel omnino argenti spumā diutius coctam temperaturus, unde uirtus herbarum solueretur, miscuit ipsis nonnulla medicamenta tam ualida, ut ulceribus per se exhiberi non queant. Valida autem hæc duplicem communem uim & qualitatem obtinent: nonnulla austeram, acerbamq;, alia acrem & acerbam. Huius igitur gratia ex ijs quæ acrimoniam sortita sunt helenion miscuit, ex ualide astringentibus (hæc enim austera & acerba nominamus) alumen, & gallam immaturam. Qualitates autem utrasq; ualentes habent, quemadmodū & uires in ipsis, chalcitis

B cum sit acris & astringens. Dictum est superius necessariā esse malignis ulceribus, & præsertim cum fluori sint obnoxia, qualitatē austeram. His ergo omnibus, quæ dixi, admista argenti spuma est, resina, & thus, quò pharmacum emplastri formam accipiat. Sed argenti spuma ex media materia est: thus concoquit, & pus mouet, si tanquam ad temperatam naturam respicimus. Nam id humidioribus corporibus carnem producere ostendimus. Quinetiam ex medicamentis quæ concoquunt, quæq; uim à pure mouendo, ἐκπυητικὴν Græcè dictam, habeant, nullum ualenter digerit, sicut nec acre. Siquidem eiusmodi mediocriter excalefaciūt: imò & emolliūt magis, & exiccant. Quare thus etiam rectè admistū est in superioris emplastri compositione, uti mitigatorium quid et lene accipiat. Huius potentiæ oleum quoq; est, emplastri coquendi causa secundum primam rationem temperatum, in quo duæ facultates simul existunt, mitigatoria uidelicet, & quæ ualida pharmaca obtundit, siue hæc acri, siue austera uirtute sint prædita. Certè ampelitis terra siccat, & digerit, nihil manifestò acre continens: propterea malignis ulceribus idonea est, etsi solam per se tritam inspergas. Galbanum uerò eò quod concoquit, emollit, mitigat, & dolorem sedat, prædictæ compositioni adiectum est: quamuis thus easdem uires, sed imbecilliores quàm galbanum habeat: quod utrasq; facultates ualentiores possidet. Terebinthina resina simul cum detergendi discutiendiq; facultatem habeat, etiam affectus tales quodammodo concoquit. Bitumen uerò cū eo, quod calefacit, nō uehementer siccare nouimus. Quibus omnibus emplastri autor medicamentum tractoriæ uirtutis, propolim nimirū admiscuit, quoniam eius usum multiplicē esse uoluit: omnia uerò πολύχρηστα maximè uarias potestates habere necessitas est, ut pluribus uitijs medeantur. Sic non parū mellis addidit, sciens ipsum siccans, digerensq; putrescentibus esse familiarissimum. Quippe ex ijs est, quæ nō putrefiunt, & mixta eiusmodi à putredine reseruat, præterq; extremè ad putrescendum idonea, quæ humida sunt, & calida. Atq; mel copiosius alijs medicamenti cōpositor indidit. Nam si tria quæ coqui desiderant, excipias, bitumē, argenti spumā, terram ampelitidem,

C aliis maius est, atque his ipsis, bitumini, argenti spumæ, & ampelitidi, tantum adiecit olei, quantum putrefactioni commodum est, coniecturam ab aliis sumens, quæ sicca pharmaco immittuntur. Insuper ex omnibus perfectè coctis, myrrhã & aloën uoluit iniicere, quæ duo citra rosionem siccant: uerum differunt, quòd aloë astringat, myrrha tenuiorum partium sit, magisq; siccet. Haud scio cur Heræ uisum fuerit minoribus temperaturis panaciam hanc conscribere, quam alii maioribus conficiunt. Siquidem nonnulli omnia duplicata habere ipsam tradiderunt: alii quadruplo copiosiora, galbani sanè denarios sex, obulum unum s, Heras numerauit: alii decem & semissem: quemadmodum alii rursus uigintiquinque, augentes simul alia ad portionem, ut nusquam dicatur in temperatura, obulus, uel semiobulus. Itaque aduertere uos oportet, panacias apud alios scriptas huic conferentes, utrum omnia duplicata, uel quadrupla habeant. Ac si respondeant omnia aucta, non putabitis illas ab hac esse diuersas.

ISIS A QVIBVSDAM EPIGONI DICTA.

Multiplicis usus est medicamentum, quod Isidem appellant, ab omnibus commendatum. Ego certè apponam modò, quæ Heras de illo memoriæ prodidit. Hæc illius uerba sunt.

MEDICAMENTVM A NONNVLLIS EPIgoni *dictum, ab aliis Isis.*

Facit ad omne uulnus, ad capitis affectus cum ossium præcisione, sanat citra reparationem, ualet ad punctus neruorum, quos νύγματα Græci uocant: item scolopas, & hominum morsus: uenenum trahit uiperæ, scorpii, draconis marini, pastinacæ: curat fracturas artuum cum uulnere: callum obducit citius, tutiusq; fistulas omnes recentes, ueteres, hypophoras, sinus, phymata, parotidas, abscessus in mammis & alis futuros
D aut factos sanat. Aduersus fluxionem nobis uenientibus strumas adhuc aufert cum tunicis, celerrimè pus educens, sistit oculorum fluxiones fronti impositum, tollit liuorem, gangrenas non patitur latius serpere, putredinem purgat: in summa, ad quoduis bonum: hæc recipit.

Ceræ denarium pondo centum, terebinthinæ denariũ pondo ducentorum (secundum alios centum) squamæ æris rubri denarium pondo octo, eruginis rasæ denarium pondo octo, mali terræ rotũdi, quæ ἀριστολοχία στρογγύλη Græcè dicitur, denariũ pondo octo, thuris denarium põdo octo, salis ammoniaci denariũ pondo octo, guttæ ammoniaci denarium pondo octo, aluminis combusti denarium pondo sex, æris usti denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo duodecim, aloës denariũ pondo duodecim, galbani denarium pondo duodecim, olei ueteris heminam, aceti acris heminas duas. Quæ liquari possunt, siccis in mortario superfunduntur. Sic quidem Heras Isim scripsit, non adhuc particularem omnem usum ei apponens, ut in aliis cõsueuit. Insuper quòd ad Epigonũ illud refert, à plerisq; dissentit, quos exactius de Epigono scripsisse arbitror: præterea ueluti in carcere conclusus, curansq; aliquem ex potentibus, ab hoc abstinuit. Adiecisse ipsum aiunt præscripto medicamini, dracunculi radicem: atq; ego semper ita usus sum. Quoniam & præceptorum meorum unus usurpabat, apponens in prædictam temperaturam Heræ, dracunculi denarios octo, insuper olei cyathi dimidium, aceti heminam, ad hæc colophoniam resinam, non, ut Heras, terebinthinam, sed in emplastri confectione ab illo dissentiebat: galbanum aceto cum aliis in pila macerans, atque ita admiscens, quemadmodum & Heras inquit, liquabilibus, deinde medicamentum manibus plurimum emolliebat, attingens acetum quamacerrimũ: postea in uase æreo reponebat: & infusum longo tempore seruabat: atq; ita excipiens utebatur. Appellauit ipsum, uelut alii quidam, Hermonis Hierogrammatei: alibi scriptum inuenias, ex adytis templi Vulcani in Aegypto hoc quoq; esse: quemadmodũ & illud quod διὰ δικτάμνου,

hoc

A hoc est,ex dictamno. Temperaturã uerò simplicium medicamentorum quæ id con
stituunt,omnes propemodum æqualem scripserunt: proinde titulus licet diuersus
existat,non opineris aliud esse atq; aliud,& quod ex adytis sacrum dicitur,& Her-
monis Hierogrammatei, & Epigoni: nam omnes has appellationes habet. Li-
quatum cum cerato liquido purgat,& ulcera cicatrice obducit. Quidam ex cerato
triplicato dilui tradiderunt,nonnulli duplicato:utriq; temperatutam indefinitè di-
stinguentes. In quibus etenim ulcus purum satis efficitur,si ttibus cerati partibus
temperatum fuerit,non oportet duplicatum adijcere. In quibus minus purgatur,
ibi ceratũ duplo maius assumendũ. Nouimus enim efficacius omne id genus me-
dicamentũ esse,quod nõ multo cerato miscetur:imbecillius,quod multo. Nihil ma
li est aũt,dracunculi quoq; tantillam mentionẽ facere,quod per æstatem caule exic
cato,& herba tota,radicem amputare oportet;deinde in domo sicca,solem non ha
bente,paulò post dies sex uel septem ipsam in orbiculos diuidere,eosq; filo traie-
ctos in sicca domo & à sole remota rursus suspẽdete,ac sic ubi medicamentum præ-
parate uoles,radicem cõtundere:quæ seorsum tusa & leuigata ptobè,ut puluis fiat,
malignis ulcetibus medetut.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΔΙΚΤΑΜΝΟΥ, ID EST EX DICTAMNO.

ITem quod ex dictamno emplastrum conficitur,hieram,id est,sacrum
appellant:dicentes & hoc in Vulcani templo iuxta Memphim inuen-
tum esse: omnes ipsius huiusmodi temperaturis meminerunt,uel pa-
rum adeò ab his differentibus. Sufficiet hic uerba Heræ de ipso adscri-
psisse,quæ in hunc modum habent.

ΙΕΡΑ EX VVLCANI TEMPLO *ad Memphim.*

B Facit ad tecentia,cruenta,fluida,ad neruorum præcisiones,uetera ulcera,suppa
scentia,contusa,putredines,carbunculos,nigritias,ulcera fluentia,dysepuloia,pa-
rotidas,chymethla,abscessus,strumas,furũculos,duritias:tela educit,aculeos,quos
σκόλοπας Græci nuncupant,ossa ex capite:sanat ferarum ictus,scorpionum mor-
sus,phalangiorum,muris aranei,hominum:ualet ad omnem colli dolorem,hume-
ri,articulorum,uice malagmatis. Sistit oculorum fluores,non modò recentes,sed
etiam ueteres:tollit capitis dolorem inunctum:rosaceo dilutum & uteri dolotem
sedat,tum illitu,tum suffitu:necat insuper feras suffitu. Hæc recipit.

Olei ueteris heminas duas,argenti spumæ denarium pondo centum,eruginis ra
sæ denarium pondo octo,squamæ denarium pondo sex,colophoniæ liquidæ (alij,
piceæ) denarium pondo quinquaginta,mannæ denarium pondo duodecim,guttæ
ammoniaci denarium pondo †sedecim,æris combusti denarium pondo octo,di- *Aliâs †uiginti*
phrygis denatium pondo sex,gentianæ denariũ pondo sex,aloës denarium pondo *sex.*
octo,galbani denariũ pondo duodecim,propolis denatiũ pondo octo,ceræ dena-
riũ pondo †uigintiquinq;,mali terræ denariũ pondo decem,dictamni cretici dena- *Aliâs †uiginti*
riũ pondo decem. Argenti spumã,oleũ nouo fictili nigro supra prunã incoquito,
ut omnino aut ferè fiat amolynton,hoc est digitos non inquinet. Deinde cacabum
deponens eruginem indito,squamamq;,& coquito,ut nõ prorsus amolynton fiat:
postea rursus auferens,resinam,ammoniaci guttam inijce,percolata,mouens do-
nec feruere desinat:mox repones iterum,paululumq; sines:cum tollis,æs,diphry-
ges inspergito,rursus coquens,ut manus non inquinet. Interdum enim his iniectis
diluitur:postea deponẽs,ceram addito,iterum coquito,dum amolynti habeat tem-
peramentũ:quod celeriter accidit:posttemo propolim immittes,ac reponens pau-
lisper sines:cum deponis,addes aloẽn,mannam,dictamnũ,malũ terræ,gentianam.
His abũde tefrigeratis,singula leuissima insperges,mouẽs:si amolynton sit,tolles:
sin minus,leni igne coques. Hæc quidem Heras de emplastro scripsit. Composui-
mus id nos interdum & sine combusto ære,& diphryge:unde quæ in alto latebant,

C magis attrahebat, emolliebat, & discutiebat: non tamen ulceribus ægrè cicatricem ducentibus idoneum. Quinetiam citra dictamnum cōfecimus, rursus pro ipso alijs apponentes, chrysocollæ denarium pondo sex, ut maligna ulcera felicius sanaret.

ΙΚΕΣΙΟΣ NIGRA.

MEdicamen titulo Icesion, usus multiplicis, quidam gignendi casu scripserunt, Icesij. Heras itaq; de ipso hæc tradit.

ΙΚΕΣΙΟΣ. 3

Ad uulnera, canum morsus, duritias, parotidas, condylomata, & maligna. Item ἐπισπαστικὸν est, quasi dicas, trahens, & glutinatoriū, quod Græci uocant παρακολλητικόν: ualet insuper ad aquam intercutem.

Argenti spumæ denarium pondo centum, bituminis iudaici denarium pondo centum, ampelitidis denarium pondo centum, mannæ, propolis, singulorum pondo denarium uigintiquinq;, galbani denarium pondo duodecim, scissilis denarium pondo duodecim & s, terebinthinæ denarium pondo duodecim s, iridis denarium pondo sex, olei crudi, ὠμοτριβὲς appellant, heminas sex, mellis heminā unam, chalcitidis denarium pondo septem s, gallæ omphacitidis denarium pondo sex, myrrhæ denarium pondo sex. Argenti spuma, bitumen, ampelitis cum oleo incoquuntur: ubi semicocta fuerint, propolis, resina, & galbanum, cocta ex melle separatim miscentur: postquam constiterint, reliqua adijciuntur: mouentur autem spatha ex tedæ ligno confecta. Huius emplastri misturæ pondus non eandem omnes, ut in sequentibus ostendetur, tradiderunt.

NIGRUM EX DVABVS ARISTOLOchijs, hoc est, malis terræ.

D CElebre emplastrum, usus multiplicis, ex duabus aristolochijs cōfectum, quod ipse Heras quoq; in eam sententiam scripsit.

NIGRVM EX DVPLICI ARISTOLOCHIA.

Facit ad articulos solutos, fluori obnoxia repurgat, implet ex altero dilutum. Picis pondo libram, ceræ pondo libram, bituminis pondo librā, terebinthinæ pondo libram, mannæ pondo selibrā, uel uncias septem, eruginis rasæ pondo selibram, cerussæ pondo selibram, chalcanthi pondo uncias quatuor, mali terræ longi pondo uncias quatuor, illyricæ pondo uncias quatuor, malicorij pondo uncias duas, gallæ immaturæ pondo uncias duas, æris combusti pondo uncias duas, spinæ pondo uncias quatuor, mali terræ rotundi denarium pondo quatuor, aceti heminam, ricinini uel olei ueteris heminam. Quæ liquefieri poterunt, simul liquato: deinde cerussam, eruginem, & chalcanthum, cum aceto leue factum inspergito: mox supra ignem ponens, ut coëant arida indito igne subtracto: postea infundens subigito. Hæc tum Heras, tum alij de ipso scriptum reliquerunt: ratio eius qui id composuit non obscura est, recordantibus, quæ hic & in prioribus commentarijs dicta sunt. Constant enim ex contrarijs facultatibus, attractrice, & repultrice, quæ commune habent, ut exiccent. Superat autem in eo repellendi uirtus, quæ adest astringentibus, chalcantho, malicorio, gallæ, æri combusto, et spinæ: ob hoc etiā ad solutos, id est laxatos articulos cōuenire ipsum affirmat: malū terræ, & iridē astrictorijs admiscuit, utpote rarefaciendi & digerendi potestate prædita. Vt aūt emplastrū fiat, nec siccum, sed ut inspergi possit medicamentum, ἐπίπαστον nuncupant, oleum & cera temperata sunt: cera quidem ceu materies solum, sicut & oleum, si commune fuerit hoc, nec ricininū, uel uetustum. Quippe didicimus hæc calefacere & digerère: terebinthina uerò resina præterquam quòd emplastri temperaturam medicamento conciliet, cum cera hoc tantum non possit, etiam emolliens quid, & digerens, detergens'q; obtinet. At cum thus eadem præstet, manna astringendi uim totam & qualitatem assumpsit. Vocant enim sic micas concussu elisas, thuris participes: parum

A item corticis. Iam & bitumen abundè siccat: ad emplastri confectionem idoneum medicamen. Atque hæc de illius compositione sufficiunt. Porrò emplastri autor, cum uellet medicamenta ualenti uirtute prædita miscere, eruginem & acetum ipsis adiecit, quæ siccare, exedere, & in altum corporis penetrare, tum alijs uiam ostendere possunt: temperantur autem hæc cum digerentibus, ut humores crassos particulis quas curamus, infixos attenuent. Restat igitur de cerussa quippiā dicere, quā ceu ad emplastrum conficiendum aptam, non ut aliquid cooperaturam admiscuisse illum, est perspicuum. Ego uerò argenti spumam potius adiecissem, quæ emplastris conuenit, & refrigerat cerussa: alijs quibusdam utilis, ad propositi emplastri uires nihil præsidij affert.

EMPLASTRVM AZANITI.

Emplastrum azaniti uarijusus, & nobile: de quo Heras ita scribit.

EMPLASTRVM AZANITI.

Picis aridæ pondo unciam, ceræ pondo uncias tres, adipis suilli pondo uncias tres, seui taurini pondo uncias tres, œsypi pondo uncias tres, resinæ piceæ pondo uncias quinque. Facit ad maligna omnia, gangrenas, fistulas, recentia uulnera, ambusta igne, perfrictis prodest ut acopon, item pessulus est emolliens: conuenit ad uteri ulcera, phymata, & parotidas: cum ulcera caua fuerint, copiosiore utitor medicamento: ubi ad cicatricem inclinare uidentur, partiore. Porrò medicaminis proprietas est, humorem sordidum gignere: benefacit lippientibus, palpebris suprapositum: oleum medicaminis affectui opponitur: quare obseruato ne infundas. Cum autem præparabis, picem, resinam, seuum taurinum inijcito: ubi fuerint liquata, adipē suillum, mox resinam, postremo œsypum refrigeratum. Totum
B autem igne, non flamma liquefacito; maximè ualet in quibus nerui uel musculi percussi sunt: item ad maligna.

EMPLASTRVM HALIEI ΔΙΑ ΣΥΝΟΠΙΔΟΣ,
id est, ex synopide.

Haliéi celebre, & multiplicis usus emplastrū nihil minus quàm priora, Heras ad uerbum ita tradit.

HALIEI.

Ad uetera, & quæ cicatricem ægrè ducunt: item digerit, præsertim in mammillis duritias: utimur eo tanquam optimo ad plurima: Ceræ pondo minam, argenti spumæ pondo minam, mannæ pondo denarium octo, terebinthinæ denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, synopidis denarium pondo, olei ueteris heminas duas. Oleum, argenti spuma, dum manus non inquinent, incoquuntur: deinde cera, resinaq;. Liquefactis ipsis, sublatisq; ab igne synopidem immittito, et galbanum: postea mannam. Idem facit ad marinorum ictus summè. Vsus quandoq; sum in quodam à pastinaca percusso, summoq; dolore uexato, & mirificè profecit. Similiter in ijs qui à scorpione morsi erant. Hactenus Heras. Deinceps Critonis emplastra inspiciamus.

QVAE SCRIPSERIT CRITO.

Heras librum unum de medicamentorum compositione fecit, cui titulus est, Narthex. Quinque uerò tales Critonis præter Cosmeticos seruantur. In quarto illorum emplastra prædictis similia specie commemorat: quædam, ut Heras, in totum simili modo confecta: nonnulla insuper, quorum Heras non commeminit, quæ ego mox apponam, non, etiam si cuiusdam aliter ab Hera descripti mentionem facit, omittens: quemadmodum in Icesij emplastro factitasse apparet. Alia nanque pondera & mensuras huius emplastri Crito scripsit, sicut alij quidam non ut Heras posuit. Incipiam

C igitur à primo Icesij, in cuius simplicium medicamentorum pondere inter omnes non conuenit.

EMPLASTRVM ICESII.

De Icesij medicamento hæc Crito. Icesij ad omne uulnus, recens, uetus, contusa, luxata, fracturas, phlegmonas, & omnem dolorem, quem protinus sedat: facit ad abscessus, phymata, strumas, carbunculos, parotidas, phygetla, condylomata, impetigines, clauos, nigritias, hæmorrhoidas phlegmone tentatas, fistulas, ambusta igne: dilutum myrteo, uel rosaceo, ualet ad ulcera, aculeos, tela, canũ hominũq; morsus, ferarum ictus: item ad sanguinem cohibendum utitor, & loco malagmatis ad omnia: oleum uerò non adhibendum est: iam lippientibus in linteolo collyrium adhibetur: sint autem splenia maiora: iuuat quoq; hydropicos.

Terræ ampelitidis, bituminis, argenti spumæ, singulorum pondo minas duas, ceræ, thuris, terebinthinæ, propolis, singulorum minæ dimidium, galbani, fissilis, singulorum pondo minas quinque, myrrhæ, gallæ, iridis, singulorum denarium pondo duodecim, chalcitidis denarium pondo sex, mellis heminas duas, olei omphacini congios duos (quidam heminas duas) Ampelitis, bitumen, argenti spuma cum oleo coquuntur, humore prius expresso, ut fiant leuia. Incoquuntur autem igne nõ acri, spatha ex tedarum ligno assiduè mouentur, ne subsidant: nam citissimè comburuntur. Quæ liquari possunt, in alio uase liquefacito, melle prius seorsim cocto, ut spissitudinem accipiat, ac in cacabo pulchrè densatis temperato; rursus enim soluitur, his præmissis: deinde arida inspergantur satis refrigerata: postremo thus: ac ubi in unitatem coierint, utitor. Hanc scripturam ab Herodoto accepi. Hæc sanè Crito de Icesio scripta reliquit. Videtur autem in simplicium medicamentorum, unde totum componitur, temperamento ab Hera dissentire: ac partim hæc discordia manifesta est, partim dijudicari uix potest. Etenim Heras rectè faciẽs omnium D pharmacorum pondus in denarios redegit. Crito autem ampelitidem terram, bitumen, argenti spumam non pro denariorum pondere scripsit, sed duas singulorum minas inijciendas censuit. At ab ijs dissensit, qui de ponderibus & mensuris scripserunt, quantum uidelicet minæ pondus existat: nonnulli enim sedecim unciarum esse dicunt, quidam uiginti: alij etiam distinctionem faciunt, Alexandrinam ponentes uiginti uncias pendere, aliam sedecim: atq; hoc adhuc minimum est: uerum ex his qui minam in denarios redigunt, alij centum, alij plurium denariorũ esse confirmant: quia & unciam pleriq; septem denarios & semissem ualere malunt, alij septem duntaxat, reliqui octo. Hæc cum ita se habeant, quot denariorum minam à Critone positam æstimare oporteat, inuenire operosum est. Apparet in alijs quoq; centum denariorum minam esse uelle: ac si ita res habet, duplicatam Icesij compositionem ab eo scribi putabimus, cum Heras trium horum medicaminũ priorum, terræ ampelitidis, bituminis, & argenti spumæ, singulorum denarios centum posuerit, Critone pondus in ducentos redigente. Videamus igitur, an sequentia duplicato consentiant: quædam nanq; apparent, quædam non item: meminit autem post tria prima, ceræ, thuris, terebinthinæ, propolis: singulorum minæ dimidium, hoc est, denarios quinquaginta immittendum præcipiens. Etenim præposuimus tanquam mina centum denarijs ualeat, temperaturam esse scriptam. Quod si est, in thure, pro manna uidelicet posito, Crito cum Hera conueniet. Pari modo in propoli, non tamen terebinthina. Quippe uigintiquinque denarios Critonẽ scripsisse oportebat, cum Heras duodecim, & s, statuerit. Porrò in cera maximè uiri controuersantur, discordantq;: quippe cum Heras ceram omnino non inijciat. Didicimus enim illius uim esse, mediocriter emollire. Cæterum apud Critonem deinceps scripta est, galbani, scissilis, singulorum quarta minæ portio. Atque in hoc uir Heræ suffragatur. Nam quarta pars minæ, quæ centũ pendet denarios, uigintiquinq; denarios efficiet: qui duplum sunt duodecim s, ab Hera scriptorum. Iam uerò à minæ uocabulo digressus, in sequentibus Crito myrrhæ, gallæ, iridis, singulorum denarios

A narios duodecim cum prædictis temperandos iubet, Heræ consentiens. Siquidem
ille sex cuiusque adijciendos præcipit. Inde rursus Crito chalcitidis denarios sex
tradidit: hic quoque non multum ab Hera discordans. Nam cum omnia duplica-
ta sint, conueniebat & chalcitidem non sex, uerum quindecim habere, ubi He-
ras septem & S, scripserit. In melle quidem uiri concordes sunt, Heras heminam
unam, Crito duas posuit. Restat autē de oleo quæstio magna, non solum inter duos
illos, sed alios quoque, qui medicamentum hoc usurparunt, sicut procedente sermo-
ne dicemus. Hi igitur inter se hactenus differunt: etenim Heras olei crudi heminas
sex scripsit: melius enim sic, quàm ut alij quidā dixerunt, cyathos sex. Quippe in co-
ctione argenti spumam, bitumen, terram ampelitidem, ubi semicocta fuerint, tum
aliâs singula Heras immittenda existimat. Atqui semicocta esse non possunt, cya-
this sex immissis. Scimus enim plerosque ex his qui pharmaca componunt, subinde
centum argenti spumæ denarijs duas heminas indere. Atque hoc iam totum antea
in primo huius operis uolumine comprehensum est: nempe metallicorum quoque
uncias nouem heminam unam esse licere, sicut alij quidam putarunt. Quin & duo-
decim inijcere possumus, ut alij præcipiunt probè docti, si medicamen diutius co-
ctum fuerit (licebit autem hoc ipsum copiosiore oleo imposito) maiorem siccandi
uim acquirere. Quòd si ab igne statim sublatum fuerit, minus propter olei paucita-
tem exiccabit: emolliet autem magis, & mitigabit. Quare sex cyathi omnino re-
pudiandi sunt: sex autem heminæ, quæ singulæ uncias nouem faciunt, inijciendæ.
At si largius medicamentum uoles incoquere, quò siccet euidentius, nihil obstat
etiam duodecim unciarum heminas infundere. Itaque Hera sex heminas scriben-
te, liquet Critonem duodecim heminas immittere oportere, ut simul in hoc, sicut
in alijs duplicata mensura existat. Verum scripti sunt ab eo olei omphacini congij
duo. Iterum hic damnandi sunt, qui heminas duas posuerunt. Ergo si congium sex
B heminarum esse statuamus, uirorum consensus manebit: si uerò non heminas sex,
uerum sextarios sex ponamus, non parua dissensio orietur: multa nanque erit copia,
ut ad portionem aliorum, si olei sextarios duodecim infundas. Hæc quidem in præ-
sentia de Heræ & Critonis in superiore pharmaco discordia. Cum uerò ad Andro-
machum uenerimus, dicetur itidem nonnihil de illius cum utroque, partim con-
sensu, partim controuersia.

ISIS VIRIDIS.

ISidem hic quoque scripsit, quemadmodum alij propè omnes: at quia dili-
gentius tum usum ipsius uniuersum, tum præparationē tradidit, ac nonni-
hil ab Hera discesserit, uisum mihi est etiam ab hoc scripta ad uerbum
subiungere.

ISIS QVAM NONNVLLI EPIGONI VOCANT.

Per se ad squamarum abscessus facit: item crassorum ossium fracturas iuuat, lina-
mento uel splenij modo imposita: ualet ad aculeos, omniumque ferarum ictus &
morsus: sanat omnes punctus, & uulnera ferro facta in bello, & aliter: curat etiam
fistulas impositum, & collyrium, discutit callos, & conglutinat, alteri temperata ad
omne uulnus linamento, & splenij instar adhibita ualet: prodest ad maligna & diu-
tina, ac ab alijs corrupta: in quibus derasis prius medicamento diluto utor: mirificè
facit ad sinus conglutinandos, dum magni fuerint. Nam exiccandis illis coniūgen-
disque conuenit, tum linamento imposita, tum per se, tum alteri mista, in quibus ade-
nes quosdam, uel membranas eliquare uolumus: utor etiam ad fracturas cum uulne-
re & sine hoc. Callum enim ducit celerrimè, & partes affectas astringit. Insuper in
quibus aliud malagma non proficit, ipsum exactè prodest, & ungues ex læsione ua-
cillantes, uel confirmat, uel extrudit: & dentes ex ictu motos stabilit. Summatim,
infinita sunt, quibus indifferenter adhibitum, conducit. Item ex alio diluitur: intem-
perati pars una sumitur, cerati partes duæ nonnunquam: atque adhuc magis diluitur: sed

C usum & exercitationem requirit. Fit nanque ceratum interim & per resinam pityinam. Compositio talis est:

Guttæ ammoniaci, eruginis rasæ, salis ammoniaci, squamæ æris, æris usti, aluminis rotundi, mali terræ, thuris, singulorum pondo denarium octo, myrrhæ, aloës, galbani, singulorum denarium pondo duodecim, ceræ pondo denarium octo, resinæ colophoniæ pondo denarium sex, nonnulli terebinthinæ tantundem, olei ueteris heminas duas, aceti heminas duas. Epigonus uerò & dracunculi radicis succi denarium pondo duodecim, & marrubrij succi tantundem, sorios succi denariū pondo octo: omnia diligenter contusa ac cribrata mortario inijciuntur: paulò post acetum in sole affunditur, donec terendo totum consumatur: ubi leue factum fuerit, liquefacta & refrigerata rasaq; diligenter, ijs quæ in mortario sunt admiscentur, ac subacta excipiuntur. Hæc scripsit Crito. Ego sine liquore sorios ipsum præparaui, & nonnunquam alumen ademi. Vsus sum in neruorum uulneribus medicamento: nam ualentius efficitur, aceto acerrimo undiq; circunclusum: reponitur, & diebus circiter quindecim emollitur.

MEDICAMENTVM MACHAERIONIS.

Celebre simul & multi usus est. Conuenit affectibus ulcerum, de quibus totus hic liber scribitur. Sic autem Crito ipsum protulit ad uerbum.

MACHAERIONIS.

Ad omnia recentia uulnera: conglutinat, & phlegmonem arcet, præsertim ubi contusio fuerit: rabiosi canis morsum summè curat ampliori loco impositum: alterat continuè: pilula inde sumpta fabæ magnitudinis, diebus triginta ad omnem passionem facit, maximè phagedenicam: item ad aurium uitia, naturaliumq; ulcera: in ossibus denudatis carnem producit: narium ulcera sanat. Est etiam uiride: diluitur rosaceo uel omphacino; mali terræ rotundi, quæ ἀρισολοχία στρογγύλη Græcè dicitur,
D pondo unciam, galbani pondo unciam, opopanacis pondo unciam, eruginis rasæ pondo unciam, iridis illyricæ pondo unciā, guttæ ammoniaci pondo unciam, myrrhæ pondo unciam, terebinthinæ pondo uncias sex & s, ceræ uncias sexaginta s, olei omphacini pondo uncias sex & s. Dimidium olei cum erugine teritur, reliquū cum cera terebinthina coquitur.

ΑΥΣΡΑΧΙΤΙΣ DAMOCRATIS

ad uerbum.

Et hoc ex celebrium lateq; usu patentium pharmacorum numero existit: scribit de eo Crito hunc in modum.

ΑΥΣΡΑΧΙΤΙΣ.

Eximiè facit ad sinus callo undique circundatos, & fistulas, impositum, si orificium sit, quod linteolum medicamento illitum queat excipere, imponito, ac citius proficiet. Vtitor eius uirtute in humetis, fluentibus, & diutinis dispositionibus: tertio quoq; die utplurimum ipsum mutans: podagricos iuuat mirificè in accessionis principio illitum, ac in latum circumpositum: qui & ad consuetas ambulationes & uitæ usus dimittantur: citra balneum ad triduum, diesq; aliquot permaneant: non enim materiæ dat accessum cum affectus increscit: conuenitq; omni ulceri sex cerati partibus admixtum: inueterascens melius euadit. Aluminis rotundi denariū pondo octo, squamæ denarium pondo duodecim, æris combusti denarium pondo quatuor, mali terræ denarium pondo nouem, galbani denarium pondo decem, guttæ ammoniaci denarium pondo duodecim, alij decem, thuris denarium pondo nouē, myrrhæ denariū pondo nouem, styracis denarium pondo quindecim, myseos denarium pondo trium, chalcitidis denarium pondo trium, scyllæ medullæ denarium pondo octo, picis liquidæ denarium pondo quatuor, iridis illyricæ denarium pondo nouem, secundum alios quatuor, terebinthinæ denarium pondo decem, alij septem.

A ptem, pityinæ denarium pondo decem, alij sex, ceræ denarium pondo septuaginta quinque, olei pondo libram s. Quidam etiam medullæ cerui denariũ pondo octo adijciunt: squamam, æs, mysi, chalcitidẽ, scyllam, ex aceto prius quam acerrimo in sole terito, ut leuia fiant: leuigatis malum terræ & iridem adijcito. Hæc prius contusa, tenuique cribro discreta, rursus aceto circunfusa terantur. Atque hoc tamdiu facito, quàm aspredinem sentias, cauens interim ne acetum consumatur. Postquam leuia fuerint, alumen addito, facitoque hæc, donec & illud in puluerem redigatur: deinde myrrham, mox thus, ab hoc ammoniacum, postea styracem, postremo picem indito. Hæc in calido sole uruntur, quò styrax elaboretur. Vbi iam leuitatem & sordium crassitudinem nacta fuerint, ceram, resinas, & oleum liquefacta, & paululum ex feruente medicamẽto decocti, galbano superfundito, idque congregatum in pila terito, ac quæ liquefiũt modicè refrigerata indito, tunc galbanũ deponens, dissolue usque, in uas fictile percolato, ac ubi deraseris, cum ijs quæ in pila sunt temperato.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΙΤΕΩΝ.

Quod ex salicibus constat, præclarum & in multos usus idoneum, similiter prædictis Crito hisce uerbis recensuit.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΙΤΕΩΝ.

Prodest cruentis ulceribus impositum. Idem articulis solutis conuenit, fistulis, flaccidis carnibus, præsertim quæ summo corpore extant. Valet item ad erysipelata, aliosque plurimos affectus sine usturis. Misyos, chalcitidis, eruginis, cerussæ, gallæ, aluminis scissi, & rotundi, cretæ sutoriæ, singulorum pondo uncias sex, ceræ, resinæ pityinæ, picis, bituminis, salicis foliorũ, singulorum pondo uncias duas, olei heminas †quatuor, uncias quatuor, chalcanthi pondo uncias sex, malicorij pondo uncias sex, aceti sextarios sex: salices ex aceto incoquantur, donec relicti fuerint sextarij duo, deinde erugini, cerussæ, & cretæ sutoriæ prius tritis, folia immittito, simulque terito, deinde sicca ubi leuigaueris, rursus exprimito, postea liquefacta superfundito. Hoc Asclepiades sine chalcantho & malicorio præparat, sicut in secundo huius operis commentario docuimus. Aliud post hoc διὰ ἰτεῶν Crito in istã sententiam ædidit. Alias † duas

B

ΔΙΑ ΙΤΕΩΝ LITE HERODOTI.

Cretæ sutoriæ, gallæ omphacitidis, aluminis scissi, rotundi, singulorũ pondo uncias sex, ceræ, bituminis, picis aridæ, salicis foliorum, pityinæ, singulorum pondo libras duas, olei pondo libram, aceti sextarij dimidium.

QVAE TRADIDERIT ASCLEPIADES EIVS*dem generis emplastra.*

Superioribus annumerantur tum quod ad Asclepiadem refertur ab omnibus cognitum, tum quod ex dictamno constat: sed quia Asclepiades manifestò de ipsis scripsit, etiam nunc eorundem mentionem faciam. Porrò commodum ex eo quod bis uel ter scribitur, aliud insuper accedit, puta ut cognoscamus, in quibus simpliciũ misturis, ac ipsorum pollicitis scriptores illorum inter se conueniant, in quibus item discordent.

HALIEI RVFVM.

Ad cruenta uulnera & neruos præcisos ualet, item ulceribus uetustis cicatricem ægrè ducentibus & fluidis conducit, quin & emollit optimè, præsertim in mammis ortas duritias: medetur canum hominumque morsibus insigniter: ualet ad pastinacæ & draconis, aliorumque sæuorũ piscium ictus. In summa, uirtutem habet mirificam. Argenti spumæ, ceræ, cuiusque denarium pondo centum, terebinthinæ, mannæ, thuris, galbani, minij synopici, cuiusque denarium pondo octo, olei sextarium: præparato sicut prædiximus.

GALENI HALIEI.

Argenti spumæ, ceræ, cuiusque denarium pondo centum, terebinthinæ, myrrhæ,

C synopici, æruginis rasæ, squamæ, singulorum denarium pondo octo, mali terræ denarium pondo octo, thuris denarium pondo uigintiquinque, diphrygis denarium pondo sex, galbani denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denariũ pondo duodecim, olei heminas duas: conficito quemadmodum superiora.

EMPLASTRVM VENATORVM.

Facit ad quadrupedum ictus, morsusq́, & ad reliqua uenenata. Argenti spumæ pondo minam, olei ueteris, squamæ æris rubri, ceræ, resinæ frictæ, singulorum pondo, guttæ ammoniaci pondo trientem, galbani, minij synopici, singulorum pondo uncias duas. Argenti spumam, squamam, & oleum ad spissitudinem usque incoquito: deinde ceram ac resinã inijcito. Cum liquata fuerint, ab igne tollito, & ammoniacum dilatatũ immittito: ubi refrixerint, galbanum & ammoniacum indito, synopicum aspergens, ac in mortario subactis mollitisq́ utitor.

EMPLASTRVM CHALCIDEI.

Conglutinat, inflammationem arcet, fissuras cum contusione iuuat, sinus coniungit, resiccat, & abscessus prohibet, ossa corrupta educit, maximè in superficie. In uniuersum, mirabilis ei uirtus est. Argenti spumæ, squamæ æris, resinæ pityinæ, ce-

Aliâs† nouē. ræ, singulorum denarium pōdo † centum, guttæ ammoniaci, galbani, cuiusq́ denarium pondo sedecim, diphrygis denarium pondo duodecim, mali terræ leuissimi denarium pondo quadraginta, olei ueteris sextarios tres. Argenti spuma, squamaq́ ex oleo coquuntur: ac ubi colorem mutauerint, diphryges immittitur: deinde cera, resina pityina, uel picea. Liquatum ut digitos non inquinet, ab igne tollitur, ac ammoniacum elotum inijcitur. Postquam liquefeceris, malum terræ, pharmaco iam refrigerato inspergatur, & continuè moueatur: deinde in mortarium immittito, ac subigito: excipiens utitor.

EX DICTAMNO SACRVM VIRTVTE MIRANDVM.

Benefacit neruis musculisq́ præcisis & contusis, uetustis, & sanatu difficilibus, D ossa corrupta educit, aculeos, & quæ infixa sunt corpori eximit, nec minus digerit, iuuat capitis dolores, & oculorum fluxiones. Est etiam malagma pleuriticis & hepaticis idoneum: efficax est ad cuiuslibet uirulenti ictus. Argenti spumæ denarium pondo centum, colophoniæ denarium pondo quinquaginta, ceræ denarium pondo uigintiquinq́, guttæ ammoniaci, mali terræ, singulorum denarium pondo sedecim, mannæ, galbani, uniuscuiusque denarium pondo duodecim, æruginis, dictamni, æris usti, propolis, singulorum denarium pondo octo, diphrygis, æris squamæ, gentianæ radicis, singulorum denarium pondo sex, olei ueteris hyeme heminas duas, per æstatem unciam s. præparatur quo dixi modo. Huius scriptura ab Hera in illorum pondere uariat: nam Asclepiades dictamni denarios octo, Heras decem inijcere præcipit: atq́ etiã mali terræ, & guttæ ammoniaci, ille cuiusq́ denarios

† & uiginti, aliâs additur, & rectè. sedecim, Heras sex quidem † guttæ ammoniaci, mali terræ uerò decem. Cæterum Heras oleum indistinctè scripsit, solum heminas duas eius iubens infundere: Asclepiades autem hyeme tantum, æstate unam & s.

DIOPHANTI CHIRVRGI, QVO VSVS
est Phylacus.

Argenti spumæ denarium pondo centum quinquaginta, cerussæ, picis, squamæ æris, ceræ, singulorum denariũ pondo octodecim, æruginis, resinæ pityinæ siccæ,

Aliâs † mali terræ, singulorum denarium pondo sex. mannæ thuris, propolis, † singulorũ denariũ pondo duodecim, galbani, † mali terræ, cyperi, singulorum denarium pondo sex, dictamni, trifolij, guttæ ammoniaci, singulorum denarium pondo trium, illyricæ, artemisiæ, polij, marrubij, singulorum denarium pondo duûm, olei ueteris heminas duas: ad dictum modum præparatur.

Aliâs † mali terræ nec hoc loco eodē pondere scribitur.

DE EMPLASTRIS ANDROMACHI EIVSDEM GENERIS.

Emplastra uarij usus, simul & cicatricem ægrè ducentibus idonea hoc in libro percensere statui, ex quorum grege sunt decem longè optima, inter ea quæ scripsit Andromachus.

A VIRIDE EVANGEI.

Resinæ terebinthinæ, secundum alios, siccæ, denariũ pondo quinquaginta, sicut alij uero centũ, ceræ denariũ pondo uigintiquinq;, thuris, squamæ galbani, aloës, denarium pondo trium, salis ammoniaci, opopanacis, æruginis rasæ, æris usti, mali terræ, guttæ ammoniaci scissilis, secundum alios rotundi, singulorum denariũ pondo duũm, ichthyocollæ denarium pondo trium, aceti heminas quatuor, olei quartam heminæ partem, secundum alios octauam. Vtor uermiculari non imposito.

ΡΥΠΩΔΕΣ EMPLASTRVM QVO VTOR.

Ichthyocollæ pondo uncias tres, sarcocollæ pondo uncias tres†, erythriæ pondo selibram, terræ samiæ pondo uncias quatuor, myrrhæ pondo uncias quatuor, thuris pondo uncias sex, squamæ æris pondo uncias octo, salis ammoniaci pondo uncias tres, æruginis rasæ pondo uncias sex, aluminis scissilis pondo uncias duas, aloës indicæ pondo uncias quatuor, galbani pondo uncias quatuor, ceræ pondo libras duas, terebinthinæ põdo libras duas, olei pondo† libras quatuor, aceti q̃d ichthyocollæ irrigandæ sufficit: sicca leuigata liquidis insperguntur.

† Aliâs additur, lapidis asij pondo uncias tres.

Aliâs † uncias quatuor.

ALIVD VIRIDE.

Resinæ pityinæ denarium pondo ducentorum, guttæ ammoniaci denarium pondo quinquaginta, opopanacis denarium pondo octo, ceræ denarium pondo† centum, propolis denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, squamæ æris denarium pondo duodecim, æruginis denarium pondo duodecim, aluminis rotundi denariũ pondo octo, misyos denarium pondo septem, salis ammoniaci denariũ pondo octo, chalcitidis denariũ pondo quinq;, sulphuris ignem nõ experti denariũ pondo octo, thuris denarium pondo† duodecim, fellis taurini sicci denarium pondo sex, uel humidi denarium pondo duodecim, cyprini heminas sex, alij quatuor, aceti quod satis est.

Aliâs † quinq;

Aliâs † duodecim s.

VIRIDE EPICVRI MVLTA PROMITTENS.

B Ceræ denariũ pondo ducentorum, colophoniæ denarium pondo trecentorum, squamæ denariũ pondo sedecim, æris usti denariũ pondo sedecim, æruginis denarium pondo sedecim, mali terræ tenuis denariũ pondo sedecim, aloës denariũ pondo uigintiquatuor, aluminis rotundi denariũ pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo uigintiquatuor, galbani denariũ pondo uigintiquatuor, salis ammoniaci denariũ põdo sedecim, aceti heminas quatuor, olei heminas duas, interim pauciores.

VIRIDE MVLTA PROMITTENS ALCIMIONIS
uel Nicomachi, ad fistulas, nigrities, uel nomas, glutinat ossa & educit, strumas discutit.

Galbani denarium pondo sedecim, æris usti denarium pondo octo, squamæ denarium pondo uigintiquatuor, ceræ denarium pondo quinquaginta, seui caprini uel uitulini denarium pondo triginta, thuris, resinæ siccæ, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, nitri, mali terræ, singulorum denarium pondo uigintiquinque, bryoniæ denarium pondo duodecim, orcheos herbæ denarium pondo duodecim, iridis aridæ denarium pondo quatuor, aloës indicæ denarium pondo duodecim, scissilis denarium pondo octo, fellis taurini denarium pondo octo, aceti heminam: cum uti uoles, rosaceo dissolues.

VIRIDE AD ZONAM, QVAM GRAECI
ζωστῆρα dicunt, item ad chironia, & difficulter ad cicatricem uenientia ulcera, pharmacum Andromachi.

Hordei combusti denarium pondo decẽ, æruginis denariũ pondo octo, ceræ denariũ pondo octoginta, cyprini heminam. Hoc medicamen æruginẽ multam continet, pro ceræ & cyprini tẽperatura: nam hordeũ combustũ si per se inspergit, chironia ulcera iuuat, neq; intendit ceræ & cyprini uires, neq; æruginis resoluit: ablato ipso simile pharmacum redditur multis, quæ superiore libro ad huiusmodi ulcerum curationem scripta sunt: non tamen multum cyprini assumetur, præsertim si cerá

C pinguis exiſtat: ſed quantum ad ceram erugini admixtam emolliendam capere ne-
ceſſariũ eſt; ſuperiora omnia emplaſtra hoc nomine uario uſui ſeruiunt, quòd medi
camenta emollientia, trahentia, digeſtoria, concoctoria, inſuper citra roſionem ſic-
cantia aſſumpſerint: plurima ipſorum etiam ualidè aſtringentia, quorum uirtus eſt,
humores affectæ parti influentes repellere. Porrò dictorũ medicaminum poteſtatis
materias nominarim in operis de ſimplicibus ſexto, ſeptimo, octauo, nono, deci-
mo, & undecimo libro expreſſas habetis. Multorum enim hoc commentario nomi
natim memini, ac iterum meminero. Quinetiã hoc pharmacũ in præſentia appoſui,
eorũ quæ nuper dixi mentionẽ facere deſiderans: tum quia id ſuperiore libro com-
memoratis ſimile eſt, tum quòd proprium magis uidebatur, illis ſimul appendere.

ICESIA NIGRA ANDROMACHI.

Hoc emplaſtrum Andromachus non ubi uiridia tractat, ſed ſuperius prope ini-
tium in temperatura permultum euarians, ut prius Critonem & Heram prodidiſſe
indicaui.

SCRIBITVR HOC PACTO.

Bituminis denarium pondo tercentum, terræ ampelitidis denariũ pondo ducen
torum, argenti ſpumæ denariũ pondo ſexaginta, galbani denarium pondo triginta
ſex, terebinthinæ denarium pondo trigintaſex, ſciſſilis denariũ pondo trigintaſex,
propolis denariũ pondo ſeptuagintaduûm, mannæ denariũ pondo quinquaginta,
myrrhæ denariũ pondo duodecim, iridis denariũ pondo duodecim, chalcitidis de-
narium pondo ſex, gallæ denarium pondo decem, olei congium unum & dimidiũ,
mellis heminæ dimidiũ: rectè fecit, qui de mina ambiguitate relicta omnia per de-
narios conſcripſerit, ut de ſolo congio quæſtionẽ inſtituamus. In hoc enim melius
egerunt, qui ſex heminas poſuerint, ac triplicato bitumine pro portione illius quod
Heras immiſcuit, ſcripturã exorſi ſint. Etenim Heras centum denarios, hic trecen-
tos poſuit: etſi in quibuſdã exemplaribus nõ fide dignis ducentos inuenerim: terra
D ſanè ampelitis duplo eam quam Heras ſcripſit, exuperat. Argenti ſpuma, quam &
ipſam ampelitidi pondere æqualẽ eſſe conueniebat, multo minor ab eo iniecta eſt:
nam denarios ſexaginta miſcet. Galbani uerò trigintaſex denarios immittens pro-
portionem cum Hera & Critone non ſeruat, quemadmodum in alumine ſciſſili:
paululum enim hic ab exacta portione declinat, quæ tringintaſeptem & S, iniicere
iubeat: quod pro aliarum ipſius miſturarũ portione ad quinquaginta denarios ex-
cedit. Iam uerò in propoli nonnihil diſcordat, quantum ad duplicatam portionem
ſpectat. Item in manna à Critone & Hera recedit: quippe centum denarios ceu ad
illorũ proportionem iniectos eſſe oportebat. In chalcitide etiã multo magis à por-
tione ſubtraxit: in aliis parua controuerſia eſt, niſi in melle: cuius heminas tres tan-
quam ad illorum portionem immiſiſſe ipſum conueniebat, dum heminæ dimidium
adiiceret. Ita quoque in oleo tres congios miſcuiſſe debebat, ſi non à Critone diſcre-
pare uoluiſſet: ſi uerò cum Hera conuenire, octodecim heminas, congium, & dimi
dium conſcribens.

VT TARENTINVS HERACLIDES ICESII
nigrum emplaſtrum tradidit.

AD omne uulnus, maximè quæ in ſummo corpore ſunt leuia facit &
conglutinat. Item canũ morſus, & furunculos ſanat, duritias diſcutit,
præſertim mammillas obſidẽtes, digitorũ condylomatis ſuccurrit. Ar
genti ſpumæ denariũ pondo centũ, bituminis tantundẽ, terræ ampeli
tidis idem pondus, mannæ denarium pondo uigintiquinque, propo-
lis totidem, galbani denarium pondo duodecim S, aluminis ſciſſi, reſinæ terebin-
thinæ pares menſuras, iridis denarium pondo ſex, chalcitidis denarium pondo ſe-
ptem & S, gallæ denarium pondo octo, myrrhæ tantundem, mellis heminã unam,
olei crudi heminas ſex. Argenti ſpuma, bitumen, & terra cum oleo coquuntur, &

ſpatha

A ſpatha ex tedarum ligno mouẽtur. Cum ſpiſſitudo fuerit, propolis, reſina, & galbanum adduntur. Hæc autem prius melle incoquuntur. Quibus miſtis, olla ſtatim ab igne tollitur, & ſicca inſperguntur. Hæc cum Heraclides tradiderit in libris aduerſus Antiochidem, demiror quomodo nonnulli poſt eum ſcripturam ipſius non obſeruauerint. Heras ſanè ubiq; Heraclidẽ imitatus eſſe uidetur, præterquam in myrrha & galla. Nam dum Heraclides cuiuſq; horum denariũ pondo octo miſcet, Heras ſingulorum ſex temperat. Inſuper Aſclepiades in ſecũdo libro de exterioribus, omnia portione quadruplo maiore ꝙ Heras tradidit: adde quòd olei omphacini heminas duodecim, Crito congios duos tẽperauerit, etſi omnia duplicata cõpoſitio ipſius habeat. Quare nonnulli mihi uidenť adſcripſiſſe heminas duas: Quod ipſum prorſus tũ ueritati, tum Heræ & Tarentini ſcripturæ magis aduerſatur: ſiquidẽ Heras centum octoginta denarios poſuit, in pondus non menſuram oleum reducens, tanquam hemina denarios ſexaginta pendente: nam Attica nouem Italicas uncias conficit: pendent enim nouem Italicæ unciæ, quas in cornibus inſectis metiuntur, ſeptem uncias ponderales & S, quæ ſexaginta denarij ſiunt, ſingulis uncijs octo denarios recipientibus. Quare etiã hic cum Heraclide Heram conſentire uideas, cũ tres heminas inijciat, Aſclepiades duodecim: quoniam omnia in ipſius compoſitione quadrupla ſunt. Heras aũt, quoniã pharmaci in Tarentini ſcriptura magna moles fieret, uidetur mihi quartam omniũ portionẽ poſuiſſe. Nam in myrrha, ut dixi, & galla paululum mutare oportebat, cum alij quoque hoc emplaſtrum tradiderint. Qui exactius in eo, cuius præparationem ex coctione coniecimus, Tarentino concordes facti ſunt: qui autem negligentius, uel in uno ſolo, uel in pluribus ſimplicibus diſſonaſſe ab Heraclide uidentur. Proinde ſuperfluum fuerit de ijs mentionem facere: præparandum enim medicamentũ eſt, ut Heraclides iuſſit, uel ut Heras: qui parum adeò inter ſe differunt.

HERACLIDES LITEN ICESION HANC ESSE DICIT.

B Bituminis denarium pondo quinquaginta, argenti ſpumæ denariũ pondo quinquaginta olei heminas decem coquito: ubi coierint, ceræ denarium pondo quinq; iniјcito, galbani, myrrhæ, ſingulorum denarium pondo quinq;.

CYZICENE HERAE.

HOc quoq; inter celebria emplaſtra refertur, ab omnibus propè conſcriptum, magno in ſimplicium medicamentorum temperatura conſenſu. Nonnulli tamen diſcordant, uti innoteſcet, cũ ſubiungemus, quomodo quiſq; componendum cenſeat. Heras igitur de præſenti emplaſtro ita ad uerbum ſcribit.

CYZICENE.

Facit ad recẽtia uulnera, & uetera depaſcentia, duritias præſertim in mammis diſcutit, extrahit, repurgat, implet, glutinat, cicatricẽ ducit, tollit calloſas duritles, malè curata reficit, & in quibus ſcalpello uti nõ licet, ut in ceruice, collyrij loco utitor: abſc eſſus furentes mitigat, phymata diſcutit, ganglia & contractiones ſiue coitus auellit abrumpitq;: tela, oſſa, lignorũ fragmenta educit, cruſtas citra dolorẽ deijcit: in depaſcẽtibus, magnis emplaſtris, quæ ſplenia nominãt, uti oportet. Inſuper ſtrumas extenuat, hæmorrhoidas cohibet, & ueſicæ morbis ſummè prodeſt. Hæc autẽ recipit: rhuris, myrrhæ, croci, iridis, illyricæ, bdellij, chalcãthi, aluminis ſciſſi, rotundi, guttæ ammoniaci, miſyos, putaminũ mali granati dulcis, chalcitidis, ſingulorũ denariũ pondo quatuor, ſquamæ denariũ pondo duodecim, mali terræ, gallæ, omphacitidis, chalcitidis, ſingulorũ denariũ põdo octo, uiſci quercini, opopanacis, eruginis raſæ, acaciæ, floris roſarũ, ſingulorũ denariũ pondo octo, ariſtolochiæ, gallæ, ſingulorũ denariũ pondo ſedecim, terebinthinæ pondo minam, alij denariũ pondo quinquaginta, liquoris papaueris denariũ pondo ſex, ceræ denariũ põdo minas duas, ſecundũ alios, denariũ pondo quatuor, ſeui uitulini curati denariũ pondo minã,

C alĳ, denarium pondo centū quinquaginta, aceti communis heminas uiginti. Vini quod ſufficit in ſicca immittitur. Hæc de Cyzicene. Hera ab Andromacho ſcribentibus, uidebitur quibuſdam magna eſſe diſſentio, cum Hera thuris, croci, myrrhæ, & eius quod deinceps poſitum eſt, denarium pondo quatuor immiſerit. Andromachus octo. Verum quod iam prius obſeruandum nobis eſſe dicebam, id etiam nunc dicturus ſum, ſi omnia ſimplicia pharmaca, licet duplicata horum quæ alĳ temperarunt, miſceas, eadem fiet temperatura, quemadmodū ſi triplicata omnia inĳcias: ac nunc Andromachus omnia ferè duplicata miſcuit, cum Heras ſimplicia ipſa indiderit: ac etiam hic diſcrepant, quòd ille aloën addat, Hera ſecus faciente: quinetiam quòd panacis radicem adiungat, cum Heras opopanacem tantū ſcripſerit: Andromachus non hoc ſolum, ſed etiam panacem: ſolent autem ſic uocare radicem herbæ quam panacem appellant. Adhæc Andromachus papaueris liquorem temperauit, doloris euitandi gratia: acaciam uerò & roſarū florem, tanquā aſtringentia. Porrò coctionē pro more Heras adiunxit, Andromachus omittit, quippe qui rarò illam ſoleat apponere. Cæterum quòd aceti communis heminas duas & uinum ſiccis infundat, innuit ſe arida ex uino uel aceto leuigari uelle, deinde liquefacta his ſuperfundere. Heras autem ne uel aceti, aut uini meminit. Ad calcem coctionis ita adſcripſit: Cæterum arida, & opopanacem in cacabū conĳcito, & ubi unita fuerint, affundito, mollito'q; irino unguine manus inquinās. Ego ipſum Andromachi more conficio, opopanacem cum ſiccis in mortario terens: ſi ualentius, & quod magis digerat, medicamentum facere deſiderem, acetum inter leuigandum admiſceo: ſi magis aſtringens repellensq́ue, uinum: quemadmodum rurſus id nunc auſterum, nunc gilnum, nunc uetus, nunc ætate medium aſſumens. Nam quod auſterum eſt, nec uetus, magis aſtringit: quod uetus, nec auſterum, ualentius digerit.

CYZICENE ASCLEPIADIS.

D SCriptum eſt hoc emplaſtrum iam etiam in quarto, ubi omnia ordine, quæ ad malignitatem pharmaca habere cōſuluit, commemorauimus. Et nunc quia ipſe pariter ab Hera & Andromacho euariat, ſatius mihi uidetur ipſius uerbis in tertio libro de exteriorum pharmacis tradita ſubiungere.

CYZICENE.

Facit ad diutinos affectus & neruos præciſos: Thuris quā optimi, ceræ, myrrhæ, mali terræ, chalcitidis, illyricæ, galbani, ſingulorū denariū pondo quatuor, terebinthinæ, argenti ſpumæ, ſingulorum denarium pondo octo, olei heminam. Omnia in uas æreum coniecta, ſupra leuem prunam coquūtur, mouenturq́; donec in aqua frigida demerſum mellis ſpiſſitudinē acquirat: poſtea mouendo tollitur: hoc illitum pelliculæ imponitur: hyeme poſt ſeptimum diem, æſtate poſt quintum ſoluitur.

ALIVD EX IIS QVAE AD PHILOxenum *referuntur.*

Thuris, myrrhæ, croci, illyricæ, bdellĳ, ſquamæ æris, chalcanthi, chalcitidis, aluminis rotundi & ſciſſilis, miſyos peregrini, guttæ ammoniaci, propolis, uiſci quercini, opopanacis, mali corĳ præcluſi, ſingulorū denarium pondo quatuor, mali terræ denarium pondo octo, ceræ, ſeui taurini, ſingulorum denarium pondo centum, quod minam inſcribit, reſinæ terebinthinæ denarium pondo quindecim, quod tres quartas appellat. Reſina in ollam fictilem coniecta, donec odorem amittat concoquitur. Deinde ſeuum & cera commacerata inĳciuntur, & liquefiunt, arida contunduntur, & cribro tenuiſſimo incernūtur: poſtea liquida ab igne tolluntur: quibus abunde refrigeratis arida inſperguntur, & curioſe mouentur. Habere autem oportet ex aceto trita, myrrham, thus, bdellium, opopanacem: his quæ in olla ſunt, adĳciuntur, teruntur'q;, ne grumi ceræ modo fiant: ubi autem tectè habuerint, in lignea pyxide irino unguento prius illita reponuntur.

A EMPLASTRVM EX DVABVS ARIstolochijs Andromachi.

De hoc iri eam sententiam scribit Andromachus. Emplastrum ex duabus aristolochijs.

Resinæ frictæ pondo librã, ceræ pondo libram, picis pondo libram, gallæ, uel olei ueteris heminam unam, & cyathos duos, cerussæ pondo uncias sex, æruginis pondo uncias sex, chalcanthi pondo uncias quatuor, mannæ pondo uncias sex, mali terræ longi pondo uncias quatuor, rotundi pondo uncias quatuor, erythriæ pondo uncias sex, illyricæ pondo uncias quatuor, gallæ uncias duas, aceti heminam: ego amplius: mali corij pondo uncias duas: sicca ex aceto teruntur, deinde liquida.

ΕΚ ΔΙΚΤΑΜΝΟΥ DAMOCRATIS.

Diximus frequenter metricas scriptiones non solũ ad memoriã, sed etiam ad misturas exactè temperandas solutis esse commodiores. Cuius gratia etiam nunc medicamentum, quod ex dictamno perfectam in Damocratis scriptis temperaturam perseruet, apposui.

Insignium emplastrorum numero adscribitur
Vnum, quod accipit dictamnum creticum
Dictum, medetur prosperè serpentium
Percussibus uirulentis atq; morsibus,
Et omnium quadrupedum rabidorum: iuuat
Sic ulcerum callos & neruos perditos,
Et musculos & alto chartilaginis
Corpore putrescentes, quæ incumbunt ossibus
Colli, mammillarum, ceruicis ulcera
B Persanat, etsi diu iam durauerint,
Ac omnia simul quæ facere dixi prius
Emplastrum Aegyptiam nomine scilicet.
Hoc cum sit exactè bonum, quidam omnibus
Vnum bonis reputant usu præstantius.
His temperatur misturis: lithargyri
Denarijs bis centum: quibus additur
Olei uetusti libræ quarta portio:
Alij malunt quartam partem heminæ,
Et quinquies ceræ decem ponticæ
Denarij, colophoniæ bis totidem,
Alij uerò terebinthinæ parem modum,
Aeruginis, ac æris, aloës indicæ
Aerisq; combusti, diphrygis & boni,
Cuiusq; sedecim, semissemq; ponito,
Et galbani rursus uigintiquatuor,
Mannæ duodecim, atq; thuris totidem,
Ammoniaci guttæ fac quinquies decem,
Et sexdecim iungantur propolis atticæ,
Terræ mali prælongi rursus bis decem,
Aeris cyprij, squamæ, drachmæ duodecim,
Et gentianæ radicis siccissimæ
Aequale, cunctis herbæ dictamni quoq;
Aridæ, sed habentis florem, bis decem,
Leuis: lithargyrum cum oleo demittito
Ollæ recenti, cui patulum os figulus dedit.

C Pruna leni coques, mouens rudicula
Quousque spissitudo mellis attici
Fiat, paribus squamæ commissis partibus.
Rursus magis coquas: ac postquã pharmacum
Rufum fuerit, æs misceas & diphryges,
Faciensque amolyntum & crassum pharmacum,
Ceram, resinamque unà dictis addito.
Quibus liquatis, ubi probè coierit
Emplastrum, ab igne tolles, inde conferes
Propolin, aloën, mannam, galbanum,
Ammoniacumque, dum feruor subsiderit,
Apponito & terræ malum leuissimum,
Tum gentianam, nec non herbam dictamon,
Et spatha medicamentum ubi contusum est manu
Subiges, in ampliores rotundas, uocant
Magdalidas, uitia ad quæ dixi utens exhibe.

DAMOCRATIS TYRIA ABSQVE FASCIIS *adhærens, de quo hunc in modum scripsit.*

POst hæc referam emplastrorum adhærescentium
Sine fascijs, quis usus & confectio.
Diuisionibus exiguis faciunt bene,
Sed carnis ipsius ampliora uulnera
Medicantur: à quadrupede morsos corpore
Summo; recentes discutiunt furunculos:
D Quibusque iam pus est, per halitum digerunt.
Item auferunt crustas ipsis celerrimè,
Citra manus operam cicatrix ducitur
In fronte posita, fluxus quampromptissimè
Oculorum cohibent sola quamuis ceperis.
Huius generis præstantius primum efferam
Emplastrum facile inuentu, cui color bonus
Atque efficacia, nos uocamus Tyriam,
Nam purpuras capit colore tyrias,
Si quo decet modo fiat: sic præpara:
Sit libra quinquies lithargyri
Boni, semel ceræ capiatur, insuper
Ter pityinæ, præterea pinguis azyli,
Aeruginis, præstantis æris, galbani,
Aerisque combusti, pariter squamæ bonæ:
Cuiusque misceto quaternas uncias,
Pinguis olei fex, & decem pondo addito.
At curiosè emplastrum coquito in hunc modum:
Lithargyrum ex oleo leuem demittito
In ollulam nouam, sed hanc maiusculam.
Vbi conteres manibus, mouebis spathula,
Deinde flamma acri atque continua coques:
Cum mellis accipit iam spissitudinem
Aerugo, squama misceantur, incoqui
Permittito satis, statim æs adiungito:
Rursus coqui paruo relinquens tempore,
Paulum refundes ex cacabo medicaminis.

Atque

A Atque refrigeratum manibus & digitis teras.
Boni coloris atque durum ubi conspicis,
Sic pityinam, ceramque reliquis indito,
Deinde cunctis rite coctis paululum
Stillato, rursus & colorem si bonum
Et temperamentum uides, mox tollito
Ab igne fictilem, & subactum galbanum
Apponito. si pharmacum sit durius
Multo resolues oleo, faciens sic bonam
Temperiem: in aliud inde uas transfundito
Frigidum, & subactum manibus ita reponito.

DE PASTILLIS ASCLEPIADIS.

Quemadmodum emplastra à colore, non à facultatis appellatione nominant quidam medici, melina, candida, fusca, & rufa, ita pastillos Græcè προχίσκους ab efformationis figura uocant, non ad unum affectum, sed admodum multos conferentes. Nos igitur ipsos imitati, deinceps omnes præclaros, siue pastillos, siue orbiculos, utroque enim nomine appellantur, describemus. Rectè autem illi singulis quid possent efficere præposuerunt: præsertim Asclepiades, cuius etiam primi pharmaca, quæ in tertio de exterioribus libro prodidit, apponam.

PASTILLI ASCLEPIADIS.

Pastilli à multiplici usu Græcè dicti πολύχρηστοι.

ARISTARCHI THARSEI PASTILLVS.

Facit ad recentia uulnera, & uetera: prodest putredini & fauis, curat fistulas, aures suppurantes, ossa corrupta, nomas: reprimit omnem carnis excrescentiam: tollit pterygia, ualet ad uteri affectus, sanat ozænas, phagedenas, condylomata: iuuat inueterata, & quæ difficilem curationem habent: utilis est principio phthisicis, lienosis, cœliacis, dysentericis, tribus obulis in potu familiari datus: succurrit synanchicis, gingiuarum nomis: in summa, exterioribus & interioribus uitijs auxiliatur.

B Myrrhæ denarium pondo sex, croci denariū pondo trium, crocomagmatis denarium pondo trium, citinorum denarium pondo sex, chalcanthi denarium pondo sex, aluminis uiridis denarium pondo sex, aloës denarium pondo sex. Vino falerno excipiuntur, fiuntque orbiculi seu pastilli, & in umbra desiccantur. Vbi usus necessitas est, humido inter se diluuntur ad commemoratos affectus.

PASTILLVS NEAPOLITAE.

Myrrhæ, thuris, singulorum denarium pondo sex, gallæ, lycij, aluminis, crocomagmatis, aloës, æris, singulorum pondo denarium octo, citinorum denarium pondo duodecim. Vino falerno excipiuntur.

ANDRONIVS INSCRIPTVS.

Citinorum denarium pondo decem, scissilis denarium pondo quatuor, chalcanthi denarium pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo quatuor, thuris, mali terræ, gallæ * immaturæ, singulorum denarium pondo octo, uini dulcis heminas duas. Apud Heraclidem ita habet: Malicorij denarium pondo decē, mali terræ, gallæ denarium pondo octo, * salis ammoniaci denariū pondo quatuor.

ALIVS.

Thuris, fissilis, myrrhæ denarium pondo quatuor, chalcanthi denarium pondo duûm. Hæc passo excipiuntur.

POLYIDAE SPHRAGIS.

Malicorij denarium pondo sex, myrrhæ denarium pondo octo, aluminis scissilis denarium pondo quinque, thuris denarium pondo quatuor, chalcanthi denarium pondo trium, fellis taurini denarium pondo sex. Vino dulci excipiuntur.

C CORACINAE SPHRAGIS

Facit ad tonsillarum phlegmonas, & uuas laxatas: gingiuas madentes resiccat, nomas curat, & sedis affectus: fistulas ad callum perducit. Mali terrae cretici, longi, citinorum, chalcitidis tostae, thuris, myrrhae, chalcanthi, crocomagmatis, aloës indicae, fellis taurini, singulorum pondo denarium octo: passi quantum satis est.

PASTILLVS AD NOMAS.

Brathios denarium pondo quinquaginta, myrrhae denariũ pondo trium, sorios, cyperi, chalcanthi, thuris, singulorum denarium pondo duûm: uino excipiuntur. Aliae scripturae habẽt, oleae foliorum denarium pondo duûm, myrti siccae, orcheos herbae, myrrhae, singulorum denarium pondo quatuor, arsenici, quod auripigmentum uocant, denarium pondo unius, myrrhae denarium pondo quatuor.

EX SCRIPTIS HERACLIDAE.

Orcheos denarium pondo duûm, arsenici denarium pondo quatuor, gallae denarium pondo octo, squamae denarium pondo sex, sorios denarium pondo octo, myrrhae denarium pondo duûm, thuris denarium pondo duûm, acaciae succi denarium pondo duûm: Vino excipiuntur.

PASTILLVS ΔΙΑ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ,

id est, ex stirpibus inscriptus.

Malicorij, myrti foliorum, nucis putaminum siccorum, spinae fructus, singulorũ denarium pondo octo, gallae denarium pondo quatuor, salis fossitij denarium pondo octo: omnia cõminuũtur: friabilia in aceto intingunt, ac in uas fictile conijciuntur: deinde torrentur, & cũ aceto leuigantur. Vbi bene habuerit, myrrhae denarios quatuor, thuris denarios duos inijcito, et pastillos fingito: usus eius est cũ aceto.

PASTILLVS QVI A TERENTIO INSCRIBITVR

stypticos, hoc est, astringens: Facit ad quamlibet Nomen, & digitorũ affectus.

D Sandaracae, misyos, chalcanthi, aluminis scissilis, singulorum pondo denarium duûm, myrrhae, squamae aeris, aloës, chalcitidis, singulorũ pondo denarium trium, rhus, citinorum, rosarum floris, gallae, singulorum pondo denarium quatuor, acaciae succi pondo denarium octo, maligranati putaminum pondo denarium octo: Excipiuntur myrti cocti ad dimidias decocto.

PASTILLVS AD SERPENTIA ΕΡΠΗΣΤΙΚΑ DICVNTVR.

Pastillus Arij ad Zonam.

Terrae cimoliae pondo denarium octo, misyos torridi denarium pondo sedecim, minij synopici pondo denarium trium: singula cum aqua terito: deinde simul miscens in pastillos digerito: usus est ex aceto.

ALIVS ΑΙ' ΟΡΙΤΑΝΟΥ.

Origani, oleae foliorum, acaciae, chalcanthi, salis hispani, singulorum denarium pondo duûm. Aceto excipiuntur,

EX COLLECTANEIS LARGI MEDICAMENTVM.

Argenti spumae, uel cerussae pondo denarium trigintaocto, aluminis fissi pondo denarium duodecim, acaciae pondo denarium octo, croci, thuris, diphrygis, opij, *Aliâs uncias duas.* singulorum pondo † denarium duûm: cum aqua terito.

ALIVD VALDE GENEROSVM.

Aluminis rotundi, chalcitidis, cretae sutoriae, uel sorios, singulorum denarium pondo quatuor, calcis uiuae denarium pondo sedecim. Mali cortex in aceti sextario uno decoquitur, donec madescat: deinde teritur acacia aceto eodem, macerata nocte & die, admiscetur, & unà teritur: postea caetera adijciuntur & fiunt pastilli: cum opus est, diluuntur aqua.

PASTILLVS THREPTI.

Ad zonam, & ubi pastionem oportet sistere: facit etiam ad oris uitia, ad aures suppuratas: item cutis uitia tollit: carnis excrescentiam reprimit: narium ulcera, & sedis

A sedis affectus sanat. Corticis malorum pondo denarium decem, gallæ omphacitidis pondo denarium octo, mali terræ tantundem, aloës pondo denariū quatuor, myrrhæ pondo denarium octo, fissi pondo denarium duûm, thuris pondo denariū quatuor, chalcanthi pondo denarium quatuor: passo excipiuntur.

PASITLLI RVFI HIERACIS THEBANI

διὰ τῶν ἀλικακάβων, id est, ex uesicaria.

Facit ad capitis ulcera, epinyctidas, & narium ulcera: iuuat rhagadas, & quæcunque citra dolorem ad cicatricem uoles ducere. Cerussæ pondo libram, spumæ argenti pondo libras decem, aluminis fissi, alicacabi, hoc est, uesicariæ corticis, chalcanthi, synopidis, singulorum pondo selibram: aceto assumuntur.

LVCII CATHEGETAE PHARMACVM.

Aluminis, æruginis corinthiæ, minij synopici, singulorum mensuram heminæ æqualem: aceto diluuntur.

ARII AD SEDES DEPASTAS, SERPENTIA, CARnem excrescentem, pterygia, aures suppurantes, ulcera periculosa: sanat rhagadas & condylomata.

Scissilis, minij synopici, æruginis rasæ, gummi, gallæ, citinorum, singulorum pares portiones: aceto diluuntur.

MAGNI PHILADELPHI AD PRAEdictas dispositiones.

Aluminis fissi, æruginis corinthiæ, chalcitidis, minij synopici, singulorum pares cyathi mensuræ partes: aceto subiguntur.

PASTILLVS AD ERYSIPELATA.

Croci pondo denarij unius, opij tantundem, cerussæ pondo denarium duûm: passo diluuntur. Alia lectio habet, glauci pondo denarium octo.

B

ANDROMACHI ΚΡΟΚΩΔΗΣ.

Argenti spumæ pondo denarium † quadragintaocto, hoc est, uncias sex, cerussæ uncias quatuor, sulphuris ignem non experti pondo unciam, croci, opij, singulorum pondo unciam unam: succo striphni excipiuntur: cum opus est, passo exceptum continuè inungito. *Aliàs † quatuor, hoc est, semunciam.*

CAII NEAPOLITAE.

Cerussæ, acaciæ, glaucij, opij, cuiusque parem mensuram: passo subigito, & cōtinuè perungito.

ALIVD.

Cerussæ, acaciæ, singulorū pondo denarium octo, guttæ ammoniaci pondo denarium quatuor, croci pondo denarium duûm, opij pondo denarium duûm, succo polygoni uel serios, uel strychni, uel cynoglossi.

AGATHINI.

Cerussæ pondo denarium sex, mannæ, thuris, singulorum denarij pondo unius, crocomagmatis, sulphuris ignem non experti, singulorū pondo denarium duûm, ex ouis coctis † uitellorum pondo denarium sex: passo excipito. *Aliâs † λεκίθων.*

AD RHAGADAS ET CONDYLOMATA: CVRAT etiam digitorum rhagadas & nomas, Menesthei pharmacum.

Aloës pondo denarium sex, croci pondo uncias tres, aluminis fissi pondo uncias tres: uino diluuntur, & fiunt pastilli. * In usu liquor dispositioni respondeat. *Hæc in uulgari exemplari non habentur.*

APOLLOPHANIS AD RHAGAdas & condylomata.

Stimmios denarium pondo octo, acaciæ denarium pondo sex, æruginis denarij pondo unius, opij denarium pondo duûm, thuris denarij pondo unius S, myrrhæ denariū pondo duûm, gummi denarium pondo quatuor: uino maris experte pastillos fingito. *

C NICOLAI.

Stimmios pondo denarium octo,acaciæ tantundem,eruginis pondo denarij unius, opij pondo denarium trium,myrrhæ pondo denarium quatuor, gummi tantundem: uino excipito.

MAGNI AD RHAGADAS ET CONDYlomata: ſiſtit nomas.

Aloës pondo denarium octo,acaciæ pondo denariũ quatuor,gallæ pondo denariũ duûm,croci pondo denariũ duûm,thuris pondo denarij unius: uino ſubigunt.

PASTILLVS ΔΙΑ ΤΩΝ ΧΥΛΩΝ, ID EST, EX *ſuccis inſcriptus, ad nomas & ſcabioſos affectus, Lycij Indici.*

Aloës indicæ,myrrhæ,æris,aluminis ſciſſi,chalcanthi, citinorum,thuris, ſingulorum pondo denarium quatuor, ſucci myrti heminæ dimidium; componito & in paſtillos digerito.

PETRONII ARETAE MEDICAMENTVM AD RHAGA*das & condylomata: in magnis doloribus adhibitum cito liberat.*

Stimmios,acaciæ, plumbi combuſti & eloti, ſingulorum pondo denarium ſedecim, cineris cyprij,ericæ fructus, aluminis ſiſſi, thuris, chalcanthi, myrrhæ,opij, ſingulorum pondo denarium octo: uino excipiuntur,& fiunt paſtilli. Cum utendum erit paſſo diluuntur.

PASTILLI AB ANDROMACHO CONSCRIPTI *in libro de exterioribus.*

Paſtillus Darij, qui per anum immittitur.

Stimmios pondo denarium ſedecim,acaciæ tantundem: alij,octo: eruginis pondo denarium quadraginta, ſucci papaueris pondo denarium duûm,gummi pondo denarium quatuor,myrrhæ pondo denarij unius,thuris pondo denarium triũ: alij,

D unius: uino uel aqua diluuntur.

PASTILLVS MVLTIPLICIS VSVS, *& pus educens, & relaxans.*

Corticis thuris pondo denarium duûm, æris ſquamæ pondo denarium quatuor: cum uino factos ex melle diluito.

MVSAE REMEDIVM.

Aluminis ſciſſi,aloës, myrrhæ,chalcanthi pondo denarium ſex, croci,crocomagmatis,ſingulorum pondo denarium trium,citini pondo denarium quatuor: mulſo ex falerno facto aſſumuntur.

AD ERYSIPELATA AGATHOCLEIS MEDICAMENTVM.

Ceruſſæ pondo denarium octo, aluminis rotundi, crocomagmatis, ſulphuris ignem non experti, ſingulorũ pondo denarium duûm: tritis ſtrichni ſuccus ſuperfunditur,& paſtilli, dum uſus poſtulat,uino auſtero formantur.

ISIDORI AD NOMAS.

Lanæ ſuccidæ pondo denarium quadraginta,ſcobis plumbi ſquamæ,bituminis, ſingulorum pondo denarium decem,aluminis ſiſſi,rotundi,mali corticis,gallæ, miſyos,chalcitidis,thuris,ſingulorum pondo denarium quinq;,myrrhæ pondo denarium du m, amurcæ * heminas octo.

PASTILLVS NIGER QVO VTOR.

Malicorij denarium pondo decem, mali terræ, * gallæ, ſingulorum pondo denarium octo, aluminis ſiſſi,aloës, ſingulorũ pondo denarium quatuor,myrrhæ, chalcanthi pondo denarium duûm,thuris pondo denarium quatuor: uino excipiuntur: & cum res exiget uino dulci diluuntur.

PASTILLVS ΔΙ' ΑΛΙΚΑΚΑΒΩΝ.

Argenti ſpumæ pondo denarium uigintiquatuor,ceruſſæ pondo denarium duodecim,uel uigintiquatuor,alicacabi radicis pondo denarium octo,chalcanthi,aluminis

A minis fcifsi,fingulorum pondo denarium quatuor, minij quantum ad colorem accipiendum fatis eft: ex aqua fubiguntur.

PASTILLVS ΑΙ' ΟΡΙΤΑΝΟΥ.

Oleæ foliorũ uiridium pondo denarium octo, mali corticis pondo denariũ fex, origani pondo denarium quatuor,acaciæ pondo denarium duodecim, chalcitidis, aluminis fcifsi,mifyos,fingulorũ pondo denariũ quatuor: uino auftero diluuntur.

PASTILLVS ΔΙΑ ΤΟΥ ΡΟΥ.

Gallæ pondo denarium triũ, acaciæ pondo denarium quatuor, chalcanthi pondo denarium quinq;, chalcitidis denarij dimidium, aluminis fifsi pondo denarium octo, rotundi pondo denarium quatuor, mifyos pondo denarium trium, malicorij pondo denarium quinq;, fquamæ pondo denarium quatuor, myrrhæ, aloës, mali terræ,fingulorum pondo denarium duûm,taurocollæ pondo denarium trium,rhus excoriarij heminam unam & s. alij duas, aceti heminam unam & s. ex quo rhus madefiet ac teretur.

POLYIDAE SPHRAGIS.

Aluminis fifsi pondo denarium trium, thuris pondo denarium quatuor,myrrhæ tantundem,uel pondo denarium octo,chalcanthi pondo denarium duûm,citinorũ pondo denarium duodecim,fellis taurini pondo denarium fex, aloës pondo denarium octo: uino auftero excipiuntur.

PASTILLVS ANDRONIVS.

Citinorum pondo denarium decem,gallæ pondo denarium octo,myrrhæ pondo denarium quatuor: fecundũ alios,octodecim: mali terræ pondo denarium quatuor,chalcanthi pondo denarium duûm,aluminis fifsi tantundem: alij,pondo denarium quatuor: mifyos cyprij pondo denarium duûm: paffo diluuntur. Vtor ad multa polychrefto pharmaco.

B PASTILLVS ACHILLAE.

Spumæ,mifyos,aloës,fingulorũ pondo denarium duûm, mali terræ pondo denarium octo,aluminis fifsi pondo denariũ quatuor,myrrhæ pondo denariũ duûm, thuris pondo denarium quatuor, gallæ pondo denariũ octo, chalcanthi pondo denarium duûm, corticis mali pondo denarium octo, fellis taurini pondo denarium duûm: aceto fubiguntur.

PASTILLVS AD NOMAS ISIDOREI CELEBRIS.

Mannæ thuris pondo denariũ triginta,citinorũ,aluminis fifsi,gallæ,cuiufq; pondo denarium octo,chalcanthi,mali terræ,myrrhæ,mifyos cyprij, calcis uiuæ, fingulorum pondo denarium decem,acaciæ pondo denarium octo: affumuntur uino uel aceto, & leuigata ufui funt.

PASTILLVS ALIVS ΠΟΛΥΧΡΗΣΤΟΣ.

Gallæ pondo denarium octo, citinorum pondo denarium duodecim, æris combufti pondo denarium octo,æruginis pondo denarium fex,aluminis fifsi pondo denarium octo, chalcanthi,acaciæ,fellis taurini,thuris, aloës,lycij, myrrhæ: aliâs, & mifyos, fingulorum pondo denarium octo. Sub Canis ortu multo aceto teruntur.

PASTILLVS APOLLONII ARCHISTATORIS,

μύλινος, ut Alcymon, in ufum multiplicem.

Ceruffæ pondo denarium decem,argenti fpumæ pondo denarium quinq;,aloës pondo denarium quinquaginta,aluminis fifsi pondo denarium quatuor,thuris pondo denarium quatuor, myrrhæ pondo denarij † unius, cymoliæ pondo denarium uigintiquinq;: uino excipiuntur: interim cum uino & rofaceo utor. *Aliâs † duûm.*

AD ERYSIPELATA QVO VTOR.

Argẽti fpumæ pondo libras feptem,ceruffæ pondo denarij unius, opij pondo uncias tres,fulphuris ignem non experti, croci, fingulorum pondo uncias tres: paffo excipiuntur. Cum ufus eft, paffo diluuntur.

C GLAVCII ΠΟΛΥΧΡΗΣΤΟΣ.

Aluminis liquidi pondo denarium centum, myrrhæ pondo denarium octo, croci pondo denarium octo: passo diluuntur.

AD ERYSIPELATA BONVS.

Acaciæ pondo denarium octo, misyos pondo denarium quatuor, opij pondo denariũ duûm, thuris pondo denarium quatuor: cum aceto excipiuntur: facit etiã ad zonam.

ALIVS AD EADEM.

Opij pondo denarium quatuor, acaciæ põdo denarium quatuor, diphrygis pondo denarium quatuor, aluminis fissi pondo denarium quatuor: ex aqua diluuntur: cum uti uoles, ex aceto.

ALIVS AD ERYSIPELATA.

Cerussæ pondo denarium octo, sulphuris ignem non experti pondo denarium quatuor, papaueris pondo denarium duûm, rutæ foliorũ pondo denarium duûm, aluminis fissi pondo denarium quatuor, cymoliæ pondo denariũ duûm, amyli pondo denarium duûm: melle uel aceto diluuntur.

AD ZONAM TIBERII CAESARIS.

Diphrygis, meconij, aluminis fissi, acaciæ, singulorum pondo uncias tres: aceto uel aqua diluens utitor.

CERANITES VSVS MVLTIPLICIS.

Arsenici denarium pondo trigintaduûm, * mali terræ denarium pondo trigintaduûm: alij, octo: iridis denarium pondo trigintaduûm, * gallæ pondo denarium sedecim: alij, octo: aluminis rotundi denarium pondo sex, chalcitidis denariũ pondo sex, squamæ æris denarium pondo sedecim, chalcanthi denarium pondo octo, resinæ siccæ denarium pondo octo, aceti congios quatuor. Cum Caniculæ sydus oritur, in æreo mortario & cochleario leuigantur. Quòd si æreum mortarium non habeas, squamæ minam inijcito, quæ ualet denarijs centum.

D PASTILLVS COGNOMENTO BITHINVS IN SICILIA *confectus, ad nomas, fistulas, pterygia, cũ duplici cerato ad zonã, erysipelata, & alia.*

Mali corticis denarium pondo sex, gallæ denarium pondo sex, iridis illyricæ denarium pondo quatuor, mali terræ denarium pondo sex, chalcanthi denarium pondo trium, aluminis fissi denarium pondo sex, chalcitidis denarium pondo sex, misyos denarium pondo trium, nitri denarium pondo duûm, thuris denarium pondo duûm, cadmiæ denarium pondo sex, æris squamæ denarium pondo quatuor, chrysocollæ denarium pondo † duûm: ex aceto sub Caniculæ ortu præparato.

Aliâs † unius.

PASTILLVS AD CONDYLOMATA ET DI*gitorum inflammationes, & pterygia.*

Thuris, acaciæ, stimmios, singulorum denarium pondo † duûm, æruginis, myrrhæ, opij, papaueris, gummi, nardi celticæ, singulorum denarium pondo † duûm: ex uino austero trita inunguntur.

Aliâs † quadraginta. Aliâs † unius.

ARIDA POLYIDAE, ID EST, VARIAE SPECIEI SEV *generis, à prænominatis autoribus indicata, quibus singula conueniunt.*

Quæ scripsit Andromachus in calce operis de exterioribus.

ARIDVM ΞΗΡΟΝ, QVOD EST *exedens sine morsu.*

Sandaracæ denarium pondo duûm, arsenici denarium pondo duûm, calcis uiuæ denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo quatuor: tritis utitor.

PASTILLVS SANGVINEM COMPRI*mens, ἴσχαιμος uocatur.*

Chalcitidis, misyos, mannæ, singulorum denarium pondo quatuor: alij, duûm tritis utitor.

XANTHE

A XANTHE QVA VTOR.

Chalcitidis pondo denarium centũ, atramenti futorij, Græci uocant χάλκανθον, denarium pondo quinquaginta, mifyos torrefacti denarium pondo uigintiquinq;, æris combusti denarium pondo duodecim & s. leuigatis utitor.

ΙΞΧΑΙΜΟΣ MAGNA.

Misyos cyprij denarium pondo feptem, atramenti futorij totidẽ, corticis pinus denarium pondo quatuor, mannæ, thuris denarium pondo quatuor, squamæ æris denarium pondo quatuor, æris usti denarium pondo quindecim, chalcitidis denarium pondo quindecim, calcis uiuæ denariũ pondo octo: alij, quadraginta: gypsi torrefacti denarium pondo quatuor: alij, quinq;: tritis utitor.

ΙΞΧΑΙΜΟΣ APHRODAE.

Chalcitidis denariũ pondo sex, mannæ, thuris denariũ pondo duûm, resinæ terebinthinæ, frictæ, singulorũ denariũ pondo quatuor: utere tritis ad hæmorrhoidas.

ALIVD VT HARPOCRAS.

Sandaracæ denariũ põdo duûm, arsenici denariũ pondo quatuor, calcis uiuæ denariũ põdo octo: pastillos fingito ex aqua diebus quadraginta terẽs, & sic inungito.

ALIVD AD HAEMORRHOIDAS QVO VTOR.

Arsenici denarium pondo octo, sandaracæ denarium pondo octo, elaterij denarium pondo quatuor, thapsiæ denarium pondo duûm, chrysocollæ denarium quatuor, calcis uiuæ denarium pondo quatuor: tritis utitor.

ARIDVM GALLI VARII VSVS: AD PTERYGIA.

Argenti spumæ denarium pondo octo, eruginis denarium pondo decem, leuigatis utitor: commendatur.

AD PTERYGIA BONVM.

Chalcitidis, caricarum combustarum, malicorij, squamæ æris, singulorum pares
B portiones. Cum opus est, mel coctum misceto, emplastri modo imponito: quotidie soluito expurgans: non madefaciens, nec respergens.

ANTHERA QVA VTOR.

Sandaracæ denarium pondo trigintaduûm: alij, sedecim: aluminis fissi, myrrhæ, fecis croci, singulorum denarium pondo sedecim, iridis totidem, cyperi denarium pondo sexagintasex.

ANTHERA MAGNI.

Acaciæ denarium pondo uigintiquatuor, aluminis fissi, gallæ, sorios, misyos, singulorũ denarium pondo quatuor, sandaracæ denarium pondo octo, malicorij denarij pondo unius, myrrhæ obolos quatuor, cinamomi denarios quatuor, croci denarium pondo duûm, miricæ fructus denarium pondo duûm: tritis utitor.

ARIDVM ΚΕΦΑΛΙΚΟΝ.

Iridis denarium pondo quatuor, thuris, panacis, mali terræ, singulorũ denarium pondo duûm: tritis utitor etiam ad nomas.

ARIDVM CICATRICEM INDVCENS.

Ostreorum combustorũ denarium pondo duûm, mannæ denarij pondo unius, cadmiæ obolos tres: contritis utitor simul ad nomas.

ALIVD ARIDVM CICATRICEM INDVCENS.

Pini corticis denarium pondo sex, mannæ denarium pondo sex, mali terræ denarium pondo sex, pumicis, resinæ, singulorum denarium pondo quatuor, iridis illyricæ denarium pondo duodecim: leuigatis utitor.

ALIVD CICATRICEM DVCENS ET AD CACOETHE.

Pini corticis denarium pondo sex, cornu ceruini combusti denariũ pondo quatuor, cadmiæ denarium pondo octodecim, cerussæ, mannæ, singulorum denarium pondo quatuor, eruginis rasæ denarium pondo duûm: contritis utitor.

ALIVD.

Gallæ denariũ pondo quatuor, cerussæ denariũ pondo octo, myrrhæ pondo de-

C narium quatuor, argenti ſpumæ denarium pondo octo, retrimenti plumbi denariū pondo quatuor: trita aſſumuntur.

MAIAE GENEROSVM AD CONDYLOmata & rhagadas.

Gallæ, molybdenæ, ſingulorum denarium pondo octo, myrrhæ, ceruſſæ, ſingulorum denarium pondo quatuor: tritis utitor.

ΟΝΗΤΩΡ AD OMNIA.

Iridis loco molybdenæ, argēti ſpumæ duas partes inijcito, reliquorū cuiuſq; unā.

ARIDVM ΞΗΡΟΝ, HOC EST, exedens, Lecanij Arij.

Arſenici pondo libram, calcis uiuæ denarium pondo duûm: in aqua terito diebus triginta, mutans quotidie bis aquam in ſole, deinde reſiccatis utitor.

ΕΓΚΑΘΙΣΜΑ ID EST, QVOD INſeſſu curat hæmorrhoidas, Pharij.

Atramenti ſutorij, aluminis fiſſi, chalcitidis, miſyos crudi, ſandaracæ, ſingulorū denarium pondo quatuor: trita omnia habeto: ubi uſus uenerit, ueterem urinā ſalſam uiri unius ſextarij menſuras duas in fictilem teſtam inijcito, medicamenti uerò denarium pondo duodecim ſuperfundito urinæ, ut ſemper duo ſextarij ſeruentur. Hoc utitor inſidens diebus ſeptem: nam in his actionem promouet: ubi ſordidum in fundo ſubſtiterit, digitum circumlinito.

ARIDVM CARNES CICATRICE OBducens citra eroſionem, Harpocratis.

Sandaracæ, chryſocollæ, arſenici, pares ſingulorū portiones: itē ad cacoëthe facit.

PASTILLVS AD NOMAS DICTVS ASCLEPIVS.

D Chalcitidis, arſenici pares portiones, calcis uiuæ duplum. Habet etiam ſandaraca æqualem reliquis portionem ad digitorum uitia, alumine liquido nucis magnitudine cum mellis cyathis duobus: cocto utitor.

ALIVD AD NOMAS QVO VTOR.

Squamæ, arſenici, chartæ combuſtæ, plumbi uſti, ſingulorum denarium pondo quatuor, ſulphuris ignem non experti denarium pondo quinq;: leuigatis utitor.

ALITER.

Squamæ, arſenici, ſulphuris, plumbi combuſti, æris, ſingulorum denarium pondo quatuor, ſandaracæ denarium pondo quatuor, æruginis denarij pondo unius, chartæ combuſtæ denarium pondo quatuor: utitor cum rhodino uel melle.

CRISPI ΕΥΩΔΕΣ, ID EST, odoriferum, ad nomas.

Squamæ, arſenici, ſandaracæ denarium pondo duûm, gallæ denariū pondo quatuor, myrrhæ denarij pondo unius, thuris tantundem, atramenti ſutorij denarium pondo duûm, chartæ combuſtæ denarium pondo quatuor: leuigatis utitor.

ANTIPATRI AD NOMAS

Chryſocollæ pōdo uncias ſex, arſenici pōdo uncias ſex: arido utitor & cū rhodino.

ALIVD VT ALCYMION.

Aliâs † ſex. Arſenici denariū pondo † duûm, ſquamæ denariū pondo triū, chryſocollæ denarij pondo unius: ſicco & cum rhodino utitor: aqua dilutū cicatricē ducit cum cerato rhodino.

ALIVD PVBLII AD NOMAS.

Calcis uiuæ denariū pōdo quatuor, arſenici, ſquamæ, chalcitidis, ſandaracæ, ſingu-
Aliâs † duûm. lorū denarij pondo unius: tritis utitor: nōnulli ſandaracæ denarij pondo † unius.

MEDICAMEN ΔΙΑ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ ad nomas generoſum.

Mali corticis, chryſocollæ, aloës, ſingulorū denarium pondo quatuor, arſenici, ſandaracæ, ſingulorū denarium pondo duûm, aluminis fiſſi denarium pondo quatuor,

A tuor, chalcitidis denarium pondo quatuor, myrrhæ ficcæ denarium pondo octo, oleæ ficcæ foliorum tantundem. Tritis utitor.

ALIVD ALCYMIONIS.

Oxymyrti denarium pondo octo, malicorij, oleæ foliorum, myrti nigræ, testarũ, singulorum denarium pondo duodecim, spinarum cineris denarium pondo octo, ficuum cineris denarium pondo † sedecim, orchios herbæ denarium pondo octo: arido cum melle utitor. Aliâs † duâs.

AVREVM QVO VTOR.

Malicorij denarium pondo uigintiquinq;, aluminis fissi denarium pondo decẽ, atramenti sutorij, misyos, singulorũ denarium pondo octo, squamæ denarium pondo sedecim, gallæ denarium pondo quindecim, cretæ sutoriæ ex clauis confectæ denarium pondo † quinq;, chalcitidis, æris combusti, singulorum denarium pondo octo: leuigatis plurimum ex aceto utitor. Aliâs † quindecim.

ALIVD RECENS EFFICACIVS AD NOMAS

Philini: inalterat, & pus educit.

Aphronitri pondo libras † duas, mellis tantundem: aphronitrum maceratũ cum melle urito, deinde leuigato, admisceto iridis illyricæ pondo uncias sex: trito utitor & cum melle. Aliâs † unam.

ARIDVM ΞΗΠΤΟΝ.

Arsenici, sandaracæ, singulorum denarium pondo duûm, calcis uiuæ denarium pondo quatuor: alij, trium: leuigatis utitor.

ALIVD.

Calcis uiuæ, arsenici, atramenti sutorij, singulorum denarium pondo quatuor: ex aqua calida plurimum terito: resiccatis ac tritis utitor.

ARIDVM ΞΗΠΤΟΝ MELITONIS.

B Auripigmenti, sandaracæ, calcis uiuæ, pumicis, singulorum denarium pondo quatuor: in aqua triginta diebus conterito, sed quotidie illa mutata: ubi inaruerint tritis utitor.

ARIDVM INSIGNE AD HAEMORRHOIDAS

præclari Apollonij Tarsei.

Chalcitidis ustæ, squamæ, arsenici combusti, atramenti sutorij, singulorum denarium pondo quatuor, diphrygis denarium pondo duûm, sorios combusti obolos quatuor, argenti spumæ combustæ obolos quatuor, aluminis fissi denarium pondo quatuor, æris usti tantundem: leuibus factis utitor.

QVAE ASCLEPIADES IN LIBRO QVINTO

de exterioribus, cui Marcellas nomen est, arida conscripsit.

Andromachus arida quæ affectui conueniunt, ijs quæ affectis prosunt admiscuit. Verum Asclepiades in quinto seorsum quæ ad affectum conducunt, seorsum item quæ parti affectæ utilia sunt, exposuit: Nam parte omissa tradidit cicatricem ducentia, crustas inferentia, ad nomas conuenientia & carbunculos, tum quæ uocant à sanguine continendo ἰσχαίμα. Cum loco affecto, quæ ad polypodem, ozænas, & sanguinis profluuia ex naribus, ad oris nomas, gingiuas humidas, in genis tumidos excessus, ad paronychia, pterygia, rhagadas, & hæmorrhoidas. Quædam à parte affecta denominationem sortiuntur: Conueniunt tamen & alijs partibus: cuiusmodi quoque cephalica à medicis appellantur, quæ eximiè ossibus conducunt: quanquam & totius corporis exulcerationes carne repleri possunt: nam quatenus caput est, prodesse maximè possunt. Postremo etiam nisi os denudatum sit, usum ipsorum non requirimus: sed in nudatis, quoniam pinguia pharmaca uitamus, siccis solis utimur, fugientes ἔμμοτα à medicis Græcè appellata, quòd linamentis inunctis offerantur. Quemadmodum ossibus in capite denudatis, usus ipso-

C rum aptissimus est, ita etiam in alijs omnibus denudatis ossibus, siue brachij, siue cubiti, siue radij, siue femoris, siue tibiæ. Quare nos etiam arida Asclepiadi scripta deinceps subiungemus, cum ipsum primum cephalica scripsisse inueniamus. Ac nos prima ponemus, quod non solum ossibus in capite denudatis, uerum & alijs omnibus simili modo affectis ipsa sint accommoda. Deinde quæ cicatricem ducũt percensebo, omnia his interiecta prætergressus, quæ affectum locum attingunt: postea quæ prædicto iam mihi ordine sequuntur, omnia aggrediar. Nonnulla sanè ex siccis ipsis medicamentis duplicem usum obtinent, ut & siccis ipsis uti possimus & cum alijs quibusdã temperatis, sicut idem Asclepiades quoq; indicat.

ARIDA CEPHALICA.

ARidum cephalicum, quo usus est Lucius Cathegetes: tollit squamas, ossa corrupta educit, caua implet. Medicamentum est ἀλπής. Iridis illyricæ, panacis, singulorum denarium pondo quatuor, mali terræ denarium pondo duûm, mannæ tantundem: alij sine malo terræ. Omnia contunduntur, & cribrantur. Vti licet per se & cum melle.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΤΟΥ ΣΙΛΦΙΟΥ, CALLOSA

consumit, & sordida purgat, caua replet, relictas tunicu las exedit.

Aliás † pumicas, & rectius. Resinæ pityinæ siccæ denarium pondo duodecim, † sorios torrefacti uino restincti, iridis illyricæ, mali terræ, singulorum denarium pondo octo, silphij denarium pondo quindecim, æris squamæ denarium pondo duûm, thuris denarium pondo quatuor. Arido & cum melle utitor. Aliæ scripturæ silphium non habent.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΟΡΟΒΩΝ XENOCRATIS.

Eruorum rufo rum farinæ denarium pondo octo, illyricæ denarium pondo decem, mannæ denarium pondo quinque, mali terræ denarium pondo quinque, squa
D mæ tantundem: triris & cum melle utitor. Aliæ lectiones habent, bryoniæ radicis denarium pondo octo, mannæ denarium pondo duodecim, squamæ, iridis, singulorum pondo denarium duodecim, erui denarium pondo decem, mali terræ longi denarium pondo quindecim.

MEDICAMENTVM QVOD ΔΙΑ ΤΗΣ ΣΕΡΑΠΙΑΔΟΣ

inscribitur: squamas tollit, carnem facit: ex ijs est quæ ualde reficcant.

Serapiadis, orchios, iridis illyricæ, marrubij, singulorum denarium pondo octo, *Aliás † octo.* erui farinæ pondo denarium decem, mali terræ denarium pondo † quinquaginta: sicco & cum melle utimur.

TRIPHONIS CEPHALICVM, AVFERT SQVAMAS.

Pinus corticis, squamæ æris, pumicis combusti, singulorum denarium pondo sex, mannæ, thuris, mali terræ, iridis illyricæ, resinæ pityinæ, singulorum denarium pondo quatuor, myrrhæ, aloës, singulorum denarium pondo duûm. Sicci & cum melle usus est. In Athenæi scripturis sine pinus cortice medicamentum est: habet autem & gallæ pares mannæ portiones.

ARIDA CICATRICEM INDVCENTIA.

DE omnibus ulceribus recentibus & uetustis, curatu facilibus, & difficilibus, in medicatoriæ methodi libris, tertio & quinto, disseruimus. Quinetiam in huius operis prioribus cauorum ulcerum sine omni circunstantia pharmaca σαρκωτικά, id est, carne replentia, uirtutem tersoriam sine ullo morsu occupare docui. Quæ autem cicatricem inducunt, ἐπουλωτικὰ uocant, cum eo quòd citra erosionẽ astringunt magis exiccare: quæ uerò supercrescentem carnem tollunt, calida esse & acria. Quinetiam optima quædam esse inter ea, quæ cicatricem ducunt, in commentario de morbis curandis prædiximus: Vbi omnium affectuum curationis methodi, tum prius in hoc præsenti opere ulceribus conuenientium ostensæ sunt. Asclepiades pharmaca sicut

A ea sicut & Andromachus cicatricem inducentia conscripsit, non distingues, utrum desperata ulcera, an quæ propriè δυσεπούλωτα dicuntur, quòd ægrè ad cicatricem ueniant, quæ permultum inuicem differre ostendimus, cum singula proprium curationis scopum habeant. In quibusdam tamen adscripserunt, ad cacoëthe, uel rursus, ad condylomata & rhagadas, ut quanquam Asclepiades magis Andromacho distinguere soleat, tamen in his quæ cicatricem ducunt distinctionem nullam posuerit. Verum quæ ego recensui, tum in medendi methodo, tum in hoc opere indicabunt, si mentem adhibeas, quomodo singulis utendum sit.

ARIDVM CICATRICEM INDVCENS ASCLEPIADIS

σποδοειδὲς à cinere nominatum, ex Magni medicamentis.

Calcis uiuæ denarium pondo sex, mannæ, thuris, squamæ, singulorũ denarium pondo quatuor.

ALITER.

Calcis uiuæ denarium pondo duodecim, squamæ, mannæ, singulorum denarium pondo quatuor. Sed ut Archibius uult, squamæ, mannæ, singulorũ denarium pondo octo, uel quatuor. In alijs scripturis, calcis uiuæ denarium pondo octo.

VT HELIODORVS.

Calcis uiuæ, mannæ, thuris, singulorum denarium pondo octo, squamæ denarium pondo quatuor.

RVFVM CICATRICEM DVCENS.

Misyos torrefacti denarium pondo octo, squamæ æris denarium pondo decem, mannæ denarium pondo sex. Tritis utitor.

MAGNI CICATRICEM DVCENS.

Diphrygis, squamæ, singulorum denarium pondo quatuor, illyridis, mannæ, singulorum denarium pondo duûm. Contritis utitor.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΤΗΣ ΚΙΣΣΗΡΕΩΣ,

id est, ex pumice.

B Pumicis torrefacti uino restincti denarium pondo octo, squamæ, mannæ, singulorum denarium pondo quatuor, iridis, resinæ pityinæ siccæ, singulorum denariũ pondo quatuor. Tritis utitor.

ALIVD PTOLEMAEI CELEBRIS

ad curatu difficilia.

Pinus corticis denarium pondo sex, cadmiæ tostæ denarium pondo octo, squamæ, cornu ceruini combusti, mannæ, singulorum denarium pondo quatuor. Tritis utitor. In alijs exemplaribus habet, plumbi combusti & eloti denarium pondo quatuor, molybdenæ denarium pondo octo.

ARIDA ΕΣΧΑΡΩΤΙΚΑ, HOC EST

crustam inducentia.

Diximus hæc acris & adurentis esse potentiæ. Quare etiam usus ipsorũ est, tum in his quæ propter nimiam humiditatem ac intemperiẽ partis affectæ, tum propter putredines partibus quibusdam innatas proueniunt.

ΕΣΧΑΡΩΤΙΚΑ ASCLEPIADIS.

Melinon Lucij Cathegetæ quod crustas inducit, callos excindit inspersum, & inditum scalpri penicillo: quin & reprimit, & difficilibus curatu cicatricẽ inducit, si quis in tenuibus pharmacis utatur, dictũ puluerẽ assumẽs: Chalcitidis crudæ, cadmiæ, singulorũ denarium pondo quatuor. Ieiunus cum saliua excipito tantum, ut solum ipsum pharmacum humectet. Deinde collige, & operculo cludens sine melinon fieri: ubi in umbra desiccaueris, leuiter circunferens pistillum, trita excipito, sicut prædictum est. Apud alios uocatur medicamentum φαιὸν. Excipitur aceto quamacerrimo, & siccatur leuigaturq;. In alijs scripturis sicut Eunomus Asclepiades usus est. Habet autem sic: Chalcitidis denarios duodecim, cadmiæ denarios sex, sandaracæ tantundem. Aceto excipiuntur.

C

ALIVD.

Chalcitidis,chalcãthi,cadmiæ,ſingulorũ toſtorũ paria põdera.Excipito ſaliua.

EYTONON INSCRIPTVM.

Aliâs † denarios quinque. Chalcitidis toſtæ †, chalcanthi, ſandaracæ, cadmiæ, ſingulorum pondo denarium octo: ſicca inſpergito.

MEDICAMEN ΔΙÀ ΤΟ Δ̄,

hoc eſt, ex quatuor.

Chalcitidis toſtæ, miſyos, diphrygis, ſingulorum pondo denarium quatuor.

ΕΣΧΑΡΩΤΙΚΟΝ VALDE GENEROSVM.

Aluminis fiſſi, atramenti ſutorij, gallarum, miſyos cyprij, ſingulorum denarium pondo ſedecim, ſorios denarium pondo † quatuor. Contritis utitor. Aliâs † ſedecim.

COMPOSITIO EVNOMI.

Miſyos peregrini denarium pondo ſedecim, ſorios denarium pondo duodecim, æris combuſti denarium pondo † duûm, lapidis fiſſi combuſti denarium pondo octo, atramenti ſutorij, ſandaracæ, aluminis fiſſi, ſingulorum denarium pondo quatuor. Tritis utitor inſpergens, & ſpicillo comprimens. Aliâs † octo.

AD NOMAS.

Putrida ulcera cum ambientes partes depaſcunt, Nomas propriè appellant, ac conſtat, tales affectus uehementiſſimis medicamentis indigere: ſæpe etiã cauterijs.

AD NOMAS ASCLEPIADIS PHARMACVM.

Lucij Cathegetæ ad nomas.

Aliâs † unius. Sulphuris uiui, auripigmenti, ſquamæ, ſingulorũ denarium pondo † duûm, æris combuſti quantum color exigit. Arido & cum melle utitor.

D

PVBLII CATHEGETAE.

Auripigmenti denarium pondo quatuor, ſquamæ denarium pondo duûm, elaterij denarij pondo unius, chartæ quantum ad colorem ſatis eſt. Aut ut Eunomus uſus eſt. Arſenici, ſquamæ, ſingulorum denarium pondo quatuor, ſulphuris uiui, elaterij, ſingulorum denarium pondo duûm, chartæ combuſtæ quantum ad colorẽ ſufficit. * In alijs ſcripturis eſt: Sandaracæ denarium pondo quatuor, ſquamæ denariũ pondo ſex, arſenici denarium pondo quatuor, elaterij denariũ pondo duûm, chartæ combuſtæ denarium pondo quatuor. *

MEDICAMENTVM ARII AD NOMAS, QVOD

etiam ſordida purgat citra eroſionem roſaceo dilutum. Facit etiam ad uuluæ exeſum; dedit, Theotropus.

Arſenici, chartæ combuſtæ, plumbi uſti & eloti, ſquamæ æris, ſingulorum denarium pondo quatuor. Singula per ſe teruntur: poſtea ſimul miſcentur. Vtitor ad prædictos affectus. Ptolemæus autem ita uſus eſt. Plumbi combuſti, arſenici, ſquamæ, chartæ combuſtæ, ſingulorum denarium pondo quatuor, ſulphuris uiui denarium pondo duûm. Tritis utitor.

APELLIS MEDICAMENTVM ΔΙΑ

χάρτου inſcriptum.

Nomas non ſolum ſiſtit, ſed etiam incipientes prohibet. Facit & colligationem infuſum roſaceo. Quum autẽ ait inſtillatum dyſentericis, ſubeſt ſuſpicio de nome. Compoſitio ita habet. Chartæ combuſtæ, plumbi combuſti, æris combuſti & eloti, arſenici, ſquamæ ſtomomatis, ſingulorũ æquas portiones, ſulphuris uiui dimidium. Tritis utitor uel cum melle, uel rhodino.

MOSCHIONIS MEDICAMENTVM AD NOMAS.

Elaterij, chartæ combuſtæ, ſquamæ æris, ſingulorum denarium pondo duûm, auripigmenti denarium pondo quatuor, æruginis ſcoletiæ, ſalis ammoniaci, ſingulorum denarij pondo unius. Tritis utitor & cum rhodino.

A ΕΥΩΔΕΣ, ID EST ODORIFERUM,

Lucij Cathegetæ.

Squamæ, gallæ, utriusque denarium pondo quatuor, sandaracæ, arsenici, singulorum denarium pondo duûm, myrrhæ, atramenti sutorij, elaterij, singulorum denarij pondo unius, thuris denarium pondo duûm, chartæ combustæ quantum colorem efficit.

NOSTRUM.

Squamæ, gallæ, myrrhæ, singulorum denarium pondo octo, sandaracæ, arsenici, elaterij, singulorum denarium pondo quatuor, thuris denarium pondo trium, atramenti sutorij tantundem, chartæ quò colorem acquirat.

PRASIONIS.

Arsenici, squamæ, singulorum denarium pondo duûm, chalcanthi denarij pondo unius, sandaracæ denarium pondo duûm, myrrhæ, thuris, gallæ, singulorũ denarij pondo unius, chartæ denariũ pondo quatuor: tritis & cum rosaceo utitor. Heraclides hanc scripturã habebat. Gallæ denariũ pondo sex, arsenici, sandaracæ, squamæ, singulorũ denarium pondo quatuor, thuris denarium pondo trium, chalcanthi tantundem, myrrhæ mineæ denarium pondo duûm, chartæ denarium pondo octo.

CLEOBULI.

Squamæ, sandaracæ, arsenici, singulorũ denarium pondo duûm, myrrhæ, thuris, atramenti sutorij, gallæ, singulorũ denarij pondo unius: chartam ut colorẽ accipiat.

AD CARBUNCULOS.

Carbunculus ulcus est, crustam citò cum inflammatione totius partis circundatæ validã faciens, ut febres uehementes & periculosas inferat. Quare ipsi crustæ ualens medicamentum imponere oportet, & ex his quæ ad nomas conducere dictum est: circũpositas autem partes cataplasmatis fouere, quæ æqualem uim occupant,
B ut repellant & mediocriter refrigerent, & digerant. Verũ de cataplasmatis in proprio libro dictum est. Nunc Asclepiadis pharmaca percensebimus.

AD CARBUNCULOS MEDICAMENTA

ab Asclepiade prodita.

Medicamentum Massalioti: hoc extulit supra uires, quòd carbunculos ad superficiem perducat, & multos auferat.

Chrysocollæ, nitri tosti, lapidis asij, arsenici, sandaracæ, misyos tosti, chalcitidis, aluminis fissi, diphrygis, singulorum denarium pondo quatuor: trita omnia simul in uas æreum cyprium reponimus: dum usus poscet imponimus, apprimentes penicilli latitudine, donec carbũculus nigrescat. Deinde supraponimus infrascriptum uiride, quod ita habet.

Thuris, eruginis rasæ, squamæ æris, singulorum denarij pondo unius, aluminis fissi obulos quatuor, salis ammoniaci obulos quatuor, ceræ denarium pondo septẽ, obulos tres & S, resinæ pityinæ aridæ denarium pondo sedecim, olei ueteris hemínam unam: arida in sole cum aceto teruntur: quæ liquefieri possunt, liquantur, & immittuntur: ubi rursus contuderis, assumens utitor. Apud Demosthenem Massaliotam, qui pharmacum composuit, olei habet duas heminas.

APIONIS AD CARBUNCULOS.

Nitri rubri, arsenici, sandaracæ, chalcitidis, atramenti sutorij, diphrygis, singulorum parem mensuram; aceto leuigentur, & exiccatis rursusq; tritis utitor.

APOLONII ORGANICI.

Chrysocollæ, aluminis scissilis & rotundi, sandaracæ, ochræ, misyos crudi, atramenti sutorij, singulorum denarij pondo unius: tritis utitor.

ΑΝΘΙΖΟΥΣΑ MAGNI AD NOMAS, ET PUTREDINES,

carbunculos, pterygia, aures suppurantes: ualet etiam ad oris nomas.

Aluminis fissi denarium pondo octo, chalcitidis denarium pondo sex, sandaracæ denarium pondo trium, mali corticis siccæ denarium pondo duûm, atramenti suto-

Aliâs † duûm. rij denarij pondo † unius, misyos denarium pondo duûm, nitri, omphacini ficci, singulorum denarium pondo duûm: ficco & cum melle utitor.

C

ALIVD DIODORI.

Gallæ omphacinæ, misyos, chalcitidis, auripigmenti, sandaracæ, aluminis fissi, atramenti sutorij, singulorum denarium pondo duûm, lapidis asij, diphrygis, singulorum pondo denarij unius: tritis inspergito comprimens scalpelli penicillo.

IZXAIMOZ ASCLEPIADIS.

Lucij Cathegetæ compositio.

Chalcitidis denarium pondo sedecim, mannæ denarium pondo duodecim, terebinthinæ aceto tinctæ: siccis cõsperge locos, ubi sanguis profluit: in alijs inuenimus duo magis, chalcitidis denarium pondo octo, mannæ denarium pondo sedecim, terebinthinæ frictæ † tantundem. Aliâs † duodecim.

DIOSCORIDES THARSEVS TRADIDIT

Ario Asclepiadeo pharmacum, mirificè sanguinis profluuia comprimens.

Chalcitidis denarium pondo octo, mannæ denarium pondo sedecim, resinæ siccæ denarium pondo octo, gypsi tantundem, alia contunduntur, cribrantur, miscentur, in ærea pyxide reponuntur: ubi usus postulat, pares portiones medicamenti cum gypso temperantur.

HERACLIDAE MEDICAMENTVM AD HAEMORrhoidas:

hoc usus est ad sanguinis ex naribus profluuia, lanam intingens & conuertens tanquam elychnium.

D Aeris mali corticis pondo uncias tres, aluminis ægyptij pondo uncias quatuor, chalcitidis pondo unciam: tritis utitor: naribus lanam medicamento repletam imponito.

HERCVLES COGNOMENTO AD HAEMORRAGIAS, HOC

loco cauterij usus est, crustam inducit: facit etiam ad pterygia, reprimit omnem excrescentiam, ossa educit, sistit squamas.

Sorios, atramenti sutorij, chalcitidis ustæ, * rhus coriarij, * singulorum denarijs pondo quatuor: tritis utitor.

IZXAIMON COMPOSITVM.

Misyos peregrini denarium pondo sex, atramenti sutorij totidem, pinus corticis, chalcitidis, singulorum denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo uiginti, gypsi denarium pondo quatuor: tritis utitor.

ALIVD.

Thuris pondo unciam, misyos peregrini pondo denarium quatuor, gallæ omphacinæ denarium pondo quatuor, chalcitidis denarium pondo quatuor, suberis combustæ denariû pondo octo, rhus coriarij denariû pondo quatuor: tritis utitor.

QVINTI LIBRI FINIS.

CLAVDII

A CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM ΚΑΤᾺ ΓΈΝΗ, LIBER SEXTVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

SVperiore commentario emplastra dicta Græcè πολύχρηστα, quòd multis conueniant affectibus, distinguentes, ea potissimum collegimus, quæ præter alia ipsorum pollicita etiam ulceribus ægrè ad sanitatē peruenientibus mederi queant: in præsentia uerò ad aliud emplastrorum genus πολύχρηστον digrediar, quæ tum ad alia multa singulatim faciunt, tum ad particulas putrescentes, aliter affectas, quàm ulcera propriè δυσθεράπευτα à curatione difficili nuncupata. Etenim illas putrilago depascitur, eoq; turba medicorum hos affectus nomas appellat: illa uerò uno loco sine putrilagine circunscripta sunt, ut & phagedenæ dictæ, uicina quidem depascunt, non tamen ea putrefaciunt, febresq; inferunt, quòd ijs quæ depastionem cum putrilagine sustinent, accidere consueuit. Summa curationis erat in prædicto ulcerum ægrè curabilium genere (chironia quoque uocant) medicamenta inuenire, quatenus licet rosionis expertia, ualidè autem exiccantia. Porrò hæc quæ nunc scribentur omnia, mordacia sunt, si quis ipsis solis, non cerato temperatis utatur. Quæ cerato miscentur, purgare quidem ulcus sordidum & carne replere possunt, atque etiam duritiem quandam & tensionem discutere, non autem difficilia curare. Indicant ipsorum uirtutem affectus, quibus bene adhiberi credita sunt. Quod iam superius admonui, & nunc dicturus sum: meminisse uidelicet oportere illorum quæ in opere de simplicibus medicamentis prodita sunt. In cuius pri-
B mo libro methodum seu rationem exposui, qua medicaminum facultates inueniantur: tum pluribus exemplis eius exercitationem proposui: in sequentibus singulorum nominatim mentionem feci. Nam illorum memor, ex facili rationem eorum qui hæc pharmaca à nobis modò proposita composuerunt, assequeris, & uidelicet ipse alia conficies, quocunque tempore prius expertorum inopia laboraueris: multa siquidem huiusmodi non paucis contingunt in itinere, cum alio, tum maximè nauali. Quandoquidem etiam in patria quidam manentes, pharmacorum structuram, unde ægros curabant, amiserunt, ut præ tristitia ipsi tabefacti, perierint. Optimum igitur medicamenta iam explorata secundum dictam methodum usurpare: sin autem, ut dixi, nonnunquam hæc desideremus, habitum talem nos habere, quo similia iam abundè compertis, possimus componere: quemadmodum me sæpe agentem & in itinere & alibi uidistis. Nonnulla siquidem quæ proprio marte in huiusmodi temporum occasionibus condidi, postquam experientia probassem, nihilo peiora uel celebratissimis apparuerunt. Nam primum ipsorum compositionem ex coniectura artificiali molimur: postea uerò cum nonnulla post experimentum probatissima uisa fuerint, nonnulla à scopo absint, denuò rursus corrigimus, & tertiò nōnunquam ad perfectionem eius quod præstare uolumus, ipsa redigimus: at sine methodo, & in prioribus, & in Therapeutices libris exposita uti prædictis rectè nemo potest: tantum abest ut similia ipsis conficiat. Iam igitur huiusmodi emplastra exordiar. Medicamentum ab herbis διὰ βοτανῶν appellatum, propè omnes, qui insignia emplastra in uno libro uel pluribus collegerunt, tradidere: nō multum in misturæ simplicium pharmacorū temperatura discrepantes. Incipiam modò & hic à Critone, emplastra prius illa commemorans, quæ in quarto de simplicibus medicamentis ita ad uerbum literis mandauit.

C EMPLASTRVM ΔΙΑ ΒΟΤΑΝΩΝ, QVO VTOR.

AD carcinomata, putredines, ſtrumas: ad ſuppurationem perducit, &
exprimit, lepras ſiſtit, carbunculos ſoluit, podagricis prodeſt, calloſas
durities emollit. Idem capitis fracturæ medetur ſine foratione, ſqua-
mas tollit, oſſa quantum uis educit; idem ad neruorũ uulnera et ad rio-
mas linamento exceptum ualet, repurgat, implet cum roſaceo cerato;
una ipſius parte ad duas cerati, interdum tres uel quatuor adiecta. Cum myrteo ce-
rato duabus partibus uel tribus cicatricem ducit.

Herbarum ex ſiccis locis maritimis anagallidis, quæ cœruleum florem habet, pa
paueris ceratitidis, marrubij, alterci foliorum tenerorũ, ſingulorum denarium pon-
do ſexagintaſex: hæc in pilam ſeu mortarium coniecta tunduntur, donec confrin-
gantur ſoluanturq;, tantum ne ipſorum ſuccum conſumas; deinde mortario indita
teruntur: in alio autẽ mortario habentur ſquamæ æris rubri denarij uigintiſex, man-
næ denarij octo, reſinæ pityinæ ſiccæ denarij ſedecim, aloës totidem, fiſſi aluminis
denarij quatuor, rotũdi totidem. Hæc in ſole leuigantur, ut ſordium craſſitudinem
cum aceto habeant. Deinde herbæ mixtæ, donec probè coëant, teruntur: poſtea ce-
ratum fit ex chiæ ceræ denarijs centum: ſecundum alios, mina, olei ueteris feruentis
heminis duabus. Heras ita. Quidã uero duas anagallidas immittunt, aliqui chryſo-
collæ, terræ erythriadis, ſalis ammoniaci, & auripigmenti ſciſſilis, ſingulorũ dena-
rios quatuor. Porrò quæ Aſclepiades de hoc emplaſtro præceperit, tũ quia in præ-
cedenti libro indicata, tũ quia his ferè ſimilia ſunt, ſuperuacuũ mihi uidetur denuo
de ipſis ſcribere, cõmunem omnibus ſermonem nunc aggreſſuro. Primus ſanè, qui
medicamentum hoc compoſuit, herbis acribus uſus eſt, ut humores prauos affli-
ctis partibus infixos uehemẽter digereret. Atq; ideo ex ſiccis & maritimis locis eſſe
iubet. Contrarios autem ipſis alias frigidæ uirtutis uſurpauit, ad acrium uehemen-
tiam leniendam mitigandamq;, quales ſunt altercum & papauer. Habent enim
D quippiam doloris mitigatoriũ, puta ſtupidam refrigeratiõẽ propinquis partibus
inferentes. Stupor enim mediocris dolorem ſoluit, ait Hippocrates. Appoſuit autẽ
ex metallis quoq; æris ſquamã, et alumen ſciſſile, ſicut prius diximus: quod utrunq;
medicamen ulceribus malignis conuenit. Aloën uerò miſcuit ex ijs quæ aſtrin-
gunt, & ſine morſu exiccant. Item mannã ex ijs quæ concoquunt, leniunt, et ad ſup
purationem perducunt: pityinam ceu materiam emplaſtro conficiendo idoneam:
ſicut & ceram & oleum; at ſimul cum hoc acrium medicaminum uehementiam ipſæ
mitigant: pityina tamen etiam ſiccare poteſt; & quò ſiccior, hoc magis qualẽ inij-
cere præcipit. Nonnullos ait miſcuiſſe pharmaco chryſocollam & terram erythria-
dem, ambo difficilium ulcerum remedia. E cõtrario ſal ammoniacus, & quod auri-
pigmentum uocatur, propter acrimoniam ulcera ſolent irritare: quanquã etiam pu
tridis conueniant. Cuius gratia non admodum utile eſt propoſitum nobis pharma-
cum ad ulcera chironia. In quibus uerò putredo ſubeſt, hanc cõprimere idoneũ eſt,
ſaniem quæ illã facit, diſcutiens. Eadem medicaminis potentia ſtrumis medetur: ue
rum quia deterſoria quædam continet, ideo quoq; lepras purgat: etenim conſiliũ in
hoc affectu eſt, cutem induratam uelut in ſummo deradere, quod exiccantia deter-
gentiaq; efficiunt. Nam ſi cutis uitium in naturalem habitum redire poſſit, nemo
exiccatam ſupra modum ſiccaret. Quoniam uerò quod leproſum eſt, curationẽ nul
lam habet, proximum fuerit, qui in omnibus inſanabilibus ſcopus cõmunis eſt, in-
curabilem partem ex corpore excindere. Excinduntur autem nonnunquã ferro, in
terdum igni, nonnunquã medicamento, uel adurentibus, uel digerentibus, ſimul &
detergentibus, quale eſt modò commemoratum. Quemadmodum igitur hic ſer-
mo omnis lepræ cõmunis eſt, ſic & ille qui de carnis repletione tractat. Nam quia
σαρκοτικὰ dicta medicamenta, ſicut in tertio libro de morbis curandis oſtenſum eſt,
uirtutem habent deterſoriam citra eroſionem: quæ uerò huius ſint materiæ, in hoc
præſens pharmacum ſuprapoſitum, partim abſtergendi uim, partim lenitatem ad-
ferunt.

A ferunt. Ideo humidum ceratum, ex cera resinaq; in oleo liquefactis cōfectum, ipsis miscemus. Siquidem cera & oleum ut acrimoniam obtundunt, ita sunt emplastica, eoq; sordes producunt. Resina uerò morsus expers, emplasticam uirtutem non habet, sed detersoriam: quæ ulceribus quidem mordax est, non ulceratis blanda, & sine morsu. Cæterum misturæ temperamentum coniectura quidem ante experientiam, uerum scientificè in illa deprehendemus noscemusq; purum ulcus detersoriā uim sine morsu requirere: sordidum ualidius, quippe cuius propugnaculum est sordities: purum autem nudum contingenti occurrit. Quinetiam ex corporibus ipsis nonnulla sensibilem magis substantiam habet, quædam minus, alia molliorem, alia duriorem: quæ ratio est, cur Crito in medicamento superiore ad unā partem ipsius nonnunquam duas cerati, aliquando tres uel quatuor misceri iubeat: non tamen distinctè pronunciauit, quando duas, quando plures adijcere oporteat: tanquam qui pharmaco utetur, uersatus iam in arte sit, & quæ à me dicunt, intellectu queat assequi. Rosaceo præparari ceratum præstat, non tamen insignis excessus in huiusmodi ulceribus est, etiam si oleo liquefiat: attamen in his quæ φλεγμονώδες quippiam habent, rosaceū oleo potius est. Porrò quæ carne implebuntur omnino à phlegmone tuta sunt. Pulchrè sanè Crito adscripsit, in ulceribus, quæ ad cicatricē ueniunt, myrteo oportere ceratum præparari, tum de medicamentis sarcoticis, tum de his quæ cicatricem inducunt. Etenim usus & compositionis ipsorum methodus, in medendi methodi libris exposita est: in particularibus autem materijs exercitatio, cum huius sit operis, sequenti libro exponetur. Aliud deinde eiusdem generalis potentiæ emplastrum his uerbis Crito conscripsit.

Scillæ, mali terræ rotundi, singulorum denarium pondo triginta, alij quindecim, iridis denarium pondo triginta, alij quindecim, pityinæ denarium pondo triginta, alij quindecim. Guttæ ammoniaci, myrrhæ, styracis, squamæ æris rubri, singulorum pondo denarium quindecim, scillæ tostæ denarium pondo centū & octo: aceto acerrimo diebus quadraginta terito, quando Caniculæ sydus oritur. Squama primum, & styrax, paululū ex utroq;, deinde gutta ammoniaci & scilla injciuntur, ut elaborentur: paulò pòst resina, inde myrrha: cū leuia facta fuerint, reliqua sicca miscentur. Expletis autem diebus eiusmodi ceratum fingitur. Ceræ pondo quinq;, alij denarium pondo ducentorū quadraginta, terebinthinæ pondo librā, alij denarium pondo triginta, olei sextarios duos & s, alij heminas sex, galbani denariū pondo triginta, picis liquidæ tantundem: postremo galbanum indito, deinde refrigeratū curiosè excipito. Hæc quidem medicamenti compositio: de usu eius in hanc sententiam Crito scribit. Dum res exigit, syncero medicamine utitor, in capitis fracturis, fistulis, nomis, & excrescentijs: item ad oras uenarum adapertas, & hypophoram: sin ex altero uoles diluere, quò sarcoticum, hoc est carni generandæ idoneum fiat, & cicatricem inducat, parti uni medicamenti duodecim cerati rhodini adjcito: in ambustis uni parti octo immittito. Hæc sanè de usu pharmaci Crito tradidit: tanquam acri ipso & aperienti, & digerenti, ideoq; exiccanti usus in fistulis, supercrescentia carnis, putredine, hoc est nomæ et orarum adapertionibus, quemadmodum sunt in finibus angustis orificijs. In capitis autem fracturis cum sine foratione curationem molimur, sunt tales, quæ adusque membranas cerebri non perueniunt. Verum carnis producendæ gratia rhodoni cerati partes quatuordecim miscemus, donec ad cicatricem peruenerint. Melius autem est dicere, donec ulcerum concauitas repleta fuerit. Necessariò enim depascentia ulcera, νομάς Græci uocant, quod dixi idē esse in putrilaginoso, à ualidis medicamentis curantur, quale est modò propositum. Primum quidem putrescentes particulæ auelluntur, atq; hinc caua redduntur: ubi uerò putredo cessauerit, purgationem repletionemq; requirunt: posteaquam repleta fuerint, tunc etiam cicatricem inducentia desiderant. Ipsum autem pharmacū, cum cerato nondum mistum fuerit, quia acre est, non solum carnē generare non potest, sed etiam supercrescentia aufert, quemadmodum ipse Crito dixit. Atq; huius me

C miniſſe maximè oportet, quod dictum eſt & in ſuperiori emplaſtro, διὰ τῶν βοτανῶν appellato, multa uidelicet ex calfacientibus & abſtergentibus compoſita, licet admodũ acria, ſi cum cerato temperantur, ſarcotica fieri. Nonnulli deſperant de ipſis, cum uel duplo copioſiore cerato miſto mordere adhuc cõſpiciant, adeò ut carnem producere non poſſint, quemadmodum in hoc emplaſtro habet. Nam cum multo acrius, magiſq; mordax ſit eo quod διὰ βοτανῶν inſcribitur, ad carnem creandam inutile eſt, quãuis quadruplo miſtum cerato fuerit. Prudentis igitur eſt, & in huiuſmodi medicamentis experiundis uerſati, initio quidem ſtatim conſiderare, quot partes cerato miſceri oporteat: ſi autem poſt uſum primum medicamentum acrius adhuc apparuerit, quàm ut carnem generare queat, conijcere quantum adhuc ex cerato adijciendũ ueniat, ſicut Crito in propoſito factitauit. Non enim uidetur primum ſtatim coniectura inueniſſe, duodecim cerati partes miſcere oportere, ſed copioſius quàm quod emplaſtro διὰ τῶν βοτανῶν immittitur tẽperari ſciebat; quanto uerò copioſius poſt primam coniecturam reperit. Si nanq; octo partibus miſtis mordax etiamnum apparebat, decem admiſcuit: quemadmodũ ſi etiam decem, ad duodecim peruenit. Quoniam uerò, ut dixi, pro ſordium copia, & ulceris humiditate, tum eorum quæ compatiuntur ſentiendi acumine & prauitate, item mollicie & duritie corporis habitus, cerati quantitatem immutare conuenit: quod ſæpe dictũ eſt, conſiderare nos expedit, recordantes quantitatem uſus in huiuſmodi deſcribi, cum omnibus utroque facilis illinc uia ad alia uſq; ad ſumma fiat: ſumma dico omnium eiuſdem generis ſcoporum completiones: de quibus ſi unum exemplum propoſuerim, uos ſemper ipſius meminiſſe oporter, neq; ſæpius de eo uelle audire. Dico ſcopos homogeneas eſſe, hoc eſt ſimili genere comprehendi, plurimum cerati temperare, ulcus purũ & ſiccum eſſe: corpus eius, qui curatur, bono ſenſu & molle: huius pauciſſimam humiditatem, multam in ulcere ſordiciem; corpus ægri durũ parumq; ſenſile.

D Bene tamen omnibus, qui id cõponunt, digerentibus, galbani ſquama temperata eſt, medicamentum exiccans, ſed quod parum aſtringat. Non ſolum autem in hoc emplaſtro cognoſcendũ uobis eſt propter cerati copioſam temperaturam, ſarcoticum, & ulceribus malignis cicatrici obducenda idoneum euaſiſſe, ſed etiam in alijs omnibus, quæ eiuſdem uirtutis ſunt. His ſubiungit Crito medicamentum δι' ἀκόνης, quo ſe uti affirmat, ita componendum præcipiens.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΑΚΟΝΗΣ.

Διὰ ἀκόνης pharmacum, quod nobis in uſu eſt, facit ad omnia diuturna, & peculiariter ad capitis dolorem, fronti impoſitum: ualet ad laterũ dolores longos, iuuat podagricos, iſchiadicos, ſcapularum dolores, dentiũ cruciatus, attritis partibus impoſitum: educit etiam & extrahit menſes pectini ſuprapoſitũ, auxiliatur ſtomacho laborantibus, tum ijs qui fluxu uexantur, & cibum nec alimenta retinẽt. Eſt etiam utile ſine aduſtione, & ijs quæ acre medicamentum non ſuſtinent. Conuenit etiam ad duritiem iecinoris, & lienis, nec non ad ſtrumas & iſchiadicos. Propriè iam uſus in ipſis fiat diebus ſeptem: ſi molles ſunt, quinq;: aquæ partem uel olei nõ attingat, donec ulcus fecerit, & saniẽ craſſam attraxerit; deinde albo cerato ſoluens ex aqua utitor: ſin efficacius uoles, medicamento acone quod ex pipere conſtat. Ceræ, galbani, terebinthinæ, pityinæ frictæ, olei laurini, olei ueteris, ſingulorũ pondo librã, ſquamæ æris pondo libram unã ſemiſſem, æruginis pondo uncias ſex, guttæ ammoniaci pondo unciã, ſynapij, adarcæ, ſulphuris, ſingulorũ pondo unciam, abrotani, centaurij, atramenti ſutorij, ſalis ammoniaci, thuris, ſalis communis, aluminis rotundi, argenti ſpumæ, propolis, cocci gnidij, ſingulorum pondo uncias tres; omnia ſimul contunduntur, & cribrata aſtringentibus cũ oleis excipiuntur. Hæc ſanè propoſiti emplaſtri compoſitio eſt, non parũ à ſuperiori differens caliditate: ſynapium enim habet & adarcen, ſulphur, & coccum gnidium tanto calore prædita, ut ulcus faciant, quibus diutius affuerint: iam laurinum ex his eſt, quæ abunde calfaciunt: deinde atramentum ſutorium, & ſal; quæ etiam nonnihil aſtringere didiciſtis, ſed

multum

A multum atramentum ſutorium. Verum de aſtringentium medicaminum miſtura cum digerētibus antea in emplaſtris, quæ à multo uſu πολύχρηστα nominauimus, expoſitum eſt. Omnino enim quippiam uarijs utile eſſe non poteſt, niſi cōtrariæ uirtutis particeps. Si enim digerens uirtus ſimpliciter ſola eſſet, ad unam ſpeciem affectuum conduceret, quam digerere cōueniret: ſiue aſtringens ad aliam quampiam, ubi quod influit, reprimendum eſt. Quare incipientibus ex humorum influxu generari affectibus aſtringentia conueniunt: digerentia uerò ſine aſtringentium miſtura, ubi nihil propter euacuationē prius factam influere poteſt. Nam ſi ſuperfluitas quædam humorum exiſtat, non ſolum digerit humorem in affectis partibus contentum, ſed etiam ad ipſa accedit digerentia, quæ ad ſe trahere nata ſunt, ſicut ambientes & contiguos humores, ita etiam in corporis profundo repoſitos. Miſcet digerentibus ſiſtentia & reprimentia meritò, qui ad ipſorum compoſitionem deſcendit ratione hac uſus, experientia uerò atteſtante rationi. Quare non iniuria, licet conſilium habeat in propoſito calefacere & exiccare, eoq; etiam ulcera concitare, miſta ſunt & aſtringentia, ſed quæ nō ſufficiant ad multa uehementer calefacientia pharmaca: duo hæc, atramentum ſutorium, & ſal, quinetiam æris ſquama: pari ratione miſtum eſt etiam alumen, quod à uehementer aſtringendo Græcè στυπτηρία appellatum eſt. Aliud emplaſtrum ſcripſit Crito, quod μεσιάνην Græcè appellat, diuerſum materiæ genus habens quàm ſuperius, & illud quod mox à me ordine ſuo deſcribetur, ἀνίκητον uocat, ex acribus pluribus medicamentis compoſitum, cum μεσιάνη talis non ſit, ut poſtea ſuo tempore demonſtrabitur. Quinetiam cephalica alia nominans, quorum generalis uirtus paulò pòſt explicabitur, poſt meſianen, anicetum appellatum ſubiungit, eiuſdem uirtutis cum præſcripto, quod δι' ἀκόνης uocitabat. Verba Critonis in hunc modum ſonant.

ANICETOS, QVASI DICAS INSVPERABILIS, ΠΟΛΥΧΡΗΣΤΟΣ.

Extrahit, rumpit, purgat, glutinat, pus educit ſplenij modo, & cum canalibus impoſitum, ac dilutum ex oleo & aceto, conſtringit undiq;, diſcutit duritias, & neruorum contractiones iuuat, ſine fotu impoſitum, ne refrigerentur, & unguenti uice dilutum facit ut ἄκοπον: ſiſtit enim morborum principijs laſſitudines, et eas quæ ſine cauſa manifeſta proueniunt. Eſt etiam malagma extremarum corporis partium in magnis ſplenijs impoſitum: item cruenta glutinat, ſuturis uel fibulis excepta: faſcia ex ſolo aceto impoſita ſplenio, æſtate quidem frigido, hyeme autem calido, facit ad plantæ uitia, ad contuſiones, putredines, & digitorum affectus, item fracturas cum uulneribus: licet neq; ſarcotico, neq; quod cicatricem inducat alio uti, ſed ſoli credere: ualet ad hominum, canum, & ferarum morſus: maximum hoc eſt quod pollicetur, nempe abſceſſus latentes in colo & peritonæo prohibere ne fiant, antequam in uomicam exierint, aut factas extenuare, & in inteſtina conijcere. Imponendum autem eſt ſplenij modo, & ſupra conſtrictionem ex aceto & oleo calente etiam fouere bis quotidie: non ſoluetur aūt niſi triduo uel quatriduo. Deinde poſt fomenta, madorem rurſus imponito, uocatum eſt ἀνίκητον, propter miranda & multa ipſius opera. Squamæ æris denarium pondo quinquagintaocto, pyretri, ſtaphidis agriæ, cocci gnidij, ſynapij ſpermatis, cachreos, columbini ſtercoris, mali terræ tenuis, eruginis, cyperi, euſomi ſeminis, cumini, ſingulorū denariū pondo ſedecim, nitri, ſalis ammoniaci, ſingulorū denariū pondo trigintaduûm, lauri baccarū, mannæ, iridis, ſingulorū denariū pondo centum uiginti, aceti acris ſextarios ſedecim, decocti caricarū cyathos quatuor & dimidiū: tonſa cribrataq; omnia ſimul cū aceto teruntur, ſub æſtu Caniculæ: ubi ſiccū & aridum euaſerit, ficuum decoctio adijcitur, & ſimul emollita tolluntur, & in olla æris rubri reponuntur. Decoctum caricarū ita habet.

Caricarum pinguium pondo libras quinque, aquæ ſextarios ſex, coquuntur donec ſextarij duo relicti fuerint: uſus eſt, una pars medicamenti aceto diluti, ut ſordes repræſentet ad ſex partes reſinæ cum cera iunctæ. Eſt aūt ſyncerum, quod inde conſtat, ceræ pars una, reſinæ frictæ tres, cum oleo modico liquefacto: mediū, ceræ

C pars una, resinæ duæ: dilutũ uerò & temperatum, ceræ pars una, resinæ tantundem: dissolutum, ceræ partes duæ, resinæ una: quod supra quàm dilutũ, ceræ partes tres, resinæ una. Scribitur etiam impetigini agresti cõuenire purum iniectum. Hæc Crito ad uerbum prodidit. Ego à fine eorum quæ dixit sermonis principium statuam: feras impetigines nominant, cũ à medicamentis imbecilliter secantibus nihil iuuari uident, à ualidis autem irritari: usus igitur in ipsis est medicamenti efficacis abundè, non tamen uehementer mordacis: quod, ut dixi, ex artificiali coniectura compositum experientia probatur. Constat propositum pharmacũ ex multis acribus tenuiorum partium & digerentibus: habet autem quædam citra rosionem detergentia, & nonnulla modicè astringentia. Itaq; acria ex his quæ continet, sunt pyritrũ, synapium, coccus gnidius, columbinũ stercus, erugo, baccæ lauri, sal ammoniacus, item acetum acre, tale nanq; iniiciẽdum censet. Detergentium summè quidẽ lenia sunt, iris, et malũ terræ, atq; iis adhuc magis, ut ex genere concoquentiũ, modò sir, manna: generosius autem cachrya & staphis agria. His adhuc præcellit cuminũ, & eusomi sperma: cyperum sine morsu quidẽ exiccat, sed nõnihil etiam astringit, quemadmodum & æris squama, ualidũ & ipsum medicamen. Oportebat enim, ut prius demonstratum est, medicamẽtum hoc astringendæ uirtutis utcunq; esse particeps, eoq; squama copiose temperata est. Si uerò & manna reuera manna sit, & nõ thus, ipsa quoq; aliquantulũ astringit. Iniecta est autem multo copiosior quàm squama meritò, ut acrium pharmacorum uehementiam leniat, simulq; humores in afflicta parte contentos coquat. Porrò caricarum decoctio lenissima est, & maximè coquit simul & digerit. Hæc igitur omnia temperata multi usus medicamentum iure effecerunt. Acetum uerò efficaciam eorum plurimum iuuat, in quo pharmaca æstiuo sole conteri præcipit. Omnia enim sic præparata, tenuem substantiam acquirunt, eoq; in corporis altum uirtus ipsorum penetrat.

D

QVAE HERAS EIVSDEM GENERIS EMplastra tradiderit.

EMplastrum διὰ βοτανῶν quomodo Crito præparet, prius posui, & ipse Heras similiter conficit, sicut Crito eius meminit: differt tamen in confectione per scillam: nam ammoniaci, myrrhæ, resinæ pityinæ, styracis, squamæ & scillæ tantum cum aliis Crito temperat, quantum Heras: sed in malo terræ & iride discordat. Quippe Heras scripsit mali terræ rotundi denarium pondo triginta, iridis siccæ tantundem, alij quindecim: ac rursus post hæc * Crito sic protulit: mali terræ, iridis, singulorũ denarium pondo quatuor. Hera aũt * iuxta confectionis finem tradit, Expletis diebus ceratũ huiusmodi facito: Ceræ pondo libras quinq;, alij denariũ pondo † quadraginta, terebinthinæ pondo libram, alij denariũ pondo triginta, olei ueteris sextarios duos & S, alij heminas sex. Mihi uerò non placet, pro quinq; libris ceræ denarium pondo ducentorum quadraginta medicamento miscere. Interim nanq; loco libræ centum denarios ipsi scribũt, interdũ loco minæ: atqui nullus libram tam exiguã posuit, ut denarios quadraginta penderet. Hoc enim accidit, dũ pro quinq; libris denarij ducenti quadraginta immittuntur, sic neq; pro libra terebinthinæ denarios triginta.

Aliâs † ducentorum quadraginta.

EMPLASTRVM SERAPIONIS, ET HOC CRITO IN *opere medicamentario ad istam sententiam conscripsit.*

EMplastrum Serapionis, quod nonnulli αἰγυπτίαν, alij ἀφροδίτην uocant: facit ad omne uulnus, cui innitendum est, omni desperatione abiecta. Valet ad punctus, aculeos, parotidas, perforationem, phymata; pus educit, cõglutinat, tollit omnem duritiem, iuuat epinyctidas, articulorum epiphoram, aurium contusiones, sanat & ulcera senilia, chironia & quæ crassas oras obtinent. Olei ueteris heminas tres, argenti spumæ denarium

pondo

A pondo ducentorum,guttæ ammoniaci denarium pondo centũ sexagintaocto, resinæ colophoniæ,pityinæ,singulorum denarium pondo sexagintaocto,ceræ denarium pondo centum sexagintaocto, galbani denarium pondo uiginti, eruginis denariũ pondo quinquaginta,alij uiginti,myrrhæ denariũ pondo quatuor, alij octo. Argenti spuma coquitur ex oleo,donec mediocrem spissitudinem accepisse uideatur. Deinde cum olla ab igne tollitur, gutta ammoniaci immittitur, postea resina, postremo cera:ubi singula curiosè liquata fuerint, ne adurantur, olla ab igne rursus sublata,galbanum aspergitur & erugo:iterum super ignem ponitur,donec melinũ fiat, & iustam crassitiem nanciscatur: postremo myrrha adijcitur, mota superfunduntur: pelle exceptum reponitur.

EMPLASTRVM ANDROMACHI.

Tres huius emplastri cōfectiones tradidit Andromachus, primam à præscripta Critoni nonnihil dissentientem: deinde alias duas magis euariantes. Titulus medicamēti & præparatio rectè prius à Critone scripta: Andromachus in hanc sententiam de ea præcepit.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΒΟΤΑΝΩΝ.

Anagallidis cœruleum florem habentis,marrubij,papaueris agrestis,alterci uiridis,singulorum denarium pondo quinquagintasex, squamæ denariũ pondo uigintiquinq;, thuris denariũ pondo octo, resinæ siccæ denarium pondo sedecim, aloës tantundem,aluminis fissilis denarium pondo quatuor,ceræ pondo minam, olei ueteris heminas duas, aceti. Multi quidem,utriusq; anagallidis,Theocritus autē terræ erythriæ,chrysocollæ,salis ammoniaci,& auripigmenti, singulorum denarium pondo quatuor in emplastrum διὰ τῶν βοτανῶν conicit.

ALIA EMPLASTRA EX EODEM GENERE,
B *de quibus scripsit Andromachus.*

Ad gangrenas,putredines, nomas ueteres & cacoëthas, Isidori Antiochi. Argenti spumæ denariũ pondo quatuor,eruginis rasæ denarium pondo octo, olei cyathos sex:Talius Aelius cyathos duodecim,& eruginis scoletiæ: argenti spuma & erugo in cacabum leuigata mittuntur: oleum tribus cyathis superfunditur:coquitur pruna non nimis acri,moueturq; spatha lignea,donec uiride fiat: postea ab igne sublata, ac mortario superfusa contundũtur, dum calidius est. Deinde statim rursus tres olei cyathi in ollam fundito,mouetoq;,ne adurantur: quousq; melinum fiat, incoquito, ac rursus exempta terito,ut collyria:iterum excipiens in olla coquito, quousq; rubrum colorem accipiat. Quinetiam tertiò ex cacabo in mortarium defusa magis subigito, atq; iterum quartò in olla coquito, atq; ita ut in unum coëant: rursusq; dum calet, soluta tritaq; excipito, & rubra pyxide reponito: ad prædicta utitor. Post commemoratum emplastrum alterius his uerbis Andromachus meminit.

Humidum emplastrum ad nomas quo utor,& ad alia multa.

Ceræ,resinæ terebinthinæ,singulorum denarium pondo octo,adipis taurini curati denarium pondo quatuor, chalcitidis denarium pondo duûm,squamæ æris denarium pondo trium,mannæ,thuris,denarium pondo duûm,gallæ immaturæ denarium pondo quatuor,olei myrtei heminas quinq;:arida cum aceto & melle sumuntur:deinde sic liquida superfunduntur.

FVSCA ΠΟΛΥΧΡΗΣΤΑ, ID EST MVLtiplicis usus pharmaca.

Quod auxiliorum quædam ratio sola inuenit, quædam experientia, quæ & ipsa rationem requirit,nonnulla utriusq; opem postulant,subinde uobis demonstratum est. Adhæc quod ratione & usu comperta coniecturali uia ad eorum quæ inquirun

C tur inuentionem perueniunt: quæ uerò per rationem sperata sunt, usu confirmantur. Quinetiã illic, quò spem animumq; dirigimus, non mediocrẽ, quemadmodum in uniuersa uita, maioris minorisq; esse differentiã: non enim pluuiã hyemali solstitio, & Caniculæ ortu futurã similiter speramus, quæ hyemali frequenter, sub Caniculæ æstu rarò accidit. Porrò cum omnia artium opera frequenti firmentur exercitio, non satis est, generalia ipsorum addiscere, sed etiam in particularibus exerceri subinde oportet: nam actionum usus seu exercitatio, ad perfectorum possessionem uia est. Quare ego quoq; in omnibus cõmentarijs, quos uobis, amici, ita cupientibus composui, non modò cõmunibus theorematis contentus fui, sed exempla permulta exercendi gratia adieci, quibus ipsorũ cognitionem uobis euidentiorem, magisq; firmã fore speraui. Quemadmodũ igitur in alijs omnibus medicinæ partibus, ita in neruorum uulnerum curatione scripsi: primũ uobis ostendens, qua ratione ad præsidiorũ inuentionem perueniatis: deinde materias, quibus uires à ratione inuentas contineri didicistis: siquidẽ in commentarijs, qui undecim numero sunt, de simplicium medicamentorũ facultate, particulariũ uires uniuersas, uel plurimas, easq; utilissimas exposui. Nam ut præsidijs nunquã destitueremini, hoc esse necessarium demonstrauimus, non solum ut uos ipsi quoq; præparatorũ ab alijs medicaminum inopia, auxiliorũ copiam haberetis. Erasistratus etiam, cum stomaticũ medicamen in illo profectionis loco ad manũ non esset, interdum herbarũ succos, quibus abundabat, usurpauit. Porrò ut si illorum autorum scriptiones perierint, ipsi queamus similia perditis conficere: insuper, ut ab alijs rectè inuentis utamur, superiore libro exercitatos esse profuerit. Quid opus est uerbis? Tantum affert utilitatis, ut quæ superfluò iniecta sint, & contrà quæ primi illorum autores omiserint, discernere possimus: sicut in tertio libro ostendimus, sermonẽ de medicamentis ad neruorum uulnera idoneis faciẽntes. Ita uerò & nunc indicabimus, exercẽtes uos in ijs quæ me se-

D niores medici inuenerunt: uniuersalis etenim methodus neq; cũ exacta distinctione, neq; imperfecta, à quoquam priorũ tradita est: imò nec medicamentũ quod curare promittit neruos ab acuto quodã punctos, cuiusmodi sunt acus, & puerorum styli. Ego certè eorum quæ hoc ipsum solũ optimè facere possint, innumerabilẽ copiam prædicto libro percensui. Quidã tamen ipsorũ cum multi usus pharmaca notatu digna scripsissent, præter alia quæ facere ipsa pollicentur, adiunxere, interdum quidem neruorum uulneribus esse accommoda, interim neruorum & musculorum præcisionibus: aliquando etiam puncturis ipsorum, uel contusionibus auxiliari: uobis autem ex ijs quæ didicistis licet cognoscere, ante experientiam possibiliá ne, an impossibilia de quibus scripsit, polliceatur. Præterea ubi medicamentis scriptis utendum est, intelligere sine ijs quæ nata sunt agere, uobis est integrum. Vt igitur ceu exempli gratia exordiar emplastrum quoddam, pharmacum multiplicis usus, quod Andromachus in libro de medicamentis extrinsecus corpori adhibitis, ordine secundum posuit, haud indicans ad quæ maximè ipso utendum sit, exercere rursus uobis licet, quomodo ex commemoratis simplicibus medicamentis compositi uires sint cognoscendæ. Andromachus enim ita ad uerbum prodidit.

AEGYPTIA.

Argenti spumæ denarium pondo quadragintaquatuor, ricini heminas sex, ceræ denarium pondo centum quadragintaquatuor, guttæ ammoniaci denariũ pondo septuagintaduũm, terebinthinæ denarium pondo triginrasex, lanarum combustarum denarium pondo octodecim, squamæ stomomatis, squamæ æris, mali terræ, thuris, singulorum denariũ pondo octo, nonnulli myrrhæ denariũ pondo quatuor, opopanacis denariũ pondo duũm, marinæ denariũ pondo quinquaginta ad ceram cõspergendam. Hæc quidẽ scriptura pharmaci boni, & reuera usus multiplicis est. Verum ipse dicendum omisit, in quibus eo utendum erit. Si igitur cuiusq; simplicis uirtute exposita, quemadmodum nos in undecim libris factitauimus, & methodo quadam uniuersali ipsorum compositionis scripta, sicut à nobis quoq; præcedente libro

A libro factum est: uiuentibus amicis huiusmodi scriptiones exercitij gratia protu-lisset, ut ad quos affectus utile esse possent, decernerent, nimirum hominis institutum laudassemus. Quoniam uerò nihil huiusmodi conatus est, quis nō ipsum omnino accusatione dignū censeat? Vnde medicamentorū ipsius libri, qui complurium optimorum medicaminum compositiones habent, meritò à medicis neglecti sunt. Nam inter sexcentos uix unus artis absolutionem habere uidetur: alij idiotarū modo satis habent, si medicamentis manifestò scriptis rectè uti queant. At quid oportet dicere de huiusmodi medicis? Cum etiam Empiricorum nonnulli, ut uocant, quamuis celebres ex artis operibus conspiciūtur, tamen ignorare se fateantur, quanam ratione ullum huiusmodi inuentum esse pronuncient. Inutilis igitur ipsis est fusci huius emplastri scriptura, quæ colorē tantum in titulo docet, uires non item, quas ante colorē scriptas esse præstiterat. Quoniam itaq; Andromachus uirtutem ipsius dicere neglexit, nos ex mistorum specie & facultate inuenire conemur. Argenti spumam, medij temperamenti calfaciendo & refrigerando, paulum ad siccitatē inclinare didicistis. Præterea usum eius in emplastris esse duplicem: si non liquefiat ceu materiæ momentū adferre: si liquata fuerit etiam siccare posse, idq; magis si diutius cocta fuerit. Nunc tamen quæstio est, quatenus incoqui debeat, cum Andromachus sex heminas ricini, quod est olei ricinini, miscendas esse tradiderit. Quot enim unciarum Romanæ libræ heminam esse uelit, non explicuit: etsi melius erat hominē qui Romæ degerat, librarum, sextariorum, & unciarū meminisse, relinquere autem heminæ uocabulum, Græcis ciuitatibus extra Italiam sitis usitatum. Si enim in omnibus ipsis idem nomen heminæ esset, nulla utique foret quæstio. Nunc cum permagna quantitatis inter eas sit differentia, conueniebat ipsum dicere uel atticam, uel alexandricam, uel ephesiam, uel aliam quampiam heminam. Nam permulti, qui de mensuris & ponderibus scripserūt, nouem uncijs Romanorum libræ heminam medicos in pharmacorum libris æstimasse produnt, alij duo-

B decim uncijs ab eis reputari affirmant, sicut Romæ olei libram ex more appellant. Iam uerò quendam audiui, qui heminam à medicis in pharmacorum commentarijs sedecim uncias Romanas pendere, traditam esse diceret. At non parum refert ad medicamenti uirtutem, uel magnas, uel paruas heminas inijcere. Ego sanè olei libram Romæ uocatam, quam per dissecta cornua metiuntur, metitus sum quandoque, discere cupiens, quantum grauitatis pondus contineret, inueni duodecim olei mensurales, decem uncijs ponderum æquales. Quare medicos in libris de medicamentis accuratius scribere oportebat, quales uidelicet uncias, uel libras, medicaminum liquidorū immitti uellent, mensuralésne, an ponderum? perspicuū enim est, liquidorum horum corporum, sicut etiam solidorum, alia grauiora, alia leuiora esse: ac singulorum liquidorum, quæ in pharmaca mittuntur, pondus alio libro declarauimus, in præsentia id quod propositum est repetamus. Etenim si nouē unciarum mensuraliū singulas heminas esse statueris, ex tribus septem & uiginti uncias produces. Si in octo denarios quanque unciā diuidas, denarios ducētos & sedecim habebis: si duodecim uncijs singulas heminas æstimes, fient nimirum sex & triginta unciæ, denarij uerò ducēti octogintaocto, singulis uncijs in octo denarios diuisis. Expertus sum plerunq;, cū argenti spumā ex oleo coxissem, temperatam ipsius misturam, libræ quidē argenti spumæ ponderali æqualem, mensurali uerò olei parem fieri: quòd si copiosius inijcias, & coctā uidelicet diutius maiorē uim siccandi assumere. In candidis emplastris coloris gratia cerussam argenti spumæ temperamus, omnino æqualem pondere: immittitur autem hemina nouem unciarū, iuxta ponderalē argenti spumæ libram, colorē seruare uolentibus, eò quòd diuturnior coctio nigriorē spumam efficiat: sed oleo modico indito, medicamentū minus glutinans euadit: proinde quidā uel terebinthinam, uel colophoniā, quantum licet, pellucentē miscuerūt, conantes neq; colorē offendere, neq; medicamenti uirtutē, adijcereq; resinæ misturæ, quò non facile decidat: quippe medicamentū si tanto oleo tantū argen

C ti spumæ & cerussæ coquatur, infirmiter adhærescit. Nonnulli eadē ratione cocto
medicamini albam ceram indiderunt: spumæ sanè oleum duplex: unde si nihil resi-
nosum, uel ceraceum immittas, ex coctione glutinans erit, & multo magis, si cum
argenti spuma oleum triplum misceas, hoc est, si tres olei mensurales uncias cum tri
bus argenti spumæ ponderalibus temperes. Consentaneum igitur est, Androma-
chum nouem uncijs mensuralibus oleum ricini immitti iubere, ut sex heminæ un-
cias quinquagintaquatuor expediant mensurales: quod idem est, ac si dicas, mensu-
ræ Romanæ libras quatuor & s. At clarum est, ricini inopia interim uetus oleum
eius loco assumendum esse. Ego subinde sicyonium inieci emplastris digerentibus:
& cum illud non adesset, aliud mea ipsius industria simile illis effeci: radicibus ficus
agrestis bryoniæ & altheæ in ea decoctis. Quòd uerò præscriptum medicamen di-
gerens emolliensque Andromachus esse cupit, ricinini olei, & guttæ ammoniaci co-
piosa mistura palàm indicat. Nam argenti spumæ ceram pōdere parem, ammonia-
cum dimidium esse præcipit: Etsi in multis nobilibus emplastris non dimidiū, sed
quarta eius pars uel quinta, crebrò septima, & octaua, nonnunquam decima pon-
dere iuxta argenti spumam medicamēto huic immittatur. De cera didicimus, quòd
in huiusmodi pharmacorum compositionibus materiæ locum obtinet, non uirtutis
efficaciam adiuuat. Adest ei uis quædam emolliendi exigua, sed non illius ergò ci-
tato medicamini admista est: quemadmodum nec terebinthina resina, quanquam
multo uiribus quàm cera præstantior. Etenim illa magis mollit, item calfacit, & di-
gerit: ex quibus quidem ne alterum quidem hæc efficit. Verū gutta ammoniaci so-
la imposita, squalidum aridumque reddet medicamentum: quantum uerò ad empla-
stri confectionem, quam Græci uocant ἐμπλαστροποιΐαν, attinet (neque enim ita appel
lasse nocet) utilis est tū cera, tum resina: quippe mollit digeritque medicamen solius
ammoniaci beneficio: quod quidē inter emollientia principatum occupat, in dige-
rentibus medium est. Porrò si quæ in libro quinto de simplicium medicaminum fa-
D cultate dicta sunt, in memoriā reuocauerimus, ad intelligendū qualenam huiusmo-
di medicamentis temperamentum esse oportet, nihil adhuc recentiori disciplina in
digebimus. Nam primæ facultates effectiuæ medicamentis sunt, in calore, frigidi-
tate, humiditate, & siccitate: Secundæ mollientes, digerentes, repercussoriæ, attra-
ctrices, coctrices, detersoriæ, & exedentes: quemadmodum tertiæ dicuntur quæ
glutinant uulnera, cicatricem inducunt, & carnem generāt. Compositum igitur ex
oleo ricino & gutta ammoniaci medicamentum, abunde potest digerere, emollire,
& nimirum etiam siccare, ubi materiam idoneam assumpserit, ceram, resinā, & diu-
tius coctam argenti spumam. Adhæc iubet inijcere lanas combustas, malum terræ,
medicamenta quæ plurimum digerunt, & exiccant. Præterea meminit pharmaci,
quod concoquat & digerat, nempe thuris. Si iam myrrhæ nonnihil & opopanacis
adijcit (quosdam enim ait & ex ijs aliquid temperare medicamento) illam sanè sci
mus non ignauiter calefacere & exiccare: opopanacem uerò & generosius adhuc
hæc utraque efficere: insuper attenuandi digerēdique facultate præstare: sed huius qui-
dem pauxillum inditur, timente, opinor, eo qui ipsum apponat, medicamenti acri-
moniam: tum quia non solum uelit digerens emolliensque emplastrum, sed uulneri-
bus quoque idoneum efficere. Propterea & squamam æris & stomomatis cum ea
miscuit, quæ præterquam ualidè siccant, astringendi etiam uim sortita sunt. Ergo
propter horum misturam propositum nobis emplastrum, AEGYPTIA, cruentis
uulneribus, ulceribusque alijs non paucis bonum medicamen redditur: quinetiam ad
abscessus, & omnia quæ discuti postulant. Subinde audiui medicamēta, quæ simul
cum digerentibus etiam astringentia capiunt, tutiora fieri: quæ uerò sine astringen
tibus digerant, efficaciora quidem, sed non perinde tuta: sæpe enim fluxiones attra
hunt, dum corpus quod curatur, plethoricum est, uel prauo succo obnoxium. Si au
tem uacuum corpus esset, ac superfluitatibus liberū, promptius medicamenta, quæ
discutiuntur, sola sine astringentibus assumpta, ad finem peruenirent. At cum pau-

A ca id genus corpora quibus medicamenta efferuntur, reperias: securius esse uidetur, miscere etiam nōnulla repellentia. Ita sanè & emplastro digerenti, quod ex sale conficitur, quidam adiecerunt chalcanthi paululum, quamuis sal ipse astringens quippiam possideat: igitur præscriptū medicamen fortiter digerere cōpertum est, ut etiam pus iam admodum copiosum sine cutis perforatione discutere queat, emollire callosa & quomodocunq; indurata. Item magna uulnera conglutinare: quemadmodum & ulceribus iam ad malignitatem declinantibus cicatricem obducere, alijsq; omnibus affectibus, qui digerendi simul & repellendi uirtutem desiderant. In quibus sunt & quæ fronti, dum oculi fluxione laborant, imponuntur, uocata à medicis ἀνακολλήματα. Idem hoc pharmacum conueniet neruis simul denudatis: etsi in parte quapiā absecti fuerint. Etenim præcisi si ex consensu non periclitantes, adhuc etiam subiectis sibi partibus, in quæ inserūtur, sensum adimunt, indigent tamen hi quoq; tali pharmaco. Nam quæ humectant, facilè eos putrefaciunt, ob quod & pastilli siccātes, etsi abunde astringant, tamē denudatis neruis cōueniunt, qui nondum ad phlegmonæ uigorē peruenerūt: hi nanq; irritantur, exagitanturq; ab huiusmodi pharmacis: sed de his postea: quæ in superiore emplastro dicere omissa sunt, apponamus. Quoniam plerunq; medici ex inscitia id genus emplastra dura imponunt, cum liquata linamentis excipere præstaret, uel etiā in confectione statim molliuscula reddere: postea cum in magnis diuisionibus, ubi nerui denudati sunt, experimentum de ipsis faciunt, sperant in puncturis multo utiliora fore: ignorantes & hic maximam quandam speculationem, de qua disserui modò, docens uos, quæ ratione inueneram, inde per experientiam confirmata cognouisse: eoq; etiam nunc eius admoneo. Sæpe nanq; calidiora, & quæ digerāt magis pharmaca, punctus neruorum requirunt, uel cum omnino denudati fuerint, uulnere insigni facto. Quippe nudi acria calidaq; admodum medicamenta propter erosionem morsumq; non ferunt: uerum relaxantia digerentiaq; mediocriter astringētibus mista postulant. At
B uerò melius est, ambientes uulneris particulas acribus & tenuibus, multumq; digerentibus, quale est ex euphorbio confectum, circundare. Nos sanè propositum emplastrum satis posse, quæ prædixi efficere, coniecturauimus: præparato autem experientiæ testimonium accessit. Postea interim in Asclepiadis & Critonis libros medicatorios incidens, deprehendi ipsos non solum ut Andromachus confusè uniuersimq;, sed cum manifesta distinctione uirtutem ipsius scriptitasse. Huius igitur, tum illius gratia, quòd in confectione alibi ab Andromacho dissentiant, potius uisum est mihi, etiam eorundem uerba subiūgere, deinde ita de ipsorum discordia in medicamenti compositione nonnihil dicere.

QVAE ASCLEPIADES ET CRITO DE PRAEdicto emplastro conscripserint.

De emplastro Aegyptia ab Andromacho tradito, Asclepiades in hunc modum differit.

ANDROMACHI AEGYPTIA.

Enæmos, uulneraria, facit ad neruorum, musculorumq; præcisiones, punctus, contusiones, iuuat attritus, artuum fracturas. Est & lippientibus collyrium: confert capite dolentibus: summatim, ad multos affectus utile est pharmacum. Argenti spumæ, ceræ, singulorum denarium pondo centum quadragintaocto, guttæ ammoniaci denarium pondo octogintaduūm, terebinthinæ denariū pondo trigintasex, lanæ succidæ combustæ denariū pondo sedecim, squamæ æris, squamæ stomomatis, thuris, mali terræ rotundi, singulorum denariū pondo octo, ricini heminas tres. Hæc præfatus Asclepiades, deinceps coquendi modum tradit, Andromacho neq; hanc partem compositionis in emplastris obseruante: siquidē in omnibus ferè omisit: uerum de coctione dicta sunt non pauca in libro † quarto, & nunc paulò pòst dicetur. Aequū autem est, inspicere controuersiam, quam Asclepiades in simplicium Aliâs † primo.

C quantitate cum Andromacho ſuſcepit: non enim ſex heminas ricini, ut Andromachus, ſed tres inijcere præcepit. Cæterum in malo terræ nullam Andromachus diſtinctionem fecit, ipſe rotundum adiecit, ſicut & in lana ſuccida combuſta: quanquam idem pōdus quod Andromachus, immittat. Hæc igitur ipſius uerba ſunt. Lanæ ſuccidæ combuſtæ denarium pondo duodecim, mali terræ rotundi denarium pondo octo. Quæ uerò ad calcem poſuit Andromachus, neque omnino Aſclepiades meminit, neque de myrrha, neque de opopanace quicquam locutus, multo minus de marina, quæ manifeſtò Andromachus præpoſuit: marinæ, inquiens, ad cerā irrigandam
Aliâs † octo. denariū pondo † quinquaginta: hoc ſiquidē nec Aſclepiades, nec Criton adiunxit: attamē malum terræ rotundū Crito æque ac Aſclepiades indidit, quemadmodū & lanæ ſuccidæ denarios octodecim, olei ricinini (ita enim ad uerbū ſcripſit) heminas ſex. Coctionē emplaſtri Aſclepiades his uerbis docet. Argenti ſpumā, & ricinū incoquito donec ſpiſſentur, ac in unū coēant, deinde ſquamas: ubi color bonus apparet, reliqua immittito. Apud Critonē hoc modo traditur. Argenti ſpuma cū ricino coquitur dum mellis ſpiſſitudinē habeat: hoc facto, ſquamæ inſpergūtur, abundeque incoquunt, quouſque digitos non inquinent: poſtea terebinthina & cera: ubi in unū coierint, ammoniacū prius apud ignem digitis emollitū, cum iam ab igne deponitur, lanæ ſuccidæ puluis inſpergitur, poſtremo thus, deinde ita tolluntur. Porrò ad quæ medicamentum ualeat, accuratius Crito in hanc ſententiam expoſuit.

AEGYPTIA.

Omnem diuiſionem contuſionemque à phlegmone præſeruat: ualet ad quoslibet ferarū morſus: iuuat etiam phlegmonas ſine ulceribus factas; benefacit neruorum & muſculorum doloribus ſine cauſa obortis.

ALIVD ANDROMACHI FVSCVM.

Scripſit alia quoque fuſca Andromachus ſuperiori genere ſimilia: uocat alterum
D athenen, alterum nygmaticen. Athene quidem ad plures affectus quàm nygmatice conuenit, præſertim cum ulceribus conſiſtentes: quoniam magis uaria eſt, & aſtringentibus inſuper pharmacis participat. Nygmatice uerò magis laxat, & hoc minus dolorifica eſt. Itaque de priore medicamento ita ad uerbum ſcriptum reliquit.

FVSCVM ATHENE.

Argenti ſpumæ denarium pondo centum, terebinthinæ denarium pondo trigintaſex, ceræ denarium pondo uigintiquinque, minij ſinopici denarium pondo uiginti quatuor, guttæ ammoniaci denariū pondo trigintaſex, galbani denarium pondo duodecim, aloës denarium pondo octo, diphrygis tantundem, æris combuſti, maſtiches, ſingulorum denarium pondo ſex, mali terræ denarium pondo quinque, propolis tantundem, mannæ denarium pondo ſex, ſquamæ æris denarium pondo ſex, lapidis aſij denarium pondo trium, trifolij ſeminis denariū pondo duûm, ſymphyti radicis denarij pondo unius, obolorum quatuor, olei heminas quatuor. De altero fuſco in hanc ſententiam Andromachus ſcripſit.

FVSCVM NYGMATICE.

Guttæ ammoniaci, ceræ recentis, æris combuſti, ſingulorum denarium pondo
Aliâs † octo. octo, terebinthinæ denarium pondo † trium, picis aridæ denarium pondo triginta: ut Zeno uult, minæ dimidium, & quartam portionem, argenti ſpumæ denarium pondo quatuor, aloës indicæ, mali terræ, galbani, thuris denariū pondo duûm, eru-
Aliâs † quartā ginis denarij pondo unius, alij duûm, olei per hyemem † heminas quatuor, per æſta-
heminæ partē. tem octauam partem: ammoniacum ex tribus aceti cyathis diluitur. Iam uerò alia multa cum his emplaſtra prodidit Andromachus, nihil aliud ipſis apponens quàm coloris nomen: conſtant quidem ex cōtrarijs facultate medicamentis: ſed alia ipſorum laxandi & doloris tollendi uim, ἀνώδυνον uocant, maiorem obtinent: quædam
Aliâs † trahendi. digerendi & † detergendi, nonnulla aſtringendi. Quare nos etiam omnibus fidentes commode uti conuenit, ad ulcera quæ uix cicatricē recipiunt: & cacoëthe, fortius aſtringentibus; ubi lenire & laxare propoſueris, quæ magis relaxant; ubi trahere

A here & discutere conaris, ijs quæ calefaciendi uirtutem præpollentẽ habent, quæq; prauos humores in malo statu ad sese trahunt. Quibusdã & hoc adiectum est, Fuscum Lite quo utor. Tria enim deinceps talia uariæ mixturæ citauit: quorum confectionem ipsiusmet uerbis allegare melius esse uidetur.

FVSCVM LITE QVO VTOR.

Argenti spumæ denarium pondo uigintiquatuor, ricini heminam unam, æris combusti, mannæ, resinæ, singulorum denarium pondo quatuor, colophoniæ denarium pondo octo.

ALIVD ANODYNON ISIDORI.

Argenti spumæ, ceræ, singulorũ denarium pondo trigintasex, olei heminã unam, & s, resinæ colophoniæ denarium pondo uigintiquinq;, squamæ æris denariũ pondo nouem, mannæ denarium pondo †quinquaginta, incoquito. Aliás †trium.

ALIVD QVO VTOR.

Argenti spumæ, resinæ siccæ, singulorum denarium pondo centum quadragintaquatuor, squamæ denarium pondo uigintiquatuor, olei heminas tres. Quemadmodum his commemoratis tribus adiunxit, alijs quòd ipse usus sit, alijs quòd anodynon sit, de alijs ita testimonium perhibuit, theriacas ipsa nominans. Tertium igitur ab initio his uerbis traditum est: Theriaca qua utor. Hanc sequitur alia rursus, cui præscriptum est: Eupatorios theriaca. De theriacis postea dicemus: nunc autem de fuscis adhuc, quæ prodidit Andromachus, dicere cogito: quorum quòd uires ille & confecturas neglexit, accusandus est. Statim igitur primo omniũ amicus quidam medicus usus est, permulta facienti: etenim ulcera, quæ cicatricem ægrè ducunt, præsertim ubi callosa & dura labra contraxerint, claudit: prodest etiam putredini, fistulis: sinus iungit & magna uulnera: summatim, multiplicis usus est: temperatura hæc recipit. Argenti spumæ denarium pondo centum quadragintaquatuor,

B olei heminas quinq;, calcis uiuæ, thuris, æris combusti, terebinthinæ, mali terræ, singulorum denarium pondo quadragintaocto, picis, ceræ, ammoniaci, singulorũ denariũ pondo nonagintasex. Ita quidem Andromachus scripsit. Licet etiam minori mixtura ipsum præparare, singulorum quæ numerauimus quartã partem miscendo: fiet enim compositio talis. Argenti spumæ denarium pondo trigintasex, calcis uiuæ, æris combusti, thuris, terebinthinæ, mali terræ, singulorum tertiam argenti spumæ partem, hoc est, denarium pondo duodecim: deinde picis, ceræ, guttæ ammoniaci, singulorum duplo maius pondus quàm in dictis quatuor medicamentis erit: malo terræ dico, terebinthina, thure, ære cõbusto, & calce, quam uiuam & recentem esse oportet. Ita pharmacum etiam ad putrida utile fiet. Cum autem Andromachus omnia medicamenta per denarium scripserit, melius in ipsa temperatura egisset, si & olei meminisset: ut quod inijceretur, totidem denarios penderet: si non hoc, certe conueniebat Romanorum libræ mentionem facere: nunc autem heminam scribit, consuetam de hac mensura ambiguitatem nobis relinquens, an nouem uidelicet mensurales uncias, siue duodecim esse heminam uelit. Mea sententia, perfecta quidem temperatura sex uncias ponderis capiet: quia Romanorũ libra duodecim uncias pendet. Si ex quarta parte componis, nota est proportio: nec latere arbitror, si denarium quis dicat, ad absolutam temperaturam quadringentos octoginta assumi, eò quòd ponderalis uncia octo denarijs ualeat. Insuper aliud quoddam inter fusca Andromachi positum est, quod & ipsum calcem uiuam recipit, eiusdem cum superiore generis, præponit ei, Fuscum Eubuli: & secundum hanc temperaturam præparat. Argenti spumæ pondo libram, ceræ pondo minam, æris combusti, æruginis, terebinthinæ, thuris, singulorum denarium pondo duodecim, resinæ siccæ denarium pondo sedecim, guttæ ammoniaci denarium pondo octo, opopanacis tantundem, olei heminas quatuor, aceti totidem. In quibusdam exemplaribus scriptum est, heminæ dimidium: & nimirum dupliciter conficere ipsum licet, scienti copiosius acetum ualentissimum medicamen efficere. Quinetiam aliud fuscum,

C cui hoc ipsum præponitur, Aliud fuscum, refert Andromachus singulorum connexum, hoc est pharmacum ex marina præparatum similibus uitijs, ut præscripta accommodum. Compositio eius talis est. Argenti spumæ, ceræ, singulorum minæ dimidium, chalcitidis quartam minæ portionem, squamæ æris denarium pondo sedecim, thuris denariũ pondo octo, terebinthinæ quartæ partis octauam (minæ uidelicet) guttæ ammoniaci quartam partem, marinæ heminam, alij heminæ dimidium, ricini heminas tres: ammoniacum marina diluitur. Hæc sanè Andromachus retulit, eatenus confectionis mentionem faciens, ut diceret ammoniacũ cum marina prius diluendum. De chalcitide uerò & squama nihil posuit, quanquam hæc ex marina leuigari queant, sicut etiam coqui cum argenti spuma, cera, & terebinthina. Vt igitur nullũ fuscum à quouis alio quæratis, adijciam alia duo eiusdem autoris. Vocat alterum ipsorum phthyrophagi, quod hæc recipere dicit. Argenti spumæ denariũ pondo centum, resinæ denarium pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci denarium pondo triginta, ceræ denarium pondo quinquaginta, eruginis Aliâs † octo. rasæ denarium pondo duodecim, squamæ æris denarium pondo † duûm, mali terræ denarium pondo octo, centaurij radicis tantundem, olei heminas duas. Irionis medicamentum ex his constare ait.

Argenti spumæ, picis siccæ, seui uitulini, singulorũ pondo denariũ centum quadragintaocto, terebinthinæ, guttæ ammoniaci, singulorũ pondo denariũ septuagintaduûm, mannæ thuris denariũ pondo centũ duûm, ceræ denarium pondo triginta sex, mali terræ, æris combusti, eruginis rasæ, galbani, opopanacis, singulorum denarium pondo nouem, aceti heminæ dimidium, olei, ricini, utriusq; heminã unam & S. perspicuum est, terebinthinæ, guttæ, & thuris partes duplicatas in argenti spuma, pice, seuo uitulino, esse uelle: in cera quadruplas, in malo terræ, ære usto, erugine, galbano, opopanace sexcuplas decuplas: atq; hoc pharmacum abunde est polychreston, quemadmodũ alia præcedentia, quibus omnibus audacter utendum est.

D

HELLESPONTIA ANDROMACHI.

Celebre & hoc emplastrum inter fusca retulit Andromachus hac temperatura. Argenti spumæ denarium pondo centum, picis denarium pondo quinquaginta, ladani denarium pondo uigintiquinq;, eruginis rasæ denariũ pondo octo, æris combusti tantundem, squamæ denarium pondo duûm, olei ueteris denariũ pondo sex. Quoniam uerò Andromachus ab Hera in pharmaci compositione differt, uisum mihi est Heræ prodita adiungere, quæ ad uerbum ita sonant.

HELLESPONTIA PERSPIRATU DIGERENS, *phlegmonem propulsans.*

Valet ad strumas, panos, parotidas: impositum splenium attrahit, pus maturat, cutem rumpit, conglutinat. In summa, omnibus igne combustis benefacit, mitigat etiam podagricos. Olei ueteris denarium pondo centum, argenti spumæ denarium pondo centum, picis siccæ denarium pondo quinquaginta, ladani denarium pondo uigintiquinq;, eruginis rasæ denarium pondo octo, galbani denariũ pondo quatuor. Argenti spuma ex oleo trita coquitur. Cum autem coëunt, pix & erugo immittuntur, deinde ladanum, galbanumq;: atq; sic in mortariũ transfusa molliuntur, & usui sunt. Quidam ut boni coloris sit, et fuscum, miscent etiam squamæ denarium pondo octo: nam alioqui fit nigerrimum: hoc in podagris non semel usus sum, & cessit feliciter. Oportet autem tedas lignorum loco usurpare. Manifestum est uiros inter se dissentire, in alijs paulum, in olei uerò mistura plurimum: nam duplo magis quàm Hera Andromachus immittit. Potest item præparari aliter, cum sciamus, si plus olei iniectum fuerit, diuturniorem fore coctionem innuit, ipsumq; medicamen magis exiccans futurum: sin minus, remorari coctionem futuram, & pharmacum inualidius exiccaturum.

QVAE

A QVAE SCRIPSIT DAMOCRATES VSVS *multiplicis medicamenta.*

POst hæc referam emplastrorum adhærescentium
Sine fascijs, quis usus & confectio.
Diuisionibus exiguis faciunt bene,
Sed carnis ipsius ampliora uulnera
Medicantur: à quadrupede morsos corpore
Summo: recentes discutiunt furunculos:
Quibusq; iam pus est, per halitum digerunt.
Item auferunt crustas ipsis celerrimè,
Citra manus operam cicatrix ducitur
In fronte posita, fluxus quampromptissimè
Oculorum cohibent, sola quamuis ceperis.
Huius generis præstantius primum efferam
Emplastrum facile inuentu, cui color bonus,
Atq; efficacia, nos uocamus Tyriam,
Nam purpuras capit colore tyrias,
Si quo decet modo fiat: sic præpata:
Sit libra quinquies lithargyri
Boni, semel ceræ capiatur, insuper
Ter pityinæ, præterea pinguis azyli
Eruginis, præstantis æris, galbani,
Aerisq; combusti, pariter squamæ bonæ:
Cuiusq; misceto quaternas uncias,
Pinguis olei fex, & decem pondo addito.
B At curiosè emplastrum coquito in hunc modum:
Lithargyrum ex oleo leuem demittito
In ollulam nouam, sed hanc maiusculam,
Vbi conteres manibus, mouebis spathula,
Deinde flamma acri atq; continua coques,
Cum mellis accipit iam spissitudinem
Erugo, squama misceantur, incoqui
Permittito satis, statim æs adiungito:
Rursus coqui paruo relinquens tempore,
Paulum refundes ex cacabo medicaminis,
Atq; refrigeratum, manibus, & digitis teras,
Boni coloris atq; durum ubi conspicis,
Sic pityinam, ceramq; reliquis indito,
Deinde cunctis ritè coctis paululum
Stillato: rursus & colorem si bonum
Et temperamentum uides, mox tollito
Ab igne fictilem, & subactum galbanum
Apponito: si pharmacum sit durius
Multo resolues oleo, faciens sic bonam
Temperiem: in aliud inde uas transfundito
Frigidum, & subactum manibus ita reponito.

ALIVD SVPERIORI SIMILE SVBIICIAM.

Medetur antè quos citaui affectibus:
Nec est, quod ulceribus malis, diutinis
Calloq; pressis applicet felicius
Cicatricem, etiam fronte natas pustulas
Persanat absq; rosione, rhagadas

C Ani,nodosas durities, callos demit,
Sic præpara:lithargyri minam boni,
Sed mina libra est,eius & pars tertia,
Ceræ probatæ ponticæ minam semis,
Eruginis minæ quadrantem rasilis,
Atri chamæleontis uncias duas.
Radix bona est regione nascens Cretica,
Primum Cilicia,deinde præter hæc
Olei uetusti quàm mina minus paululo.
Quod si non fuerit,usurpato uel recens.
Lithargyron leuem simulq; oleum,noua
Totum figlina conditum,rudicula
Mouens coquito:ubi constiterit,& melinon
Videas, adijcito eruginem,ceram statim:
Quæ dum liquescit ab igne tollens ollulam
Chamæleontis paululum conspergito,
Vnita necnon refrigerata quod satis
Transfundito pilæ,pòst sic reponito.

AEGYPTIA.

Aegyptia omni seruat absq; phlegmone
Diuisa quælibet,contusáq; omnia,
Morsus quadrupedum,pariter & serpentium,
Item subortas absq; ulceribus phlegmonas,
Neruos dolentes citra causam, & musculos.
Hoc laudat Andromachus in pharmacis
D Diligenter,ipsius impartijt amiculis.
Aiebat esse ter quadraginta quidem
Denarios lithargyri, & duodecim
Bis alteros,ceræ quoq; albæ ponticæ
Totidem,ammoniaci ter uiginti lucidi
Et duodecim alios,thuris & bis quatuor,
Squamæ æris,& squamæ stomomatis,
Cuiusq; rursus misturæ bis quatuor,
Puræ terebinthinæ ter addas duodecim,
Octodecim ricini olei,sed heminas,
Combustæ totidem sordidæ lanæ heminas,
Docebat ipsam isto modo comburere:
Ollæ recenti, quæ sit ore latior,
Impone lanam copiosè succidam,
Operculum gypso prius uel glutino,
Vel terra figulari, cui sit commixta aqua,
Illinito,sed largo igne,mox comburito,
Cum sit facilius tunsa decernere, bene
Videtur,& in clibanis, & fornacibus
Ignitis nimium similiter exurere.
Ita capiebat tritorum, quem est par modum,
Coquere lithargyron iubet leuissimum,
Totumq; ricinum, temperatis inuicem
Mellisq; facta tandem spissitudine
Squamam aspergere,concoquere quantum sufficit,
Dum non digitos inquinet, & tunc addere
Terebinthinam, ceramq;, dum coiuerint

  Ammo-

A Ammoniacum confectum digitis mollius.
Cum ponis ollam ab igne tritum inspergito
Thus, pulueremq; succidæ lanæ ultimum,
Sed ante thus pauxillulo uel tempore.
Quidam uolentes istud proprio pharmacum
Dici titulo, cum depositus est cacabus
Squamæ decem unius inijciunt denarios,
Vtuntur æris squama uice stomomatis.

ALIVD.

Nihil priori peius agit ægyptia
Eadem, melius quandoq;, si confecerit
Diligenter crassum medicamentum quispiam,
Vtetur ipso ad eadem non improspere.
Libras olei & ricinini quinq; continet,
Chrysitidisq; argenti spumæ quatuor,
Squamæ æris octo & quadraginta denarios,
Terebinthinæ præstantis ter duodecim,
Mannæq; thuris tantundem, pondo duo
Ammoniaci synceri, ceræ ponticæ
Albæ duas pondo libras, adhæc semis
Incoquito oleum, squamam, lithargyron.
Durumq; fiat emplastrum satis, statim
Terebinthinam pones & ceram, hinc mollius
Ammoniacum digitis confectum, postea
Ab igne feruenti cacabo deposito
B Mannam inijcies: iam refrigerato pharmaco.
Frequenter hoc citra lithargyron
Feci, molybdenæ pari sumpto modo,
Libenter usus sum ad quæ dixi prius,
Verum color multo fuit probatior.

EMPLASTRA AD DIGERENDVM ET EXTRAHENdum, *quæ Græcè διαφορητικὰ & ἐπισπαστικὰ nominantur.*

QVi compositorum medicaminũ uirtutes descripserunt, emplastra quædam ab extrahendo ἐπισπαστικὰ, sicut alia à discutiendo διαφορητικὰ nominarunt: alijs utranq; extrahendi, & digerendi facultatem adesse testati sunt. Etenim uicinæ sibi uirtutes sunt, eorum quæ in alto latent, attractrix, & attractorũ digestrix. Nam quæ trahunt etiam nonnihil planè discutiunt: & quæ discutiunt, pariter trahunt: Verũ in digerentibus medicamentis discussoria uirtus, in trahentibus attractrix præpollet. Constat itaque attractrices simplicibus pharmacis, quæ humorum superfluitates in cutem extimam possunt extrahere. Discussoriæ ex his conflantur, quæ attractum possunt digerere. Vt autem emplastrum fiat, quemadmodum supra dictum est, huic argenti spuma, illi resina, alij cera, alij oleum, reliquo pix temperatur. quæ nec insignem digerendi potentiam, nec extrahendi continent, sicut uel propolis, uel calx, uel medulla, uel galbanum, uel asiæ petræ flos, uel spuma nitri, uel aphronitrum, uel acetum, uel lixiua stactæ, piper, sinapi & struthium, salesq; tum qui edi possunt, tum ammoniaci. Ad hæc pleraq; alia, de quorum facultate in commentario simpliciũ dictum est. Nunc autem emplastra, quæ iam experimento satis probata sunt, exequar: tantum adhuc ipsis adijciens, quòd nonnulli etiam astringentia pharmaca extrahentibus miscuerunt, ueriti quod accidit, ubi humorum superfluitas fuerit: trahunt siquidem plus interim ac conuenit, ut non solum ex particula quæ curatur, attractionem in alto,

C sed etiam ex omnibus uicinis moliantur. Comprehensum est & antea, cum de sarcoticis ageremus, extrahentia & digerentia, uelut omnia quæ magis quam oportet detergunt, sarcotica fieri cerati mistura. In quibus uirtus quidem ualida, copiosioris: in quibus imbecilla, paucioris. Quòd si uerò compositum extrahendi uel digerendi medicamentum, astringens quoque aliquid habeat, tali pharmaco ad carnem generandam, propter uim astrictoriam utendum non est, quæ ad uulnera glutinanda & sinus, tum ad ulcerum cicatricem ducendā utilis est, ad carnis productionem non ita. Dictum mihi est abunde iam de hoc.

ANDROMACHI EMPLASTRA AD DIGERENDVM
& extrahendum ἁλικὰ, id est salsum, ad multa.

Salis communis pondo libras quatuor, squamæ æris pondo uncias quatuor, magmatis pondo selibram, mannæ pondo libram, ceræ pondo libras quatuordecim, olei cyprini pondo libras sedecim, acetum adijcitur.

ALIVD THEVDAE SARCOPHAGI AD CACOETHE,
fistulas, putredines & strumas.

Resinæ terebinthinæ, thuris, ceræ, squamæ rubræ, singulorū pondo uncias quatuor, argenti spumæ pondo unciam, quidam auripigmenti æquale pondus pro argenti spuma ponunt, squamæ rubræ pondo uncias quatuor, æruginis rasæ pondo uncias octo, salis ammoniaci pondo uncias sex, aceti heminā. Ego amplius capio, nempe olei heminam, uini heminam, aceti scillitici tantundem.

ALIVD AD DIGERENDVM CANDIDI, QVO VTOR.

Aliàs † octo. Terebinthinæ pondo libras tres, ceræ pondo libras † quinquaginta, galbani, nitri, asij, singulorum pondo uncias duas, thuris pondo libras quatuor, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, guttæ ammoniaci pondo selibram, propolis pondo

D uncias tres, olei laurini pondo uncias sex, seui taurini pondo selibram. Quæ dura sunt, liquidis admiscentur.

ALIVD AD STRVMAS, AVTORE
Nymphodoto.

Asij lapidis denarium pondo octo, aphronitri tantundem, seui uitulini, calcis uiuæ, singulorum pondo denarium sedecim, ceræ denarium pondo uigintiquatuor, terebinthinæ denarium pondo trigintaduûm.

ALIVD AD DISCVTIENDAM BRONCHOCELEN,
hoc est asperæ arteriæ tumorem, quo Clemes Sertorius curatus est, & ad duritias.

Argenti spumæ denarium pondo quinquaginta, resinæ pityinæ denarium pondo quadraginta, olei ueteris heminas decem, galbani denariū pondo quatuor, æris combusti denarium pondo uiginti, guttæ ammoniaci denarium pondo quadraginta, aluminis fissi denarium pondo quatuor, mannæ thuris tantundem, ceræ denarium pondo quinquaginta: postremo galbanum & mannam inijcito.

ALIVD ΔΙΑ ΤΩΝ ΑΣΣΙΑΩΝ AD DISCVTIENDVM
strumas, item ad podagras.

Terebinthinæ, lapidis asij, bituminis, singulorum denarium pondo tricentorum sexaginta, aphronitri, uitulini, ceræ, baccarū lauri, guttæ ammoniaci, singulorū denariū pondo tricentorū quadraginta, lapidis pyritis denariū pondo octoginta, calcis uiuæ denariū pondo centum † octo, aspidū cineris pondo denarium centū quadraginta, olei ueteris heminas duas: postremo cinis pharmaco refrigerato inspergitur: sin minus, perit. Aliàs † uiginti

ALIVD AD EXTRAHENDVM SARCHEVTITI.

Terebinthinæ pondo minam, ceræ tantundem, nitri pondo minas duas, bdellij denarium pondo trigintaduûm, guttæ ammoniaci tantundem, olei, mannæ, uel muriæ, cuiusq; heminas duas, minij denarium pondo trigintaduûm.

ALIVD

A ALIVD CTESIPHONTIS DISSOLVENS, *educens,& detergens.*

Aphronitri pondo libram, mannæ thuris pondo libram, lixiuæ stactæ pondo libram: quidam etiam aceti libram addunt.

ALIVD ΑἸ ΑΛΩΝ, ID EST EX SALE *ad extrahendum.* A

Salis communis denarium pondo octoginta, cerussæ tantundem, olei ueteris heminas † quadraginta, atramenti sutorij denarium pondo uigintiquatuor, aceti cyathos tres. *Aliâs † tres.*

ALIVD ΑἸ ΑΛΩΝ ALITER.

Cerussæ, salis communis, singulorum denarium pondo quinquaginta, olei ueteris heminas † octo, mali terræ denarium pondo octo, propolis denarium pondo decem. hoc Silô commendabat. *Aliâs † duas.*

ALIVD EX TERRA PELAGIA AD DIGERENDVM.

Argenti spumæ pondo minas quatuor, terræ pelagiæ, salis ammoniaci, cerussæ, ceræ, singulorũ quartam minæ portionem, aceti heminam, olei heminas quatuor.

ALIVD CYRTI EPISPASTICVM.

Iridis illyricæ, mannæ, terebinthinæ, aphronitri, pumicis, singulorum denarium pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci denarium pondo uigintiquinque, galbani denarium pondo † sedecim, chryos denarium pondo duodecim S, ceræ denarium pondo centum, alij octo, olei heminam. *Aliâs † sex.*

ALIVD ΔΙΑ ΡΑΦΑΝΙΔΩΝ.

Resinæ, nitri rufi, ceræ recentis, baccarum lauri, colophoniæ, seui uitulini, guttæ ammoniaci, singulorum denarium pondo septuaginta, cyprij decimamsextam heminæ partem: nonnulli autem uisci denarium pondo quinquaginta.

B ALIVD ΕΠΙΣΠΑΣΤΙΚΟΝ HARPALI.

Guttæ ammoniaci denarium pondo octo, ceræ, iridis, mannæ, piperis, sulphuris uiui, pumicis, singulorum denarium pondo quatuor, terebinthinæ denarium pondo octo, olei modicum.

ALIVD EPISPASTICVM HERPALI.

Terebinthinæ pondo minas octo, pumicis denariũ pondo quindecim, nitri denarium pondo sedecim, guttæ ammoniaci tantundem, ceræ denarium pondo quatuor, minij quod possit ea colorare: arida cum aceto subiguntur.

ALIVD.

Synapeos denarium pondo quatuor, nitri tantundem, ceræ denarium pondo octo, terebinthinæ denarium pondo triginta, baccarum lauri, calcis uiuæ, singulorum denarium pondo quatuor, olei decimamsextam heminæ portionem, cyprij denarium pondo octo.

ALIVD AD PVS DISCVTIENDVM.

Ceræ terebinthinæ, resinæ, picis siccæ, seui uitulini, nitri rufi, baccarum lauri, calcis uiuæ, pumicis, guttæ ammoniaci, singulorum æquale pondus.

ALIVD CODAMI REGIS.

Ceræ, nitri rufi, resinæ frictæ, guttæ ammoniaci, propolis, singulorum denarium pondo uigintiquinq;, uisci quercini denarium pondo duodecim S, olei sextarium, lixiuæ stactæ tantundem.

ALIVD DISCVTIENS MELICERIDAS.

Olei ueteris denarium pondo centum, argenti spumæ denarium pondo nonaginta unius, guttæ ammoniaci, galbani, utriusq; denarium pondo nouemdecim.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo centum, salis cõmunis denarium pondo sexaginta, olei ueteris heminas † sex. *Aliâs † unam.*

C ALIUD EPISPASTICUM ET DIGERENS
ad multa utile.

Argenti ſpumæ, ceruſſæ, galbani, ſingulorũ pondo libram, ſalis foſſitij, æruginis raſæ, ſingulorũ ſelibram, olei ſextarios tres, atramenti ſutorij pondo uncias † duas. *Aliâs † tres.*

ALIUD AD DIGERENDUM ΔΙΑ ΤΟΥ ΣΤΡΟΥΘΙΟΥ.

Argenti ſpumæ pondo † libras duas, olei pondo libras tres, ceruſſæ, picis, terebinthinæ, ſingulorum pondo uncias quatuor, ceræ pondo uncias duas, mannæ pondo uncias tres, mali terræ pondo uncias duas, ſtruthij tantundem, gallæ pondo uncias tres, uini boni heminas tres: uinum ultimum infundito. *Aliâs † libram unam.*

ALIUD AD DIGERENDUM SCRIBONII.

Argenti ſpumæ pondo quinq;, olei pondo quinq;, pityinæ ſiccæ pondo quinq;, propolis pondo octo, uiſci de quercu lecti pondo quadrantem.

ALIUD EPISPASTICUM ET DIAPHORETI-
cum, id eſt, trahens & digerens.

Ceræ nouæ, reſinæ pityinæ ſiccæ, nitri, thuris, ſingulorũ denariũ pondo centum, olei heminas tres, lixiuæ ſtactæ tantundẽ. Ad duritias, guttæ ammoniaci denarium pōdo duodecim miſceto. galbani, æruginis raſæ, uiſci de quercu lecti paria pōdera.

ALIUD AD STRUMAS MINUTIANI,
quo utor ſubinde.

Terebinthinæ pondo, ceræ pondo † octo, propolis pondo unum, galbani pondo † octo, uiſci de quercu lecti pondo † octo. His liquefactis, fecis combuſtæ uncias duas temperato, aphronitri pondo † octo. Deinde carbonibus impoſitis, olei heminas tres inijcito: poſtea ſublatis, ficus agreſtis radicis unciam inſpergito, gladioli radicis uncias quatuor, aſij floris tantundem. *Aliâs † s. Aliâs † s. Aliâs † s. Aliâs † s.*

ALIUD ANTIPATRI.

D Nitri, terebinthinæ, olei ueteris, ſingulorũ pondo libram, aquæ ſextarium, & amplius: ubi cocta non ebullierit, immittito guttæ ammoniaci pondo uncias duas, galbani pondo unciam, bdellij pondo unciam unam, thuris pondo uncias duas, ſandaracæ pondo uncias duas, lapidis aſij pondo uncias duas. Aſius & ſandaraca ex oleo modico leuigantur, liquida rurſus raduntur, & aridis miſcentur.

ALIUD AD DIGERENDUM ANTIPATRI.

Molybdenæ pondo denarium trecentorum, ceræ denariũ centum quinquaginta, terebinthinæ denariũ pondo triginta, chalcitidis denarium pondo ſex, galbani denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo octo, mannæ denarium pondo octo, olei per hyemem heminas quatuor, per æſtatem tres.

ALIUD ZENOCRATIS ANODINON AD DIGEREN-
dum ut Caſtos, medicamen Poliſtomi ad podagram.

Ceruſſæ denariũ pondo centũ quinquaginta, ceræ pondo tria, terebinthinæ denarium pondo triginta, aphronitri denarium pōdo triginta, olei ueteris heminas tres.

ALIUD AD DIGERENDUM MELICERIDAS ALEXANDRI.

Salis hiſpani, argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſingulorum pondo libram, ceræ pondo unciam, terebinthinæ tantundem, galbani † & opopanacis pondo uncias duas, ſynapeos pondo uncias ſex, olei ueteris pondo tria, aceti † ſextarios octo. *Aliâs † uel. Aliâs † ſextarium.*

ALIUD SALUBRE DIGERENS ET EXTRA-
hens ad mamillas διὰ ἰξοῦ, id eſt ex uiſco.

Argenti ſpumæ pondo libras duas, olei pondo libras duas, uiſci quercini pondo trientem, gallæ tantundem.

ALIUD PUS VACUANS SINE RU-
ptura, ut Aſclepiades.

Reſinæ pondo libras duas, ceræ pondo libras duas, nitri pondo libras † octo, butyri pondo libram, adipis leonini pondo libras ſex, olei ueteris pondo libram: ſimul liquefacito, quotidie formans medicamentum, utitor. *Aliâs † duas.*

ALIUD

A ALIVD EXIBOTIKON, HVMORES ET ABSCESSVS, MAXIME

in genu & articulamentis ſine inciſione extrahens: à phlegmone præſeruat: uulneribus utiliter admouetur.

Plumbi ſtercoris, terebinthinæ, ſingulorum denarium pondo centum, olei ueteris heminas duas, poſtremo reſinam.

ALIVD DIAPHORETICON CVTEM RVMPENS

cicatricem ducit, humores euocat: quo utor.

Viſci quercini denarium pondo ſexaginta, picis denariũ pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci denariũ pondo† centum, ceræ denarium pondo quinquaginta, *Aliàs †quinquaginta.* reſinæ frictæ denarium pondo quindecim, lapidis pyritis denarium pondo decem, galbani denarium pondo octo, mannæ, iridis illyricæ, cachryos, ſtercoris columbini, ſingulorum denarium pondo quatuor: alibi, & mellis heminas quatuor.

QVAE SCRIPSERIT ASCLEPIADES EPISPASTICA.

ALbum epiſpaſticum facit ad ſtrumas & particulares abſceſſus, curat fiſtulas & ægylopas, ut ſine inciſione inalteret: ualet ad rheumatica; & curatu difficilia: benefacit hydropicis.

Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſalis, ſingulorum denarium pondo octoginta, olei ueteris ſextarium. Sal, ceruſſa, argenti ſpuma ex oleo ipſis adiecto teruntur, deinde curioſe miſta, & in uaſe fictili coquuntur, mouenturq́ aſſidue, donec non inquinent. Dehinc in mortario transfuſa, rurſusq́ tunſa excipiuntur, & uſui ſunt.

ALIVD.

Argenti ſpumæ denarium pondo centum, ſalis denarium pondo quinquaginta, olei heminas tres, ceræ denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denariũ pondo duodecim.

B ALIVD.

Mannæ denarium pondo duodecim, aluminis ſciſſi denarium pondo octo, olei ueteris heminas duas, argenti ſpumæ pondo librã, ceruſſæ pondo libram, ſalis foſſitij pondo libram, ceræ denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denariũ pondo uiginti quinq́, mannæ denarium pondo ſedecim, aluminis ſiſſi denarium pondo octo, olei ueteris heminas duas & s.

ALIVD LVCII AD PRAEDICTAS DISPOSITIONES

medicamen compoſitum: facit ad ulcera rheumatica, diuturna, & uix ſanabilia.

Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſalis ammoniaci, atramenti ſutorij, pityinæ, ſingulorum pondo denariũ centum, olei ueteris ſextarios tres, aceti ſextarium unum, ceræ pondo denarium quinquaginta: præparato ut ſupra dixi.

ALIVD SALVBRE PHARMACVM AD PRAEdictos affectus compoſitum.

Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſalis, aluminis liquidi, ſingulorum denariũ pondo centum, olei ueteris ſextarios decem, aceti ſextarium unum, ceræ pondo ſelibram, reſinæ terebinthinæ pondo ſelibram: conficito ad modum prædictum.

ALIVD NIGRVM EPISPASTICVM.

Valet ad ſtrumas, parotidas & particulares abſceſſus, diſſoluit omnem duritiem, præſtat item malagmatis boni uicem, ſicut uſus eſt Antonius Herbarius: item facit ad articulorum uitia.

Salis foſſilis pondo libram, argenti ſpumæ pondo libram, ſtrigmenti puriſſimi pondo libras quatuor, galbani denariũ pondo quinquaginta: ſalem & argenti ſpumam conterito, deinde ſtrigmentũ adiectum ſtudioſe rurſus tundito: in uaſe fictili coniecta, igniq́ ſuprapoſita coquito, mouens ſine requie: & cum non amplius digitos inquinet, ab igne depoſito, galbanum ligneo piſtillo tunſum addito: ubi ſoluta fuerint, in pilam transfundito, ibiq́ contuſis utitor.

C ALIUD QUO USUS EST ANDROMACHUS: FACIT *ad strumas, parotidas, mammarum duritias, particulares abscessus, contentum humorem extrahit, sinus iungit, iuuat fistulas, aegylopes, facit ad fluida ulcera, uetera, & uix sanabilia.*

Cerussæ, salis fossitij, singulorum denarium pondo octoginta, atramenti sutorij denarium pondo duodecim, olei ueteris heminas tres, aceti heminas quatuor, salem cerussamq; ex oleo leuissimo coquito, ac dum manus non inquinet moueto. Ubi bene habuerint, depositis ab igne, atramentum sutorium aceto tritum immittito, & exiguum continuè inspergens, caue ne efferuescat: deinde in mortarium transfusa, rursusq; tunsa excipito, & utitor.

QUAE SCRIPSIT ASCLEPIADES DIAPHORE*tica, in hunc modum sonant.*

HUmoribus dissolutis, & in humorem digestis, infrascripta compositio conuenit.

CERINE CTESIPHONTIS.

Valet ad strumas, ganglia, parotidas, mammarũ abscessus: ut nullum aliud pharmacum tumores resoluit, & quicquid humidi continetur, per raritatem elicit: sinus glutinat, iuuat fistulas & ægylopas, ut citra incisionem liberet. Est etiam malagma utile coxarijs, podagricis, arthreticis, post accessiones impositum toto affectu leuat. Hæc recipit.

Ceræ, terebinthinæ, nitri, olei ueteris, singulorũ pondo libram, aquæ heminam: nitrum & aquam terito, ut ex toto soluantur, & in uase fictili coniecta igni imponito, uase cooperto coquito, ex interuallis moueto. Cum autem strepere adeò desierit, liquida inijcito, mouens assiduè, donec non inquinent: in mortarium transfusa rursus tundito, inde excipiens utitor: uel hac ratione præparatur: quæ liquari possunt, liquefacimus: & cum dissoluta fuerint, nitrum ex aqua leuigatum adijciemus,
D idq; paulatim, mouentes assiduè, cauentesq; ne efferuescat.

ALIUD, QUO USUS EST MENECRATES, PRAECI*puè in strumis & mammarum duritie: quippe perforat eas, & contentum humorem excernit, sinus iungit, & ad cicatricem perducit.*

Ceræ, resinæ terebinthinæ, resinæ lignosæ, galbani, olei ueteris, aphronitri, singulorum pondo libram, myrrhæ cineris sextarium, qui pendet uncias tres: resinas in uase æreo aut fictili iniectas, ignique impositas liquefacito: ubi colaueris quantum satis est, galbanum emollito, postea liquida simul mista quousq; digitos non inquinent, coquito, deinde ab igne reposita, refrigerari finito, & his aphronitrum adiungito, mouens continuè, & contundens, cineribus leuissimis inijcito: postquam permiscueris excipito, et utitor: quinto quoq; die soluito, deinde tertio, donec tumores forati fuerint: postea quotidie inter curandum soluito.

ALIUD ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΦΡΟΝΙΤΡΟΥ, ID EST EX APHRO*tro, à quibusdam Dionysia dictum pharmacum, ad prædictos affectus compositum, quo usus est Largus.*

Ceræ, terebinthinæ, mannæ, aphronitri, singulorum pondo libram, olei sextarium, cineris lixiuiæ sextarium, misyos crudi pondo uncias duas: componito sicut dixi.

ALIUD ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΣΙΟΥ, ID EST EX ASIO MEDI*camentum, ad prædicta uitia compositum.*

Ceræ, terebinthinæ, nitri, singulorum pondo libram, thuris selibram, lapidis asiæ floris selibram, olei cyprini selibram, cineris lixiuiæ quod satis est: arida cum aqua lixiuia dissoluuntur, ut sordium crassitudinem habeant, & studiosè leuigantur: quæ liquari possunt, liquefiunt, & refrigerantur, tritis immittuntur: ubi contuderimus, excipientes utimur.

A ALIVD ASIANVM NEAPOLITAE FACIT AD EADEM.

Ceræ pondo libram unam S, nitri rubri pondo libram, lapidis asij floris pondo libram S, mannæ pondo selibram, myrrhæ pondo uncias tres, olei ueteris pondo libram, aquæ lixiuæ heminam: præparatur superiore modo.

ALIVD AD IDEM.

Ceræ, terebinthinæ, singulorum pondo denarium centum, nitri spumæ, olei ueteris, mannæ, thuris, singulorum pondo libram, lapidis asij floris pondo selibram, galbani, propolis, guttæ ammoniaci, singulorũ denarium pondo duodecim, aquæ lixiuæ quod sufficit.

ALIVD RVFVM QVOD AD DAMOCRATEM

refertur, eadem efficiens.

Argenti spumæ, cerussæ, salis fossitij, singulorum pondo libram, minij synopici pondo selibrã, ceræ pondo uncias duas, terebinthinæ totidem, olei ueteris heminas tres, aceti quantum synopico soluendo sufficit: conficito ut superiora.

ALIVD AD EADEM.

Argenti spumæ, cerussæ, salis fossitij, singulorum pondo libram, minij synopici pondo selibram, ceræ pondo uncias quatuor, galbani pondo uncias duas, resinæ terebinthinæ tantundem, olei ueteris heminas tres, aceti quo rubrica dissoluitur: facito ut dixi.

ALIVD ΔΙΑ ΤΗΣ ΜΑΣΤΙΧΗΣ, ID EST,

ex mastiche, ad eadem.

Ceræ pondo libram, mastichæ, mannæ, synopidis, aphronitri, singulorum pondo selibram, olei myrtei pondo uncias tres, marinæ uncias tres.

ALIVD NEAPOLITAE AD EADEM.

Argenti spumæ, cerussæ, salis fossitij, singulorum pondo libram, minij synopici,
B ceræ pityinæ, singulorum pondo selibram, galbani pondo uncias duas, olei heminas tres, aceti quantum satis est.

DIAPHORETICA DAMOCRATIS.

Ad digerendum melinum emplastrum efficax:
Infantium strumas non ueteres, insuper
Et musculorum, & cutis item durities,
Tum phlegmonas, quæ durant paruo tempore:
Carnem replet, ducit cicatricem probè.
Sic conficitur: Excellentis lithargyri
Plerunque libram, cerussæ pondo, semis
Ad hæc receptat, pondo libram quoque noui
Pinguis olei: cacabo immissus lithargyrus
Ex oleo coquitur, sordis spissitudinem
Habens, leuem cerussam tunc capit.
At cum uides amolyntum & temperie bona,
Pauloque durius quàm fuit, immittitur
Cera, & pityina: liquatis quibus ollula
Ab igne feruens tollitur, sic protinus
Ammoniacum, tum cera manibus ut solet
Atque digitis subacta iuxta ignem inditur,
Postea mouetur pharmacum rudicula,
Rursusque mollitur manibus, sic conditur.

ALIVD AD OMNIA HAEC: STRVMAS VERO

Magis resoluit, & laborantes iuuat,
Quibus metus est, abscessus ne præcordia
Tumore quodam, tum grauitate exerceat,
Hanc obtinet confecturam, nigrum quia est:

C Picis humidæ, ſiccæ pondo libras duas,
Denſæq́ꝫ, uitrei duas bituminis,
Frictæ pityinæ quattuor, ceræ capit
Tres, thuris unam libram & partem tertiam,
Squamæ æris uncias pariter bis quatuor,
Recentis olei communis quinque uncias.
Thus, ſquama teritur, quibus aceti apponitur
Menſura: poſtquam curioſè trita ſint,
Et craſſitudinem mellis habeant, coques
Ceram, reliquaq́ꝫ: tum ſimul oleo nouo:
Et ſic leuigatis calida ſuprafundito,
Vbi diligenter manibus omnia robore
Commiſcueris, contectum pelle condito:
Hæc nanque reddit concretum, atque exaſperat.

ALIVD AD DIGERENDVM ΔΙ' ΑΛΩΝ, *id eſt, ex ſale, Democratis.*

Hoc præparato ſimul, ut præſtans pharmacum,
Bonæ ceruſſæ, & argenti ſpumæ bonæ,
Cuiuſque pondo, denasq́ꝫ ſalis uncias.
Eſt alius albus totus, multum pharmaco
Futuro utilis, atqui longè præſtantior
Ammoniacus, item purus thalaſſius,
Et ter uetuſti libras olei pondere.
D Oleum coquito, reliqua & trita ſimili modo,
Quouſque duriora ſint malagmate:
Nam ſepoſita multo remolleſcunt magis.

ALIVD PRAESTANTIVS, DISCVtit enim duritias.

Cunctis melius, inueteratas etiam nimis,
Et bronchocelas, & magnas meliceridas,
Et contumaces ſtrumas, nec non ancylas,
Sic conficitur: Libram ſalis leuiſſimi,
Vnumq́ꝫ pondo ceruſſæ, tum galbani
Fac uncias duas, propoleos tottidem,
Ariſtolochiæ binas pariter uncias,
Præſtantis olei uetuſti pondo duo:
Craſſiſſimum ſi fuerit, addes alterum,
Coquito ſimiliter, & uſtum probiſſimè
Ab igne tollito, leuigatam tunc quoque
Ariſtolochiam inſperges: adijcies ſimul
Mollita, propolim ſcilicet atque galbanum.

ALIVD AD DIGERENDVM DAMOCRAtis δι' ἀσβέστου, *id eſt, ex calce uiua.*

Valde bonum, per halitum ſtrumas diſcutit;
Omnem tumorem reprimit, nec non hepatis
Vel ſplenis affectus aquoſos, itidem
Excretionem urinæ ualde promouet,
Et inueteratos diſſoluit coxendices.
Hoc Vlpianus adoleſcens induſtrius
Vtens, auxiliatur ægris quamplurimis.
Sed continet libram ceræ unam ponticæ,

Vnamq́ꝫ

A Vnamq; frictæ, præterea unam pityinæ,
Calcis recentis uiuæ quoque pondo unciam,
Aluminis fissi similiter unciam,
Aequale pondus arsenici, sed pontici,
His super acetum uinosum confundito,
Paulisper in mortario leuiga, satis
Ceræq; resinæq; miscens, paululum
Olei, liquato flamma ignis quamacerrimi,
Ac temperans omnia simul malagmata
Faciens amolynti, crassitiem medicaminis
Reponito, utens excipe nouo splenio.
Aiebat optimus medicamenti pater
Morbis diuturnis præsidium suscipi
Istud bonum: quibus item longa uisceris
Cuiuslibet inflammatio præcordia
Indurauerit, auxiliari uel maximè.
Quippe sudores excitat, præcordia
Liberat duritie, morbos soluit protinus.
Retenta naturalia diu menstrua
Paucis diebus adeò impositum prouocat.
Nos calce dempta duplum alumen indimus.
Et melius pharmacum erat, haud faciens pustulas.

SEXTI LIBRI FINIS.

B

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM ΚΑΤΑ' ΓΕ'ΝΗ, LIBER SEPTIMVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

Malagmata uocant medici, quæ partes supra naturã induratas emolliunt, calido omnia temperamento mediocri prædita, non tamen exiccantia, quemadmodũ nec manifestò humectantia. Nam cum exacte malactica medium quendam ordinem inter humectantia siccantiaq; sortiantur, indurescentium substantiæ uelut fusionem quandam moliuntur. Nominantur autem malactica, licet in alijs paululum ad siccandi humectandiq; uirtutem inclinent, si modò subiectam partiũ, quas contingunt, substantiam queant diffundere: quod nimirum propter moderatum in eis calorẽ accidit. Ac quòd, ubi durities diffusa discussaq; fuerit, digerentiũ medicamentorum usus ueniat, in tertio de simplici medicina, tum in decimoquarto Therapeutices libro comprehensum est. Indurescentia igitur, quæ ex methodica, seu rationali arte non curata scirrum contrahunt, optimè curabuntur, si medicus spectet, quantum ægri corporis substantia à mediocri humiditate ac siccitate recesserit, quemadmodum si affectus ipsius incrementum inspiciat; præterea consideret, inter ipsa pharmaca alia magis, alia minus emollire: Huc nanq; spectanti primus usus emollientis medicaminis, coniecturalis quidem erit, sed cum artificio. At post

C unum aut alterum diem siue intendere medicamenti uirtutem, siue remittere conue niat intelliges, ut in prioribus & medendi methodo dictum est. Quapropter medici digerentia pharmaca composuerunt, ceu ambo sibi proponentes, tum ut partis duritiem, quæ iam in scirrum degenerat, diffunderent, tum & per halitum digererent, non uicissim utrunque conantes, quemadmodum me frequenter facere conspexistis: imò etiam duo composito medicamine molientem. Notum est omnibus, in mistura uel emollientia, uel digerentia esse copiosiora, tum maioris minorisque rationem in ipsis esse non exiguam. Cæterum constat subinde uaria facultatibus misceri: ac necesse est, sicut in alijs medicamentis, ita in his, si probè mederi cupias, plura eiusdem generis pharmaca, uel certe duo temperari, ualidissimum puta totius generis & moderatissimum, ut ex ipsorum mistura conuenienti multa quæ intra summa contineantur medicamina efficias: Non enim pingue eandem uirtutem obtinet quam bdellium, styrax, & gutta ammoniaci: quemadmodum nec inter ipsos adipes anserinus, & gallinaceus, uel pardi, leoninus, uel hyenæ, uel alterius cuiusdam animalis: Nam secundum animalis temperamentum etiam adeps calidiorum magis excalfacit, sicciorum uerò euidentius siccat. Ac uulgus medicorum nouit leoninum adipem in utroque, calfaciendo dico & digerendo, longè esse ualentissimum. Proximum locum babet pardi adeps, ut qui modice emolliat: pari spatio ab hoc recedit adeps gallinaceus. Hi igitur omnes tenuiorū partium substantiam inter quadrupeda animantia occupant. At differentia prorsus permagna in illis est, cum suillus quidem mollissimus ac humidissimus, eoque aliorum imbecillimus sit, ut teneris corporibus conueniat, cuiusmodi habent mulieres, pueri, eunuchi, & uiri delicatiores, in umbra, ocio, & frequentibus potabilis aquæ balneis effœminati. Caprarum uerò & boum pingue quanto suillo est ualidius, tanto magis corporibus & natura durioribus, & inter duriora scirro opportunioribus conuenit: taurorum

D hircorumque in ualidioribus, tum corporibus, tum affectibus proficit. Eadem uerò & alijs in minoris maioris ratione inter se est differentia. Porrò ab imbecillioribus auspicabor, si prius de duritiei, ac scirri affectu quædam prælibauero: nam cū phlegmone laborantibus & indurescentibus commune sit, digitis prementibus reniti, distinguuntur affectus, doloris sensu & indolentia: hæc enim nondum utrisque communia sunt. Quemadmodum uerò in alijs omnibus, quæ sibi mutuo possunt accidere, inest uicinitas utriusque aliquatenus particeps, ita quoque ulcerum phlegmone laborantium, cum scirris absque phlegmone, quales induratis accidunt, media quædam est dispositio, doloris quidem expers, si non digitos imprimas, dolens autem si id facias, quàm clarioris breuiorisque disciplinæ gratia, uel phlegmonem scirrosam, uel scirrum phlegmonodem dicemus, non hic tumoris magnitudini animum attendentes: Nam phlegmone & scirrhus formæ affectuum, non quantitatis in altero ipsorum nomina sunt: Nam phlegmone uel propter partis inflammatæ magnitudinem, uel ob tumorem præter naturam magna euadit: parua autem quum aut paruum locum possidet, aut exiguum tumorem habuerit. Dicetur nunc mihi paruæ phlegmones, scirrique parui curatio, sicut & magni utriusque, pro affectuum figura: Hinc enim & aliorū, quæ magna & parua dicuntur, curationis notio sumetur. Itaque magna phlegmone cataplasmatis ac humidis quibusdam medicamentis sanatur: parua, cum scirrosa durities mista fuerit, itidem cataplasmatis: interim uerò medicamentis cerati modo confectis, & liquidis, insuper emollientibus emplastris: talibus autem & parua durities tollitur. Atqui in boc quidem simplex scopus, quemadmodum & phlegmone consistente est: cum uerò durities phlegmonodes quippiam habuerit, ad composita quoque animum dirigimus.

A
DE MEDICAMENTO, QVOD QVIA LIQVIDVM *est, πάχυγρον Græci appellant.*

AC ideo medicamen quodammodo compositum est, ueluti & hoc quod
πάχυγρον nominant, omnibus cognitũ: magnificè uerò cum ab alijs qui-
busdam, tum Hera commendatum. Medetur autem id particulæ parua
adhuc phlegmone conflictanti, non multò post confectionẽ tempore,
sed protinus impositum: ubi uerò duritiem à dolore alienam pars affe-
cta acquisierit, paulò recenti uetustius utile est: queadmodum si phlegmonodi affe-
ctu omnino sit libera, melius in ea uetustius medicamentum proficit: uerum medi-
camenti tẽpus pro duritiei intentione uidelicet æqualiter augere conuenit, etsi par-
tem ualde induratam ne uetus quidem pharmacum emollierit. Quippe uaria hoc
πάχυγρον dictum medicamentum & promittit, & potest: quoniam materiem mistam
quoque, seu uariam obtinet: siquidem adeps suillus & cera mollientium sunt imbe-
cillima: argenti spuma uero & cerussa nihil habent malacticũ, quemadmodum an-
tea didicimus. Porrò Heras, qui pharmacum hoc omnium maximè laudauit, ex
hisce ipsum ita conficit. Adipis suilli recentis curati pondo uncias quadragintaqua-
tuor, ceræ pondo uncias uigintiquatuor, cerussæ pondo uncias sex, argenti spumæ
tantundem: quæ liquari possunt siccis superfunduntur: temporis autem spatio me-
dicamentun consistit spissaturque. Sicut ceram & adipem suillum imbecillæ mollien
di uirtutis esse dixi, ita si oleo pauxillum ceræ misceas, id quod à medicis cerælum di
citur efficies. Atqui oleum uidelicet esse conuenit, nec quod uocant omphacinum
& omotribes, quasi dicas, immaturum & crudum, nec quod oleæ surculos in con-
fectione assumpsit. Itaque tam imbecillia malactica etiam paruis medicantur inflam
mationibus. His autem fortiora modicam duritiem sine phlegmone persanant: his
adhuc ualidiora maiores, quemadmodum & quæ duritiem in scirrum propè dege-
B nerantem curant, efficacissima sunt, cuiusmodi est medullarum genus, in maioris mi
norisque ratione inter se differentium, ut deinceps explicabo. Item bdellium utrun-
que, arabicum & scythicum: insuper styraces: siquidem horum efficacissimus est co
lore pallidus, qui etiam optimus in Pamphilia nascitur: qui uerò hoc magis fuscus
est ubique prouenit, potentia multò pallidiore inferior: at temporis processu aureum
colorem acquirit. Hoc itaque in antidotis propter caritatem utimur: ac tu propterea
principi quodcunque ex styrace præparans semper hoc uteris: item si familiariũ quis
in pharmacorũ sumptibus magnificus existat, illi quoque ex huiusmodi styrace medi
camentum compones: in alijs optimum ex fusco genere deliges, & odore potissimũ
& colore iudiciũ eius sumens: nam niger deterior est. Cæterum ijs quæ indurescen
tia ualidè emolliũt, gutta ammoniaci adscribitur, eaque magis pinguis & noua. His
minus, sed tamen & ipsa efficacia sunt, caprarum boumque pinguia: inter ea ipsa hir
corum ac taurorum ualidiora sunt: boum uero & caprarum his quidem imbecillio-
ra, quanquam nec ipsa actionis sint expertia: hœdorum autem & uitulorũ his ipsis
adhuc imbecilliora sunt, porcillo tamen efficaciora: porrò leonis, pardi, hyenæ &
anseris euidentius his digerunt, non magis emolliunt: quanto etiam subtiliorem
substantiam caprino & bubulo seuo habent. Cæterum gallinaceum mediam intra
anserinum & suillum sedem occupat: quemadmodum & medullarum optima est ui
tulina: ac resinæ, quæ non acrem odorem habent, si dictorum cuipiam miscentur,
glutinandi uim, quæ Græcis ἐχέκολλος dicitur, medicamentis compositis appo-
nunt, emolliendi uirtutem non auferunt. Aptissima est quæ Chia uocatur & laryx:
post has picea, inde abietina: strobilina uerò uehementer acris est, pityinea, seu pi
nea, quam proprie phisema nominant, pinguetudinis expers admodum exiccat.
Has igitur fugere, chia uerò & abietina uti oportet, non ipsis per se, uerum cum ce
ra & quodam alio, quod affectui conducere uideatur. Cæterum pix non miscenda
est, sicut nec bitumen, utpote iusto sicciora: quippe ea quæ exiccant mollientibus
esse contraria: quoniam uere piccam & frictam resinam, & colophoniam appella-

C re consueuerunt, sciendũ uenit, aliã quandã esse colophoniã, Chiæ masticæ persimilem, molliens aliquid babens, quemadmodũ illa & thus: insuper ægyptia mastice nonnihil emollit, sed maior uirtutis ipsius portio concoquit, digeritq; itẽ thus modicam molliẽdi uim obtinet: uerum hoc quidem coctum ex usu est, ueluti & fœnigræci semen: etenim & hoc probè coctum emollit, ac magis adhuc pingui temperatum. At quæ citra coctionem ob consistentiæ siccitatẽ dilui, liquari, meigiq; desiderant, oleoso quopiam indigent, cuiusmodi sunt, oleum ipsum, cum nihil astrictionis habet: item balneorum strigmenta, præterea quod uocatur susinum: ad hæc multo magis cõmagenum: huius ordinis est butyrum, tum althæ & fœnigræci decoctum. Porrò inter tam mollia & ualidissima, quod genus sunt bdellium & styrax, gutta ammoniaci, idem potest quod & propolis: atqui hoc in bdellio distinguendum est, quòd scythicum altero arabico multo ad hæc sit præstantius, præcipue nouum & molle, quod etiam pingue nominant: cõsuetudo siquidem hæc est inter recentiores medicos, in huiusmodi pharmacis quod mollius est, idem uidelicet humidius quoq; appellasse. Cæterum galbanum, & quæ opopanax dicitur, præterquam quòd digerunt, etiam quid molliens occupant: opopanax autem digerendo, galbanum molliendo coquendoq; præcellit. Talis sanè mollientium pharmacorum facultas est. Tu cum uel scriptum aliquod in libris medicamentorũs discutias & examines, uel ipse componas, auditis nuper pharmacorũ secundum maioris minorisq; rationem differentijs, intellectis item corporum affectuumq; diuersitatibus, ualida ualidis, imbecillia imbecillibus adhibebis. At ubi post primam medicamenti impositionem denuo ipsum applicas, oleo pingui partem affectam fouere conuenit. Porrò ex ijs quæ à glutinatione ἰχίκολλα nominantur, nullum auferendum est priusquã sua sponte abscessus proueniant: atqui si laueris permittenda sunt. Vitanda autem medicamentosarũ aquarum lauacra, præsertim quæ auripigmentosa, aluminosa &
D sulphurosa sunt. Hæc quidem sufficiunt uiris cordatis ac prudentibus, tum in medicinæ operibus quodammodo exercitatis. Quoniam uerò omnes eiusmodi nõ sunt, & proposuimus hoc commentario, non ut in opere de morbis curandis methodum solam exponere, uerum simul cum particularium uno atq; altero exemplo pharmaca usu comperta subiungere oportet, quæ maiores nostri, in medicatoria artis parte celebres, literis mandauerunt, ad speciales mollientium pharmacorum differentias perueniemus, à mollissimis, quæ & paruis inflammationibus medentur, exorsi. Ex compositis malacticis alia quidem, ut ita dicam, imbecilliora primo ordine statuuntur, quædam non multo his ualidiora, secundo, & quædam alia tertio, ad hæc nonnulla quarto. Cæterum primi ordinis malacticis ad exiguas duritíes, & in mollibus seu teneris corporibus uti, sicut prædictum est, expedit: ad fortiora his corpora & affectus, secundi: quemadmodum & tertij & quarti, pro illorum qualitate. Subijcribunt autem singula illorum ordinum separatim.

MALACTICA, ID EST, EMOLLIENTIA
medicamina primi ordinis.

Butyrum uel resina colophonia, & cera candida non uetusta, singula pondere æqualia, inuicem liquata, primi ordinis malactica sunt. Et liquidum medicamen, quod πάξυγγον appellatur, eorum numero adscribitur, cum recens fuerit: uetus autem maiorem digerendi uim repræsentat. At emollientium imbecillimum est, cera cum butyro liquefacta, aut ex susino, aut cõmageno. Atque his imbecillius est quod dicitur Græcè κηςαίλαιον, quasi ex cera oleoq; confectum, cum in libram olei laxantis nulla astringendi uirtute præditi, ceræ uncias duodecim, uel sedecim iniecerint. Iam ex ouis cerata facta, exiguam quandam relaxandi potestatem possident: ualentiora his, uerum imbecilla adhuc & ipsa, cerata ex œsypo, resina & cera pari pondere liquefactis: Sin autem uetustiora quodammodo ipsa fuerint, olei cuiusdam laxantis, uel susini, uel commageni, uel adipis suilli, uel gallinacei, uel anserini misturam requirunt.

A MALACTICA MEDICAMENTA SECVNDI ORDINIS.

Quemadmodũ in simplicibus medicamẽtis factitauimus, quarti ordinis homogenia pro maioris minorisq́ ratione distinguentes, aliquorũ ambiguam esse uirtutẽ diximus, siue ad primum ordinẽ, siue secundum initio ipsorũ facultas locanda sit: Ita de secundo, tertio, & reliquis deinceps. In quibusdam uerò audacter pronuncians, alia in principio huius, alia in termino huius ordinis consistere dixi: sicut nõnulla citra appositionẽ uel primi, uel secundi, uel tertij, uel quarti ordinis esse retuli. Atqui multũ experientiæ particularis in uarijs & corporibus, & uitijs seu affectibus huiusmodi pronũciata desiderãt. Quare si quis post me æquè studiosus, & ueritatis uehemẽs amator extiterit, nõ temere ac subito, ubi bis terue usus expertusq́ sit, ferat sententiã: frequenter enim ex longa experientia, quemadmodum & ego, deprehendet uidebitq́ in secundo ordine dicta, in tertium incipientẽ transponi oportere, uel mixta in principiũ tertij absolutè. Cum enim corpora, quibus medicamenta adhibentur, ipsiq́ affectus non exiguũ differẽtiæ excessum in maioris minorisq́ ratione obtineant, difficillimũ est de omnibus eadem pronunciare. Accedit huc, quòd ipsa simplicia medicamenta non paruo diuariãt discrimine. At ego cum in præstantissimis uirtutẽ pro unaquaq́ specie ac genere ostenderim, si quis in deterrimo per experientiã examinationem moliatur, examinabit quidem falsò, non autẽ facultatis ipsorũ ordines distinxerit. Itaq́ longè tutissimũ est, medicaminũ ipsorum inter se differentiã secundũ maioris minorisq́ rationẽ accurate scribere, quemadmodum & in alijs feci, & nunc facturus sum. Sanè quidem emplastrũ Mnaseo autore compositũ, rectissimè secundo malacticorũ ordini adscripseris, omnibus certe qui eius meminerũt, cõuenientibus, ex oleo ueteri, argenti spuma, & adipe suillo cõponi: in quantitate uerò singulorũ discrepantibus, tum eo quòd nonnulli ex recenti adipe, quidam ex ueteri, quem iam omnes uocare solent axungiam, composuerint. In his quidem imbecillimũ fiet ex argenti spuma, suillo adipe, & oleo, neutro ueteri ualidius: oleo quidẽ inter ea ueteri, altero autẽ recenti addito: his ualidius ex ambobus uetustis. Ex eo igitur quòd recens, aut uetus oleum adepsq́ immittitur, quatuor differentiæ prodibunt: aliàs quidem ambobus recentibus, aliàs uetustis: nonnunquã oleo quidẽ ueteri, adipe uerò recenti: uel contrà, oleo quidẽ recenti, uetusto autẽ adipe indito. At ex triũ ipsorum simpliciũ medicamentorũ mutua temperatura aliæ plures differentiæ emanabunt: uel enim pari pondere & mensura hæc tria miscentur, ac multi affirmãt, ab ipso Mnaseo confectũ tribus paribus constare, uel duobus quidem paribus, tertio nõ pari, sed minori, aut copiosiori, uel tribus imparibus temperatis: unde clarũ euadit, multas fore differẽtias: Copiosa siquidẽ argenti spuma iniecta, medicamen potestate mollius fiet: pauciore, ualidius: ac magis emolliet, si plus adipis immittamus: digeret fortius, si oleum augeamus. Præterea aliud quidem accedit copiosiore oleo imposito, quod magnã uim ad medicamen, ut magis digeret, efficiendum occupat: est autem hoc, sicut primo libro diximus, si magis incoquas. Si igitur solam argenti spumam in oleo copiosiore coquas, medicamentũ euidentius exiccabit: in uberiore uerò oleo coques, ubi plus indideris, si emplastri spissitudinẽ habiturũ sit: quod si id non cures, sed æquali tẽpore tum id quod minus olei continet, tum quod plus habet incoquas, liquet potestate mollius futurũ, cui oleum uberius temperatũ fuerit, quemadmodũ si & cruda argenti spuma oleo cõmixta acopo uti uelis. Quare quod iam sæpe dixi, semper ipsius meminisse uolo: non sicut quidã sententias absolutè de pharmacis ferunt, & sic nos facere: absolutè dicentes, hanc medicamenti compositionẽ illa esse potiorẽ. Nam utraq́ ad diuersos specie affectus componi potest: interim ad eosdem diuersis temporibus. Hæc igitur omnia modò à me relata, præmeditatus, non diligens modò, uel memoria promptus, sed natura prudens, utiliter & cũ fructu leget ea quæ distinctè & scripsi, & scripturus sum. Ac in propositis medicamentis distinctiones ibi exponã, triũ quatuórue syllabarũ appositione cõprehẽsas:

C qualem, inquam, appoſitionẽ in pharmaco præſenti, libro prius expoſito Mnaſei, Andromachus appendiſſe uidetur: nam in melinorum emplaſtrorum catalogo undecimum ordine cum id ſcripſiſſet, non ſimpliciter dicere contentus fuit, ut in prioribus commemoratis, ALIVD atq; ALIVD ipſis præponens, ſed TENERVM adiecit. Itaq; hoc uolebam ipſum in omnibus feciſſe, & in ipſis melinis à tenerrimo incipere: inde uerò digreſſum ad paulò fortius, innuere adſcribendo pauxillo quodam ſecundum hoc eſſe ualentius, hoc rurſus tertium eſſe fortius, deinde hoc quartum, ueluti rurſus ſi aliqua æqualẽ putaret habere potentiã, idipſum admoneret: uel ſi periculũ timeat in eiuſmodi pronunciatis, certe ſimplicia emollientia pharmaca prædoceret, maioris ac minoris ratione in ipſis definita, ut qui molliẽtia emplaſtra multa deinceps ab ipſo ſcripta legit, ualidius quidem eſſe intelligat, quod ex ſtyrace, ammoniaco, bdellio, propoli, galbano, ſeuo taurino, hircinoq;, & medullis confectum eſt: imbecillum, quod nullum ex his continet, ſed uel omnia inualida uirtute, uel hiſce quidem ipſis ualentiora: media uerò temperaturis uiribusq;, uel quòd unũ aliquod ualidũ, aut duo, imbecillibus miſta ſint. Conſtat enim interpoſitã maioris minoriſq; latitudinem omnibus medicamentis nõ exiguam ineſſe, in communi uniuerſorum ipſorum uirtute generatim æſtimata, iuxta quam pharmaca ὁμογένη & ὁμοειδῆ, id eſt, ſimilis generis, ac ſimilis ſpeciei dicũtur, quemadmodum & alia generis uel ſpeciei differentijs euariantia. Cum igitur hæc mihi diſtincta ſint, quibus inſtructus non magno negocio, & ualentiore uirtute, & imbecilliore prædita queas dignoſcere, narrationem ipſorum aggrediar: inde conſcripta ab expertiſſimis medicamentorum uiris, ſiue emplaſtra, ſiue malagmata uoles appellare, percenſebo, auſpicatus à medicaminibus Aſclepiadis in quarto libro exteriorum, quibus titulum indidit Marcellas, æditis.

D

ASCLEPIADIS MALAGMATA.

Amythaonis malagma.

AD præcordiorum tenſiones: ſoluit omnem duritiem, facit etiam ad difficiles articulorum motus. Guttæ ammoniaci pondo uncias triginta ſex, ceræ tantundem, terebinthinæ pondo uncias octo, bdellij pondo uncias octo, galbani põdo uncias octo, thuris, myrrhæ pondo uncias quatuor, cyprini heminas quatuor. Myrrha, thus, bdelliũ uino madefiunt, ammoniacum aceto diluitur: omnia cõtunduntur piſtillo, cyprino inuncto, quouſque perfectè diſſoluantur. Hoc medicamentum eſt ueterum, nobiliumq;, ſicut & quod Aſclepiades deinde in iſtum modum tradidit.

DIASMYRNON APALOPHONION MEDICAMENTVM.

Ad præcordiorum tenſiones: ſoluit omnem duritiã, benefacit hepaticis, nephriticis, ualet ad omnem neruorũ ſympathiam, articulorum dolores contractionesq; leuat. Ceræ, terebinthinæ, guttæ ammoniaci, bdellij, myrrhæ, propolis, iridis, ſtyracis, ſingulorum pondo uncias ſedecim, irini unguenti feculæ quantũ ſufficit, uini odorati quod ſatis eſt: præparato ſicut prædiximus. Quod ſuccedit huic ab Aſclepiade ſcriptum generoſius quidem ac commodius exiſtit, uerum ad induratorum ſolutionem illis inferius.

ALIVD DIOSCORIDIS MEDICAMENTVM.

Ad difficiles artuum motus, & ligationem, hoc eſt recenti cicatrice contractos articulos, Græci uocant ἀγκύλας: tollit omnem duritiam, facit ad interaneorũ affectus, abſceſſusq; profundos. Ceræ pondo minam, reſinæ frictæ, galbani, iridis illyricæ, ſingulorum minæ dimidium, irini feculæ quod ſatis eſt, uini quantum uis. Medicamen hoc Græci uocãt κωπτόμ. Conficitur ſicut priora. Pharmacũ Aſclepiadis illud ſubſequens ſimile eſt ei quod Heras ad calcem medicatorij ipſius libri conſcripſit: paululum uerò quiddam in temperatura quatuor ſimplicium pharmacorũ euariat, uti innoteſcet cum ambo ſcribemus. Prius autem ab Aſclepiade proditi mentionem faciemus, quod ad uerbum ita habet.

A LVCII CATHEGETAE AD ARTICVLOS RECENTI *cicatrice contractos, quas ἀγκύλας nominant, inſcriptum.*

Facit ad abſceſſus in alto corporis obortos: item ad neruorum contractiones, & articulorum ligationes, quas ἀγκύλας appellant: ſuccurrit opiſthotonicis, id eſt, cum ceruix in poſteriorem partem reflexa eſt: ualet ad omnem neruorum dolorē. Eſt etiam acopon bonum, irino uel cyprino, uel laurino ſolutum: emollit ueteratas contumacesq́ duritias. Bdellij, ſeui uitulini, guttæ ammoniaci, iridis illyricæ, ſingulorum pondo denarium ſedecim, opopanacis, galbani, cachryos, ſtyracis, thuris ſingulorum pondo denarium octo, piperis grana numero centum ſexaginta, ceræ, terebinthinæ, ſingulorum pondo ſelibram, uini quod eſt ſatis. Copton eſt medicamen: ſuperiorum modo conficitur. Vbi igitur Heras ab Aſclepiade in ſimplicium temperatura diſſenſerit, quod pollicitus ſum, iam indicabo. Primum omnium ſcripſit Aſclepiades medicamentum: bdelli denarium pondo ſedecim: Heras autem non bdelli, ſed bdellij pondo denarium octoginta, qui quinquies ſedecim adæquāt: deinde ſeui uitulini denarios ſedecim ſcribente Aſclepiade, Heras quinquies totidem poſuit, ſicut & bdellij: nam octoginta denarij, quinquies ſedecim comprehendunt. Tertium ab his medicamentum Aſclepiades ſubiunxit guttam ammoniaci, & huius ſedecim denarios inijciendos cenſuit. Itaq́ iuxta priorum portionem Heram quoq́ octoginta denarios ſcripſiſſe conueniebat: poſuit autem non octoginta, ſed centum: quare uiginti plures illo indidit. Aliud poſt commemorata pharmaca protulit Aſclepiades hiſce uerbis: iris illyricæ denarios ſedecim: Heras huius proportionem ſeruauit, octoginta ſcribens. Poſt prædicta medicamenta opopanacis denarios octo Aſclepiades ſcripſit: Heras autem hic quoq́ proportionem ſeruauit, quadraginta ponens: galbani denarios octo Aſclepiades inicit, Heras etiam in eo proportionem repræſentat, quintuplam cenſens immittendam: Quippe quadra-
B ginta denarij quinquies octenos abſoluunt. Septimum medicamen Aſclepiades ita expoſuit, cachryos denarios octo: Oportet igitur Heram, ſi proportionem obſeruabat, quadraginta indere: nunc autem non ſic, uerum duplices, puta ſedecim ipſe conſcripſit. Octaui, ſtyracis Aſclepiades meminit, denarios octo inijciens: Heras proportionem huius quintuplo immiſſo obſeruauit. Nonum pharmacum poſuit Aſclepiades, thuris denarios octo miſcens: Heras non duplum, ſed quintuplum ſumere præcipit. Decimi, piperis meminit Aſclepiades, centum ſexaginta granis: cui Heras rurſus conſentiens, quinquaginta inicecit. In quibuſdā exemplarijs haud noui quomodo uiginti ſcripta ſint, quemadmodum in alijs centum & octo. Vndecimum tradidit ceram, ſicut & duodecimum reſinam, utriuſq́ ſelibrā immittendam exiſtimans. Ratio igitur exigebat, Heram, ſi proportionem uolebat referre, quintuplum utriuſq́ indere, quod erat, ſingulorum libras duas, inſuper libræ dimidium. Ille uerò non ita, ſed libras & uncias quatuor miſcere iubet: unde clarum euadit, Heram duplum ad proportionem imponere, ſicut & thuris. Ammoniaci guttam quadruplo copioſiorem adiecit, quemadmodum & terebinthinæ, ceræq́ triplo: Etenim in his tertia parte exuperauit. Atque hac re totam medicamenti compoſitionem Aſclepiadis confecturæ ſimilem effecit: Exuperans enim in temperatura cachryos, molle nihil habentis, ſed digerens duntaxat, adauxit ei & emollientia, thus puta, ceram, & terebinthinam. Hoc igitur medicamentum Lucij quidem Cathegetæ nominat Aſclepiades: ubi uerò differt ab Hera percenſui: cæterum extremi mollientiū, ſeu malacticorum ordinis eſt, ut quo nullum indureſcentia magis emollire comperias. Porrò medicamenti autor huc etiam animi intenſionem direxit, ut quod in ſcirro induratis continetur, digerat diſcutiatq́. Reliqua pharmaca præcedentia momento iam dicta ſuperant: Habent enim amplius incraſſatorum uiſcoſorumq́ humorum inciſoria, quæ ſæpe tumoribus ſcirroſis ex uſu ſunt, cum uiſcoſi humores illos produxerint. Itaque opopanax modice attenuat: uocant hoc

C maximè radicem panacis, & cuius caulis liquore expresso opopanacē faciunt: est enim detersoriæ, non incisoriæ uirtutis. Acetum cum stercore caprino secat, deterget, uehementer digerit, non modò humores incrassatos ac lentos, uerum solidas etiam partes, quæ appositæ sunt medicamini superius scripto, cui Alcymionis titulum indidit: scripsit ergo de priore hunc in modum.

ALIVD MALAGMA MARCI TELENTII

Asclepiadis, ualde generosum, ad idem.

Præcipue ualet ad uteri inflationes, inscribitur Asclepiadeum medicamentū, eò quòd ad Asclepiadem Bythinum autorem refertur. Myrrhæ denarium pondo triū, opopanacis pondo selibrā, ceræ pondo libram s, galbani pondo uncias tres, mannæ pondo selibram, guttæ ammoniaci pondo selibram, resinæ frictæ pondo libram s, aceti heminam. Vtendum est eo etiam ad omnem neruorum dolorem.

ALIVD ALCYMIONIS TITVLO INSCRIPTVM.

Ceræ pondo libram s, resinæ colophoniæ pondo libram s, guttæ ammoniaci pondo libram s, galbani pondo uncias tres, myrrhæ pondo uncias tres, opopanacis pondo libram s, propolis pondo uncias tres, aceti sextarios duos, stercoris caprini pondo uncias tres. Ammoniacum teritur, aceti sextario iniecto: Deinde his myrrha, thus, opopanax adduntur, rursusq; leuigantur. Propolis post galbanū contunditur: cera resinaq; coquitur, olei heminis duabus affusis: ubi confluxerint, propolim & galbanum adijcito, mouēs continue: postquā solueris, ab igne sublata refrigerare finito, & derasa leuigatis indito: cū unà miscueris excipito, ac utitor. Post nominatū malagma aliud in Asclepiadis libro scriptū est, quod quidem molliendi facultatis modicum, calfactoriæ uerò plus obtinet: habet autem non gentianæ succum modò, sed peucedani & sagapeni etiam liquores, calida admodum pharmaca:

D cæterū mistum ei est aphronitrū, & lapidis asij flos, attenuantis incidentisq; potestatis medicamina. Iam sulphur uiuum calefacere omnes norunt, quemadmodum & uinum pysiten. Subiungam hoc medicamentū ipsius Asclepiadis uerbis.

MALAGMA PHARMIANVM AD

prædictos affectus inscriptum.

Summè facit pleuriticis: quippe dolores subito in ipsis accessionibus soluit, oportet autem ubi ipsum imposueris, rubore in parte affecta excitato splenium auferre, ac rursus interuallo temporis imponere: item diuturna uitia dissoluit. Ceræ pondo libras quinq;, guttæ ammoniaci libras tres, frictæ tantundem, terebinthinæ pondo libram, thuris pondo libram s, myrrhæ pondo uncias sex, aloës totidem, œsypi, gentianæ succi, peucedani liquoris, singulorum pondo uncias tres, sagapeni pondo uncias quatuor, aphronitri pōdo uncias sex, lapidis asij floris pondo uncias sex, propolis pondo uncias tres, sulphuris uiui pōdo uncias quatuor, uini pysitis sextarios quinq;: pysiten & gentianæ succum incoquito: quæ liquari possunt ubi liquefceris refrigerari finito: guttam ammoniaci, ibus, myrrham, & aloën conterito, in pilam coniectis liquidum affundito, soluta studiosè cōterito: arida uerò tunsa cribrataq; leuigatis indito, ac rursus diligēter tunsis, liquida nō grumis, ut in cera nascentibus feruefacta adiungito: cum miscueris excipito, ac utitor. Post prædictū pharmacum aliud deinceps malagma persimile Asclepiades hisce uerbis conscripsit.

ALIVD NEAPOLITAE PRAEPARA-

tum est Aciliæ Secudillæ.

Vini pysitis sextarios sex, ceræ pondo libras sex, guttæ ammōniaci pondo libras tres, frictæ tantundem, terebinthinæ pondo libram s, thuris pondo libram semis, myrrhæ, aloës, aphronitri, lapidis asij floris, gentianæ radicis succi, singulorum pondo uncias sex, sagapeni pondo uncias quatuor, sulphuris uiui pondo uncias quatuor, propolis pondo uncias quatuor, panacis radicis pondo uncias tres, sampsuchi pondo uncias tres, piperis albi pondo uncias tres: præparato ac utitor ut prædictum est.

A

ANDROMACHI MALAGMATA.

Malagma durum & aridum.

Picis pondo libras tres, ceræ pondo libras duas, resinæ pondo libram, galbani pondo uncias duas, guttæ ammoniaci tantundem, mannæ pondo uncias quatuor, aceti sextarios tres.

ALITER.

Picis pondo libras quatuor, ceræ pondo libras duas, resinæ pondo libram, guttæ ammoniaci pondo libram, galbani pondo uncias sex: alij, pondo libram: aceti sextarios tres.

ALIUD ARISTOCLEIS.

Picis pondo libras quatuor, ceræ pondo libras octo, resinæ frictæ pondo libras quatuor, terebinthinæ pondo libras quatuor, guttæ ammoniaci pondo libras duas uncias octo, galbani pondo libram uncias quatuor.

ALIUD AD ARTUUM LIGATIONEM,

quas ἀγκύλας Græci uocant.

Bdellij denarium pondo sedecim, thuris denarium pondo sedecim, guttæ ammoniaci denarium pondo octo, opopanacis denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, seui uitulini denarium pondo sedecim, piperis grana centū sexaginta, styracis denarium pondo octo, cachryos denarium pondo sedecim, iris illyricæ pondo sedecim, terebinthinæ minæ dimidium, ceræ minæ dimidium, cyprini heminas quatuor, uini quod satis est.

MALAGMA ΔΙΑ ΜΕΛΙΛΩΤΟΥ,

id est, ex meliloto.

Nardi celticæ denarium pondo decem, cyperi denarium pondo octo, cardamomi denarium pondo octo, iris illyricæ denarium pondo octo, myrrhæ denariū pondo octo, croci denarium pondo quatuor, meliloti denariū pondo uigintiquin-
B que, guttæ ammoniaci denariū pondo octo, terebinthinæ denarium pondo quinquaginta, ceræ nouæ denarium pondo centū, cyprini heminæ dimidiū, aceti quod satis est: quidam guttæ ammoniaci denarium pondo centum: ad interiora omnia.

ΔΙΑ ΣΠΕΡΜΑΤΩΝ, ID EST, EX SEMINIBUS.

Guttæ ammoniaci denarium pondo quinquaginta, ceræ denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo quinquaginta, fœnigræci denarium pondo uigintiquinq;, seui taurini curati denariū pondo uigintiquinq;, iris illyricæ denarium pondo uigintiquinq;, nitri denariū pondo uigintiquinq;, mellis heminas sex, aceti heminam, panacis denarium pondo uigintiquinq;, cyprini modicum.

PHILONIDIS.

Fœnigræci seminis, anisi seminis, styracis, bdellij inquinati, mannæ, thuris, cardamomi, cyperi noui, panacis radicis, iris illyricæ, aphronitri, singulorū denarium pondo uigintiquinq;, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, singulorum denariū pondo quinquaginta, seui taurini denariū pōdo sexaginta, meliloti denariū pōdo sexaginta, ceræ denariū pondo †duûm, mellis heminæ dimidiū, * uini heminā unam. * Aliâs †centū.

ALIUD UT HARPOCRAS.

Fœnigræci, nitri, panacis, iris, singulorū denariū pondo octo, terebinthinæ, guttæ ammoniaci, ceræ, singulorū denarium pondo centū, seui taurini denariū pondo centū, mellis pondo libram, aceti sextarios duos, selini seminis, cumini, marathri, singulorum denarium pondo quinquaginta, meliloti denarium pondo quinquaginta: alij, uigintiquinq;: sampsuchi denarium pondo quinquaginta, cardamomi, * ameos, singulorum * denarium pondo quinquaginta: cyprino excipitur.

ΔΙΑ ΣΑΜΨΥΧΟΥ, QUOD EST, EX

sampsucho, ad multa.

Ceræ nouæ, baccarum lauri, fœnigræci leuis, sampsuchi, singulorū denariū pondo centum, terebinthinæ libras centum quinquaginta, nitri denarium pondo tria-

C gintaduûm,piperis denarium pondo trigintaduûm: alij, sedecim; cyperi denarium pondo sedecim,cyprini heminas duas, uel styracini.

ΔΙΑ ΔΑΦΝΙΔΩΝ, HOC EST, EX BACCIS LAVRI.

Ceræ denarium pondo septuagintaquinqꝫ,picis brusiæ denarium pondo septuagintaquinqꝫ,baccarum lauri denarium pondo septuagintaquinqꝫ,nitri denariũ pondo septuagintaquinqꝫ,resinæ frictæ denariũ pondo septuagintaquinqꝫ, galbani denariũ pondo duodecim , guttæ ammoniaci denarium pondo duodecim , cachryos denarium pondo duodecim,ameos denarium pondo duodecim,piperis albi denarium pondo sedecim, cyprini † denarium pondo sex.

Aliâs † heminas sex.

ALIVD MALAGMA BONI COLORIS

ad multa accommodatum.

Ceræ pondo libram ,resinæ frictæ pondo libram , guttæ ammoniaci pondo uncias sex , aluminis liquidi pondo uncias sex, salis floris pondo uncias sex: quidam, uisci pondo uncias sex.

MALAGMA APOLLOPHANIS.

Ceræ denarium pondo octoginta, guttæ ammoniaci denarium pondo octoginta,bdellij denarium pondo octoginta, iris illyricæ denarium pondo octoginta,resinæ terebinthinæ denarium pondo quadraginta , mannæ thuris denarium pondo quadraginta: irino contunduntur.

MALAGMA ΔΙΑ ΣΤΥΠΤΗΡΙΑΣ, ID

est, ex alumine: aliter.

Ceræ denarium pondo centum,picis denarium pondo quinquaginta, aluminis liquidi denarium pondo uigintiquinqꝫ: ego autem quinquaginta ; uisci denarium pondo quinquaginta.

D AD ISCHIADICOS GENEROSVM.

Rutæ agrestis seminis,silphij, baccarum lauri,aphronitri,abrotani,colocynthidis,cardamomi, ameos,singulorũ denarium pondo quatuor,rutæ uiridis,picis,terebinthinæ,guttæ ammoniaci ,ceræ,seui,singulorũ † denarium pondo octo,galbani denarium pondo sex,opopanacis denarium pondo quatuor,sulphuris ignem nõ experti denarium pondo quatuor.

Aliâs † minæ octauâ partẽ.

AD LIENOSOS.

Ceræ pondo minam, resinæ pondo minam, guttæ ammoniaci minæ dimidium, aluminis liquidi denarium pondo quinquaginta , strigmenti heminam,capparis radicis denarium pondo quinquaginta , calamynthæ radicis denarium pondo quinquaginta,myrobalani fecis,quod magma uocant,denarium pondo quinquaginta, aceto aridis,oleo liquidis , adiecto utitor.

MALAGMA VSVS MVLTIPLICIS.

Sinapios denarium pondo quatuor,mannæ denarium pondo duûm, rutæ denarium pondo quatuor,aphronitri denarium pondo quatuor, capparis radicis denarium pondo sex,guttæ ammoniaci denarium pondo quatuor, myrobalani denariũ pondo uigintiquinqꝫ,centaurij minoris denarium pondo † quatuor , lapidis asij floris denariũ pondo quatuor,fœnigræci denarium pondo quatuor,cardamomi denariũ pondo qnatuor, ceræ denariũ pondo septuagintaquinqꝫ,resinæ denariũ pondo centum, mellis heminas sex,irini sedimenti heminam; acetum ammoniaco duabus heminis superfunditur.

Aliâs † septẽ.

POLYARCHION EX EPISTOLA.

Cyperi, cardamomi , mannæ , ceræ , singulorum pondo minam , terebinthinæ frictæ pondo minam S, liquidæ pondo minas tres,cyprini quod satis est: ego,bdellij pondo minam.

ALTERA SCRIPTVRA.

Cyperi,cardamomi,bdellij, thuris,balsami,singulorũ pondo minam, ceræ pondo minam

A do minam s, resinæ frictæ pondo minas quatuor, cyprini heminas sex, uini odorati heminam unam s.

VT EGO VTOR.

Cyperi, cardamomi, amomi, bdellij, singulorum pondo minam, ceræ pondo minam s, resinæ frictæ, terebinthinæ, pondo minas quatuor, cyprini heminam, cassiæ, cinamomi, guttæ ammoniaci, nardi indicæ, croci, myrrhæ, singulorum quartam minæ portionem, uini odorati quantum sufficit.

MALAGMA AD MVLTA VTILE APOLLONII.

Ceræ, picis, resinæ frictæ, singulorum denarium pondo centum uigintiquinque, nitri, thuris, singulorum denarium pondo quinquaginta, seui taurini, butyri, singulorum denarium pondo septuagintaquinque, œsypi denarium pondo quindecim, aquæ cyathos sex.

MALAGMA AD HEPATICOS BONVM.

Guttæ ammoniaci denarium pondo centum quadragintaquatuor, alij centum duûm, bdellij denarium pondo centum quadragintaquatuor, croci denarium pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo duodecim, ceræ denarium pondo centum quadragintaquatuor, alij centum, aceti quartam partẽ heminæ, cyprini heminam, ego autem pono heminas decem.

MALAGMA AD RHEVMATISMVM STOmachi & intestinorum.

Oenanthæ pondo unciam, omphacij pondo uncias quatuor, phœnicobalani carnis pondo † uncias duas, acaciæ pondo unciam unam, rosarum pondo unciam, omphacij pondo uncias quatuor, aloës pondo minas quatuor, gallæ põdo uncias quatuor, aluminis rotundi pondo uncias quatuor, picis pondo uncias quatuor, ceræ pondo uncias tres, alij thuris, myrtei pondo uncias tres: uinum aridis affunditur. *Aliâs † unciam unam.*

B AD HYDROPICOS ET FLATVOSOS.

Picis liquidæ pondo libram, ceræ pondo libram, nitri pondo uncias sex, sulphuris uiui uncias sex, aluminis fissi pondo uncias sex.

ALIVD MALAGMA AD ISCHIADICOS, aliaq; multa.

Ceræ denarium pondo septuagintaduûm, terebinthinæ denarium pondo quadragintaocto, guttæ ammoniaci denariũ pondo trigintaduûm, propolis denarium pondo quadragintatrium, galbani denarium pondo trigintasex, bdellij denarium pondo uigintiquinq;, croci denarium pondo quinq;, opopanacis denarium pondo duodecim, nitri spumæ denarium pondo triginta: trino unguine tundens utitor.

ALIVD MALAGMA ANDREAE MVLTIS VTILE.

Pyrethri denarium pondo octo, cocci gnidij denarium pondo octo, salis ammoniaci denarium pondo octo, ficus agrestis radicis denarium pondo octo, resinæ piceæ denarium pondo octo, terebinthinæ denarium pondo † octo, ceræ denarium pondo triginta, liquoris sycamini denarium pondo duodecim, alij decem, aphronitri denarium pondo uiginti, thuris denarium pondo sexagintaquinq;, bdellij denarium pondo decem, guttæ ammoniaci denarium pondo decem, alij uiginti, myrrhæ denarium pondo decem, mali terræ denarium pondo decem, alij uiginti, piperis albi denarium pondo decem, & longi denarium pondo decem, xylobalsami denarium pondo decem, cardamomi denarium pondo decem, œsypi denarium pondo quindecim, hebisci radicis denariũ pondo decem, gladioli radicis denariũ pondo decem, styracis denarium pondo decem, capparis radicis denarium pondo decem, iris illyricæ denarium pondo decem, aloës indicæ denarium pondo decem, galbani denarium pondo decem, uisci de quercu lecti denarium pondo decem, alij duodecim, adipis anserini denarium pondo octo, resinæ siccæ denariũ pondo duodecim, sedimenti iridis quod satis est. *Aliâs † uiginti.*

C ALIVD AMITHAONIS AD THORACIS, PRAECORDIOrũ & stomachi dolores: item ad artus recenti cicatrice obductos, quas ἀγκύλας Graeci, ligationem Latini uocant. Insuper ualet ad abscessus, & duritias emollit.

Aliâs † uiginti — Guttæ ammoniaci denarium pondo † quinquaginta, ceræ denarium pondo uiginti, bdellij denarium pondo quinquaginta, resinæ terebinthinæ denarium pondo uiginti, iris illyricæ denarium pondo decem, galbani denarium pondo quinq;: bdellium & ammoniacum uino perfunduntur, deinde etiam liquida miscentur, & irino adiecto simul leuigantur.

MALAGMA ANTIPATRI AD COLICOS, omniaq; interiora.

Silphij denarium pondo duûm, helelisphaci denarium pondo quatuor, casiæ denarium pondo quatuor, melanthij denarium pondo quatuor, staphidis agriæ denarium pondo quatuor, galbani denarium pondo quatuor, struthij denarium pondo quatuor, sulphuris uiui denarium pondo quatuor, panacis denarium pondo septẽ, propolis denarium pondo septem, pyrethri denarium pondo septem, guttæ ammoniaci denarium pondo septem, nitri denarium pondo septem, asij floris denarium pondo uigintiquinq;, ceræ denarium pondo centum quinquaginta, resinæ denarium pondo centum quinquaginta, olei heminam.

ALIVD MALAGMA CALLINICI EX COLLEctaneis Paccij, ad omnia.

Ceræ nouæ denariũ pondo centum, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, bdellij pellucentis, singulorũ denarium pondo quinquaginta, alterci seminis denarium pondo triginta, liquoris papaueris denarium pondo uiginti, meliloti, myrrhæ, mali terræ,
D piperis, gentianæ, styracis, singulorum denarium pondo quindecim, thuris denarium pondo octo, croci denarium pondo octo, olei heminam, papaueris albi seminis denarium pondo quadragintaocto, nucleorũ pineorum denariũ pondo uiginti.

ALIVD MALAGMA LEVCOPYRON.

Terebinthinæ pondo libras quatuor, ceræ pondo libras tres, guttæ ammoniaci pondo uncias sex, galbani pondo uncias duas, opopanacis põdo uncias duas, mannæ pondo uncias duas, seui taurini pondo uncias duas, cyprini modicum.

ALIVD EMPLASTRVM, MALAGMA GEnerosum Crispi.

Myrrhæ, opopanacis, galbani, singulorum pondo uncias sex, panacis radicis,
Aliâs † libram unam. mannæ, thuris, guttæ ammoniaci, singulorum pondo † libras duas, ceræ, resinæ frictæ, singulorum libras tres, aceti † heminas duas.

Aliâs † sextarios duos.

ALIVD AD COXENDICVM, CAPITIS, omnesq; diuturnos dolores.

Ceræ denariũ pondo uigintiquatuor, guttæ ammoniaci denariũ pondo septẽ, terebinthinæ denariũ pondo septẽ, thapsiæ succi denariũ pondo octo, olei heminam.

ALIVD AD AQVAM INTERCVTEM CLEOPHANTAE.

Ceræ, resinæ piceæ, aphronitri, singulorum denariũ pondo centum, galbani denarium pondo duodecim, propolis denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo duodecim s, cyprini heminas duas, aceti heminas duas.

ALIVD ANODYNON NICOSTRATI AD PODAGRAM.

Ceræ pondo librã, guttæ ammoniaci pondo uncias sex, opopanacis põdo uncias quatuor s, meconij pondo uncias tres, cyprinum ad contusionẽ illorum adhibetur.

ALIVD AD APELLAS, QVOS GRAECI λεπτοδέρμους uocant, autore Epidauro.

Aliâs † longi. Thapsiæ radicis pondo denarium trium, piperis † nigri denarij pondo unius, seui uitulini denarium pondo duodecim, thuris denarium pondo quatuor, xylobalsami denarium pondo duûm, resinæ denarium pondo sedecim, ceræ denarium pondo octo: liquida siccis superfundito.

A ALIVD MALAGMA ASCLEPIADIS ANODY- *non, tensionem subito tollens.*

Ceræ tyrrhenicæ pondo minam, seui † taurini, adipis anserini, medullæ ceruinæ, Aliâs † uituterebinthinæ, singulorũ pondo minam, galbani minæ dimidium, œsypi pondo un- lini. cias quatuor, rosacij heminas quatuor, unguenti telini heminã, olei boni tantundem: hæc igne non acri liquefacito, mouens sedulò: sint autem leuia in pila contusa, iris illyricæ denarium pondo trecentum sexaginta, mali terræ denariũ pondo centum octoginta, hypocystidis leuigatæ denarium pondo centum & quinquaginta, gallæ leuigatæ denarium pondo trecẽtorum sexaginta, mannæ, bdellij, singulorum denarium pondo centum octaginta, cinamomi, croci cilicij, myrrhæ, casiæ, nardi indicæ, iunci floris, calami aromatici, amomi, piperis, rei succi, hirudinis marinæ sanguinis, androsæmi herbæ, pyrethri, singulorũ denarium pondo trigintaquinq;, aceti ueteris heminam, in quo omnia medicamenta iniecta emolliuntur, tunduntur'q;, quousque lentum ac elaboratum sit medicamentum, deinde reponitur: ualet etiam ad thoracis ac pulmonis rheumatismos, item syncipitio dolentes confestim liberat: uocatur autem Asclepion.

ALIVD AD COXENDICVM DOLORES *optimum Heræ Cappadocis.*

Picis liquidæ heminas tres, uel duas, ceræ pondo libram, pityinæ pondo libram, sulphuris uiui pondo libram, nitri pondo libram S, staphidis agriæ sextarium, pyrethri pondo libram, fecis combustæ pondo libras duas, cardamomi sextarium, galbani pondo selibram: liquida siccis commiscentur.

ALIVD MALAGMA BANCHII, QVO CAESAR VSVS EST.

Adipis suillæ pondo minas duas, ceræ pondo minas duas, helenij, calami aromatici, panacis radicis, salis fossitij, uel ammoniaci, singulorum denariũ pondo quin-
B quaginta, bdellij pellucentis, guttæ ammoniaci, singulorum pondo minas duas, iunci floris, iris, singulorum pondo minam, thuris, piperis, galbani, singulorum denarium pondo uigintiquinq;: coquito ut cardamelium.

AVREVM ALIVD MALAGMA AD ARTHRETICOS, *hoc est, articulari morbo laborantes.*

Resinæ strobelinæ pondo libras duas, axungiæ, galbani, singulorum denarium pondo duodecim, ceræ denarium pondo uigintiquatuor, baccarum lauri denarium pondo duodecim: incoquito ut nouisti.

ALIVD MALAGMA AD LATERVM DOLOREM.

Cyperi, cardamomi, mannæ, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, ceræ, irini, singulorum pondo libram: ammoniacum seorsum coquito: liquida leuigato, ac cum irini cyatho liquefaciens, ammoniacum aspergito, deinde arida misceto, irino manus inquinans.

ALIVD MALAGMA CLONIACI BONI COLORIS.

Auripigmenti pondo uncias tres, aluminis fissi pondo uncias tres, calcis uiuæ pondo uncias tres, resinæ frictæ pondo libras tres: acetum aridis, oleum liquidis additur: utitor itidem in lienosis.

DAMOCRATIS MALAGMA.

QVoniam metris conscripta & memoriæ facilè commendantur, & medicamentorum temperaturas exactè conseruant, ideo Damocratis quoque pharmaca apponere consueui, inter quæ & hoc infra scriptum numeratur.

At usus omnino malagmatis boni
Subinde ueniet medicinæ cultoribus,
Admusculos conuulsos, articulos quoq;
Ruptos, & artuum fracturas: insuper

C Ad crassitiem neruorum, necnon musculos
Cum phlegmone induratos, & morsus adhæc
Est efficax, impetigines, lepras demit:
Vt plurimum decem diebus additum,
Quottidie mutatur, uel sæpe biduò.
Picis nitidæ, siccissimæ libras duas,
Vnam pityinæ pones, & ceræ bonæ,
Ammoniaci rursus liquidi & aluminis,
Fac singulorum unam, duos acerrimi
Sextarios aceti: rarò galbani
Quidam uncias duas miscent, diutinas
Citius durities emollire qui expetunt,
Sic præparato. Partem aceti tertiam
Ammoniaco & alumini superaddito,
Ac leuia reddens, in magno mortario,
Mellis recentis liquidi crassitudinem
Fingito, picem cum cæteris in fictili
Nouo incoquas: ut totum desiccaueris,
Ad portionem minimam usque superfundito:
Sic leuibus in mortario factis probè,
Et rursus ipsa tundito, donec receperint
Flauum colorem perquam similem melino.
At si statuis prorsus miscere galbanum,
Post ceram id facies & resinam pityinam,
Ab igne postquam cacabum deposueris.
D Quidam iniiciunt contrà mannæ parem modum,
Alumen auferentes ex medicamine.
Vtuntur ad id uitij genus, & glutinant
Diuisiones his recentes uiribus,
Tu hoc utitor uel à primo statim die
Ad quos reticuli affectus, quando prehenderint,
Ad pustulas, necnon has consequentia:
Sed splenio madentem aceto spongiam
Desuper iniicito, uinculo coartans molliter,
Sic & lienosis ipsum perutile.
Vbi suspicaris scirrum cuidam uisceri
Futurum, intrepidus utitor malagmate.

Post hoc pharmacũ Damocrates scripsit, quod δι' ἁλῶν, id est ex sale confectum, dicitur, hunc in modum exorsus.

Si in horum aliquo maneas diebus pluseulis,
Et hoc parato medicamentum ut optimum.

Deinde aliud quoque ex sale commemorat, rursusque aliud strumas discutere promitiens, & iecinoris lienisque aquosos affectus: mihi uerò satius uidetur, hæc medicamenta inter emplastra digerentia referre.

DE RELAXANTIBVS.

VOcantur medicamenta quædam relaxantia, Græcè χαλαστικὰ, familiari omnibus propè recentioribus medicis uocabulo: inde nimirum, sicut & nomen ipsum indicat, quòd tensas laxant particulas: quippe relaxari, ac intendi contraria inter se dicuntur: quinetiam Hippocrates hunc in modum scriptum reliquit: cuti duræ emollitio, intensæ relaxatio conuenit. Si igitur propriè quis dictionibus uti uelit, nonnulla medicami-

na in-

A na induratorum corporũ malactica, id est emollientia esse dicet, ea nimirum quæ
ipsorum soluunt duritiem, quemadmodum & relaxantia quæ tensioni medentur.
Porrò in phlegmonis cutem tendi contingit, interim à subiecto tumore sympto-
ma hoc capientem, interim ipsammet inflammatione laborantem, non tamen phle-
gmones substantia partis inflammatæ durities est, sed è conuerso planè, sicut in li-
bris de ipsa ostendimus, humiditas: atqui in his quæ scirro conflictantur, non præ-
pollens in affecta parte humiditas est, uerum durities: attamen utriusq; affectus si-
milis quodammodo generatio est, & curatio: nascitur enim ex cõfluxu humorum:
curantur ijsdem euacuatis, quanquam euacuationis modus in utrisque idem non
est, sed uti in Therapeutices commentario declaratũ est, in quo etiam aliorũ omni-
um affectuum sanandi rationem explicuimus, inflammatis quidem particulis, tum
repulsoria medicamentorum qualitas, morbi initio, tum discussoria semper ex usu
est: scirris autem sola discussoria sine repellente: itaque summè indurata scirro, sum-
mè insanabilia sunt. Porrò dignoscere ea oportet, eo nẽpe signo, quòd nullus affe-
ctis partibus sensus supersit: at in quibus sensus quidem est, sed obscurus, hæc curan
tur pharmacis humorem incrassatum uidelicet digerentibus, non tamen ualidè, ac
uniuersim hoc agentibus, sicut digerentia medicamina faciunt, cuiusmodi uocant
Græci ἐπισπαστικὰ & ἐξιπωτικά. Mirari uerò non oportet, mutationem in duritiem
ex inflammatis accidere, cum simul & confluens humor sit crassior & liquidus, &
curatio medicamentis ualde exiccantibus administretur: quemadmodum & in ex-
terioribus permulta corpora, quæ ipsum ignem contingunt, torrentur, ex aqua rur
sus emolliuntur: ita in inflammatis affecti loci humiditas, à calefacientibus & exic-
cantibus ualidius pharmacis, reliquum aliquid uiscosum crassumq; retinet, tenui di
scusso. Et hac ratione in morbis articularibus calli proueniũt, & in renum uitio cal-
culi. Quòd si uerò fluxio quæ phlegmonem committit substantia sit tenuis, & cu-
B ratio eius siccantibus & calefacientibus pharmacis adhibeatur, nihil scirrosum relin
quitur: imò refrigerantia uehemẽter astringentiaq; scirros procreare solent: ac mul-
tos ex erysipelatis immodicè refrigeratis scirrosos humores habere conspicimus,
medicorum qui eos sanandos susceperunt inscitia. Prima ergo medicaminum, quæ
phlegmonis & quæ scirris medentur, differentia est prædicta: altera propter dolo-
rem inflammatis coniunctum, quæ non sustinet ualens medicamentum affectæ par
ticulæ offerri. Quippe hæc cum dolore actionem edunt, inflammatis ob affectum
statim dolentibus, eoq; mollissima remedia desiderantibus. At uehementiora præ-
terquam quòd dolores non soluunt, uel mitigant, adhuc etiam exacuentia maiores
phlegmonas concitant. Itaque primus usus in dolentibus phlegmonis est, qui me-
dicamentis abunde humidis simul & modicè calidis administratur. Alter paulò
crassioribus siccantioribusq; constat. Tertius relaxantibus nominatis, quæ nonnul-
li malagmatis adscribunt. Sunt autem inter ea mollissima sanè, quæ cerati speciem
consistentia referunt, cum ex butyro, cera, adipibus, oleoq; relaxante componun-
tur. Temperatur ipsis œsypi, resinæ & picis modicum, sicut & thus, & galbanum:
præterea nonnihil iris illyricæ. Porrò Menecrates ut ipse ait, & alij quidam ei atte-
stantur, medicamentum διὰ χυλῶν, id est ex succis appellatum, phlegmonis nõdum
uehementer dolentibus esse remedio. Inscriptus est liber, quo pharmacum tradidit,
αὐτοκράτωρ, ὁλογράμματος. Certe αὐτοκράτωρ, quasi dicas, imperator, quoniam huic
dicatus est: ὁλογράμματος, quia sine notis integris syllabis expressus est, β, γ, δ, & ι,
aliiq; numeri singuli, uel resinæ, uel picis, uel alterius cuiusdam medicaminis. Hos
autem fecit Menecrates: quòd sæpe quibusdam non modò nolentibus errorẽ com-
mittere in scripturis contingit, sed etiam per inuidiã uolentibus: dum ο literam θ fa-
ciunt per mediam rotundam lineam, alia per transuersum ducta: iota uerò literam
alia similiter transuersim apposita: sicut etiam una linea ex γ, & ς, derasa, literæ ι cha
racterem relinqui cõtingit. Pari modo ex multis literis, alijs appositione, alijs com-
positione, alijs ablatione, mutari notas seu characteras eas indicantes, accidit. At

C nihilo plus Menecrates poſteritati conſuluit, quàm ij qui in libris ipſorum appellationes numerorum non integris literis ſcribunt, ſed notis eas ſignificantibus. Iure igitur Damocratis libri medicamentorum metris deſcripti in precio habiti ſunt. Et ſi omnia hunc in modum tradita forent, optimum nimirum eſſet. Quoniã uerò non pauca probatorum medicaminum relicta ſunt, ideo quoq; alijs medicamentorijs libris indigemus, quibus uariorum medicaminum compoſitiones nonnulli conſcri ꝓſerunt. At uerò medicamentum διὰ τῶν χυλῶν, id eſt ex ſuccis, à Menecrate inuentum, trimetris hiſce uerſibus Damocrates cum alijs quibuſdam duobus ſimilibus ei præpoſitis prodidit.

DAMOCRATES.

PRæfati igitur, quo tandem pacto uulnera
A phlegmone ſecura recte glutines,
Poſt hac agemus, q̃modo cũ phlegmone
Obſedit ipſa, curare queas commodè.
Cum muſculo læſo, uel neruo quopiam,
Vel & propinqua oſſi membranula
Puncta, diem poſt quartum continuus dolor
Et phlegmone febresq; cum ſymptomatis
Multa uigilia, tum delirio, ſiti
Ac ſiccitate linguæ, creſcantq; omnia,
Et quottidie uergant magis ad deterius:
Rubeant propinqua, item patiantur corpora
Diſtenſiones, phlegmonas, œdemata,
Iras: uarijs tunc abſtine cataplaſmatis,
D Qui mos iuuenibus eſt facere, quò phlegmonum
Status effugientes non dent calumnijs
Occaſionem: at arti qui fidit ſuæ,
Eum timere pariter cum ægrotantibus
Oportet, haud expectantem dum uicerit
Natura, uel fortuna quædam iuuerit.
Ergo pares, quibus conſului affectibus,
Quod & podagricis medicamentum conuenit,
Aegris impoſitum, quo tu cupias tempore
Spatio quidem promptam agilitatem corpori
Progignit, ipſum nec citò permiſerit
Callis, nec facilè crebris angi inſultibus,
Morbos initio prohibet increſcere,
Cogit uigentes mox decreſcere,
Niſi ad alia deſcendas facilè medicamina.
Hunc in modum fit compoſitio,
Lithargyri leuiſſimi chryſitidis
Libras duas miſcens, quatuor axungiæ
Valde uetuſtæ, præterea craſſiſſimæ,
Et non olentis, non nigræ, non aſperæ:
Sic nanq; ſumet pharmacum efficaciam.
Liquatæ diligenter figlina axungiæ,
Membranulas ſalemq; mox deponito
In uas aliud ipſa percolans amplius:
Adiectoq; oleo, ruſus cura ferueat,
Non omne pones oleum, ſed partes duas,
Tertia manebit in expedito condita,

Si ſit

A Si sit necessum iungere, ne absit longius,
Vteris omnino per hyemem, cum inditum
Medicamini oleum crassum longo tempore
Euaserit, lithargyrum & feruentibus
Inspergito, leui igne & assiduo coquas,
Spatha mouens, quæ potior est ex picea:
Cum ceperit mediocri coctum tempore
Medicamen hoc emplastri spissitudinem,
Necnon fœtorem simili pacto pharmaci,
Ab igne cacabum confestim deponito,
Curans per æstatem pauxillo durius:
Sed hyeme molliusculum, amolyntum tamen,
Moueto quoad modicè ita refrixerit:
Deinde rursus manibus durioribus
Totum subactum aspergito, olla transferens,
Cum poscet usus, iterum ualidè mollies,
Mollicp pelliculæ diligenter illines
Permagna superaccommodamus splenia,
Si quando hoc emplastrum efficacius
Desideres ad neruos crassos, musculos,
Durasq; mammas, atq; articulos insuper
Luxatos fieri, pondo radicum indito
Agrestis item maluæ, sed recentium
Purarumq; digitalium, feruentibus.
At cum madorem totum, & uires pharmacum
B Ex igne deposuerit, colo traijce
Maluæ radiculam, leuem & lithargyron
Tunc incoquito, ut dixit prius, reponito &
Simili modo rursus, eodemq; utitor:
Vtriusq; tenere istud uirtutes ait
Inuentor Menecrates medicaminis
Primus, uir equidem erga artem affectus optimi:
Etenim recentia seruat citra phlegmonem
Vulnera, eadem diuisa glutino
Iungére, tum phlegmone obsessa ulcera
Nimis, medicari & uulneratos musculos
Persuasit, sine quodam alio, quæ succurrere
Possunt, cataplasmate, fomentis, & spongijs.
At omnia, quæ facere confirmaui prius
Medicamen ex lithargyro, & axungia
Facit. optimum uerò possum diutinis
Recentibusq; uteri inflammationibus
Implere caua dilutum rosaceo
Vel myrteo bono, & cicatricem addere.
Summatim, omne cataplasma, necnon pharmacum
Extrinsecus quod ipsis super infunditur
Superfluum esse dicit isto utentibus.
Est scriptum medicamen dignissimorum,
Iam & fidem promittit inuidis.
Hunc in modum ipsum præparari dictitat.
Septem per æstum olei pondo libram dies
Indes, aliâs eius dimidium repperi

C Pinguis, recentis pariter & axungiæ.
Sed hyeme, ficut tradit, conficies nouem.
At sex leuissimi modò lithargyri,
Fœnigræci adhibet dimidium sextarij,
Et seminis tantundem combusti lini,
Maluæq; agrestis pondo statuebat tria
Radicis, etiamnum cui succus sit recens.
Coquere ex aquæ sextarijs bis quatuor.
Olla orificio amplo, recenti fictili
Maluæ radix purgata, concisa itidem
Et tenuis, & contusa, ut fuerit indita,
Mox adde fœnigræci elutum probè.
Liniq; semen: cum iam succum expresseris,
Et spissitudinem habeant expressam, linteo
Succum teneto, libras implens quatuor,
Miscensq; oleum, totum incoquito carbonibus.
Cum uerò tenues bullulæ ex maioribus
Crebræq;, in ijs quæ cacabus tenet, emerserint,
Lithargyrum leuem protinus aspergito,
Igniq; non acri, sed assiduo coque,
Dum succus unà cum pingui sit torridus.
Medicamen appareat emplastrum melinum
Boni coloris, amolynthum, sed non nimis
Durum hoc uetustis temperaui pharmacis.
Vocabat ipsum non absurdè διὰ χυλῶν.

ALIVD.

D Et hoc eodem prodit genere pharmacum,
Alijs licet misturis ipsum præparent,
Affectibus quos retuli, prorsus benefacit,
Summatim, omnibus, & crudis, & quæ coqui
Mutariq; facilè nequeant, ingentia
Et musculorum, & membranarum uulnera
Persanat, ipsorum nam facilè subuenit
Punctibus, artheticis iniectum: item omnibus
Locis, mitigabit infestatos iam diutino
Dolore. Sumit picis quamsiccissimæ
Libras duas, ceræq; totidem ponticæ
Puræ, terebinthinæ liquidæ libras duas,
Mannæq; thuris ueri unam pondo libram,
At selibram, uel hac pauxillulo minus
Albi, recentis, ualde pinguis butyri:
Reliqua liquato, acri igne, & assiduo simul:
Vbi cernis digitos pharmacum non amplius
Inquinare, cacabum à flamma deponito,
Mannam liquatis inde sic aspergito,
Mouens medicamentum ualde rudicula,
Sic refrigeratum & mollitum reponito,
Huic copiosum, tum recens rosaceum
Contemperans, ad caua, & carnis indiga
Adeò ulcera, utêre tendonumq; phlegmonas,
Tum quæ non facile in pus mutantur candidum,

A
DE ACOPIS.

QVid acopa medicamenta promittant, etiam nomen ipsorum ostendit.
Atcopos, id est lassitudines Græci homines uocant affectus ex multo
uehementiq; motu, corporibus uel totis, uel particulis amplius exerci-
tatis oborientes. Porrò molesti sunt potissimum ijs qui agitantur, mo-
uenturq; : uehementiores autem, iam & conquiescentibus negocium
facessunt. Cæterum postea medicis in usu fuit, etsi non ad lassitudines medicamen
ab ipsis sit compositum, sed uel ad dolorem diuturnum in alto corporis latentem,
uel motum difficilem, uel particulæ duritiam, uel tensionem, uel tumorem scirro-
sum appellare acopa, & id genus omnia, modò humidam consistentiam acopis si-
milem habeant: quæ liquidis ceratis, cuiusmodi & in luxatis, fracturisq; utimur, est
propinqua. Quippe talem consistentiam habet, humidissimum quod à iunioribus
medicis ceræleon appellatur: deinde illitus acopi: post hos liquidorum ceratum,
crassiore substantia præditum: mox ceratum tenerorum & mollium, uti uocant:
postremo amolynta, hoc est non inquinantia, similia ijs quæ propriè epithemata
dicuntur. His succedit emplastrorũ consistentia, quæ & ipsi in maioris minorisq;
ratione haud mediocrem obtinent differentiam. Quare nonnulli medicorum quæ-
dam nomine à sola consistentia ita desumpto, ceratomalagmata nuncuparunt: me-
dicamenta, inquam, inter ea quæ corpori imponuntur: nondum quidem humida,
duritiem uerò nec dum consecuta, qualem emplastra occupant. Cum igitur omnes
citatæ differentiæ non medicamentorum uirium, sed consistentiæ formæ sint indi-
ces, acoporum appellatio quondam sanè medicaminum facultatem, postea consi-
stentiã significauit: huiusq; rei causa cum distinctionibus ea nominare coacti sunt:
hoc quidem acopon relaxans, illud emolliens, uel calefaciens, uel à dolore tollen-
do anodynum, uel metasyncriticum appellantes: sicut ad huiusmodi quendam affe-
B ctum conferre: uerbi gratia, paralysin, coxarum laterumq; dolorem: uel communi-
ter ad uniuersos dolores. Natiuum igitur est medicamen simplex, omnium lassitu-
dinum præsidium, oleum uidelicet, quod & citra adiectionem nominatur: quoniã
uetustis temporibus solum quoq; erat: posteri cicinum apud nos ei apposuerũt. In
Aegypto enim hoc simul uetustum erat: & rursus raphaninum, sinapinũ, & sesami-
num, tum alia eius generis, quemadmodum etiam apud nos crininũ, mastichinum,
& lentiscinum, quæq; his magis uaria sint, ut unguenta, prope accedant. Itaq; nemi-
nem latere arbitor, medicamenta acopa dicta, omnia liquidæ consistentiæ esse ne-
cessariò: quippe oleum solũ lassitudines externis partibus ingruentes curat: in alto
affligentes uehementioresq; temperatũ alicui laxanti pharmaco, & mediocriter ca-
lefacienti, ueluti galbano, resinæ terebinthinæ: adhæc colophoniæ cuidã nominatæ
& frictæ. Quibus calidiores sunt abietina et strobelina: terebinthina uerò laryx pau-
lò calore præcellit. Cæterum id genus omnia relaxantibus oleis miscẽtur, quale est
sabinum, iniecta interdum & cera. Iam uerò ἄκοπον unguen est in his qui iam in cor-
poribus alto dolent medicamen ex semine abietis, chamæmeli, aneti, & floris po-
puli, quorum mox dicemus cõfecturam: præterea susinum, & gleucinum, & coma-
genum ex acoporũ unguinum grege est, quæ tum ex medulla, tum pingui compo-
nuntur, suillo quidem moderatissimè relaxanti, gallinaceo aũt his uehementius, &
hoc adhuc magis anserino. Atqui pingue leoninum, & pardi ualidius est, ut iam ue-
hementer calefaciat, eoq; insigniter discutiat. In medio horum cõsistunt, bubulum,
caprinũ, uulpis, & hyenæ. Hæc sanè in uniuerso genere sunt, quæ propriæ ἄκοπα di-
cũtur, hoc inuicẽ discrimine uariantia, quòd alia magis, alia minus calefaciãt. Qua-
propter nonnulla genere toto acoporũ unguinum excidisse uidebuntur, si in molli-
bus ea corporibus examines, etsi durioribus, cuiusmodi agrestiũ sunt, utilissima ap-
pareant: nam subinde diximus, dura corpora ualentiora pharmaca sustinere, mol-
lia uerò & humida, uelut puerorum, mulierum, & eunuchorum eiusmodi medica-
minum potentiã ferendo non esse. Insuper cuiuis notum est, & quæ uocantur my-

C racopa, ex acoporum cum unguentis temperatura fieri, nihilo cæteris præstantiora nisi odoris suauitate. Quemadmodum igitur à uetustioribus longo usu explorata scribere consueui, ita nunc quoque faciam, ab Asclepiadis scriptis sumpto exordio.

QVAE ASCLEPIADES IN QVARTO EXTERIOrum acopa & myracopa conscripserit.

ACopon ad lassitudinum molestias: benefacit neruorum doloribus: hoc Themison utebatur: medicamen est uehementer bonum.

Sampsuchi sextarium unum, rosmarini foliorum sextarium unum, fœnigræci sextarium unum, cardamomi sextarij dimidium, brathyos sextarij dimidium, uini dulcis sextarios tres, olei uenafrani trepondo, ceræ pondo duo. Arida in uino triduum macerari sinito: quarto die oleum adijcere oportebit, & coquere diligenter in pruna: & cum continuè dimoueris, liquorem exprimere, ceram subactam huic adijcere: & rursus supra ignem coquere: ubi cera liquata fuerit, ab igne tolles, sinesque refrigerari. Derasa uitreo uase uel stanneo re pones: ac uteris nunc solo, nunc alteri unguento admisto.

ALIVD.

Sampsuchi sextarium unum, rosmarini sextarium unum, fœnigræci sextarium unum, lauri surculorum pondo sex, iunci floris pondo uncias tres, uini ueteris sextarios tres, olei dulcis sextarios tres, ceræ libras tres, Præparato, ac utitor, sicut prædictum est.

ALIVD.

Benefacit solutis ac tremulis, item ualet ad omnium neruorum dolorem: usus est Menius Rufus: succurrit arthreticis, ischiadicisque, ut toto liberet affectu. Vsus eius est in interuallis: at in accessionibus diluto medicamine utimur.

D Sampsuchi sextarios duos, fœnigræci sextarium unum, rosmarini sextarium unum S, meliloti sextarium unum, illyricæ pondo unum, cyperi pondo unum, brathyos pondo unum, cachryos pondo unum, cardamomi selibram, iunci floris selibram, cassiæ selibram, abrotani selibram, myrti fructus selibram, lauri fructus selibram. Omnibus contusis, ac in uas duplex unguentarium coniectis, uini tmolitis sextarios octo affundito: triduo madefieri sinito, deinde olei sabini pondo sedecim, irini pondo unum, lentiscini pondo unum, syriaci pondo unum, gleucini pondo unum, myrtei pondo unum, laurini pondo unum immittito. Igni superposita incoquito: deinde liquorem ex coctis expressum in uas aliud transfundito: rursusque sine decoctis coquito, ceræ selibra adiecta, resinæ larycis libra una, myrrhæ stactæ libra una. His liquatis utitor, sicut prædictum est.

ALIVD.

Sampsuchi pondo dua, fœnigræci sextarios duos, rosmarini sextarios duos, brathyos pondo dua, sextarios duos, meliloti pondo dua, cyperi pondo unum, iris macedonicæ pondo unum, cachryos pondo unum, cardamomi pondo unum, calami aromatici selibram, iunci floris selibram, cassiæ fistulæ, costi, elelisphaci, singulorum selibram, baccarum lauri selibram, ficus agrestis radicis selibram, myrti surculorum selibram, uini tmolitis odorati sextarios octo, olei sabini pondo uigintiquatuor, irini pondo unum, cyprini pondo unum, lentiscini pondo unum, gleucini pondo unum, myrtei pondo unum, ammoniaci pondo unum, hedychroi pondo unum, malabathrini pondo unum, myrrhæ stactæ pondo unum, opobalsami pondo unum, ceræ pondo quindecim. Arida imbuuntur, ac madefiunt, quemadmodum præcepimus, triduo, & his oleum reliquaque unguenta adijciuntur: malabathrinum, amoracinum, hedychroon, stacte, & opobalsamum postrema referuãtur, ut in medicamenti confectione cera iam liquefacta hæc indantur. Quomodo autem præparandum sit medicamentum, & quis eius usus, iam ostendimus.

A ἌΚΟΠΟΝ ΔΙΑ ΤΟΥ ΜΈΛΙΤΟΣ, ID EST EX
melle compositum.

Valet ad lassitudinum molestias, neruorum contractiones, benefacit opisthotonicis, dicitur tetramyron. Mellis uncias tres, irini uncias tres, rosacei uncias tres, cyprini uncias tres, gleucini uncias tres, ceræ uncias tres, terebinthinæ uncias tres. Mel seorsim coquitur: quæ liquari possunt, liquefiunt: & in mortarium coniecta omnia simul contunduntur, leuiganturque: excepta usui sunt.

ALIVD.

Cyprini, irini, rosacei, gleucini, singulorum heminas sex, ceræ denarium pondo uigintiquatuor, terebinthinæ denarium pondo octo, mellis denarium pondo sex: præparato ac utitor sicut prædictum est.

ALIVD VOCATVR LEXOPYRETON.

Rosacei, irini, gleucini, cyprini, singulorum heminas quatuor, ceræ denariũ pondo duodecim, terebinthinæ denarium pondo quatuordecim, myrrhæ stactæ denarium pondo quatuor, mellis cocti denariũ pondo sedecim: conficito ut docuimus.

ALIVD EX COLLECTANEIS APHRODISEI.

Rosacei, irini, cyprini, singulorũ heminas quatuor, ceræ denarium pondo duodecim, gleucini heminas quatuor, adipis anserini denariũ põdo duodecim, terebinthinæ denarium pondo quatuor, stactæ denarium pondo quatuor, opobalsami denarium pondo duûm, mellis denarium pondo octo: conficitur superiorum modo.

ALIVD ACOPON, A FOETORE
δυσώδες dictum, ad idem.

Ceræ denarium pondo octo, terebinthinæ denarium pondo octo, galbani denarium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, olei ueteris heminas duas, medullæ ceruinæ denarium pondo octo: præparato ad modum prædictum, & utitor mero & diluto.

B

ALIVD AD OMNEM NERVORVM DOLOREM.

Resinæ terebinthinæ denarium pondo quinquagintasex, ceræ denarium pondo uigintiocto, guttæ ammoniaci denarium pondo trigintaduûm, galbani denarium pondo trigintaduûm, medullæ ceruinæ denarium pondo uigintiquatuor, mellis cocti denarium pondo uigintiquatuor, olei ueteris heminas duas: ammoniacum aceto soluitur.

ALIVD.

Ceræ denarium pondo uigintiquatuor, terebinthinæ denarium pondo uigintiquatuor, galbani denarium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, olei ueteris heminas duas, medullæ ceruinæ denarium pondo octo, styracis denarium pondo sedecim: præparato similiter.

ALIVD.

Ceræ denarium pondo uigintiquatuor, terebinthinæ denarium pondo sedecim, galbani denarium pondo sex, styracis denarium pondo octo, olei ueteris heminas duas, mellis heminam unam S, medullæ ceruinæ denarium pondo octo, salis floris quantum satis est: ammoniacum aceto soluitur.

ALIVD.

Benefacit ischiadicis & opisthotonicis: sanat omnem neruorum dolorem. Ceræ pondo uncias sex, terebinthinæ pondo librã unam, guttæ ammoniaci pondo unciã unã, opopanacis pondo uncias duas, galbani pondo uncias duas, medullæ ceruinæ pondo uncias duas, medullæ taurinæ pondo uncias duas, œsypi pondo uncias duas, olei irini heminam, mellis pondo uncias tres: conficito ratione prædicta.

ALIVD AD VEHEMENTES LASSITVDINVM
affectus, & neruorum contractiones.

Ceræ denariũ pondo quinquaginta, terebinthinæ denariũ pondo uigintiquinque, aphronitri denarium pondo sex, œsypi denarium pondo sex, mellis cocti dena-

C rium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, medullæ ceruinæ denarium pondo sex, galbani denarium pondo sex, seui taurini denarium pondo sex, baccarum siccarum lauri denarium pondo sex, olei heminam, uini marinæ expertis heminam: præparatur sicuti priora.

ALIVD ACVNTIANVM INSCRIPTVM.

Ceræ pondo uncias duas, galbani pondo uncias tres, nitri pondo uncias tres, terebinthinæ liquidæ pondo uncias tres, œsypi pondo uncias duas, seui taurini pondo uncias duas, olei cyprini pondo uncias quatuor, olei melini pondo uncias quatuor, irini pondo uncias quatuor, mellis pondo uncias quatuor, olei cõmunis pondo minas sex, olei ueteris pondo uncias quatuor, guttæ ammoniaci pondo unciam unam, thuris pondo unciam unam: præparatur ut alia.

ALIVD.

Olei communis sextarium unum s, terebinthinæ pondo unciam unam, guttæ ammoniaci pondo uncias duas, ceræ pondo selibram, galbani pondo uncias tres, œsypi pondo uncias duas, thuris pondo unciã unã, æruginis pondo uncias duas, mellis heminas duas, medullæ ceruinæ pondo uncias tres, seui anserini põdo uncias duas, uini heminas duas, aphronitri pondo uncias duas: conficitur instar superiorum.

ALIVD CHLORACOPON.

Succurrit opisthonicis, ischiadicis, solutis, & tremulis. Myrrhæ denarium pondo quatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo quatuor, thuris denarium pondo quatuor, nitri denarium pondo quatuor, æruginis denarium pondo quatuor, opopanacis uncias decem, galbani pondo uncias quatuor, terebinthinæ pondo libras duas, ceræ pondo libras duas, malabatrini unguinis sextarij dimidiũ, cyprini sextarij dimidium, aceti quantum sufficit: ammoniacum, myrrham, nitrũ dissoluito: iam solutis opopanacem, galbanum adiungito. His leuigatis liquida superfundito, mi-
D scetoq; exceptis utitor.

ALIVD.

Myrrhæ denarium pondo quatuor, terebinthinæ pondo libras duas, ceræ denarium pondo duũm, * guttæ ammoniaci, thuris, nitri, æruginis, singulorum denarium pondo quatuor, * unguenti melini sextarij dimidium, cyprini pondo uncias tres, irini pondo uncias tres, olei ueteris sextarios tres, opopanacis pondo uncias tres, galbani pondo uncias quatuor, aceti quod sufficit: præparatur ut dictum est.

ALIVD AD DIVTVRNOS AFFECTVS

ualde generosum.

Ceræ pondo minam unam, olei ueteris sextarios quatuor, terebinthinæ pondo libram unam, myrrhæ pondo uncias quatuor, * thuris pondo uncias quatuor, * opopanacis pondo uncias quatuor, * ficus agrestis radicis, æruginis, nitri, singulorum pondo uncias quatuor, piperis albi pondo uncias duas, galbani pondo uncias quatuor, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, unguenti cyprini pondo uncias quatuor, unguenti melini pondo uncias quatuor, rutæ uiridis surculorũ pondo uncias tres, aceti quod satis est: * ficus agrestis radices, & rutam cum aceto incoquito, deinde liquorem expressum aridis iniicito, leuigata accurate liquidis excipito, ac interdum pharmaco syncero, interdum diluto utitor: hoc autem pro ratione subiectorum affectuum accidet.

ALIVD BASSI PHARMACVM: HOC IPSO VSVS,

cum neruorum resolutione prius tentaretur, seruatus est.

Olei myrtei pondo uncias quatuor, cyprini pondo uncias quatuor, olei ueteris pondo libram s, atramenti sutorij pondo libram s, ceræ pondo libram, terebinthinæ pondo libram, galbani pondo uncias tres, mannæ pondo uncias quatuor, opopanacis pondo uncias duas, bryoniæ radicis pondo uncias quatuor, æruginis pondo uncias quatuor, aphronitri pondo uncias quatuor, piperis pondo uncias duas, pyrethri pondo uncias quatuor, pinguis hœdini pondo uncias sex, euphorbij pondo un-

A do uncias quatuor, aceti quantum satis est: bryoniam, pyrethrum cum aceto incoquito: deinde liquorem expressum, aridisque probè leuigatis adiectum, liquidis excipito: usus ostensus est.

ALIVD ΔΙΑ ΤΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΟΥ, ID EST EX CASTORIO: *solutis, & omni diuturno malo auxiliatur.*

Oesypi pondo uncias tres, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, terebinthinæ pondo uncias tres, guttæ ammoniaci pondo uncias duas, galbani pondo uncias duas, castorij pondo uncias duas, piperis albi pondo uncias duas, euphorbij pondo uncias duas, adarces pondo uncias duas, nitri spumæ pondo uncias duas, opopanacis pondo uncias duas, olei styracini pondo unciā unam, olei irini pondo uncias duas, olei ueteris heminā unam, ceræ pondo libram S: componitur aliorum modo.

ALIVD CVIVS VSV BASSVS, LONGO TEMPORE *paralysi infestatus, etiam ab hoc morbo conualuit.*

Olei myrtei, melini, cyprini, singulorum uncias quatuor, olei ueteris selibram, ceræ pondo unum, terebinthinæ selibram, galbani uncias quinque, thuris uncias quatuor, opopanacis uncias duas, eruginis uncias duas, bryoniæ radicis uncias quatuor, aphronitri uncias quatuor, piperis uncias duas, pyrethri uncias duas, pinguis hœdi uncias sex, euphorbij unciam unam, aceti quantū satis est: compositio huiusmodi medicaminum communis est.

ALIVD ENCHRISMA PODAGRICO, AC ARTICVLARI *morbo laborantium, διὰ τῶν ἁλῶν, quod est ex sale confectum, toto affectu liberat: usus eius est quotidie.*

Salis inquinati, hoc est ipsius terræ pondo, aluminis fissi pondo, fecis uini Italici sextarium, lapidis asij floris uncias quatuor. Arida studiosè conterito, & fece addita accurate leuigato, quibus olei ueteris sextarium affundito: rursusque tundito: ubi
B usus poscet excipito. In alijs scripturis habetur, melle attico excipiuntur.

ALIVD.

Salis inquinati pondo uncias tres, aluminis fissi pondo uncias tres, lapidis asij floris pondo uncias tres, thuris pondo † semunciam, myrrhæ pondo † semūciam, fecis uini Italici sextarij dimidium: præparato uti prædiximus. *Aliās † uncias sex.* *Aliās † uncias sex.*

ALIVD ENCHRISMA, HOC EST LIQVIDVM, QVOD *illinitur, Patroclo Cæsaris liberto compositum.*

Leuat toto affectu, utendū est quotidie & matutino ante balneum, & post ipsum: adhæc uespertino. Sumentes ex pharmaco quod satis est, soluentesque oportet pedes inungere, & citra contusionem infricare.

Thuris denarium pondo decem, piperis albi denarium pondo decem, aphronitri denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo quatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, aceti quantum sufficit, olei cyprini heminā unam S. Sicca contunduntur, cribroque tenuissimo incernuntur, reliqua aceto dissoluuntur, leuiganturque, deinde omnia simul miscentur, & tritis cyprinum inditur: exceptis iam utimur.

ALIVD.

Thuris denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo octo, guttæ ammoniaci denarium pondo octo, aluminis, piperis albi, singulorum denarium octo, nitri denarium pondo octo, aceti quod satis est, olei cyprini heminas duas, ceræ pondo selibram: quæ liquari possunt, liquefiunt, & tritis adijciuntur.

ALIVD NEAPOLITAE MEDICAMENTVM, ISCHIADICIS, *arthreticis, & podagricis confectum: toto affectu liberat.*

Thuris, piperis albi, guttæ ammoniaci, myrrhæ, lapidis asij floris, aluminis fissi, nitri, centaurij succi, singulorū pondo uncias duas, fecis uini Italici sextariū unum, olei cyprini, laurini, myrtei, styracini, ceræ, singulorum pondo libram unam, terebinthinæ pondo selibram, galbani pondo unciam, opopanacis pondo semunciam: liquida tritis miscentur.

ALIVD DOMETIVS NIGRINVS COMPOSVIT, *quod toto affectu liberat.*

Myrrhæ stactæ pondo uncias duas, thuris pondo uncias duas, guttæ ammoniaci pondo unciam unam, nitri rubri, uel salis inquinati pondo uncias duas, aluminis fissi, lapidis asij floris, colocynthidis partis interioris, mandragoræ succi, mellis, euphorbij, singulorũ pondo uncias duas, unguenti crocini, melini, styracini, malabathrini, laurini, gleucini, hedychroi, amaracini, pinguis uituli marini, singulorum pondo uncias sex: huius penuria utendum est medulla ceruí uetustissima: ceræ pondo libram, galbani pondo unciam, terebinthinæ pondo selibram, opopanacis põdo semunciam, fecis uini Italici sextarium: præparato quemadmodum supra dictum est. Hac confectura utemur in podarce, cui titulus est, Pompei preciosa à Sabernio Valente composita.

MEDICAMENTVM EX POPVLO, QVOD GRAECI *διὰ τῆς ἀιγείρου uocant: benefacit ischiadicis, arthreticis, solutis, tremulis: ualet item ad usum quotidianum.*

Populi surculorum pondo minam, ficus agrestis radicis pondo libras quatuor, casiæ fistulæ pondo libras duas, unguenti crocini pondo libras duas, croci pondo uncias tres, uini odori sextarios duodecim, olei sabini sextarios decem, sampsuchi pondo libras quatuor, ceræ pondo libras quatuor: surculos populi diligenter contusos in uase duplici unguentario contineto, ac his sampsuchum ficusq; radices in crassiora frusta concisas adijcito: his uinum superfundito. Omnia diebus nouem macerari finito: sequenti die oleũ adijciatur, & rursus accurate tunsa igne non acri incoquito, postea liquori expresso, ceram subactam & medullam leuem factam indito, igni imposita coquito: ubi liquata fuerint, ab igne tollens, crocinũ adiungito, moueto q; continue: crocinum uero leuefactum, terrestris hirudinis sanguine excipito, ut olei ueteris crassitudinem habeat. Porrò iugulatur hirudo iuxta clauiculã
D arũdine utrinq; transfixa: liquida croco infecta, rursus tundito, exceptis utitor: medicamentum toto affectu leuat: multo autem præstantius euadit, si hirudinis sanguinem copiosum recipiat.

ALIVD VALET AD MOLESTIAS EX PER*fricatione, & contusiones ex ictibus.*

Populi surculorum pondo minam, ficus agrestis radicis pondo libras quatuor, casiæ fistulæ pondo libras duas, medullæ ceruinæ pondo libras duas, croci pondo libras tres, uini odorati sextarios duodecim, olei libras decem, sampsuchi pondo libras quatuor, sanguinis terrestris hirudinis quantumcunq; indideris medicamentũ nihil offendes, sed potius iuuabis: præparatur modo prædictorum.

ALIVD ACOPON ΔΙΑ ΤΩΝ ΦΡΥΝΩΝ, ID EST EX *rubetis ranis: hoc usus uir Xysticus & acopo & malagmate à toto affectu conualuit: confectio ita habet.*

Olei ueteris sabini pondo libras tres, ficus agrestis radicis pondo libras tres, ceræ pondo libras tres, apochymatis pondo libras tres, adipis suillæ ueteris pondo libras tres, ranarum rubetarum numero trium: uel si hæ non sint, paruarum quinq;: medullæ ceruinæ põdo uncias tres, aphronitri pondo uncias tres, sulphuris uiui pondo uncias tres, olei laurini pondo uncias tres, olei irini pondo uncias tres, unguenti malabathrini pondo libram, sampsuchi pondo libram: radices in crassiora frusta sectas, ac in oleum simul cum sampsucho coniectas, supra prunas incoquito: ubi radices inaruerint, humorem exprimito, radices quidem & sampsuchum abijcito, ranas in sportulam textam imponens, huiusq; oras consuens, & oleo expresso committens, rursus uas coopertum igni supraponito: ubi iam satis magnũ temporis spatium intercesserit, ut ranæ illiquescant, sportula deposita humore expresso abijciatur. Reliqua oleo liquida indito, mouens sine requie: postremo medullam & galbanum adiungito: postquam soluta fuerint ab igne tollito, ac modicè refrigerari per-

mittens

A mittens, arida tunsa, ac tenuissimo cribro secreta inspergito, mouens assiduè, in mortarium demissis, iterumque tunsis, malabathrini unguenti pondo semis adiungito, & rursus tundito: excepta uase plumbeo, undique obturato, ut nihil perspiret seruato: uteris medicamento interim ut malagmate, iuxta morbi inclinationem, interim ut enchrismate. Nam pharmaci quod satis est capientes, soluentesque unguento, ut cerati humidi spissitudinem habeat, utimur.

ALIVD HALIEI PHARMACVM, QVOD IPSE HA-*lieus longo tempore conseruans, cum affectu adeò infestaretur, ut corpore undique molestaretur, usurpabat, & toto malo liberatus est: data est confectio Gualerio Paulino: habet autem in hunc modum.*

Olei sabini libras tres, populi surculorum libram: qui cum non adsint, sampsucho uti oportet, duas ipsius partes inijcientes: habet autē sampsuchi, cyprini, irini, mastiches, singulorum libram, myrrhæ stactæ selibram, ceræ qnadrantem, apochymatis libras tres, adipis suillæ pinguis libras tres, sulphuris uiui uncias tres, nitri spumæ uncias tres, galbani libras tres, medullæ ceruinæ uncias quatuor: hirudinū terrestrium decem sanguis immittendus est medicamini præparato, & iam trito: porrò conficiendum est, uti diximus. In usu medicamento libram unam auferentes, opobalsami uncias tres, unguenti malabathrini unciā unam condimenti gratia indere conuenit: in quotidianos usus ita præparatur.

ALIVD HALIEI, A GVALERIO PAVLINO CONFECTVM.

Ceræ pondo libras tres, ficus agrestis radicis pondo libras tres, apochymatis pondo libras tres, adipis suillæ pinguis pondo libras tres, olei sabini pondo tria, cyprini pondo, susini pondo, crocini pōdo, stactæ pondo selibrā, medullæ ceruinæ pondo semis, galbani pondo semis, rubetas ranas quinque, sampsuchi, uel populi surculorū pondo tria, sulphuris ignem non experti pondo uncias tres, aphronitri pondo un-

B cias tres, hirudinum plurium sanguinem: conficito quemadmodum prædixi.

ALIVD PHLABII CLEMENTIS PHARMACVM. HVIVS *usu nouimus homines toto corpore diuexatos à podagra, chiragraque adeò conualuisse, ut citra noxam obambularent.*

Olei sabini pondo duodecim, ficus agrestis radicis pondo duodecim, ceræ pondo, terebinthinæ pondo, medullæ ceruinæ pondo, galbani pondo, ranas numero sex. Oleum diuidimus, & seorsim in eo ranas, seorsim item radices incoquimus, deinde liquore percolato ad pharmaci confectionem utimur. Pharmacum autem acopi usum præstat, quod à Gualerio Paulino cōfectum est. Hæc autem scripturæ adijciuntur, sampsuchi pondo S, unguenti crocini pondo, malabathrini pondo, opobalsami pondo uncias tres, hirudinū decem sanguinem, medullæ ceruinæ pondo dua, galbani pondo dua, adipis suilli ueteris pondo tria, apochymatis pondo, ceræ pondo tria S, sulphuris uiui pondo unciam, aphronitri pondo uncias quatuor, rubetas ranas tres, hirudinum quindecim sanguinem, & loco crocini syriaci pondo, sampsuchi pondo S, ponitur: superiorum modo præparatur.

ALIVD POMPEI SABINI PRECIOSVM INSCRIBITVR, ABVRnius *Valens præparauit: utile est ischiadicis, arthreticis, podagricis, tremulis, & ad omnem neruorum dispositionem: compositio talis est.*

Sampsuchi pondo dua, fœnigræci pondo dua, meliloti pondo, rosmarini pondo, brathyos pondo S, cachryos pondo, cyperi pondo, abrotani pondo, cardamomi pondo selibram, baccarum lauri pondo selibram, uini odorati sextarios uigintiquatuor, unguenti irini pondo quindecim, cyprini pondo dua, syriaci pondo dua, ceræ pondo dua, terebinthinæ pondo, galbani pondo uncias duas, opopanacis pondo uncias tres, guttæ ammoniaci purgatæ pondo uncias quatuor, piperis longi, nitri rubri, lapidis asij floris, colocynthidis partis interioris, aluminis fissilis, singulorum pondo uncias quatuor, thuris pondo uncias quatuor, centaurij pondo uncias quatuor, mandragoræ succi, myrrhæ stactæ, mellis cocti, singulorum pondo uncias

C quatuor, rubetas ranas magnas numero sex, hirudinum terrestrium decem sanguinem. Medicamentum uariè componitur, aromatica siccaq; crassius contusa, uasiq; duplici unguentario iniecta, uino superfuso, triduo macerari permittimus: quarto die uino quantum satis est, ablato, guttam ammoniaci, thus, galbanum, & opoponacem imbuimus & reliquis succis, hæc dissoluta leuigamus: quibus factis leuibus, tunsa cribrataq;, alumen, nitrum rubrum, colocynthidem, lapidis asij florem, piper, & reliqua immittimus, & cum aridis terimus: his myrrham, stacten, & mel adijcimus: sic iam præparatis, omnia liquida his quæ in uino macerantur, affundito: igni superposita coquito, mouens continuè. Vbi bona uini pars consumpta fuerit, humorem exprimito: cui ranas imponens, sicut supra dictum est, incoquas, & tunc liquida adijcias. Hæc liquata igne deponens, leuigatis indes, ac rursus tundes: exceptis utitor.

ALIVD ACOPON ΜΕΤΑΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΝ, AVXILIATVR ISCHIAdicis, arthreticis, solutis, & tremulis: utebatur Iulius Secundus: diuturnos affectus reficit, capite dolentes adiuuat.

Adarces pondo uncias duas, myrrhæ stactæ pondo uncias duas, aphronitri pondo uncias duas, euphorbij, opobalsami, singulorum pondo uncias duas, styracini unguenti pondo: arida tundūtur, cribranturq;: his myrrha, stacte, & opobalsamum adijciuntur, denuo tunsa styracino excipiuntur: ac interim per se, interim alteri mistum usui est: coctionem quoq; adiuuat.

ALIVD ORPHITVS COMPOSVIT, CVIVS VSV THOracis affectu molesto, & iam inueterato liberatus est.

Adarces pondo uncias duas, myrrhæ stactæ pondo uncias duas, aphronitri pondo uncias tres, euphorbij † pondo unciam s, malabathrini unguenti pondo, fuliati Romanis dicti pondo selibram, ceræ pondo uncias duas, opobalsami pōdo uncias duas: præparatur in modum prædictum.

Aliâs † pondo uncias sex.

D

ALIVD NEAPOLITAE, QVOD AGRIPpa composuit.

Aliâs † sex. Adarces ablatis arundinibus pondo uncias tres, euphorbij pondo uncias † tres, aphronitri pondo uncias tres, stactæ pondo uncias tres, opobalsami pondo uncias tres, unguenti malabathrini pondo, fuliati pondo selibram, hedychroi pondo selibram, crocini pondo selibram, nardi asiani thyaterinæ pondo selibram, ceræ pondo uncias tres: conficito ut priora.

ALIVD MYRACOPON REGIVM AD INVETEratos affectus, item coctionem adiuuat.

Calami aromatici, carpobalsami, amomi, cardamomi, iunci floris, cassiæ rosam spirantis, meliloti, sampsuchi, brathyos, fœnigræci, cyperi, nardi, piperis albi, singulorum pondo uncias tres, myrrhæ troglodyticæ pondo selibram, euphorbij pondo selibram, uini falerni sextarios sedecim, unguenti malabathrini primæ confectionis pondo duo, nardi primæ cōpositionis pondo, fuliati primi pondo, opobalsami pondo, crocini pondo, styracini primi pondo, amygdalini pondo, comageni pondo, gleucini pōdo, irini pondo, hedychroi pondo duo, amaracini primi pōdo duo: coquitur unguenti modo: nimis quàm bonum medicamentum est, à Celere Primipilareo compositum: benefacit ischiadicis, arthreticis, solutis, tremulis: ualet ad conuulsa, ruptaq;, item ad scirrosos uiscerum affectus, & concoctiones iuuat uentriculi orificio & dorso illitum.

ALIVD AVTORE ACILLA SECVNDILE.

Euphorbij, opobalsami, myrrhæ stactæ, singulorum pondo uncias duas, nitri spumæ pondo uncias tres, ceræ tantundem, unguenti malabathrini pondo, fuliati pondo selibram, crocini pondo selibram, nardi unguenti pondo selibram, hedychroi pondo selibram, amaracini pondo selibram: conficitur quo dixi modo. Hæc quidem sufficiunt. Etenim Asclepiades confecturas ipsorum & usus accuratè tradidit:

A didit: Andromachus autem, ut solet, negligentius: neque ad quid singula ualeant indicans, sed nobis conijciendum relinquens. Nam ceu ad artifices scripturas semper conscripsit. Quoniam uerò nonnulla acopa inuicem sibi similia, in temperaturis discrepāt, ideo hæc quoq; apposui, quòd lectores inde quæ Asclepiades docuit, de ijs simul ratiocinari queant, cuiusmodi acopa, quibus uitijs potissimum conducant. Dicemus autem & nos, ubi uniuersales quosdam sermones de ipsis retulerimus, unde accuratiore uia ac ratione ad eorundem usus, qui mentem dicendis adhibebunt, peruenient.

ACOPON VIRIDE HALIBI.

Ceræ, terebinthinæ, olei ueteris, singulorum pondo S, aphronitri pondo uncias quatuor, galbani pondo uncias tres, æruginis rasæ pondo uncias tres, opopanacis pondo uncias sex, guttæ ammoniaci pondo uncias tres, mannæ pondo uncias tres, aceti pondo uncias duas, melini pondo uncias duas, cyprini pondo uncias duas, irini pondo uncias duas, seui caprini pondo unciam.

ALIVD ACOPON BONVM.

Ceræ pondo sedecim, aphronitri pondo uncias octo, baccas lauri numero octo, piperis albi denarij pondo unius, crocomagmatis quantum sufficit, medullæ ceruinæ denariū pondo duûm, myrrhæ denarij pondo unius, ceræ denarij pondo unius, uini rhodiaci denarium, aceti modicum aridis adijcitur.

ALIVD BASSI STOICI.

Ficus agrestis radicis pondo, * castorij pondo uncias duas *, medullæ ceruinæ pondo uncias sex, olei ueteris pondo duo, ceræ pondo unum, * aphronitri pondo uncias tres, baccarum lauri sextarios duos, rutæ uiridis fasciculum manipularem, rosmarini tantundem, olei sabini ueteris pondo decem. Radices & herbæ oleo incoquuntur, deinde exprimuntur, postea liquida superfunduntur.

B ALIVD.

Opopanacis pondo unciam, resinæ pondo unciam, resinæ pityinæ pondo duo, ceræ pondo, guttæ ammoniaci pondo uncias sex, œsypi pondo uncias duas, olei ueteris sextarium unum S, salis floris pondo uncias duas.

ALIVD.

Ceræ pondo, medullæ ceruinæ pondo uncias duas, unguēti babylonij pondo, hedychroi pondo, stactæ pondo, malabathri pondo unciam, nardi pondo unciā, opobalsami pōdo uncias sex. In marina uel muria medullā liquato: in usu liquida simul committito, postremo opobalsamum: at si liquidum fit acopon, plus ceræ indito.

ALIVD ACOPON QVADRATI.

Irini unguenti unciam, cyprini unciā, laurini unciam, olei ueteris uncias tres, terebinthinæ unciam, medullæ ceruinæ unciam, œsypi unciam, piperis unciam, nitri denarium pondo quatuor, sulphuris ignem nō experti denarium pondo quatuor, pyrethri denarium pondo quatuor, mellis unciam: liquida siccis miscentur.

ALIVD ACOPON, QVIA FOETET ΑΓΣΩΔΕΣ APPELLATVR.

Terebinthinæ denarium pondo quinquagintasex, ceræ denarium pondo uiginti octo, œsypi, mellis, medullæ ceruinæ, guttæ ammoniaci, galbani, aphronitri, interdum opopanacis, baccarum lauri, singulorum denarium pondo sex, olei ueteris sextarium, uini heminas duas, quidam castorij denarium pondo trium addunt.

ALIVD ΔΙΑ ΣΑΜΨΥΧΟΥ, ID EST EX SAMpsucho medicamentum.

Ceræ pondo, olei omphacini sextarios tres, sampsuchi sextarium, * fœnigræci sextariū, * uini ueteris sextarios quatuor, maluæ fasciculū, herbæ mercurialis, quam Græci λινόζωστιν uocant, fasciculum, ficus agrestis radices.

ALIVD ANTIMACHI.

Sampsuchi noui, rosmarini, aspalathi, brathyos, id est herbæ sabinæ, fœnigræci, singulorū sextarios duos, ceræ pōdo, uini ueteris sextarios tres, gleucini sextarios tres.

C ALIVD PHILOCLEI.

Olei decocti permultum,radicum ficus agrestis sextarios tres,ceræ minam,terebinthinæ minam,medullæ ceruinæ denarium pondo uigintiquinque, adipis anserini denarium pondo uigintiquinque, galbani denarium pondo duodecim s, sampsuchi sextarium,rosmarini sextarium. Hæc postrema cum uino odorato tum leuigantur, tum miscentur:fit autem malagma cera copiosiore iniecta.

ALIVD ACOPON AVTORE APHRODA.

Aphronitri denariũ pondo trium,piperis grana quadraginta,& longi totidem, thuris denarium pondo sedecim. His tritis uini odori chij, uel rhodij heminam superfundito:mellis denarios nouem,deinde in patella liquato, ceræ tyrrhenicæ denarium pondo duodecim,seui taurini denarium pondo quadragintaduûm,

ALIVD QVOD ERAT ASPHALARTESII.

Crocomagmatis denarium pondo quatuor, medullæ ceruinæ denarium pondo duodecim,œsypi denarium pōdo sex, adipis anserini uel suilli denariũ pondo duodecim,terebinthinæ denarium pondo duodecim,irini denarios octodecim, cyprini,gleucini,singulorum denarios octodecim. Mel liquatur, deinde siccis admiscetur;ac ubi simul cum his quæ in mortario sunt leuigaueris,in usus condes.

ALIVD ACOPON BARBARICVM AI' EYΦOPBIOY,
hoc est,ex euphorbio:ad ischiadicos,aliaq; multa.

Opopanacis pondo unciam,tyrrhenicæ pondo unciam,terebinthinæ pondo uncias duas, galbani pondo unciam, guttæ ammoniaci pondo uncias duas, euphorbij pondo uncias duas,castorij pondo uncias duas,piperis albi pondo uncias duas, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, œsypi pondo uncias quatuor, limnestridis pondo unciam s,styracini, laurini,amaracini,singulorum uncias tres,olei ueteris sextarios duos, hedychroi uncias sex: præparato utitor: ualet ad desperatos neruorum affectus,item propriè ad ischiadicos.

D ALIVD ACOPON QVO ARVNTIVS ACILLAS CVratus est:benefacit coxendicum dolori,omniq; neruorum distensioni.

Opopanacis pondo uncias duas,œsypi pondo uncias quatuor,casiæ pondo uncias quatuor,medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, ceræ pondo, styracini pondo uncias sex,irini pondo uncias sex,laurini pondo uncias sex,olei ueteris † pondo, euphorbij pondo uncias duas,guttæ ammoniaci pondo uncias duas. Euphorbium modico mellis temperato.

Aliàs † pondo duo.

ALIVD GLYTI VT PHILOXENVS GRAMMATICVS.

Ceræ pōdo libras duas, guttæ ammoniaci pondo librã, galbani pondo libram s, styracis pondo libram,bdellij pondo librã,myrrhæ pondo uncias duas,thuris pondo uncias nouem, œsypi attici pondo libram, propolis pondo libram, resinæ terebinthinæ pondo libram,olei ueteris pondo duo,cyprini,irini unguenti,amygdalini,singulorum pondo duo,syriaci pondo tria,opopanacis pondo:præparatur.

ALIVD ACOPON VIRIDE VT CLEMES
Sertorius,quo utor.

Eruginis rasæ pondo uncias sex,resinæ frictæ pondo uncias quatuor,olei myrtei pondo,lentiscini pondo,olei ueteris pondo,laurini pondo duo,syriaci pondo,gleucini pondo tria, pinguis ouilli uncias tres, ceræ ponticæ libras tres, galbani pondo libram,myrti tenerorum foliorum, rutæ foliorum uiridium, rosmarini uiridis,lauri foliorum tenerorum, singulorum uncias sex,herbæ saluiæ selibram:uiridia tunduntur, & oleo per noctem & diem macerantur, deinde cum liquidis incoquuntur: cum ab igne deposueris, erugo inditur,percolata reponuntur:facit ad omnem neruorum laborem.

ALIVD ACOPON CALEFACIENS CASTI, AD
diuturnos affectus & conuulsiones.

Pyssela i sextarium, syriaci unguenti tantundem, iris illyricæ parem modum, terebin-

A rebinthinæ pondo libram, axungiæ pondo libram, rasuræ naualis pondo unciam. Incoquito,ruta uiridi mouens.

ALIVD ACOPON ORIONIS CTENESTI BONVM.

Ceræ pondo libras sex, propolis pondo libras quinq;, iris illyricæ pondo libras quatuor,terebinthinæ pondo libras quatuor, opopanacis pondo libras tres, olei ueteris pondo quatuor, galbani pondo libras duas, olei lentiscini pondo tria, myrtei pondo tria, guttæ ammoniaci pondo libram, medullæ ceruinæ pondo libras tres, œsypi pondo libras sex,baccarum lauri pōdo libram,styracini pondo tria, amygdalini pondo tria, seui uitulini pondo libras tres, & leonini pondo libram s, opobalsami pondo libram s. præparato diligenter.

ALIVD MYRACOPON BONVM.

Malabathri, hedychroi, nardi crocini, babylonij, singulorum selibram, stactæ, opobalsami, ceræ, comageni, singulorum uncias sex, aloës uncias duas, mellis uncias tres:conficito.

ALIVD MYRACOPON QVO VTOR.

Ceræ candidæ pondo uncias duas,adipis anserini odoramentis conditi unciā, seui taurini odoramentis conditi unciam, adipis leonini odoramentis conditi uncias duas,crocodili odoramentis conditi unciam,medullæ ceruinæ unciam,salis ammoniaci uncias duas,piperis albi uncias duas,thuris unciā,cinamomi uncias tres,aphronitri unciam,iris illyricæ sextarios duos,nardi unguenti sextarium,malabathri Alexandrini sextarios duos, stactæ libras duas,syriaci crocini libras duas, mellis libras quatuor,opobalsami sextarium,comageni libras duas:parato uti nouisti.

ALIVD MYRACOPON.

Ceræ tyrrhenicæ uncias sex, ammoniaci uncias quatuor, euphorbij libras quatuor, piperis albi uncias quatuor, lymnistridis uncias quatuor, magmatis malaba-
B thri uncias sex, opobalsami pondo,malabathri pondo, stactæ uncias sex, foliati uncias sex,nardi pondo tria.

GLEVCINI CONFECTIO IVXTA ANDROMACHVM.

Post prædicta acopa Andromachus gleucini confectionem descripsit,non male ipsam acopis chrismatis adiungens,quippe ad dolorē lassitudinemq; tollendā longè est accommodatissimum. Traditur autem ab eo in hanc sententiam.

GLEVCINI CONFECTIO QVA VTOR.

Myrrhæ pondo libras duas, nardi indicæ pondo libras duas, costi pondo libras tres,styracis pondo libram,bdellij,sampsuchi,xylobalsami,iunci odorati,cardamomi,spathæ,iris illyricæ,misyos, asari, singulorum pondo libras duas, meliloti pondo libram,nardi gallici pondo libram,aspalathi,calami,singulorum pondo selibrā, mali terræ longi pondo libram s,rosmarini seminis sextarios duos, thuris pondo libras tres, casiæ pondo libras tres, fœnigræci sextarios duos, sphagni pondo libras duas,amomi pondo libras duas,corticis thuris pondo libram,rosarum siccarū pondo libras duas,brathyos pondo uncias sex,marathri pondo libras duas,balsami fructus pondo libras duas, croci pondo uncias * tres, baccarum lauri pondo libram, Aliàs † sex. piperis albi pondo libram, opobalsami uascula tria, malabathri foliorum pondo libras duas,nucleos pineos uirides duos, rutæ uiridis pondo uncias duas, salis ammoniaci pondo uncias quatuor, nitri pondo uncias quatuor, uini ueteris sextarios duos,musti boni uascula duo s, olei ueteris libras quinque:præparato diebus quadraginta. Hæc præfatus Andromachus, non adhuc confectionis modum, sicut Crito, adiecit : insuper quot libris italicis uasculum aut sextarium æstimet, silentio præterijt.

GLEVCINI CONFECTIO CRITONIS IN *secundo κοσμητικῶν.*

Crito ad libri calcem gleucini confecturam his uerbis tradidit. Gleucinum uim habet calefactoriam ac remittentem ; uuluæ & neruis præsidium est; huius confe-

C ctiones multæ sunt: quæ uerò simplex dicitur, hunc in modum habet. Musti recentis, uuæ maroniæ, mensuram in uas stanneum coniectam supra prunas incoquito, Ac ubi ter quaterue efferbuerit, in fictile demissam, soli exponito: olei omphacini congios sex addito, iunci minas sex, alij minam s, nardi, calami, aspalathi, singulorum tantundem, palmæ elatæ minam, cyperi minam, cardamomi octauam minæ partem, amomi tantundem, meliloti uncias quinque: sint autem omnia leuia: deinde diebus octo commouens, mustumque repurgans, utitor.

GLEVCINI CONFECTIO SECVNDVM DIOSCORIdem libro primo de materia: scripsit autem ille in hanc sententiam.

Gleucinum simplex componitur ex oleo omphacino, iunco, calamis, nardo gallica, spatha, aspalatho, sertula campana, costo, & musto, uinatijs uasi quod aromata, uinū, & oleum cōtinet, circundatis: triginta diebus singulis bis mouetur: postea expressum unguentum reponitur. Vis eius est calefacere, emollire, & remittere: benefacit rigoribus, neruorum uuluæque affectibus: omni acopo efficacius est, ut quod emolliat.

GLEVCINI CONFECTIO HERA AVTORE.

Quoniam Heras Gleucini confectionem luculentius ipsis iuxta finem operis medicamentorū edocuit, illius quoque scripturam ad uerbum ita subiuncturus sum. Olei gleucini cōpositio ad perfrictiones & neruorum uitia potissimum: iuuat opisthotonicos, id est, quibus ceruix reflexa est in posteriorē partem, oleo irriguo locis dolentibus iniecto. Olei uenephrani pondo † tricenta octo, uini falerni sextarios triginta, musti aminæi sextarios centū octo, helenij pondo duodecim, spathæ pondo quinque, aspalathi pondo quinque, hedisari pondo duo s, artemisiæ maternæ pondo duo s, myrrhæ pondo tria (alij pondo) piperis albi pondo duo s, splachni pondo duo s, xylobalsami pondo duo s, mali terræ longi pondo unum, uncias tres, myrti sicci foliorum uncias † duodecim, bdellij pondo duo s, iris illyricæ pondo duo s, styracis pondo unum, uncias tres, casiæ siccæ pondo unum, uncias tres, ladani pondo unum, uncias tres, cardamomi pondo unum, uncias tres, croci pondo unum, uncias tres s, balsami fructus pondo duo s, thuris pondo quinque, crocomagmatis pondo quinque, panacis pondo unum, uncias tres, calami aromatici pondo quinque, asari pondo duo s, casiæ nigræ pondo duo s, amomi uuæ pondo unum, uncias tres, iunci floris pondo quinque, costi pondo quinque, uncias tres, nardi gallici pondo quinque, sertulæ campanæ, quæ melilotus dicitur, pondo unum, uncias tres, sampsuchi pondo unum, uncias tres, rosarum siccarum pondo unū, uncias tres, fœnigræci pondo † s, opobalsami uascula quinque, malabathri unguenti pondo. Arida tunduntur, & tenuiore cribro incernuntur, uinoque macerantur: bdellium, etsi aridum non fuerit, & ipsum contunditur: sin pingue extiterit, uino ipsum in pila contundendo soluitur: hæc in uas exiguum unguentariū stanneumque coniecta, sed ita ut nihil expiret opertum, diebus duodecim, & totidem noctibus confundi sinuntur: mustum uerò cum his permaneat, uua purè expressa, ut nihil roris contineat. Porrò in magnū uas condito, ut etiam feruori ipsius locus sit, omnia in uino macerata adijciuntur. Oleum, uinumque bis die spatha unguentaria ad horam agitātur: spatha uerò accuratè detergatur, ne id acre quod ei adhæret, medicamentum offendat, dum rursus immittitur. Præparetur autem uas operculo, & desuper plusculis centonibus accuratè circundatur: uasi subsit restis: cum iam dies quindecim præterierint, ammoniacum, & ipsum amomum inditur, crassius contusum. At triginta dies duplici uase supra prunas duas uel tres fouere unguentum permittendum est, opobalsamo adempto: uase autem modice refrigerato unguentum defundere, reliqua sportulis, ut sunt calida exprimere oportet: primū manibus, deinde prælo, molientes aliquid unguenti gratia in ipsum malabathrum conijcere, si unguentum in calente aqua fusum immittamus: item spatha permouere, ut misceantur. Postea diem unum sinentes uitreis fictilibus gummi illitis reponemus.

Aliâs † quinquaginta.

D

Aliâs † decē.

Aliâs † duo.

A QVAE SCRIPSERIT HERAS ACOPA.

ACOPON AD PARALYTICOS: SVMMATIM *ad omnem neruorum dolorem.*

Rutæ uiridis pondo, pulegij ficci pondo, cyperi pondo, nitri denarium pondo quinquaginta, fœnigræci pondo, linozostis ficcæ pondo, prasij pondo, rosmarini pondo, mali terræ pondo, amygdalarum amararum squamatarum modij dimidium, iris illyricæ pondo dua, terebinthinæ pondo dua, baccarum lauri pondo dua, ficus agrestis radicis pondo dua, guttæ ammoniaci pondo dua, ceræ pondo quatuor, uini heminas duas, alibi, uini congios duodecim, olei congios quatuor: contusis ijs quæ tundi debent, subtiliter aquam affundito: ac rursus tunsis, uinum oleumq; adiungito, & noctem sic esse finito: sequenti die incoquito, dum hæc copiosa decocta fuerint, & oleum à coctis qualitatem acceperit: hæc omnia fiunt pedetentim: dein sublatis, expressisq; recrementis, ceram, resinam, & bdellium adijcito.

ALIVD CHLORACOPON AD ISCHIADICOS, ET *neruorum resolutionem. Hoc usus sum in Phorte.*

Resinæ terebinthinæ pondo, mannæ uncias quatuor, galbani uncias quatuor, aphronitri uncias quatuor, guttæ ammoniaci uncias quatuor, opopanacis uncias quatuor, seui caprini uncias sex, eruginis uncias quinq;, cyprini heminam, irini heminam S, melini uncias quatuor, syriaci uncias tres, piperis uncias tres, quidam uerò uncias quatuor, olei ueteris sesquisextarium, adarces unciam, aceti quod abundè sufficit. Eruginem, opopanacem & aphronitrum cum aceto terito, reliqua liquefacta superfundito.

B ALIVD ACOPON AD COXENDICVM DOLORES *diutinos, artuum ligationem, & paralysim admodum est efficax.*

Olei ueteris & irini pondo sex, laurini pondo sex, pyracini pondo sex, ceræ pondo sex, terebinthinæ uncias duas, piperis uncias duas, * euphorbij uncias duas, * guttæ ammoniaci uncias tres, castorij uncias duas, * opopanacis uncias duas, galbani uncias duas, medullæ ceruinæ uncias duas: liquida ubi liquefeceris siccis affundito, ac unitis utitor.

ALIVD ACOPON AD COXARVM DOLORES, *& in uniuersum ad omnia.*

Myrrhæ partem unam, pyretri partem dimidiam: leuigatis gleucinum affunditur, ut medicamentum strigmenti spissitudinem accipiat. Vbi opportunitas accidit, rhodino admixto utitor.

DAMOCRATIS ACOPORVM COMPOSITIONES.

Cum plurima filij medicorum dictitent,
Tum de usu acoporum, tum myracoporum simul omnium, ·ρα
Hæc quæ fieri dicam, & quo conferant modo,
Quaue ratione facias quodq; pharmacum.
Ergo & dolores neruorum hæc omnia leuant,
Carnisq; totius & musculum, quibus
Molesta lassitudo est, aut perfrictio,
Aut his dolores similes sine patentibus
Causas oborientes, quæ lassitudini
Obnoxijs, & frigori facilè haud accident,
Quòd si prius his usi prodeant ad munia
Vitæ necessaria obeunda, corporis
Et carne partes pabulo indigas suo
Explent, perunctis statim à cibo locis;

C Resarciendis, ægrè quoque senibus iuuant
Ipsis per hyemem ad uesperam linentibus.
Quæ porro acopa faciunt, alio uobis loco
Exponam, & horum scripta subiungam ordine,
In quem quoque usum ueniant, mox transigam.
Nunc quo licet imprimis referam facere modo.
Ammoniaci etenim bis quinas uncias,
Siue uncias mauult quis, siue pondus aliud,
Idemque thuris, galbani tum quattuor,
Cerui medullæ tottidem: parem modum
Simul attici, deinde mittunt œsypi,
Terebinthinæ quam puræ centum quattuor,
Mellis recentis optimi rursus decem,
Aequalem tribuunt ponticæ ceræ modum,
Pinguis recentis anseris, mollis decem,
Vini falerni quinque pluresúe heminas,
Aut pauciores paulo coniiciunt quoque,
Itidem olei ueteris bis uiginti boni.
Id autem graue olens minimè commiseris.
Sic tum fiet, gratum ut sit hoc utentibus.
Paratur id maiusculo mortario.
Simulatque thus in grumulos confregeris
Et ammoniacum uino affuso, protinus
Id auferens macerari modicum admittito.
Tere cochleari, in mellis spissitudinem
D Cogantur, addito mel unà & œsypum,
Cerui medullam, quæ in pila counies,
Deinde cera in ollula liquescito,
Oleumque totum iuncta & adipe & galbano,
Terebinthinamque colliquefacies, simul
Coëuntibus superfundens in fictili.
Sed spathula parua ut refrigescant permoue.
Tum subigito tantisper hæc omnia manu,
Dum bene coacta appareant, & humidi
Mellis, bonique crassitudinem habuerint
In stanneum uas condito, uel buxeum.
Hoc sedulò usus optimo ceu pharmaco
Est commodissimum & mulieribus quoque,
Quas est oborta phlegmone intus uteri,
Duritiam abigit inde, simul & sciri metum,
Vbi pessulo usurpare pharmacum iubent
Litum utero, quod indere hoc solent modo.
Benefacit hoc idem ad dolores aurium
Expertium ulceris, sineque fluxu graues.
Sergetici autem mittis irini uncti uli,
Aut portionem quartam, aut trinam pharmaco,
Calidoque lanam intinctam addis foramini.

ALIVD.

Quin uiridacopon hoc efficax supra modum,
Vnde & laborum exordiis facit magis
Arthreticis, podagricis non inefficax.
Hoc ante balneas medicamento litis

Et pedi-

A Et pedibus & neruis incrassatis, simul
Plures fuisse sanatos conspeximus.
Habet boni thuris pondo libram unicam,
Ammoniaci guttæ pondo libras duas,
Aphronitri quamalbissimi solum libram,
Idem puriusculi attici œsypi
Myrrhæq; lectæ, galbani, rursum azyli
Opopanacisq; puri singulûm omnium
Statuens diligenter uncias bis quattuor,
Euphorbij recentis quattuor uncias,
His asperi pares dato limnesij,
Hoc nominant adarcen unguentarij
In Italia institores, quiûe coëmunt,
Ceræ bonæ adeò ponticæ libras duas,
Terebinthinæ puræ libras duas, semis.
Laurini olei, cyprini, necnon gleucini
Sergeticiq; singulûm pondo libram,
Vetusti olei, recentis quoq; lentiscini
Cuiusq; rursus immittes pondo dua,
Aceti modicum, quo misturas simplices
Siccas abunde contritas, contemperas
Liquidis, unguinibus, & ceræ, terebinthinæ,
Ac galbano, liquori panacis, & alijs
Vbi calida atq; adhuc feruentia in pila
Vniueris, cochleari & manibus contere
B Valenter, unita omnia sic reponito
In pyxidem, qualem paulò dixi prius,
Audacter in ueteratis omnibus utitor.

ALIVD.

Et hoc parabile passim acopon: item bonum
Potissimum per hyemem, si est profectio
Vsquam, malo opportunis facilè subuenit,
Quod puri recipit galbani tres uncias,
Sed unam opopanacis recentis unciam,
Floris salis tres, & quaternas œsypi,
Ammoniaci guttæ bonæ pondo libras
Octo, atq; ceræ unam, pineæq; torridæ,
Non fœtidæ, bis pones quattuor uncias,
Olei libram, sabini quoq; bis quattuor:
Plus hyeme ceu libram oportebit indere
Vini falerni nigri denis uncijs,
Sic præparato. Ammoniacum in mortario
Contundito, deinde uinum affundito,
Paulisper macera: curiosè conterens
Florem salis, tunc etiam adijcias œsypum,
Postea leuigans, & mellis spissitudinem
Faciens, liquida deliquans inde galbanum
Tum opopanacem adiunctum rursus liquefacito,
At leuibus in mortario factis antea probè
Vnitisq; superfundito, sic temperans,
Feruens adhuc medicamen, uitreo uase condito.

C ALIVD MYRACOPON.

Et hoc myracopon optimorum ineſt gregi.
Nam ſuauitatis plenum eſt: iuuat inſigniter
Quos nominaui paulò affectus antea.
Stactæ bonæ receptat ternas uncias,
Opobalſami tres, & mellis tres attici,
Ceræq; puræ ponticæ, tres crocini,
Vnguenti ſyriaci quaternas uncias,
Ammoniaci quamcandidiſſimi, leuis ſalis
Tres uncias, albæ & puræ terebinthinæ
Vnam unciam, atq; partem ipſius unicam,
Et cinamomi pondo, malabathri quoq;
Tantum adde, & partem libræ tertiam inſuper.
Sin abſit autem malabathrum forſan tibi,
Adiunge nardi tantundem gangitidis.
Iſtud bonis mediocriter unguentum additur:
Abunde medicamentoſum, ut nullum inuenis
Aliud, uel irini tantum ſergetici,
Vel cyziceni pondo, idem amaricini.
His uteris, ubi non adſit quod diximus
Malabathrum, arbitror moderatum myracopon
Nihil minus ſanè auxiliari utentibus.
Sic confit. Accuratè mel factum leue
Adiunge, ſtacten tritam modicè tempera, &
Opobalſamum, rurſus puram terebinthinam
D Exactè leuiga, cera & crocino uaſi
Iniectis duplici, prædicta liquato aqua
Alio cacabo: quibus liquefactis, malabathrum
Et omnibus unitis modicè ut non ferueat,
Depone uas duplex ex cacabo protinus
Exactè refrigerato, & raſo medicamine,
Et addito ijs quæ iam prius recenſui
Mortario, leuigato rurſus dum probè
Totum uniatur, fiatq; unum pharmacum.
At ſi uoles ipſum reddere efficacius
Ad uitia neruorum, ſimul ad diutina,
Affectiones longas, tenſos muſculos,
Euphorbij recentis etiamnum & boni
Duplicatas uncias toti adde ponderi
Saliſq; melliſq;, inſuper opobalſamo
Sic leuigata prius, quo ſatis erit tempore:
Ac omnia dicta in unum cum redegeris,
In pyxidem, uel uas uitreum reponito,
A balneis in uſum potius ducito.
Cum regi facies principiùe myracopon
Para facillimè, uel ignis ſine commercio,
Opobalſami collectis ternis uncijs,
Et optimi malabathri quindecim,
Et cinamomi totidem boni cape,
Ceræq; non olentis candidiſſimæ
Denarios decem: ſic ipſum præpara.
Partem malabathri tertiam, & ceram quoq;

Diuiſam

A Diuisam pariter multò minutissimè,
Argentea in pyxide tenui recondito.
Aqua calente plurimum ut liquaueris
Ipsum refrigerato, deinde radito,
Tum leuia coniungens rursus in opobalsamo
Et cinamomo totum unitum conteres,
Quod restat ipsis suprafundens malabathrum
Terens adunito manibus, sic condito
Argenteum in uas aut uitreum, sed crassius:
Sic nanque tutò habebis semper pharmacum.
At si quadrantem libræ addas gangitidis
Nardi, medicamen reddes longè suauius
Præstantiusq; ad uitia adhuc recentia.
Synchrisma, cinamomon si non adijcis
Quod absit, minime peius, sed uere bonum
Habebis, omni & myracopo præstantius.
At si proponis ipsum facere efficacius
Ad quos retuli modò affectus, atlantici
Euphorbij iunges quaternas uncias.
Nam sic erit suaue, nec inefficax,
Misturis licet exiguis sit conditum.
Cognouimus quosdam uti multis pinguibus,
Item medullæ, & nonnullorum aromatum
Liquoribus, unguentis, & oleis aliquibus,
Quibus iterum usus deprehendi talia
Expertium boni esse, qui non probauerint
Misturas, neque naturas horum simplices.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM ΚΑΤΑ ΓΕ'ΝΗ, IOANNE GVINTERIO ANDERNACO INTERPRETE, FINIS.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE PONDERIBVS ET MENSVRIS, ANDREA ALCIATO INTERPRETE.

PONDVS grauitatē mensor diiudicat, mensuram uasculi concauitate, siue arida, siue humens sit quantitas. Esse autem earū quas dimetimur rerum triplicem differentiam constat: unam enim ponderis, alteram siccæ substantiæ, & quæ in cumulum queat aggerari, tertiam humidæ. Plurima uerò, & quæ experiri nemo unus possit, sunt huiusmodi ponderū mensurarumq́ genera, uarijs regionibus, uarijs utentium moribus. Quapropter à nobis de his tantum sermo habebitur, quæ maximè in communi omnium usu sunt.

DE NOTIS MENSVRARVM ET PONDERVM.

CAeterum quoniam aliqui non integris literis, sed per signa, & præscriptas notas huiusmodi demonstrant, melius utique est & nos hac in re ueteres imitari, & imprimis hosce characteres declarare. Primum quidem litera χ quoties superadditum habet alpha, chalcum, id est, æreolum significat: hac nimirum figura χ̈. Quòd si ο habeat, choa, id est congium, χ̊. Si υ chœnicem, χ́. Si η cheman, χ̈. Si uerò litera ϗ describatur, cuius inferius cornu acuto accentui similis recta linea secet, ceratium addito ι ostendit, ϗ́. Quòd si supra υ habeat, cyathū, ϗ́. Si ο, cotylam, id est heminam, ϗ̈. Si uerò circumpuncta linea omnino in obliquum flexa ponatur, obolum notat, ∽. Si duæ circūpunctæ huiusmodi notæ sint, duos obolos, ∽∽.
D At qui gramma, id est scrupulum faciūt, prima eius elementa describunt addita recta linea, γϛ. Duæ autem coniunctæ, atque altera parte in angulum flexæ lineæ, uti duo cornua rectam drachmam constituunt, ∠. Cui cognominis est quam olcam uocant. Apud ueteres tamen olca per λ scribebatur, cui in medio litera ο addebatur, λ̥. Nos idem drachmā olcamq́ dicimus. At cum λ adiunctum ι habet, libram significat, λι. Aliqui tamen eadem litera acuto accentu secta idem demonstrant, λ̸. Cæterū quoties ϛ litera in ipso sui angulo ο habet, unciam denotat, ϛο. μ autem, cui in summo meditullio sit υ apposita, minā, μ́. Si uerò υ habeat, mystrum, μ́. Si ι medimnum, μ̊. Si ο modium, μ́. Si quando τ scribas & ρ, itemq́ υ adijcias, tryblion feceris, τρυ. At cum ξ scripseris, iuxtaq́ ι locaueris, xestem, qui sextarius est, designabis, ξι. Si ο apposueris, oxybaphū, ξο. Aliqui tamen xestem recta linea ξ secantes conficiunt, sic ξ̸. η uerò adiacentem μ habens heminam indicat, ημ. Quòd si κ effigiaueris addito ϛ, ceramium denotabis, κϛ.

DE PONDERIBVS.

MNa Attica & Aegyptia habet uncias 16. Mina Romana uncias 20. Libra uncias 12. Vncia drachmas 8. hæ & olcæ quibusdam dicuntur. Olca, quæ & drachma, habet ceratia, id est siliquas 18. Aiuntq́ in ea esse tres scrupulos. In scrupulo obolos duos. Habet autem obolus ceratia tria: Ceratium uerò granula quatuor, hoc est, chalcos, seu æreolos duos, itemq́ duas tertij partes: In obolo quippe octo sunt chalci.

A

DE HVMENTIVM DIMENSIONIBVS.

ITalicum ceramium habet choas 8. Chus ξ 6. Xestes cochlearia duo, quæ aliqui & tryblia dicunt. Alij autem aiunt xestem pondus habere libræ semis. Tryblium ϛο 9. tale enim est cochlearij pondus. Idem aiunt & pendere cotylam, id est heminam. Habet autem & tryblium mystra magna tria, oxybapha tria. Oxybaphũ autem cyathum semis continet: Cyathus uerò chemas paruas seu mystra parua duo. Si autem uelis humentis usiæ pondera diiudicare, uarias omnino in examine ipso differẽtias reperies, ut in olei, & uini, & mellis exemplo dicemus: etenim mel uino põderosius quarta parte, itemq́ decima est, quò fit, ut ferè tertia ponderis pars melli accedat. Oleum autem melli & uino hoc distat, quòd mel oleo sesquiplum est: tantum enim, itemq́ eius dimidium pondus habet, at uinum nona tantum parte ipso grauius est: plus quippe claritatis in oleo est, quod infrascripta particulari ponderum formula ostendimus, ex qua per ordinem quid communiter hæc differant constituemus.

	Olei.	Vini.		Mellis.
Ceramium Italicum, quod & amphora, habet libras	72.	libras	80	libras 108.
Chus, qui & congius, libras	9.	libras	10.	lib. 13. semis.
Xestes, qui sestarius, uncias	18.	uncias	20.	unc. 27.
Cotyla, id est hemina	9.		10.	13. semis.
Magnum Mystrum	3.		3. scrup. 8.	4. semis.
Oxybaphũ, id est acetabulũ drac.	18.	uncias	2. scrup. 12.	drach. 27.
Cyathus	12.	drach.	12. scrup. 4.	unc. 2. drach. 2
Mystrum paruum	6.		6. scrup. 2.	drach. 9.

Oribasius autem secundum Adamantinum autor est, sextarium quidem Italicum uini mensura unciarum 24. esse, pondere uerò unciarum 20. cum sextarius mensuræ mellis duas libras semis ponderet.

B

DE ARIDIS.

AEgyptia artaba habet modios 5. Modius Aegyptius, & Italicus chœnices octo. Chœnix sextarios 2. Sextarius semisextarios duos, quos & heminas uocant. Hemina habet cyathos 8. Atticus medimnus habet semisestaria, quæ hemiecta uocant. 12. Hemiectum chœnicas 4. Sic semimedimnus habebit minas 49. xestas 96. Huiusmodi autem mensurarum pondus exprimere haud facile est, quòd hæ usiæ trutinari non soleant. Ad hæc non modicum inter se differunt, quemadmodum medici in arte præstantissimi ante nos doctores mirum in modum declararunt.

EIVSDEM ARGVMENTI INCERTI AVTORIS DE NOTIS.

SIgnorum notarumq́; doctrinam utpote necessariã haudquaquam obiter perscribendam duxi, ut in pharmacorum compositionibus, si qua ex signis notata inueniamus, statim possimus ex ponderis ipsius significatione dignoscere. Igitur μ cui litera ν adijciatur μ̈ minam significat. λ adijciente ι libram λι. At gamma cum ο, ϛο. unciam: tametsi apud aliquos per ν & ο id significetur, hoc signo νο. μ uero cui ε superiectum sit, μέϱ⊙, id est partem significat, μ̇. Obliquũ uerò λ in dextrũ lineolæ partem deflexum drachmam denotat <, in sinistram uerò, eius dimidium >. At Romanũ S apud quosdam triobulum, apud nos uerò ponderis semissem indicat S. Quòd si in obliquum describatur obolus est, ∽. Si duplex ea sit nota ∽∽, duos obolos ostendit. Intus autem conuersum græcum sigma semiobolum). ξ uerò ε adiacentem habens xestem, id est sextariũ ostendit ξε. At κ cui υ insit cyathũ κ̈. ο cui λ adiaceat olcam, id est drachmam λ.

DE PONDERIBVS.

C

Mina Italica drachmas habet 144. Iuxta Atticos uerò 122. Quo fit ut illa libram unam ſemis contineat, Attica uerò libram tantum, uncias'q; tres, & prætere'a drachmas quatuor. Vncia Athenienſibus drachmas habet 7. Italis 8. Drachma ſcrupulos habet 3. quorum in uncia 24 ſunt. Libra uncias 12. Didrachma olcas, ſeu quod idem eſt, drachmas 2. Scrupulus habet obolum unũ, chalcos 4. Obolus habet chalcos 6. Chalcus autem & ſiliqua omnium ponderum minima ſunt, & æquando trutinæ examini imponuntur. Medimnus habet ſemiſexta 12. Semiſextum choas quidem duas, chœnicas uerò 4. xeſtas 8. Quo fit, ut medimnus chœnicas habeat 48. xeſtas 192. Chœnix cotylas, id eſt heminas haber 8. xeſtas 4. Xeſtes heminas 2. cyathos 12. Et ita plurimi Græcorum metiuntur. In Italis uerò congio utuntur, quo menſura ſextarij quidem inſunt ſex, hoc eſt heminæ 12. pondere uerò drachmæ 720. aqua pluuiali accepta, quòd ea iuſtiſſima ſit, nec unquam mentiatur. Chœnix ſextarios habet 3. heminas 6. Quod pondus Atticis Tryblion dicitur. Acetabulum quarta pars eſt heminæ. Habet uerò ſextarios pondere drachmas 120. Propriè autem Græcorum cotyla olei habet libram unam, ſextarius duas: Italica autem olei ferè octo uncias, uini nouem. Id autem ſciendum, menſuris pondera non æqualiter reſpondere propter materiæ differentiam.

EX CLEOPATRAE LIBRO DE MVNDICIIS.

Mina nomen ponderis habet uncias 16. drachmas 128. ſcrupulos 384. obolos 768. thermos, ſeu quod idẽ eſt, lupinos 1152. ſiliquas 2304. chalcos 6144. Attica mina habet uncias 12 ſemis, drachmas 100. ſcrup. 300. obolos 600. thermos, ſeu lupinos 900. ſiliquas 1800. Ptolemaica mina habet uncias 18. drachmas 144. ſcrupulos 432. obolos 864. thermos

D 1296. ſiliquas 2592. chalcos 6912. Libra habet uncias 12. drachmas 96. ſcrupulos 288. obolos 576. thermos 864. ſiliquas 1728. chalcos 4608. Vncia habet drachmas 8. ſcrupulos 24. obolos 48. thermos 72. ſiliquas 144. chalcos 384. Vocatur autem uncia alio nomine etiã quatruſſis Italicus. Drachma habet ſcrupulos 3. obolos 6. thermos 9. ſiliquas 18. chalcos 48. Italicus denarius habet drachmam unam. Eſt & drachmæ cognominis, quæ Aegyptiaca uocatur, ſextam tantum Atticæ drachmæ partem pendens, ut quæ ſolum obolum habeat. Scrupulus habet obolos 2. thermos 3. ſiliquas 6. chalcos 16. Obolus habet thermum unũ ſemis, ſiliquas 3. chalcos 8. Semiobolus habet ſiliquam unã cũ dimidia, chalcos 4. Thermus habet ſiliquas 2. chalcos 3. Atticus uerò ſemiobolus ſupradicti ſemioboli quatuor quintas partes ſolũ habet. Vnde & ſiliqua Atticos chalcos 2, itemq; chalci duas quintas partes habet: cum aliâs chalcus ſemioboli quarta pars ſit: quippe 4 chalci ſemiobolum faciunt. Stater pendet drachmas 4. unde & tetradrachmon dicitur. Cuius ponderis eſt & quod dupondiũ uôcant. Similiter & regium Charium, ſeu baſilica nux. Cheme magna haber drachmas 3. parua autem drachmas 2. As, ſeu Aſſarion, drachmas duas. Cochlearium drachmam unam. Cyathus habet drachmas 10. ſcrupulos 30. obolos 60. thermos 90. ſiliquas 180. chalcos 480. Eſt & cyathus heminarum 6. Hemina menſura quidem continet cyathos 6. pondere uerò drachmas 60. uncias 7 ſemis. ſcrupulos 180. obolos 360. thermos 540. ſiliquas 1080. chalcos 2880.

Tryblion eiuſdem eſt menſuræ cum hemina: nimirum cyathorum 6. Pendit autem drachmas 60. Xeſtes menſura habet heminas 2. pondere drachmas 120. Vocatur ab Aegyptijs Inium acetabulum, habet heminas 4. & ſeſquicyathum: pondere autem drachmas 15. Concha magna idem menſuræ & ponderis habet, quod & acetabulum. Concha minor ſemicyathi menſuram habet, pondus drach-

A mas 5. Myſtrum magnum ſextadecima parte heminæ conficitur, drachmis ſcilicet tribus & ſemiſſe, itemq; quadrante. Quod autem paruum dicitur, heminæ duas & uiginti partes habet. Item ſiliquas 11. Chus, id eſt congius, menſura quidem heminas atticas 12 habet, ſextariorum dimidio minus, nempe ſex, chœnicas 4. pondere uerò drachmas 720. Chœnix menſura heminas tres, pondere drachmas 180 habet. In re ruſtica reperitur cotylã tertiã uel quartã eſſe ſextarij. Choa autem ſextariorum 9. heminarum 15. & Amphoram ſextariorum 36. cotylarum 48. Metretam ſextariorum 72. cotylarum 96. Medimnum uerò ſextariorum 102. heminarum 136. Apud Syros autem metreta ſextarios 6 habet: at Italorum 120. Tryblion & Oxybaphum quartam ſimiliter heminæ partem habent. Cyathus heminæ pars eſt ſexta.

ALITER DE EISDEM.

Mina Attica habet uncias 12. alia mina uncias 16. Ptolemaica 18. Libra habet uncias 12. Vncia drachmas 8. Drachma ſcrupulos 3. Scrupulus obolos 2. Obolus lupinum unum cum dimidio. Lupinus ſiliquas 2. chalcos autem 5. Atticus ſemiobolus alterius ſemioboli quinta parte minor eſt. Siliqua autem atticos chalcos 2. & unius decumã partem habet. At Chalcus ipſius ſemioboli eſt quarta pars. Stater habet drachmas 4. quem & ideo tetradrachmon uocant, & dupondium, & Baſilicum carium, & Chemem magnam: nam parua ſolas drachmas duas continet, ſicut & as, ſeu aſſarium cochlear unum.

INCERTI AVTORIS DE MENSVRIS *& ponderibus ueterinariorum.*

B Vncia habet drachmas 8. Drachma ſcrupulos 3. obolos 6. Hemina habet uncias 12. acetabula duo. Acetabulum cyathos 3. Cyathus myſtra 4. Cochlear myſtri dimidium. Oxybaphum facit uncias 6. Cyathus uncias 2. Myſtrum uncias 2. cum dimidia. Cochlear ſcrupulos 6. Drachma ſcrupulos 3. Obolus facit ſcrupulum. Sicilicum unciã ſemiſſemq;. Myſtrum cochlearia duo. Sic eſſe traditur cochleariũ unciarum 4. Mina habet uncias 15. drachmas 112 ſemis. Libra habet drachmas 6. Denarium ſcrupulos 4.

DE HVMENTIBVS.

Italicum uas, quod Amphora dicitur, habet congios 8. Congius ſextarios 6. Sextarius heminas 2. quæ & Tryblia dicuntur, pendunt enim idem, hoc eſt, myſtra magna 3. id eſt, acetabula 4. magno enim myſtro ineſt acetabulum, itemq; eius triens: Habet autem acetabulum cyathum cum dimidio. Cyathus uerò habet chemas paruas, ſeu myſtra parua duo.

DIOSCORIDAE.

Ego cariſſime de menſuris & ponderibus cum ſic cenſerem, à minimis incipiendum, & aduſque minã multiplicando aſcendendum duxi. Siliqua idem pondus habet chalco. Obolus chalcos habet 3. Vnde & ſemiobolus ſiliquam eiuſq; dimidium pondus habens. Scrupulus habet obolos 2. id eſt, chalcos 6. Drachma ſiue Olca habet ſcrupulos 3. hoc eſt obolos 9. Vncia uerò drachmas habet 8. ſcrupulos 24. Libra habet uncias 12. drachmas 96. Mina ſecundum medicorum uſum habet uncias 16. quod eſt drachmas 128. Italica autem uncias 18. hoc eſt, libram unã ſemis, drachmas 144. Alexandrina mina habet uncias 20. hoc eſt, drachmas 160.

C DE HVMENTIBVS.

Ceramium, id est amphora, habet libras 80. Vrna libras 40. Congius libras 10. Semicongius libras 5. Sextarius libram unã, uncias 8. Hemina, seu Cotyla, uncias 10. Acetabulũ, quarta pars heminæ, habet uncias 2 semis. Cyathus, sexta pars heminæ, unciam unam semis, & scrupulos 4. Cheme, quæ est cyathi pars quarta, habet drachmas 3, scrupulum unum: id autem est cum aquæ, tum & aceti pondus: Aiuntq́ pluuialis aquæ adimpleri uasculum, certissimamq́ hanc esse ponderis rationem. Chus, siue Congius, habet drachmas 720. Amphora habet libras 72. Vrna libras 36. Congius libras 9. Semicongius libras 4 semis. Sextarius libram unam semis. Hemina, quæ & Cotyla est, uncias 9. Quartarius uncias 4 semis. Acetabulũ, heminæ quadrans est, habet uncias 2. & semissem ferè. Cyathus, qui sexta est heminæ pars, habet unciam semis. Cheme, cyathi est quarta pars, habet drachmas 3.

DE MELLE.

Mellis amphora habet libras 120. Vrna libras 60. Congius libras 15. Semicongius libras 7 semis. Sextarius libras 2 semis. Hemina librã unã, uncias 3. Quartarius habet uncias 7 semis. Acetabulum uncias 6 semis, itemq́ drachmas 2. Cyathus habet uncias 2 semis. Cheme quia quarta est pars cyathi, drachmas 5.

DE MENSVRIS.

D Medimnus habet hemiecta, id est semisexta 12. Hemiectum choas duas. Chus chœnicas 4. Chœnix heminas Atticas tres: pondere uerò habet drachmas 180. Chus uerò est mensura heminarum 12 Atticarum: at pondere drachmarum 720. Sextarius autem duabus heminis censetur, cum drachmas 120 pendeat. Hemina cyathos habet 6. pondus drachmarum 60. Hanc autem Attici non solum Cotylam, sed & Tryblion uocant. Acetabulũ mensura est heminæ quarta pars, nempe cyathus unus semis: pondus uerò habet drachmas 15. Cyathus est drachmarum decem. Cheme est cyathi pars 4. drachmarum 2 semis. Magnũ mystrum octaua & decima pars est heminæ, drachmarum scilicet trium, scrupuli unius. Paruum autem mystrum est ipsius heminæ pars uigesimaquarta: habet drachmas 2 semis. Iustissimum autem mystrum scrupulos habet 8. Cochlearium uerò scrupulos 3. In regio Cario, seu nuce magna, unciæ sunt 7. in pontica una: in balano, id est glande, dimidium est drachmæ: in Aegyptio Cyamo, id est faba, obolus semis: in orobo, id est eruo, chalci 2.

LIBRI DE PONDERIBVS ET MENSVRIS CLAVDII GALENI PERGAMENI, FINIS.

ERRATA, EXEMPLARIS
uitio commissa.

Pagina sexta, facie secunda, uersu 38. molybdena conficiuntur.
18 fac. 2. uer. 28. Tarentini Heraclidis.
19. uer. 41. nigri denarium pondo duodecim s. Ver. 49. olei ueteris, in quo chamæleon inferbuerit. Facie 2. uer. 37. quatenus iam amolyntū euaserit.
20. uer. 7. æstate cyathum, & quartam eius partē. Ver. 39. glutinans & amolyntum, id est non inquinans. Ver. 51. & præcipue ad neruorum puncturas ualet: item ubi in musculis, uel neruis resarcire aliquid oportet. Facie 2. uer. 20. & sensim ad amolynti crassitiem.
21. uer. 32. & sic coquo, donec manus non inquinet.
22. fac. 2. uer. 1. nam in capitis furfuribus, Græcè ἀχοραῖς. Ver. 37. quadraginta, lege quinquaginta.
23. uer. 22. colophoniæ pondo minas tres. Ver. 27. marinæ ueteris. Ver. 49. adipis suillæ recentis pondo.
24. uer. 5. pondo libras quatuor, thuris libras quatuor, squamæ. Ver. 29. & coctis ad amolynti spissitudinem usque. Ver. 32. Rursus super ignem posita, dum manus non inquinent coquuntur. Ver. 39. centum sexaginta ualere ait. Ver. 41. centum sexaginta denarios. Ver. 44. denarijs centum sexaginta, seui uitulini denarium pondo centum sexaginta, resinæ terebinthinæ denarium pondo octoginta, mannæ thuris denarium pondo octoginta, ceræ. Facie 2. uer. 1. do centum sexaginta: hanc ex. Ver. 5. papaueris liquoris. Ver. 11. radicis liquoris sycamini. Ver. 44. promptissimè educit.
25. uer 2. seui taurini pondo libras quatuor, ceræ pondo libras quatuor, terebinthinæ. Facie 2. uer. 47. pyritis denarium pondo sexaginta.
36. fac. 2. uer 31. Asclepiadem. Ver. 39. Asclepiade.
37. uer. 8. sic emmoto, hoc est, in linteolos illito.

R 4

ANDREAS CRATANDER

LECTORI.

Adieci hisce libris Galeni quandam ponderum & mensurarum uelut ὑπογραφήν: nam & negocium est implicatum, & pauci studij multum huc collocare uolunt. Itaque sæpe fit, ut hi libri, in quibus alioqui certa utilitas, certus merat fructus, ob hanc solam difficultatem reijciantur, dum ignotæ rei aßidua commemoratione offensus lector retrosilit: de his loquor, qui hic non omnino ex professo uersantur: operæpreciũ autẽ sit, quæ de hac re doctißime BVDAEVS scripsit, semel perdidicisse. Interea tibi lector consulere uolumus quocunque pacto. Vale.

	ΣΤΑΘΜΟΣ continet		MENSVRA. Latinè.		Græcè.	ΜΕΤΡΟΝ continet
	Drach. 720.	Vncias 90. lib. $22\frac{1}{2}$	CHVS Congius.	χ̊.	ΧΟΥΣ	Heminas Attic. 12. Chœn. 4. Chestas 6.
	Drach. 180.	Vncias $22\frac{1}{2}$	CHOENIX	χ̊	ΧΟΙΝΙΞ	Heminas tres. Vt alij, 4 esse sextarios chœnicẽ. 480. drachmas.
	Drach. 120.	Vncias 15.	XESTES Sextarius.	ξε	ΞΕΣΤΗΣ	Heminas 2. id est, cyathos 12. ἡμίξεσα.
Scrup. 45.	Drach 60.	Vncias $7\frac{1}{2}$	HEMINA	κ̊	ΚΟΤΥΛΗ	Cyathos 6.
Scrup. 30.	Drach. 60.	Vncias $7\frac{1}{2}$	CATINVS	τρύ	ΤΡΥΒΛΙΟΝ	Cyathos 6.
	Drach. 15.	Vncias $1\frac{11}{24}$.	ACETAbulum	ὀξυ	ΟΞΥΒΑΦΟΣ	Partem habet cotylæ quartã. id est, cyathos $1\frac{1}{2}$
	Drach. 15.	Vncias $1\frac{11}{28}$	CONCHA		ΚΟΓΧΗ	Partem habet cotylæ quartã. id est, cyathos $1\frac{1}{2}$
	Drach. 10.	Vncias $1\frac{1}{4}$	CYATHVS	κυ	ΚΥΑΘΟΣ	Partem habet cotylæ sextam.
	Drach. $3\frac{11}{24}$	Siue ut alij $3\frac{1}{3}$	MYSTRVM magnum.	μυ	ΜΥΣΤΡΟΝ	Cotylæ partem habet 16. Siue ut alij, decimãoctauã.
	Drach. $2\frac{1}{2}$	Siue ut alij 2 drachmas, $\frac{1}{11}$ ceratij.	MYSTRVM PARVVM			Cotyle habet 24 partẽ, id est, quartã partẽ cyathi. Siue ut alij, 22. Certum est, mystrum ut minimum habere scrupula 8.
	Drach. 3.		CHEME magna.	χη	ΧΗΜΗ	
	Drach. 2.		CHEME PARVA			
	Drach. 2.		ASSARIVM		ΑΣΣΑΡΙΟΝ	
					ΚΥΑΜΗ	Duo cochliaria.
	Drach. 8.		COCHLIArium.		ΚΟΧΛΙΑΡΙΟΝ.	

EX HAC BREVI ΤΗΟΓΡΑΦΗ
cernere licet, quantum quæque capiat mensura.

																		1	*Medimnus.*
																	1	2	*Amphora.*
																1	2	4	*Vrna.*
															1	1½	3	6	*Modius.*
														1	2⅔	4	8	16	*Congius.*
													1	4	10⅔	16	32	64	*Chœnix.*
												1	1½	6	16	24	48	96	*Sextarius.*
											1	2	3	12	32	48	96	192	*Hemina.*
										1	1	2	3	12	32	48	96	192	*Catinus.*
									1	4	4	8	12	48	128	192	384	768	*Acetabulum.*
								1	1	4	4	8	12	48	128	192	384	768	*Concha.*
							1	1½	1½	6	6	12	18	72	192	288	576	1152	*Cyathus.*
						1	2⅔	4	4	16	16	32	48	192	512	768	1536	3072	*Myſtrũ magnum.*
					1	1½	4	6	6	24	24	48	72	288	768	1152	2304	4608	*Myſtrum paruum.*
				1		1¼	3⅓	5	5	20	20	40	60	240	640	960	1920	3840	*Cheme magna.*
			1	1½	1½	1½⅜	5	7½	7½	30	30	60	90	360	960	1440	2880	5760	*Cheme parua*
		1	1	1½	1½	1½⅜	5	7½	7½	30	30	60	90	360	960	1440	2880	5760	*Aſſarium.*
	1	1	1	1½	1½	1½⅜	5	7½	7½	30	30	60	90	360	960	1440	2880	5760	*Cymæ.*
0	2	2	2	3	5	3½¼	10	15	15	60	60	120	180	720	1920	2880	5760	11520	*Cochlear.*

BASILEAE EX OFFICINA ANDREAE
CRATANDRI, DECIMOSEXTO
CALENDAS APRILES,
ANNO A CHRI-
STO NA-
TO,
M. D. XXX.